

ZVARA EDINA

Gratia mecenaturae Esterhasianae

A kismartoni ferences könyvtár története és állománya

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁR ÉS INFORMÁCIÓS KÖZPONT

KOSSUTH KIADÓ

A kismartoni ferencesek és könyvtárak története háromszáz évig kapcsolódott össze a Esterházy családdal. A nagynevű familia tagjai a 17. század közepén újjáalapították az akkorra már elnéptelenedett kolostort, s a következő, hosszú időszakra biztosították működésüket. Esterházy Pál nádor kitüntetett figyelmének két legbeszédesebb jele, hogy egyrészt gazdag könyvtárának egy részét a kismartoni ferenceseknek adományozta, másrészt pedig az új családi sírhelyet is itt alakíttatta ki.

Az 1722-ben készült könyves inventárium és a fennmaradt kötetek elemzése alapján képet kapunk arról, hogy Assisi Szent Ferenc követői milyen könyveket olvashattak a 17. század közepe és a 18. század eleje közti időszakban. A kismartoni ferencesek bibliotékája egy gazdag, jól felszerelt szellemi arzenál volt, amely nagyban segítette mindennapi lelkipásztori és prédikációs tevékenységüket. Teljes mértékben illeszkedett tevékenységükhöz, így főként funkcionális, helyi és rendi sajátosságokat mutat. A ferencesekre jellemzően a beszédgyűjtemények, a bibliakommentárok és az erkölcsteológiai művek vannak túlsúlyban, de szép számmal vannak jelen a vitairatok a katechetikai kiadványokkal együtt, a jogi, az irodalmi-nyelvészeti, valamint a filozófiai munkák. Külön kiemelendő a lelkeségi kiadványok igen jelentős száma, amelyek a szerzetesek szellemi épülését és felüdülését is szolgálhatták.

Nyerges Judit és Jankovics József emlékének

Gratia mecenaturae Esterhasianae
A kismartoni ferences könyvtár története és állománya

ESTERHAZYANA

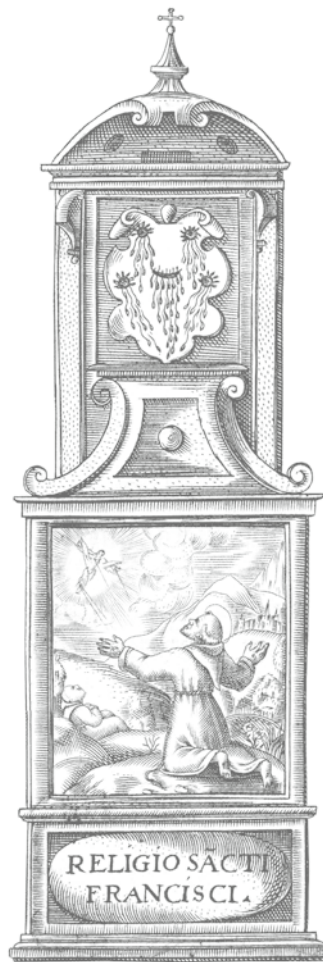
A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ Esterházy-közleményei

Sorozatszerkesztő
VISKOLCZ NOÉMI

Szerkesztőbizottság
KIRÁLY PÉTER, KISS ERIKA
MONOK ISTVÁN, VISKOLCZ NOÉMI, ZVARA EDINA

ZVARA EDINA

Gratia mecenaturae Esterhasianae
A kismartoni ferences könyvtár története és állománya

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁR ÉS INFORMÁCIÓS KÖZPONT

KOSSUTH KIADÓ

Készült a
MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁR ÉS INFORMÁCIÓS KÖZPONT
és a
SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM BTK
KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG ÉS HUMÁN INFORMÁCIÓTUDOMÁNYI TANSZÉK
közreműködésével

A kutatást a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal,
OTKA K 132770 számú pályázata támogatta

Lektorálta
FAZEKAS ISTVÁN
VISKOLCZ NOÉMI

Minden jog fenntartva

© Zvara Edina 2023
© Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ 2023
© Kossuth Kiadó 2023

ISSN 2677-0253
ISBN 978-963-636-234-8
DOI: <https://doi.org/10.36820/ESTERHAZYANA.2023.Zvara>

T a r t a l o m

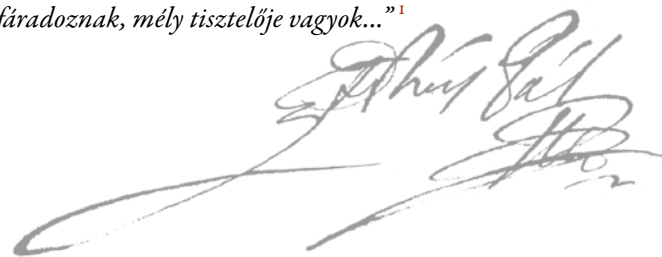
Bevezetés	7
A kismartoni ferencesek és kolostoruk	9
A kismartoni ferences kolostor alapításai	9
A kezdetek	9
Esterházy Miklós újraalapítása	11
Esterházy Pál, a „ferencesek jótevője”	17
Kitekintés a későbbi évszázadokra	25
A kismartoni ferences könyvtár	27
A könyvtár története	27
A könyvtár állományának tartalmi és nyelvi jellemzői	32
Biblia – bibliamagyarázat – konkordancia	36
Egyházatyák, egyháztanítók	37
Aszketikus és spirituális művek	38
De imitatione Christi	39
A Mária-kultusz könyvei	40
Jogi témájú könyvek	42
Theologia moralis és theologia speculativa	43
Hitvita irodalom és kateketika	44
Beszédgyűjtemények	46
Historici Sacri	47
Historici Profani	48
Filozófia	50
Irodalom, grammatika, retorika	54
Liturgikus könyvek	55
Miscellanea	56
Ferences anyag	59
Könyvtulajdonosok	72
Összefoglalás	81
Appendix	83
Rövidítések jegyzéke	83
Az 1722. évi könyvjegyzék	87
Az 1722. évi összeíráson nem szereplő kötetek	191
A kismartoni ferences kolostor lakóinak névjegyzéke, 1630–1722	203
XXIII. János pápa bullája, 1415	209
Az Esterházy Miklós által újraalapított kismartoni kolostor alapítólevele, 1631	210

Bibliográfia	211
Mutatók	227
Személy- és helynévmutató	227
Nyomdászok, nyomdatulajdonosok, kiadók és nyomdahelyek mutatója	241
A kézírásos bejegyzésekben szereplő személy- és helynevek mutatója	249
Képek jegyzéke	252
Summary	254

Bevezetés

„...a szent szerzetnek, különösen a mariánusoknak, kik éjjel-nappal Isten dicsőségén és a lelkek üdvösségén fáradoznak, mély tisztelője vagyok...”¹

Vannak olyan személyek vagy szerzetesi közösségek, akiknek neve szorosan összekapcsolódik egy-egy várossal, melynek egyik legékesebb példája az umbriai Assisi, hiszen ennek kapcsán kinek ne jutna eszébe *il Poverello*, s rajta keresztül a ferences rend, a világ és egyben Magyarország egyik legnépszerűbb szerzetesrendje. Hasonlóképpen fogalmazhatunk Kismarton estében is, mely település neve hallatán az Esterházy családra és a ferencesekre asszociálhatunk, ráadásul a neves família két családfője is bőkezű mecénásuk volt a barátoknak.

A Kismartonban és annak környékén működő ferencesek mindennapi életének nélkülözhetetlen része volt gazdag könyvtárak, amely a kolostor újraalapítása óta folyamatosan gyarapodott. A könyvek jelentős része ma is megvan, s ismert egy nagy inventárium is 1722-ből. Jelen kötet alapját ezen könyvanyag elemzése teszi ki. A bibliotéka vizsgálata mellett fontosnak tartom, hogy bemutassam magának a kolostornak az alapításait, az itt élő barátok kapcsolatát mecénásaikkal, különösen az Esterházy családdal; s magából a familiából leginkább Esterházy Pált emelem ki, hiszen támogatása kimagasló. Kitüntetett figyelmének két legbeszédesebb jele, hogy egyrészt gazdag könyvtárának egy részét a kismartoni ferenceseknek adományozta, másrészt pedig az új családi sírhelyet is a barátok kolostorában alakíttatta ki. Habár nem Pál, hanem

apja, Miklós nádor volt ezen rendház újraalapítója (Pál a kálváriahegyit építtette meg), de családfőségétől kezdve haláláig (1652–1713), vagyis több mint hatvan évig volt a kismartoni ferencesek mecénása.

A függelékben magának az 1722-es inventáriumnak az átirata és az egyes tételek feloldása szerepel. Mivel a könyvek részben ma is hozzáférhetőek, s a Kismartonban és Moszkvában lévőket kézbe is tudtam venni, így azokról saját kezűleg készíthettem bibliográfiai leírást – ez pedig lehetővé tette, hogy a könyvjegyzék egyes tételeit ezen meglévő kötetekkel fel is oldjam. Amely könyveket nem sikerült az összeírás valamely tételével azonosítani, de bizonyíthatóan a kismartoni állomány részei voltak – hiszen olvasható bennük a kolostor vagy az ott szolgáló szerzetes possessorbejegyzése – azokat külön egységbe soroltam. Szabó Károly RMK-köteteiből is kigyűjtöttem a „Kismartoni franc. z.” megjelölésűeket, ezeket vagy feloldottam az inventárium egyes tételével, vagy ha ott nem szerepel, akkor beillesztettem az azt követő egységbe.

Az egyes tételek feloldásához a ferencesek grazi könyvtárának online katalógusa is nagy segítséget jelentett, hiszen habár a XX. században Kismartonból a stájer fővárosba átvitt könyveket beolvastották az állományukba, a címleírásokban ott szerepel a korábbi őrzési hely az „Eisenstadt OFM” megnevezéssel.²

1. Részlet Esterházy Pál 1688-as leveléből. Magyarul kiadta: NAGY B. 1903, 20; az eredeti latin: KÓSA s. a., 218–219. Mai lelőhelye: Budapest MFKL. ¶

2. Több mint hétszáz tételről van szó, így csak azon tételeket vettem át, amelyekkel az 1722-es könyvjegyzék egyes tételeit fel tudtam oldani.

A könyves források után következnek a kismartoni ferences kolostor lakóinak névjegyzéke. Ezt korábban már az egykori könyvtáros, Weiss Mihály összeállította,³ így az ő adatait vettem át és ahol tudtam, kiegészítettem az új források alapján. A névanyag igen fontos forráscsoportja mind magának a kolostor, mind általában a mariánus

rendtartomány történetének, továbbá a könyvekben lévő possessorbeírások azonosításához is segítséget nyújtanak. Végül a könyv tartalma miatt a függelékben olvasható két, a kismartoni ferences kolostor létrejöttéhez kapcsolódó dokumentum: XXIII. János pápa 1415. évi bullája és Esterházy Miklós alapítólevele 1631-ből.

Kutatásaimat több ösztöndíj támogatta, így a Klebelsberg Kunó-ösztöndíj, az Osztrák-Magyar Akció Alapítvány, majd a „Levelek, könyvek, kincsek: Esterházy Pál barokk udvarának emlékei” nevű OTKA-pályázat. Munkám során igen sok segítséget kaptam az Esterházy Privatsiftung munkatársaitól, így Florian Bayertől, Margit Kopptól, Gottfried Holzschuhtól és Thomas Grubertől; továbbá

az MTA Könyvtára, az ELTE Egyetemi Könyvtár, az Országos Széchényi Könyvtár és az SZTE Klebelsberg Kuno Könyvtár könyvtárosaitól. Külön köszönet illeti Anton Bruckot OFM, Fazekas Istvánt, Király Pétert, Monok Istvánt, Viskolcz Noémit, valamint Horányi Károlyt és Láng Klárát.

1. Ismeretlen mester: Kismarton látképe, 17. sz. Rézmetszet

3. WEISS 1978.; WEISS 1980., 391–323.

A kismartoni ferencesek és kolostoruk

A KISMARTONI FERENCES KOLOSTOR ALAPÍTÁSAI

A kezdetek

A késő középkori Európában az ultramontán és a ciszmontán provinciákban sorra jöttek létre az újabb és újabb ferences kolostorok.⁴ Közép-Európában a rendházak számát tekintve Assisi Szent Ferenc követői a legjelentősebb szerzetesi közösséggé váltak, így a középkori Magyar Királyságban is, hiszen az itt működő kolostoroknak közel a 60%-a tartozott a ferencesekhez.⁵ Ebben a korszakban a koldulórendeknek ez a közössége nagy változásokon ment át mind európai, mind magyarországi viszonylatban.⁶ A hazai konventuálisok 1454. évi és 1508. évi reformjai után a rend két ága közötti egyházfegyelmi és szellemiségbeli eltérések fokozatosan csökkentek.⁷ Igali Fábián provinciális reformstatútumai egy obszerváns jellegű megújulást irányzott elő a hazai konventuális rendtartomány számára, így érthető, hogy az obszerváns minták alapján reformált konventuálisok a XVI. század legelején obszervánsoknak is nevezték magukat.⁸ A renden belüli viták azonban végül odáig vezettek, hogy 1517-ben a rend hivatalosan is kettévált: X. Leó elválasztotta egymástól a konventuális és a reformált testvéreket (Ordo Fratrum Minorum, Regularis Observantiae és Ordo Fratrum Minorum Conventualium).⁹ A pápa által összehívott generális káptalanon a magyar konventuálisok elfogadták az obszervanciát, aminek következtében

a Magyar Királyságban immár két obszerváns rendtartomány működött.¹⁰ Hogy a névzavart elkerüljék, az 1523. évi burgosi generális káptalanon kihirdették, hogy a korábbi konventuális rendtartományt Szűz Máriáról, az eredendően is obszervánst pedig a Szent Megváltóról nevezték el.¹¹ A hazai rendtartományok új elnevezéséből következően az előbbi tagjait mariánusoknak, az utóbbiakat pedig szalvatoriánusoknak hívjuk.

A többi szerzetesi közösséghez hasonlóan a ferencesek száma a belső konfliktusok ellenére is tovább gyarapodott, s igaz ez a Hunyadi Mátyás királysága utáni évekre, a Jagelló-korra is.¹² Ennek a magyar nyelvű kódexekben gazdag,¹³ virágzó időszaknak lett vége az 1520-as években. A következő, viharos évtizedekben mind a két magyarországi ferences provincia óriási károkat szenvedett, de mégsem jutottak más rendek sorsára: egyetlen, középkori alapítású szerzetesi közösségként folyamatos volt működésük mind a Magyar Királyság, mind a Török Hódolt-ság területén, és segítséggel ugyan, de ellátták a katolikus hívek lelkipogondozását. A hazai lakosság ezt pedig sosem felejtette el, töretlen népszerűségük ennek is köszönhető, s méltán érdemelték ki a „nép barátai” megnevezést.

A mariánusok az 1530-as évek elején még 37 kolostorral rendelkeztek, a bennük élő szerzetesek száma pedig 500–700 fő lehetett.¹⁴ A következő évtizedekben sorra szűntek meg, pusztultak el a kolostorok, s 1560-ra már az

4. ZIEGLER 2007, 164–174.; PLATH 2007, 138–144. § 5. F. ROMHÁNYI 2018, 17. Lásd még: F. ROMHÁNYI 2016, 99–122.; F. ROMHÁNYI 2019b, 51–62. Európában a német nyelvterületen működő középkori és korai újkorai rendházakról: JÜRGENMEIER–SCHWERDTFEGGER 2007, Band 1–3. § 6. KERTÉSZ 2015, 7–24. § 7. MOLNÁR A. 2008, 220.; MOLNÁR A. 2022, 21. § 8. MOLNÁR A. 2008, 220, 223. § 9. KERTÉSZ 2016, 643–644. § 10. KERTÉSZ 2015, 24. §

11. TOLDY–ÉRSZEGI 1986, 296.; KERTÉSZ 2015, 24. § 12. PÁSZTOR 2000; A legújabb történeti kutatásokból pedig kiemelendő az a tanulmány, amely a Jagelló-kort nem a Hunyadiak magasságából szemléli, s sztereotípiáktól mentesen mutatja be: NEUMANN–C. TÓTH–PÁLOSFALVI 2019, 11–73. § 13. MADAS 2002b, 157–162.; LÁZS 2016. § 14. NAGY B. 1913, 377.; VARGA I. K. 2018, 169.; KARÁCSONYI 1923, 93–94.; F. ROMHÁNYI 2018, 17.

ország nyugati részére szorultak.¹⁵ 1605 volt számukra a legkritikusabb, rendházaik száma ekkor háromra csökkent (Pozsony, Sopron, Varasd).¹⁶ Ahogy a szalvatoriánusok esetében történt, fordulópontot a mariánusoknak is csak a következő évek hoztak.¹⁷ Mindennek hátterében a katolikus megújulás térhódítása állt, amely már a századfordulón, illetve az előtt megkezdődött a hazai arisztokrácia olyan személyeinek katolizálásával, mint Esterházy Miklós, Homonnai Drugeth György, Forgách Zsigmond és Mihály, Thurzó Kristóf, Bánffy Kristóf.¹⁸ A következő évtizedek áttérései közül pedig Batthyány Ádám, majd legvégül Nádasdy Ferenc konvertálása emelhető ki.¹⁹ Az eredmények leginkább a katolizáló főnemesség és a főpapság támogatásával növekvő egyházi intézményrendszer, s különösen a jezsuita iskolák és a ferences kolostorok, majd a helyreállított plébániahálózat által nyújtott „vallási és kulturális kínálat versenyképességének” köszönhetőek.²⁰ Több szerzetesi közösség is visszatért a Kárpát-medencébe, illetve megjelent ezen térségben, így a pálos, a jezsuita, a minorita, a domonkos, a bencés, a karmelita és a szervita rend.²¹ 1640-ben a mariánus ferenceseknek már húsz házuk volt,²² és sorra alapultak az újabbak, így hamarosan létrejött a boldogasszonyi, a búcsúszentlászlói, a németújvári, a pápai és a kismartoni is,²³ ez utóbbi immár másodszer.

A kismartoni ferences kolostor első alapításának a dátumát lehetetlen meghatározni, mivel nem ismert erre vonatkozó dokumentum. A rendház első említése abban az 1415. évi bullában²⁴ fordul elő, amelyben XXIII. János pápa a kismartoni gvardián és szerzetestársainak kérésére engedélyezte a búcsúkat a templom látogatóinak.²⁵ Az

okiratból kiderül, hogy ekkor már Kismartonban több éve létezett egy ferences rendház. Közvetett adatok alapján Magyar Arnold határozta meg viszonylag pontosan a kolostor létrejöttét, így véleménye szerint 1386 körül alapíthatta Kanizsai János (1350 k.–1418) egri püspök, majd esztergomi érsek.²⁶ A templom ünnepélyes felszentelésére és a kolostor átadására 1392-ben kerülhetett sor, abban az évben, amikor az érsek legfiatalabb testvére, Kanizsai István megnősült.²⁷ A későbbi évtizedekben a Kanizsai család több tagja is gondoskodott a barátokról, többféle adománnyal segítették működésüket.²⁸ Egy 1420-as oklevél szerint mivel Kismarton környékén nem tudtak koldulási körzetet biztosítani a ferenceseknek, így többek között különféle birtokokat és jövedelmeket juttattak nekik, köztük egyik várak vámjából 60 kocka sót.²⁹

A mariánusoknak a XV. század közepétől a rend hivatalos kettéválásáig, az 1517-ig tartó évtizedeket Karácsonyi János a küzdelem korszakának nevezi: „Küzdeniük kellett a salvatoriánus ferenczrendűek terjedése, a maguk ellanyhulása, az emberek szívébe lopódzó önzés és az országban dülő belviszályok ellen.”³⁰ Az 1452-ben megválasztott új mariánus provinciális, Igali Fábián 1454-es reformjai azonban a megújulást jelentették számukra:³¹ szigorú rendtartást fogalmazott meg, s többek között előírta és szabályozta a szerzetesek képzését is.³²

Az Igali-féle újításokat Kismartonban gvardiánként Segösi Lukács vezette be,³³ s így elkerülték, hogy a kolostor a szalvatoriánusokhoz kerüljön. Mátyás király ugyanis azzal vádolta meg a mariánusokat egy a pápának írt levelében, hogy nem teljesítik kötelességüket, s ezért kérte, hogy rendelje el a kismartoni mellett a soproni, a győri, a pozsonyi, a debreceni és az egri kolostor megreformálását.³⁴ A Segösi-féle konstitúciók és az

15. KARÁCSONYI 1923, 105. § 16. VARGA I. K. 2018, 169.; KARÁCSONYI 1923, 108. § 17. KARÁCSONYI 1923, 108–301.; RÁCZ P. 2004.; SILL 2005, 202–215.; RÁCZ P. 2009.; SIPTÁR 2013, 268–281. § 18. MOLNÁR A. 2005b, 392. § 19. KOLTAI 2012, 93–99.; VISKOLCZ 2013, 40–50. § 20. MOLNÁR A. 2005b, 391. § 21. FAZEKAS 2014a, 15. § 22. Az újabb irodalmak közül lásd: VARGA I. K. 2018, 169–182.; SIPTÁR 2018, 149. § 23. VARGA I. K. 2018, 173. § 24. A bulla dátumaként több történész is 1414-et ír, ezt a tévedést azonban Magyar Arnold tisztázta: MAGYAR A. 1967, 158–163.; MAGYAR A. 1970, 20–23., 39–43. Karácsonyi az 1415-ös dátumot említi: KARÁCSONYI 1923, 188. A bulla szövegét lásd kötetünk függelékében. § 25. MÁLYUSZ–BORSA, szerk. 1997, Nr. 307.; MAGYAR A. 1967, 166.; F. ROMHÁNYI 2018, 168. A búcsúengedélyek jelentőségéről: ROMHÁNYI 2018, 165–170. § 26. MAGYAR A. 1967, 168.; MAGYAR A. 1970, 18–25., 45. Magyar Arnold az évszám meghatározásakor kitér Kismarton és Vasvár latin névalakjának (Eisenstadt – Castrum Ferreum – Eisenburg – Vasvár) összekeverésére és az ebből adódó félreértelmzésekre. MAGYAR A. 1967, 167–168.; lásd még: PRICKLER 1972, 44. – Ismeretlen, illetve elfeledett, a bázeli Waisenhauskirchében, az egykori karthauzi kolostor

templomában lévő egész alakos képéről lásd: SZENTMÁRTONI SZABÓ 2011, 4, 137–139. § 27. MAGYAR A. 1970, 31. § 28. MAGYAR A. 1970, 45–55. § 29. F. ROMHÁNYI 2018, 74., 118., 150., 221., 225. A szerző számítása szerint ezen mennyiség értéke 300 dénár, vagyis 3 forint volt. § 30. KARÁCSONYI 1923, 57. § 31. I GALI Fábián, *Regula fratrum minorum*. A provinciális elrendelte, hogy az előírásokat minden kolostor számára másolják le, s kéthetente olvassák is föl; ennek köszönhető, írja Karácsonyi, „...hogyan ez annyira elterjedt szabályzatból legalább 1 drb eredetiben megmaradt napjainkra a pozsonyi kolostor levéltárában”. KARÁCSONYI 1923, 65. Csapodi Csabák azonban már csak a lappangó kódexek között tüntethették föl: „Egykori őrzési helye: Pozsony, Ferences kolostor levéltára. Ladula XXX. nr. 1.” Lásd: CSAPODI–CSAPODINÉ GÁRDONYI 1993, Nr. 3176. § 32. KARÁCSONYI 1923, 61–65.; NAGY B. 1913, 380–382.; TAKÁCS 1942, 14–16.; MAGYAR A. 1971, 71–122. § 33. MAGYAR A. 1970, 88.; lásd még: NAGY B. 2013, 382–383. § 34. MAGYAR A. 1970, 82–84.; KARÁCSONYI 1923, 72. Mátyás és a ferencesek kapcsolatára lásd: VARGA I. K. 2008, 401–404.; PAPP Sz. 2008, 408–412.

azokban megfogalmazott büntetések nem véletlenül voltak olyan szigorúak, amelyek egyenesen „félelmet keltők a mai modern ember előtt. Azonban az akkori sűrű-vérű magyarokat nem szabad mindenben olyan mértékkel taksálnunk, mint a mai finomkodó és elpetyhüdt, sokszor egyenesen degenerált epigonokat.”³⁵ – véli Takács Ince szenvedélyes hangú kortörténeti bemutatásában.

Segösi Lukács személye más szempontból is fontos, ugyanis Magyar Arnold véleménye szerint ő lehetett a szerzője a Guary-kódexnek,³⁶ amelyet Kismartonban akkor készített el (1482–1490), amikor a ház vezetőjeként bevezette az újításokat.³⁷ Könyvtörténészeink szerint azonban egyelőre csak annyi állítható, hogy a kódexet Segösi Lukács provinciális kezdeményezésére az óbudai mariánus ferencesek kolostorában fordították és másolták az ottani klarissza apácák számára; s nem az 1480-as években, hanem a XV–XVI. század fordulóján, vagyis talán akkor, amikor Segösi volt provinciájának vezetője 1490–1497 és 1507–1508 között.³⁸ A rend szempontjából fontos megemlíteni, hogy 1508-ban újabb, még szigorúbb rendelkezéseket vezettek be. Ismét előírták, hogy a kolostorok másolják le a rendeleteket, s Igalieával együtt olvassák is föl azokat.³⁹

Kismarton birtokosai a XV. század közepétől sorra váltották egymást, így a Habsburgok, Hunyadi Mátyás, Szapolyai János, s több osztrák nemesi család zálogbirtoka is lett.⁴⁰ 1529-ben a török seregek először ostromolták meg Bécsset, s ekkor, ahogy többek között a pozsonyi, úgy a kismartoni ferencesek is elmenekültek, s nem is tértek vissza kolostorukba. A ferencesek ugyan 1532-ben még megpróbálták visszamenni, azonban ez nem sikerült, ezzel pedig pont került egy közel 150 éves történet végére (1386 k.–1532).⁴¹ Az 1533-ban, Váradon ülésező káptalan már nem is intézkedett az új gvárdián kinevezéséről,⁴² a későbbiekben pedig a megmaradt ingatlanokat többször is hasznóbérbe adták.⁴³

A kolostorok elnéptelenedésének és pusztulásának okaiként korábban főként az erőszakos földesúri reformációt, a török hódításokat és a morális elégtelenségeket

sorolták fel. Azonban általában ennél többről volt szó, így meg kell említeni magának a szerzetesi intézményrendszernek a visszaszorulását, a különböző anyagi és személyi/társadalmi tényezőket, az utánpótlás elmaradását, a rendeket elhagyókat, valamint a társadalmi elit támogatásának elmaradását.⁴⁴

A kismartoni rendház működésének megszűnése és az újraalapítás közti évszázadban a térség lakosságának jelentős része (akik döntően német ajkúak voltak)⁴⁵ protestáns lett – a horvátokat kivéve, akik mindvégig megőrizték katolikus hitüket⁴⁶ –, s ez igaz mind azon területi, szervezeti egységekre, amelyekhez a kismartoniak tartoztak, így a mariánus provinciára, a győri egyházmegyére és a soproni vármegyére is. A felekezeti arányok újabb, nagyobb mértékű változására – a katolikusok javára – a XVI. század második felétől került sor. Ez részben annak az 1568-ban alapított Klosterrat, vagyis az Alsó-Ausztriai Kamara egyházi ügyekben illetékes szervezethez⁴⁷ tevékenységének következményeként következett be, amelyet az akkor még a joghatósága alá tartozó fraknói grófságban és a kismartoni uradalomban 1582-től folytatott.⁴⁸ Részben pedig azon arisztokratáknak köszönhetően, akik ebben a térségben szereztek birtokokat és katolizáltak. Utóbbiak közül kiemelkedik Esterházy Miklós és Esterházy Pál, akik a Magyar Királyság ezen részében hol békés, hol erőszakos térítési eszközökkel igyekeztek átrajzolni a felekezeti térképet. Ebben mindkettőjüknek nagy segítségére volt az udvarukban működő jezsuita misszió és az általuk Kismartonban ismét letelepített ferencesek.⁴⁹

Esterházy Miklós újraalapítása

A kismartoni templom és kolostor újraalapításának közvetlen előzményeiről részletes ismeretekkel rendelkezünk. Miután ugyanis Bethlen Gábor megindult Bécs felé, Esterházy Miklós visszavonult lakompaki várába, amit 1620 szeptemberében az erdélyi fejedelem fővezére, Tarródy Mátyás vezetésével megostromoltak. Esterházyt szorult

35. TAKÁCS 1942, 17. § 36. Ezt először Döbrentei Gábor valószínűsítette a szöveg első kiadásakor: DÖBRENTEI 1846. A kódex lelőhelye: MTA, K 34. Legutóbbi kiadása: SZABÓ D. 1944. § 37. MAGYAR A. 1970, 78–87. Lásd még: MADAS 2005, 367.; LÁZS 2009, 274. A kódex történetére, sorsára lásd még: SCHWARZ 1994, 15., 17., 26., 37. § 38. MADAS 2005, 367.; LÁZS 2009, 274. § 39. KARÁCSONYI 1923, 81.; MAGYAR A. 1970, 98–99. § 40. SINOWATZ 1957, 8–14.; MAGYAR A. 1970, 102–103.; PRICKLER 1972, 38. § 41. MAGYAR A. 1970, 118. § 42. KARÁCSONYI 1923, 189. § 43. A szerződésekéről: MAGYAR A. 1970, 124–125., 135–141., 156–162. § 44. Mindezekről lásd: SIPTÁR 2017, 233–

251.; ZIEGLER 1989, 613–614. Idézi: MOLNÁR A. 2005a, 33. § 45. Az Esterházyak két fő birtoka, a fraknói grófság és a kismartoni uradalom is a XV. század közepétől osztrák zálogban volt, s majd csak a XVII. század első felében került vissza a Magyar Királysághoz. Vö. FAZEKAS 2014d, 197. § 46. FAZEKAS 2014d, 196–197.; HORVÁTH S. 2005, 815–825.; RESS 2008, 411–426. § 47. RITTSTEUER 1955. § 48. FAZEKAS 2014b, 71. Lásd még: FAZEKAS 2014d, 196–215.; FAZEKAS 2014c, 23–37.; MONOK-PÉTER 1990, 111–142. § 49. FAZEKAS 2014c, 34–36.; FAZEKAS 2014d, 199–200.

helyzetéből Henri Du Val Dampierre (1580–1620)⁵⁰ és katonái mentették meg.⁵¹ A leendő nádor lakompaki fogságában, Mihály-nap előestéjén fogadta meg, hogy kiszabadulása esetén az arkangyal tiszteletére egy ferences kolostort építtet.⁵²

A kolostoralapítás „mondai színezetét” a későbbi család fő, Esterházy Pál így örökölte meg *Az egész világon lévő csudálatos Boldogságos Szűz képeinek rövideden föltett eredeti* (Nagyszombat, 1690) című művében: „Az Ezerhatszázhuszonekötödik Esztendőben kijöven nagy Haddal Bethlen Gábor Erdélyi Fejedeleme Magyar Országban, Második Ferdinánd Római Császár és Magyar Országi Király ellen. Történék, hogy Gróf Eszterhás Miklós, akkoron Ország Bírója, s együtt Érsek Újvári Generális lévén, Sopron Vármegyében Lákompak nevű Várában volna, ki mivel a folyúl megírt Fölséges Császárnak, úgymint Koronás Királyának tartozó kötelessége szerint igaz híve volt, az ellenkezőktől annyira üldözött, hogy végre azon Lákompak Várát is bizonyos számú hadakkal megszállák, aholott noha nagy szorongatásokban volt, mindazáltal Ura hívsége mellől elállani nem akara. Fogadást teve azért Szent Mihály nap estin az Istennek, hogyha ellenségétől megmenekedhetnék, Szent Mihály Arkangyal tiszteletére egy Templomot, s ahhoz egy Kalastromot építtetne a Szent Ferencz Szerzetének. Azonban a Nagy Irgalmú Isten meghallgatván könyörgését, íme, másodnapon Németh Ujhely tájárúl jöve egynéhány ezer Német haddal, s bizonyos számú Lengyelekkel együtt Dompér nevű Generális, ki azonnal megüté az ellenséget, s Várbéliekkel kimenvén azon időben Gróf Eszterás Miklós is, a másik részére mene az ellenség Táborának, kiket megtolván, nagy részét Táborának ott veszté az ellenség, kivel a Várnak megszállása is eloszlék. Mely diadalmas harc esett Sz. Mihály napján, ahol

egynéhány ezer veszett el Bethlen Gábor Fejedeleme népe közül. Meglévén azért a békesség, az Ezerhatszázhuszonekötödik Esztendőben építették meg mind a Szentegyházat, s mind pedig a Kalastromot Szent Mihály tiszteletére Kis Marton Városában...”⁵³

A fogadalom idején Kismarton még nem volt a család birtokában, ahhoz csak két évvel később jutott. Az 1622. évi nikolsburgi béke értelmében ugyanis Esterházy Miklósnak Munkácsot át kellett adnia Bethlen Gábor erdélyi fejedelemnek, s ellentételezéseként kapta meg Kismartont és azzal együtt Fraknót: előbbi zálogbirtokként, utóbbi pedig örökjogon 1626-ban került a família tulajdonába.⁵⁴

Esterházy Miklós Kismartont valamikor 1622 és 1625 között látogathatta meg, s láthatta a düledező, romos kolostori épületet és templomot. 1620-ban tett fogadalmának is eleget téve elhatározta, hogy a „részben az idők viszontagságai, részben az eretnek keze által lepusztított és földdel egyenlővé tett” házat Szent Mihály arkangyal tiszteletére újraalapítja.⁵⁵ Nyilvánvalóan egy egyeztető megbeszélésre is sor került a gróf és a ferencesek között, erre vonatkozóan azonban nincs forrásunk. A telepedésben mindkét fél megláthatta a nagy lehetőséget. A ferenceseknek Esterházy által biztosítva volt működésük, a ferencesek pedig a grófnak egy olyan eszközzel szolgáltak, akik – több más közösség, kiemelten is a jezsuiták – támogatásával a környék katolizálását meg tudja oldani, legalábbis ebben hathatós segítségére lehetnek.⁵⁶ Esterházy Miklós birtokain 1637–1638 között folytatta legintenzívebben a térítéseket,⁵⁷ de ezután, családfősege idején már nem került sor újabbakra.⁵⁸ A térítőknek bőven lehetett munkájuk, hiszen egy 1680-as rendi krónika is úgy fogalmaz a kolostoralapítás idejéről, hogy a „Cuius haec tota Haeretica fuit”.⁵⁹

50. Életéről újabban: BAGI 2016, 43–55. § 51. Az ütközetben Tarródy elesett, mégpedig abban a gödörben lelte halálát, miután eltalálta egy golyó, amit ő ásott Esterházynek sírhelyül, ha nem adná meg neki magát. Mindezek ellenére Esterházy egy tumba alakú emlékkövet állíttatott Tarródynak. A sírkövön lévő felirat: „HIC IACET DUX BELLICVS SEPVLTVS IN PVGNA AD LAKOMPAK OCCISVS PRINCIPIS BETHLEHEM PRIMARIVS NOMINE MATHIAS TARODIVS DVM NICOLAVS ESTERASIVS AB OBSIDIONE LIBEATVS (!) FIT VICTOR A DAMPERO ADIVTVS ANNO M D C XXIII.” Magyar fordítása: „Itt nyugszik a bátor vezér, aki a lakompaki csatában esett el, mint Bethlen fejedelem előharcosa, név szerint Tarródi Mátyás, miközben Esterházy Miklós az ostromtól felszabadult és Dampierre támogatásával győzött.” Tarródy Mátyás síremléke, Műemlékem.hu, <http://muemlekek.hu/hatareset/Tarrody-Matyas-siremléke-Lakompak-811> (Megtekintés: 2022. április 25.) § 52. „...quod si ab inimicis liberaretur, in honorem S. Michaelis Archangeli Ecclesiam cum Monasterio

Ordini S. Francisci curaret aedificari.” In: *Anno Domini 1714. ... Protocolli continens valde memorabilia et specialia notamenta Venerabilis Conventui Ordinis Minorum Sancti Francisci Reformatorem, Provinciae S. MARIAE in Ungaria, Civitatis Ferrae, vulgo Eysenstadt, ungarice Kismarton, summe utilia et proficua.* fol. 2. Maria Enzersdorf, Franziskanerkloster, Archivum [Eisenstadt], A-I-34 (Ad Lad. 6. – S-III-34). § 53. ESTERHÁZY 1690, 1994, 72–73. § 54. PERES 2014, 80–84.; MARTÍ 2013, 78, 79. Kismartont végül örökös adományként Esterházy Miklós fia, László szerezte meg 1648-ban. § 55. *Esterházy Miklós alapítólevele*, 1631. MNL OL P 108. Rep. 1. Fasc. L. Nr. 148.; RÁ CZ P. 2004, 123. § 56. Részben Esterházy Miklósnak a birtokain élők katolizálásáról és a templomfoglalásokról: TÓTH I. Gy. 2001, 1313–1347. § 57. MONOK–PÉTER 1990, 111–142. § 58. FAZEKAS 2014d, 201–202. § 59. *Origo et status provinciae Mariane descriptus sub provincialatu patris Remigii Ramocsaházy anno 1680.* Pozsony, ŠAB MPF, Lad. 34. Nr. 4. 46. – Fazeakas Istvánnak köszönöm, hogy a forrást a rendelkezésemre bocsájította.

A kismartoni kolostor újjáépítése 1625 második felében kezdődhetett, 1629-ben fejeződött be,⁶⁰ s a következő évben a ház krónikája szerint két nagy ünnepséget is rendeztek ezen alkalomból. Az elsőre 1630. november 9-én került sor, amikor is a Mariánus Provincia megkapta a kolostort és a templomot.⁶¹ Ezen az eseményen jelen volt a nádor, második felesége, Nyáry Krisztina és István fia,⁶² továbbá David Bellaváry⁶³ prefectus (Praefectus Bonorum Excell. Domini Principis Palatini), Johannes Fürggell városi bíró (Judex Civitatis), Johannes Koch (Cocus) városi plébános (loci Parochus),⁶⁴ a szenátus, valamint a ferencesek részéről Franciscus Robostellus a Valle Telina provinciális és a kolostor első lakói: Kopcsányi Márton akkori custos (aki később a nádori udvar hitszónokaként, »aulae concionator ungaricus« is szolgált), Nyitrai János mint előljáró (praesidens), Martinus Hueber német hitszónok és még két laikus testvér.⁶⁵ Az étkezöben, a meghívottak jelenlétében latin és német nyelven olvasták fel az átadás szövegét. Ezek után a templomban, ahol már a városban és a környéken élő németek és horvátok közül is sokan megjelentek, a provinciális miniszter átvette a templom és a kolostor kulcsait. Mindezek után Kopcsányi Márton mondott el egy magyar nyelvű beszédet a jelenlévőknek.⁶⁶

A másik nagy ünnepséget 1630. december 1-jén tartották meg, ekkor Sennyei István győri püspök felszentelte a templomot és egyben a főoltárt is.⁶⁷ Ekkor is nagy tömeg gyűlt össze: a nádor, a felesége és teljes udvara, a szenátus, valamint a város és a környék sok katolikus híve, azért is, mivel a jelenlévők bűnbocsánatban is részesülhettek.⁶⁸

A kismartoni kolostor működése részben a család adományainak köszönhetően kezdettől fogva biztosítva volt. Miklós nádor különböző alapítványokkal segítette a

ferencesek mindennapi életét, így például 1640-ben arról gondoskodott, hogy a templomban legyen annyi olajuk, hogy mindig égessen az öröklámpás;⁶⁹ egy másikkal pedig tűzfát juttatott nekik.⁷⁰

Esterházy Miklós a Boldogságos Szent Szűz tiszteletére egy oltárt is építtetett, »...amely oltárra tétetett egy igen szép áetatos Boldogságos Szűz Képe, melyet egy Péter Pascalis nevű, szent életű jámbor Franciscanus Barát magával hozott Olasz Országból; ki is igen régi Kép»,⁷¹ s mivel az előtte imádkozók sok csodat éltek meg, ezért »szép kerettel és egyéb drágaságokkal felékesítették». ⁷² A família a barátok szellemi táplálásról is gondoskodott, hiszen mind a nádortól, mind elsőszülött fiától, Istvántól kerültek könyvek a kolostori gyűjteménybe.

A nádor 1631-ben állíttatta ki az alapítólevelet, amelyben fundatőről írnak. Mint láttuk, nem a meglévő romok egyszerű renoválásról volt szó, hanem egy újrualapításról és újjáépítésről, így ezt a »tévedést» Balázsovits Odorik rendtörténete⁷³ egy kismartoni példányának XIX. századi olvasója nem is hagyta szó nélkül. Az ott leírtak igen sértették olvasónk igazságérzetét, ezért több megjegyzéssel is kiegészítette azokat, így például ezen sornál: »...Comes Nicolaus [Esterházy] ... Ecclesiam et Monasterium Ordinis S. Francisci curaret aedificari» – a bejegyző az »aedificari»-t a »restaurari desolatum Conventum et Ecclesiam»-ra írta át; továbbá: »...Comes Nicolaus ... anno 1625. ... Conventum et Ecclesiam ... struxit»: az utolsó szót áthúzta, és ezt írta a könyv margójára: »At Nicolaus aedificavit nihil, sed rudera reparavit et iterum Franciscanus introduxit». Korrektorunk az alapítólevél szövegében olvasható »fundamentis»-t is áthúzta, majd mellé írta, hogy »restauravimus» és a nyomaték kedvéért alá is húzta.

60. FOLNAY 1647, [23.] Turócszentmárton, SNK LR. Jelzete: Martin M 29. Fazekas Istvánnak köszönöm a forrást. A kismartoni kolostor belső kapuján lévő föliraton is olvasható: »Conventum istum / fugatis feliciter rebellibus / divis Michaeli et Francisco ex voto posuit / excllus ac ill. d. c. Nicolaus Esztoras R. H. pal. / A. MDCXXIX. ...» Vö. CSATKAI-FREY 1932–1933, 47. § 61. WEISS 1980, 6: Protocollum 1614, 5–8. Notamentum 1. § 62. KARÁCSONYI 1923, 190. Esterházy István édesanyja a nádor első felesége, Dersffy Orsolya volt. § 63. WEISS 1980, 6. szerinte Bellenari, azonban a helyes névalak feltehetően Bellaváry. Fazekas Istvánnak köszönöm az adatot. § 64. Johannes Koch 1614–1629 között volt kismartoni plébános: RITTSTEUER 1955, 135. Fazekas Istvánnak köszönöm az adatot. § 65. WEISS 1980, 6. § 66. WEISS 1980, 6, 148. § 67. WEISS 1980, 6, 58. KARÁCSONYI 1923, 189–190.: szerinte a fölszentelésre 1630 és 1635 között került sor. Fólnay Bernát 1631-et ír: FOLNAY 1647, [23.] A későbbi rendtörténeti összefoglalókban Fólnay alapján 1631 öröklődik tovább, például: BABCSÁNSZKY 1679, [20–21.], RAMOCSAHÁZY 1680, [46.]. Az oltárok részletes leírása: WEISS 1980, 57–65.; MAGYAR A. 1970, 142. § 68. WEISS 1980, 6. Weiss szerint a kismartoni ferences kolostorban lévő Mária-kép a

Częstochawában őrzött másolata. WEISS 1986. (A gépirat a ferences kolostor történetének – WEISS 1980 – egy kiegészítése: »Berichtigung zur Seite 61. u. 62.». Weiss egy megjegyzése szerint a témáról korábban Knapp Évával és Tüskés Gáborral is beszélgetett.) § 69. KARÁCSONYI 1923, 130.; WEISS 1980, 197. Németül idézi a rendelkezést: »Ihnen unseren jetzigen Eisenstädter Verwalter und allen durch Nachfolge im Amt Folgenden befehlen wir mit dieses Schreiben, dass bevor eine bessere Anordnung für das von uns errichtete Eisenstädter Kloster getroffen werden kann, alljährlich zwanzig Florenen für das Öl zum Licht machen, aus dem Einkommen unserer Güter, zahlen sollen, ohne Abgab, auf das Vorzeigen dieses Schreibens, aber immer für eine vom Guardian des Ortes oder dem Vikar dafür empfangene Quittung, dies Schreiben aber immer zurückgeben. Nicht anders tuend. Gegeben in unserem Schloss Kismarton, am letzten November, im Jahre des Herrn Eintausen sechshundert vierzig. Graf N. E. mp.» § 70. Idézi: WEISS 1980, 197: Protocollum 1714, 9. Notamentum 5. § 71. ESTERHÁZY 1690, 1994, 73. § 72. KARÁCSONYI 1923, 190. § 73. BALÁZSOVITS 1869, 62–68.

1.

Comes Nicolaus Esterházy de Galantha
 Palatinus Regni Hungariae Comes (umunorum, Muroi
 Velleris Comes, Berpetous de Franko, ac Comitatum, Sipro-
 niensis, Siliensis, et de Beregh. Supremus Comes, nec non Sa-
 cratissimi Principis, et Domini Domini Ferdinandi Secundi
 Dei Gratia Celsi Romanorum Imperatoris Imper. Augusti, ac
 Germania Hungaria Bohemia &c. Regis Archiducis Austriae
 Ducis Burgundiae &c. Intimus Con. Alicarius, Camerarius, et
 per Hungariam locumtenens. Memoriae Commendamus Tenere
 presentium significantes quibus expedit universis. Quod post
 aquam nos a Deo Ter Optimo maximo, innumera semel, forisq.
 pace simul et Bello accepimus beneficia, atq. inter caetera, si-
 cem quoq. et Dominium hocce Kismarthon apprehendimus
 Sedulo, identidem circumspiceremus, quomodo gratitudi-
 nem nostram erga suam Divinam Bonitatem in hac quoq.
 Civitate ferret, non demum breve, altem adumbrare, atq.
 Proximorum saluti pro vitili advenire valeremus, obvia et
 oculis nostris miseranda species monasterij Capucinarum in eadem
 Civitate Sili, florentibus quidem rebus ad Fratres conventuales
 pertinentis, verum partim injuria, partim diuturnitate Tem-
 porum, atque quidem explorare potuimus, a Centum, et amplius
 Annis, pedibus ditatis, et partim solo aequati. Domus ipse
 aleriter in nomine Domini sumptibus, Insuper, et
 Operarijs, Eodemq. vires largiente, illud ipsam Monasteriam
 in formam justae Sacrae una cum Templo ad majorem
 Dei, Noricum et Sancti Michaelis, Archangeli Con. atrato, intra
 Breve Tempus de novo per Totum a fundamentis restauravi-
 mus, restauratumq. proprio motu nostro totaliter et in-
 tegrè una cum dicto Templo, Habituaculi, Hortulo, et Aedibus
 caeterisq. allinentijs, Reverendis, et Religijs Fratribus, Mono-
 chis, Ordinis Regali Patris Francisci Confessoris ad inhabitandum
 Eodemq. juviter a Devote Deo famulandum, atq. in titolo
 ipsorum, ac Reguli satisfaciendum, praesumpto solemn, atq.
 in praesentia Consuetudinum Vicinorum peracta eorundem Reli-
 giosorum Fratrum introductione, et Seductione, per manus
 tradidimus, et Assignavimus incorporando illud Hungariae
 Provinciae

LEVÉLTAR
 f. 126. k. 6.

P 108. Rep. 1. Fene. L. Wb. 1636/a

2a-b. Az Esterházy Miklós által újraalapított kismartoni kolostor alapítólevele, 1631

Provinciae Dispare Semper Proximi. Mariæ nemine pro-
 in Contradictente. Divinam Etiam Pontificalem Preiudicium quam
 peccatis humilissimi orante, ut hoc quaecumque, quælibet
 nostra iudicium clementer acceptare, atque ad nominis
 sui gloriam, Proximorumque salutem vertere, Nobis vero
 ad maiora quoque præstantia vires suppeditare dignetur.
 Adhibere autem ac Posteris, Successoresque nostros universos
 Serios, ac Severè, inò sub oracii Omnipotentis Dei indigna
 tione monentes, et obstrictantes, ut hanc Nosstram Traditio-
 nem, Signationem, et Incorporationem in perpetuum
 illibate conservare velint, ac teneantur, neque eam ullo
 unquam tempore aliquatenus violare præsumant. Inò
 testimus, et Signamus, nec non incorporamus realiter
 et cum effectu perpetuo et irrevocabiliter. Nosstram nos-
 trum Sigillo Chirographo, nostro municipalium vigore
 et Testimonio literarum mediante. Datum in dicta Civitate
 Nostra Kismartoni ipsa festo Beati Nicolaj Episcopi
 & Confessoris Anno Domini millesimo quingentesimo
 trigesimo primo.

Comes Nicolaus Esterházy

Joannes Veky

De még ez sem volt elég, ugyanis ez a dühös ismeretlen az alsó margón megjegyezte, hogy „Vide historiam in Archivo Conventus”; s végül a kolostor történetének végén felhívja az olvasó figyelmét: „Si et caeterorum Conventuum historia tantis scateat erroribus, dignum non es libellum legere!”⁷⁴

Esterházy Miklós az 1641. évi végrendeletében sem feledkezett meg a ferencesekről: „...a franciskánus barátoknak is, valamennyi klastrom Magyarországon vagy on, mindenikben két-két száz forint alamizsnát adjanak azon temetésemnek napján, ki oda hívatván mind a két páter Provinciálist, akik akkoron lesznek, s egyszersmind is tegyék le, hogy ne kellessék nekik azt hosszú idővel várniok.” Majd külön a kismartoniakról is megemlékezik: „A Kismartonban lévő klastromot, mivel végbehagyta Isten vinnem, akik az én holtom után maradékaik között vagy azon helyet fognak bírni vagy Fraknót, lekötelezem őket, hogy azon klastromot, sartum tectum conservent, s minden esztendőben mind pénzt, mind búzát, bort adjanak alamizsnában, s ne hagyják fából is őket; s ha szintén kiváltanak is tőlem vagy maradékimtól és legatariusimtól Kismartont, erre az esztendőnként való alamizsnára ugyan obligáлом azon maradékimat Fraknóból is.”⁷⁵

A nádor, feltehetően a kismartoni ferenceseknek szóló megbecsülés jeleként, kezdetben kolostorukat jelölte ki a család sírhelyéül.⁷⁶ Időközben (1629–1637) azonban felépült az a nagyszombati jezsuita templom, melynek szellemi atyja Pázmány Péter esztergomi érsek volt, az építkezés költségeit pedig Esterházy Miklós viselte.⁷⁷ Az itteni szentélyben alakíttatta ki a család sírboltját, s az elkövetkezendő években itt nyert végső nyughelyet számos családtag, így többek között Nyáry Krisztina (1641), Esterházy István (1641) és felesége, Thurzó Erzsébet (1642),⁷⁸ valamint a vezekényi csatában elesett Esterházy László és unokatestvérei (1652). Esterházy Miklós „meghidegült

tetemét” miután a nagyhöflányi „nyári palotában kinyújtóztatták, azután a kismartoni pater franciscanusok kalastromában lévő kápolna alá tették egy héttel halála után”,⁷⁹ majd átvitték Nagyszombatba s ott helyezték végső nyugalomra (1645). A nádor ugyanis testamentumában elrendelte, hogy „...gyermekim és az atyafiak, este bevívén a nagyszombati Páterek szentegyházába tetemet, mindjárt akkor teygenek be síromba az utolsó ítéltre és feltámadásra.”⁸⁰

1644 tavaszán Esterházy Miklós a Nagyszombatról I. Rákóczi György és a svéd király csapatai elől menekülő klarisszákön is segített, amikor is, feltehetően engedélyének köszönhetően, fél évig a kismartoni kolostorban találtak menedéket. A barátok pedig ezideig ideiglenesen egy bérelt házban laktak.⁸¹

A ferencesek sem feledkeztek meg jötevőjükéről: az 1641-es tartományi gyűlésükön elrendelték, hogy a testvérek minden nap imádkozzanak a pápáért, az uralkodóházáért, az ország előkelőségeiért, de legfőképp a konventjüket megalapító patrónusukért, hogy az ellenséget elűzhesse, a zavargókat pedig megfékezhesse.⁸²

A kismartoni kolostor a térségben elfoglalt fontos szerepének és folyamatos működésnek köszönhetően jelentős szerepet töltött be a mariánus rendtartományban. A XVII. században öt alkalommal tartották itt a ferencesek a közgyűlést: 1637-ben, 1641-ben, 1643-ban, 1656-ban és 1669-ben.⁸³ A rendház jelentőségét mutatja, hogy az 1636. évi pozsonyi tartományi gyűlésen Kismartont nevezték ki a magyar részek novíciusai nevelőkolostorának,⁸⁴ 1646-ban pedig Sopron mellett Kismartont jelölték ki, hogy itt gondozzák a növendékeket.⁸⁵ 1679-ben és 1680-ban, már Miklós nádor fia, Pál idején a két legjelentősebb, vagyis a nagyszombati és pozsonyi rendház mellett Kismartonban is volt felsőfokú oktatás.⁸⁶

74. MAGYAR A. 1970, 113. § 75. Esterházy Miklós végrendelete (1641), kiad. BUBICS–MERÉNYI 1895, 266.; Idézi: NAGY B. 1903, 13. § 76. VISKOLCZ 2009, 246. § 77. IGAZ 2007, 13. A jezsuita templom részletes leírása: GRANASZTÓI Gy. 2004, 80–81. § 78. VISKOLCZ 2006, 31. § 79. Esterházy Pál visszaemlékezése ifjúkorára, kiad.: IVÁNYI E.–HAUSNER 1989, 310–311. § 80. BUBICS–MERÉNYI 1895, 266. Lásd még: MNL OL E 174, 9. tétel, Esterházy Pál iratai (fogalmazványok, levelek), 1. fol. r.: „Mivel azért a test együbert a földnél nem vár szegény boldog emlékezetű Úrnak hideg tetemének becsületes és érdemlett eltakartatására, a Tekintetes Urak és Atyafiak egyenlő akaratjából ez jövendő karácsony havának harmadik napját rendeltük úgy, hogy fölvevén azelőtt 4 nappal Kismartonban a páter Franciskánusok Cápólnájokból a tetet, azhol most ... vagyon, megírt 3. decembris előtt való estet a nagyszombati

páter Jesuiták Templomában processióval és egyéb Caeremóniákkal bevitetessék és ott letéessen, azon éjjel maradjon a Castrum dolorisban s a mise, praedicatio és Caeremóniák után maga temető helében azon szentegyházban betetessék szerelmes felesége és gyermeki teteme mellé.” § 81. KARÁCSONYI 1923, 130. § 82. NAGY B. 1903, 13.: Acta Capitulariam 1641. § 83. KÓSA s. a., 475–480. § 84. NAGY B. 1903, 12.: Acta Capitularia 1636. Sequuntur Ordinationes factae in Capitulo. 3. pont. § 85. NAGY B. 1903, 12.: Acta Capitularia 1646. 6. pont. A XVII. századból nem, de a XVIII. századtól ismerjük a novícius mesterek nevét: *Liber Conventus Kismartonienis Continens Nomina Fratrum ad Novitiatum admissorum et ad Professionem receptorum. Anno 1715–1928*. Idézi: WEISS 1980, 112. § 86. RAMOCSAHÁZY 1679, [57–58.]; BABCSÁNSZKY 1680, [88–89]. Korábbi adatot nem ismerlek.

Esterházy Miklós halála (1645) után László fia (1626–1652) lett a családfő, aki folytatta apja jótékony tevékenységét. A fiatal gróf több szerzetesi közösség javára tett adományokat, így a ferenceseknek (kismartoni és nagyszombati) is.⁸⁷ Malomfalvy Gergely (1616–1669) a mariánus ferencesek egyik legjelesebb személye volt, akitől fennmaradt egy Esterházy Lászlónak írott levele.⁸⁸ A missilis mind kapcsolatukra, mind a barát életére fontos adalékokat tartalmaz. Az egyik, hogy Malomfalvy ekkor került Kismartonba gvárdiánnak, s e tisztségéből adódóan az Esterházy családfő káplánja is lett. A másik, hogy „betelvény posoni Guardiánságomnak harmadik esztendeje”,⁸⁹ előljárói „tetszéséből és rendeléséből” került Kismartonba. Mivel nem találta László grófot Kismartonban, ezért írásban jelentkezik nála, írja az új házfőnök, s arra kéri, hogy sorolja őt is engedelmes szerzetes káplánjai közé,

„talán nem leszek Saul inter prophetas”. Nem valószínű, hogy valaha is találkoztak, hiszen a Martí Tibor által összeállított itinerárium szerint Esterházy László 1652. augusztus 18-ig folyamatosan Semptén tartózkodhatott,⁹⁰ augusztus 26-án pedig elesett a vezekényi csatában.

A későbbiekben egy rövid ideig Esterházy László felesége, Batthyány Eleonóra lett a kolostor patrónusa,⁹¹ s özvegy lánya nevében a kismartoni birtok egy részét Batthyány Ádám igazgatta.⁹² Ezekben az években Malomfalvy és Batthyány Ádám rendszeresen leveleztek egymással, így Batthyány felesége, Formentini Auróra temetésén elmondott beszédéről (*Halottas prédikációjó*, Bécs, 1654), az imádságos könyvről (*Belsőképpen indító tudomány*, Bécs, 1653), Batthyány Ádám *Lelki kardjáról* (Bécs, 1654) vagy Kéri Sámuel *Keresztény Senecája* ügyében (Bécs, 1654).⁹³

ESTERHÁZY PÁL, A „FERENCESEK JÓTEVŐJE”

Esterházy Pál családfőisége idején is folytatódott a birtokain élő protestánsok térítése, de immár sokkal erőszakosabb módon.⁹⁴ Ahogy apja, úgy ő is számít(hat)ott a ferencesekre, akik arra is odafigyeltek, hogy a térítésre kiválasztott barát „alkalmatos” legyen. A fentebb említett Malomfalvy Gergely 1660-ban írta az akkor Pápán tartózkodó grófnak, hogy Podgyaisics Ágoston provinciális „...egy böcsületes prédikátor páttert küld az Nagyságod szolgálatára. Én úgy hiszem, megelégszik Nagyságod veled. Tudományja is alkalmatos, s prédikátor[nak] is jó, úgymint azki sub Comitii in mea absentia itt Posonban gyakran praedikáltott”.⁹⁵ Emellett Isten áldását kéri, hiszen Esterházy „dicséretesen és szentül fáradoz in reformandis haereticis”.⁹⁶ A ferencesek egyébként

a különböző Esterházy-birtokokon katolikus hitre (vissza)térítettekéről listát is vezettek, amelyek egy része fönn is maradt, így ismertek az 1658–1660 közötti évek katalizáltjainak nevei.⁹⁷ De megemlíthető még Litomericzi László (†1683) kismartoni gvárdián levele, amelyben a miniszter provinciálisnak ötven protestáns katolikus hitre térítéséről számolt be.⁹⁸

Esterházy Pál nádor a legbőkezűbb arisztokratáink egyike volt, számtalan világi és vallásos társulat, szerzetesi közösség, köztük a ferences barátok támogatója.⁹⁹ Tevékenységét, mecénatúráját, annak forrásait – a kolostor feljegyzéseit,¹⁰⁰ Esterházy Pál saját kezűleg vezetett számadáskönyvét,¹⁰¹ a számlákat,¹⁰² testamantumokat¹⁰³ – végignézve tűnik ki, mennyire igaz ez.

87. MARTÍ 2013, 122., 146. § 88. *Malomfalvy Gergely Esterházy Lászlónak, Kismarton, 1652. augusztus 16.* MNL OL P 124, Esterházy László levelezése, Nr. 716. (Martí Tibornak köszönöm az adatot.) Idézi: JENEI 1960, 688. § 89. JENEI 1960, 688. § 90. MARTÍ 2013, 275. § 91. JENEI 1960, 688. § 92. KOLTAI 2002, 126.: a kismartoni birtok kétharmad-egy harmad arányban volt az övék, illetve Esterházy Pálé. § 93. KOLTAI 2002, 120., 125., 126., 128., 131–139., 141–143.; IVÁNYI B.–HERNER–MONOK, Adattár II, 1983, 287–297. Malomfalvy ekkor Nádasdy Ferencsel is levelezett ferences kiadványok ügyében: VISKOLCZ 2013, 117–122. § 94. FAZEKAS 2014d, 202–213.; FAZEKAS 1994, 182–190.; HAUSNER 2001, 333–336. § 95. *Malomfalvy Gergely Esterházy Pálnak*, Pozsony, 1660. április 3. MNL OL P 125. Nr. 3092. § 96. Uo. § 97. Pozsony,

ŠAB MPF Lad. 48. ad fidem fasc. 1–2. Idézi: FAZEKAS 2014d, 205, 41. jegyz. (Köszönöm Fazekas Istvánnak, hogy jegyzeteit rendelkezésemre bocsájtotta.) Az Esterházy-birtokon folyó térítésekről: FAZEKAS 1994, 182–190.; FAZEKAS 2014d, 196–215.; MONOK–PÉTER 1990. § 98. *Litomericzi László levele, Róma, 1647. január 23.* Idézi: WEISS 1980, 3, 86. Maria Enzersdorf, Franziskanerkloster, Archivum [Eisenstadt], A-II-12, Fasc. 25. Nr. 8. § 99. GALAVICS 1988, 136–161.; FRANK 1999, 365–376.; ÁCS P. 2015.; legújabban: VISKOLCZ 2020, 223–238. § 100. Ezeket Weiss Mihály dolgozta fel a legteljesebb mértékben: WEISS 1980. § 101. MNL OL P 125 Nr. 10299–10338, Mf. 739. § 102. Ezen források részben az MNL OL-ben, részben pedig a család fraknoi levéltárában találhatóak. § 103. MNL OL P 108 Rep. 4. Fasc. G. Nr. 53–78.

3. Veit Kitzler (?): Esterházy Pál, 1684

Igen nehéz lenne összegyűjteni, hogy hol és mit alapított, mely épületnek, tárgynak – legyen az például szobor, könyv, festmény, műtárgy – az elkészültéhez járult hozzá anyagilag is: szent klastromok, templomok, apparamentumok sokasága, „...Magyarországban, Austriában, Styriában és másutt fennálló Oltároknak, Statuáknak, Oszlopoknak, summában méltán vehető drága költségekből épült számlálhatatlansága”.¹⁰⁴ „Bizony ezek nem mást beszélnek, hanem hogy a mi titkos értelmű Napunk mindenü elnézett...” – fogalmazott Vargyasi András közegei plébános Esterházy temetésén.¹⁰⁵ Azonban igazán szerencsés helyzetben vagyunk, hiszen maga a mecénás segít a legtöbbet. 1700 körül ugyanis saját kezűleg írta össze, hogy hány szobrot és oltárt állíttatott addig: szám szerint 24 szabadtéri kőszobrot és 94 oltárt.¹⁰⁶ „Páratlanul nagy szám a magyarországi barokk mecénatúra történetében” – állapítja meg Galavics Géza művészet-történész is.¹⁰⁷ Esterházy támogatásainak leghangúlyosabb szelete egyházi mecénatúrája, amivel a katolikus hit terjesztését és gyakorlását segítette elő. Viskolcz Noémi szavaival: „Kegyúri pozíciójából fakadó kötelezettségeit jól kiegészítette személyes belső késztetése és elhivatottsága, amelynek következményeként rendkívül sokféle formában támogatta a katolikus közösségeket.”¹⁰⁸

Assisi Szent Ferenc követőinek támogatásával egy családi hagyományt folytatott, hiszen apjának, anyjának, testvéreinek szoros kötődése volt ehhez a szerzethez. Gyerekkora óta olyan környezetben élt, ahol a barátok mindig jelen voltak, s fontos szerep jutott nekik a család mindennapjaiban is. Ferencesek végezték a nádori udvarban a lelkigondozást, akárcsak a Kismartonban, az 1678-ban alapított Ágoston-rendi apácákét, köztük Esterházy Pál négy lányát is.¹⁰⁹ A lelkigondozásért Esterházy rendszeresen pénzt is adott a gárdiáknak.¹¹⁰

Életrajzának ismert eleme, hogy 1641-ben, mikor Lakompakra ment Anna Júlia nővérével akkor elhunyt bátyja, István feleségéhez, Johannes Stracz (†1657) ferences szerzetessel is találkozott.¹¹¹ A páter, aki ekkor a

kismartoni ház gárdiánja volt,¹¹² a beteg Thurzó Erzsébetet látogatta meg, s a „szerzetes azt jósolta Palkó felől, hogy egykor atyja székiben fog űlni s az ágyon ülő kis leánykát (Orsolyát) nőül veendi.”¹¹³ Mindkét „jóslat” beteljesedett, hiszen Esterházy László halála (1652) után a 17 éves Pál lett a családfő; s még ugyanebben az évben, október 21-én feleségül vette apja első házasságából származó fiának kislányát, Orsikát. Az esküvő nagy titokban, a fraknói várkapornában történt, a házasság nyilvánosságá tételére azonban csak 1655. február 6-án került sor.¹¹⁴ A fiatalasszony 1656. január 31-én azt írja Pálnak, hogy „...az gyermek is, hála Isten, jól vagyom” – ugyanis 1655. december 31-én megszületett Miklós Antal nevű első gyermekük.¹¹⁵ A ferencesek 1656-ban Kismartonban tartották meg a következő időközi gyűlésüket, azért – írja Nagy Béni kissé elfogultan –, hogy ezzel ők is osztozzanak az ifjú házások örömeiben. Továbbá elrendelték, hogy halájuk jeléül minden páter egy misét, valamint minden testvér egy rozáriumot mondjon el Esterházy Pálnak, a kismartoni konvent patronusának és kedves újszülöttének jólétéért.¹¹⁶

Az 1683-as esztendő nyara és kora ősze nehéz időszak volt a család, a kolostor lakói és a város számára is. Thököly Imre seregei a Felvidék után már a Dunántúlt is elfoglalták, az Oszmán Birodalom katonái pedig 1529 után ismét kísérletet tettek Bécs bevételére. Ahogy a császár, úgy Esterházy Pál is Linzig, illetve Passauiig menekítette családját.¹¹⁷ A császárváros ostroma ez alkalommal is sikertelen volt, a kahlenbergi csatában a keresztény seregek nagy győzelmet arattak, melynek Esterházy Pál is tagja volt.¹¹⁸ Esterházy több mint húsz évvel később, 1706-ban fizett Philipp Ungleich kismartoni szobrásznak, aki „...Koltenbergen (!) Pater Camaldulensisseknel a mi parancsolatunkból bizonyos oltárt csinál”.¹¹⁹

A fel-, illetve elvonuló török és kuruc csapatok nagy pusztításokat végeztek, s ahogy a környék lakói, úgy a kismartoni ferencesek is nagy félelemben lehettek. Közel álltak ahhoz, hogy ők is elhagyják lakóhelyüket, de végül maradtak, s menekülőket is befogadtak.¹²⁰ A kolostorban

104. VARGYASI 1713, 10. § 105. VARGYASI 1713, 10. § 106. MNL OL P 125, Nr. 11705. Kiad. SCHMELLER-KITT 1982, 46–48. § 107. GALAVICS 2002, 282. § 108. VISKOLCZ 2020, 224. § 109. Magyarország egyetlen ágostonos kanonissza kolostora volt a kismartoni. Történetére, támogatóra lásd: KOLTAI 2016, <https://szerzetes.hypotheses.org/noi-rendek/kanonisszak> (Megtekintés: 2022. április 25.) § 110. Például 1680-ban kétszer 75 forintot fizetett ki számukra: Fraknó, Eisenstädter RAR, 1680 Nr. 206, 230. § 111. Esterházy Pál azt írja, hogy Páter Stracz magyar szerzetes lévén kismartoni gárdián is volt. IVÁNYI E.–HAUSNER 1989, 308. § 112. 1636-ban is betöltötte ezt

a tisztséget. § 113. IVÁNYI E.–HAUSNER 1989, 308. § 114. VISKOLCZ 2019, 23–24.; SZILÁGYI S. 1888, 213–214. § 115. VISKOLCZ–ZVARA–KIRÁLY–KISS–MONOK 2019, 98. Nr. 32.; SZILÁGYI S. 1888, 214. § 116. NAGY B. 1903, 13. § 117. IVÁNYI E. 1991, 25., 49., 116. § 118. KAS 2009, 538. – Esterházy adta ki a hadi készülődésre felszólító levelet 1683. március 12-én: MTAK, Kézirattár, Ráth Károly gyűjteménye, 201/III. Idézi: CZIGÁNY 2004, 149.; TÓTH H. 2008, 85. § 119. Fraknó, Eisenstädter RAR, 1706, Nr. 129, a Nr. 130. pedig a szobrász elismervénye. Idézi: PRICKLER 2013, 79–80. § 120. WEISS 1980, 14.

való tartózkodást és életet a meglévő számlák is mutatják (igaz, ezek még év elejiek).¹²¹ Ezen év másik szomorú eseménye, hogy a nádor Pál nevű hétéves kislánya („Herr Paulcho”)¹²² elhunyt, akit a ferenceseknél lévő családi sírba temettek el; Carl Cisghini (Chiskin) kőművesnek 27 forintot és 18 krajcárt fizetett ki munkálataiért.¹²³

Esterházy Pál több ferences kolostort is támogatott, ezek közül némelyik neves búcsújáróhely volt és jelenleg is az.¹²⁴ Magában Kismartonban két ferences ház is szorosan kapcsolódott a nádorhoz. A még az apja által újraalapította Szent Mihály titulusú ő is segítette adományokkal, s a fennmaradt kismartoni számadásokból jól látszik, hogy évi rendszerességgel biztosította számukra az olajat, a tűzfát és a húst. Ezen kívül pénzt kaptak a lelki szolgálatokért („für geistlichen Dienst”), a nagypénz-tekori körmenetért (Carfreitag Procession),¹²⁵ de patrónusuk kifizette nekik a tetőjavításhoz vásárolt léceket és szögeket is,¹²⁶ vagy akár új fundatiót is létrehozott, hogy a „kézilámpás az Criptában az harmadik Crucifixusnál éjjen”.¹²⁷ Ha pedig „...a Barátok és az Apáca szüzek Clastro-mokban tett fundatióink szerént nem provideáltaték úgy, amint annak a rendi, azért lássa meg kegyelmed, hogy az fundatióink szerént az Lámpások is, úgy más állapotok adminisztráltassanak, amint Commissióját is vagyon kegyelmednek azok eránt, és az Confessáriátusság eránt is provideáljon kegyelmed az előbbeni mód szerént” – utasította a nádor kismartoni intézőjét.¹²⁸

Esterházy Pál apja eredeti elképzelését felújítva a kismartoni ferences templomot tette meg az ő és családja nyughelyének, s hozzáfogott a kripta megépítéséhez. A fiatal gróf már 1664-ben kelt végrendeletében meghagyta, hogy „...kérem és Istenre kényszerítem Feleségemet vagy Gyermekeimet, avagy más Atyámfiat, estve valami nyolc szövétnyekkel vitessenek az Kismartoni Francis-

kánus Barátok temetőhelyére, azhol tudniillik közönséges temetőhelyek vagyon, ottan légyen az közönséges földtámasig való nyugodalmom. Mely temetőért adjanak az Pátereknek ötszáz forintot.”¹²⁹ Évekig tervezhette a családi kriptát, annak kialakítását, az idekerülő családtagok és koporsók elhelyezését. E célból többször is meglátogatta leendő sírhelyét, s egy alkalommal a ferences hagyomány szerint egy borral teli poharat adott át a jelenlévőknek ezen szavak kíséretében: „Itt e helyen nyugszom majd csendességben.” Ezután szeméit az égre emelte, s így imádkozott: „Adj Uram, örök nyugodalmat és az örök világosság fényeskedjék nékem.”¹³⁰ Ismeretes, hogy 1687-ben megörököltette az egyes koporsók elhelyezését, melyről fennmaradt a *Cripta Kismartonienses* feliratú rajza.¹³¹

A nagyszombati jezsuita templom tehát szülei és testvérei sírhelye maradt, azonban Esterházy Pál erről sem feledkezett meg. Az 1678-as végrendeletében arról ír, hogy a páter jezsuiták templomában egy kápolnát akar építtetni.¹³² Itt egy reprezentatív temetkezőhelyet szándékozott kialakítani, amelyre a templomtér padozatán lévő nyíláson át rá lehetett volna látni – a terv azonban nem valósult meg.¹³³

Néhány mondat erejéig érdemes kitérni arra, hogy Esterházy 1660 körül még a győri ferencesek templomát szánta egy új, családi temetkezési helynek. Erre utal az a levél (1660), amiben az akkori gvardián, Kovács Ambrus a gróftól arról tudakozódik, hogy fenntartás-e a családnak a temetkezési helyet, hiszen „Nagyságtoknak van temetőhelyek Szombadban”.¹³⁴ A helyválasztás összefügghet azzal, hogy az új győri kolostor 1659-ben épült meg s szentelték föl, immár harmadszor, ugyanis a XVI. század második felében kolostoruk elnéptelenedett, visszatelepülésükre 1614-ben került sor.¹³⁵ Új házat építettek, ami azonban a templommal együtt 1654-ben egy tűzvészben leégett. Rövid időn belül, már 1655. április 14-én Malomfalvay

121. Szombathelyi Benedek kismartoni gvardián olajvásárlás céljából 20 forintot vett fel a kasszából, továbbá ebben az évben marha-, borjú- és bárányhúst is kapott. Fraknó, Eisenstädter RAR, Nr. 168, 221. 1683. március 28. és március 2. Az előbbi idézi: WEISS 1980, 14. § 122. Esterházy Pálnak két Pál nevű fia volt, mindkettő gyerekkorában hunyt el, vö. VISKOLCZ-ZVARA-KIRÁLY-KISS-MONOK 2019, 321–322. § 123. Fraknó, Eisenstädter RAR, 1683, Nr. 183. Cisginiről lásd: PRICKLER 2013, 128–129. § 124. TOMISA 2013, 553–567.; TÜSKÉS-KNAPP 2001, 65–66., 69–70., 84–86. § 125. Fraknó, Eisenstädter RAR, 1697. Nr. 137.; 1699. Nr. 131. § 126. Fraknó, Eisenstädter RAR, 1680. Nr. 201. § 127. Fraknó, Eisenstädter RAR, 1705. Nr. 163. § 128. Fraknó, Eisenstädter RAR, 1706. Nr. 158. Egy másik levelében pedig a kismartoni gvardián (Caesar Leitermayer) panasza után felszólítja intézőjét,

hogy fizesse meg az elmaradt pénzt. Fraknó, Eisenstädter RAR, 1706. Nr. 9. (A levél rossz helyre van besorolva, hiszen 1707. február 8-án íródott.) § 129. Esterházy Pál végrendelete, 1664. január 8. – 1664. április 25. MNL OL P 108. Rep. 4. Fasc. G. Nr. 53. Kiad. MERÉNYI 1911a, 151. § 130. NAGY B. 1903, 39. § 131. MNL OL P 125. Nr. 11891, mf. 4752. VISKOLCZ 2009, 246. Lásd még ezen dokumentumokat: MNL OL P 108. Rep. 1. Fasc. L. Nr. 153–158. A családi kripta létesítéséről szóló levélből idézi: WEISS 1980, 14. (*Bonifacius Terbus Esterházy Pálnak, Pozsony, 1687. május 13.* Nr. 153.) § 132. Esterházy Pál végrendelete, 1678. január 1. MNL OL P 108. Rep. 4. Fasc. G 22. csomó, Nr. 58. Kiad. MERÉNYI 1911b, 604.; idézi: VISKOLCZ 2009, 246. § 133. VISKOLCZ 2009, 246.; UGRY 2015, 94. § 134. Fr. Kovács Ambrusius gvardián Esterházy Pálnak, Győr, 1660. március 24. MNL OL P 125. Nr. 2876. § 135. FAZEKAS 2017, 79.

4. A kismartoni ferences templom

Gergely provinciális tette le az új épület alapkövét,¹³⁶ s a templom 1659-re, a kolostor pedig 1673-ra készült el. Az újjáépítést anyagilag is támogató főurak egyike Esterházy Pál volt, ő 500 forintot juttatott a Boldogságos Szűz oltárára.¹³⁷ Továbbá két festményt is adományozott a győri ferenceseknek, amelyeken Szent Erzsébetet és Szent Imrét festettette meg egyik udvari festőjével.¹³⁸ A győri ferencesek templomának és kolostorának berendezése a feloszlatás után részben az Esterházy Pál által alapított boldogasszonyi templomba került.

Esterházy sorra temette el gyermekeit a kismartoni ferencesek templomába,¹³⁹ s ide került első felesége is (1682).¹⁴⁰ Esterházy Orsolya halála után kilenc évvel is viszonylag jó állapotban volt, teste mumifikálódott, „szinte egy egyiptomi múmiára emlékeztet”, írta évtizedekkel később Bél Mátyás.¹⁴¹ Pál nádor halott feleségét új ruhába öltöztette, nyitott koporsóját üveglappal fedette le, s megírta epitáfiumát is.¹⁴² A ferences barátoknak azonban nem igazán tetszett ez az eljárás, ezért az 1701-es pozsonyi tartományi gyűlésükön napirendre is vették a kérdést,¹⁴³ de végül arra jutottak, hogy „Resolvitur: In hoc puncto Celsissimo Principi Palatino, ut Fundatori, resistere nequimus.”¹⁴⁴

Esterházy Orsolya mély hite meghatározta mindennapi életét. Habár a forrásokban alig jelenik meg az egyház patrónájaként, mégis van néhány adatunk ezirányú aktív tevékenységére.¹⁴⁵ Férjével váltott levelei szerint gyakran keresett föl kegy-, illetve búcsújáró helyeket, így többször megfordult Lorettóban, Maria Taferlben vagy Mariazellben.¹⁴⁶ A ferencesekhez fűződő kapcsolatáról még kevesebbet tudunk: csak egy-két levél tudósít katzeldorfi és boldogasszonyi látogatásáról,¹⁴⁷ valamint egy ma már elveszett, általa szignált számla 1672-ből: „I Eimer d. H. Pater Franciscaner 4. Oct. Groff Ursula Esterhas.”¹⁴⁸

S végül a ferencesek kriptájába került 1713-ban maga Esterházy Pál is,¹⁴⁹ saját maga írt epitáfiuma magyarul így szól: „Nádora országnak pihen itt csendben s birodalmi // Herczeg holt teteme lelt e helyen nyugovást. // Sok küzdelmek után, békén, harczban kimerülve, // Fáradt testének itt keresett pihenést.”¹⁵⁰ S hogy halálában és azután is vele legyen Szűz Mária, koporsófedelének belső lapjára a képét illesztette.¹⁵¹

Joggal kereshetnék a herceg-nádor második feleségének, Thököly Évának is a sírját a kismartoni ferenceseknél.¹⁵² Ő azonban végrendeletében az alsó-ausztriai Maria Lanzendorfot, az ottani barátok zarándoktemplomát jelölte ki végső nyughelyéül.¹⁵³ Ennek oka férjével, Esterházy Pállal való évekig tartó, „ágytól–asztaltól való” szakítása és pereskedése állt.¹⁵⁴ Döntésében az is közrejátszott, hogy úgy érezte, őt a magyarok teljesen cserbenhagyták, s 1702-ben azért is írt férjének németül (már száműzetése idején), hogy a magyar nyelvet gyorsan, teljesen elfeledje.¹⁵⁵ A Thököly Éva által oltáralapítványokkal támogatott Maria Lanzendorf-i templomban bécsi mesterek által készített szép barokk fali epitáfiuma ma is látható.¹⁵⁶

Thököly Éva testamentuma egyfajta tükörképe a ferencesekkel való szoros kapcsolatának is, hiszen több rendelkezésében is megemlíti őket, köztük a kismartoniaikat, akikre jelentős összegeket hagyott.¹⁵⁷ Végrendeletében annak a ferences Franciscus Cacciának (†1725) a neve is olvasható, aki rendje egyik legbefolyásosabb tagja volt. Thököly Éva és a páter ismeretsége testamentumai elkészítésekor közel tíz éves lehetett. Az első biztos adatunk 1700-ból való, ekkor a ferences atya azon a kihallgatáson vett részt, ahol a palatinusnét férje megmérgezésével vádolták meg.¹⁵⁸

136. KARÁCSONYI 1923, 176–177.; BARKÓ 2017, 368. § 137. BUZÁSI 2000, 333. § 138. BUZÁSI 2000, 333. § 139. WEISS 1980, 265–267.: „Namenliste derer, die in der Fürstlichen Gruft beigesetzt sind: A) In der alten Gruft Maria Königin der Engel, B) In der Gruft zum hl. Joseph.” § 140. Esterházy Orsolya temetési költségeire egy adalék: 1682. április 20-án kelt részletes, 11 oldalas elszámolás szerint Esterházy több mint 1391 forintot fizetett ki különböző szükségletekre. Fraknó, Eisenstädter RAR, Nr. 141. § 141. BÉL 2006, 25. § 142. NAGY B. 1903, 39–40. § 143. NAGY B. 1903, 40: Acta Capitularia 1701. p. 18.: An Kismartonii sepultura aperta cum Tumbis sit toleranda? § 144. NAGY B. 1903, 40. § 145. VISKOLCZ 2019, 44. § 146. VISKOLCZ 2019, 45.; VISKOLCZ–ZVARA–KIRÁLY–KISS–MONOK 2019, Nr. 191, 192. (Maria Taferl), Nr. 230. (Loretto), Nr. 254. (Mariazell) § 147. VISKOLCZ 2019, 44.; VISKOLCZ–ZVARA–KIRÁLY–KISS–MONOK 2019, Nr. 282, 312. § 148. Fraknó, Eisenstädter RAR, 1672, Nr. 85. § 149. Tumbájának leírása: CSATKAI–FREY 1932–1933, 47.; UGRY 2015, 447–457. § 150. NAGY B. 1903, 40–42. § 151. NAGY B. 1903, 40. § 152. Nővére, Thököly Katalin (1655–1701) azonban a

kismartoni sírban nyugszik férje, Esterházy Ferenc (1641–1683) jogán. WEISS 1980, 267. § 153. 1708. augusztus 16., kihirdetése: 1716. augusztus 22. Bécs, Erdődy-levéltár, Lad. Z. Fas. 4. No. 6. – A kolostorról újabban: VERESS 2019, 421–434. § 154. A témáról alig született érdemi tanulmány, részben mert a források egy jelentős része nehezen elérhető, részben pedig a téma összetettsége miatt. PERES 2013, KOPP 2020. Azonban legteljesebben, így az anyagi jellegű konfliktusokról, a mérgezésről, elfogatásáról, elzárásáról, a perről és az évekig tartó egyezkedésekről eddig nem ismert bécsi és fraknói források számbavételével Viskolcz Noémi írt: VISKOLCZ 2022, 9–25. § 155. Thököly Éva Esterházy Pálnak, Maria Enzersdorf, 1702. augusztus 14. MNL OL P 125 Nr. 684. Kiad. VISKOLCZ–ZVARA–KIRÁLY–KISS 2022, 267. Nr. 289. (A kötetben a német nyelvű levél magyar fordítása is olvasható.) § 156. VERESS 2019, 423–426., 434.; VISKOLCZ 2022, 25. – Színes fotója: KOPP 2021, 152.; VISKOLCZ 2022, 25. § 157. Bécs, AFW, Lade 45, Bündel D. Kiad. KOPP 2020, 195.; lásd még VISKOLCZ 2022, 46–57. § 158. Bezerédy Ádám Esterházy Pálnak, Bécs, 1700. december 24. MNL OL P 125 Nr. 5953.

5. A Maria Lanzendorferi káldvária

6. A kismartoni Káldvária-hegyi templom

Kismartonban a Káldvária-hegyi rendház (Conventus Kismartoniensis S. Montis Calvariae)¹⁵⁹ már Esterházy Pál saját alapítása. Nagy Béni az Acta Capitularia 1700. évi jegyzőkönyvét idézve írja, hogy a nádor a definitori tanácskozást egy „újabb előterjesztésével örvendeztette meg”, miszerint egy új konventet szándékozik építtetni.¹⁶⁰ A ház a templommal együtt 1705-re felépült. A kápolnát és az oltárokat Csáky Imre püspök 1707-ben szentelte föl, majd a nádor az épületet átadta a ferenceseknek.¹⁶¹ A kápolnába 1711-ben került az a fából faragott Mária-kegyszobor, amit Michel Felser 1690-ben készített.¹⁶²

A Kismartonban felépített káldvária a zarándokhelyekhez kapcsolódó építészeti megoldások külföldről átvett korai példája, itt azonban egyedi megoldást is láthatunk.¹⁶³ Esterházy a mintát az alsó-ausztriai Maria Lanzendorfból¹⁶⁴ látta meg, ahol „egy Felice nevű művész hajlamú testvér” (Felix Niering/Nierinck) az ottani templom mellé, a jeruzsálemi Káldvária-domb mintájára épített egy hasonlót.¹⁶⁵ Esterházy meghívta a

szereztest a birtokára, aki „a bőséges anyagi lehetőségekkel a barokk pompakedvelés, expresszivitás megoldásait alkalmazva egy sokkal összetettebb és bujább együttest hívott életre Kismartonban, mely valóban atipikussá tette és méreteinél, költségeinél fogva nem teremt(het)ett hagyományt.”¹⁶⁶ A két építmény (a lanzendorfi és a kismartoni) egyediségét az adja – véli Szilágyi István művészettörténész –, hogy azok egyetlen elgondolás két változatai, sőt, nem feltételezhetően, „a kismartoni a továbbfejlesztett változat, ami visszahatott e tekintetben előképére. Valószínűleg itt egy kísérletről van szó, a szentlépcső és a káldvária-ájtatosság összekapcsolásának első próbálkozásáról. (...) A lanzendorfi és a kismartoni emlékek fontossága számunkra elsősorban abban van, hogy ezek kapcsolják a minoritáknál elindult folyamatot a jezsuiták tevékenységéhez, akik az általuk alapított, vagy szorgalmazott szentlépcsőket, mint a magyar emlékműanyagból is látható volt, mindig káldváriakkal kapcsolatosan valósították meg.”¹⁶⁷

159. Részletes története: A kismartonhegyi 1911.; ERNST 1996. Lásd még: MNL OL E 151. 60. köt.: *Novum Protocolum Conventus Kiss-Martoniensis ad Sacrum Montem Calvariae ex Collectaneis Antiquarii Provinciae Sanctae Mariae in Hungaria Ordinis Fratrum Minorum Strictioris Observantiae Fratris Eugenii Kósa Transumptum Anno Domini 1773*. MNL OL E 151. Fasc. 52. 12. doboz: Esterházy Pál és utódai fundatiói. § 160. NAGY B. 1903, 32–33. A kismartoni számlák alapján jól követhető a rendszeres munka, így a kifizetés a kovácsnak, üvegesnek, asztalosnak, szobrásznak. Fraknó, Eisenstädter RAR, 1703–1707. § 161. NAGY B. 1903, 33.; KARÁCSONYI 1923, 131.; SILL 2005, 207. – A kápolnák és az oltárok felszerelése olyan mesteri, művészi és díszes kiállításúak voltak, „hogy az új káldváriát sokan a világ nyolcadik

csodájának mondták”. Vö. A kismartonhegyi 1911, 22.; ERNST 1996, 47. § 162. TOMISA 2013, 557. Michael Felser évekig dolgozott Esterházyknak, neve többször is előfordul a kifizetési számlák között: Fraknó, Eisenstädter RAR 1703–1705, 1707, 1708. Lásd még: PRICKLER 2013, 14–21. § 163. TÜSKÉS 1997c, 17.; TÜSKÉS–KNAPP 1991, 520. § 164. A ferences templomról: Wallfahrtskirche Maria Lanzendorf 1964.; DONIN 1973, 202–203.; VERESS 2019, 429. § 165. KARÁCSONYI 1923, 131.; VERESS 2019, 429. – Esterházy már 1674-ben tervezte egy kápolna építését a kismartoni Káldvária-hegyen, s ennek fenn tartási költségeit is megadta: MNL OL Rep. 9. Fasc. G. Nr. 271. Nr. 11084. § 166. SZILÁGYI Zs. J. 2012, 111–112. § 167. SZILÁGYI I. 1992, 33.; SZILÁGYI I. 2005, 845. Ezen templomtípusokról lásd még: SZILÁGYI I. 1986, 177–210.

A Magyar Királyság területén lévő templomok és kolostorok közül még jónéhányat sorolhatnánk, amelyek Esterházy Pálnak köszönhetően épültek meg, vagy legalábbis szándékában állt ott szerzeteseket letelepíteni, így például a pápait,¹⁶⁸ a csepregit,¹⁶⁹ a röjtöt,¹⁷⁰ a vimpácit¹⁷¹ vagy a Fertő-tó mellett lévő boldogasszonyit, amelyet a művészettörténészek az egyik legszínvonalasabb főúri támogatású épületnek tartanak.¹⁷² Az ország határain kívül fekvő ferences házak közül pedig megemlíthetjük például a már említett alsó-ausztriai katzelsdorfit.¹⁷³

A XVII. század végén a magyarországi ferencesek között olyan nagy vita kerekedett, amit a XVI. század eleji állapotokhoz lehetne hasonlítani. Az összetűzés arról szólt, hogy a török kiűzése után a mariánus vagy a szalvatoriánus tartományhoz kerüljenek-e majd a felszabadított területeken lévő kolostorok, köztük az esztergomi, a budai és a pesti.¹⁷⁴ 1685-ben Pier Sormani Marino generális miniszter határozata szerint területi alapon kell elkülöníteni a két tartományt, melynek értelmében a felső-magyarországi területeken a szalvatoriánusok, az alsó-magyarországiakon pedig a mariánusok birtokolhatnak és hozhatnak létre új kolostorokat. Ennek a szóbeli utasításnak azonban „nem lett ereje.”¹⁷⁵ Közben I. Lipót a mariánusok mellett foglalt állást, amit természetesen a másik fél nem hagyott annyiban, s 1688-ban a római generális káptalan elé terjesztették ügyüket. Ezt ellensúlyozandó, I. Lipót, Széchényi György esztergomi érsek és Esterházy Pál levelet írt az egyetemes káptalannak. Esterházy levelének

is volt súlya, hiszen az ország nádoraként és birodalmi hercegeként írta meg véleményét, miszerint a „legjobb akarattal” támogatja a mariánusokat, mélyen tiszteli őket, mert ők azok, „kik éjjel-nappal Isten dicsőségén és a lelkek üdvösségén fáradoznak”.¹⁷⁶

A helyzetet tovább bonyolította, hogy az osztozkodási vitában a ladislaita és a bosnyák tartomány is részt kívánt venni. Ők szintén igényt tartottak egyes rendházakra, így 1688-ra már négy provincia ferencesei versengtek a Dunántúlon és a Duna mentén.¹⁷⁷ A generális káptalan végül Antonio Lazarit bízta meg az ügy kivizsgálásával, aki 1689. július 24-én hozta meg határozatát, melyet I. Lipót 1690. április 12-én kelt oklevelében megerősített. A *Decretum Lazarinum* szabályozta a ferences tartományok jogviszonyát, s intézkedett mind a meglévő, mind a jövőben visszaállítandó konventekről. Ennek értelmében a mariánus és a szalvatoriánus provincia határa a Szokolca – Nyitra – Vác-vonal és a Duna, a határon túl lévő kolostorokat pedig át kellett adniuk egymásnak.¹⁷⁸

A szalvatoriánusok ezt a döntést sem fogadták el, így az ügyet az 1691. évi generális káptalanon ismét napirendre akarták vetetni. Ez alkalomból is tollat ragadott mind az érsek, mind a nádor. Esterházy attól tartott, hogy „az igaz, őszinte előterjesztés hijában esetleg olyast határozottak, mi népünket sérti, hiveink bizalmát a szerzettől eltávoztatja, vagy ami a fundátorok és az egész ország ellenkezése folytán nem hajtható végre.”¹⁷⁹ Majd határozottan kijelentette, hogy „ha a mariánusok kolostorai más provinciának adatnak, annak én az egész ország nevében s mivel néhány kolostornak én is alapítója vagyok, a magam nevében is ellene mondok. És minden ilyes kísérletet

168. Pápa később (1670) öccsége, Esterházy Ferencé lett, aki 1678–1680 között új kolostort építtetett a barátoknak. § 169. Csepregen csak rezidencia volt, ahova az 1701-es káptalan három tagot rendelt, de nem valószínű, hogy ide is jöttek. NAGY B. 1903, 34. § 170. Az 1702–1703-ban tartott időközi gyűlésen kijelölték a kolostor elöljáróját (praesidens), de szinte biztos, hogy a barátok ez esetben sem telepedtek le itt. NAGY B. 1903, i. m. 34. Esterházy Pál szándékának komolyságát, miszerint Röjtön ferenceseket akar letelepíteni, 1678-as végrendeletének sorai is mutatják. *Esterházy Pál 1678. évi végrendelete*, MNL OL P 108, Rep. 4. Fasc. G. Nr. 53. Kiad. MERÉNYI 1911b, 603. Lásd még: VISKOLCZ 2020, 224, 234–335. § 171. A szalvatoriánus ferencesek rendháza 1605-ben vagy 1619-ben megszűnt. Az épületben az 1590-es években nyomda is működött. 1628-ban az osztrák provinciához tartozó páterek vették át a kolostort, s 1649-ben kiállították számukra az alapító oklevelet: *Litterae Fundationales, pro Conventu Wimpasingensi R. R. P. P. Minoritarum Ord. S. Francisci, per Rudolphum Cond. Stözing. A(nn)o 1649.* extract. MNL OL, P 108, Rep. 1. Fasc. H. Nr. 131.; *Allgemeine Landestopographie des Burgenlandes* 1963, 1038.; SEMMELWEIS 1968, 183–189.; BORSA 1980, 178–185. Esterházy Pál 1695-ben 400 forintot adott nekik Wibmer György kismartoni tiszttartóján keresztül: MNL OL P 108, Rep. 1. Fasc. H.

Nr. 134.: „Véven ezen Commissionkat Kismartoni Tisztartónk, úgymint Wibmer György, adjon Vimpázi Pater Prior Uramnak négyszáz forintot ... Kismartony, die 12. Aprilis 1695.” A 400 forint átvételét Fráter Wolfgang nyugtázta: „actum Wimbassing die 10. April 1695.” § 172. IGAZ 2007, 20. A kegyhely részletes története: HORVÁTH A. 1926. § 173. A kismartoni és a katzelsdorfi ferenceseknek sokáig vitájuk volt a kolduló területek kapcsán, ugyanis a kismartoni ház felépülte után egymás elöl szedték el az adományokat. A vita megoldásában az első megegyezést Nyitrai János kötötte meg 1631-ben, azonban továbbra sem oldódott meg a helyzet. 1654-ben már a két provincia vezetője találkozott egymással, magyar részről Malomfalvy Gergely vett részt a megbeszélésén. *Schematismus* 1915, 7.; WEISS 1980, 207–208. A későbbi évtizedekben rendeződhetett a viszonyuk, hiszen Esterházy Pál testamentumaiban róluk is gondoskodott. *Esterházy Pál végrendelete 1664*, MNL OL P 108, Rep. 4. Fasc. G 22. csomó, Nr. 53. Kiad. MERÉNYI 1911a, 151. § 174. A témáról újabban: SIPTÁR 2013, 268–281. § 175. NAGY B. 1903, 18. § 176. NAGY B. 1903, 20.; KARÁCSONYI 1923, 133. § 177. SIPTÁR 2013, 271. § 178. KARÁCSONYI 1923, 131–132, 487.; SIPTÁR 2013, 271. § 179. NAGY B. 1903, 21.

meghiúsítok.”¹⁸⁰ Végül az 1691. évi rendi gyűlés megerősítette a *Decretum Lazarinumot*, majd az 1694. évi egyetemes káptalan a határozatok elfogadására utasították a szalvatoriánusokat. A mariánusok életébe pedig ismét

egy nyugodtabb korszak köszöntött be, s az újonnan visszaszerzett házakkal együtt 1700-ban a rendtartomány már 21 „rezidenciával és konventtel” rendelkezett.¹⁸¹

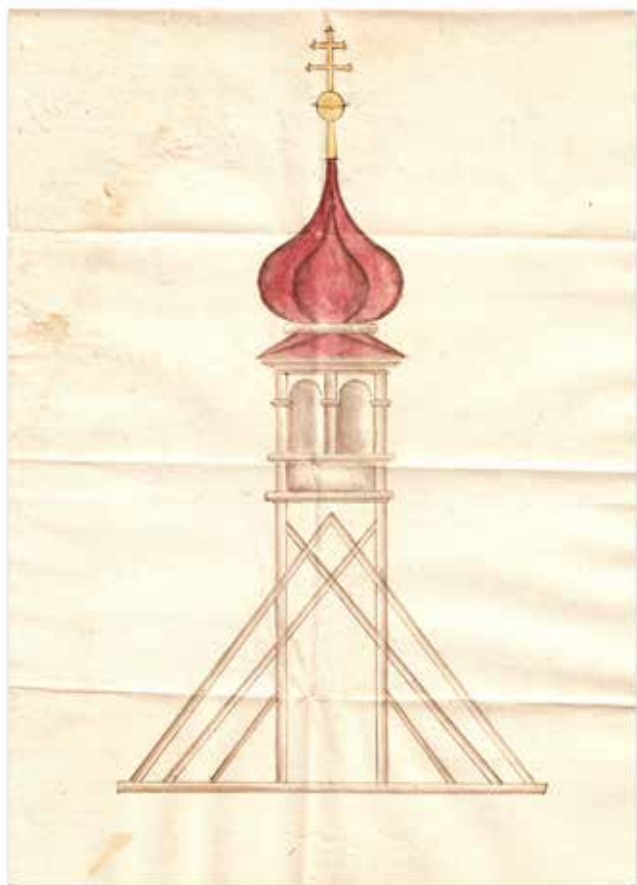
KITEKINTÉS A KÉSŐBBI ÉVSZÁZADOKRA

1722-ben, amikor a kismartoni ferences könyvjegyzéket elkészítették, Esterházy Pálnak már egyetlen gyermeke sem élt. A családfő ekkor a nádor József fiának (1688–1721) gyermeke, Pál Antal (1711–1762), s ő lesz az, aki alatt nagyapja végakarátának megfelelően a kismartoni kastélyból a ferencesek könyvtárába átkerülnek a könyvek. Az utódok, valamint a hívek továbbra is segítették a kismartoni ferencesek működését, s gondoskodtak a

kolostor és a templom rendbentartásáról (ablak-, ajtó-, tetőcsere, toronyépítés, csatornázás, festés, kútépítés, a hercegi kripta átépítése, az udvar megnagyobbítása).¹⁸²

Azonban nemcsak a jótéteményekből, hanem a gondból is sok jutott a barátoknak. A XVIII. században két nagy tűzvész is pusztított a városban. Mindkét katasztrófa Esterházy Fényes Miklós (1714–1790) idejében történt, az első 1768-ban, a másik pedig 1776-ban.¹⁸³

1782-ben pedig II. József elrendelte a Magyarországon szemlélődő életmódot folytató (így például a karthauzi, a klarissza és az Ágostonrendi apáca) rendek és a remetesség felszámolását. 1783-ban hasonló sors jutott a trinitáriusoknak is, majd 1786-ban többek között a pálosoknak. Ezt követően teljes rendek feloszlatására már nem került sor, „csak” bizonyos rendházak bezárására.¹⁸⁴ Ennek az úgynevezett kolostorszabályozásnak esett áldozatul a ferences rend is, ugyanis kilenc házukat számolták fel.¹⁸⁵ Míg Mária Terézia 1770-ben 28 rendház működését engedélyezte 953 szerzetes számára, addig fia 9 rendházban és 368 főben szabta meg a létszámot.¹⁸⁶ Ámbár a rendelkezés a kismartoni Szent Mihály-kolostorra nem vonatkozott – így nem szóródtak szét használati tárgyaik, köztük gazdag könyvtáruk –, a városban lévő többi rendház nem volt ilyen szerencsés. A Pál nádor által alapított Kálvária-hegyi ferences (1787. február 20.)¹⁸⁷ és az ágostonos kanonissza rendház lakóinak menniük

7. A kismartoni ferences templomtorony, 1716. Színezett rajz

180. NAGY B. 1903, 22.; KARÁCSONYI 1923, 137. § 181. NAGY B. 1903, 22. § 182. WEISS 1980, 15–27., 40–42, 51. Számlák a juttatásokról: Fraknó, Eisenstädter RAR, 1712–1716, 1720, 1724–1726 stb. § 183. A tűzesetek részletes leírását, okait, az újjáépítést s annak kiadásait lásd: WEISS 1980, 15–21., 52.; MOL P 150. VII. 1768. Nr. 20. § 184. VELLADICS 2006, 21. § 185. A szentkatalinít, a sopronit, a győrit, a budavárit, a keszthelyit, a mesztelnyőit, a komáromit, az esztergom-vizivárosit és a kismartoni Kálvária-hegyit. NAGY B. 1914, 7. A kolostorszabályozásról: VELLADICS 2006, 28. § 186. NAGY B. 1914, 7–8. § 187. A rendelkezés úgy fogalmaz, hogy „...Kismartonban annyi szerzetes legyen, hogy az eltörölt kálváriahegyi klastrom templomában is elvégezhessek az istentiszteletet.” NAGY B. 1914, 7.

kellett.¹⁸⁸ Kismartonban 16 szerzetes, 13 presbiter és 3 laikus maradhatott.

Az állam, miután meghatározta a szerzetesek létszámát, egy bizonyos összegig gondoskodott az ellátásukról. A presbitereknek 150, a laikusoknak pedig évi 120 forint penziót juttattak, viszont a koldulástól eltiltották őket. Kárpótlásként bonificatiót kaptak, kolostoronként eltérő összeget, a kismartoniai 692 forintot.¹⁸⁹ A ferencesek 1805-ban visszakapták kolduló jellegüket, ugyanis újra engedélyezték számukra az alamizsnagyűjtést: szeptemberben és októberben gabonát és bort kéregethettek, a mennyiségről és annak értékéről be kellett számolniuk.¹⁹⁰

A francia háborúk idején (1809) a kolostoroknak a katonákat el kellett szállásolniuk, s kénytelenek voltak ételt és italt adni nekik.¹⁹¹ A hadak Kismartonban összesen 2600 forintnyi kárt okoztak. A ferencesek azzal a kérelemmel fordultak patrónusukhoz, Esterházy II. Miklóshoz (1765–1833), hogy térítse meg kárukat. A herceg el is rendelte, hogy a generálkasszából fizessenek nekik.¹⁹²

A XX. század első negyedében, az I. világháború után új országok és tartományok jöttek létre, s az egykor a Magyar Királysághoz tartozó Németújvár (Güssing), Boldogasszony (Frauenkirchen) és Kismarton (Eisenstadt) immár az ausztriai Burgenlandhoz került. Az új egyházi rend értelmében a mai Burgenland területe, ami korábban a győri és a szombathelyi egyházmegyéhez tartozott, most a bécsi érsek joghatósága alá került. A három burgenlandi ferences kolostorban a személyi és vagyoni viszonyok tekintetében viszont nem változott a helyzet,

továbbra is a Boldogságos Szűz Mária Magyar Ferences Tartományhoz tartoztak. Ez az állapot rövid ideig állt fenn, ugyanis Ausztria anektálása (1938) után a ferences kolostoroknak egyre nehezebb volt tartaniuk a kapcsolatot az anyaországgal. Végül a miniszter generális 1939. évi rendelete alapján a Sienai Szent Bernát Osztrák Ferences Rendtartományhoz (Franziskanerprovinz zum heiligen Bernardin von Siena) kerültek.¹⁹³ A magyar testvérek szabadon dönthettek arról, hogy Ausztriában maradnak-e, vagy visszatérnek Magyarországra. Csak két testvér választotta Ausztriát, Fráter Gratian Leser Kismartonban, Fráter Szigeti Leó pedig Boldogasszonyban maradt.¹⁹⁴ 2007-ben az osztrák Sienai Szent Bernát Ferences Rendtartomány egyesült a tiroli Szent Lipót Ferences Rendtartománnyal (Franziskanerprovinz zum heiligen Leopold), és most Szent Lipót Ausztriai Ferences Rendtartomány (Franziskanerprovinz Austria vom heiligen Leopold) néven működik.¹⁹⁵

A II. világháború átvészélése után, 1975-ben a burgenlandi (kismartoni) egyházmegye a templom kivételével megvásárolta a kriptákat és egy egyházmegyei múzeumot alakított ki.¹⁹⁶ A lelkigondozást ekkor még továbbra is a ferencesek végezhették. 2018 őszén azonban a kismartoni ferences templom is az egyházmegye kezelésébe került, s az utolsó ferences atya is végleg elhagyta a kolostort. Habár az egyházmegye a templomban a hívek lelkigondozását tovább folytatja és az egyházi szertartásokat megtartja,¹⁹⁷ a barátok többszáz éves kismartoni működése megszűnt.

ANCTORVM. Vita pro
bisfulcta opibus & doctri
na fructuosa : fignis cōpro
bata cū militātis ecclie fili
os illustrent limpidiūs: dirī
gant rectius in agēdis, edi
ficent efficacius: aium placi
diūs demulcēāt. & auidius
inducāt ad mundi cōtēptū.

188. KOLTAI 2016. § 189. NAGY B. 1914, 10. § 190. NAGY B. 1914, 11. § 191. WEISS 1980, 21–22. § 192. 1810. október 1-jétől évente 420 forintot adtak a ferenceseknek. WEISS 1980, 22. § 193. Az alsó-ausztriai és a stájer kolostorok egyesítése 1900-ban történt meg, tartományuk ekkor kapta az Österreichischen Franziskanerprovinz zum Hl. Bernardin nevet. § 194. WEISS 1980, 28.; BRUCK 2021, 25. § 195. MAGYAR A. 1970, 14.; BRUCK 2021, 27. §

196. WEISS 1980, 43. § 197. *Letzter Franziskaner verlässt Eisenstadt*, BVZ. at, 7. november 2018, <https://www.bvz.at/eisenstadt/dioezese-uebernimm-letzter-franziskaner-verlaesst-eisenstadt-franziskaner-dioezese-eisenstadt-franziskanerkirche-franziskanerkirche-eisenstadt-123221532> (Megtekintés: 2022. április 7.)

A kismartoni ferences könyvtár

A KÖNYVTÁR TÖRTÉNETE

A könyvtár létrehozására már a kolostor megépítésekor sor került, hiszen a bibliotéka a ferencesek számára is az egyik legfontosabb tér. A könyvek egyrészt lelki és szellemi táplálékot nyújtottak, másrészt pedig a prédikációkhoz és a lelkigondozás ellátásához adtak segítséget. S ahhoz, hogy vissza, illetve meg tudják téríteni a protestáns híveket és tudjanak érvelni a római hit mellett, egy bizonyos szintig megfelelően képzetteknek is kellett lenniük; ez azt jelentette, hogy a saját hitükön (katolikus) lévők vitairatait ismerték és használták, de a protestánsok teológiai és apologetikai műveit nemigen – az ismert kismartoni könyvanyag legalábbis ezt mutatja. A ferencesek esetében nem volt cél, hogy magasan képzett, tudós prédikátorokká váljanak.¹⁹⁸ Az olvasottság fontos, de az életmódjukkal való példaadás és a rászoruló megsegítése még inkább.

A könyvtár XVII. századi történetéről jegyzékszerű összeírás nem maradt fenn, így nem ismerünk például inventáriumot, vásárlási jegyzéket, vagy olyan levelet, amiben az előjáró könyveket kér patrónusától, ahogy a németújvári kolostor esetében történt.¹⁹⁹ A korszakban beszerzett könyvek jelentős része azonban fennmaradt, és viszonylag sokban olvasható a kolostor tulajdonjegye, „Conventus Kismartoniensis”, nemegyszer évszámmal ellátva, ez utóbbi adatokból pedig jól látszik a rendszeres könyvbeszerzés.

A fennmaradt könyvek possessorbejegyzései sok értékes adattal szolgálnak, így ezen forrásokból tudjuk azt

is, hogy a barátok a XVII. században is vezettek könyveikről összeírást – „Per ipsum Cathalogo Conventus sui Palatinalis Kismartoniensis Inscriptus in A(nn)o 1643.”²⁰⁰ –, ez azonban sajnos nem ismert. A beírás évszáma tanúsítja, hogy már az újraalapítás után alig 15 évvel létezett a gyűjteményről inventárium, vagyis volt már akkora a bibliotéka, hogy érdemes volt azt adminisztrálni. 1680-ban, vagy azután néhány évvel is kellett (volna?), hogy készüljön egy jegyzék, hiszen az azévi káptalan határozata szerint a kolostor tárgyairól inventáriumot kell készíteni, amelyet „a ház feje köteles épségben tartani s utódjának pontosan átadni.”²⁰¹ Az első ismert és fennmaradt összeírás a kolostor, illetve könyvtár alapítása után közel kilencven évvel, 1722-ben készült,²⁰² ekkor már körülbelül ezer kötetes gyűjteményt mondhatott magának a ferences közösség.

Végül még egy, eddig a szakirodalom által nem ismert és nem idézett forrást említek meg. 1647-ben íródott az a kézirat, amelyben a Mariánus Provincia és kolostorainak története olvasható „sub provincialatu Patris Bernardini Folnay”,²⁰³ s ennek része a rendtartomány könyveinek jegyzéke *Cathalogus et Numerus Librorum in tota haec Prouincia Contentorum* címmel.²⁰⁴ Az összeírás jelentősége abban áll, hogy típusát tekintve eddig sem a magyarországi, sem a külföldi forrásokból nem ismert hasonló; tartalma miatt pedig képet ad a XVII. századi mariánus ferences könyvtár- és olvasmánytörténetéről,

¹⁹⁸ A ferencesek késő középkori, kora újkorai egyetemjárásáról, összehasonlítva a többi renddel: F. ROMHÁNYI 2019a, 117–140. § 199. IVÁNYI B.–HERNER-MONOK, Adattár 11, 1983, 244. Nr. 406.; 248. Nr. 419.; 251–252. Nr. 427.; ZVARA, Adattár 19/1, 2001, 322–323.; KOLTAI 2002, 99, 120. § 200. Nr. 343. Lásd még: Nr. 219.: „Cathalogus Librorum Conuentus Kismart(oniensis) Inscriptus” és Nr. 531.: „Cathalogo C(on)ventus Kismartoniensis inscriptus [...]” § 201. Az 1680. évi Acta Capitulariát idézi: NAGY B. 1903, 24. § 202. *Inventarium Totius suppellectilis V(e)n(era)bilis Conventus Kismartoniensis sub Guardianatu*

M. V(e)n(eran)di P(at)ris Danielis Pécsi pro Anno 1722. revisum et conscriptum, et primo quodam habentur imo In Bibliotheca. Maria Enzersdorf, Franziskanerkloster, Archivum, [Eisenstadt], A-II-13, 27/1. (régijelzete: Ad Lad. 6. Fasc. 1.) BÁNDI-MONOK, KtF XIII, 2020, 104. Köszönöm Pater Anton Brucknak, hogy a jegyzéket elérhetővé tette a számomra. Létezik egy a magyar könyvekről összeállított jegyzék is, ezt azonban még nem sikerült megtalálni. Vö. WEISS 1983, 87. § 203. Turócszentmárton, SNK LR. Jelzete: Martin M 289. Fazekas Istvánnak köszönöm a forrást. § 204. FOLNAY 1647, 21V–32F.

s így közvetve a kismartoni ferences gyűjteményre nézve is adalékul szolgálhat. A közel 450 tételes könyves inventárium egyes darabjait visszakeresve a kötetünkben elemzendő 1722-es jegyzék egyes tételeivel néhányat azonosíthatunk is, de hogy arról a kötetről van-e szó, vagyis hogy az a kötet 1647-ben tényleg a kismartoni ferences könyvtárban volt-e, csak akkor mondhatjuk nagyobb bizonyossággal, ha a kötet ma is megvan, s olvasható benne a kolostor datált bejegyzése. Ilyen azonban nincs sok. A könyvek nagyobb része feltehetően a provincia két legjelentősebb gyűjteményéből, a pozsonyiból és a nagyszombatiból származhat – ez pedig azért lehet fontos, mert egyik rendház korabeli könyvtárának a jegyzéke sem ismert.

A kismartoni ferences kolostor és az Esterházy család gyűjteményeinek sorsa hosszú ideig összefonódott, ugyanis Pál nádor végrendeletében a kismartoni kastélyban lévő könyveit a barátoknak adta.²⁰⁵ Az utódok azonban a végakaratot csak évtizedekkel később hajtották végre; ez esetben mondhatjuk azt, hogy szerencsére, hiszen így 1722-ben még nem keveredett össze a két állomány.

Esterházy Pálnak két birtokán volt nagyobb könyvtára, Kismartonban és Fraknón.²⁰⁶ Már az első, 1664-es végrendeletében rendelkezett a családi könyvtár kismartoni részének jövőjéről, mely szerint „...a biblioteca vitessék mindenestől az kismartoni barátok calastromában, úgy azért, hogy az öregbik fiam, Miklóská,²⁰⁷ s annak öregbik successorinak keze légyen rajta.”²⁰⁸ 1695-ben, amikor a vagyontartásának érdekében létrehozta a családi hitbizományt, a könyvtárral kapcsolatban további utasításokat fogalmazott meg: „Van szép és nem kis fáradsággal gyűjtött könyvtáram is, melyet bizonyos fundációval szándékom Kismartonban a sz. Ferencrendieknél elhelyezni,

hogy az odautazó tudós férfiak mindegyike olvashassa azokat, úgy azonban, hogy ezek semmi esetre se hordassanak széjjel, sőt, az általam létesítendő fundatióból a könyvtár szüntelen gyarapíttassék és fönntartassék. Ha ezen szándékom kivitelében és magam megakadályoztatnám, utódom kötelességének tartsa azt effectuálni, s ő bírja a könyvtár fölötti fő-felügyeletet is, nemkülönben ő nevezi ki a könyvtárnokot, s joga van olvasás végett könyveket kivenni, de azokat csálhatatlanul vissza kell adnia.”²⁰⁹

A végrendeletében foglaltakat tehát a család csak a nádor halála után több mint negyven évvel, 1756. szeptember 16–17-én hajtotta végre, s ekkor írták össze a két gyűjtemény könyveit: 1) „*Catalogus Bibliothecae ad exigentiam Testamenti Principis condam Pauli Eszterházy Venerabili Conventui P. P. Franciscanorum ad S. Michaellem in Civitate Kismartonij Sub 16a et 17a Mensis Septembris Anni 1756 resignatorum et per manus traditorum;*”²¹⁰ 2) „*Catalogus Librorum In Arce, et Bibliotheca Fraknó repositorum.*”²¹¹ A kastélyban lévő köteteket szinte teljes egészében átadták a ferenceseknek, de a fraknóiak közül is, tévedésből (?), átkerült néhány ládányi. Johann Smiliar fraknói intéző az összeírás utáni napon írta Illuminat Kraus páternek, a kismartoni ferences kolostor akkori gvárdiánjának, hogy két láda könyvet elküldött a ferenceseknek „aus der Forchtensteiner Bibliothek”, s ígérete szerint a következő napokban a többi könyvet is küldi.²¹²

1756 után a Bibliotheca Esterhazyana „sorsa az elhanyagoltság és a tévelygések története” lett,²¹³ ugyanis a kolostornak juttatott könyvekkel a ferencesek nem nagyon tudtak mit kezdeni: nem gondozták, nem is gyarapították, s össze is keverték az ottani állománnyal.²¹⁴ Ezen gondatlanságra Esterházy Fényes Miklós (1714–1790) fel is hívta a figyelmét az akkori gvárdiánnak, Paschalis Kudlernek, de az elkövetkezendő évtizedek sem hoztak túl sok változást.²¹⁵

205. MONOK-ZVARA 2020b, 21–22. § 206. A következő bekezdések kisebb változtatásokkal a MONOK-ZVARA 2020b kötetben lévő tanulmányból valók, 9–22. § 207. Esterházy Pál és Esterházy Orsolya legidősebb gyermeke, Miklós Antal (1655–1695). § 208. Esterházy Pál testamentuma, 1664. január 8. – Fraknó, 1664. április 25. MNL OL P 108 Rep. 4. Fasc. G. No. 53. fol. 10–11. Kiad. MERÉNYI 1911a, 151–156. § 209. Esterházy Pál testamentuma, Nagyszombat, 1695. március 2. – Kismarton, 1696. december 8. MNL OL P 108 Rep. 4. Fasc. G. No. 70. magyar nyelvű fordítása: Acta Varia, P 113 IV. B. 19. Nr. 7. Kiad.: ERDÉLYI 1912, 198–222. § 210. Kiad. BAJÁKI–BUJDOSÓ–MONOK–VISKOLCZ, Adattár 13/4, 2009, 195–225. § 211. MNL OL P 108 Esterházy család Lt., Rep. 8. Fasc. C. No. 49.; ez utóbbi egy XIX. századi másolata: OSZK Kézirattár, Fol. Hung. 2149. Kiad. GRÜLL–KEVEHÁZI K.–KOKAS–MONOK–ÖTVÖS P.–PRICKLER, Adattár 18/2, 1996, 162–181. Évekig csak ez a jegyzék volt ismert, az összeírás másik fele, ami Fraknón van, csak néhány évtizede került elő, ezért egyben is ki lettek adva: BAJÁKI–BUJDOSÓ–

MONOK–VISKOLCZ, Adattár 13/4, 2009, 225–248. A könyvjegyzéken lévő tételek feloldása, az azon szereplő könyvek azonosítása: MONOK-ZVARA 2020b, 79–293. § 212. „Durch die Überbringer dieser Zeilen schicke ich in zwei Kisten besonders ausgewählte Bücher aus der Forchtensteiner Bibliothek für das Kloster in Eisenstadt, weniger wertvolle werden nächstens folgen, es sind in beiden Kisten lauter Werke Martin Luthers und seiner Anhänger, und das Kloster wird zweifellos für derartige Bücher spezielle Kisten und Schränke anschaffen. Nächsten Montag oder Mittwoch schicke ich den Rest, was ich deshalb bekannt gebe, damit Eure sehr ehrwürdige Paternität inzwischen sich um den Lagerplatz bekümmern könne.” Maria Enzersdorf, Franziskanerkloster, Archivum [Eisenstadt], A-II-13, Fasc. 26. Nr. 2. Idézi: WEISS 1980, 183.; WEISS 1983, 75–76.; KÖRNER 2005, 113. § 213. KÖRNER 2005, 115. § 214. WEISS 1983, 76. § 215. Esterházy Fényes Miklós Paschalis Kudlernek, Eszterháza, 1782. április 6. Maria Enzersdorf, Franziskanerkloster, Archivum [Eisenstadt], A-II-13. Fasc. 26. Nr. 3. Idézi: WEISS 1983, 76.

S hogy a két összekeveredett állományt együtt kezelték, jól mutatja az 1829-ben készült könyvtárkatalógus megnevezése: „*Bibliotheca Franciscano-Esterházyana*”.²¹⁶

A ferencesektől Esterházy Pál herceg (1901–1989)²¹⁷ 1937-ben visszavitette a könyveket a kastélyba, s az ottani állománnyal egyesítették azokat.²¹⁸ Hosszú évtizedekig nem igazán lehetett tudni mindennek az okát. Egy kétséges feltételezés szerint Pál herceg a küszöbön álló II. világháború miatt a könyveket nagyobb biztonságban vélte a kastélyban, mint a kolostorban.²¹⁹ Nem tudjuk biztosan, hogy ez szerepet játszott-e a herceg döntésében, a Viskolcz Noémi által fellelt levelezésanyag alapján azonban tisztább képet kapunk ennek hátteréről is.

A könyvtár ügye ugyanis már az 1920-as évek legelején napirenden volt. Gaszner József főlevéltáros 1921. október 15-én két levelet is írt emiatt, egyet a hercegnek, egyet pedig Horváth Gábor hercegi titkárnak. A herceg kérésének eleget téve nézett utána a ferenceseknél lévő letéti gyűjtemény eredetének s Pál nádor pontos végrendelezésének. Kismartonban, „egy csomagban” két jegyzéket talált. Gaszner úgy értelmezte, hogy Pál nádor könyvtárát halála után két részre osztották: az egyik összesen 889 mű, azaz 971 kötet a végrendelet értelmében 1756. szeptember 16-án s 17-én letétként átadatott a Ferencendi-zárdának; a többi 551 mű, azaz 569 kötet hercegi tulajdonban megmaradt, s ez képezi a mai hitbizományi könyvtár alapját.²²⁰ S hogy e tekintetben mennyire igaza volt Gasznernek, arra még a későbbiekben visszatérünk. A levél további része is fontos adalékot szolgáltat az Esterházy-könyvtár történetéhez. A jegyzékek azért fontosak, írja Gaszner, mert így legalább tudják, hogy „melyek valók a letét anyagából”; azonban úgy véli, hogy ezeket nem lehet visszaszerezni, csak ha esetleg a zárda megszűnne vagy egy egység alapján.²²¹ Korábban azt ajánlotta a hercegi titkárnak, hogy állapodjanak meg a ferencesekkel

50 kötet visszaadásában, a többit „teljes tulajdonul” átengednék nekik. Az állományt jól ismerve ő maga válogatná ki a gyűjtemény legbecsesebb darabjait: „Ezzel az 50 művel lefözlözöm teljesen a könyvtárt, úgy, hogy a többi anyagot bátran ott lehet azért hagyni. A könyvtár értéke Oláh Miklós hagyatékából maradt vagy 30 mű,²²² sajátkezű bejegyzéseivel, továbbá különösen fontos szerintem a könyvtár legértékesebb műve, Bruchius Gáspár „Magni Operis”-e 1549. kötése miatt. Egy valódi Grolier féle kötés. Egyetlen példány egész Magyarországon. Igen ritka dolog, roppant becse van.²²³ A jegyzékben megvan 313. szám alatt, tehát kétségtelenül hercegi letét. Van ezenkívül még több incunabulum, azaz ősnymtatvány. Továbbá a letét haereticus irodalma igen kiváló. Ezzel aztán el is van intézve az anyag.”²²⁴ Végül azzal zárja sorait, hogy a két jegyzéket mellékelten küldi a hercegnek, hogy ő is átnézhesse.²²⁵

Az 1930-as évek elején újra előkerült a könyvtár ügye, de immár azt egy új személy, Hárich János²²⁶ hercegi levéltáros és könyvtáros intézte. 1932-ben arról számol be Esterházy Pálnak, hogy „Rosenthal Heinrich luzerni antikvárius (...) a kismartoni ferencesek kolostorában lévő könyvtár olyan régi könyvei iránt érdeklődik, melyeket az esetleges könyvtárfejlesztés folytán feleslegesnek vél.”²²⁷ Hárich maga úgy vélte, hogy „a bizonyára üzleti szempontból érdeklődő Rosenthal antikváriusnak értésére lehetne adni, hogy régi könyvek a könyvtárból semmiféle formában nem kerülhetnek ki.”²²⁸ Hárich az antikvárius érdeklődése kapcsán utananézett a könyvtár eredetének, s Pál nádor 1695-ös testamentumából idézi a könyvtárra vonatkozó fejezetet. A hercegi levéltáros kutatásai során megtudja, hogy „a könyvtár főként hitvitázó iratokból, valamint teológiai és bölcseleti művekből áll. Hogy ezek közt milyen értékek lehetnek, azt egy ott felfedezett középkori értékes krónika engedni sejtetni.”²²⁹ A könyvekről

216. *Chronik des Franziskanerklosters III.* 166., Maria Enzersdorf, Franziskanerkloster, Archivum [Eisenstadt], A-II-13. Fasc. 26. Nr. 13. § 217. Az Esterházy család utolsó hercege. A Míndszenty-per egyik vádlottja, 1948-ban koholt vádak alapján 15 év fegyházra ítélték. 1956-ban szabadult, feleségével, Ottrubay Melindával Zürichben telepedett le. § 218. *Chronik des Franziskanerklosters III.* 166., Maria Enzersdorf, Franziskanerkloster, Archivum, [Eisenstadt], A-II-13. Fasc. 26. Nr. 13. 166. Idézi: WEISS 1983, 79. § 219. SUBKOV–DMITRIJEVA 2007, 14. § 220. *Gaszner József főlevéltáros Esterházy Pál hercegnek, Kismarton, 1921. október 15.* MNL OL Esterházy herceg család levéltára P 114, Generalarchív, 24. d. f. 1038–1039. § 221. Uo. § 222. Ma már közel 70 kötetről tudunk. § 223. A kötet ma már nincs meg. MONOK–ZVARA 2020b, Nr. 506. § 224. MONOK–ZVARA 2020b, Nr. 506. § 225. Kissé érthetetlen, de az ugyanezen a napon írt, hasonló tartalmú levélben, amit Horváth Gábor hercegi titkárnak címzett, szintén azt mondja,

hogy a két jegyzéket (neki is) mellékelte. § 226. Életről összefoglalóan lásd: PRICKLER 1990, 97–100. § 227. *Hárich János hercegi levéltáros Esterházy Pálnak, Budapest, 1932. június 18.* MNL OL Esterházy hercegi család levéltára P 114 Generalarchív 27. d. f. 1807. Viskolcz Noéminek köszönöm, hogy a leveleket rendelkezésemre bocsátotta. § 228. Uo. § 229. Uo. Kézai Simon krónikájának egyik másolatára utal. A kódexről 1701-ben, a kismartoni kastélyban Hevenes Gábor készített másolatot, amely ma az ELTE Egyetemi Könyvtárában található (Collectio Hevenesiana, vol. LXX.) A kézirat a XVIII. század közepén átkerült a ferencesekhez, s Kósa Jenő tartományfőnök 1768-ban innen vihette át Pozsonyba, hogy annak kiadását előkészítse. A kódexre a provinciális hívta fel Horányi Elek figyelmét, s kölcsön is adta neki egy napra, aki a krónikát ki is adta (1781). Vö. VESZPRÉMY–KÉZAI 2004, 155–156.

katalógust Budapesten nem talált, s úgy véli, hogy a kismartoni „nagy-könyvtárban” sem vezettek ilyet. Továbbá tudomása van arról, hogy „1924-ben a ferencesek az uradalom részéről való bizonyos ellenszolgáltatás fejében hajlandók lettek volna a könyvtárt átengedni”. A barátok a villanyvilágítást szerették volna bevezettetni, s ehhez kértek volna anyagi támogatást az uradalomtól – ezt a kérdést azonban a hercegi család a kedvezőtlen pénzügyi helyzet miatt akkor elhalasztotta.²³⁰

Hárich három nap múlva megkapta a herceg válaszlevelét Horváth Gábor titkáron keresztül, miszerint Rosenthalt értesíteni kell arról, hogy „régii könyvek a könyvtárból egyáltalán nem kerülhetnek ki, így az ő ajánlatával való érdemi foglalkozás nem lehetséges.”²³¹ Továbbá utasítják arra, hogy kérje meg a Hitbizományi Központi Igazgatóságot, hogy „a kismartoni ferencesek kolostorában lévő könyvtár jogi helyzetét véglegesen rendezze, s a könyvtár leltározása iránt úgy intézkedjék, hogy az lehetőleg még a folyó év nyarán végbemenjen. Természetesen ezen leltározás csakis akkor eszközölhető, ha már jogilag véglegesen eldőlt, hogy ki ezen könyvtárnak a tulajdonosa.”²³²

Hárich János másnap megírta a levelet, melyben tájékoztatja a helyzetről a Központi Igazgatóságot.²³³ Az alapítólevélben foglaltak alapján a könyvtár tulajdonjogáról úgy véli, a könyvtár a hitbizomány része, mely a ferenceseknél csak letétben van, s az bármikor visszavehető. Mivel „...a főfelügyelet a mindenkori hitbizományos herceg joga, következik, hogy a ferencesek bizonyos formában kötelesek a náluk lévő könyvtár mindenkori helyzetéről jelentést tenni.”²³⁴ Ugyanezen a napon a luzerni antikváriusnak is megírja a levelet, mely szerint „keine alte Bücher in der bei den Franziskanern zu Eisenstadt befindlichen Bibliothek an der Seite gelegen werden, welche dort als überflüssig wären. Die aus wertvollen alten Büchern bestehende Bibliothek gehört zum fürstlichen Fideikomisse.”²³⁵

A következő hónapban a Központi Igazgatóság beszámolt Hárichnak a könyvtár jogi helyzetéről Polgár

Kálmán felügyelő kutatásai alapján. A könyvgyűjtemény össze van keverve a kolostoréval, s ugyan „rendes elhelyezésben van”, ez azonban nem jelent szakszerű elrendezést.²³⁶ Polgár beszélt a gvárdiánnal is, aki szerint a könyvtár hercegi tulajdon. A házfőnök tudja, hogy az egy értékes gyűjtemény, „...s különösen gazdag a reformáció idejéből való sok értékes szerzemény”.²³⁷ A gyűjteményről semmilyen jegyzéket nem talált, ámbar emlékei szerint 8–10 évvel ezelőtt létezett egy. A könyvtárat néha egy-egy vendég, főként németek megtekintik, akiket leginkább a reformációs könyvanyag érdekel.²³⁸

Az Igazgatóság számára 1932-ben több kérdés is tisztázatlan volt: Pál nádor kismartoni bibliotékáját mikor és honnét vitték át a kolostorba?; a könyvtár „megmaradt-e eredeti állagában, vagy gyarapított?”²³⁹ Azt, hogy mikor vitték át a könyveket a ferencesekhez, azért is szereték volna tudni, mert úgy könnyebb lenne a barátokétól szétválasztani. Az Igazgatóság mindenesetre úgy vélte, hogy a leltározást főként azon könyvekre kellene kiterjeszteni, amelyeket a hitbizományt alapító haláláig gyűjtöttek. (Mint majd látjuk, nem csak az 1713-ig megjelent könyveket írták össze, hanem az azutániakat is.)

Az 1936-ban készült jegyzőkönyv beszámol a hercegi hitbizomány tulajdonát képező könyvtár felülvizsgálatáról, leltári ellenőrzéséről és átvételéről.²⁴⁰ A jegyzőkönyvben többek között a következőket állapították meg: a hercegi könyvtárat egyesítették a kolostoréval, ennek időpontja ismeretlen, az 1829-es ferences könyvjegyzék szerint az összeolvasztás már megtörtént; az eredeti Esterházy-könyvtárat Pál nádor akaratának megfelelően, halála után, a XVIII. század folyamán gyarapították; a könyvek a könyvtár polcain találhatóak, de a „legnagyobb összevisszaságban”.²⁴¹

A jegyzőkönyvben a továbbiakban arról a nagyon fontos körülményről olvashatunk, hogy hogyan történt meg Pál nádor könyveinek szétválasztása a ferencesekétől. A munka első fázisa természetesen még a kolostorban történt meg: ami a possessorbejegyzések szerint az Esterházy-könyvtárhoz tartozott, azt levették a polcokról, ami

230. Hárich János hercegi levéltáros Esterházy Pálnak, Budapest, 1932. június 18. MNL OL Esterházy hercegi család levéltára P 114 Generalarchív 27. d. f. 1807. § 231. Horváth Gábor hercegi titkár Hárich János hercegi levéltárosnak, Budapest, 1932. június 21. MNL OL Esterházy hercegi család levéltára P 114 Generalarchív 27. d. f. 1810. § 232. Uo. § 233. Hárich János hercegi levéltáros a Hercegi Központi Igazgatóságnak, Budapest, 1932. június 22. MNL OL Esterházy hercegi család levéltára P 114 Generalarchív 27. d. f. 1801. § 234. Uo. § 235. Hárich János hercegi levéltáros Heinrich Rosenthal luzerni

antikváriusnak, 1932. június 22. MNL OL Esterházy hercegi család levéltára P 114 Generalarchív 27. d. f. 1809. § 236. Hercegi Központi Igazgatóság levele Hárich Jánosnak, Sopron, 1932. július 11., MNL OL Esterházy hercegi család levéltára P 114 Generalarchív 27. d. f. 1802–1804. § 237. Uo. § 238. Uo. § 239. Uo. § 240. Jegyzőkönyv, Kismarton, 1936. február 18. Aláírói: P. Pulyai Lambert ferences zárdafőnök, Dr. Hárich János, Wessely Ferenc, Polgár Kálmán. MNL OL Esterházy hercegi család levéltára P 114 Generalarchív 27. d. f. 1805–1806. § 241. Uo.

viszont egyértelműen a kolostor tulajdonát képezte, azt otthagyták. Noha ez volt a szándékuk, mégis számtalan olyan könyvet vittek a kastélyba, amiben a kismartoni ferences kolostor vagy valamely rendtag beírása szerepel. A kétes tulajdonú köteteket összepakolták, s átvitték a várkastélyba, a kolostori könyvtári helyiség szűkös voltára hivatkozva. S ezek a könyvek végül nem is kerültek vissza a ferencesekhez, azzal az indokkal, hogy az Esterházyak 1713 után az 1756-ban történt átszállításig is gyarapították a könyvtárat, ezek pedig nem lehettek a barátoké.²⁴²

1937 folyamán Hárích János elkészítette a leltárt, melynek két példányát Esterházy Pál herceg aláírása után elküldött az átadás-átvételtől készült jegyzőkönyvvel együtt Budapestre, Schreiner Viktor hercegi ügyvédnek, s kérte, hogy egy példányt adjon át a házfőnöknek, a másikat pedig küldje vissza Kismartonba a levéltár részére.²⁴³

Esterházy Pál nádor leszármazottja, Pál herceg tehát elsődlegesen azért vitette vissza a pátareknél lévő könyveket a kismartoni kastélyba, mert arra igazából a ferencesek nem tartottak igényt, másrészt értelmezésük szerint a könyvtár a hitbizomány részét képezte. S talán nagyobb biztonságban tudhatta a kastély falai között, ha bármilyen veszély fenyegette is a gyűjteményt – legyen az antikvárius, háború, vagy az osztrák kommunisták.²⁴⁴

*Kismarton – Moszkva – Graz –
Maria Enzersdorf – Budapest*

Az Esterházy-könyvtár újraegyesülése 1937-ben megtörtént, de ez az öröndetes állapot nem sokáig tartott. 1945 áprilisában ugyanis Kismartont és azzal együtt a kastélyt szovjet katonák foglalták el. Műtárgyakra szakosodott specialisták járták be az épületet, s válogattak a műkincsek, az ezüstművek, a bútorok és a könyvek között. Június közepén 20 teherautó jelent meg, és számtalan ládányi

könyvet, becsléseink szerint kb. 2000 kötetet, vittek el a Szovjetunióba²⁴⁵ – s mivel az eredeti ferences könyvanyaghoz tartozó kötetek is átkerültek a kastélyba, így ferences tulajdonúak is felkerültek a teherautókra.

Az elvitt kötetek több szovjet könyvtár állományát gazdagították, döntően a moszkvai Rudomino Idegennyelvű Könyvtárét és a Történeti Könyvtárét.²⁴⁶ A könyvek gondos új gazdákra letek, hiszen a könyvtárosok a feldolgozás során az egyes kötetekről részletes leírást készítettek,²⁴⁷ szabad hozzáférést biztosítottak az olvasóknak, s ha kellett, a sérült könyveket restauráltatták. A 2000-es évek legelejétől folyó restitúciós tárgyalások folyamán az orosz fél azt az ígéretet tette, hogy minden olyan könyvet visszaad, amiről számukra az osztrák fél kétséget kizáróan be tudja bizonyítani, hogy az egykor Esterházy-tulajdonban volt. Végül 2013 őszén 997 kötet került vissza a Rudomino Idegennyelvű Könyvtárból és a Történeti Könyvtárból az eredeti helyére, a kismartoni Esterházy-kastélyba, köztük a ferences könyvek is.

Habár a II. világháború éveitől a kismartoni kolostor könyvtárát a szovjet csapatok nem fosztották ki, a természeti csapások azonban nem kerültek el.²⁴⁸ A XX. század második felében pedig elkezdődött a kismartoni könyvtár anyagának átvitele más ferences, központi gyűjteményekbe – ez részben az Ausztriában lévő franciskánus provinciák átalakulásából következett, részben pedig abból, hogy a kismartoni rendház jelentősége sajnálatosan egyre csökkent.

Az 1970-es években Theodor Tabernigg páter tartományi könyvtáros ellátogatott Kismartonba, ahol a könyvgyűjteményből kiválogatott 13–15 ősnymtatványt, s azokat a gráci központi könyvtárba (Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria) küldte.²⁴⁹ 1976-ban pedig a Maria Enzersdorfban lévő ferences Zentralbibliothekba is átvittek 629 kötetnyi könyvet és újságot.²⁵⁰

1976/77 folyamán Weiss Mihály páter újabb inventáriumokat készített a Kismartonban maradt 1153 kötettről

242. Ez utóbbról már Hárích Schreiner Viktor hercegi ügyésznek szóló levelében is írt: Eisenstadt, [1938]. január 3. MNL OL Esterházy hercegi család levéltára P 114 Generalarchív 27. d. f. 1796. § 243. Hárích János hercegi levéltáros Schreiner Viktor hercegi ügyvédnek, Eisenstadt, 1938. január 3. MNL OL 1938. f. 1794. Egy másik levélben Hárích 4 példányban készült leltárkönyvet említ: Hárích János hercegi levéltáros Schreiner Viktor hercegi ügyvédnek, Hely nélkül, 1938. február 18., MNL OL Esterházy hercegi család levéltára P 114 Generalarchív 27. d. f. 1798. § 244. Ez utóbbit Weiss Mihály említi: WEISS 1983, 79. § 245. SUBKOV–DMITRIJEVA 2007, 14. § 246. A könyvtárosok kolégák szerint is valószínűleg más orosz könyvtárakba és magángyűjteményekbe is kerülhettek Esterházy-könyvek. SUBKOV–DMITRIJEVA 2007, 16. §

247. 1999-től több alkalommal is járt a Rudomino Könyvtárban az Esterházy Privatstiftung Sammlungen részlegének akkori kurátora, Theresia Gabriel, s részt vett a könyvek feldolgozásában. § 248. WEISS 1983, 85. § 249. WEISS 1983, 85–86. Az egyes kötetek leírásakor feltüntették az egykori tulajdonosokat is, így a korábban Kismartonban lévő kötetek nagy része is kigyűjthető, habár elég sok a gépelési és olvasati hiba: <http://www.franziskaner-graz.at/kloster/klosterbibliothek/> § 250. WEISS 1903, 86–87.; FABIAN 2003. [http://fabian.sub.uni-goettingen.de/fabian?Franziskanerkloster_\(Eisenstadt\)](http://fabian.sub.uni-goettingen.de/fabian?Franziskanerkloster_(Eisenstadt)) (Megtekintés: 2022. április 26.) – A könyvek hozzáférhetőek, többféle cédulakatalógus is készült róluk, többek között alfabetikus, nyomda és időrendi is.

(*Index Librorum veterum secundum materias* és *Index secundum ordinum numericum*), amelyek nagyobb részt XVII–XVIII. századi, latin nyelvű munkák.²⁵¹ Továbbá a kézikönyvtárban volt még 846 kötet, ezek összeírása is megtörtént (*Sach-Katalog* és *Katalog der Handbibliothek in Reihenfolge*). 1978-ban pedig a kolostorban maradt 523 magyar könyv került rendezésre

és összeírásra,²⁵² ekkor összesen 2522 kötet volt a kolostorban.

Végül 2006 szeptemberében az összes könyv átkerült a stájer fővárosba, ahol minden kötetéről részletes címléírás készült.²⁵³ A gyűjteményből Magyarországra is jutott valamennyi, egy feljegyzés szerint ugyanis a magyar nyelvű könyveket átadták a magyarországi ferenceseknek.

A KÖNYVTÁR ÁLLOMÁNYÁNAK TARTALMI ÉS NYELVI JELLEMZŐI

1659-ben, Bécsben jelent meg az a mariánus ferences rendelkezés,²⁵⁴ melynek V. fejezete (*De modo laborandi*) több pontban is foglalkozik a könyvtárral és a könyvek használatával. Ezen statútumok kisebb változtatásokkal ismét kiadásra kerültek 1730-ban, Pozsonyban,²⁵⁵ vagyis alig néhány évvel az 1722. évi könyvjegyzékünk keletkezése után. Az előírások szerint könyvtári ellenőrzést

rendtartományonként háromévente kell tartani.²⁵⁶ Az V. fejezet első pontja példaként állítja a kolostorok előjáróinak a könyvtárak felállításához a pozsonyi és a nagyszombati gyűjteményt.²⁵⁷ Sajnos azonban egyik összeírás sem ismert, így azok szakbeosztása sem.

A Török Hódoltság kialakulása után a Magyar Királyság közigazgatási központja Pozsony, az egyházi pedig Nagyszombat lett, s az ebben a két városban lévő ferences rendház volt a mariánus provincia legfontosabb kolostora, mind a rendi vezetést, mind a művelődést tekintve: itt lehettek a leggazdagabb könyvtárak is, amelyeket az itt folyó felsőfokú képzésben résztvevők is nagy haszonnal forgathattak. Így nem véletlen, hogy ezen gyűjteményeket adja meg példaként a fentebb említett rendi előírás, valamint egy eddig a szakirodalomban nem idézett, a könyvtárakra vonatkozó leírás Didacus Babcsánszky és Remigius Ramocsaházy rendfőnökök idején készült rendtörténetében 1679-ből és 1680-ból:

De Bibliothecis

Bibliothecae solemnes et alicujus particularis momenti pro nunc, in hac Mariana Provincia non reperiuntur, quae hic specialem etiam annotationem mererentur: Similes tamen olim in prelisque Provinciae Conventibus fuisse dubium nulli esse debet. Verum est, quod in principalioribus Conventibus, nempe Posoniensi et

8. *Statuta, constitutiones et decreta Provinciae S. Mariae Hungariae...* (Pozsony, 1730)

251. WEISS 1983, 86. § 252. WEISS 1983, 87. § 253. Az átvitt nyomtatott könyvekről és kéziratokról egy összeírás is készült, aminek a másolatát Bernhard Weinhaeusel jóvoltából Kismartonban megtekinthettem. A könyvek feldolgozásához Frater Didacus Sudy OFM készítette feljegyzéseket Grazban, 2009. június 25-én. § 254. Statuta 1659. § 255. Statuta 1730. § 256. 1659: V. § IVII., 1730: V. § 1.8. § 257. 1659: V. § I.V., 1730: V. § 1.5. (itt már csak a pozsonyit említik), utóbbi idézi: KNAPP 2016, 390. (A latin nyelvű statútumokból való magyar nyelvű idézetek Knapp Éva fordításai.)

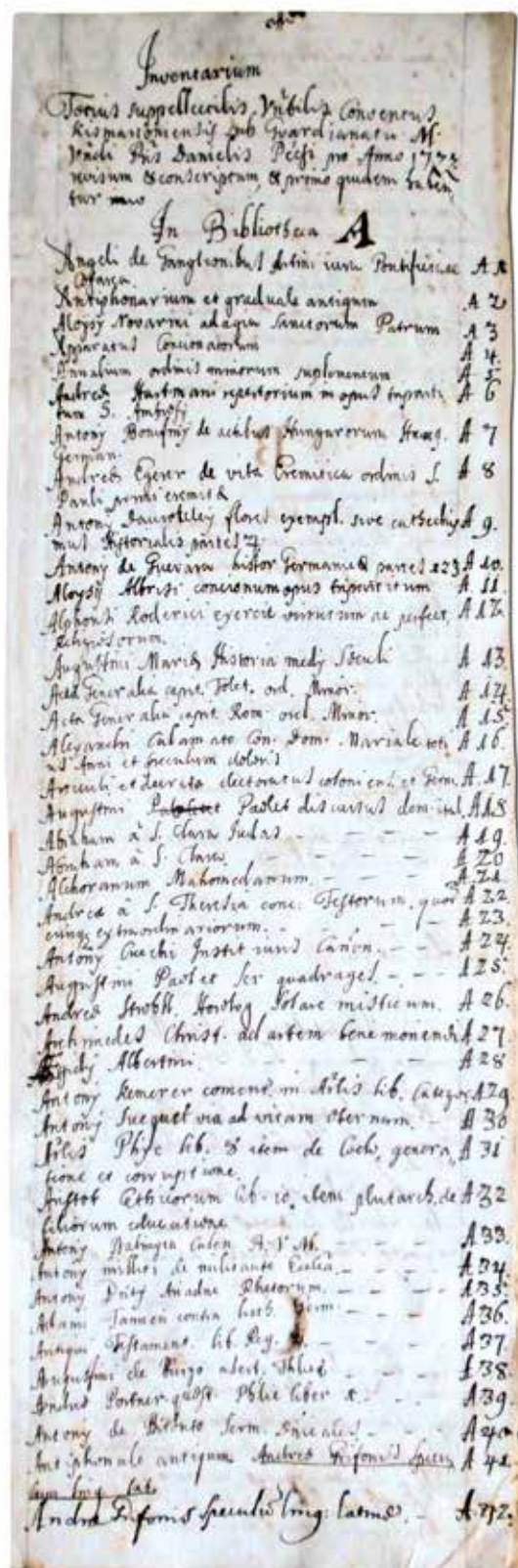
Tyrnaviensi cum exquisitissimis Libris Bibliothecae ante aliquot annos per Patres Ministros, Provinciales, fuerant erectae, et vel maxime in Tyrnaviensi, ubi studia tam Philosophica, quam Theologica et defacto florent, sed Anno 1666. inopinato superueniente incendio, et Conventus et Bibliotheca una omnibus Libris in cineres et pulveres redacta est. Remanente igitur Poseniensi in omnibus Provinciae Conventibus per magnam industriam Patrum Ministrorum Provincialium Bibliothecae reperiuntur, Librique tam pro Lectoribus, quam Concionatoribus ac etiam pro alijs necessarij, ope et auxilio Benefactorum ex Partibus sat longinquis sunt pro posse comparati.²⁵⁸

Elképzelhető, hogy az 1722. évi kismartoni összeírás a fenti előírásnak megfelelően készült. Az inventárium címe szerint a kismartoni kolostor teljes berendezését tekintik át és írják össze (*Totius supellectilis ... revisum et conscriptum*), s ennek részét képezi a könyvtár (*Bibliotheca*) is. Az iratot Pécsi Dániel gvárdián, Chrysostomus Simon vicarius és Adalbertus Petrikovics definitor hitelesítette és látta el kézjegyével.

1750 előtről hat olyan ferences könyvjegyzéket ismerünk (Buda, Csíksomlyó, Dés, Mikháza, Németújvár, Szokolca), amely szakrendszer szerint lett összeírva, a többi alfabetikus (Beszterce, Eperjes, Kismarton, Kolozsvár, Nagybánya), illetve rendszer nélküli (Gyöngyös, Kassa, Sümeg, Torda), egy pedig a megvásárolt könyvek listája (Németújvár).²⁵⁹

A kismartoni 1722. évi könyvjegyzék egy alfabetikus összeírás, melyben a besorolási alap általában a szerző keresztnéve vagy a mű címe, de olykor csak a könyv tartalma, műfaja vagy nyelve van megemlítve, például *Liber Decretorum*, *Liber precatorius*, *Liber Italicus*. A legtöbb esetben a szerző neve és a cím együtt szerepel a leírásban és a kötetmegjelölés is fel van tüntetve, viszont a megjelenési adatok és a méret nem,²⁶⁰ ez utóbbiak az azonosítást így megnehezítik, sőt olykor lehetetlenné is teszik. Az összeírók azt sem jelölték, hogy az adott mű nyomtatott vagy kézirat.

²⁵⁸. BABCSÁNSZKY 1679, p. [42–43.]; RAMOCSHÁZY 1680, p. [72–73.] – Fazekas Istvánnak köszönöm a forrásokat. ²⁵⁹. ZVARA, Adattár 19/1, 2001.; ZVARA, Adattár 19/3, 2008. ²⁶⁰. Ehhez képes a budai 1735. évi egy szakszerű jegyzék, hiszen az összeírók megadják a szerzőt, a címet, a formátumot, a kötettszámot, továbbá a megjelenés helyét és évét is. Vö. ZVARA, Adattár 19/3, 2008, 17–42.

9a. Az 1722. évi inventárium, részlet

Könyvtár- és olvasmánytörténetileg fontos információ, hogy egy adott kiadvány hány példányban érhető el a rendtagok számára, ez az adat viszont olvasható is az egyes tételeknél, például „Thomae a Cempis imitatione Christi T 29–33”. A könyvtár rendezetlenségére utal, hogy több esetben az egyes szerzők és műveik nem egy helyen találhatóak, hanem egymástól távolabb, még akkor is, ha egy műből több példány volt elérhető. Az is a gondozatlanság jele, hogy egy adott szerző műve hol a kereszt-, hol a vezetéknevénél szerepel.

A betűrendes (A–Z) rész végén olvasható egy kurta, mindössze hét tételes kiegészítés (*Additamentum*), amely könyvekről nem tudni, hol voltak elhelyezve, s azt sem, miért kerültek ide, mindenesetre ugyanazon személy kézírása, mint a főjegyzéké. Ezután jönnek ömlesztve a páterek és fráterek celláiban lévő könyvek, amelyeket akár olvasmányjegyzékként is kezelhetnénk, azonban a könyvek nincsenek elkülönítve cellánként, illetve személyenként, ahogy például az 1728-as dési és az 1732-es

mikházi összeírás esetében.²⁶¹ Pedig nem kevés könyvről van szó, majdnem 140 tételről, ez pedig az állományának körülbelül a hatoda. Az itt szereplő tételek azonban olykor zavarba ejtőek. Egy részük ugyan visszautal a betűrendes részre (például *M. T. C. orationes C 72*), tehát valószínűleg az állományból kölcsönvett kötetéről van szó, de olyan tételek is vannak, amelyek nem kereshető vissza (például Martin von Cochem *Libellus infirmorum*); s van hiányos és rossz utalással ellátott is. A pozsonyi rendelkezés szerint egyébként a könyvtáros annyi könyvet adhatott ki társainak, „...amennyire neki egyéni érdeklődésből vagy hivatali tisztségük ellátásához szükségük volt” (V. § 1.6),²⁶² azonban „a privát használatra igényelt könyveket a szabályozás értelmében folyamatosan számon kellett tartani” (V. § 1.7).²⁶³ S legvégül a sekrestyében (külön ehhez is van *Additamentum*), a kórusban és a refektóriumban tárolt könyvek adatai kerültek lejegyzésre az inventáriumon.

Számokban kifejezve az alábbi adatokat kapjuk:²⁶⁴

Az 1722-es könyvjegyzéken lévő könyvek		Az 1722-es jegyzéken nem lévő könyvek	
A–Z	Nr. 1–740: 866 kötet		Nr. 908–960: 59 kötet
Additamentum	Nr. 741–747: 7 kötet		
In Cellis P.P. et F.F.	Nr. 748–884: 136 kötet		
In Sacristia	Nr. 885–887: 18 kötet		
Additamentum: In Sacristia	Nr. 888–894: 18 kötet		
In Choro Inferiori	Nr. 895–902: 12 kötet		
In Refectorio	Nr. 903–907: 5 kötet		
Összesen	kb. 1062 kötet	Összesen	59 kötet
Mindösszesen			kb. 1121 kötet ²⁶⁶

A XVII–XVIII. századból 23 ferences (legyen az a rend bármely ágához tartozó is) könyvtár anyaga érhető el nyomtatott formában is: Beszterce, Buda, Csíksomlyó, Eperjes, Gyöngyös, Kassa, Kolozsvár, Mikháza,²⁶⁷ Nagybánya, Németújvár, Sümeg, Szokolca, Torda;²⁶⁸ valamint Andocs,²⁶⁹ Dész,²⁷⁰ Déva,²⁷¹ Fülek,²⁷² Kaplony,²⁷³ Mesz-

tegyő,²⁷⁴ Nagyenyed,²⁷⁵ Nagyvárad,²⁷⁶ Szárhegy,²⁷⁷ Szeged.²⁷⁸ Az egyes ferences könyvtárak állományát tekintve elmondhatjuk, hogy a kismartoni a nagyobb, vagyis az ezer kötetten fölüliek közé (csíksomlyói, eperjesi, füleki, németújvári, szokolcai) tartozott.

^{261.} ZVARA, Adattár 19/3, 2008, 194–198. § 262. Statuta 1730, 24.; KNAPP 2016, 389. § 263. Statuta 1730, 24–25.; KNAPP 2016, 389. § 264. Weiss Mihály 1015 kötetet számolt össze. Vö. WEISS 1983, 74. § 265. Biztos kötettszámot nem lehet mondani, mert sok esetben nem világos, hogy az adott könyv fel van-e tüntetve a könyvjegyzéken; s az egyes tételek melletti jelzetek sem egyértelműek, azok példányszámok vagy utalások az inventáriumon lévő

jelzetekre. § 266. Lásd az előző jegyzetben lévő megjegyzést. § 267. BÁNYAI 2022. § 268. ZVARA, Adattár 19/1, 2001.; ZVARA, Adattár 19/3, 2008. § 269. KNAPP 2020, 153–253. § 270. GORDÁN 2019.; GORDÁN–MONOK Adattár 16/7, 2022. § 271. SZABÓ H. 2002. § 272. MARTÍ 2012. § 273. MAGYAR Á.–ZVARA 2009. § 274. KNAPP 2016, 385–404. § 275. RÁCZ E. 2009. § 276. EMŐDI 2006. § 277. BÁNYAI 2022. § 278. VARGA A. 1991.

A bibliotéka elemzéséhez szükséges hogy lássuk, a könyvek mely szakokba lennének sorolhatók. S habár Kismartonban egy alfabetikus rendszert alkalmaztak az inventálók, a szakrendszert használó ferencesek mintát nyújthatnak. A budai könyvjegyzék a legszakszerűbb, így azt mintának tekintve az alábbi szakokat, témaköröket állíthatjuk fel:

A kismartoni ferences könyvtár rekonstruált szakjai
Bibliák, bibliamagyarázatok és konkordanciák
Egyházatyák, egyháztanítók
Aszketikus és spirituális művek
Jogi témájú könyvek
Spekulatív és erkölcssteológia
Hitvita irodalom és kateketika
Beszédgyűjtemények
Egyház- és világtörténelem
Filozófia
Irodalom, grammatika, retorika
Liturgikus könyvek
Miscellanea
[Ferences anyag]

A szakokat végignézve egy hagyományos rendszert látunk,²⁷⁹ aminek az elején a bibliaismeret könyvei és az egyházatyák állnak. Ezután következnek a lelkiismereti művek, a jogi kiadványok, a spekulatív és az erkölcssteológia, az apologetika és a kateketika, majd a jelentősebb szakokat lezárva a beszédgyűjtemények; ezeket követi az egyház- és világtörténelem, a filozófia, az irodalom a nyelvészettel, legvégül az úgynevezett vegyes szak (mivel műfajonként ezekből van a legkevesebb példány) az orvosi, politikai, geográfiai és természettudományi munkákkal. A jelentősebb ferences témájú kiadványokat pedig külön szakban mutatom be a jobb áttekintés és elemezhetőség kedvéért.

²⁷⁹ A könyvtárak szakrendszerére lásd: MONOK 2001, 892–894.; MONOK 2018, 123–129. ²⁸⁰ MARTÍ 2013, 112–113.; FAZEKAS 2014e, 164, 205–207.

Biblia – bibliamagyarázat – konkordancia

A bibliaismereti munkák bőséges anyagot jelentenek, több mint hatvan kötetet sorolhatunk ide: teljes és rész-bibliakiadásokat, bibliakommentárokat és konkordanciákat. Ezen anyag egyharmada a Szentírás, döntően latin és német nyelven, de van két magyar is, valószínűleg Káldi György fordítása (Bécs, 1626) és egy latin–görög bilingvis kiadvány. Az azonosíthatóak fele a XVI–XVII. század közepén jelent meg, tehát a XVIII. század első feléből tekintve nem túl friss anyag; ha a kismartoni ferencesek működésének újraindulása idejéből szemléljük ezen anyagot, akkor az elavultság részben szintén igaz lenne – viszont olyan nyomdahelyeket látunk, amelyek a korszak kiadói központjait jelentették, s színvonalas kiadványaik a későbbi korokban is hasznos olvasmányoknak számítottak.

Szinte egyik konkordancia sem azonosítható biztosan a „bibliorum concordantiae” megfogalmazás alapján, kivételt Johannes Gradibus (†1525) itáliai egyházjogász és teológus összeállítása (Lyon, 1519) képez.

A konkordanciáknál bőségesebb és színesebb a bibliakommentár rész. Nyelvileg a latin szinte teljes egészében uralja ezt a műfajt, a személyeket tekintve pedig tizenegy kötetével a jezsuita Cornelius a Lapide (1567–1637) leuveni exegézisprofesszor meglévő kommentárjai szinte a teljes Ó- és Újtestamentumot lefedik. Munkái a XVII. század első felének legnívósabb magyarázatai, Pázmány Péter is leginkább ezekre támaszkodott. Népszerűségüket leginkább annak köszönhetjük, hogy azokban az apologetikus élnék szinte nyoma sincs. Az egyetlen, biztosan azonosítható kötet a Mózes könyveihez írt kommentárja (Antwerpen, 1618), amelynek tulajdonosa az Esterházy-misszió tagja, Johannes Vicarius (1603–1666) volt.²⁸⁰ A könyvek elrendezésében különlegesnek mondható (bár természetesnek kellene lennie), hogy a tizenegy kötet egymás mellett volt elhelyezve, ami annak a jele, hogy külön odafigyeltek az egyes kötetek megtalálhatóságára, ezzel is jelezve Cornelius a Lapide magyarázatainak fontosságát és rendszeres használatát.

A firenzei barát, Girolamo Savonarola (1452–1498) három műve is olvasható németül egy kolligátumban. Önmagában is fontos lehetne a lánglelkű firenzei prédikátor beszédeinek megléte, de érdekességét a „Savonarola-fordító” Michael Lindener (1520 k.–1562) személye adja. Lindener ugyan önmagát „poeta laureatus”-nak, illetve

„chronicus”-nak titulálta, de ahogy Herbert Jaumann nevezte, tulajdonképpen csak egy „tanult szélhámos” volt.²⁸¹ Az anyagi haszon és tudományos tekintélyének növelése érdekében a saját írásait adta el olyan nagynevű szerzők neve alatt, mint Erasmus, Melanchthon vagy Savonarola.²⁸² Utóbbi műveként három hamisított írása ismert, ezek közül kettőt a kismartoni ferencesek is olvashattak (*Der kurtz und Guldine Griff, der gantzen hayligen Schrift der Bibel...*, Augsburg, 1562; *Grund und bericht, vom Gewalt und ansehen der Obrigkeit...*, Nürnberg, 1561).

A XVI. század eleji humanisták képviselőjének tekinthető az elzászi Ottmar Luscinius (1478–1534), aki részben görög kiadványai, szövegkiadásai, részben biblia-kommentárjai által lett elismert, műveinek hazai használatáról azonban nemigen vannak adataink. A Kismartonba eljutott zsoltármagyarázata Augsburgban jelen meg 1524-ben.

A XVI–XVII. század fordulójának egyik szellemi központja a jezsuita Coimbra, a korban nagy nevezett szerzett Pedro da Fonseca és Francisco Suárez universitása. Ugyancsak itt tanított Francisco de Mendoça (1573–1626) és Sebastião Barradas (1543–1615) exegeta, akik három-három kommentárral vannak jelen a könyvtárban. Az oratoriánus Giuseppe Speranza szöveggyűjteménye, az aszketikus magyarázatokat tartalmazó *Scripturae selectae...* (Köln, 1659) egy Magyarországon igen ritka, de a prédikálók számára hasznos segédkönyvnek számított. Népszerűségét jól mutatja, hogy Kölnben már hetedszer jelent meg. Továbbá a XVI. századi karmelita reform kiadványait képviseli a misztikus Dionysius Carthusianus (†1471) evangélium-kommentárja (Köln, 1532).

Protestáns szerzők műveit is fellelhetjük ebben a kategóriában, nem véletlenül, hiszen műveik olyan színvonalas kiadványok, amelyek használata túllép a felekezeti-ségen. A XVI. század első felét, közepét olyan nagynevű teológusok biblíamagyarázatai reprezentálják, mint Johannes Oecolompadius, Martin Buceré, Petrus Artopoeusé vagy Johannes Spangenbergé. A XVII. század második felét pedig Johann Heinrich Heidegger svájci református teológus, a héber nyelv professzora és Johann Albert Fabricius német klasszika-filológus, teológus közös munkája, a latin–görög nyelvű *Liber Tobiae, Judith,*

Oratio Manassae, Sapientia et Ecclesiasticus... (Frankfurt–Lipcse, 1691), ami biblíamagyarázat és szövegkritika is egyben.

Egyházatyák, egyháztanítók

Mind az ősnymdászoknak, mind a XVI. század nagy tipográfusainak szívügye volt a Biblia és az ókori klasszikusok mellett az egyházatyák és -tanítók szövegeinek kiadása, amelyeket sorra jelentettek meg nagynevű tudósok gondozásában. Elég csak a bázeli Johann Amerbachot kiemelni, aki az egyházatyák műveinek közreadását, s a nagyközönséggel való megismertetését tűzte ki céljául. Neki köszönhetően kerültek napvilágra Szent Ambrus és Szent Ágoston, majd Erasmus gondozásában Szent Jeromos művei.²⁸³ A későbbi korokban is sorra kerültek ki a tipográfiaiakból olyan színvonalas editiók, mint például Marguerin de la Bigne (1546–1589), a Sorbonne nagynevű professzora vagy a kiváló klasszika-filológus André Schott (1552–1629) kiadásaiban.

A ferences bibliotékában azonban elsősorban nem a tudományos szövegkiadásokra lehetett szükség, hanem az egyházatyák életét példaként állító művekre, valamint olyan kiadványokra, amelyeket a szerzetesek lelkipáterként és prédikátorként is segédletként tudtak használni mindennapi életük során. Az első csoportba sorolható Szent Ambrus *opera omnia*-ja Andreas Cratander gondozásában (Bázel, 1516), Eusebius Caesariensis egyháztörténete és Constantinus életrajza Rufinus, Beatus Rhenanus és Johannes Portesius kiadásában (Antwerpen, 1548), Lactantius Firmianus *operája* (Velence, 1509), ehhez kötve Tertullianus egyik hitvédelmi írása (uo.), Johannes Chrysostomusnak a szüzességről írt értekezése Giulio Poggiano szerkesztésében (talán egy XVI. századi kiadás), valamint Szent Jeromos válogatott levelei (Köln, 1586); ez utóbbit Petrus Canisius gondozta, akinek nevéhez nemcsak katekizmusa, hanem Hieronymus és Johannes Tauler műveinek megjelentetése is fűződik.

A ferencesek által nagy becsben tartott Augustinus szövegkiadásainak ugyan nincs nyoma Kismartonban, a jeles egyházatya személye és tanítása más formában azonban jelen volt.²⁸⁴ Ide tartozik többek között Johann

281. BERNHARDT 2016, 69. 282. BERNHARDT 2016, 69, 70.

283. FEBVRE–MARTIN 2005, 147–148. 284. A ferences augustinianizmusról újabban: ROEST 2015, 111–130.

Georg Grueber (1636–1686) Szent Ágoston kultuszáról írt könyvecskéje (Augsburg, 1677), az ágostonos Nebridius Müller (1594–1654) Ágoston életét és erényeit bemutató írása (Bécs, 1648), vagy a *Sancti Patres* írásaiból összeállított homília-, adagia- és szentenciagyűjtemények. Ferences szerző lévén még megemlíthető Johannes Gualensis (1220 k.–1285), aki számos mű írója volt. Ezek egyike a *De regimine vitae humanae, seu Margarita doctorum*, amely tulajdonképpen tanítások és példák tárháza, forrásait többek között az egyházatyák jelentették. A walesi ferences azoknak szánta művét, akiknek nincs (megfelelő) könyvtárak. Kompillációját Georgius de Arrivabene adta ki 1496-ban, Velencében, s ez egyben a kismartoni gyűjtemény ma is meglévő, kevés ösnyomatványainak egyike. A bejegyzések szerint a könyvnek számos magyar tulajdonosa volt a XVI. században, részben világi, részben egyházi (ferences) személy, utóbbiak valamelyikétől kerülhetett jelenlegi őrzési helyére a XVII. században.

Aszketikus és spirituális művek

Az áhítati irodalom – s ezen belül is az aszketikus, a spirituális és a meditációs kiadványok – a kismartoni könyvtár leggazdagabb részét jelenti a beszédgyűjtemények mellett a maga több mint kétszáz kötetével. Nagyobb részben „morális célkitűzésű” kiadványokat,²⁸⁵ valamint több „misztikus-aszketikus” művet is találunk itt. A nagyszámú lelki épülést szolgáló munka megléte – a szerzőket és a megjelenési évet is figyelembe véve – arra utal, hogy a kismartoni ferencesek rendszeresen és intenzíven olvasták e tárgykor kiadványait, s amelyek az egyéni lelki feltöltődést és spirituális elmélyülést tették számukra lehetővé. Mindezekre egyházi emberként volt szükségük, de a mindennapi nehézségek meg-, illetve túléléséhez is használták: hiszen ha ugyan nem is a török hódoltság területén éltek, de Bécs közelsége miatt a kolostorban és a környéken élők élete többször is életveszélynek volt kitéve a császárváros ellen vonuló török hadak révén, továbbá a kurucok pusztításai sem kímélték az Esterházy-birtokokat és a lakosságot.

A lelki épülést szolgáló könyvek szerzői között a legnagyobb számban jezsuita auktorkat látunk, de természetesen

a ferences közösség nagyjai is képviseltetik magukat – mint alább külön még szó lesz róla –, valamint a karmeliták (Cyprianus a Sancta Maria, Hilarius a Sancto Sepulchro, Juan de Jesús Maria, Johannes Thomas a Sancto Cyrillo), az ágostonosok (Thomas a Kempis, Nebridius Müller von Mündelheim), a bencések (David Gregor Corner, Jerónimo Lloret, Thomas Weiss), a domonkosok (Luis de Granada egymaga tíz kötettel), a karthauziak (Dionysius Carthausiensis), a pálosok (Ignatius Grieskircher) vagy a teatinusok (Lorenzo Scupoli) is.

A jezsuita szerzők elsöprő aránya abból adódik, hogy az aszketikus irodalom éppen tőlük kapta a legnagyobb ösztönzést, s a kora újkori katolikus vallásos irodalom egyik legfontosabb eleme a jezsuita meditáció és az ebből kialakuló irodalom.²⁸⁶ A kezdetet a Loyola Szent Ignác (1491–1556) által megírt *Exercitia spiritualia* jelentette, művének Kismartonból két XVII. század végi, Nicolaus Elffen és Dominicus Chilesi által átdolgozott kiadása ismert. A jezsuita rendet alapító Szent Ignác kötelező és rendszeres gyakorlattá tette közössége tagjai számára a meditációt, amely nemcsak új szint és új elemet vitt a műfaj fejlődésébe,²⁸⁷ hanem olyan könyvkiadási áradatot indított el, amely talán a XVI. századi első felében zajló katolikus-protestáns hitvitázó irodalomhoz hasonlítható. Idővel számtalan témában és műfajban, s a legkülönbözőbb módszertannal²⁸⁸ készültek könyvek a rendtagok számára, majd hamarosan más rendeken belül, így a ferenceseknél is megjelentek a hasonló kiadványok;²⁸⁹ mindemellett külön összeállítások készültek a világiaknak is.

A spanyol jezsuitákat képviseli többek között Alonso Rodríguez (1538–1616), aki a meditáció módszeréről írt egy nagyszabású művet, amely főként az elmélkedés módjára való előírások és a jól alkalmazható, hasznos iránymutatásai révén gyakorolt hatást a XVII. század elmélkedő irodalmára.²⁹⁰ Rodríguez először 1609-ben jelent munkája korának és a későbbi korszakoknak is az egyik alapműve lett, közel ötven kiadása ismert. Nem tudjuk azonban, hogy a kismartoniakhoz melyik editio jutott el. A munkát egyébként Illyés András is lefordította (Nagyszombat, 1690). A másik jezsuita, Jacobo Alvarez de Paz (1560–1620) négy morális–aszketikus írásából háromnak az első tulajdonosa Esterházy Miklós volt, tőle kerültek

²⁸⁵. KNAPP 1992, 319. ¶ ²⁸⁶. TÜSKÉS 1997b, 22.; GÁBOR 2006. ¶ ²⁸⁷. TÜSKÉS 1997b, 25. ¶ ²⁸⁸. A műfajok és a témák sokszínűségére az egyik legszemléletesebb példa Knapp Éva elemzése a máriavölgyi pálos könyvtár anya-

gának elemzése: KNAPP 1992, 313–327. ¶ ²⁸⁹. MERTENS 2008, 475–496. ¶ ²⁹⁰. TÜSKÉS 1997b, 31.

a ferencesekhez. S a meditációs irodalom ezen irányzatához tartoznak még Juan Eusebio Nieremberg (1595–1658) és Alonso Antonio Sarasa (1618–1667) írásai is.

Az olasz jezsuiták között több ismert meditációs szerző nevét láthatjuk: Vincenzo Bruno (1532–1594), Luca Pinelli (1542–1607), Roberto Bellarmino (1542–1621), Paolo Segneri (1624–1694). A kismartoniak olvashatták a népszerű németalföldi jezsuita, Franciscus Coster (1532–1619), a francia Nicolaus Caussin (1583–1651) és Philippe d’Outreman (1585–1652), a belga Antonius Sucquet (1574–1627), a flamand Jan David (1545–1613), a luxemburgi Henri Lamormaini (1575 k.–1647; II. Ferdinánd gyóntatójának, Williamnek a testvére), vagy az osztrák Joannes Bucellini (1610–1669) egy-egy könyvét. A német jezsuiták közül pedig Georg Stengel (1584–1651) és a nagynevű Jeremias Drexel (1581–1638) emelhető ki, utóbbi alighanem a kismartoni ferencesek legnépszerűbb szerzője lehetett: a könyvjegyzék majd húsz lelkeségi művét sorolja fel.²⁹¹ Drexel munkái a népszerűséget a sikeresen megválasztott műfajnak, a traktátusnak köszönhatték, amit a legtöbbször prédikációiból dolgozott át, s összegyűjtve jelentette meg.²⁹²

A korszak magyar szerzői közül biztosan csak Esterházy Pál (5 kötet), Hevenesi Gábor (1 kötet), Kopcsányi Márton,²⁹³ Malomfalvay Gergely (1? kötet),²⁹⁴ Náray György (1 kötet), Sigray Ferenc (1 kötet), Tarnóczy István (3 kötet) és Nádas János (10 kötet) nevét tudjuk megemlíteni, utóbbi nagyszámú lelkeségi könyveivel a legkedveltebb szerzők egyike. Habár nincs rá adat, de talán egykor megvolt a Szenkviczy Pál (1679) kismartoni gvardián előszavával megjelent *Fenétték tüköre* (Pozsony, 1677) is, amely Bonaventura *Speculum disciplinae*jének fordítása.²⁹⁵ A magyar szerzői névsorból azonban számos, olyan ismert személyiség hiányzik, mint például Ágoston Péter, Baranyi Pál, Derekey György, Hajnal Mátyás, Kecskeméti János, Kéri Sámuel, Szentgyörgyi Gergely vagy Tasi Gáspár.²⁹⁶ Az is lehet, hogy egy-egy azonosítatlan tétel

mögött ott rejlik valamelyikük, de az is elképzelhető, hogy ezek a hiányok egyszerűen a magyar származású szerzetesek és hívek alacsony számára vezethetők vissza.

De imitatione Christi

Thomas a Kempis *De imitatione Christi* című kiadványa elkészülte óta, vagyis a XV. század elejétől fogva felekezettől, egyháztól, szerzetesi közösségtől, de akár vallásosságtól függetlenül is az elkövetkező évszázadok egyik legnépszerűbb olvasmánya lett. A könyv örök érvényessége és kedveltsége abban az emberi tulajdonságban rejlik, amelynek kulcsa a biztos pont – Yann Sordet szép szóhasználatában a *phare*, vagyis a világítótorony – keresése az életben.²⁹⁷ A könyv nagy sikerét nyelvezetének is köszönhetette, amit láthatóan az egyes nyelvek fordítói is vissza tudtak adni; Pázmány Péter szerint Kempis „együgyű szókkal, de csuda nagy lelki bölcseséggel” írta meg művét.²⁹⁸ Ahogy Loyola Szent Ignác és Pázmány is az olvasandó könyvek közé sorolja, úgy a *Manuale Parochorum* is a „nem mellőzhető spirituális olvasmányok” között említi,²⁹⁹ valamint ez a kézikönyv az ajánlott könyvek listáját éppen egy szép Kempis-idézzel zárja: „Ecclesiasticus sine libris quasi miles sine armis, equus sine fraenis, navis sine remis, scriptor sine pennis, avis sine alis, sutor sine subulis, faber sine malleo, sartos sine acu, viator sine baculo.”³⁰⁰ S végül Kempis könyvének töretlen népszerűségéért a nyomdászok is sokat tettek, ámbár ebben olykor inkább az anyagi haszon reménye vezérelte őket.³⁰¹

A csak a Thomas a Kempishez (1380 k.–1471) köthető kiadványból hat olyan kötetet is említeni tudunk, amelyek kiadásra is azonosíthatóak: Dillingen 1576,³⁰² Antwerpen 1626, München 1671, Velence 1696 és 1709, valamint Ulm 1712. A megjelenési adatok azt mutatják, hogy a Kempis nevével jelzett kiadvány olvasására az alapításuktól kezdve folyamatosan megvolt az igény a kismartoni ferenceseknél. A ‚T 29–33.’ (Nr. 716.) jelzet

291. Hasonló névsorral nemcsak más ferences gyűjteményekben találkozhatunk, hanem részben őket lehet felsorolni például a máriavölgyi pálosok esetében is. KNAPP 1992, 314–315. – Az említett jezsuita szerzők műveire lásd: TŰSKÉS 1997b, 31–34. § 292. TŰSKÉS 1997b, 36. § 293. Kopcsányinak egyetlen művére sincs biztos adat, hogy az Kismartonban lett volna, ami pedig valószínűtlen, ugyanis Kismartonba kerülésekor már három könyve is megjelent, így azokat már akkor odaadhatta rendtársainak. § 294. Az évekig Kismartonban élő ferencesnek a könyvjegyzék alapján egyetlen lelkeségi művéről (*Belsőképpen indító tudomány...*, Bécs, 1653) mondhatjuk, hogy a kismartoniak olvashatták azt. § 295. Egy XVIII. századi, bizonytalan adat szerint az első fordítást Kopcsányi Márton végezhette el:

Szerzetes rendtartó fenyíték tüköre, Bécs, Matthäus Formica (?), 1630. § 296. A jezsuita meditációs irodalom magyar képviselőiről: TŰSKÉS 1997b, 36–42. § 297. SORDET 2012, 13–18. § 298. PÁZMÁNY 1624, [8.] § 299. *Manuale Parochorum* 1701, 34. § 300. *Manuale Parochorum* 1701, 34. § 301. BARBIER 2011, 35–51. – A könyv óriási sikerét továbbá az is mutatja, hogy a XVI–XVII. század fordulóján szinte minden szerzetesi közösség meg tudott nevezni egy tagot, akinek a nevét szerzőként megemlíthette. Vö. OGLIARO 2011, 21–34.; SORDET 2012, 13–18.; MONOK 2020a, 14. § 302. Ez egy gyűjteményes kötet első része, amelyben a *De imitatione Christi* két része is szerepel.

THOMÆ A KEMPIS
CANONICI REGVLARIS,
ORDINIS S. AVGVSTINI,
De
IMITATIONE
CHRISTI,
LIBRI QVATVOR.

Ex postrema Recognitione
R.P. HERIBERTI ROS-VVEYDI,
et SOCIETATE IESV.

VIENNÆ AVSTRIÆ,
Formis Matthæi Cosmerovij, in Atlâ Colonienf.
ANNO M.D.C. XLIX.

10a–b. Thomas a Kempis: *De imitatione Christi*... (Bécs, 1649)

utalhat a megnevezett kiadásokra, de nem kizárt, hogy ezeken kívül más editiók is elérhetőek voltak Kismartonban, csak nem maradt fenn adat róluk, így például a Nádasdy Ferenc által kiadott változat (Bécs, 1649). A szép címlapmetszettel ellátott könyv Matthæus Cosmerovius nyomdájában jelent meg a tipográfus Nádasdynak szóló ajánlásával.³⁰³ Mivel a könyvjegyzék összeírói nem jelzik, hogy az adott tétel („Thomæ a Kempis imitatione Christi”) milyen nyelvű műveket tartalmaz, a bevett szokás szerint latin nyelvűekről lehet szó, s ennek fényében nincs nagy valószínűsége annak, hogy a kismartoni kolostorban Vásárhelyi Gergely (Kolozsvár, 1622) vagy Pázmány Péter magyar fordításában (Bécs, 1624, 1638) is olvashatták volna.

A *De imitatione Christi* kapcsán fontos még megjegyezni, hogy szerzőként a párizsi egyetem kancellárja, Johannes Gerson is szóba jöhet, s részben az ő megnevezésével két kötet is szerepel a jegyzéken (Nr. 426, 439).

A Mária-kultusz könyvei

A magyarországi katolikus megújulás egyik legfontosabb eleme a Mária-tisztelet, s az ehhez kapcsolódó társulatok, kegyhelyek létrejötte, valamint az ezekhez kapcsolódó számos kiadvány, legyen az például mirakulumos könyv, kalendárium, imakönyv vagy úgynevezett „Mária-atlasz”. A korai újkorban a Magyar Királyság-béli lakosok szívesen látogattak el a Lajtán túli területek kegyhelyeihez is, hiszen az országhatár és a szakrális táj fogalma nem fedte egymást.³⁰⁴ Az országhatáron kívül fekvő stájerországi Mariazell fejtette ki az egyik legnagyobb hatást a hazai zarándokokra, jelentős részben Anjou Nagy Lajos király (1342–1382) részvételének a bencés templom felépítésében és Márai-kegykép adományozásának köszönhetően;³⁰⁵ részben pedig azért, mert a barokk kori támogatók és építetők között ott találjuk többek között a magyar királyi címet is viselő Habsburg uralkodókat, valamint magyar arisztokratáinkat, így például Nádasdy Ferencet és Esterházy Pált – nekik köszönhetően magyar szentek kaptak kápolnákat és jelentős adományokkal támogatták a kegyhelyet. Esterházy élete során feltehetően ötvennyolcszor látogatott el Mariazellbe.³⁰⁶ A kismartoni plébánosnak, Matthias Marklnak (1649–1725) is nagy szerepe volt a város és környéke vallásos életében,³⁰⁷ amihez az is hozzájárult, hogy ahogy földesura, úgy ő is többször vezetett zarándoklatokat a celli templomba. A kismartoni kolostorban Mariazell eredetéről és tiszteletéről a *Mariae Cellensis in Styria origo progressus et cultus*... (München, 1653) című kiadványban, valamint Thomas Weiss *Benedicta Virgo Cellensis*-ében (Graz, 1645) olvashattak.

Szintén a Magyar Királyság határán túl fekszik az alsó-ausztriai Maria Lanzendorf, amelynek ferences temploma és kolostora Mariazellhez hasonlóan fontos kegyhelye volt a Habsburg dinasztiának. A magyar művészettörténet is számontartja, hiszen Esterházy Pál az ottani templom melletti Kálvária alapján építtette meg a kismartonit (Conventus Kismartoniensis S. Montis Calvariae).³⁰⁸ Maria Lanzendorf további magyar vonatkozását pedig az adja, hogy Esterházy és második felesége, Thököly Éva (1659–1716) több adományt is tett ezen kegyhelynek. A templom történetét és a kegyhely csodáit

303. A kiadásról: VISKOLCZ 2013, 143–146. 304. FAZEKAS 2014f, 257. 305. FAZEKAS 2014f, 257. 306. FAZEKAS 2014f, 263. 307. FAZEKAS

2014b, 78.; FAZEKAS 2014h, 158. 308. SZILÁGYI I. 2005, 845.; VERESS 2019, 429.

11a–b. Franciscus Caccia et al.: Mater Dolorosa... (Bécs, 1703)

ferences atyák is megírták (Bécs, 1703), egyikük Franciscus Caccia (1649–1725), aki többek között az osztrák rendtartomány provinciálisja, három császár udvari hitszónoka, valamint Maria Lanzendorf gvárdiánja volt közel húsz éven keresztül.³⁰⁹

A kismartoni ferencesek támogatójának, Esterházy Pálnak (1635–1713) az egész életét átszótték a Mária-tisztelet reprezentatív megnyilvánulásai,³¹⁰ legyenek azok adományok, képek, szobrok, oszlopok megalkotása, fundatiók létrehozása vagy könyvek kiadása.³¹¹ Irodalmi munkásságát tekintve Esterházy nevéhez közel száz mű köthető, köztük saját írásai, általa összeállított és megjelentetett, vagy neki ajánlott munkák.³¹² Ezen kiadványok egy jelentős része a Mária-kultuszhoz kapcsolódik,³¹³ kiadásuk a nádor mély hitét tükrözik. Ennél azonban többről volt szó: Esterházy Pál a császár – aki egyben magyar király is volt – iránti lojalitását nem fel-

adva egy olyan kulturális program kialakításra törekedett, melyben a magyar múlt és hagyományok kerülnek felmutatásra, s amelyek által a Magyar Királyságban élők műveltségi szintjének emelését is el akarta érni – s ez a cél már egy később létrejövő, önálló Magyarország létrejötté felé mutat.³¹⁴ Mindezen művelődési koncepció azért is volt Esterházy és kortársai számára fontos, mert a korai újkorban a Habsburg-udvar nagy hangsúlyt fektetett egy összbirodalmi kultusz megteremtésére, aminek éppen a Mária-tisztelet volt az egyik központi eleme; e gondolat mentén Monok István hasonló szerepet tulajdonít a *Bibliotheca Corvinának* is.³¹⁵ A kismartoni összeírásón a nádornak öt műve, illetve kiadványa szerepel, nevezetesen *Az egész világon lévő csudálatos Boldogságos Szűz képeinek rövideden föltett eredeti...* (Nagyszombat, 1690),³¹⁶ a *Lytaniae Ad Beatam Virginem Mariam...* (Bécs, 1697), a *Speculum immaculatum...* (Bécs, 1698), az *Indulgentia*

309. Franciscus Caccia 1700–1704, 1710–1713, 1714–1717 és 1718–1719 között töltötte be ezt a tisztséget. Vö. HERZOG 1740, 700. § 310. KNAPP–TÜSKÉS 1994, 9. § 311. Esterházy Pál egyházi mecénatúrájáról lásd: VISKOLCZ 2020, 223–238. S máig alapvető írás: GALAVICS 1988, 136–161. § 312. MONOK–ZVARA 2020b, Nr. 101–186. § 313. A témáról: TÜSKÉS–KNAPP 2002b, 11–54. §

314. MONOK 1997, 683.; MONOK 2012, 138–139. § 315. MONOK 2022. § 316. Mivel a könyvjegyzéken csak annyi szerepel, hogy „de miraculosis statuis B. V.”, így akár a metszetek nélküli, második kiadás is szóba jöhet (Nagyszombat, 1696).

plenaria in forma jubilaei universalis... (Bécs, 1701?) és a *Via lactea ad caelum ducens...* (Bécs, 1707).

Az Anjou Nagy Lajos király alapította máriavölgyi³¹⁷ pálos kolostor szerencsés fekvésének köszönhetően elkerülte a kora újkori teljes megsemmisülést. A XVI. század végétől kétszáz éven keresztül a legfontosabb hazai pálos kolostor, majd rendi központ, hiszen 1721-től itt volt a pálos rendfőnök állandó székhelye; valamint zarándokhely, melyet többek között az itt őrzött középkori Mária-szobrának köszönhetett.³¹⁸ A kegyhely történetéről és csodáiról 1661-ben, Bécsben jelent meg egy kiadvány, melynek összeállítója Ignatius Grieskircher (†1660) pálos szerzetes. A címlap verzón, Elias Widemann (1619–1652) rézmetszetén a díszesen felöltöztetett Mária, alatta pedig Lippay György (1600–1666) esztergomi érseknek, a kiadvány mecénásának a címere látható.³¹⁹ Grieskircher könyvének a Mária-kultusz a központi eleme, és a hazai tisztelet erősítését szolgálta azáltal, hogy Máriát *Patrona Hungariae*nek, *Virgo Hungariae*nek vagy ahogy a könyv címében is szerepel, *Magna Hungariae Dominának* nevezi. Grieskircher szerzői szándékát Knapp Éva és Tüskés Gábor a következőkben foglalja össze: „1. Mária magyarországi tiszteletének növelése, 2. a máriavölgyi zarándoklatok fellendítése, 3. a kultusz hely történetének és a csodák megörökítése, 4. a zarándokhely és ezen keresztül a pálos kolostor, illetőleg a pálos rend felvirágoztatása, 5. erkölcsi és vallási tanítás, 6. szórakoztatás, 7. rekatolizáció, 8. az ország felszabadítása a török alól.”³²⁰ A kötet nemcsak a Mária-tisztelet egy szép és kifejező kötete, hanem a ferenceseknek a pálosok iránti figyelmének is az egyik darabja.

Jogi témájú könyvek

A civil és az egyház-, illetve kánonjogi művek aránya viszonylag nagy, több mint ötven kötet, s szerzetesi közösség révén természetesen az utóbbiak vannak nagyobb számban. A koldulórendek és köztük a ferencesek működését és privilégiumait szabályozó rendelkezések mellett döntően a corpus iuris canonici, a Tridenti Zsinat és más conciliumi határozatok, valamint a Justinianus-féle rendelkezések különböző, részben kommentált kiadásait

láthatjuk; de ha kellett, a barátok tájékozódhattak az aszszonyokat illető hozományról és privilégiumokról, vagy akár a boszorkány-ügyek kezeléséről is. A megjelenési adatokat nézve ezen tematikában a legszembetűnőbb a XVI. század első felében kiadott művek nagyobb aránya, s ezek a beírások szerint a XVII. században (annak is a közepén, második felében) már a ferences bibliotékában voltak. Ezen belül is van a könyveknek egy adagja, közel tíz kötet, amelyek az 1510-es években, lyoni nyomdákban jelentek meg. Mindez egy nagyobb bevásárlásra utal, amikor is egyszerre (?) több jogi kiadványt szereztek meg, feltehetően kedvező áron, hiszen ekkor a régebbi kiadványok jelentősen olcsóbbak voltak.

A korabeli hitvilág szerint az ördög jelen volt a hívek mindennapjaiban, akinek kiűzésével leginkább a ferencesek és a jezsuiták foglalkoztak. Az ördög felismeréséhez, kiűzéséhez részben a liturgikus könyvek vonatkozó fejezeteit, részben egyéb kánonjogi kézikönyveket használtak, ezek közül néhány a kismartoni ferencesek számára is elérhető volt. A nagyműveltségű spanyol jezsuita Martín Antonio Delrío (1551–1608) a korájkor egyik legismertebb boszorkányszakértőjének számított, aki háromkötetes *Disquisitiones magicarum...* (Mainz, 1600) című értekezésében 265 példatörténetet sorol fel előadása alátámasztására.³²¹ A könyv elejét fellapozva látható, hogy a kötethez, pontosabban a szerzőhöz a keresztény újsztoicizmus egyik legprominensebb személye, Justus Lipsius (1547–1606) írt verset. Lipsius ekkor már majd egy évtizede újra katolikus, konvertálására 1591 húsvétján került sor, amiről nem másnak, mint Delriónak, egyik legközelebbi katolikus barátjának számolt be.³²² A boszorkánytraktátus hazai ismertségére utal, hogy a kiadvány megvolt Pázmány Miklós és Zrínyi Miklós könyvtárában is.³²³

A kevés magyar vonatkozású kiadványok közé tartoznak az 1629-ben Nagyszombatba, Pázmány Péter által összehívott esztergomi egyházmegyei zsinat rendelkezései (Pozsony, 1629), a Malomfalvay Gergely utasítására kiadott pápai rendeletek (Nagyszombat, 1657), valamint a Werbőczy-féle dekrétum egy háromkötetes, XVII. század végi kiadása (Nagyszombat, 1696–1699).

³¹⁷ Máriavölgy (Mariathal, Marianka), a mai Szlovákia területén, Pozsonytól északra fekszik. ³¹⁸ KNAPP 1992, 197.; TÜSKÉS–KNAPP 2002a, 85. ³¹⁹ TÜSKÉS–KNAPP 2002a, 87. ³²⁰ TÜSKÉS–KNAPP 2002a, 91.

³²¹ TÜSKÉS 1992, 140. ³²² BENE 2012, 171. ³²³ HAUSNER–KLANICZAY–KOVÁCS S. I.–MONOK–ORLOVSZKY 1991, 24, 355. (Nr. 462.); ÖTVÖS 1994, 352.

Theologia moralis és theologia speculativa

Az erkölcs- és spekulatív teológia a nagyobb szakok egyike a közel kilencven kötetével, amiben az előbbi van túlsúlyban; szinte teljes mértékben latin nyelvűek, s döntően XVII. századi kiadásúak. Ebben a szakban is igen nagy számban találunk jezsuita szerzőket, de mellettük még számottevő arányban domonkos és ferences teológusokat is. A középkori ferences nagyokat a walesi Johannes Guallensis (1220 k.–1285), Bartholomaeus Anglicus (1200?–1272 k.), a „dolgok természetéről” írt enciklopédikus munka szerzője, az itáliai teológus és kánonjogász Astesanus de Asti (†1330 k.), Johannes Duns Scotus (1266–1308) – több évszázados népszerűségét mutatja, hogy XVII. századi kiadásait láthatjuk itt –, továbbá Temesvári Pelbárt (1435 k.–1504) képviseli. A kora újkorak közül többek között két portugált, Manuel Rodriguezt (1546–1613) és Lourenço de Portelt (1541–1642), a következő generációkból pedig az olasz Bartolomeo Mastri (1602–1673) neves scotistát vagy a német Patrizius Sportert (†1683) említhetjük meg, utóbbit négy kötetével is.

Több szerző több művével, illetve egy műve több példányával vagy kiadásával van jelen, ami annak kedvelésére és rendszeres használatára utal: „Doctor Navarrus”, vagyis Martín Azpilcueta (1491–1586) segédkönyve és egy traktátusa (3 kötet), valamint három jezsuita, az olasz Martinus Bonacina (1585–1631) morálteológiája (5 kiadásban), a kölni egyetem oktatója, Hermannus Busenbaum (1600–1668) *Medulla theologiae moralis*a (3 kiadásban) és a spanyol Francisco Toledo (1532–1596) sok kiadást megérő *Instructiója* (4 kiadás), illetve Aquinói Szent Tamás írásai (5 mű két kötetben). A témákat tekintve pedig széles a spektrum, hiszen a nagy összefoglalók mellett – legyen az a magasabban képzett teológusoknak, vagy az egyszerűbb papoknak szóló könnyedebb műfajú – szóba kerül többek között a tízparancsolat, az egyház hierarchiája, az eucharisztia, a bűnbocsánat, a kegyelem, az uzsora, a keresztény hitvallás, a szentségek, az angyalok vagy éppen az iszákosság és az ennek következtében létrejövő válás.

Felekezetiileg egynemű, azaz csak katolikus szerzők teológiai opusait olvashatták a kismartoniai, így ugyan nincsen például Luther-mű, viszont a tanaival vitatkozó igen, jellemzően két jezsuita tollából: a luzerni Laurenz Forer (1580–1659) dogmatikája, a *Bellum ubiquisticum vetus et novum inter ipsos Lutheranos bellatum...* (Dillingen, 1627) és a német Adam Tanner (1572–1632) *Anti-Myliusa*

(Ingolstadt, 1629), amit a wittenbergi egyetem teológia-professzora, Georg Mylius tanai cáfolataként írt meg.

A napi rendszerességgel végzett lelkesítő tevékenység alapvető kézikönyveket igényelt (az alább említendőket a theologia moralis szakba szokták beosztani). A gyónatást és a penitencia kiszabását segítette a már fentebb említett navarrai hittudós, Martín de Azpilcueta (1491–1586) kézikönyve. A kismartoni példány első tulajdonosa Bánffy Kristóf (1577–1644) volt, beszerzését katolizálása előkészítésére tanácsolhatták neki,³²⁴ s halála után, még a XVII. században került Kismartonba. Az alsólendvai Bánffy család férfiágon a század első felében kihalt, a birtokokat előbb Nádasdy Ferenc, majd halála után sógora, Esterházy Pál szerezte meg.³²⁵ Ide sorolandó még két olasz jezsuita, Martino Fornari (1547–1612) gyónási, illetve Giovanni Battista Tiberio (1578–1630) szentelési útmutatója. Fabio Incarnato (XVI. sz. vége– XVII. sz. első fele) nápolyi világi pap *Scrutinium sacerdotale*jából pedig az egyházlátogatást végző személy készülhetett fel, s tájékozódhatott az abban megfogalmazott vizitáció kérdőpontjairól.

Aegidius Albertinus (1560–1620) neve is föltűnik az inventáriumon, de sajnos az összeírók a könyve címét nem említik, így ugyan szóba jöhet erkölcszteológiai munkája, a *De conviviis et comparationibus*, de akár Antonio Guvara egyik kiadása is, hiszen Albertinus volt a fő kiadója.

Magyar nyelvű munka nincs ezen szakban, magyar szerző is csak kettő: Temesvári Pelbárt (1435 k.–1504), a késő középkor egyik legnépszerűbb prédikáció írójának utolsó nagy műve, ami egy dogmatikai enciklopédia. A ferences szerző az *Aureum sacrae theologiae rosarium*ot (Velence, 1589) négy kötetre tervezte, azonban halála miatt a harmadik és a negyedik kötetet rendtársa, Laskai Osvát (1450 k.–1511) fejezte be.³²⁶ A másik szerző, illetve könyv pedig már a XVII. század második felének terméke, Révai Elek (1636–1698) *Selectae ac curiosae quaestiones scripturisticae*je (Nagyszombat, 1692), amit a spanyol jezsuita Benito Pereira (1535–1610) Genézis-kommentárjaiból állított össze.

³²⁴. MONOK 2012, 90. ³²⁵. TANTALICS 2009, 45. ³²⁶. ROZSONDAI 1984, 301.

Hitvita irodalom és kateketika

A több mint hatvan kötetet kitevő hitvita és katekizmus irodalom a nagyobb szakok közé sorolható. A műveket végignézve az abszolút jezsuita-szerző dominancia tűnik ki, de természetesen van egy-két ferences, karthauzi, domonkos, pálos, bencés és Ágoston-rendi is. Nyelvileg a latin a legtöbb, de van több mint tíz német, s közel tíz magyar nyelvű kötet, így Pázmány Péter (1570–1637) öt controverzáliája – ebből csak kettő azonosítható biztosan, *A setét haynal-csillag után búdosó luteristák vezetője* (Bécs, 1627) és a *Jó nemes Váradnak gyenge orvoslása* (Pozsony, 1630) – valamint Vörösmarti Mihály (1572–1645) három apologetikus kötete. A kiadványok döntő többsége a XVII. század elején, első felében jelent meg; ösnyomtatvány talán egy (Nicolaus de Lyra), XVI. századi valószínűleg tíz, a XVIII. századból pedig öt munka található. Ezek egy (vagy jelentős) része a XVII. század közepén, illetve második felében, a ferencesek megtelepedésekor és az után kerül(het)et a könyvtárba, vagyis akkor, amikor az Esterházy-birtokokon nagy erővel folyt a protestáns hívek katolizálása. Ugyanakkor az is szembeütő, hogy ezen szakban sem található protestáns szerző, ami pedig a ferences gyűjtemények egyik jellegzetességére utal: ismerik ugyan a protestáns nézeteket (vagy legalábbis azok egy részét), de azt nem az eredeti művekből, hanem csak a katolikus válaszokból. A könyvcímeket olvasva az is kitűnik, hogy a katolikus feleletek, illetve cáfolatok leginkább az evangélikus hittételeket érintik, igazodva a Kismarton környéki lakosság felekezeti megoszlásához.

Ezt tükrözik a ferences Johannes Nas (1534–1590) írásai is, köztük az *Examen chartaceae Lutheranorum concordiae...* (Ingolstadt, 1581), amelyben a *Formula Concordiae* és annak „atyja”, az ortodox lutheránus Jacob Andrea (1528–1590) teológus ellen lép fel. A protestánsok elleni kemény kritikája valószínűleg saját mozgalmas életéből is fakad, mind foglalkozásait, mind hitét tekintve: szabóból lett szerzetes-prédikátor, majd Brixen püspöke, később lutheránus lett, végül ismét katolizált. Johannes Nas *Examenjéből* két példányt is beszerettek a ferencesek, ami nem feltétlenül jelenti, hogy általában ennyire érdekelte volna őket a protestáns felekezeteken belüli viták, inkább ez egy-egy páter személyes érdeklődésére utal (persze fontos lehet, hogy a szerző maga is ferences volt).

A híres osztrák jezsuita hitszónok, Georg Scherer (1539–1605) az Ágostai Hitvallás és a lutheránus teológusok kérlelhetetlen kritikusa volt. Több írásában személy szerint marasztalt el egy-egy protestáns teológust, így például a tübingeni egyetemen tanító Jacob Heerbrandot a *Sibenzeben fűrnemer Streitarticuljában* (Ingolstadt, 1590), s ahogy a könyvcímében még írja: „wider ... Außklopfung, deß lutherischen Bettlermantels Jacobi Heerbrandi”. Scherer ezen írását az elhíresült *Der lutherische Bettler Manteljához* (Bécs, 1588) kötötték, amelyben a protestánsok tanításait egy olyan kolduskabáthoz hasonlítja, amelyet sok ruhadarabból foltoztak össze; Luther követői is mindenféle eretnekséget hoztak napvilágra, és ezzel „egy nyomorultul foltozott és rongyos hitet” hoztak létre.

Bonaventura Hocquard a pozsonyi ferences teológia generális lektora volt, s a XVII. század közepén a pozsonyi, a kassai, a szakolcai és a galgóci evangélikusokkal folytatott hitvitákat. Hocquard apologetikus irata a *Perspectivum lutheranorum, et calvinistarum...* két-két részben jelent meg Bécsben, előbb latinul (1648–1649), majd németül (1650–1651), amely nagyobb visszhangra talált a felvidéki evangélikusok körében, s részükről két válasz is született Zachariaš Kalinka privigyei rektor és Daniel Láni galgóci prédikátor tollából.³²⁷

Henri Lancilottus (1576–1643) németalföldi Ágoston-rendi szerzetes sírfelirata szerint mind szavaiban, mind írásában „fidei orthodoxae fervidus zelator”-ként nyilvánult meg. Nagy nevet szerzett magának a *Haereticum quare per catholicum quiajával* (Gent, 1617), amelyet a ferencesek a könyvben lévő beírás szerint már 1653-ban olvashattak. A könyv népszerűségét részben annak műfaja, részben szerkezete adta: egy fiktív párbeszéd keretében 100 kérdés kerül megvitatásra „Geuza reformatus” és egy „Romano Catholicus” között, s természetesen az utóbbi megvédi a katolikus tanokat a kálvini és a lutheri tézisekkel szemben. A műhöz kötötték még másik nevezetes összeállítását, a lutheri-kálvini tévtanok *Abcdariumát*, amelyben alfabetikus rendben cáfolja meg az újítók tévedéseit (Antwerpen, 1617).

A flamand jezsuita Jules César de La Couture (1596–1651) *Epitome controversiarum sive Demonstrationes catholicae*jében a szerző felsorolja az eretnekek tételeit az egyházzal és a különböző hittételekről, majd megadja rájuk az igaz választ. Coturius összefoglalója 1643-ban

³²⁷ NÉMETH 2011, 25., 31.

jelent meg először Münchenben, majd később többször is, a barátok a nagyszombati, 1695-ös kiadást olvashatták.

Jodocus Kedd (1597–1657) nemcsak az európai, hanem a hazai hitvitairodalomnak is ismert személye. A német jezsuita tevékenysége az 1650-es évek első felében különösen mozgalmas volt, amely egy császári kamarás katolizálásával kezdődött. Ennek kapcsán Kedd egy vitairatot jelentetett meg, melynek függelékében (Religionspiegel) tizenkét igencsak provokatív pontban fejtette ki álláspontját a katolikus egyház történeti folytonosságával kapcsolatban. A lutheránus oldalról a cáfolatok nem maradtak el, a vitába két hazai prédikátor, illetve rektor is bekapcsolódott.³²⁸ Ehhez illeszkedik egy Johann Reinboth (1609–1673) nevű evangélikus prédikátor írása is, amit Kedd gyakorlatilag ízekre szed a ferencesek által beszerzett *Verlobrner Sturm Joannis Reinboths Holsteinischen General Superintendenten...* (Straubing, 1655) című vitairatában: felsorolja a tizenkét tételt (Propositio), Reinboth ezekre adott válaszát, majd ezután kifejti saját véleményét (Anmerckung). Jodocus Kedd kapcsán mindenképpen érdemes még megjegyezni, hogy kapcsolatban állt Nádasdy Ferencsel, akinek két művét is ajánlotta.³²⁹

Érdekes színfolt Jacob Reihing (1579–1628) mind személye, mind könyve, az *Excubiae angelicae civitatis...* (Neuburg, 1617), ugyanis a szerző a XVII. század „leprominensebb jezsuita konvertitája” volt.³³⁰ Katolikusként sokat tett Pfalz-Neuburg lakosainak katolizálásáért, s maga a választófejedelem, Wolfgang Wilhelm is áttért (1614). Néhány év múlva azonban a kortársak és persze a katolikus tábor legnagyobb megdöbbenésére Reihing Neuburgból Stuttgartba, majd Tübingenbe ment, ahol kijelentette, hogy a lutheránus hitre akar térni.³³¹ S miután egy négynapos vizsgálat keretében bizonyosságot tett új hitéről, nyilvánosan visszavonta katolikus meggyőződését. A vita, a találgatás ma is tart, hogy vajon mi vezethette Reihinget katolikus hite elhagyására.³³² Még a Pfalzgraf konvertálása után összeállított egy vitairatot (1615), amelyben összefoglalta a római vallás tizenkét alaptételét, ezt rögtön lefordíttatta németre (1615), s kiadta az ezt védelmező iratot (1617), a fent említett *Excubiae*.³³³ Reihing két latin nyelvű műve már áttérése után került a kismartoni ferencesekhez – hiszen 1630-ban kezdődött el

a kolostori élet –, a bejegyzés írásképe alapján valamikor a XVII. század folyamán. A könyv olvasója valószínűleg tudhatott a Reihing-ügyről, de hogy ez szerepet játszott-e annak használatában, azt nem tudjuk.

A katolikus gyűjtemények egyik alap kézikönyve a flamand jezsuita Martinus Becanus (1563–1624) *Manuale controversiaruma*, amely négy példányban, különböző kiadásokban is hozzáférhető volt Kismartonban, s a kötetek bejegyzései szerint megjelenésük után nem sokkal már a ferencesek használhatták. II. Ferdinánd gyóntatójának írása talán Vörösmarti Mihály magyar nyelvű fordításában is elérhető volt a barátok számára, ugyanis a „Michaelj Vörös Marci (!) Controv(ersia) Hung(arica) M 46–48” tétel *Az eretnekeknek adott hitnek megtartásáról* (Pozsony, 1641) művét jelentheti.

Ugyancsak az alapkönyvek közé tartoztak a katekizmusok, így természetesen több példányban is fellehetjük ezeket, köztük az egyik legelterjedtebbet, a jezsuita Petrus Canisius (1521–1597) összeállítását. Népszerűségét a lényegre törő magyarázatoknak és logikus szerkezetének köszönhette, a kismartoniak latinul és németül is olvashatták. Az ún. exemplum-katekizmusok csoportjába tartozik három jezsuita összeállítás: Antoine d’Averoult (1553/54–1614) *Flores exemplorum*, Johannes Major (1564–1654) *Magnum speculum exemplorum* és a francia Philipp d’Outreman (1585–1652) *Paedagogus Christianusa*. Averoult a legújabb kortárs szerzők anyagából gyűjtötte elbeszélő történeteit (több mint négyezret!), Major ezzel szemben „egy bevált, antik és középkori gyűjteményekből összeállított, későközépkori nyomtatványt szerkesztett át a loci communes humanista elvének megfelelően, tárgyszavak szerint rendezett enciklopédikus gyűjteménnyé”.³³⁴ S a sok jezsuita kateketika mellett fölűnik még a bajor bencés Placidus Spies (1592–1659) német nyelvű összeállítás (Bregentz am Bodensee, 1659) is, amely címe szerint „egy egyszerű és hasznos beszélgetés apa és fia között a helyes hitről és a keresztény katolikus tanításról”.

A magyar szerzők közül Pázmány Péteren és Vörösmarti Mihályon kívül megtaláljuk még Szentiványi Márton (1633–1705) jezsuita polihisztort, továbbá a pálos Landor Lászlót (1654–1704) rendtársa, Csepellényi György vértanúhaláláról szóló latin nyelvű művével (Bécs, 1691) és

³²⁸. HELTAI 2005, 158–159. ³²⁹. Jodocus Kedd és Nádasdy Ferenc kapcsolatára: VISKOLCZ 2013, 134–136. ³³⁰. BITSKEY 2021, 197. ³³¹. BITSKEY

2021, 200. ³³². A témáról újabban: KIRWAN 2018, 1–20. ³³³. BITSKEY 2021, 198. ³³⁴. TÜSKÉS 1997a, 67.

Balásfi Tamást (1580–1625) a klérus védelmében írt apológiájával (Bécs, 1620), mely egyben Alvinczi Péter *Querele Hungariae*jének cáfolata is.

Beszédgyűjtemények

A prédikációk elkészítéséhez szükséges könyvek képviselik a legnagyobb csoportot a lelkiségi irodalom mellett, ez pedig hűen tükrözi a prédikációnak a rendtagok tevékenységében betöltött jelentős szerepét. A prédikáció célja az isteni kinyilatkoztatáson alapuló keresztény tanítás közvetítése,³³⁵ amit a ferencesek nap mint nap gyakoroltak. A prédikátorra és feladatára maga Assisi Szent Ferenc is kitér regulájában, mely szerint a szentbeszéd lehetőleg legyen rövid, és szorítkozzon morális kérdésekre és épületes példázatokra.³³⁶ S hogy hogyan kell felkészülni az elmondandó prédikációra, milyen körülményeket kell figyelembe venni (az egyházi év melyik szakaszában jár, milyen közegben hangzik majd el stb.), abban több segédlet is támpontot adott, olyannyira, hogy azok akár egy jól felszerelt könyvtárat is pótolhattak. Ilyen prédikálást segítő könyv volt Philippus Diez (1550–1601) portugál ferences *Summa praedicatorum* (1600), a flamand világi pap Jacques Marchand (1585–1648) *Hortus pastorum* (1635), vagy az osztrák Tobias Lohner (1619–1697), a dillingeni egyetem tanárának több összeállítása, az *Instructio practica septimade munere concionandi* (1679), *Instructissima bibliotheca manualis concionatoria* (1681), *Actuarius amplissimus bibliothecae manualis concionatoriae* (1691).³³⁷ Ezen segédkönyvek egyikének sincs nyoma a kismartoniaknál, de nincs kizárva, hogy volt valamelyikből példányuk, csak elhasználták. Lohner *Instructio practica*ájában említett és ajánlott könyvek, segédletek³³⁸ nagy része azonban Kismartonban is elérhető volt.

Mivel egy nagy szakcsoportról van szó, s az a tény, hogy az ide tartozó művek egy jelentősebb részének a megjelenési adatai is ismertek, ezek alapján elmondható, hogy a kiadványok döntően az 1610–1630-as, illetve az 1670–1680-as évek termékei, ősnymtatvány három, XVI. századi alig tíz van, s ez utóbbiak döntő része a század első felében megjelentek – vagyis egy viszonylag

friss könyvanyagról van szó. Nyelvileg pedig ugyan itt is a latin van túlsúlyban, de az arányokat tekintve jelentős a német, körülbelül az anyag ötöde, igazodva a kolostor, a város és annak környékének nemzetiségi összetételéhez. A magyar és az olasz együttesen alig teszi ki ezen egység öt százalékát.

A neveket végigtekintve szinte minden korszak nagy és kedvelt személyiségei megtalálhatóak; jelentős számban vannak azok, akik több kötettel képviseltetik magukat: vagy egy művükből van több példány több kiadásban, vagy több művükből szereztek be többet akár több kiadásban is. A legnépszerűbb szerzők közé tartoznak: négy kötettel a jezsuita Francisco Labata (1549–1631) és a barnabita Florentius Schilling (1602–1670); öt kötettel az antwerpeni kanonok és erkölcsfilozófus Laurens Beyerlinck (1578–1627), a Nagyszombatban meghalt jezsuita Matthias Faber (1586–1653) és a domonkos Jerónimo Bautista de Lanuza (1553–1625); hat kötettel a misztikus munkái által is rendkívül népszerű, domonkos Luis de Granada (1504/5–1588); s a két nyolckötetes egyike a leuveni egyetem Újszövetség Tanszékének vezetője, az angol Thomas Stapleton (1535–1598); a másik pedig XIII. Lajos francia király udvari papja, Pierre de Besse (1567–1639), akinek beszédeinek számtalan kiadása a Tridenti Zsinat utáni francia papság szemléletét jelzi. A Magyar Királyság területén a *Conciones sive conceptus theologici* leginkább latin, négykötetes kiadásban terjedt el.³³⁹ S körülbelül tíz-tíz olyan szerző van, aki két, illetve három kötetrel szerepel a bibliotékában. A fenti nevek alapján azt mondhatjuk, hogy a beszédgyűjtemények terén a világi papok mellett a jezsuiták és a domonkosok dominálnak. Természetesen a ferences szerzők is szép számmal vannak jelen, s szinte lefedik a középkortól a XVII–XVIII. század fordulójáig tartó időszakot, így többek között az itáliai Michael de Carcano (1427–1484), a spanyol Antonio Guevara (1481–1545), a flamand Johannes Royardus (1476 k.–1547), Jose Angles (†1588) és Joannes de Cartagena (1563–1618), a belga Philippe Bosquier (1562–1636), a portugál Lourenço de Portel (1541–1642), a német Johannes Capistranus Brinzing (†1693), az osztrák Franciscus Caccia (1649–1725), vagy a kismartoni német hitszónok, Joannes a Capistrano Sebacher (1673–1741).

335. SZELESTEI N. 2003, 7.; SZELESTEI N. 2008, 106. – A koldulórendi prédikációkról: MADAS 2000, 106–107.; MADAS 2002a; JOHNSON 2012. ¶ 336. ASSISI SZENT 1993, 52. Míg a meg nem erősített regulában (1221) hosszan fejt ki a prédikáló testvérek feladatait (17. fej.), addig a megerősítettben (1223)

alig pár mondatban rendelkezik (9. fej.); LE GOFF 2002, 79. ¶ 337. SZELESTEI N. 2003, 12–15. ¶ 338. SZELESTEI N. 2003, 12–13. ¶ 339. MONOK 2021, 504.

A XV. század végének két legnagyobb, hazai ferences prédikátora volt Temesvári Pelbárt (1435 k.–1504) és Laskai Osvát (1450 k.–1511). „Egyetlen más Magyarországon élt szerző műveinek sem jelent meg a XV–XVI. században annyi kiadása nyomtatásban,” mint nekik, írja Borsa Gedeon, aki a két szerző hat művének 121 kiadványát vette számba.³⁴⁰ Míg Temesváriak négy műve lelhető fel Kismartonban, rendtársának meglepő módon egy sem, pedig, ahogy Szelestei Nagy László fogalmaz, Laskai „beszédeinek közvetlen líraisága, Temesváriénál egyszerűbb vonalvezetése alkalmasabbnak tűnik a közép előtti prédikálás nyersanyagául”.³⁴¹ A kora újkorból pedig Telegdi Miklósnak, Káldi Györgynek és Pázmány Péternek van két-két magyar nyelvű műve, vagyis mindössze hat kötetről van szó.

Historici Sacri

Egyháztörténeti könyv igen kevés található, főleg, ha ebből az egységből kivesszük a kifejezetten ferences rendtörténeti kiadványokat és a ferences *vitá*-kat (ezeket a „Ferences anyag” fejezetben külön mutatom be); a nem ferences életrajzok és mariológiai kiadványok pedig ugyan sok esetben részben lehetnek históriák, de azok műfajuk révén inkább az aszketikus kiadványok közé illenek, hiszen azokat elsősorban nem a történetiségük, hanem a példaadás és a lelki vigasz miatt olvashatták.

A tudós karthauzi Laurentius Surius (1522–1578) hatkötetes egyháztörténete (Köln, 1570–1575) alapján Heribert Rosweyde, Jean Bolland és társaik előfutárának tekinthető. A *De probatis sanctorum historiis*ban a szentek életrajza az ünnepük naptár szerinti rendje alapján van elrendezve. Surius ezen módszere a bollandista *Acta Sanctorum*-sorozat szerkesztői számára szolgált követendő alapelvként és mintául.³⁴²

Az oratoriánus Cesare Baronio (1538–1607) már azzal is nevet szerzett magának, hogy a Vatikáni Könyvtár prefektusa lehetett. A nagy elismerést azonban monumentális egyháztörténeti munkájának köszönheti, amelyet rendalapító társa, Néri Szent Fülöp „hatására és biztatására” („auctoritate et hortatu Neri”) írt meg.³⁴³ Az *Annales Ecclesiasticis* apologetikának is tekinthetjük, hiszen

ez egyfajta válasz volt a lutheránus Matthias Flacius Illyricus és társai kritikus könyvsorozatára. Baronius műve eredetileg tizenkét kötetben jelent meg 1588–1607 között Rómában. A ferences inventáriumon is szerepel Baronius munkája, de az a szűkös adatközlésből nem derül ki, hogy melyik kiadás melyik kötete (nem valószínű, hogy több kötetük volt, mert azt szinte mindig jelölték). Egyébként Esterházy Pál könyvei között megvolt az *Annales* egy későbbi kiadásának (Köln, 1624) mind a tizenkét kötete;³⁴⁴ s habár a nádor és a ferencesek gyűjteménye egy időre összekeveredett, de mégis biztosra vehetjük, hogy az említett nagy opus eredetileg Esterházyé volt. A kismartoni barátoknak átadott könyvek listáján ugyan ott szerepel az előbb említett kölni kiadás, de azt csak 1756-ban, tehát a könyvjegyzék elkészítése (1722) után került át a kolostorba.

Az említett jezsuita Heribert Rosweyde (1569–1629) azon spanyol Németalföldről származó, fiatal tudósokhoz tartozott, akik a forráskiadást életcéljuknak tekintették. Nagyszabású könyvsorozatot tervezett megjelentetni, amelyben bemutatja a katolikus egyház összes szentjének életét és ünnepnapjait „az egyház ékességére, a szentek dicsőségére”.³⁴⁵ *Vitae Patrum* című műve először 1615-ben jelent meg Antwerpenben a Plantin-nyomda kiadványaként. A szintén jezsuita Christoph Brouwer (1559–1617) a fuldai jezsuita kollégium vezetője, majd a trieri egyetem filozófiaprofesszora, számos, korábban ismeretlen kéziratot publikált, többek között Venantius Fortunatus, Hrabanus Maurus írásait. Jelentős egyháztörténeti művében a fuldai kolostor régiségeit, történetét dolgozta fel, amelyet szintén a Moretus-örökösök adtak ki (1612).

A ciszterciak rendje nem tartozik a Magyar Királyság legnépszerűbb, legelterjedtebb szerzetesi közösségei közé, a Habsburg Birodalom nyugat részén, az osztrák örökös tartományok területén viszont annál inkább igaz ez. Feltehetően ennek (is) köszönhető, hogy több, a renchez tartozó kiadványt is olvashattak a kismartoni ferencesek. Juan de Caramuel y Lobkowitz (1606–1682) spanyol ciszterci szerzetes, püspök, korának egyik legszínesebb egyénisége. Matematikával, csillagászattal, heraldikával, nyelvtannal, költéssel, politikával, filozófiával és teológiával is foglalkozott, az alcálai, a salamancai és a löweni

340. BORSA 2005, 1–23.; Lásd még: SZELESTEI N. 2003.; BÁRCZI 2007, 117–121.; PÁL 2016, 191–206.; BARTÓK Zs. Á. 2021, 116–125. 341. SZELESTEI

N. 2003, 23. 342. SZABADOS 2006, 119. 343. SZABADOS 2006, 119. 344. MONOK–ZVARA 2020b, Nr. 189. 345. VISKOLCZ 2013, 127–128.

egyetemen tanult, majd élete során több, különböző egyházi és világi tisztséget töltött be. Mozgalmas életéhez tartozik, hogy IV. Fülöp spanyol király követe volt a német-római császár udvarában, majd részt vett Prága 1648-as védelmében. Csehországban állítólag harmincezer huszitát és protestánst térített a katolikus hitre.³⁴⁶ Megírta Domenico di Giesu Maria karmelita szerzetes életét (Bécs, 1655), aki szintén járt Csehországban, s részt vett az 1620-as fehérhegyi csatában. Caramuel y Lobkowitz több mint hatszáz oldalas munkája több mint életrajz, egyház- és dogmatörténet is egyben. A könyv megjelenése után pár évvel Malomfalvay Gergely tulajdonában volt, tőle került a kismartoni ferences kolostorba.

A ciszterci közösség történetét dolgozta fel Malachias Rosenthal szerzetes (Bécs, 1649), melynek ajánlása a magyar előkelőségeknek szól.³⁴⁷ Az *Actio Sacri Ordinis Cisterciensis* Cornelius Strauch lilienfeldi apát felkérésére írta meg, melyben azt szándékozik bizonyítani, hogy a Magyar Királyság területén lévő, elidegenített ciszterci javak fölötti jogról a rend nem mondhat le, ezek visszaszerzése ugyanis jogos igény.³⁴⁸ Az apát feladata ugyanis az volt, hogy az említett javakat visszaszerezze, a megírt mű pedig elvi alátámasztásul szolgált számára.

S ide tartozik Caspar Jongelinus (1605–1668) ciszterci apát rendtörténet-biográfija, amelyben azon rendtársait mutatja be, akik főpapi tisztséget is betöltöttek. Neve a magyar historiográfiából is ismert, hiszen Nádasdy Ferenc megbízásából kiadásra készítette elő Révay Péter *De monarchia et Sacra Corona Regni Hungariae* művét (Frankfurt am Main, 1659), s ahhoz előszót is írt,³⁴⁹ vagy legalábbis nagymértékben részt vett az elkészítésében, derül ki Tóth Gergely elemzéséből.³⁵⁰ Továbbá a *De monarchia* függelékeként jelent meg az általa összeállított Magyar Királyság nádorainak és országbíróinak jegyzéke.³⁵¹ Érdekes és fontos megállapításra jutott Tóth Gergely a két munka (a *De monarchia* és a *Purpura Divi Bernardi*) filológiai elemzésekor, miszerint szövegszerű egyezés mutatható ki ezen művek előszavaiban. Jongelinusnak nemcsak Nádasdy Ferenc volt a pártfogója, hanem a gróf sógora, Esterházy Pál is. Nem kizárt, hogy ciszterci rendtörténete kismartoni plébánosi működése (1650–1659)³⁵² idején került a kolostorba.

A bencések képviselőjében Gabriel Bucelin (1599–1681) történész, genealógus nevével találkozhatunk. Rendjén belül nemzedékének azon tagjai közé tartozott, akik historiográfiai műveik megírásakor alapvetően forrásokat és okleveleket használtak fel.³⁵³ Több művével is ismertté vált, a kismartoniak a *Nuclei historiae universalis, cum sacrae, tum prophanae ad dies...* című írását birtokolták. Könyvében időrendi táblázatokba rendezve mutatja be az egyház- és világtörténetet a világ megteremtésének első napjától kezdve saját koráig, s az annales szerkezetét követve évkörönként tárgyal egy-egy jelentősebb eseményt. Térképei között Magyarországé is megtalálható, a rövid szöveges magyarázatban Ungariát Európa természeti kincsekben leggazdagabb területének nevezi, forrásként Cuspinianust adja meg.³⁵⁴

A Magyar Királyság területén kevésbé volt ismert a frankfurti székesegyház papja és a könyvvásárok császári cenzora, Valentin Leucht (1550 k.–1619) alábbi kiadványa. Leucht Tilmann Bredenbach kölni kanonok exemplumgyűjteményét dolgozta át, majd németül többször is kiadta, először *Speculum miraculorum...* címmel (Mainz, 1590).

A korai egyháztörténeteket pedig Eusebius *Historia Ecclesiastica*ja (Antwerpen, 1548), Sulpitius Severus *Historiae sacrae a mundi exordiōja* (Köln, 1600) és Haymo Halberstadensis *Historiae sacrae epitoméja* (Köln, 1600) képviselik.

Historici Profani

A világi történelem sem tartozik a nagyobb szakok közé a körülbelüli 25 kötetével. Jellemzően világtörténetek, a Német-Római Birodalom és a Magyar Királyság története. Nyelviileg a latin van túlsúlyban, de találunk négy német és két olasz nyelven írt történelmet is. A kis történeti gyűjtemény az 1722-es összeírás idejéből nézve igencsak régi anyag, azonban a ferencesek kismartoni megtelepedését tekintve több kötet mégis igen friss megjelenésűnek mondható.

Több szakban, így a történelemben is vannak olyan szerzők és művek, amelyek valamilyen módon kapcsolódnak Esterházy Pál sógorához, Nádasdy Ferenchez. Az or-

346. LÉKAI 1991, 237–238. § 347. VISKOLCZ 2008, 17–18. § 348. SARBAK 2020, 65. § 349. RÉVAY–TÓTH G. 2021. § 350. TÓTH G. 2019, 156. § 351. VISKOLCZ 2013, 227–228. § 352. FAZEKAS 2014g, 120–121. § 353. Életéről, mű-

veiről és rendje történetírásáról a közelmúltban több írás is megjelent, például: WALLNIG, 2019. § 354. VISKOLCZ 2013, 219.

szágbíró katolizálása után (1643) bőkezű és elkötelezett mecénása volt a katolikus egyháznak és a szerzetesrendeknek, köztük a ferenceseknek (az általa kiadott, Szent Ferenc követőikhez kapcsolódó könyveket a „Ferences olvasmányok” részben tárgyalom). Nádasdyhoz több világi témájú kötet is köthető, így *Mausoleuma*, amelyben a magyar királyok és vezérek portréi láthatóak, ezekhez pedig latin és német nyelvű elogiumok kapcsolódnak. A latin részeket a jezsuita Niccolò Avancini (1611–1686) készítette. A műnek két kiadása is volt, először Nürnbergben jelent meg 1664-ben, majd 1667-ben, talán Pottendorfban, Nádasdy Ferenc birtokán, de a megjelenés helyeként Bécs is szóba jöhet.³⁵⁵ A második kiadásban már nem szerepelnek a metszetek és a német nyelvű fordítás, csak a latin – nem tudni, Kismartonba melyik edícióból jutott egy példány. Nem tartom kizártnak, hogy a kötet Malomfalvay Gergelynek köszönhetően került a kolostor bibliotékájába, hiszen a ferences páter lehetett a Nádasdy által kiadott *De Sacris Stigmatibus Seraphici Patris S. Francisci* (Bécs, 1655) fordítója.³⁵⁶

Az pedig biztosan állítható, hogy a magyar korona történetét (Bécs, 1652) az említett ferences hagyományozta közösségére, hiszen neve ott olvasható a könyv elülső kötéstábláján. S a Nádasdy-kapcsolat itt is megvan, egyrészt Nádasdy Ferenc Révay-unoka volt, másrészt pedig a könyvet maga a gróf adományozta Malomfalvaynak még a megjelenés évében: „Ad usum licetum Patris Gregorij Malomfaluy pro tunc Guardiani Kismartoniensi oblatu hic liber benigno (...) ab Ill(ustri)ssimo Comito Domino D(omi)no Francisco Nadasd. cuius CaLenDIssIMI [1652] Patroni subjectus Capellanus F. G(eorgius) qui supra mpa.”

A magyar történelemhez tartozik még az Esterházy-családtörténet (Bécs, 1700), amivel valószínűleg maga a nádor ajándékozta meg ferenceseit, valamint egy német nyelvű Bonfini-kötet (Bázel–Bern, 1545), s Istvánffy Miklós Magyarország története (Köln, 1622). Utóbbi a könyvjegyzéken Pázmány Péter műveként van feltüntetve, feltehetően azért, mert elveszett a könyv címlapja, s a kötet elején csak az érseknek szóló ajánlást látták.

A germanicum-anyaghoz tartozik a korábban említett Niccolò Avancini *Imperium Romano-Germanicum*ja (Bécs, 1658), ami latin elogiumokat és ódákat, valamint ötven német-római császár képmását tartalmazza Nagy Károlytól I. Lipótig. Rózsa György művészettörténész

mutatta ki, hogy a jezsuita páter ebből a művéből bizonyos részeket felhasznált a *Mausoleum* latin részeinek megírásához.³⁵⁷ Luis de Ávila y Zúñiga (1500 k.–1564 k.) spanyol hadvezér és történetíró V. Károly német-római császár bizalmasa volt, s többek között részt vett a schmalkaldeni háborúban (1546–1547), melynek eseményeit meg is írta *Bellum Germanicum* címmel (Strasbourg, 1620). A mű népszerűségét mutatja, hogy az eredetileg spanyolul megjelent (Madrid, Velence, 1548; latinul Antwerpen, 1550) könyvet még a XVII. század első felében is megérte kiadni. Ide tartozik még Jakob Schöpfer (1545–1616) evangélikus teológus, heidelbergi professzor chorográfiája a német nemzetről (Frankfurt am Main, 1582); ezen műhöz van kötve a Firenzében, majd Antwerpenben élő Lodovico Guicciardini (1521–1589) leírása Németalföldről (Frankfurt am Main, 1582), szintén németül. Utóbbi nemcsak arról volt ismert, hogy Francesco unokaöccse volt, hanem említett könyvéről is, amiben bemutatja Németalföld városait, virágzó gazdaságát, politikáját, nyelvét, valamint növény- és állatvilágát.

Az egyéb ország- és várostörténetek között találjuk Thomas Carve (1590 k.–1672) káplán és történész Írország históriájának második kiadását (Sulzbach, 1666), vagy a calabriai lázadó Tommaso Campanellának (1568–1639) a spanyol birodalomról szóló államelméleti munkáját (csonka, nem tudni melyik kiadás), amely ebben a gyűjteményben egy különleges olvasmánynak mondható. Wolfgang Lazius (1514–1565) bécsi humanista négykötetes Bécs története eredetileg latinul jelent meg (Bázel, 1546), melyhez Sylvester János írt egy verset. A kismartoniak németül olvashatták a császárváros leírását (Bécs, 1619). A lengyel Stanisław Kobierzycki (1600 k.–1665) több világi tisztséget is betöltött (volt kormányzó és parlamenti képviselő is), s az *Obsidio Clari Montis Czestochoviensis...* (Gdansk, 1659) írója, amely a Jasna Góra-i kolostor védelméről szól. 1655-ben ugyanis egy Müller tábornok vezette 3000 fős protestáns sereg – amely svéd, finn, német, lengyel zsoldosokból állt – érkezett a zarándokhelyként is tisztelt településre. Augustyn Kordecki perjel 170 katonával, 20 nemessel és 70 szerzetestársával sikeresen védte meg a kolostort, amit a Szűzanya oltalmának és közbenjárásának vélték. A MOKKA-R szerint Magyarországon ritka olvasmány lehetett, feltehetőleg a Mária-tisztelet-hez kapcsolódó tartalma miatt került a bibliotékába.

355. VISKOLCZ 2015, 27. § 356. VISKOLCZ 2013, 121–122. §

357. RÓZSA 1973, 44–48.; VISKOLCZ 2013, 229–230.

A késő középkor és egyben az ősnymtatványok egyik reprezentánsa Jacobus Philippus de Bergamo (1434–1520) híres asszonyokról írt műve (*De claris mulieribus*, Ferrara, 1497). A kötetet az itáliai Ágoston-rendi történetíró Aragóniai Beatrixnak ajánlotta, a szerző és a prologus címezte az egyik fametszetben is megjelenik, amint a trónon ülő Hunyadi-özvegy átveszi az opust. A fametszetekkel gazdagon díszített könyvet Karsay Orsolya az itáliai reneszánsz könyvművészet egyik legszebb alkotásának titulálja,³⁵⁸ melyben Gizella királynéről és Árpád-házi Szent Erzsébetéről is olvashatunk.

Az antik szerzők képviselőjében pedig a Valerius Maximus által megírt „emlékezetre méltó tetteket és mondásokat” láthatjuk Justus Lipsius kiváló kiadásában (Leiden, 1591), valamint Plutarkhosz *Párbuzamos életrajzait* és Justinus világtörténetét – utóbbi egyik példánya szintén egy minőségi kiadás, hiszen az a leideni egyetem tanárának, Marcus Zuerius Boxhorn jegyzetével jelent meg az amszterdami Jansonius-tipográfiában (1638).

Filozófia

A filozófia szak közel harminc kötete összességében egy viszonylag elavult, nem túl izgalmas anyag, de azért vannak itt is színvonalas kiadványok. Elavult, ha a könyvek megjelenési idejét nézzük, ugyanis döntően a XVI. és a XVII. század első felében jelentek meg, s csak három a XVII–XVIII. század fordulóján. A kiadványok jelentős részét pedig Arisztotelész szövegkiadásai és kommentárjai, valamint kései tanítványainak írásai teszik ki, melyeket részben tudományos, részben iskolai használatra szántak. Az 1722-es összeírás korát, és az előtte lévő évtizedeket tekintve, az itt lévő könyvek alapján joggal mondható, hogy az arisztotelészi alapozású skolasztika „teljes hatékonyságban élt, soha kétségbe nem volt érvényességgel, a katolikus filozófiai gondolkodásban”.³⁵⁹

Adrien Turnèbe (1512–1565) a XVI. század egyik legjelesebb francia humanistája, az ókori szövegek kiváló ismerője volt. A párizsi Collège de Francé görög–latin,

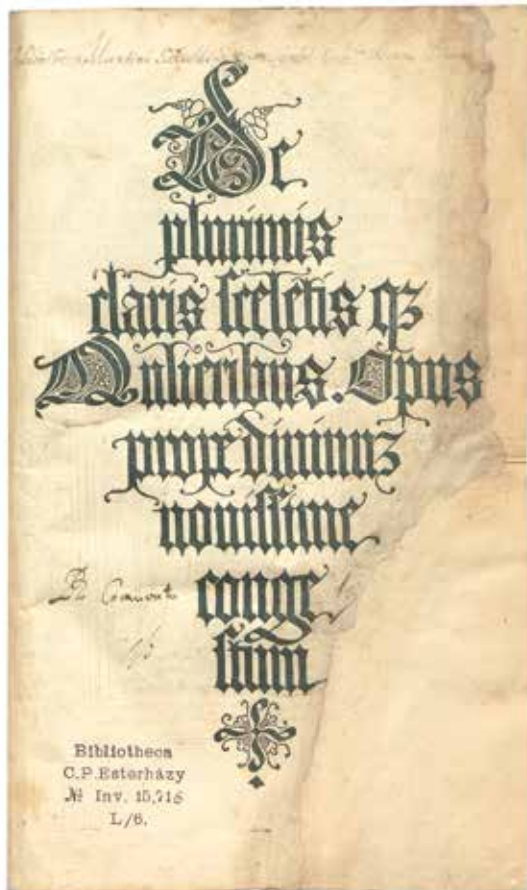
majd a görög filozófiai tanszék vezetője, s a Királyi Nyomda görög könyvkiadásait felügyelte. A francia fővárosban egy grécista tudós kört hozott létre, melynek olyan kiváló tagjai voltak, mint Étienne Dolet, Robert Estienne, Henri Estienne vagy Pierre de la Ramée.³⁶⁰ (Turnebius magyarországi humanistákkal is kapcsolatban volt, így például Dudith Andrással és Zsámboky Jánossal.) Számos ókori szerző szövegét kommentálta és adta ki, többek között Philónét, Aiszkhüloszt, Ciceróét, Plutarkhoszt, Horatiusét, Varróét vagy Arisztotelészt. A ferencesek utóbbinak a legfontosabb erkölcsstani munkáját, a *Nikomakhoszi etika* (Bázel, 1586) latin–magyar nyelvű kiadását birtokolták. Az Arisztotelész szövegkiadók és -magyarázók között találjuk még például Caspar Bartholin (1585–1630) dán tudóst, a jezsuita Octavio Cattaneót és a ferences Bartolomeo Mastrit (1602–1673). A görög filozófus több művének kommentált változatát adta ki a coimbrai egyetem is a XVII. század elején kölni nyomdákban. Ezek közül kettő Esterházy István (1616–1641) tulajdona volt,³⁶¹ kettő pedig a kismartoni barátoké. Nem kizárt, hogy ezeket maga Esterházy ajándékozta a ferenceseknek, hiszen olyan könyvét is ismerjük (Antoine Balinghem egyik áhítati művét), amiben mind az ő, mind a kolostor neve olvasható.³⁶² De az sem kizárt, hogy apja, Miklós nádor adta át néhány saját könyvével együtt.³⁶³ S ide tartozik még egy Porphüriosz-kolligátum, amely a bécsi egyetem dialektikát tanulóinak tankönyve, melynek hat része egy-egy Arisztotelész-szöveget tartalmaz.

Az ókori filozófiát képviselik még a sztoikus Lucius Annaeus Seneca írásai három kötetben, kommentált, emendált változatban, különböző korszakok kiadványaként. Iszokratész athéni filozófus és szónok erkölcsfilozófiai munkáját a már a bibliakommentároknál is említett kiváló strasbourgi grécista, Ottmar Luscinius adta ki. Érdekességként jegyzem meg, hogy a kötetben lévő *Parrainésist* a Kölcsey Ferenc-filológia Ciceró mellett Iszokratész intelmeivel rokonítja.³⁶⁴

Az arisztoteléanus filozófiai olvasmányok egyfajta ellenpontjaként képviselteti magát Rudolph Snell (1546–1613) németalföldi tudós és matematikus Petrus Ramus dialektika-kommentárja (Herborn, 1587).

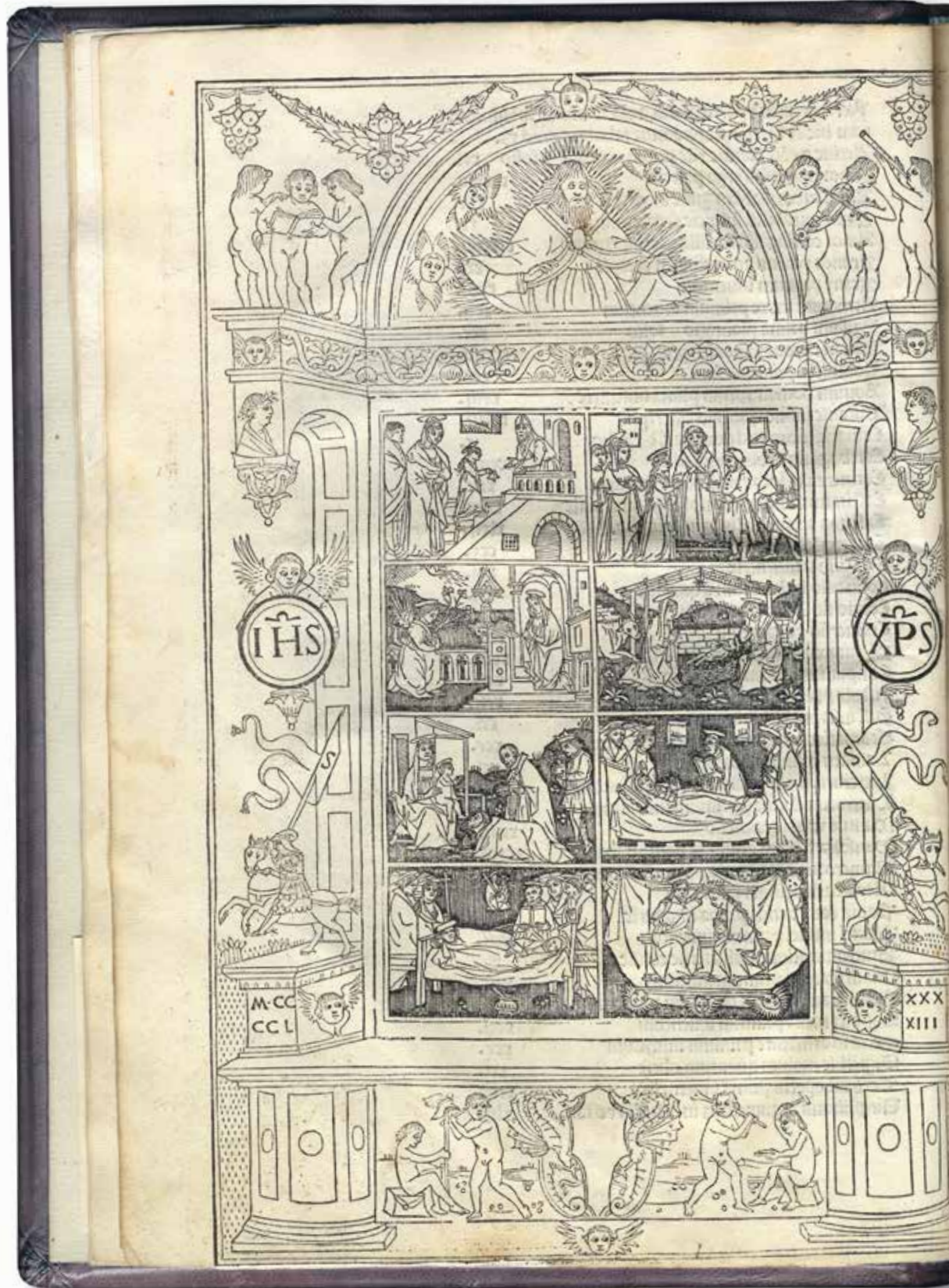
³⁵⁸. KARSAY 2000, 260. (Jacobus Philippus de Bergamo tévesen ferences rendinek van feltüntetve a leírásban.) ³⁵⁹. BÁN I. 1980, 227. ³⁶⁰. TÉGLÁSSY 1988, 67–68. ³⁶¹. MONOK–ZVARA 2020b, Nr. 66, 67. ³⁶².

³⁶². MONOK–ZVARA 2020b, Nr. 63. ³⁶³. MONOK–ZVARA 2020b, Nr. 1, 2, 3. ³⁶⁴. KÖLCSEY–SZABÓ G. 2008, 379.

12a-g. Jacobus Philippus de Bergamo: De claris mulieribus (Ferrara, 1497)

12b-i.
Jacobus Philippus de
Bergamo:
De claris mulieribus
(Ferrara, 1497)

DEO
INVISIBILI ET
IMMORTALI

De Maria virgine perpetua: deiq; genitrice gloriosissima:
celorum atq; angelorum regina. Capitulum Primum

Arie beatissime et immaculate semper virginis: genitricis dei ac domini nostri iesu christi vitam consummatissimam: oiumq; perfectissimam: hoc in exordio scripturus: que. s. omni genere mirificorum exemplo rum totum terrarum orbem repleuerat. Vereor ne pcedē laudis quam meruit obrutus: magis imbecillitate ingenij mei detegā: q; suas incomparabiles diuinasq; virtutes sicut par est representem. Eum sit ipsa angelorum Regina: sacrarium spiritus sancti. et totius sanctissime trinitatis domicilium: portaq; per quam celeste regnum ingredi licet. Sitq; preterea et virtutum omnium specimen: errantium semita: honestatis totius norma: atq; destitutis solatiu: afflictis refugiu: denum quoq; nauigantium salutis portus. Plane hec talis et tātā ante omnia secula: atq; anteq; suspicari quis audeat: creata fuit. Et q; apud nos postmodum in carne fuerit fabricata: apud deum nihilominus ante secula erat: etsi non substantia carnali: tamen plena dispositione. Diuina etenim illa providentia: cui omnia prorsus cognita et presentia sunt: quus et angelorum et hominum defectionē: ante conditam condendamue: huius mundi molē ab eter no luce omni clarius preuidisset et angelorum quidem in staurationem per homines: hominum q; p filium sibi na

A szkeptikusokhoz tartozik Heinrich Cornelius Agrippa von Nettesheim (1486–1534) műve (*De incertitudine et vanitate omnium scientiarum declamatio inuectiua*), amelyben a tudományok haszontalanságáról és bizonytalanságáról értekeznek. A történettudomány is haszontalan dolog, véli, hiszen művelőinek leírásai, adatai többnyire eltérnek egymástól, így „legtöbbjüknek hazugnak vagy tudatlannak kell lennie. Az egyik arról ír, amiről nem tud, a másik arról, amiben nem hisz, a harmadik meg olyasmiről, amit a józan olvasó nem tud elhinni. Az egyik pletykákból indul ki, a másik felületes ismereteiből, a harmadik szórakozásból fabulál, a negyedik az igazat is kétségbe vonja, mások csak jólétesültségükkel akarnak hancegni, és elegáns haszontalanságokkal töltik a papírt. Félelemből, irigységből, gyűlöletből, szeretetből nem azt írják, ami történt, hanem aminek megtörténtét óhajtanák. Hízelegnek és gyalázkodnak, így aztán a történettudományban szó sem lehet „exacta fides”-ről, az írók keresztül-kasul cáfolják, helyesbítik egymást, és még ráadásul erkölcstelenségre is tanítják az olvasókat, mert a legaljasabb gazemberek, gyilkosok és haramiák sikereivel traktálják őket, mint amilyen volt Héraklés, Akhilleés, Hektór, Themistoklés, Xerxész, Kyros, Dareios meg Nagy Sándor, Caesar és a történetírók többi kedvence.”³⁶⁵ Agrippa sorai a mai napig megfontolandóak, tudományterülettől függetlenül.

A magyarországi szerzőket négyen képviselik, köztük két jezsuita. Egyikük Hevenesi Gábor (1656–1715) emblemáskötetének egy friss kiadásával (1701), amely egy Seneca-idézetek és -parafrazisok segítségével összeállított filozofikus munka, a keresztény bölcsesség és erények emblematisztikus kompendiuma. Minden fejezet élén egy jelmondat, alatta allegorikus-szimbolikus rézmetszet, a kép alatt pedig egy moralizáló tétel és annak kifejtése olvasható.³⁶⁶ A másik jezsuita Somalovics Pál (1664–1718) pécsi házfőnök, aki ugyan Arisztotelész-tanítvány, de azért „a keresztény Sztoában keresi a metafizikai nyugalmat” – véli Turóczi-Trostler József.³⁶⁷ *Quies Metaphysicae*je a frissebb kiadványok közé tartozik (Nagyszombat, 1704). Sztoikus művek írója Rajcsányi György, aki Petrarca dialógusának (*De remediis utriusque fortunae*) részleteit adta ki 1706-ban (kibővítve 1707-ben és 1718-ban is megjelent).³⁶⁸ Kéry János (1638–1685) pedig a pálos rend

generálisaként írta meg háromkötetes arisztotelianus művét (Pozsony, 1673), amelyben a logikát, a fizikát és a metafizikát összegzi Arisztotelész, Aquinói Szent Tamás, Franciscus Suarez és Leonardus Lessius művei alapján, s amelyet tankönyvként használtak a pálos iskolákban.³⁶⁹

Irodalom, grammatika, retorika

Viszonylag tartalmas szakról van, ahol megtaláljuk a költészet, a grammatika, a szótárak, a retorika és a társalgás több darabját is, részben iskolásoknak (kezdőknek), részben felnőtteknek (haladóknak) szóló változatokban. S ez az a szak, amely a legtöbb protestáns szerző művét tartalmazza a bibliakommentárok mellett, melyek jellemzően szótárak, grammatikák és a retorika elsajátítását segítő kiadványok.

Az ókori (római) szerzők nem túl gazdag anyaga közül Ciceró emelkedik ki, aki stabilan képviselteti magát ebben a gyűjteményben is a maga tizenkét kötetével (sententiae, epistolae, orationes), de van egy Apuleius (opera omnia), egy Plinius (epistolae), három Seneca (tragédiák és egy opera omnia) és egy Vergilius (opera, az evangélikus Nicodemus Frischlin kiadásában). Ennél színesebb a grammatika és a hozzá kapcsolódó szótárirodalom. A nyelvtanok között természetesen a latin grammatika (tan)könyvei találhatóak meg a legnagyobb számban, köztük van magyarországi kiadás is, így többek között Emanuel Alvarezé (Nagyszombat, 1703), vagy három protestánsé, Rudolphus Goclenius marburgi professzor *Problematum grammaticorum*a (Strasbourg, 1602), Jan Amos Komenský *Januája* (Várad, 1643). Továbbá magyar (Kövesdi Pál, Nagyszombat, 1680; Pereszlényi Pál, Nagyszombat, 1702), olasz és héber nyelvtant is lehetett tanulni. Ez utóbbihoz két kötet is tartozik, mindkettő a XVI. századi protestáns szellemi központban, Wittenbergben jelent meg két neves evangélikus hebraista összeállításában, az egyik Abdias Prätoriusé (1584), a másik pedig Valentin Schindleré (1581).

A nyelvtanulást segítették a különböző szótárak (horvát–latin, latin–német, német–olasz), melyek egy részének mind az összeállítója, mind a megjelenési adatai azonosíthatatlanok (ma már nincs meg a könyv, a jegyzék

365. KULCSÁR 2014, 198. 366. KNAPP-TÜSKÉS 2010, 351. 367. TURÓCZI-TROSTLER 1961, 196.

368. SZÖRÉNYI 2010, 65. 369. BÁN I. 1980, 227.; BENE 2006a, 368.

összeírói pedig csak a rövid címet jegyezték fel). Két neves protestáns szerző könyve is bekerült a bibliotékába még a XVII. század közepén: az egyik a Németújváron is megforduló német humanista, Nicodemus Frischlin (1547–1590) háromnyelvű (görög–latin–német) *Nomenclaturája* (Frankfurt, 1589). A korban népszerű kiadvány a logikát és a retorikát tanulók számára volt hasznos kézikönyv. A másik pedig Petrus Dasypodius (1490 k.–1559) latin–német, német–latin szótára, amely két évszázadig az egyik legkedveltebb nyelvtanulási könyv volt. A „felekezeti ellentétek elmélyülése” ezen is nyomott hagyott, ugyanis „meghatározóan protestáns kulturális közegben született”,³⁷⁰ később kibővült és egy katolikus változata is megjelent *Dasypodius Catholicus* címmel (Kismartonból a kölni, 1660. évi kiadás ismert).

Az újkori költészet reprezentánsa John Barclay (1582–1621) skót író és költő *Satyriconja*. Az Euphormio Lusinius álnéven írt, s Petronius hatását mutató pikareszk regényében a jezsuitákat csúfolja. Később kiadta ezen művéhez írt *Apológiáját*, majd 1614-ben annak negyedik részeként az *Icon animorumot*, amelyet Szörényi László „éles elméjű nemzeti jellemtangyűjtemény”-ként jellemez. Barclay a könyv nyolcadik fejezetében taglalja a magyarok erényeit és bűneit, utóbbiak sorában említi meg a sok alkalommal megnyilvánuló barbár kegyetlenséget, valamint az önfeladásig hűséges szolgáló-úr ragaszkodást is.³⁷¹

A XVI. század a fabula-kiadások egyik virágkora, s e műfaj egyik darabja Daniel Holtzmann (1546 k.–1613 k.) kiadása is (Augsburg, 1573). A *Spiegel der natürlichen Weysheit...* kilencvenöt német nyelvű mesét tartalmaz, melyeknek szövegét Holtzmann korábbi feldolgozásokból vette; a fabulákhoz saját erkölcsi megjegyzéseit (*Morale*) illesztette, amelyeket többek között bibliai idézetekből, közmondásokból és Sebastian Brant *Narrenschiffjéből* állított össze.³⁷² A fabulák legelején egy a témához kapcsolódó kis fametszet is látható, s talán részben e képes könyv mivolta miatt nincs ma már meg ezen kötet a kismartoni könyvtárban.

370. IMRE 2007, 30–93., 53. 371. SZÖRÉNYI 2006, 14. 372. ELSCHENBROICH 1990, 114., 226.

Liturgikus könyvek

A szerkönyvek a lelkipásztori munka nélkülözhetetlen eszközei, amelyeket részben a könyvtárban, részben használati helyükön, a sekrestyében és a kórusban tároltak. A jegyzéken említett liturgikus könyveknek csak egy része azonosítható, s tulajdonképpen azok, amelyek a bibliotékában voltak. A kórus és a sekrestye könyvei csak műfajuk, tartalmuk szerint vannak feltüntetve a példányszámmal, olykor az *antiquum* vagy a *novum* jelzéssel. Ezen szerkönyvek elhelyezéséből logikusan az következik, hogy az utóbb említett helyen lévők voltak napi használatban, a könyvtárban lévők pedig csak egyfajta raktári példányok. Ennek azonban kissé ellentmond, hogy például a sekrestyében több mint harminc kötetet számolhatunk össze, köztük „Missalia 12”. Továbbá a könyvtári részben vannak azok a rituálék, amelyek szintén a rendszeres használatot feltételeznék, így a passauai, a salzburgi és a győri verzió, ráadásul az utóbbi a legfrissebb kiadások egyike (Bécs, 1702).

A szerkönyvek egy jelentős része ugyan nem oldható föl pontosan, így a megjelenési adataik sem ismertek, viszont amelyek igen, azok alapján talán kimondható, hogy a magán- és kánonjogi, illetve egyházi kiadványok csoportján kívül itt lehettek a legnagyobb arányban az úgynevezett „régikönyvek”, vagyis az ősnymtatványok és a XVI. századi elején megjelentek. Ezek egyik az a „*Missale antiquum*”, amelyet az esztergomi misekönyv egy korai kiadásával (Lyon, Jacques Sacon, 1501) lehet azonosítani. A kötet egykori meglétéről Bubics Zsigmond kassai püspöknek egy 1903-ban, Kassáról írt s a kolostor elöljárójának (*Praesidens*), Péter Maternus Precechtelnek (1834–1913) címzett leveléből tudunk.³⁷³ A püspök valamilyen okból kifolyólag kölcsönkérte, most pedig visszaküldi „a régi misekönyvet, mely ... 1501. évben nyomattatott, s így régiségénél és ritkaságánál fogva kiválóan becses és értékes műemléke a kismartoni zárdának”. Bubics gondosságát, bibliofil voltát mutatja, hogy a könyvet becses volta miatt újrakötötte: „Hazai műemlékeink mindenkoron kiváló érdeklődésem tárgyát képezvén, ezen ritka s értékes misekönyvet is, melynek első lapján Magyarország védőszentjei szép s jellegzetes ábrázolásban vannak feltüntetve, igazi lelki örömmel lapozgattam, s azon óhajtól vezéreltetve,

373. Maria Enzensdorf, Franziskanerkloster, Archivum [Eisenstadt], A-II-13, 26/7. – Egy korábbi adatot ismerek még erről a kötetéről: CSONTÓSI 1883, 89.

hogy az a kismartoni zárda könyvtárának díszje legyen, azt belső értékének s korának megfelelő új kötésbe foglaltattam. Nem kétlem, hogy ezen műemlék a zárda részéről az őt értékes és becses voltánál fogva megillető gondozásban fog részesülni.” A ritka kiadvány címlelél hátlapján lévő fametszeten Magyarország védőszentjei láthatóak, Borsa Gedeon leírásában: „A gótikus indafonatokkal felül és kétoldalt keretbe foglalt képmező felső részén a félholdon trónoló Madonna koronával a fején tartja ölében a Kisdedet. A metszet alsó felében három teljes alak áll: középen Szent László, balra Szent István és jobbra Szent Imre. Mindegyik kezében földre támasztott pajzsra a magyar címer. Első királyunk is harci páncélban látható, akárcsak László, míg Imre földig érő bő ruhában.”³⁷⁴

A benedikció és az exorcizmus a katolikus pap által végzett liturgia részét képezte, így a liturgikus kézikönyvek rendszerint magukba foglalták az ördögűzés rítusát is, de külön kézikönyvek is használatban voltak. Utóbbiak egyike az itáliai Girolamo Menghi (1529–1609), korának egyik elhíresült ördögűzőjének *Flagellum daemonum*, illetve annak második része, a *Fustis daemonum* (Velece, 1626). Az exorcista kézikönyv a legkorábbi kismartoni beszerzések egyike, hiszen a címlapján szereplő beírás szerint 1637-ben került Kismartonba. A hazai, korai újkorból ismert könyvjegyzékek alapján ritka műről beszélhetünk, viszont beszédes adat, hogy azt a bácskai Zomborban még a XVIII. század közepén is használta az ottani ferences fráter.³⁷⁵

A műfaj másik népszerű, kora újkori kiadványa a német kapucinus Martin von Cochem (1634–1712) *Libellus benedictionum et exorcismorum* (Frankfurt am Main, 1699). A munka egy olyan kolligátum része, amelynek első darabja a szerzőnek a betegápolásról (*Libellus infirmorum germanico superadditus*, Frankfurt am Main, 1697) írt könyve.³⁷⁶

Miscellanea: geográfia, politika, orvostudomány, természettudomány, sorsvetés

A „különféle közlemények” szakba túl sok könyv nem sorolható, az itt lévők tulajdonképpen az adott tudományterület egy-egy képviselői. A holland kartográfus Matthias Quad (1557–1613) műveinek egyike egy olyan német nyelvű

kozmoográfia kézikönyvecske, amelyből célja szerint a németek örömmel és haszonnal megismerhetik például az egyes országok típusát, szokásait, természetét, termékenységét, állatait és lakóit. Mindezt oly röviden és népszerűen megírva, mint a korábbi nagy elődök, nevezetesen „Munsterus, Ortelius, Wagener, Boterus” és mások tették. Quad a *Handtbüchlin* 15. fejezetében mutatja be a „hatalmas Magyar Királyságot” (*Ungern das gewaltige Königreich*),³⁷⁷ amelynek lakosai a szkíta nyelvet beszélik; majd a következő *caput*ban Erdélyről (*Transsylvania*) olvashatunk, melyet a szászok neveztek el *Siebenbürgennek* az ideépített hét várról.³⁷⁸

A politikai tudomány csekély, de jelentős darabjainak egyike Jakob Bidermann (1578–1639) *Utopia ... seu Sales musicije*. A müncheni jezsuita munkája az uralkodói erkölcs formálásának azon irodalmi vonalához tartozik, amely „Ludovicus Vives *melancholia* fogalmára megy vissza, és a XVII. század elején Robert Burton *The Anatomy of Melancholy* számtalan kiadást megélt művével vált aktuálissá, és újra sokak által elemzetté”.³⁷⁹ Egy másik, szintén nem jelentéktelen politikai írás a württembergi Christoph Forstner (1598–1667) *Hypomnematum Politicorum Centuriája* (Strasbourg, 1623). Munkájának egyik dedikáltja tübingeni tanára, Christoph Besold. (A művet az egykori tulajdonos a jezsuita Orazio Torsellininek a latin ékesszólás-tankönyvéhez kötötte.) Nicolas Caussin (1583–1651) francia jezsuita leghíresebb munkája, az *Aulae sanctae* (1624) három kötetben is elérhető volt Kismartonban (valószínűleg mindhárom Henri Lamormain fordításában), melyben történelmi és életrajzi példák révén próbálta összeegyeztetni a politikát a vallással.³⁸⁰ A jezsuita atya alapvető tanítása szerint a vallásos maximákat be kell tartani mind az udvarban, mind a politikában is. Az exemplum-szerű történetekben az „udvar a vallásos és még inkább az egyházi ember számára idegen közegként jelenik meg, ugyanakkor erre a problémára a megoldás nem a világtól való elhúzóadás, hanem a bátor és tudatos helytállás”.³⁸¹

A medicina témakörébe tartozik a német medicus-physicus, Johannes Curio (†1561) *Conservandae sanitatis praecepta saluberrima...* című, fametszetekkel illusztrált értekezése, melyben olyan fizikai megfigyeléseket ír le, amelyek az ember testének tökéletes és folyamatos

374. BORSA 1993, 327. 375. BÁRTH 2016. 376. BÁRTH 2010, 38–39.

377. QUAD 1599, 44–46. 378. Uo., 46. 379. MONOK 2012, 250. 380. A műről legújabbban: FÖRKÖLI 2021, 269–285. 381. FÖRKÖLI 2021, 272.

egészségben tartására szolgálnak. A *Historia animalium sacra pedig* a német Wolfgang Franz (1564–1628) evangélikus teológus természettudományi munkája. Ezen zoológiai história igazából egy kompiláció, így tudományos jelentősége csekély. A kiadvány részletesen bemutatja az emlősállatokat, a madarakat, a halakat, a rovarokat, így nem csoda, hogy korában nagy népszerűségnek örvendett, s a XVII. században többször is megjelent – mindezt megkönnyítette, hogy a könyv nem illusztrált, ellentétben Ulisse Aldrovandi kiadványaival, amelyek anyagából Franz bőségesen merített.³⁸²

És végül egy jóskönyvet említek meg. Paul Pambst *Loosfbuchja* (Strasbourg, 1546) a korabeli sorsvetőknek az típusa, amit kockával kellett játszani a kötetben lévő szerencsekerék vagy korong segítségével. Paul Pambst könyvét egyaránt szánta férfiaknak és nőknek, dedikációja ezért is szólhat Jagelló Annának – vagyis a német, magyar és cseh királynénak (II. Ulászló leánya, I. Ferdinánd felesége, II. Lajos nővére). A királynéra utal a könyv elején feltüntetett egészoldalas Jagelló-címer, ami alatt az engedély szövege („Mit Röm. Künigklicher Maiestat freiheytt”) is olvasható. Továbbá ott van a prolóógus fametszete, amelyen valószínűleg maga a szerző látható, amint dedikáltjának átadja művét. A kis kép azért is fontos, mert ott nem egy premontrai szerzetest látunk, mint ahogy ő magáról sugallja a kolofónban: „Paul Pambst. Praemonstratens. profess.,” hanem ez a kétértelmű titulus a jóslási (*praemonstro*) képességére, foglalkozására (*professio*) utal(hat).³⁸³

382. VISKOLCZ 2014, 163–179. 383. KARR 2004, 117.

Loosfbuch / zu ehren der Römischen / Ungerischen unnd Böhemischen Künigin.

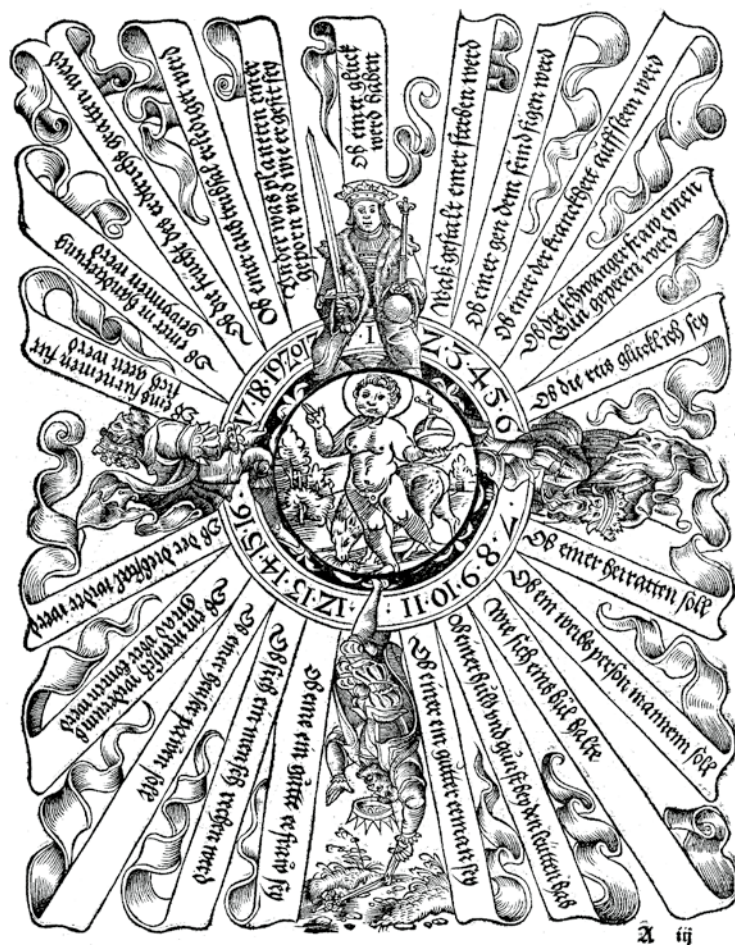

Die Röm. Küniglicher Maiestat freiheytt.

M. D. XLVI.

13a–c. Paul Pambst: *Loosfbuch, zu ehren der Römischen, Ungerischen unnd Böhemischen Künigin...* (Strassburg, 1546)

A.
D. P. D. D.
Paul. Pambst Praemonstratens. profess.

A sorsvető könyvek használatát az egyház tiltotta – gondoljunk csak Kapisztránói Szent János erőteljes prédikációira a kártyák, kockák elítélésére, majd nyilvános elégetésére –, kivéve, ha a „Szentírás volt az eszköz”.³⁸⁴ S Pambst is ezt a módszert alkalmazza, hiszen a kiadvány szerkezetileg az Ó- és Újszövetség könyveit, illetve azok főszereplőit követi, ezért szerepel az egyes részek elején többek között „Vatter Adam”, „Künig Daud”, „Prophet Ezechiel” vagy „Sankt Pauls”, mindegyikük egy kismértű fametszeten megjelenítve. Nem tudjuk, mennyit használták a kismartoni ferencesek, vagy használták-e egyáltalán, mindenesetre képeskönyvnek egy vonzó kiadvány a számtalan fametszet miatt is. Ezen szerencsekönyvet egyébként Kazinczy Ferenc is ismerte, *Pandektái* között az alábbi feljegyzését olvashatjuk: „Loosbuch zu ehren der Römischen, Ungarischen und Böhmischen Königin. MDXLVI. Ennek példájára jött-ki a nálunk is ismeretessé tett Szerencse-kerék.”³⁸⁵

Ferences anyag

A ferences rend emblematikus személyeihez köthető kiadványok nagyszámú jelenléte természetesnek mondható, akár csak a műfaji sokféleség, így ennek megfelelően megtalálható a *vita*, az áhítati irodalom, a regula, illetve a regulamagyarázat, a prédikáció, a rendtörténet, a statútum, a menológium vagy a liturgikus könyv.

Regulák, regulamagyarázatok

A szerzetesek életét alapvetően a regulák és az ahhoz csatlakozó egyéb szabályok határozták meg, melyek az egyházi intézményrendszeren belüli működésüket biztosították. A jogi természetű szövegek pápai jóváhagyás után léptek érvénybe. Ezek a szerzetesi jog részét képezték, amelyek az egyházzog keretén belül, de attól mégis függetlenül voltak érvényesek.³⁸⁶ A ferences regula alapvetően Assisi Szent Ferenc műve, fontosabb gondolatainak összefoglalója, amely nemcsak a testvérek mindennapi, külső életét írja le, hanem a „belső megtartás”-ra

is irányt mutat. Kajetan Esser német ferences kutató megfogalmazása szerint kiapadhatatlan forrás a testvérek szellemi és lelki élete számára.³⁸⁷ A regula ismerete és rendszeres olvasása kötelező volt a rendtagoknak,³⁸⁸ s ehhez szervesen hozzátartozott az alapító végrendelete is, így a regulakiadások is ennek megfelelően jelentek meg. Az 1722-es jegyzéken tizennégy olyan kiadvány található, amely a regula szövegét, illetve annak magyarázatos kiadását tartalmazza. Ezek mindegyike XVII. századi lehet (igaz, csak öt tételnél tudjuk biztosan a megjelenés dátumát). A szövegek döntő többsége latin, de van két német, három magyar és egy szláv nyelvű – ami visszatükrözi a kismartoni ferences kolostor három nemzetiséghez való tartozását. A továbbiakban nézzük meg egy kicsit közelebbről a magyar és a szláv nyelvű regulát.

Az összeírás 663. tétele alatt ezt olvashatjuk: „Regula S. Patris Francisci Hungarice R 28–30.” Az inventárium készítői az egyes tételeknél sohasem tüntették fel, hogy az adott mű nyomtatott vagy kéziratos változatról van szó, s ebben az esetben különösen érvényes az, hogy mindkét változat szóba jöhet. Ugyanis ferences szabályzatok Magyarországon nyomtatott formában viszonylag későn, csak a XVIII. század első felében láttak napvilágot.³⁸⁹ A magyar nyelvű változatot csak 1713-ban jelentette meg a nagyszombati tipográfia,³⁹⁰ vagyis még 1722 előtt, így a könyvjegyzéken lévő, idézett tételt akár a nyomtatott változattal is föloldhatjuk.

Azonban a kézirat-változat sem zárható ki, hiszen a korábbi évtizedekben, vagy akár évszázadokban is olvashatták magyarul a regulát. Ebben az esetben ez is fontos könyves információ, hiszen korszakunkból igen kevés adatunk van magyar nyelvű, kéziratos regulákra. Az ismert könyvjegyzékeken sem találunk minderre utalást, eddig egyedül a szakolcai, szalvatoriánus ferences összeírás (1622) lévő ismert: „Pure Hungarici Idiomatis: Regula S. P. N. Francisci in pergamina scripta.”³⁹¹

Kézirat (?) lévén, az alábbi kérdések merülhetnek fel: mikor és ki fordította le magyar nyelvre a ferences regulát? Olyan személyt kell keresnünk, aki képzett s nagy erudícióval rendelkezett. S ha a mariánus ferencesek

384. LÁZS 2010, 367. § 385. KAZINCZY–GRANASZTÓI O. 2021, 90, Nr. 80.; 406, Nr. 80. § 386. LÁZS 2016, 168. § 387. ESSER 2011, 149. § 388. És természetesen ma is az. A *Megerősített Regulát (Regula Bullata)* és a *Végrendeletet* a ferences rendben péntekenként olvassák. ASSISI SZENT 1993, 47. § 389. Az első ismert, Magyarországon nyomtatott latin nyelvű ferences regula: *Incipit regula et testamentum Seraphici Patris nostri Sancti Francisci* –

(*Serafim Szent Ferentz regulája*), Csiksomlyó, Zárda ny., 1726. – Az első ismert, Magyarországon nyomtatott német nyelvű ferences regula: *Regula und Testament sambt denen Constitutionibus der Mindern Brüder des heiligen Francisci Ordens die Capuciner genannt*, Pressburg, Royer, 1735. § 390. Egyetlen, ma ismert példánya az SZTE KK-ban található, jelzete: RA 472. § 391. ZVARA, Adattár 19/1, 2001, 360.

között keresünk, olyanokat, akik Kismartonban is szolgáltak, akkor két személyt mindenképpen megemlíthetünk: az egyikük Kopcsányi Márton,³⁹² a másik pedig Malomfalvay Gergely.³⁹³ Mindketten több olyan magyar nyelvű könyvek szerzői, amelyek a hívek lelki épülését szolgálták, így akár a regulát vagy annak egy részét is lefordíthatták. S ezt még inkább alátámaszthatná, ha valamely könyvükben anyanyelvükön idéznének a regulából. Habár regula-idézetet nem találtam, Kopcsányi elmékedés-kötetének³⁹⁴ Nyáry Krisztinához szóló előjáró beszédében olvasható megjegyzését mindenképpen megemlíteném: „...először ugyan az én lelki előmenetelemért ezelőtt ennehány esztendővel ennehány elmékedéseket szedegetnék a tudós emberek írásából a Krisztus sz. szenvedésiről. Ezt megtudván az előttem járó Provinciai Minister, és olvasván, inte Atyai szeretettel, hogy a közönséges hasznot tekintvén nyomtatnám ki. Gondolkodásban juték mind a két Provinciában való együgyű Atyafiakról és főképpen a Sz. Klára szerzetében élő, és naponként szaporodó Szüzekről, kik a deák írásból nem elmékedhetnek.”³⁹⁵ Mintha a XV–XVI. századi magyar nyelvű kódexmásolók szándékait olvasnánk.

A fordítót keresve talán az is célravezető lehet, ha az időben két évszázadot megyünk vissza, a magyar nyelvű kódexirodalom korába.³⁹⁶ A XV. században a szerzetesrendek rendi reformokkal igyekeztek a meglazult szerzetesi fegyelmet helyreállítani – a ferenceseknél Igali Fábrián és Segödsi Lukács –, s ezt szolgálták a latinul nem tudó apácáknak és laikus testvéreknek, valamint néhány világi személynek összeállított magyar nyelvű kódexek. A kolostori fegyelmet, az apácák lelki vezetését megreformált szerzetesek vezették, akik egy újfajta, személyes vallásosságnak (devotio moderna) voltak a közvetítői.³⁹⁷

A fennmaradt kódexek jelentős része a két nagy kolulórendhez, a domonkosokhoz és a ferencesekhez köthető (Debreceni-, Guary-, Jókai-, Kazinczy-, Lobkowitz, Nádor-, Nagyszombati-, Simor-, Tihanyi-, Vitkovics- és Weszpémi-kódex),³⁹⁸ így úgy is fogalmazhatunk, hogy a magyar nyelvre fordításnak hagyománya volt Assisi Szent Ferenc követőinek körében. Ezen kódexek kapcsán

regula-fordítóként szinte bármely kódex-másoló szóba jöhetne, itt azonban egyetlen személyt emeljünk ki, nevezetesen Segödsi Lukácsot. Ahogy Váci Pál 1474-ben valószínűleg a domonkos rendi reform jegyében fordította le az apácák számára Szent Ágoston reguláit és a rendi határozatokat,³⁹⁹ úgy akár a ferences reformátor is megtehetné azt. Ezt a feltételezést erősíthetné, hogy a Guary-kódex fordítója maga Segödsi lett volt.⁴⁰⁰ A hazai kodikológusok véleménye szerint azonban a ferences a magyar nyelvű kéziratnak csak a kezdeményezője, a fordítás és a másolás az óbudai mariánus ferencesek kolostorában történhetett.⁴⁰¹ Megjegyzendő még, hogy az ismert ferences kódexek egyike sem tartalmazza a magyar nyelvű regulát vagy annak részletét.⁴⁰² Érdeemes még azt is megemlíteni, hogy a nagyszombati klarisszák anyanyelvi konstitúciói viszont az 1620-as évek végéről fennmaradtak.⁴⁰³

Hasonlóan figyelemre méltó a magyar nyelvű regula után következő tétel, amely szerint a kismartoni barátoknak szláv (?) nyelvű regulájuk is volt: *Regula S. Patris Francisci Slavonice R 31*. A kérdőjelet azért tartom jogosnak, mert nem tudni, hogy az inventálók a *slavonice* jelző alatt a szláv nyelvet értették-e, vagy ezzel egyszerűen csak a térség horvát lakosaira utaltak, mert például az inventálók nem tudtak horvátul, csak azt látták, hogy az egy szláv nyelvű szöveg. Ha viszont tényleg szláv nyelvre utaltak a megfogalmazással – s ezt erősíti az, hogy egy esetben használják a *croaticae* jelzőt –, akkor a nyomtatott változat is szóba jöhet, hiszen ahogy a magyar, úgy a szlovák nyelvű változat is 1713-ban, Nagyszombatban jelent meg.

Érdeemes kitérni arra is, hogy a regulák- és regulamagyarázatok (*dux*, illetve *expositio*) aránya egyharmad-kétharmad. Ez az adat jól mutatja, hogy a rendalapító írásbeli hagyatékáról évszázadokig tartó viták zajlottak, s a kezdetekhez, magának Assisi Szent Ferencnek az életéig kell visszamennünk; maga Ferenc figyelmezteti testvéreit *Végrendeletében*, hogy „...a szent engedelmesség nevében szigorúan megtiltom összes testvéremnek, klerikusoknak és laikusoknak egyaránt, hogy akár a regulához, akár ezekhez a szavakhoz magyarázatokat fűzzenek és mondják: Ezt így kell érteni.”⁴⁰⁴ Szent Ferenc élete „a tökéletes

392. Életére lásd: WEISS 1978, 103.; WEISS 1980, 148–149.; LAKATOS 2006, 48–49.; ALEXA 1971, 601–606.; HOLL, RMKT XVII/7, 1974, 430–432. § 393. KOLTAI 2012, 436–457. § 394. KOPCSÁNYI 1654. § 395. KOPCSÁNYI 1654, 10. § 396. MADAS 2002b, 157–162.; LÁZS 2016. § 397. MADAS 2002b, 159. § 398. A magyar nyelvemlékek listája: <http://nyelvemlekek.oszk.hu/tud/nyelvemlekek> (Megtekintés: 2022. április 26.) § 399. MADAS 2002b, 159. – Szent Ágoston reguláját követték a pálosok is. Szerzetesi szabályzatuk és

annak magyar nyelvű fordítása: GREGORIUS 1537. (RMNy 20) – Hasonmás kiadása: GREGORIUS–SARBAK 2001; Lásd még: SARBAK 2010, 3. § 400. MAGYAR 1970, 78–87. § 401. LÁZS 2009, 274. § 402. A ferences kódexek tartalmára: MADAS 2009; Magyar nyelvemlékek <http://nyelvemlekek.oszk.hu/tud/nyelvemlekek> (Megtekintés: 2022. április 26.) § 403. LÁZS 2016, 172–173. A kézirat lelőhelye: OSZK Kézirattár, Quart. Hung. 394. § 404. ASSISI SZENT 1993, 60.

és hiteles Krisztus-követés modellje volt, drága és egyben nagy súlyú öröksége volt követőinek,” amely saját életüket, jövőjüket és a keresztény gondolkodás szerint üdvösségüket is érintette – fogalmaz Varga Kapisztrán kitűnő regulamagyarázat-áttekintésében.⁴⁰⁵ Ferenc elvárásai követőivel szemben azonban igazából csak addig volt működőképes, amíg közössége *fraternitas*, nem pedig *ordo* volt. Sőt, hagyatékának értelmezése, maguk a viták még életében elkezdődtek – az alapító akaratának megsértése azonban súlyos teherként nehezedett mindazokra, akik ezzel próbálkoztak. A kiutat pedig a Szentszék értelmezése jelenthette.⁴⁰⁶

A pápai értelmezések ismerete kiemelten fontos a regulamagyarázatok megértéséhez. Ennek jelentősége kapcsán hangsúlyozza Várnai Jakab, hogy a regulát „jogi dokumentumként értelmezték, kizárólagos kontextusa az 1970. február 2-ig érvényben lévő négy pápai bulla volt”: IX. Gergely pápa *Quo elongati* (1230. szeptember 30.), IV. Ince *Ordinem vestrum* (1245. november 14.), III. Miklós *Exiit qui seminari* (1279. augusztus 14.) és V. Kelemen *Exivi de Paradiso* (1312. május 6.) kezdetű bullája.⁴⁰⁷ Az utóbbi kettőről röviden: a III. Miklós által kiadott konstitúció nemcsak maguknak a ferenceseknek, hanem a külső kritikusoknak is magyarázatul szolgált. Jelentőségét jól mutatja, hogy a XIII. század végén és a XIV. század első felében óriási jelentőségre tett szert. A bulla legfontosabb részei közé tartozik többek között az a kérdés, hogy „a testvéreknek meg kell-e tartaniuk az evangéliumi tanításokat és parancsokat”; valamint, hogy hogyan kell értelmezni a szegénység kérdését, vagyis mit jelent a használat joga.⁴⁰⁸ V. Kelemen bullája már egy másik kor szülötte, a spirituálisok korszaka ez. A regulamagyarázatokkal kapcsolatos véleményük az, hogy azt „szó szerint és magyarázat nélkül” („ad litteram, sine glossam”) kell megtartani.⁴⁰⁹ Igazából hosszabb távon volt jelentősége, hiszen többek között meghatározta a regula parancsainak határait.⁴¹⁰

A két fentebb idézett pápai bulla jelentőségét az is mutatja, hogy 1699-ben is megjelent Hippolytus Peez klagenfurti gvárdián gondozásában, dedikáltja pedig nem más, mint földije, a szintén klagenfurti Franciscus Caccia (1649–1725), az osztrák rendtartomány egyik legtekintélyesebb tagja, s akinek számos írásából tucatnyit

olvashattak Kismartonban is. A két pápa rendeletének nemcsak azért van használati jelentősége, mert azok kiadása a kismartoni könyvek között is fellelhető, hanem mert Malomfalvay Gergely is megjelentette (Nagyszombat, 1657), s azt a provincia statútumaihoz csatolva akarta a rendtagokkal olvastatni.

Statútumok

Az egyetemes káptalanok rendelkezései szorosan kapcsolódnak a regulákhoz, hiszen azokat kiegészítik. A szerzetesek mindennapjait és működését meghatározó iratok, amelyek ismerete és betartása kötelező jellegű. Az inventáriumon feltüntetett négy tétel közül három nem azonosítható a ma is meglévő kötetekkel, de részben a tételben megfogalmazott tartalommal igen: ezek szerint az 1633. és 1658. évi toledói, valamint az 1639. évi római határozatokról van szó, feltehetően XVII. század közepi kiadásokban. A negyedik inventárium-tételben említett Páter Gaudentius Kerckhove alapján pedig egy 1709-es statútum-kommentárról, tehát az összeírás évét figyelembe véve egy igen friss kiadványról van szó, s ez a kötet jelenleg is megvan.

A XVII. század közepi nagykáptalani határozatok fontosak voltak, különösen a 1658-as toledói. Még a korábbi évek generális káptalanjain határozták el az új konstitúciók kidolgozását, amire a toledói összejövetelem ismét föl-kérték az akkori rendfőnököt: a feladat Michael Angelus Buongiorno de Sambuca spanyol ferencesre várt. A konstitúciók megszülettek, a Szentszék 1662-ben jóváhagyta, s 1663-ban ki is hirdették azokat.⁴¹¹ A ferences lelkeséget döntően befolyásoló rendelet volt az, amely előírta, hogy az év bizonyos időszakában tartsanak nyolc-tíznapos lelki-gyakorlatokat a fiatalok jó nevelése érdekében.⁴¹²

Az 1658-as toledói nagykáptalan magyar vonatkozása, hogy Sambuco miniszter generális Nádasdy Ferencet (1623–1671) és családját felvette a rend külső tagjai közé.⁴¹³ A megtiszteltetés a közel 15 éve (1643) katolizált országbíró mecenatúrájának és új egyháza, valamint annak szerzetesi közösségei, köztük a ferencesek támogatásának szólt.⁴¹⁴

405. VARGA K. 2011, 29. § 406. VARGA K. 2011, 29. § 407. VÁRNAI 2011, 128. § 408. VARGA K. 2011, 64–65. § 409. VARGA K. 2011, 68. § 410. VAR-

GA K. 2011, 70. § 411. HOLZAPFEL 2010, 219. § 412. MERTENS 2008, 165. § 413. GALLA 2015, 120. § 414. Erről lásd: VISKOLCZ 2013, 115–149.

14a. Francesco Gonzaga: *De origine Seraphicae Religionis Franciscanae* (Róma, 1587)

Rendtörténetek

Kifejezetten rendtörténetek (actus, annales, chronica), amelyeknek sokszor része egy-egy *vita*, viszonylag kevés található az inventáriumon, illetve maradt fenn, ezek viszont elismert, nagynevű ferencesek (leg)újabb kiadásai. Ráadásul a korszakban nagyon fontos, sokszor szimbolikus jelentőségűek voltak. Különösen igaz ez a XVI–

XVII. századra, a protestáns reformátorok által írott mítoszromboló, apologetikus írásokra.

A nagy polémia kezdetét Erasmus Alber (1500 k.–1553) Wittenbergben, 1542-ben publikált *Der Barfusser Münche Eulenspiegel und Alkoran* című írása jelentette,⁴¹⁵ amelyhez Luther írt egy erőteljes előszót. Ezen munka tulajdonképpen a ferences Bartolomeo Pisa (1338–1401) könyvének (*De conformitate vitae beati Francisci ad vitam Domini Iesu*, München, 1510)⁴¹⁶ parodikus adaptációja, amelyben Szent Ferenc követőit teszi nevetségessé. Alber szerint a ferencesek annyira ostobák és bálványimádók lettek, hogy a *De conformitatét* szívesebben olvasták volna még az evangélium helyett is. Matthias Flacius Illyricus (1520–1575) még tovább ment, szerinte Szent Ferenc és Szent Domonkos az Antikrisztus előfutárai és a pápa csatlósi.⁴¹⁷

Ebben a szellemi környezetben kellett választ adniuk a támadásokra a ferenceseknek. Henricus Sedulius (1547–1621) a *De conformitate* és magának a ferences rendnek a védelmében írta meg válaszul az *Apologeticus aduersus Alcoranum Franciscanorum, pro Libro Conformitatumot* (Antwerpen, 1607). Sedulius ezen apologetikus válasza ugyan nem található meg a könyvjegyzéken, viszont az a Szent Ferenc életrajza igen, amit Bonaventura nyomán adott ki (Antwerpen, 1613). A könyvnek van magyar vonatkozása is, hiszen a harmadrend jelesei között szerepel, igazából tévesen, Árpád-házi Szent Erzsébet (1207–1231).⁴¹⁸

Ezt követően a katolikus válaszadás két irányvonal mentén haladt. Egyrészt a művészet szempontjából Ferenc alakja nagy jelentőségre tett szert a korszak festői, például El Greco számára. Ábrázolásukhoz Bonaventura *Legenda maiorjából* merítettek, a képi világot pedig a kapucinusok adta eremita és kontemplatív irányultság befolyásolta.⁴¹⁹

André Vauchez kitűnő monográfiájából idézve, történeti szempontból „a ferences erudíció ragyogó kibontakozásának lehetünk tanúi”,⁴²⁰ amely többek között Francesco Gonzaga (1546–1620) spanyol ferences feldolgozásával kezdődött. Négy nagy fejezetben ismerteti a provinciák és a renházak történetét, melyben természetesen a magyarországiak is benne foglaltatnak, nevezetesen: „Provincia Ungariae Salvatoris”, „Provincia Bosnae Argentinae”, „Provincia Ungariae S. Mariae”.⁴²¹

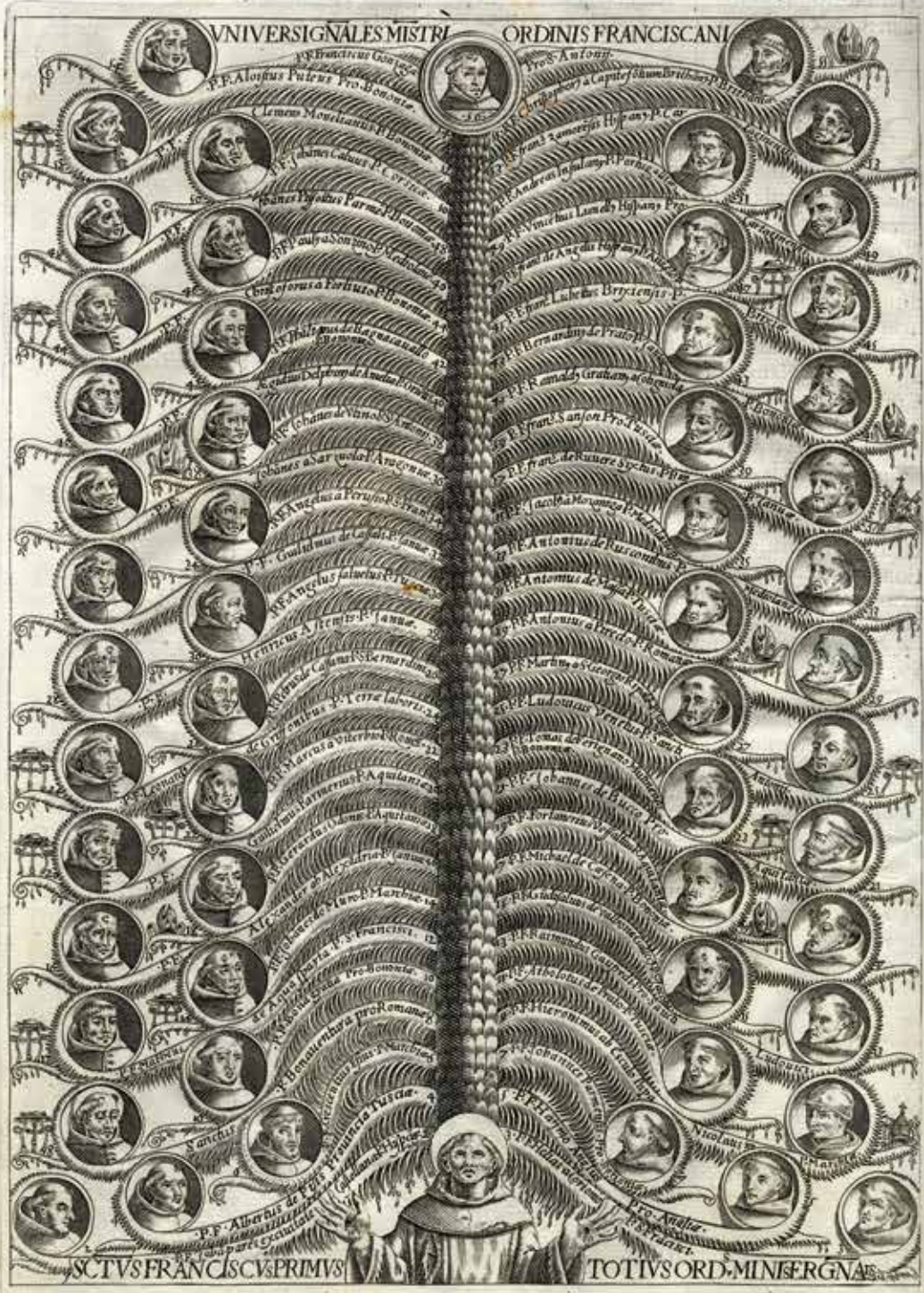
415. Ez egyben a Till Eulenspiegel-történet recepciójának egyik legkorábbi bizonyítéka. § 416. Bartolomeo művének egyik fajsúlyos része, amelyben Ferenc és Krisztus hasonlóságáról, a „nagy és egyedülálló csodá”-ról ír (IV. Sándor pápa fogalmazott így 1254-ben), vagyis a Krisztustól kapott stigmákról.

Az értelmezésekről: KLANICZAY 2014, 40. A szerzőről és művéről: MUESIG 2020, 138–139. § 417. VAUCHEZ 2012, 230. § 418. SEDULIUS 1613, 557.: „Tertiis Ordinis: S. Elizabeth vidua, Regis Hungariae filia.” § 419. VAUCHEZ 2012, 230. § 420. Nr. 866. § 421. GONZAGA 1587, 580–593.

14b-f. Francesco Gonzaga: *De origine Seraphicae Religionis Franciscanae* (Róma, 1587)

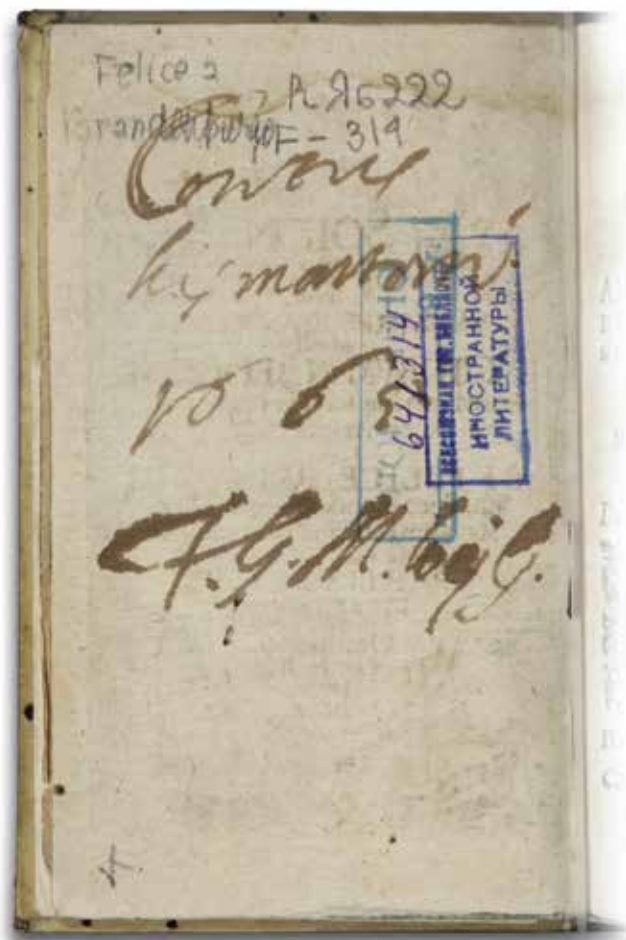
154

SECUNDA

15. Felix Reineccius: *Solon Franciscanus...* (Innsbruck, 1650)

16. Malomfalvai Gergely bejegyzése Reineccius könyvében

Az 53 tételes mariánus rendház-lista 51. pontjában szerepel a kismartoni: „Ferriensis conu. monachorum abbatia prius fuit, quae cum ruina, ab his derelicta, proxima esset, per illustrem Canisiensium familia huic Prouinciae restauratur.”⁴²² Egyfajta ferences-albumnak is tekinthető a kötet, hiszen minden rendtartomány ismertetője, története előtt azt annak képi ábrázolása vezeti be. A mariánus provincia megjelenítése a következőképpen néz ki: az egészoldalas rézmetszetes ábrázoláson Árpád-házi Szent Erzsébet (1207–1231) alakja látható, fölötte „PROVI S. MARIAE IN VNGARIA”, alatta „S. HELISABET” felirattal. A fiatal nőalakot a művész a rá jellemző attribútumokkal jeleníti meg, így a ferences harmadrendiek szürke habitusában, derekán egyszerű kötélölvvel, fején koronával, kezében a rózsacsodára utaló, virágokkal teli kendővel. Erzsébet férje halála után Marburgban élt,

ahol özvegyi örökségéből ispotályt alapított Szent Ferenc tiszteletére, s „világi nővér”-ként („soror in seculo”) teljes aszkézisben ápolta a betegeket. Tévesen terjedt el róla, hogy belépett a ferences harmadrendbe, s kórháza sem tartozott a ferences közösséghez.⁴²³ A ferencesek iránta tanúsított tisztelete az egyik közös cél, az elesettek támogatására vezethető vissza, aminek sok szép művészettörténeti megnyilvánulása közé tartozik a legjelentősebb ferences kegyhelyen, az assisi Basilica e Convento di S. Franciscóban lévő, Árpád-házi Szent Erzsébetet ábrázoló freskó.⁴²⁴

De magának a kötetnek a rézmetszetes díszcímlapja is egy szépen kidolgozott munka, amelyen egy barokk ornamentikájú, stilizált épület-homlokzatot láthatunk. A két tartóoszlop előtt egy-egy négyszögletes talapzaton két nevezetes ferences szent áll: a baloldalon a fiatal

422. GONZAGA 1587, 593. ♣

423. KLANICZAY–MADAS 2001, 8. – Kultuszáról: KLANICZAY 2000, 169–239. ♣ 424. BANFI 2005, 39.

Páduai Szent Antal, jobbkezében liliummal, balkezében könyvvel, amelyen a gyermek Jézus áll; vele átellenben pedig Sienai Szent Bernát, jobbkezében napsugarakkal körülvett IHS monogramos koronggal, baljában könyvvel. Az architekturális kompozíciót fölülről lezáró timpanonon két szárnyas angyal ül, akik kötélén tartanak egy stigmákat viselő Szent Ferencet ábrázoló medalliont. Az ábrázolást legfelül két stigmás kéz – Krisztus és Ferenc, az „alter Christus” – és egy kereszt zárja le.

A ferences történetírás csúcsát pedig az ír Lucas Wadding (1588–1657) monumentális műve, a nyolckötetes *Annales Minorum* (1625–1634) jelentette. Jelentőségét az is adja, hogy a munkához számos levéltári dokumentumot most szerkesztettek először kronologikus sorrendbe, s az egész opus egy közel hatszáz oldalas, Ferenc életéről és szentségéről szóló résszel kezdődik.⁴²⁵ Wadding művének jelenléte a könyvjegyzéken természetes lenne, a rend nagy történetírójától azonban csak egy supplementumot (Torino, 1710) találunk, a korábbi köteteknek nincs nyoma.

S ezen sorba illeszthetőek a további kiadványok is. Nemcsak rendtörténetileg, hanem magyar művelődéstörténetileg is fontos Felix Reineccius rendje történetét feldolgozó *Solon Franciscanusa* (Innsbruck, 1650). A ferences prédikátor az 1. könyv 11. fejezetében ír a barátok hazai megtelepedéséről, annak nehézségeiről, s ahol elbeszéli a „Habitum spoliatur Fratres” történetet.⁴²⁶ A kötet tulajdonosa a bejegyzés szerint „1665. F. G. M.”, vagyis Malomfalvay Gergely, aki ebben az évben kismartoni gvárdiánként szolgált.

A 14 mártírhálált halt francia, német, olasz és spanyol ferences történetét abból a célból dolgozza fel Hieronymus Strasser (Bécs, 1624), hogy ne feledjük emléküket. 1621-ben, a véres harmincéves háború idején katolikus hitükért gyilkolták meg őket prágai eretnekek, vagy Heribert Holzapfel erőteljes megfogalmazásában, „szeketés bandák”.⁴²⁷ A II. Ferdinándnak ajánlott könyv elején lévő metszet a prágai vérengzés jelenetét ábrázolja, felirata szerint: „Anno 1611. die 15. Febr. Quatuordecim Fratres D. Francisci, Pragae apud B. V. Mariam ad Nives; a Bohemias haereticis crudeliter sunt interfecti.” A címlapon egy szépen kidolgozott barokk rézmetszet látható, amelyen a címet keretbe foglalva van elhelyezve

17. Hieronymus Strasser: *Illustre martyrium quatuordecim fratrum minorum regularis observantiae...* (Bécs, 1624)

a tizennégy mártír portréja, azt is jelezve, hogy melyikük hogyan, milyen fegyver által halt meg. A felső rész közepén pedig maga Assisi Szent Ferenc van megjelenítve, amint megkapja stigmáit az Alverna hegyén. Hieronymus Strassernek is volt magyarországi kötődése, hiszen a könyvben feltüntetett titulusa szerint a magyar, a cseh és a horvát területek generális comissariusaként is működött.

A már többször is említett osztrák Franciscus Caccia (1649–1725) „emlékjelében” Jézus Krisztus jeruzsálemi sírját mutatja be (Bécs, 1692). A nagyívű, gazdag históriát a könyv elején és végén függetlenül több rézmetszet is díszíti, így például részletes rajz Salamon templomáról,

⁴²⁵ VAUCHEZ 2012, 230. ⁴²⁶ Lib. I. Caput XI. 95. ⁴²⁷ HOLZAPFEL 2010, 326.

Jeruzsálemről és a Szent Sírról. A téma és maga a Szentföld egyrészt azért is érdekelhette a szerzőt különösen, mivel magas tisztségeinek egyike a „comissarius generales Terra Sanctae per Germaniam”.⁴²⁸ (Fél évszázaddal később Kiss István szolgált itt, beszámolója ma is fontos egyház- és kultúrtörténeti forrás.)⁴²⁹ Másrészt pedig a ferencesek a Szent Helyek hivatalos őrzői: VI. Kelemen pápa 1342. évi *Gratias agimus* kezdetű bullájában adta meg azt a jogot, hogy a ferencesek pápai mandátummal őrizhessék a Szent Helyeket.⁴³⁰ Szent Ferenc követői 1217-ben léptek először a Szentföldre, ahol hamarosan megszervezték kuztódiajukat. Mind a kereszténység, mind a ferencesek egészére nézve fontos esemény volt a rendalapító szentföldi látogatása. Az 1985-ben elfogadott, jelenleg is érvényben lévő *Általános Konstitúció* összefoglalja a Szentföldi Kuztódia jelentőségét mind a korábbi századok, mind a mai kor ferencesei számára: „122. cikkely: A testvérek viseljék nagyon a szívükön annak a földnek az ügyét, melyet földi életével Isten Fia és szegény Édesanyja megszentelt, és Szent Ferenc annyira tisztelt. Legyenek ott kiváló tanúi Jézus Krisztus Evangéliumának és az ő országa békéjének. 123. cikkely 1. § A Szentszék rendünkre bízta a Szentföld őrzésének feladatát.”⁴³¹

Fortunatus Hueber (1639–1706) „triplex Chronica”-jában (*Dreyfache Cronickh*, München, 1686) a német birodalomban lévő ferences rend elterjedését és további működését dolgozza fel. Feltehetően ezen munkájának is köszönhetően kapta meg a megtisztelő *scriptor ordinis* titulust. Életrajza szerint a Magyar Királyságban is járt, 1695-ben generalcommissariusként végzett vizitációt a Legszentebb Megváltóról elnevezett provinciában.⁴³² Karácsonyi János ugyan ezt nem említi, azt viszont igen, hogy a bajor ferences vezetésével zajlott le a szalvatoriánusok 1687. évi közgyűlése.⁴³³

Aszketikus és spirituális irodalom

A Loyola Szent Ignác által megalkotott, a kegyességnek egy újonnan létrehozott művelését a ferencesek is beépítették életmódjukba, amelynek már volt egyfajta hagyománya a rendben, s bizonyos elemeit a kortárs ferencesek

már gyakorolták.⁴³⁴ Az éves lelkigyakorlatokat az 1658. évi toledói generális káptalanon nyilvánították kötelezővé – más rendekhez képest viszonylag későn –, s az új rendfőnököt, Michelangelo de Sambucát bízták meg, hogy személyesen felügyelje a meghatározott normák betartását.⁴³⁵ 1660-ban elkészített egy kézikönyvet, 1663-ban pedig új, általános statútumokat állított össze, amelyekbe beépítette az 1658-as rendi gyűlésnek az *exercitia spiritualera* vonatkozó határozatait.⁴³⁶

A ferences rend jogi forrásai nemcsak a lelkigyakorlatok bevezetéséről adtak tájékoztatást, hanem azok szervezésére és tartalmára is, valamint a ferences élet egészébe való beágyazottságára is utalnak. Ezek a rendelkezések igen változatosak, egyes tartományok ugyanis egyszerűen csak a kötelező lelkigyakorlatokat említik meg saját statútumaikban, és a folyamatot vagy saját *Caeremoniale*jükban vagy *Ritualé*jükban, vagy egy erre a célra írt kézikönyvben írják le. A ferencesek ezen a téren igazából kevés olyan sajátossággal rendelkeztek, amely megkülönböztette volna őket más közösségektől. A világtól való elvonulás, az adott témákról való elmélkedés, a jámbor olvasás, a gyónás és a szentáldozás volt a lelkigyakorlatok tartalma és normája. Kivéve egy sajátosságot, a szigorú vezekléseket, amelyekre egyes itáliai közösségek kényszerítették a visszavonulókat.⁴³⁷ A ferencesek által művelt *exercitia spirituale* inkább a XVII. század szellemi és lelki történelmének nyomait hordozta és kevésbé sajátos ferences vonásokat mutat, amelyek megkülönböztették volna őket más rendek lelkigyakorlatos irodalmától.

Benedikt Mertens nagyszabású munkájában a ferences lelkigyakorlatos-traktátusok listáját is összeállította, amelyek 1622-től jelentek meg különböző nyelveken.⁴³⁸ A kismartoniai számára két német szerző munkája volt elérhető, az egyik Hermann Mott (1624–1704) *Manus Religiosorum*ának (Köln, 1669) ötödik kiadása (Velence, 1698). Mott novíciusmesterként egy fiatal célközönséget kíván megszólítani, így hat lelkigyakorlatos napra tizenkét elmélkedést ajánl, amelyek „mindegyike a Rend atyjának (*Verba aurea*) egy-egy sorát veszi alapul”. Ezzel szokatlan szerkezetet hozott létre, amellyel mégis

428. Caccia másik Szentföld-témájú munkája: *Jerusalem, seu Palaestina Nova, oder Das von Christo Jesu selbst geliebte, gelobte, bewohnte, benannte Heilige Land... Allen Guthertzigen Pilgern ... vorgestellt*, Wien, Christoph Lercher, 1706. (Kismartonban nem található.) § 429. KISS I. 1958. § 430. VÁRNAI 2017, 25–26. A ferencesek és a Szentföld kapcsolatára lásd még: RITSEMA VAN ECK 2019. § 431. VÁRNAI 2017, 83. § 432. BIHL 1913, [https://en.wikisource.org/wiki/Catholic_Encyclopedia_\(1913\)/Fortunatus_Hueber](https://en.wikisource.org/wiki/Catholic_Encyclopedia_(1913)/Fortunatus_Hueber)

(Megtekintés: 2022. április 26.) § 433. KARÁCSONYI 1923, 492. § 434. Ennek szép könyves formája a XIV. század elején, Toszkánában írt *Meditationes vitae Christi*. A késő középkor egyik legsikeresebb, gazdagon illusztrált szövege kiemelkedő helyet foglal el a vallásosság és az áhitat ezen korszakában. Kiad.: DOTTO–FALVAY–MONTEFUSCO 2021. § 435. MERTENS 2009, 99–121. § 436. MERTENS 2008, 168–177. § 437. MERTENS 2009, 103. § 438. MERTENS 2008, 475–496.

hagyományos témákat jár körül, például az isteni jótéteményeket és az utolsó dolgokat.⁴³⁹

Az 1722-es összeírás szerint Mott könyvénel jobban kedvelték Franciscus Caccia (1649–1725) *Asceteriáját* (Bécs, 1699), hiszen abból négy példányt is beszerettek. A neves ferences műve öt részből áll: egy általános bevezetés a szemlélődő imába és négy, egyenként nyolc-kilenc napos meditációs sorozat. A témák középpontjában Jézus szenvedése, Isten jótéteményei, valamint a vallásos élet értelme és célja áll. A lelkigyakorlatok sajátos terével a harmadik rész bevezetőjében foglalkozik. A könyv végén Caccia további olvasmányokat említ a lelkiismeretvizsgálat megnevezett témáihoz,⁴⁴⁰ majd az utolsó oldalon Jeremias Drexel, Tobias Lohner és Paulus Barius mellett Nádasi János könyveit is ajánlja.⁴⁴¹

A *vita* is azon műfajok közé tartozik, amely több témakör része lehet, így az áhítati könyvek közé is besorolható. A rendalapító életéről számtalan kézirat és nyomtatott kiadvány jelent meg az évszázadok folyamán. Hogy mi volt elérhető a kismartoni ferencesek számára, az nehezen megmondható az egyes tételek pontatlan megfogalmazása miatt. Ez a helyzet például a „Vita S. P. N. Francisci V 21–24.” megfogalmazással is. Assisi Szent Ferenc életéről és csodáiról tíz könyvet olvashattak a barátok, ezek részben XVI., részben XVII. századi kiadványok: egy magyar és öt latin nyelvű lehet, a többit csak találgatni tudnánk.

A *Poverello* életének történetét számos rendtársa jellemezte le, köztük olyanok is, akik Ferencet még ismerték is. Első legendáját halála után nem sokkal Celanói Tamás írta meg szentté avatása (1228) alkalmából,⁴⁴² majd 1230 és 1263 között körülbelül egy tucat latin nyelvű legendát állítottak össze Ferencről, nem is beszélve a legtöbb európai nyelvre készült fordításokról és átdolgozásokról.⁴⁴³ A gond azonban az volt ezen életrajzokkal, hogy mindenki egy saját Ferencet örökített meg, leginkább annak megfelelően, hogy melyik ferences irányzathoz tartozott. „Senki sem tudta többé, melyik az igazi Szent Ferenc” –

írja a francia történész, Jacques Le Goff.⁴⁴⁴ Hogy az alapító személye és öröksége körüli vitákat tisztázzák, egy új szemléletű életrajzra, illetve Ferenc-képre volt szükség. Bonaventura Bagnoregio (1221–1274) rendfőnök is azt az álláspontot képviselte, hogy rendjének el kell határolódnia alapítója addigi történetétől. Ennek szellemében írta meg a *Legenda maiort*, amelyben Ferenc alakját dehumanizálja, vagyis, ahogy André Vauchez fogalmaz, a szegénység minden emberi kapcsolattól és társadalmi visszhangtól megfosztott belső erénnyé redukálódik.⁴⁴⁵

S azzal, hogy immár létezett egy hivatalos életrajz, a többinek a pusztulás lett a sorsa: a párizsi generális káptalan (1266) elrendelte, hogy minden más legendát meg kell semmisíteni.⁴⁴⁶ Számtalan kézirat sorsa lett így az enyészet, s számtalan műből ma már egyetlen példány sem ismert – azonban a pusztítás nem lett, nem lehetett teljes, hiszen a ferences kolostorokon kívül is őriztek Ferenc-legendákat, azokra pedig a rend vezetőinek nem volt ráhatásuk. Az 1330-as évekre az iratok körüli viták lecsillapodtak, s Bonaventura Ferenc-képe terjedt el, így az újabb összeállítások már ennek mintájára születtek meg.⁴⁴⁷

Nádasdy Ferenc a XVII. század közepén adatott ki egy latin nyelvű Szent Bonaventura-életrajzot (*Vita beatissimi P. Francisci Assisiensis*, Bécs, 1652). A gróf 1650-ben súlyos beteg volt, lelki támasza ekkor a ferences Litomericzi László (†1683),⁴⁴⁸ s feltehetőleg az ő kezdeményezésére jelent meg ezen életrajz. A kötet ajánlását a magyarországi mariánus rendtartomány diákjai Nádasdynak címezték, amiben a provincia védelmezőjeként emlegetik. A kisméretű, tizenkettedrét könyvből két példány is hozzáférhető volt a bibliotékában.

Az 1722-es inventáriumon szerepel egy magyar nyelvű Ferenc-életrajz is, amely talán a *De Sacris Stigmatibus Seraphici Patris S. Francisci* (Bécs, 1655) című, rézmetzetekben gazdag kiadvány.⁴⁴⁹ A mű elemzése kapcsán Viskolcz Noémi arra a megállapításra jutott, hogy annak

439. MERTENS 2008, 482. § 440. MERTENS 2008, 488. § 441. CACCIA 1699, utolsó, számozatlan oldal. Cacciának néhány könyve ma a grazi Franziskaner Provinz Austria könyvtárában található, de azok között egy Nádasi-kötet sincs, így nem tudni, melyik művére utalhatott. § 442. A közelmúltban került elő egy eddig ismeretlen Ferenc-életrajz, ami Celanói Tamás *Vita primájának* alapjaiban átdolgozott, új változata, amit maga a szerző rövidített le Illés miniszter provinciális kérésére. Az életrajz a második, amelyet Assisi Szent Ferencről valaha is írtak, alig több mint tíz évvel a halála után. DALARUN 2017. § 443. VAUCHEZ 2012, 185. – Ortrud Reber a XVI. század végéig 116 önálló hagiográfiai alkotást számlált össze: REBER 1963, 5–14. Idézi: KLANICZAY 2000, 81. § 444. LE GOFF 2002, 40. § 445. VAUCHEZ

2012, 200. § 446. VAUCHEZ 2012, 196. § 447. *Speculum perfectionis* (XIII. század vége–XIV. század eleje), *Scripta Leonis, Actus Beati Francisci et Sociorum eius* (1327–1340), *Fioretti* (XIV. század 4. negyede). Lásd: SZAKÁCS 2006, 140. § 448. VISKOLCZ 2013, 116.; Litomericzi több évig szolgált Kismartonban gvardiánként: WEISS 1978, 120. Nr. 2261. § 449. Bemutatására lásd: VISKOLCZ 2013, 118, 121–123. Az RMNy 2565A leírása szerint a főrészt minden második levelének verzóján rézmetset látható Szent Ferenc életéről, rajtuk alul kétsoros latin nyelvű disztichon. A képekkel szemközti rektó-lapokon a kép latin nyelvű magyarázata, hátlapjukon ennek magyar nyelvű fordítása olvasható.

fordítója feltehetően a ferences Malomfalvay Gergely (1616–1669).⁴⁵⁰ A könyvet szintén Nádasdy Ferenc adarta ki, amire a címlapon lévő családi címer és a megjelenés évében született Ferenc nevű fiának szóló ajánlás utal. A *De Sacratibus Stigmatibus...* mintája, illetve forrása lehetett a kapucinus Remigius a Bozulo (1560–1627) latinul, majd németül is megjelent műve, amit Viskolcz Noémi azonosított.⁴⁵¹

A kismartoni ferences könyvtár értékes darabja a Magyarországon is ritka kiadvány, a *Speculum vite beati Francisci et Sotiorum eius* (Metz, 1509). A legendagyűjteményt Igali Fábián (XV. sz. 2. fele) állította össze, amely először Velencében, 1504-ben jelent meg. Művének fontosságát továbbá az adja, hogy a tartományfőnök felsorolja író rendtársait és a hazai provincia káptalanjait is.

Az inventáriumon lévő egyik tétel a ferences Franciscus Cacciának (1649–1725) egy Ferenc-életrajzát sejteti („Francisci Cacciae de S. P. N. Francisco”), azonban a nagynevű páternek kifejezetten a rendalapítóról nem ismert könyve. Valószínűleg azt a prédikációs-kötetét rögzítették az összeírók, aminek címe szerint a beszédeken keresztül a Szeráfi Atya „teljes szent teste minden tagjának új, művészi és kedvező boncolása történik meg”.⁴⁵²

Egyéb ferences könyvek

A miséken használható szerkönyvek nagy számban voltak elérhetők Kismartonban, címe szerint kifejezetten ferences használatra készültet azonban csak egyet találunk, ez a *Caeremoniale Romanum* (Róma, 1640). Nem tudható, hogy a könyv mikor került a ferencesekhez, de feltehetően még a XVII. század közepén, a könyv megjelenésekor vagy azután nem sokkal, vagyis a kismartoni ferences kolostor újraindulásakor.

A menológiumok, illetve martyrológiumok a legfontosabb műfajok közé tartoznak, melyek az adott rend boldoggá és szentté avatottjainak életét tartalmazzák a liturgikus év szerint elrendezve. Témájukat tekintve besorolhatóak lehetnének egy könyvtár egyháztörténeti

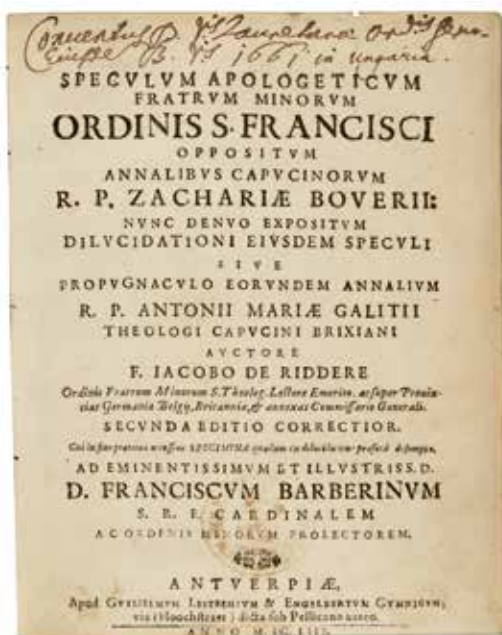
vagy aszketikus/spirituális szakjába, vagy akár az életrajzokhoz is. Ha helyileg keressük ezen kiadványokat, akkor a bibliotéka terén kívül ott találjuk azokat a refektóriumban vagy a kórusban, mint ahogy a hazai ferences könyvjegyzékek is mutatják. Kismartonból három kiadvány tudunk említeni: Arthur Du Monstier (1586–1662) rekollektus ferences összeállítását latinul és németül, valamint a bajor Fortunatus Hueberét (1639–1706) (München, 1698). Ez utóbbi munka előzménye a négy évvel korábban, németül megjelent *Stammen-Buchja*, Hueber ezt bővítette ki (ez azonban nincs az 1722. évi összeírásán).

S végül egy olyan apologetikus könyvet említek, amely nemcsak a szerzője, hanem a témája miatt is „ferences irodalom”, mégpedig olyan, amely kiadásakor nagy visszhangot váltott ki, s a várt békesség helyett tovább szította a lángokat. Hosszú, évszázados viták után 1517-ben végleg kettévált a ferences rend. Sokan reménykedhettek ekkor, hogy végre ténylegesen a megbékélés időszaka jön el. Nem így lett. Alig pár évtizeddel a szétválás után létrejött a kapucinusok közössége, majd 1632-ben Zaccharia Boverio (1568–1638) már meg is jelentette rendje történetét. Talán nem is önmagában ez, hanem a műhöz csatolt értekezése (*De vera habitus forma, a Seraphico B. P. N. Francisco instituta, demonstrationes undecim*) váltotta ki a ferencesek körében a nagy felháborodást. Tizenegy fejezetben tárgyalja a kapucinus öltözettel kapcsolatos kérdéseket, többek között azt, hogy volt-e Szent Ferenc által előírt különleges forma, hogy az eredeti csuklya hegyes vagy kerek volt-e, hogy a habitushoz volt-e csatolva, vagy különálló ruhadarab volt.⁴⁵³ Boverio illusztrált értekezésében természetesen a kapucinus forma mellett érvel.

A válasz 1640-ben érkezett meg Jacobus de Riddere (1602–1675) tollából (Antwerpen, 1653). Francesco Barberini bíborosnak, a ferences rend védelmezőjének (Protector) szóló ajánlásában írja le célját: egy olyan tükör megépítése, amely az igazság feltárása és az ellenséges támadások megsemmisítésére alkalmas – utalva Archimédész módszerére, aki tükrökkel gyűjtötte fel az ellenséges hadi-

450. VISKOLCZ 2013, 121–122. – Ő is többször volt kismartoni gvárdián: WEISS 1978, 125. Nr. 2355.; KOLTAI 2012, 456–457. 451. REMIGIUS a Bozulo, *Rosetum Seraphicum Fragans Flosculis, hoc est, Figuris praecipuarum Historiarum quae circa praeclarissimum Mysterium Impressionis Sacrorum Stigmatum ... S. Francisci, Ordinis Minorum Fundatoris contigere. Cum Elogiis in Eundem Seraphicum Virum...*, München, Peter König, 1622. – REMIGIUS a Bozulo, *Seraphischer Rosengart, vom Leben, Tugenten, Wunderzeichen und fürnemlich von hochheiligen wundmalen deß Seraphischen H. Vatters Francisci Stiffters deß Ordens der Münderen Brüder*, München, Peter König, Niko-

laus Henricus, 1622. – VISKOLCZ 2013, 119. 452. FRANCISCUS CACCIA, *Anatomia, oder Neue kunst- und gunstreiche Zerlegung aller Glieder des gantzen Heiligen Leibs des Seraphischen Vatters Francisci. Das ist: Sehr nützliche, geistreiche Lob- und Ehren-Predigen, so mit Biblischen Historien, neuen Concepten, Theologisch- und Philosophischen Discursen, Juridisch- Mathematisch- und Medicinalischen Anmerkungen, und denkwürdigen Sinn-Bildern sehr curios und annehmlich vorgestellt worden*, Wien in Oesterreich, Johann Baptist Schönwetter, 1706. 453. ELBEL 2010, 153.

18a–b. Jacobus de Ridder: *Speculum Apologeticum fratrum minorum Ordinis S. Francisci...* (Antwerpen, 1653)

gépeket.⁴⁵⁴ A több mint 300 oldalas vitairatában részletekbe menően elemzi és cáfolja Boverio állításait. Könyvének egyik fontos és szemléletes eleme a címlappal szemközti rézmetszet, amelyen a nyolcszögű keretbe foglalt központi ábrát szárnyas angyal tartja, aki másik kezében feliratszalagot fog *Nuda veritas cum charitate* felirattal. A medalionban Szent Ferenc földön ülő alakja látható, kezén a stigmákkal. A testéből sarjadó gazdag lombú, sokféle elágazó fa egyik megsérült kisebb gallyát korábban már kötéssel gyógyították, ám most az egyik fő ág készül letörni. A rendalapító kezével magához ölelve próbálja megakadályozni a fa megcsonkulását. A medalion bal oldalán az Igazság koronás géniusza látható, kezén galambbal, lábával álorcákon tapodva, feje fölött a sugárzó napkoronggal. Átellenben a Szeretet női allegóriája három kisgyermeket ölel magához, miközben lábával egy kígyót tapos el.

Nehéz ezen a vitán nem mosolyognia a XXI. század emberének, de mint láttuk, a korai újkorban a kérdés a késhegyre menő viták egyike volt. S ha a korszakban nem is mosolyogták meg a veszekedő barátokat, az elegáns gúny nem maradt el a jeles humanista Erasmus részéről, aki a Balgaság szájába adja ezen szavakat: „De milyen szórakoztató, hogy mindent előírás szerint csinálnak, mintegy számtani képletet követve, amit kínos dolog megbolygatni, mint például hogy ... minő darabokból állhat a ruha? mely anyagból készülhet és milyen széles legyen az öv? milyen alakú és milyen bő a csuklya ...”.⁴⁵⁵ De akár a XIV. század kritikusát, Richard de Buryt is idézhetnénk, aki pedig a könyvek nevében szólja meg a kolduló barátokat.⁴⁵⁶ Habár az idézett két bíráló nem a XVII. században élt, de jól mutatják azt a helyzetet, hogy a felesleges dolgokról való vitatkozás kortalan.

454. ELBEL 2010, 153. 455. ERASMUS 1987, 149.

456. BURY 1971, 90.

KÖNYVTULAJDONOSOK

A bibliotéka gyarapodása a kismartoniak esetében is a szokásos módon történt, nevezetesen ajándékozás útján, mely esetben maga a patrónus, annak családtagjai, a környékbeli lakosok, illetve plébánosok vagy maguk a rendtagok adták könyveiket a kolostor gyűjteményének. A második fő beszerzési forrás a vásárlás volt, amiről ugyan dokumentum nem maradt fenn, de kötelességük volt, hiszen az 1680. évi káptalan előírta a könyvtárak rendszeres fejlesztését annak érdekében, „hogy a rendtagjai szellemüket fokozatosan képezhessék.”⁴⁵⁷ A kisebb kolostoroknak évenként 15, a nagyobbaknak pedig 25 forintot kell könyvekre fordítaniuk.⁴⁵⁸ A már korábban említett 1730. évi pozsonyi statútumok ennél szerényebb követeléseket írtak elő, hiszen csak évi egy-két kötet beszerzését említik (V. § 15).⁴⁵⁹ A harmadik mód a másolás volt, amely által a gyakran használt, a mindennapos tevékenységükhöz kapcsolódó írásokat sokszorosították, mint például a regulákat.

Ferences rendházak

Közel százhusz olyan kötet ismert, amiben magának a kismartoni ferences kolostornak a tulajdonjegye szerepel, s több mint félszáz esetben dátum is olvasható a bejegyzés mellett. Az évszámmal ellátottak közül az 1650-es és az 1660-as évekből származik a legtöbb könyv. Talán nem véletlenül alakult így, hiszen Esterházy Pál körülbelül ebben az időszakban folytatta erőszakos térítéseit birtokain,⁴⁶⁰ s patrónusként külön odafigyelhetett a ferencesekre, hogy megfelelő szellemi munícióval legyenek ellátva prédikálásaik és a térítések során. S ezekben az években volt a kismartoni ferences közösség vezetője Malomfalvay Gergely (1616–1669), aki szintén segídezhetett a szükséges könyvek beszerzésében, ő maga is több könyvét rendtársaira hagyta. A legtöbb esetben a „Con-

ventus Kismartoniensis” formulával találkozunk, s csak három esetben használták Kismarton latin névalakját: „Conventus Ferrae Civitatis”, illetve „Conventus Kismartoniensis alias Ferripolensis”.

A tulajdonosi megjelölésekben más ferences kolostorok nevei is felbukkannak, így a hazaiak közül Győré, Nagyszombaté, Pozsonyé és Soproné. Ezen könyvek két úton is Kismartonba kerülhettek. Vagy a szokásoknak megfelelően az egyik kolostorból a másikba áthelyezett barátok révén, még 1722 előtt, vagy csak a szerzetesrendek feloszlása, 1782 után.⁴⁶¹ Az előbbi lehetőségre példaként hozhatjuk a karthuziánus Rhenatus Hensaeus egy kontroverz művét (*Tyrocinium militiae sacrae et religiosae...*, Brünn, 1607), ami 1624-ben még a soproni kolostorban volt, 1656-ban azonban már a kismartoniaknál található. A könyvek egyik kolostorból a másikba való átvitelét egyébként a ferences előírások kifejezetten tiltották⁴⁶² – kivéve, ha a provinciális atya erre engedélyt adott –, hiszen a könyvek a szállítás közben megsérülhettek.

A csáktornyai pálos monostor

Más szerzetesi közösségek bibliotékájából is került olvasnivaló Kismartonba. Egy latin nyelvű Biblia (Lyon, 1546) bejegyzése szerint ez a Szentírás korábban a csáktornyai pálos monostor tulajdona volt („Monasterium S. Helenae Num. 3.”), továbbá a kötet az ottani könyvtár nyilvántartásában is szerepelt („Est S. Pauli jmi [primi] Eremitae Catalogo inscriptus”). A bibliotéka sajnos 1695-ben leégett, anyaga elpusztult, de ez az egy kötet biztosan megmenekült.⁴⁶³ A Csáktornyát birtokló Zrínyiek és a pálosok kapcsolata több évszázadra vezethető vissza.⁴⁶⁴ Az 1376-ban alapított pálos rendház Szent Ilonáról elnevezett kápolnája idővel a neves család temetkezési helye is lett, így itt lelt végső nyughelyet Zrínyi Miklós

457. Acta Capitularia 1680. Idézi: NAGY B. 1903, 24. § 458. NAGY B. 1903, 24. § 459. Statuta 1730, 24. § 460. A témáról lásd: FAZEKAS 2014d, 196–215.; PÉTER 1997, 479–486.; HAUSNER 2001, 332–340. § 461. WEISS 1983, 74. §

462. Erre egyelőre csak a szalvatoriánus ferencesek tabuláinak rendelkezéseit tudom idézni: ZVARA 2012, 49–50. § 463. GYÉRESSY 1975, 24., 26–27. § 464. BORIÁN 2004, 21.

(1620–1664) is, ahogy a végrendeletében meghagyta.⁴⁶⁵ Csáktornyan a ferencesek is megtelepedtek, ahova a rend egyik krónikása szerint 1658-ban maga a gróf hívta be őket a pálosok tiltakozása ellenére.⁴⁶⁶ A kolostor a pár év múlva létrejövő ladiszlaita provincia része lett. A Zrínyiek a barátokat is megbecsülték és támogatták őket.⁴⁶⁷

Hogy hogyan juthatott a kötet Kismartonba, arra több magyarázat is szolgálhat. A két főúri familia tagjai, ha nem is családi, de több szálon is kapcsolatban voltak: így Zrínyi Miklós mind Esterházy Miklóssal (Esterházy Anna Júlia leányának ő volt az egyik kérője), mind fiával, Esterházy Pállal, aki a *Szigeti veszedelem* költőjének oldalán harcolt a török ellen, s tetteiket a *Mars Hungaricus*-ban meg is örökítette. És mindhárman több szerzetesrend, köztük a ferencesek és a pálosok patrónusai voltak. A kismartoni főúr a pálosok bondorfi lelképásztori tevékenységét segítette és hitelt is vett fel tőlük, ami után kamatot fizetett.⁴⁶⁸ Nem kizárt egy csáktornyai pálos – csáktornyai ferences – kismartoni ferences útvonal. Továbbá a Zrínyieket és az Esterházyakat Kéry János (1638–1685) pálos generális személye is összekötötte – hiszen mindkét családdal szoros kapcsolatban állt –,⁴⁶⁹ akár az ő személyén keresztül is Kismartonba kerülhetett az említett Biblia.

A patrónusok

A kolostor meg-, illetve újraalapításakor, s a kezdeti években igyekeztek a legalapvetőbb köteteket beszerezni, így leginkább a napi vallásgyakorláshoz és pasztorációs tevékenységhez szükséges írásokat, továbbá Assisi Szent Ferenc és más jeles ferencesek életét bemutató műveket, a regulát stb., hiszen „az minémű könyvek hejával vagyunk, azkik nélkül sem éjjel, se nappal nem lehetünk, ha addig meghozhatná nagyságod, hogy beszállván az kalastromban, kezdhethénk szokás szerint való solosmánkhhoz”. Ezen szavakat ugyan a Németújváron szolgáló Szombathelyi Benedek (†1683) írta le,⁴⁷⁰ azonban itt is teljesen igazak lehetnek. Habár nem rendelkezünk olyan gazdag könyves forrásanyaggal (levél, könyvvásárlási jegyzék,

számla),⁴⁷¹ mint az ugyancsak ebben az időszakban, a 120 km-re lévő Batthyány-birtokon letelepedett ferencesek esetében, de történhetek hasonló levélváltások Miklós nádor és a kismartoni barátok között is. Esterházy Miklós gyűjteményéből kerülhetett a ferencesekhez a spanyol jezsuita Jacopo Álvarez de Paz (1560–1620) három aszketikus műve (*De inquisitione pacis, sive studio orationes, De exterminatione mali, et promotione boni ... sive operum spiritualium, De vita spirituali, eiusque perfectione*). A pasztorációs és térítő munkájukat megkezdő ferencesek számára igazán illő lelkiései művek. Az első két kiadványban a nádor és a rendház bejegyzése („Ex libris Illustris(simi) Do(mi)ni Nicolai Ezerthás”, „Conventus Kismartoniensis”) datálatlanul szerepel, de mivel még Esterházy neve mellett nem szerepel a „Palatinus Regni Hungariae” titulus, így azt biztosan 1625 előtt szerezte meg. A rendház tulajdonjegyének írásképe XVII. századi. A harmadik kiadvány possessorbejegyzése mutatja, hogy a három Álvarez de Paz-kötet Esterházy ajándékozása révén került a ferencesekhez: „Per ipsum Conventus Kismartoniensis Cathalogo sui Palatinalis inscriptus in A(nn)o 1643”.

Esterházy Miklós elsőszülött fia, István (1616–1641) is olvasó ember volt, hiszen bejegyzései szerint katalógus is készült könyveiről („*Inscriptus Catalogo Librorum Comitatus Stephani Eszterhaz Anno 1632*”). Több olyan kötete is ismert, amibe beleírta a nevét,⁴⁷² többek között a belga jezsuita Antoine de Balinghem (1571–1630) áhítati művébe (*Ephemeris seu kalendarium SS. Virginis genitricis Dei Mariae*, Douai, 1629). Tüskés Gábor leírása szerint a douai filozófiaprofesszor kiadványában „az év minden napján egy-egy Mária-tisztelőről olvasható megemlékezés, melyhez megfelelő történeti eseményekre, Mária-ünnepekre, templomokra stb. való utalások kapcsolódnak. Ezek pedig alkalmat adnak különböző históriák (kegyhely-legendák és más csodaelbeszélések) rövid, utalás-szerű közlésére.⁴⁷³ A kötetben szereplő „Conventus Kismartoniensis” bejegyzés nem datált, de írásképe alapján XVII. századi; ezen adatok alapján azt nem tudjuk

465. BORIÁN 2004, 26.; Zrínyi Miklós végrendelete, Csáktornya, 1662. április 6. Kiad. BENE-HAUSNER 1997, 184. § 466. KARÁCSONYI 1924, 287. § 467. Zrínyi Miklós végrendelete: BENE-HAUSNER 1997, 184.; KARÁCSONYI 1924, 307–308. § 468. Esterházy számadáskönyvében: „Nr. 24. Adtam interest az Bondorfi Paulinusoknak die 28. Feb. 480. fl.” MNL OL P 125 Esterházy Pál nádor pénzügyi és gazdasági iratai, Kölesönök és kamataik kimutatásai, Nr. 10314. (1687) § 469. Kéry János gyászbeszéde Zrínyi Miklós temetésén, Csáktornya, 1664. december 21. Kiad., ford. BORIÁN 1989, 299–325.; BORIÁN 2007,

153–165. § 470. Fráter Szombathelyi Benedek németújvári ferences szerzetes Batthyány Adámhoz, Németújvár, 1647. december 10. Kiad. IVÁNYI B.–HERNER-MONOK, Adattár 11, 1983, 251. Nr. 425. (Szombathelyi Kismartonban is szolgált gvárdiánként: 1650, 1658, 1683.) § 471. Lásd például: IVÁNYI B.–HERNER-MONOK, Adattár 11, 1983, 287. Nr. 486.; 288–297. Nr. 489–505.; 244. Nr. 406.; 251. Nr. 426., 427.; 252. Nr. 428.; ZVARA, Adattár 19/1, 2001, 322–323.; KOLTAI 2002, 119.; MAGYAR A. 1970, 15.; MAGYAR A. 1976, 138–153. § 472. MONOK-ZVARA 2020b, Nr. 63–79c. § 473. TÜSKÉS 1992, 146.

KIS ASZONY
NAPIA.

(Kichoda ez. a' ki eljő, mint a' felkelő hainal.
Cant. 2.)

Piros hainal fel kelésén,
Setétség el enyészésén:
Föld kerekége meg vidul,
A' természet ugyan örül
A' madarak énekelnek;
Kór Betegek könnyebbednek:
Mert a' nap fény el közelget;
És fetétséget el kerget.
Igy lételén MARIANAK,
Órült szivek az Atyáknak,
Mert azt hirdette MARIA,
Hogy közel az Isten Fia...
El enyészék a' fetétség,
Meg romla az Eretnekfég.
Kik e' napon nem örülnek;
Fiai a' fetétségnek.
Nem kellene a' Krisztusnak:
Mint nem hívei Annyának,

Első

Esterházy Pál saját bejegyzésével ellátott kötetet egyetlen egyet sem találunk ebben a gyűjteményben, ami annak fényében nem is olyan meglepő, hogy a nádor igen ritkán írta könyveibe a nevét. Számtalan mű létrejött köthető hozzá, legyen az saját, vagy szerkesztett, válogatott munka, vagy az anyagi támogatásával megjelenő kiadvány.⁴⁷⁴ Műveiből csak hat kötet lehet föl a könyvjegyzéken és a ma is meglévő kötetek között, melyek Mária-kultuszához, illetve családja történetéhez kapcsolódnak.

474. A legteljesebb összeállítás: MONOK-ZVARA 2020b, Nr. 101–186. §

19a–c. Kopcsányi Márton, A bódog Szűz Mária élete... (Bécs, 1631)

eldönteni, hogy a könyvet maga Esterházy István adta-e a barátoknak, vagy esetleg halála után apja (a sajátjaival?).

Kismartoni ferencesek
A possessorok neveit végig nézve több Kismartonban is szolgáló ismert, vagy kevésbé ismert fráter és páter neve is föltűnik, a következőkben róluk lesz szó. Kopcsányi Márton (1579–1638)⁴⁷⁵ az Esterházy családhoz több szálon is kötődött. Az Esterházy Miklós által újraalapított kismartoni kolostor felszentelésekor (1630) az első prédikációt magyar nyelven ő mondta el. Majd itt maradt, a kolostor első öt lakójának egyike, s egyben Miklós nádor udvari hitszónoka. Nemcsak ferencesként, de lelkiségi íróként is számon tartjuk. Saját művei és bejegyzésével ellátott könyvei kapcsán akár 15 kötetről is beszélhetünk. Biztosan nem állítható, hogy minden műve minden kiadásából jutott Kismartonba egy-egy példány, de életszerű lenne, s ez a megállapítás az életében megjelent kiadványokra különösen igaz lehetne, még akkor is, ha ezekből egyetlen példány sem ismert a kismartoni gyűjteményből.
Imádságos könyve (*Keresztyén imádságos könyvecske*, Pozsony, 1617) tartalmának és műfajának népszerűségét mi sem mutatja jobban, minthogy hatszor is megje-

475. Életére lásd: WEISS 1980, 148–149.; WEISS 1978, 103.; LAKATOS 2006, 48–49.; ALEXA 1971, 601–606.; HOLL, RMKT XVII/7, 1974, 430–432.

lent.⁴⁷⁶ A műfaj hazai elindítója Pázmány Péter volt, aki- nek könyvecskéjét nemcsak az anyanyelven elmélyülni kívánó olvasók, hanem a többi szerző is haszonnal for- gatta, hiszen rendszeresen idézték és használták sorait, s ez kölcsönös is volt.⁴⁷⁷

Kopcsányi kismartoni patrónusa feleségének, Nyáry Krisztinának ajánlotta két, elmélkedéseket, könyörgése- ket és verses imákat tartalmazó művét, ez *A bódog Szűz Mária élete* (Bécs, 1631) és *A keresztyéni tökéletes életre intő ... nyolcvan elmélkedések* (Bécs, 1634). Előbbi mun- kája művelődéstörténetileg is fontos, hiszen az, Bene Sándor megállapítása szerint „a nemzeti szempontú Má- ria-kultusz politikai felhangoktól sem mentes nyitányá- nak tekinthető”.⁴⁷⁸

Utóbbi műve kapcsán pedig még fontos megemlíteni Kopcsányi költészetét is: a szenvedéstörténetet sajátos módon elbeszélő éneksorozata Kájoni János (1629/1630–1687) gyűjteményében tűnt fel először passiók népének- ként.⁴⁷⁹ Az *Elmélkedések* elsősorban nem misztikus, hanem építő célzatú mű. Az egész könyv didaktikus jel- legű, hiszen a ferences atya célja az, hogy „a járatlanok is megtanulják az elmélkedő ima, a belső ima, az Istennel való nyájaskodás művészetét, és ennek következménye- ként határozza meg az erkölcsök megjobbítását ... Bár a közvetlenül megcélzott réteg a latinul nem tudó klarisz- zák, hangsúlyozza, hogy minden állapotbeli keresztény- hez kíván szólni, hiszen: tartozik minden ember elmél- kedni.”⁴⁸⁰

Kopcsányi saját írásai közé sorolhatnánk még Bona- ventura *Speculum disciplinae*jének magyar nyelvre fordít-ását, amely *Szerzetes rendtartó feníték tüköré* (Bécs, 1630) címmel jelent volna meg. Példány nem ismert belőle, s létezése csak egy XIX. századi adat alapján feltételez-hető.⁴⁸¹ Az esetleges megjelenés idejéből az következhet, hogy azt kismartoni tartózkodása idején, a ferences élet újraindulásakor írta.

Kopcsányi Mártonhoz öt olyan könyvet kapcsolha- tunk, amelyben ott szerepel a neve, s melyeket a kismar- toni könyvtár őrzött meg. Hármat ajándékba kapott: egyet a jezsuita-bibliafordító Káldi Györgytől (prédiká-

ciós kötetét), kettőt pedig Henri Lamormain (1575–1647) belga jezsuita teológustól, aki pedig az általa fordított művekkel (*Magnes amoris efficacissime trahens cor huma- num ad Jesu Christi dilectionem*, Bécs, 1636; *Academia honoris erecta per filium Dei*, Bécs, 1635) ajándékozta meg. A negyedik kötet Didacus de Baeza (1582–1647) spanyol jezsuita egy morálteológiája (*Commentarium moralium in evangelium historiam*, Lyon, 1627), amit a bejegyzés szerint ő szerzett be a mariánus provinciának egy bizonyos Brigitta Bosnyak költségen. Az ötödik kö- tetet a XVI–XVII. század egyik legismertebb boszor- kányszakértője, Martín Antonio Delrío (1551–1608) bo- szorkánytraktátusa (*Disquisitionum magicarum*, Mainz, 1600); ezt a kötetet Végman Ferenc társától szerezte meg. Kopcsányinak ennél persze jóval több könyve is lehetett, hiszen ő maga is író ember volt, de ezek ha Kismartonban maradtak is, mára már nem ismertek, vagy nem ismerjük, mert nincs benne a saját possessorbejegyzése.

Malomfalvay Gergely (1616–1669) rendjén belül je- lentős tisztségeket töltött be, így volt pozsonyi, majd kismartoni gvardián (többször is), provinciális, custos és generális vizitátor.⁴⁸² A kismartoni kolostor vezetője- ként nemcsak az Esterházyakkal, hanem más főurakkal is kapcsolatban volt: így többek között ő mondta Bat- thyány Ádám felesége, Formentini Auróra fölött a ma- gyar nyelvű gyászbeszédet (1653), intézte a temetésen el- hangzott beszédek, a németújvári gróf által összeállított *Leiki kard* (Bécs, 1654) című imádságoskönyv, valamint a Batthyány által kiválasztott, Kéri Sámuel lefordította *Keresztyén Seneca* kinyomtatását (Bécs, 1654);⁴⁸³ s a Ná- dasdy Ferenc által megjelentetett *De Sacris Stigmatibus Seraphici Patris S. Francisci* (Bécs, 1655) életrajz fordítója Malomfalvay lehetett.⁴⁸⁴

A kismartoni ferences gyűjteményből nyolc olyan kö- tete ismert, amiben possessorbejegyzése is olvasható. A kiadványok megjelenési évét végig tekintve egy rendkí- vül friss könyvanyagot látunk, 1650 és 1661 között jelentek meg, s vagy még abban az évben, vagy egy kicsit később ke- rültek Malomfalvayhoz (1653–1661/69). A művek temati- kája jól harmonizál a ferences prédikátor tevékenységével

476. RMNy 1103: ezen első kiadás megjelenési adatai itt még tévesen szere- pelnek (Bécs, Matthaues Formica, 1616), azokat Borsa Gedeon időközben javította: BORSA 1987, 57–58. – Maga az imádságoskönyv többször is meg- jelent: 1617, 1622, 1637, 1665, 1668, 1669. – Borsa szerint e két utolsó dátum lehet, hogy egy kiadásra utal, ugyanis feltehetően az egyes példányok nyom- tatása átcésűszott a következő évre. Vö. VISKOLCZ 2015, 46. § 477. BAJÁKI

2012, 11–22. § 478. BENE 2006b, 113.; FARMATI 2015, 73–83. § 479. FARMATI 2011, 9. § 480. FARMATI 2011, 12. § 481. RMNy 1455, 479. § 482. WEISS 1978, 125. Nr. 2355.; JENEI 1960, 688.; KOLTAI 2007, 258–259. § 483. MACZÁK 2013, 307–311.; KOLTAI 2002, 126–127., 131–143.; KOLTAI 2012, 456–457. § 484. VISKOLCZ 2013, 121–122.

és érdeklődési körével, így könyvei között van prédikációgyűjtemény, aszketikus, morálteológiai-egyházi kiadvány, ferences rendtörténet vagy történeti munka. Ez utóbbi Lodovico Guicciardini Németalföld leírása német nyelven; valamint Révay Péter Szent Korona-történetének második, Nádasdy Ferenc által kiadatott edíciója (Bécs, 1652),⁴⁸⁵ amit a bejegyzés szerint „ad usum licetum” kapott kismartoni gvárdiánként a gróftól.

A jezsuita Georgius Gobat (1600–1679) könyvének témája az iszákosság és annak következményeként szóba jövő házasság fölbontása („...accusatio canonica ebriosis, ad divortium compellendi propter ebriositatem, indeque secuta varia mala...”). A szerző ötvenegy fejezetben tér ki többet között a mértékletességre, az italozás jeleire, az alkohol okozta károkra, a válás lehetőségére, külön a részeges asszonyokra, s végül természetesen a gyógymódokra is. Majd olyan autoritásokat idéz, akik az alkohol jótékony, illetve káros hatásairól is értekeztek, például Temesvári Pelbárt (1430–1504).⁴⁸⁶ Az Európa-szerte is ismert magyar ferences *Rosariuma* külön fejezetet szentelt a bornak, amiben annak tulajdonságairól, minőségéről és jótékony hatásairól ír, de intésül megjegyzi, hogy „...a bor járulékos hatásával sok embernek árt, noha önmagában hasznos az egészségre”.⁴⁸⁷ Malomfalvay a könyvet kolostorának adományozta, amit a ferencesek könyvtálmányukba is vettek: „Incorporatur Con(ven)tui Kismartoni(ensi) 1665. Mense Juli Idem qui supra (...) mpp.”

Szintén van magyar vonatkozása a ferences rendtörténeteknél már említett Felix Reineccius ferences prédikátor rendje történetét feldolgozó *Solon Franciscanus*nak (Innsbruck, 1650), amiben a barátok hazai megtelepedéséről is ír.⁴⁸⁸ A könyvhöz kismartoni gvárdiánsága idején (1665) jutott, amit onnan távozva a könyvtárra hagyott.

Malomfalvay nemcsak rendjének kiváló szervezője, kiadványok megjelentetésének intézője, hanem lelki művek szerzője is volt. Írásai a mindennapi papi/szerzetesi, prédikatori és térítői tevékenységéhez kapcsolódnak. Két olyan művet ismerünk, aminek ő az auctora, s két olyat, aminek létrejöttében jelentős szerepe volt. *Belsőképpen indító tudománya* (Bécs, 1653) egy

olyan elmélkedés-, illetve imádsággyűjtemény, amiben azokat tanításra és meggyőzésre használja.⁴⁸⁹ Szövegeivel „kifejezetten a hitükben lanyhákhoz, a lelki életben járatlanokhoz szól”.⁴⁹⁰ Ha a könyv megjelenési évét (1653) szemünk előtt tartjuk, akkor különösen hasznosnak bizonyulhatott ez a kiadvány. Ez az időszak az Esterházy-birtokokon élők rekatolizálásának egyik korszaka,⁴⁹¹ s Malomfalvay műve a római katolikus vallásra tértek lelki hite megerősítésének egyik kiváló médiuma lehetett. Elmélkedésgyűjteményét talán Kismartonban írta vagy fejezte be, hiszen 1652–1654 között gvárdiánként irányította közösségét. Minden bizonnyal részt vett mind a városban, mind a környéken folyó térítésekben. A könyv ugyan szerepel az 1722. évi könyvjegyzéken, a példány azonban jelenleg nincs meg. A kötetből természetesen jutott az Esterházy-bibliotékába,⁴⁹² valamint Malomfalvay egy-egy példánnyal megajándékozta két másik főúri támogatóját, így Batthyány Ádámot és Nádasdy Ferencet is, tisztelete és feltehetően a további támogatások reményében.⁴⁹³

Halottas prédikációja is ebben az időszakban jelent meg (Bécs, 1654), melyben Batthyány Ádám szerelmes házastársa temetésén mondott beszéde olvasható. A mű szerepel a németújvári gróf könyvei között,⁴⁹⁴ egyetlen ismert példánya az ELTE Egyetemi Könyvtárban található.⁴⁹⁵

Nádasdy Ferenc mecénatúrájának darabjaként készült el a már említett Szent Ferenc életrajz (Bécs, 1655), amelynek ajánlása és a latin szövegek magyar nyelvre fordítása feltehetően Malomfalvay nevéhez köthető.⁴⁹⁶ A kiadványból mára már csak két csonka példány ismert,⁴⁹⁷ feltehetően kis példányszáma és népszerűsége miatt.

A kismartoni gvárdiánhoz köthető negyedik munka III. Miklós és V. Kelemen pápa ferencesekre vonatkozó rendeleteinek a szövegét tartalmazza (Nagyszombat, 1657). Malomfalvay Gergely utasítására jelent meg, aki ekkor rendtartománya egyik legmagasabb tisztségét töltötte be, miniszter provinciális volt (1654–1657). Terve szerint ezen pápai rendeleteket a statútumokhoz csatolva akarta olvastatni.

485. TÓTH G. 2019, 150–171.; TÓTH G. 2021, 15–92.; TESZELSZKY 2009, 318–321.; BUZÁSI 2021, 318. § 486. 505. p.: „Nr. 6. Pelbartus in rosario Theolog. part. 2. tit. de propriet. herbar. testis est, non sentire crapulam ab iis, qui prius bibunt crocum liquidum; et coronis et croco capiti impositis discuti ebriatetem.” § 487. TEMESVÁRI–V. KOVÁCS 1982, 276. § 488. Lib. 1. Caput XI. 95. § 489. FARMATI 2021, 61. – A mű szöveges és képes dedikációjáról: PESTI 2013, 68–69, 114–115, 150, 172. § 490. FARMATI 2015, 67. § 491. FAZEKAS

2014d, 202–213.; FAZEKAS 1994, 182–190. § 492. MONOK–ZVARA 2020b, 126. Nr. 527. § 493. VISKOLCZ 2013, 557. Nr. 697. A kötet lelőhelye: ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár, EK, RMK I 186.; KOLTAI 2002, 246–247. Nr. 400. § 494. KOLTAI 2002, 245. Nr. 396.; 254. Nr. 431. § 495. ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár, EK, RMK I 196. § 496. VISKOLCZ 2013, 121–122. § 497. MTA KIK RKGy Ráth 941.; ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár, EK, RMK I 199c.

20a–c. Malomfalvy Gergely:
A Belső-képpen indító tudomány...
(Bécs, 1653)

A Kismartonban is szolgáló rendtagoknak a két neves személyiségen, Kopcsányi Mártonon és Malomfalvy Gergelyen kívül csak egy-két könyvét ismerjük. Johannes Baptista Nyitray (†1632) az Esterházy Miklós által újraalapított rendház első öt lakójának egyik tagja volt praesidensként (1630/1631).⁴⁹⁸ Nyitrainak a jezsuita Martinus Becanus (1563–1624) népszerű apologetikus művét ismerjük (*Manuale controversiarum*, Innsbruck, 1623), amelyhez még Kismartonba érkezése előtt, 1629-ben jutott „cum licentia sui superioris ad suum usum”. Másik könyve Thomas Stapleton (1535–1598), a leuveni katolikus hitvitázó egyik közkedvelt beszédgyűjteménye (Köln, 1615). Mindkét művet mindennapi kézikönyvként használhatta a ferencesek korai megtelepedése, missziós munkája kapcsán.

Páter Remigius Ramocsaházy (†1692) nevét Sigray Ferencnek (1648–1704) egy mások munkáiból összeállított aszketikus munkájában (*Speculum passionis Domini...*, Nagyszombat, 1675) olvashatjuk. A bejegyzés évéből (1678) ugyan nincs adatunk Ramocsaházy életére, de rendje vezető tagjai közé tartozott: 1657-ben Kismartonban volt gvárdián, majd kétszer is megválasztották provinciálisnak (1665–1668, 1680–1683).⁴⁹⁹

Elzearius Textor (†1717) előbb 1690 és 1693 között a boldogasszonyi, majd a kismartoni kolostor előjárója (1709–1712). Az Esterházyak városában az ottani kanonisszák gyóntatójaként („confessarius Monialium canonicarum Kismartonii”, 1717) is működött.⁵⁰⁰ Nevét dominikánus kortársának, Thomas Bucellenusnak (†1718) egy prédikációkat tartalmazó kolligátumába írta bele (*Actaeon evangelicus... – Glück und Stern...*, München, 1685).

Daniel Guzmann (1667–1723) a kismartoni ágostonos kanonisszák gyóntató papja volt (1697/1698), később a ferences kolostor gvárdiánja lett (1698/1700). 1701 és 1709 között miniszter provinciális, majd visszakерült Kismartonba, s a Kálváriahegyen szolgált praesidensként (1711–722).⁵⁰¹ Ismert könyve a koraújkor egyik legjelentősebb scotistájának, Bartolomeo Mastri (1602–1673) itáliai ferencesnek metafizikai disputációja (*Disputationes in XII. Arist. Stag. Libris metaphysicorum*, Velence, 1647).

Johannes a Capistrano Sebacher (1673–1741) a ferences renden belül a legmagasabb tisztségeket töltötte be, így volt kismartoni hitszónok, generális vizitátor, miniszter provinciális (kétszer is) és szentföldi előjáró.⁵⁰² Íróként is nevet szerzett magának a boldogasszonyi templom

498. WEISS 1978, 146. Nr. 2753. § 499. WEISS 1978, 170. Nr. 3256. § 500. WEISS 1980, 91, 135.; Fraknó, Eisenstädter RAR, 1690: Nr. 174.; 1691: Nr. 125.

183.; 1692: Nr. 129., 159.; 1693: Nr. 137. § 501. WEISS 1980, 322.; WEISS 1978, 114. Nr. 2138.; Kuzman. § 502. WEISS 1978, 184. Nr. 3541.

felszentelésekor mondott prédikációjának kiadásával (*Der zum vierten erbaute Tempel Salomon...*, Nagyszombat, 1703). Kismartonból egy kolligátuma maradt fenn, melynek első tagja Hermannus Mott (1624–1704) *Manus religiosorum* (Köln, 1697), a második Thomas a Kempis fő művének egy átdolgozása (*Viator christianus*, Róma, 1698).

Egyéb egyházi személyek

Johannes Vicarius (1603–1666) elzászi származású jezsuita az Esterházy család életének egyik kulcsfigurája volt. Két családfő mellett is szolgált, először László (1626–1652), majd Pál (1635–1713) idejében. Pályája elején főként kollégiumokban, majd 1639-től Sopronban, 1644-ben Bécsben működött szónokként és lelkipásztorként, 1648-tól pedig élete végéig az Esterházy-misszió állandó tagja.⁵⁰³ A jezsuita atya szerepet játszott Esterházy Orsolya és Pál titkos házasságának létrejöttében is, s azon kevés emberek egyike volt, akik jelen lehettek a fraknoi esküvőn. Részt vett a fraknoi és a kismartoni (1659),⁵⁰⁴ majd a pápai térítésekben (1660). A familia Vicarius atya szolgálatait úgy hálálta meg, hogy a kismartoni családi kriptában temették el.⁵⁰⁵ Kismartonból Cornelius a Lapidének (1567–1637) egy Mózes könyveihez írt kommentárja ismert, aminek bejegyzése szerint „Ego Johannes Vicarius SJ. sacerdos Anno 1647.” Péter Jánosnak ismert egy 1660-ban készült, könyves adatokat tartalmazó följegyzése is, de azok között ez a kötet nem szerepel.⁵⁰⁶ Neve ugyan fölmerült, mint a *Szent Patricius purgatóriumjáról való história* (Bécs, 1661/1662) lehetséges szerzője, ma már azonban tudjuk, hogy Kralics István ferences szerzetes volt a fordító.⁵⁰⁷

Martinus Sebalus (XVII. sz. eleje) a bejegyzések szerint az alsó-ausztriai Garban volt parochus, majd bécsi vikárius és a Szent István-székesegyház Szent Mihály kápolnájának tanácsosa. Négy könyvét ismerjük, melyből kettő egyházi, lelkipásztori hivatásához kötődik: egy velencei kiadású misekönyv (1519) és Jean Raulin beszédgyűjteménye (Lyon, 1518). A harmadik a legújabb kiadású könyve, Szent Jeromos válogatott levelei Petrus

Canisius kiadásában (Köln, 1586). S a negyedik Jacobus Philippus de Bergamo híres asszonyokról írt műve (Ferrara, 1497), melynek ajánlása Aragóniai Beatrixnak szól.

A bejegyzésekben olvasható papok neve mellett szinte minden esetben nyugat-magyarországi (Esterházy-birtokok), illetve alsó-ausztriai városok, falvak szerepelnek, így többek között Cinfalva, Feketeváros, Fraknó, Kismarton, Szárazvám, illetve Gars, Schiltern, Waidhof. Ezen könyvek útjával kapcsolatban csak feltételezésekbe tudunk bocsátkozni, akárcsak korábban a nem kismartoni ferences kolostori bejegyzések kapcsán. Az Esterházy-birtokokon működő plébánosok könyveinek sorsát illetően felmerülhet az a lehetőség, hogy valamilyen oknál fogva (halál?) azok a földbirtokoshoz, vagyis az Esterházy család aktuális fejéhez kerültek, ő pedig azokat átadta a kismartoni ferenceseknek, hiszen ezen könyvek a legtöbb esetben a lelkipásztori munkát segítették (prédikáció, zsoldmgyarázat, misekönyv). Ezt a feltevést ugyanakkor gyengíti az a tény, hogy a „Conventus Kismartoniensis” bejegyzés szinte sosem szerepel ezen könyvekben – persze egy kolostor nem minden esetben tüntette fel a tulajdonjegyét egy könyvben. Egy másik megoldás felé mutat Andreas Osvaldus prédikációs kötetében (Salzburg, 1683) lévő egyik tulajdonos, a „Parochus Kismartoniensis” neve mellett szereplő évszám: 1730. A könyv tehát a könyvjegyek összeírása, 1722 után került Kismartonba. Ez az adat arra utal, hogy a településnevet tartalmazó possessorbejegyzéses könyvek (vagy egy részük?) a szerzetesrendek feloszlása (1782) után kerülhettek mostani őrzési helyükre.

Világi könyvtulajdonosok

Az egyelőre ismeretlen Johannes Altmann neve kilenc kötetben (10 mű) szerepel. Az „Altmann” vezetéknev nem igazán ritka, ilyen nevű család Kismartonban is élt: az 1715. évi országos összeírásból egy Adamus Altmannról tudunk;⁵⁰⁸ továbbá Harald Pricklernek a kismartoni, barokk-kori művészekről összeállított könyvében is fölbukkan ebből a korszakból egy Michael Altmann nevű aranyműves.⁵⁰⁹ Johannes Altmann beírásai szinte

503. MARTÍ 2013, 112–113. 504. Az 1659 őszi eseményekről három levelében számolt be Esterházy Pálnak: FAZEKAS 1994, 182–184. 505. WEISS 1980, 266.: „Am 11.9.1666 feuerlich in der Gruft zum hl. Josef begraben”. 506. FAZEKAS 2014c, 170.; MONOK-ZVARA 2020b, Nr. 2610. 507. HAUSNER 2001, 339.; MONOK-ZVARA 2020a, Nr. 174.; MONOK-ZVARA 2020a, 2, 48–49. 508.

508. *Conscriptio Liberae, ac Regiae Civitatis Kismart. penes Idaeam per Inclitos status, e tordines Regni Hungariae concinnatam, per nos introscriptos peracta modo, et ordine introscriptis. Anno 1715. Die 24. Septemb.* https://adatbazisokonline.hu/adatbazis/az-1715_-evi-orszagos-osszeiras/adatlap/7140 (2022. április 27.) 509. PRICKLER 2013, 84. 209: Michael Altmann aranyműves.

minden esetben datáltak (1648 és 1651), s ezekbe néhány év múlva a kolostor tulajdonjegye is belekerült, a legtöbb esetben 1654-ben, vagyis Malomfalvay Gergely és Melchior Dionich gvárdiánsága idején. Az izgalmas, többnyelvű kis gyűjteményből hat a világtörténelem témakörébe tartozik: Luis de Ávila y Zúñiga (1500 k.–1564 k.) spanyol hadvezér és történetíró a schmalkaldeni háború (1546–1547) részvevőjeként írta meg annak eseményeit (Strasbourg, 1620). Altmann olaszul olvashatta Gasparo Bugatti (1500–1599) históriáját, németül Jakob Schöpfer (1545–1616) heidelbergi professzor chorográfiáját a német nemzetről és Lodovico Guicciardini (1521–1589) leírását Németalföldről. Továbbá latinul a jezsuita Orazio Torsellini (1545–1599) historiográfus világtörténetét a kezdetektől 1598-ig és a Valerius Maximus által megírt „emlékezetre méltó tetteket és mondásokat” Justus Lipsius kiadásában.

Politikai és egyben erkölcsfilozófiai munka Nicolas Caussin (1583–1651) *Aulae sanctae*jának egy kötete (Bécs, 1638). Részben szintén a filozófiai művek közé tartozik az az *opera omnia* (Lyon, 1604), amelyben a két Seneca, a filozófus és a rétor írásai vannak összegyűjtve, s amelyet az antwerpeni születésű Andreas Schott (1552–1629) jezsuita klasszika-filológus, patológus rendezett sajtó alá. A grammatikát képviseli a sokoldalú német humanista, Rodolphus Goclenius (1547–1628) *Problematum grammaticorum* (Strasbourg, 1602), a természettudományt pedig a német evangélikus teológus Wolfgang Franz (1564–1628) *Historia animalium sacrája* (Wittenberg, 1603).

Bánffy Kristóf (1577–1644) Somogy és Zala megye főispánja, tárnokmester, majd főpohárnok sok magyarországi arisztokrata családhoz hasonlóan áttért a katolikus hitre, a szakirodalom szerint 1598-ban.⁵¹⁰ Alsó-lindvai birtokát előbb Nádasdy Ferenc, majd fej- és jószágvesztése után sógora, Esterházy Pál szerezte meg.⁵¹¹ Talán ekkor, az Esterházyakon keresztül került két olyan kötete is Kismartonba, amiben possessorbejegyzése is olvasható. Esterházy Apponyi Balázs zsoldárparafrázis-kiadását

(Bécs, 1625) megtartotta magának,⁵¹² a navarrai hittudós Martinus Azpilcueta *Enchiridion*ját (Mainz, 1603) azonban átadta a barátoknak, hiszen ez a könyv a missziózó papok kézikönyve volt,⁵¹³ akik azt be is vezették könyvjegyzékükbe („Cathalogo C(on)ventus Kismartoniensis inscriptus (...”).

Több olyan kötettel is találkozhatunk, amelynek a bejegyzés szerint az első tulajdonosa egy a térségben szolgáló plébános volt, s tőle jutott valamilyen módon a ferencesekhez. Egy Nicolaus Avancini-kötetet (*Imperium Romano-Germanicum, a Carolo Magno ... ad ... Leopoldum Hungariae Bohemiaeque regem*, Bécs, 1658) például először Joannes Strebele feketevárosi pap birtokolt, tőle a plébániára, majd később a ferencesekhez került.⁵¹⁴

Beke Zsigmond (XVII. sz. első fele), „a könyvek értő ismerője”, Batthyány Ádám deákja, udvari számtartója volt, aki személyes íródeáki feladatokat is ellátott.⁵¹⁵ Nyolc kötete (huszonegy nyomtatvány) maradt fenn a németújvári,⁵¹⁶ egy pedig a kismartoni ferenceseknél. Beke 1636-ban, a ferencesek pedig 1657-ben írták be nevüket Francisco Ruiz de Montoya *Regulae intelligendi scripturas sacra* (Antwerpen, 1553) című művébe.⁵¹⁷ Bár Batthyány Ádámot az Esterházyakkal rokoni szálak kapcsolták össze (leánya, Batthyány Eleonóra, Esterházy László felesége volt), valószínűbb, hogy a ferenceseken keresztül jutott a Beke-kötet Kismartonba. A könyvnek volt még egy tulajdonosa, Kissith János magister; ha ő rokona volt annak a Kisich Györgynek, aki kismartoni főporkolábként szolgált Esterházy László idejében (1651),⁵¹⁸ akkor viszont tőle kerülhetett a könyv a barátok gyűjteményébe.

Francesco Orsolini (1655–1700) igen rövid ideig, 1696-tól haláláig szolgált várplébánosként a kismartoni kastélyban.⁵¹⁹ Az elhunytakor felvett összeírás szerint több mint 100 kötete volt, amelyről Esterházy Pál rendelkezett: „Némely éretlen emberek a magyar Cancellárián akarnák megkérni a szegén Apátúr jószágát, aki bennünket illet mint Collator és Patrónust. ... Aminémő könyvek maradtak, azokat a bibliotecába

510. HORVÁTH S. 1942, 35.; MONOK 2012, 87. § 511. HORVÁTH S. 1942, 36–41. § 512. MONOK, ZVARA, 2020b, Nr. 385. § 513. MONOK 2012, 90. § 514. „Ex libris Joannis Strebele Parochi Purpacensis 1640. et Anno 1660 ad eandem parochiam.” Lásd erről: WEISS 1983, 74. – A Svábföldről származó Strebele (1598–1665) életére: BÁN J. 1941, 178.; KIETAIBL 1971, 124. Fazekas Istvánnak köszönöm az adatokat. § 515. KOLTAI 2005, 530–546. § 516. ZVARA

2021, 50. § 517. KOLTAI 2002, 94. § 518. MARTÍ 2013, 145. § 519. Szerződése és fizetési számlái: Fraknó, Archiv der Esterházy Privatstiftung, Eisenstädter RAR, 1696: Nr. 74.; 1697: Nr. 77.; Nr. 78.; 1699: Nr. 74.; 1700: Nr. 73.: ezen iratban ugyanakkor megjegyzik, hogy június 19-én elhunyt. Életére: MOHL 1935, 110–111.; FAZEKAS 2014c, 163–165.

köll tenni.⁵²⁰ Azt nem tudni, hogy ténylegesen hány kötet gazdagította a hercegi könyvtárat, de Orsolini tulajdonosi bejegyzései alapján könyveinek a harmada mindenképpen.⁵²¹ Az Esterházy- és a kismartoni ferences könyvtár történetének és anyagának össze-

fonódása kapcsán kerülhetett az elhunyt várplébános több (?) kötete is a barátok gyűjteményébe a XVIII., vagy akár a XX. században. Egy ilyenről biztosan tudunk, Johannes Bodler (1629–1698) jezsuita prédikátor *Angelus salutis verbi Dei praedicatoruma* (Bécs, 1678).

21. A kismartoni ferences rendház

⁵²⁰. MNL OL P 108 Rep. Fasc. C. Nr. 61. Esterházy Pál Wibmer György kismartoni tiszttartónak, Eperjes, 1700. június 30. Idézi: FAZEKAS 2014c, 167. ⁵²¹. MONOK–ZVARA 2020b, Nr. 2724–2814.

Összefoglalás

Az Assisi Szent Ferenc által megvalósított lelkiség és közössége példamutatása, emberhez, állathoz és természethez való viszonya elsöprő erejű volt, s követőik pár éven, évtizeden belül megjelentek Európa majd minden országában, így a Magyar Királyság területén is. Ernest Renan Jézus-életrajzíró fogalmazott úgy, hogy ami Ferenc után történt, az valami olyasmi, „mint a názáreti Jézus és az evangéliumok esetében”. Varga Kapisztrán ezen gondolatot tovább viszi, hiszen szerinte ha tudományos aspektusból beszélhetünk „Jézus-jelenségről”, akkor használhatjuk a „Ferenc-jelenség” kifejezést is.⁵²² Ehhez tartozik még megtérése, evangéliumi élete és hatása. A rendalapító által megkívánt életvitel azonban igazából csak addig volt tartható, amíg nem alakultak renddé, egy szervezett, a pápa által jóváhagyott *ordóv*á. *Il Poverello* súlyos örökséget hagyott követőire. Az örökség továbbvitele pedig létkérdés volt, hiszen életben kellett tartani a „Ferenc-jelenséget”.⁵²³ A kismartoni ferencesek XIV., illetve XVII. századi megtelepedésüktől kezdve XX. századi szolgálatukig tevékenykedtek e szellem jegyében, amihez gazdag könyvgyűjteményük is segítségükre volt.

A kismartoni ferencesek népszerűségüket sokrétű tevékenységüknek köszönhették, hiszen kolostorukon és városukon kívül is szolgáltak. Ha kellett, a városi plébánián segítettek ki a plébánosokat keresztelekor vagy egy-egy mise megtartásakor,⁵²⁴ vagy részt vettek betegek ápolásában, például abban az 1713-as pestisjárványban, amelyben Esterházy Pál is elhunyt. Hogy a segítség elkelt, jól mutatja, hogy 1760-ban a Barmherziger Brüder társasága is megtelepedett a városban, akik egy kórházat is alapítottak; a ferencesek (a „Conventus Kismartoniensis

ad S. Michaelem” lakói) a közösség feloszlásáig nekik és a Kálvária-hegyi barátoknak is segítséget nyújtottak a hívek lelki gondozásában.

Különleges kapcsolat fűzte őket a kastély melletti épületben lakó ágostonos kanonisszákhoz is. Esterházy Pál 1678-ban tulajdonképpen Krisztina Terézia lánya számára⁵²⁵ alapította (aki 1693-ban annak vezetője is lett) és látta el adományokkal.⁵²⁶ Az alapítás évében kelt szerződés értelmében a ferencesek biztosították a napi két misét („zwei Messen lesen”), egy gyóntatóatyát,⁵²⁷ az alapító pedig évente 150 forintot és 20 akó bort („20 Urnen Wein”) adományozott.⁵²⁸

A kismartoni ferencesek névsorát végig nézve az újra alapítástól 1722-ig igazán imponáló listát láthatunk. A provincia sok esetben a legképzettebb, legjobb képességű szerzeteseit küldte ide. A barátok egy része úgy került Kismartonba, hogy már korábbi „szolgálati helyén” nagy tapasztalatot szerzett mint prédikátor vagy hittérítő, s más kolostorokban, illetve a rend vezetésében is fontos tisztségeket töltött be custosként, vicariusként, definitorként vagy miniszter provinciálisként, akár többször is. S a rendalapító azon követői, akik Kismartonban éltek, szintén hasznos tapasztalatokra tettek szert, más kolostorokban elkerülve az ottani közösség nagy segítségére lehettek. A névsor különösen erős a protestáns térítések korában, azaz Esterházy Miklós és Pál idején. Igazán hatékony lehetett Litomiczi László (†1683) és Malomfalvy Gergely (1616–1669) tevékenysége. Ők töltötték be legtöbbször a gvárdiáni tisztséget; Litomiczi volt custos, illetve vicarius provinciae, Malomfalvy pedig többek között miniszter provinciális, valamin a cseh- és lengyelországi

522. VARGA K. 2011, 28. § 523. VARGA K. 2011, 28–29. § 524. WEISS 1980, 126. § 525. MOHL 1938.; MACZÁK 2009, 125–140. VISKOLCZ–ZVARA–KIRÁLY–KISS–MONOK 2019, 240. Nr. 273., 242–245. Nr. 277–281.; VISKOLCZ–ZVARA–KISS–KIRÁLY 2022, 13, 60, 238. stb. § 526. Ez volt Magyarország egyetlen ágostonos kanonissza (Chorfrauenstift) kolostora. KOLTAI 2016.; Weiss Mihály megadja az ott lakó kanonisszák és ferences gyóntatóik

névét is: WEISS 1980, 129–135. § 527. A kifizetési számlák szerint a gyóntatóatyja csak néhány évig volt ferences, a nővérek kívánsága szerint ezt a feladatot a későbbiekben ágostonos kanonokon látták el. WEISS 1980, 133. § 528. WEISS 1980, 132. Weiss kolostortörténetében megemlíti még egy dátum és aláírás nélküli kéziratot, amelyben maguk a nővérek írták le részletesen, mit is szeretnének kérni a barátoktól.

rendtartományok generális vizitátora is. Sikereikhez nyilvánvalóan hozzájárult nagy műveltségük is. Litomicziri-ról tudjuk, hogy részt vett mind Nádasdy Ferenc, mind Batthyány Ádám levéltárának rendezésében, valamint Nádasdy feltehetőleg az ő kezdeményezésére adatta ki Bonaventura Szent Ferenc életrajzát (Bécs, 1652).⁵²⁹ Malomfalvy pedig lelkiségi művek szerzője, s ő is több szálon kapcsolódott az említett két főúrhoz. Kiadványaik nyomtatását szervezte, de fordított is.⁵³⁰

Esterházy Miklós kolostor-újraalapítása és az adománylevélben biztosított támogatása megvetette a ferences barátok több évszázados működésének alapját, amit fia, Pál is méltóképpen folytatott. Esterházy Pál életét végig kísérték a különböző szerzetesi közösségek, köztük a ferencesek, akiknek rendszeresen különböző adományokat tett, s alapítványokkal segítette működésüket. A „ferencesek jótevője” megbecsülésének pedig egyik legbeszédesebb megnyilvánulása volt az, hogy a kismartoni kolostort választotta saját és családja örök nyughelyül. Halála után itt állították fel castrum doloristát is, amelynek rézmetszete Vargyasi András gyászbeszédének nyomtatott kiadása⁵³¹ mellékleteként maradt ránk. A gyászemlévény képi elemeiben a barokk mecénás-réteg utolsó hazai képviselőjét, annak szellemiségét ábrázolja.⁵³² A nádor több ezer kötetes könyvtárának egy jelentős részét pedig a ferenceseknek adományozta.

A kismartoni ferencesek bibliotékája egy gazdag, jól felszerelt szellemi arzenál, amely nagyban segítette mindennapi lelkipásztori és prédikációs tevékenységüket. Teljes mértékben illeszkedett tevékenységükhöz, így főként „funkcionális, helyi és rendi sajátosságokat” mutat.⁵³³ A ferencesekre jellemzően a beszédgyűjtemények, a bibliakommentárok és az erkölcteológiai művek dominálnak, de szép számmal vannak jelen a vitairatok a katechetikai kiadványokkal együtt, a jogi, az irodalmi-nyelvészeti, valamint a filozófiai munkák. Külön kiemelendő a lelkiségi kiadványok igen jelentős száma, amelyek a szerzetesek szellemi épülését és lelki felüdülését is szolgálhatták.⁵³⁴

A gyűjteményből kiemelkedik néhány nagy életmű, illetve többkötetes kiadvány, így többek között a ferences

Franciscus Caccia (1649–1725), a jezsuita Cornelius a Lapide (1567–1637), Jeremias Drexel (1581–1638), Henri Lamormaini (1575 k.–1647) és Nádasdi János (1614–1679), az egykori jezsuita Pázmány Péter (1570–1637), a domonkos Luis de Granada (1504/5–1588), Thomas Stapleton (1535–1598), Pierre de Besse (1567–1639), az Ágoston-rendi Thomas a Kempis (1380 k.–1471), valamint Marcus Tullius Ciceró és Arisztotelész. Csak az ő írásait összeszámolva közel 150 művet tesznek ki. Többük alkotásai több korszaknak is kedves olvasmányai, újra és újra megjelennek, amiket a ferencesek rendszeresen be is szereztek, s ez a könyvek olvasásának intenzitását mutatja.

A kiadványok jelentős része viszonylag friss kiadás (akár a XVII. századi alapítást, akár az 1722-es összeírás évét nézzük), az ősnymtatványok száma elenyésző, és a XVI. századiak sem számottevőek. Mindez köszönhető a jó földrajzi elhelyezkedésüknek, hiszen például Pozsony, de különösen Bécs fontos könyvbeszerzési helyek lehettek. Nyelvileg nézve a gyűjteményt a latin van túlsúlyban, de igen nagy arányban vannak jelen a német nyelvű kiadványok, hiszen Kismarton alapvetően mindig is egy német nyelvű város volt és az is maradt, még annak ellenére is, hogy a XVII. század első felében egy magyar arisztokrata család birtokába került. Továbbá az is megfigyelhető, hogy a ferencesek több mű német fordítását részesítették előnyben vásárlásaikkor, és nagy a német származású szerzők aránya is. A nyelveket tekintve még meg kell említeni a kevés magyar és a még kevesebb szláv (horvát, szlovén, cseh, szlovák) nyelvet. A mariánus provinciára jellemző volt, hogy tagjai három különböző nemzetiséghez tartoztak,⁵³⁵ s amíg ez a kolostor lakóinak névsorát végignézve vissza is tükröződik, a kismartoni bibliotéka állományára azonban ez már kevésbé igaz. Az olaszul olvasható könyvek pedig a XVII. század közepén kerülhettek a ferencesekhez, feltehetően egy-két szerzetes és világi személy egyéni érdeklődésének köszönhetően. Assisi Szent Ferenc követőit feltehetően a rend és a rend-alapító itáliai eredete is befolyásolhatta ebben.

529. VISKOLCZ 2013, 83., 116., 323.; IVÁNYI B.–HERNER–MONOK, Adattár 11, 1983, 569.; KOLTAI 2012, 193., 348. § 530. KOLTAI 2012, 126–127., 131–143.; VISKOLCZ 2013, 121–122. § 531. VARGYASI 1713. § 532. GALAVICS 1988, 157. §

533. KNAPP 2016, 395. § 534. MADAS–MONOK 2003, 125. § 535. BRUCK 2021, 18.

Appendix

RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE

ca.	circa
coll.	colligatum
comp.	composuit
ed.	edidit
emend	emendavit
i. e.	id est
iun.	iunior
MNL OL	Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára
Nr.	Numerus
poss.	possessor
praef.	praefatio
r.	recto
s. a.	sine anno
s. l.	sine loco
s. typ.	sine typographo
sen.	senior
transl.	translatus
v.	verso
Apponyi H.	<i>Hungarica, Ungarn betreffende im Auslande gedruckte Bücher und Flugschriften</i> , gesammelt und beschrieben von Alexander APPONYI, Bände I–IV, Band IV: besorgt von Lajos DÉZSI, München, Rosenthal, 1903–1927.
Baudrier	BAUDRIER, Henri, <i>Bibliographie lyonnaise, recherches sur les imprimeurs, libraires, relieurs et fondateurs de lettres de Lyon au XVI. siècle</i> , publ. et continuées par Julien BAUDRIER, Paris, Nobele, 1964–1965.
BnF	Bibliothèque nationale de France
BVB	Bibliotheksverbund Bayern

CIH	SAJÓ Géza, SOLTÉSZ Erzsébet, <i>Catalogus incunabulorum quae in bibliothecis publicis Hungariae asservantur</i> , Budapest, Akadémiai Kiadó, 1970.
COPAC	Jisc Library Hub Discover (formerly COPAC)
Csontos 1883	CSONTOSI János, <i>A kis-martoni herczeg Esterházy-könyvtár</i> , in <i>A magyar Történelmi Társulat 1883. évi aug. 22–27-iki vidéki kirándulása Sopron városába és Sopron vármegyébe</i> , szerk. SZILÁGYI Sándor, Budapest, MTA, 1883, 88–92. (A Századok 1883. év VIII. füzeteként is megjelent.)
DEENK	Debreceni Egyetemi és Nemzeti Könyvtár
EstBibl.	MONOK István, ZVARA Edina, <i>Esterhasiana Bibliotheca, A gyűjtemény története és könyvanyagának rekonstrukciója</i> , Budapest, MTA KIK–Kossuth, 2020 (Esterhazyana).
GBV	Gemeinsamer Verbundkatalog
GW	Gesamtkatalog der Wiegendrucke, Leipzig, Hiersemann, 1925–.
Hain	HAIN, Ludwig, <i>Repertorium bibliographicum, in quo libri omnes ab arte typographica inventa usque ad annum MD. typis expressi ordine alphabetico vel simpliciter enumerantur vel adcuratius recensentur...</i> , Stuttgart, Cotta, 1826–1838.
Hárich János jegyzéke (1937)	<i>Inventarium der bei den P.P. Franziskanern in Eisenstadt befindlichen und von der Domäne übernommene und im Schloß Eisenstadt untergebrachte Büchersammlung, Sog. Bibliotheca Esterhazyana 1937. Bis auf die rot gekennzeichneten Bücher 1945 von den Russen verschleppt, Nr. 14,022–15,906</i> , hrsg. Johann HÁRICH. Eisenstadt, Esterházy-Bibliothek, Protokoll Nr. 6341.
HBZ	HBZ-Verbundkatalog
HeBIS	Hessischen Bibliotheks- und Informationssystem
ICCU	Instituto Centrale per il Catalogo Unico delle Biblioteche Italiane e per le Informazioni Bibliografiche
ISTC	Incunabula Short Title Catalogue
Kioplus	Kioplus – Verbundkatalog von GBV und SWB
KB-NN	KB Nationale Bibliothek
MTA KIK	Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár, Levéltár és Információs Központ
OSZK	Országos Széchényi Könyvtár
ÖBV	Österreichische Bibliothekenverbund
ÖLB	Österreichische Landesbibliothekenverbund
ÖNB	Österreichische Nationalbibliothek
Petrik I.	<i>Bibliographia Hungariae 1712–1860, seu catalogus librorum in Hungariae, et de rebus patriam nostram attingentibus extra Hungariam editorum – Magyarország bibliográfiája 1712–1860, könyvészeti kimutatása a Magyarországon s hazánkra vonatkozólag külföldön megjelent nyomtatványoknak</i> , vol. I–IV, összeáll. PETRIK Géza, bev. SZILÁGYI Sándor, Budapest, Dorowsky Ágost, Pallas, 1888–1892. (reprint: Budapest, OSZK, 1968–1970.)
Petrik VII.	<i>Additamenta – Pótlások</i> , szerk. PAVERCSEK Ilona, Budapest, OSZK, 1989.
RMK I.	SZABÓ Károly, <i>Régi Magyar Könyvtár, Az 1531-től 1711-ig megjelent magyar nyelvű hazai nyomtatványok könyvészeti kézikönyve</i> , Budapest, MTA, 1879.
RMK II.	SZABÓ Károly, <i>Régi Magyar Könyvtár, Az 1473-tól 1711-ig megjelent nem magyar nyelvű hazai nyomtatványok könyvészeti kézikönyve</i> , Budapest, MTA, 1885.
RMK III.	SZABÓ Károly, HELLEBRANT Árpád, <i>Régi Magyar Könyvtár, Magyar szerzőktől külföldön 1480-tól 1711-ig megjelent nem magyar nyelvű nyomtatványoknak könyvészeti kézikönyve</i> , Budapest, MTA, 1886–1891.

RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE

RMNy	<i>Régi Magyarországi Nyomtatványok 1473–1600</i> , BORSA Gedeon, HERVAY Ferenc, HOLL Béla, KÄFER István, KELECSÉNYI Ákos munkája, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1971. – <i>Régi Magyarországi Nyomtatványok 1601–1635</i> , BORSA Gedeon, HERVAY Ferenc, HOLL Béla munkája, FAZAKAS József, HELTAI János, KELECSÉNYI Ákos, VÁSÁRHELYI Judit közreműködésével, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1983. – <i>Régi Magyarországi Nyomtatványok 1636–1655</i> , HELTAI János, HOLL Béla, PAVERCSIK Ilona, P. VÁSÁRHELYI Judit munkája, DÖRNYEI Sándor, V. ECSEDY Judit, KÄFER István közreműködésével, Budapest, Akadémiai Kiadó, 2000. – <i>Régi Magyarországi Nyomtatványok 1656–1670</i> , HELTAI János, PAVERCSIK Ilona, PERGER Péter, P. VÁSÁRHELYI Judit munkája, V. ECSEDY Judit, KÄFER István közreműködésével, Budapest, Akadémiai Kiadó, 2012.
Rudomino	Biblioteka Inostrannyj Literatury Im. M. I. Rudomino
SBB	Staatsbibliothek zu Berlin
SBN	Servizio Bibliotecario Nazionale
SWB	Südwestdeutscher Bibliotheksverbund
SZTE KK	Szegedi Tudományegyetem Klebelsbeg Könyvtár
UniCat	Union Catalogue of Belgian Libraries
VD16	Das Verzeichnis der im deutschen Sprachbereich erschienenen Drucke des 16. Jahrhunderts
VD17	Das Verzeichnis der im deutschen Sprachraum erschienenen Drucke des 17. Jahrhunderts
VD18	Das Verzeichnis der im deutschen Sprachraum erschienenen Drucke des 18. Jahrhunderts
VISKOLCZ 2015	VISKOLCZ Noémi, <i>Nádasdy Ferenc (1623–1671) nyomdái</i> , Budapest, Argumentum, 2015 (A Magyar Könyvszemle és a MOKKA-R Egyesület füzetei, 7).
WEISS 1980	WEISS, Michael, <i>Die Geschichte des Franziskanerkloster zum Hl. Michael in Eisenstadt, 1630–1980</i> , Manuskript, Eisenstadt, 1980.

22. Ešterházy Pál hercegi címere a kismartoni ferences rendház bejárata felett

AZ 1722. ÉVI KÖNYVJEGYZÉK

Inventarium

*Totius supellectilis U(en)erabilis Conventus Kismartoniensis sub Guardianatu M. U(en)erandi
P(at)ris Danielis Pécsi pro Anno 1722.
revisum et conscriptum, et primo quodam habentur I^{mo}*

In Bibliotheca

A

1.
Angeli de Ganglionibus (!) aretini iura Pontificia Caesarea A 1
ANGELUS de Gambilionibus; ACCOLTUS, Franciscus:
Opus preclarum viri prestantissimi domini Angeli Aretini ...
super quattuor libris institutionum; cum casibus longis ...
Francisci de Aretio ... positis quidem in margine ... Opus
preclarum super quattuor libris Institutionum. Lugduni,
Nicolaus de Benedictis, 1504. – HeBIS
Másik kiadás: 1513.
2.
Antiphonarium et graduale antiquum A 2
Talán ez:
[ANTIPHONALE.] (Impressum Parrhisiis, per Nicolaum
Despratis, 1508.)
Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 15,242 G/7.
3.
Aloysij Novarini adagia Sanctorum Patrum A 3
NOVARINI, Aloysius: Adagia Sanctorum Patrum Sancto-
rum Ecclesiasticorumque Scriptorum Monumentis prompta
quae explicantur et illustrantur, insertis, ut res exigebat, Vitiis
evellendis, Virtutibus implantandis, Excursibus Ethologicis ...
Lyon, sumpt. Laurentii Durandi, 1636. – BnF
Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria. Jelzet:
A 1/138 – Eisenstadt OFM. Nr. 66.
4.
Apparatus Concionatorum A 4
LABATA, Francisco: Apparatus concionatorum, seu loci
communes ad conciones ordine alphabetico digesti: Tomus
Secundus. Coloniae Agrippinae, Johannes Crithius, 1619. –
ÖLB
Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria. Jelzet: A
2/54 – Eisenstadt OFM. Nr. 110.
5.
Annalium ordinis minorum supplementum A 5
WADDING, Lucas; MELISSANUS DE MACRO, Anto-
nius; TURRE, Antonius Maria de, ed.: Annalium ordinis
minorum supplementa: ab anno 1213 usque ad annum 1500.
Augustae Taurinorum, ex typ. Joannis Jacobi Ghringhelli et
Pauli Mariae Dutti Sociorum, 1710. – SBN
6.
*Andreae Hartmani repertorium in opus tripartitum S.
Ambrosij A 6*
AMBROSIUS Mediolanensis, Sanctus; CRATANDER
(HARTMANN), Andreas, ed.: Divi Ambrosii episcopi Me-
diolanensis Omnia opera. Accuratissime revisa, atque in tres
partes nitidissime excusa. Eiusdem ... vita a Paulino episcopo
... conscripta. Repertorium ... alphabetica serie ... digestum.
Basileae, ex off. Adami Petri, 1516. – HeBIS, GBV
Poss.: 1) *Phil. Maxar.* (16. sz., elülső kötéstábla); 2) *Gabrielis
Budachkij ordinis Sancti Petri Apostoli principis.* (17. sz., elül-
ső kötéstábla)
Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 15,616 K/5.

7. *Antonij Bonfinij de actibus Hungarorum German(anice)* A 7
BONFINI, Antonio; BONER, Hieronymus, transl.: Des aller mechtigsten Künigreichs inn Ungern, wahrhafftige Chronick. Basel, Robert Winther; Bern, bey Mathia Apiaro, 1545. – Apponyi H. 1734
Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer V. Kasten B. Regal 4.
8. *Andreae Egerer de vita Eremitica ordinis S. Pauli primi eremitae* A 8
EGGERER, Andreas: Fragmen panis corvi protoeremitici seu reliquiae annalium eremi-coenobiticorum Ordinis Fratrum Eremitarum Sancti Pauli Primi Eremitae ubi imprimis vitae SS. antiquorum Eremitarum, qui claras Aegypti Nitrias, et Thebaidas, Anachoretis fertiles, in Hungariam usque perpetuis progressibus transtulerunt ... Viennae Austriae, Matthaeus Cosmerovius, 1663. – Apponyi H. 2649, EstBibl. Nr. 193/7, SWB
Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria. Jelzet: A 1/133 – Eisenstadt OFM. 1664.
9. *Antonij Dauroultij (!) flores exempl(orum) sive catechismus Historialis partes 4.* A 9
AVEROULT, Antoine d': Flores exemplorum sive catechismus historialis ... in quo fides catholica miraculis paene innumeris et exemplis sanctorum ... Tom. 4. Coloniae Agrippinae, Johann Kinckium, 1616–1618. – ÖBV
Másik kiadása: Köln 1624, 1685.
10. *Antonij de Guevara histor(iae) Germanice partes 1.2.3* A 10
GUEVARA, Antonio de; ALBERTINUS, Aegidius, transl.: Erster [–Dritter] Theil der guldenen Sendschreiben, darinn viel schöne Tractätel subtile discursen, artliche Historien, herzliche antiquiteten, unnd lauter gute exemplarische Sachen begriffen, so allen und jeglichen, hohen und nidern, Geistlich unnd Weltlichen Standes Personen, vast kurtzweilig, annemblich und nützlich zulesen. München, Adam Berg, 1598–1599.
A 17. század elején többször is kiadták.
11. *Aloysij Albrisi concionum opus tripartitum* A 11
ALBRIZIO, Luigi; NEUSSER, Bruno, transl.: Concionum Aloysii Albrizi ... Opus tripartitum. Cuius prima pars per quadragesimae ferias et dominicas efficaciter movet, terretque Peccatores. Secunda sermonibus habitis in Palatio Apostolico docte ac nervose instruit, monetque superiores. Tertia de sanctis non minus eleganter quam copiose plurium eorum depraedicat gesta ... Moguntiae, Johann Baptist Schönwetter, 1669. – ÖNB
12. *Alphonsi (!) Roderici exercit(ium) virtutum ac perfect. Religiosarum* A 12
RODRÍGUEZ, Alonso; MARTINEZ VAN WAUCQUIER, Matthias, transl.: Venerabilis Patris Alphonsi Rodericii Vallisoletani ... exercitium perfectionis iuxta Evangelicam Christi doctrinam absolutissimam: virtutum christianarum, maxime religiosarum praxim complectens, ex probatis veterum recentiorumque SS. Patrum traditionibus emedullatum, et in tres partes distributum ... Coloniae Agrippinae, apud Franciscum Metternich, 1702. – GBV
Másik kiadása: Köln, 1622, 1648, 1703.
13. *Augustini Mariae Historia medij Saeculi* A 13
Nem sikerült azonosítani.
14. *Acta Generalia alia capit(uli) Tolet(ani) ord(inis) Minor(um)* A 14
MICHELE, Agnolo: Constitutiones et statuta generalia Cis-montanae familiae Ord. S. Francisci de observantia. Ex decretis capitulorum generalium Romani anno 1639 et Toletani anno 1658 compilata, et per S. Congregationem super negotiis episcoporum et Regularium revisa, et approbata ... Romae, s. typ., 1663. – ICCU
Másik kiadása: Roma 1668, Venezia 1718.
15. *Acta Generalia alia capit(uli) Rom(ani) ord(inis) Minor(um)* A 15
STATUTA constitutiones et decreta generalia familiae Cis-montanae ordinis S. Francisci de Observantia, ex omnibus eiusdem Ordinis Constitutionibus, et Statutis collecta, et restituta iuxta sancitum in Capitulo Generali Romano Anni MDCXXXIX. Atque in Generali Congregatione Romana. Anni MDCXLII. approbata. Una cum Tabula, et Constitutionibus aeditis in eadem Congregatione Generali. Romae, typ. Camerae Apostolicae, 1642. – SBB
16. *Alexandri Calamato Con(ciones) Dom(inicales) Mariale totius Anni et speculum doloris* A 16
CALAMATO, Alessandro; HENRICUS a Monte Carmeli, transl.: Stella concionatorum seu, admodum reverendi domini Alexandri Calamati auctuarium absolutissimum: in Septem tractatus divisum. Quorum 1 Primus, annuale sive conciones in Dominicis totius Anni, 2 Secundus, Mariale sive Discursus in Festa singula B. Virg. Mariae, 3 Tertius, Pro Festo cuiuslibet Sancti per annum. 4 Quartus, Adventuale sive Discursus per totum Adventum. 5 Quintus, Spectaculum Dolorum Christi

et V. Mariae, 6 Sextus, Sententias SS. Scripturae et sanctorum Patrum, 7. Septimus vero Praxin adiuvandi Agonizantes ut pie moriantur, complectitur. Primum a dicto Ad. R. D. Alexandro Calamato Siculo Sacerdote conscriptum, nunc vero latinitati donatum. Francofurti, Johann Gottfried Schönwetter; Moguntiae, Nikolaus Heil, 1656. – GBV

Poss.: [*Malomfalvay Gergely*] (17. sz.)

Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria. Jelzet: A 2/93 – Eisenstadt OFM. Nr. 238.

17.

Articuli et decreta electoratus coloniensi(is) et Germ(anici) A 17
STATUTA et decreta synodi diocesanæ Coloniensis sub ... Principe ... Ernesto Archiepiscopo et Principe Electore Coloniensi et C. Praesidente ... Principe ... Ferdinando eiusdem ecclesiae coadiutore et administratore utriusque ... Bavariae Ducibus: Anno ... 1598 2. octob. celebratae. Coloniae Agrippinae, Goswin Cholinus, 1599. – SBB, VD16 ZV-9080

18.

Augustini Paolet discursus dom(nicales) ital(ice) A 18
PAOLETTI, Agostino: Discorsi predicabili delle domeniche fra l'anno... Venezia, Combi alla Minerva, 1651. – ICCU, EstBibl. Nr. 2749

Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. 15,305 H/1.

A 17. században több kiadása is volt.

19.

Abraham a S. Clara Judas A 19
ABRAHAM a Sancta Clara: Judas Der Ertz-Schelm: für Ehrliche Leuth, oder: Eigentlicher Entwurff, und Lebens-Beschreibung deß Iscariotischen Bößwicht. Worinnen unterschiedliche Discurs, sittliche Lehr-Puncten, Gedicht, und Geschicht, auch sehr reicher Vorrath Biblischer Concepten. Welche nicht allein einem Prediger auf der Cantzel sehr dienlich fallen, der jetzigen verkehrten, bethörten, versehrten Welt die Warheit unter die Nasen zu reiben: sondern es kan sich auch dessen ein Privat- und einsamer Leser zur ersprießlichen Zeit-Vertreibung, und gewünschten Seelen-Heyl gebrauchen. Saltzburg, Melchior Haan, 1710. – ÖNB

A korban többször is kiadták.

20.

Abraham a S. Clara A 20
Talán ezek valamelyike:

ABRAHAM a Sancta Clara: Grammatica religiosa, quae pie docet declinare a malo, et facere bonum ... Salisburgi, typ. ac sumpt. Melchioris Haan, 1691. – ÖBV, EstBibl. Nr. 1833

Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 15,455 J/1.

ABRAHAM a Sancta Clara: Grosse Todten-Bruderschaft, das ist: ein kurtzer Entwurff deß sterblichen Lebens ... Salzburg, bey Melchior Haan, 1684. – ÖBV, EstBibl. Nr. 1834

Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer III. Kasten J. Regal 3. Jelzet: Nr. 594.

(Coll. 1.) ABRAHAM a Sancta Clara: Oesterreichisches Deo gratias, das ist: ein außführliche Beschreibung eines hochfey-erlichen Danck-Fest ... Salzburg, Melchior Haan, 1684. – SBB

(Coll. 2.) ABRAHAM a Sancta Clara: Danck und Denckzahl deß achten gegen dem drey, das ist: ein kleine Schluß-Predig, so in der octav deß solennen Danck-Fest zu der allerheiligsten Dreyfaltigkeit ... Salzburg, bey Melchior Haan, 1684. – ÖBV

(Coll. 3.) ABRAHAM a Sancta Clara: Auff, auff ihr Christen! Das ist: ein bewögliche Anfrischung der christlichen Waffen wider den Türckischen Blut-Egel ... Salzburg, Melchior Haan, 1684. – ÖBV

(Coll. 4.) ABRAHAM a Sancta Clara: Astriacus Austriacus himmelreichischer Oesterreicher der hochheilige Marggraff Leopoldus ... Salzburg, Melchior Haan, 1684. – ÖBV

(Coll. 5.) ABRAHAM a Sancta Clara: Die heilige Hof-Art, das ist: ein schuldige Lob-Red, von dem grossen Wunderthätigen Indianer-Apostel Francisco Xaverio ... Salzburg, Melchior Haas, 1684. – SBB

(Coll. 6.) ABRAHAM a Sancta Clara: Der glückliche Fisch-Zug in Anzbach, das ist: ein trostreiche Predig von der überschwencklichen Barmhertzigkeit der Mutter Gottes ... Salzburg, Melchior Haan, 1684. – ÖLB

(Coll. 7.) ABRAHAM a Sancta Clara: Prophetischer Willkomb, das ist: ein Weissagung von Glück ohne Tück, der dritten kayserlichen vermählung Leopoldi mit Eleonora Magdalena Theresia ... Salzburg, Melchior Haan, 1684. – SBB

(Coll. 8.) ABRAHAM a Sancta Clara: Neuerwöhlte Paradeyß-Blum ... Salzburg, Melchior Haan, 1684. – ÖBV

(Coll. 9.) ABRAHAM a Sancta Clara: Der klare Sonnen-Schein, in dem heiligen, unnd berühmten Dominicaner Orden. Das ist ein kurtze Lob-Predig von ... Thomas Aquinate ... Salzburg, Melchior Haan, 1684. – SBB

(Coll. 10.) ABRAHAM a Sancta Clara: Wohlriechender Spica-Nardt, das ist: ein kurtze Lob-Verfassung deß heiligen Claravallensischen Abbtens und hönigfliessenden Lehrers Bernardi ... Salzburg, Melchior Haan, 1684. – ÖBV

(Coll. 11.) ABRAHAM a Sancta Clara: Soldaten-Glory, das ist: von dem heiligen Ritter und haysamen vorbitter Georgio schuldige Lob-Red ... Salzburg, Melchior Haan, 1684. – ÖBV

ABRAHAM a Sancta Clara: Reimb dich, oder ich liß dich, das ist: allerley Materien, discurs, concept, und Predigen, welche bißhero in unterschiedlichen Tractätlein gedruckt worden ... Salzburg, Melchior Haan, 1687. – ÖBV, EstBibl. Nr. 1835.

Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer III. Kasten J. Regal 3. Jelzet: Nr. 592.

- (Coll. 1.) ABRAHAM a Sancta Clara: Mercks Wienn, das ist: deß wütenden Todts ein umbständige Beschreibung ... im sechszehn hundert, und neun und sibentzigsten Jahr ... Salzburg, Melchior Haan, 1687. – ÖBV
- (Coll. 2.) ABRAHAM a Sancta Clara: Grosse Todten-Bruderschafft, das ist: ein kurtzer Entwurff deß sterblichen Lebens ... Salzburg, Melchior Haan, 1687. – SBB
- (Coll. 3.) ABRAHAM a Sancta Clara: Auff, Auff ihr Christen! Das ist: ein bewöglliche Anfrischung der Christlichen Waffen wider den Türckischen Blut-Egel ... Salzburg, Melchior Haan, 1687. – ÖNB
- (Coll. 4.) ABRAHAM a Sancta Clara: Danck und Denckzahl deß Achten gegen dem Drey, das ist: ein kleine Schluß-Predig, so in der Octav deß Solennen Danck-Fest zu der allerheiligsten Dreyfaltigkeit ... Salzburg, Melchior Haan, 1687. – ÖBV
- (Coll. 5.) ABRAHAM a Sancta Clara: Neuerwöhlte Paradeysß-Blum ... Salzburg, Melchior Haan, 1687. – ÖBV
- (Coll. 6.) ABRAHAM a Sancta Clara: Die heilige Hof-Art, das ist: ein schuldige Lob-Red, von dem grossen Wunderthätigen Indianer-Apostel Francisco Xaverio ... Salzburg, Melchior Haan, 1687. – SBW
- (Coll. 7.) ABRAHAM a Sancta Clara: Zeugnuß und Verzeichnuß eines lobwürdigsten Tugend-Wandels ... Salzburg, Melchior Haan, 1687. – ÖNB
- (Coll. 8.) ABRAHAM a Sancta Clara: Astriacus Austriacus himmelreichischer Oesterreicher der hochheilige Marggraff Leopoldus ... in einer Lob-Predig vorgestellt ... Salzburg, Melchior Haan, 1687. – ÖBV
- (Coll. 9.) ABRAHAM a Sancta Clara: Wohlriechender Spicardt, das ist: ein kurtze Lob-Verfassung deß heiligen Clavallensischen Abbtens und hönigfliessenden Lehrers Bernardi ... Salzburg, Melchior Haan, 1687. – SWB
- (Coll. 10.) ABRAHAM a Sancta Clara: Soldaten-Glory, das ist: von dem heiligen Ritter und haylsamen vorbitter Georgio schuldige Lob-Red ... Salzburg, Melchior Haan, 1687. – ÖBV
- (Coll. 11.) ABRAHAM a Sancta Clara: Oesterreichisches Deo gratias, das ist: ein außfürliche Beschreibung eines hochfeylichen Danck-Fest ... Salzburg, Melchior Haan, 1687. – ÖNB
- (Coll. 12.) ABRAHAM a Sancta Clara: Lösch Wienn, das ist: ein bewöglliche Anmahnung zu der Kayserl. Residentz-Statt Wienn in Oesterreich ... Salzburg, Melchior Haan, 1687. – ÖBV
- (Coll. 13.) ABRAHAM a Sancta Clara: Der glückliche Fisch-Zug in Anzbach, das ist: ein Trostreiche Predig von der überschwencklichen Barmhertzigkeit der Mutter Gottes ... Salzburg, Melchior Haan, 1687. – SBB
- (Coll. 14.) ABRAHAM a Sancta Clara: Prophetischer Willkomb, das ist: ein Weissagung von Glück ohne Tück, der dritten kayserlichen Vermählung Leopoldi mit Eleonora Magdalena Theresia ... Salzburg, Melchior Haan, 1687. – SBB
- (Coll. 15.) ABRAHAM a Sancta Clara: Der klare Sonnenschein, in dem heiligen, unnd berühmten Dominicaner Orden. Das ist ein kurtze Lob-Predig von ... Thomas Aquinate ... Salzburg, Melchior Haan, 1687. – SBB
- ABRAHAM a Sancta Clara; WEIGEL, Johann Christoph: Centi-folium stultorum in quarto. Oder hundert Ausbündige Narren in folio ... Wien, Christoph Lercher, 1709. – ÖNB, EstBibl. Nr. 1836
Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer III. Kasten J. Regal 3. Jelzet: Nr. 600.
21.
Alchoranum Mahomedanum A 21
DIONYSIUS Carthusianus; BLOMEVENNA, Petrus, ed.: D. Dionysii Carthusiani contra Alchoranum et sectam Machometicam libri quinque. 1. De perfidia Machometica et fide catholica, in generali; 2. Contra Alchorani errores singulos, in speciali; 3. Contra Machometi doctrinam, multaque Sarracenorum scripta; 4. Alchorani refutatio ex Evangelicis documentis; 5. Dialogus Christiani et Sarraceni de fide utriusque. Eiusdem de instituendo bello aduersus Turcas, et de generali celebrando Concilio. Contra vitia superstitionum ... Coloniae, apud Petrum Quentel, 1533. – HeBIS
22.
Andrea a S. Theresia conc(iones) Festorum quor(um) cunq(ue) extraordinariorum A 22–23
Nem azonosítható, a szerzőnek 35, valamilyen alkalomra írt német nyelvű prédikációja ismert.
23.
Antonij Cucchi Instit(utiones) iuris (anon(ici)) A 24
CUCCHI, Marco Antonio: Institutionum iuris canonici libri quatuor. Coloniae, apud Maternum Cholinum, 1566.
Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria. Jelzet: A 3/114 – Eisenstadt OFM Nr. 577/5.
24.
Augustini Paolet ser(mones) quadrages(imales) A 25
PAOLETTI, Agostino; EMANS, Jacobus, transl.: Quadragesimale sive discursus praedicabiles in omnes totius quadragesimae dominicas et ferias ... Coloniae Agrippinae, Johann Busäus, 1662. – GBV
Másik kiadása: 1677, 1700.
25.
Andreae Strobl Horolog(ium) solare mysticum A 26
STROBL, Andreas: Horologium Sciathericum mysticum, sive considerationes piae de sole iustitiae Christo Redemptore, ad XII. horas diei applicatae. Salisburgi, Melchior Haan, 1688. – ÖBV
Másik kiadása: 1694.

26.
Archimedes Christ(ianus) ad artem bene moriendi A 27
 VOCHET, Anastasius: Archimedes Christianus sive speculum tripartitum: Novis veluti reverberationibus doctrinarum saluberrimarum fulgens ... tribus voluminibus ... repraesentantur. Viennae in Austriae, Matthaues Cosmoverius, 1656. – SWB
27.
Aegidij Albertini A 28
 ALBERTINUS, Aegidius: De conviviis et comparationibus, darin mit lustigen Historien und Exempeln von den Gebäuchen des Gastereyen ... discuriert wird ... Lübeck, Lorenz Albrecht, 1600. – KVK
 Sok kiadása volt. Vagy Antonio Guevara (1480–1545) egyik kiadása, hiszen Albertinus volt a fő kiadója; ez a műve a legtöbbször Guevara *Horologium principum* című művének német nyelvű kiadásaival együtt jelent meg. Más ferences katalógusokban is feltűnik.
28.
Antonij Kemerer coment(arius) in Ar(istote)lis lib(rum) (ateg(oriarum)) A 29
 KHEMERER, Antonius: Commentarius in Aristotelis librum categoriarum ... Wien, Leonhard Formica, 1600. – ÖNB
29.
Antonij Sucquet via ad vitam aeternam A 30
 SUCQUET, Antoine: Piae considerationes ad declinandum a malo et faciendum bonum cum iconibus viae vitae aeternae. Viennae, s. typ., 1672. – ÖLB
 Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 15,532 J/7.
30.
Ar(istote)lis Phy(sic)ae lib(ri) 8. item de Coelo generatione et corruptione A 31
 ARISTOTELES; Collegium Conimbricensis: Commentariorum ... in octo libros Physicorum Aristotelis Stagiritae, prima–secunda pars ... Qui nunc primum Graeco Aristotelis contextu, ... ob studiosorum philosophiae usum in Germania sunt editi ... Ps. 1–2. Coloniae, sumpt. haer. Lazari Zetzneri, 1625. – GBV
 (Coll. 1.) ARISTOTELES; Collegium Conimbricensis: Commentarii ... in libros de generatione et corruptione Aristotelis Stagiritae ... Hac tertia editione Graeci contextus Latino e regione respondentis accessione auctiores. Moguntiae, Johannes Albin, 1615. – GBV
31.
Aristot(elis) Ethicorum lib(ri) 10. item Plutarch(i) de filiorum educatione A 32
 ARISTOTELES; TURNÈBE, Adrien, ed.: ... Aristotelis de moribus ad Nicomachum libri X. ... Basileae, ex off. Oporiniana, 1586. – VD16 A-3409
 Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,472 B/7.
 (Coll. 1.) PLUTARCHUS; BEUMLER, Marcus, ed.: ... Plutarchi de liberorum educatione in latinam linguam conversus. Spiraie Nemetum, Bernhard Albinus, 1584. – GBV
32.
Antonij Balingen Calen(darium) B. V. M. A 33
 BALINGHEM, Antonius de: Ephemeris seu kalendarium SS. Virginis genitricis Dei Mariae ... Duaci, ex typ. Baltazaris Belleri, 1629. – BVB, EstBibl. Nr. 63
 Poss.: 1) *Ex libris Comitis Stephani Eszterhazy mpp.* (17. sz., címlap r.); 2) *Conventus Kismartoniensis.* (17. sz., uo.)
 Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 14,905 E/5.
33.
Antonij Milliti de militante Eccl(es)ia A 34
 Nem sikerült azonosítani.
34.
Antonij Britij Ariadne Rhetorum A 35
 BRICCIO, Antonio: Ariadne Rhetorum Manuducens ad eloquentiam Adolescentes, ex iis eruta observantionibus, quas circa praxim oratoria facultatis (etc.) Monachii, Lukas Straub, 1658. – ÖNB
 Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria. Jelzet: A 3/49. – Eisenstadt OFM. Nr. 442/60.
35.
Adami Tanneri contra Luth(erum) Germ(anice) A 36
 TANNER, Adam: Anti-Mylius. Das ist, augenscheinlicher Beweis, das Martin Luther weder in allen und jeden noch einem einigen mit der Catholischen Römischen Kirchen strittigen Punkten geglaubet unnd gelehret habe ... Wider Georgen Mylii ... Ingolstatt, Johann Bayr, Wilhelm Eder, 1629. – VD17 12:110528P
 Poss.: *Co(nven)tus Kismarton(iensis) 1654.* (címlap r.)
 Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: [14,655 C/4].
36.
Antiqui Testament(i) lib(ri) Reg(um) 4. A 37
 [BIBLIA. V. T. ... Pentateuchus Moysi. Iosue. Liber Iudicum. Ruth.] Libri regum, Paralipomenon, Esdrae, Tobiae, Iudith,

- Esther, Iob. Tom. I–V. Lugduni, apud Antonium Gryphium, 1569. – ÖBV, EstBibl. Nr. 1929
Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,578 B/12.
37.
Augustini (!) de Burgo asert(iones) Th(eo)l(og)iae A 38
GIBBON DE BURGO, Anton: D. A. assertionum theologicarum, quas ... in ... Universitate Viennensi ... propugnabit Augustinus de Burgo ... Praeside Joanne Bertholdo (etc.). Viennae Austriae, Matthaeus Rictius, 1652. – ÖBV
38.
Andrae Portner quaest(iones) Ph(i)l(osoph)iae liber 1. A 39
PORTNER, Andrea: Quaestionum philosophicarum Sylvestri Mauri ... libri quatuor ... Liber primus continens quaestiones logicas. Romae, typ. Ignatii de Lazeris, 1658. – SBN
Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,143 A/4.
39.
Antonij de Bitonto Serm(ones) D(omi)nicales A 40
ANTONIUS de Bitonto; PHILIPPUS de Rotingo, ed.: Sermones dominicales per totum annum fratris Antonii de Bitonto ordinis fratrum minorum de obseruantia. Venetia, Nicolaus de Francofordius, 1492. – Hain 3217, CIH 264
A korban többször is kiadták.
40.
Antiphonale antiquum A 41
Nem azonosítható.
41.
Andrae Grifonis speculum ling(uae) latinae A 42
GRIFONI, Giovanni Andrea: Specchio della lingua Latina. Di Gio. Andrea Grifoni da Pesaro, professore delle lettere humane in Ferrara. Utile e necessario a ciascuno che desidera con ogni prestezza esser vero latino et non barbaro ... Venezia, Nicolo Moretti, 1597. – ICCU
Megj.: olasz nyelvűt találtam. Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,971 F/2.
42.
Antonij de Lampellogis (!) fig(urae) Bibliae A 43
ANTONIUS de Rampegollis: Figurae Bibliae ... Venetiis, Georgius De Arrivabenis, 1473. – ICCU
A 15–17. században többször is kiadták.
43.
Allamodicus Politicus A 44
Nem sikerült azonosítani.
44.
Anastasij Concionatoris radius paupert(at)is A 45
ANASTASIUS Pragensis: Radius paupertatis, qui ... humanas et divinas operationes ... scrutatur. Pragae, Urbanus Goliasch, 1669. – SBB
Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,481 B/7.
45.
Andrae Fabritij Leodij Chateschismus Rom(anus) A 46
LEFÈVRE, André, ed.: Catechismus Romanus nunc vero luculentis quaestionibus, qae mox rei propositae materiam oculis subiiciant, distinctus, brevibusque annotatiunculis elucidatus, studio et industria Andrae Fabricii Leodii, Illustrissimorum Principum, Alberti et Ernesti, eius filii, Comitum Palatin. Antverpiae, Christophorus Plantin, 1572. – HBZ
A 16–17. században többször is kiadták.
46.
Antonij Flamij (!) explanatio psalmodum (!) A 47
FLAMINIO, Marco Antonio: In librum psalmodum brevis explanatio ... Lugduni, Gulielmus Rovillius, 1576. – BVB
Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,120 A/4.
47.
Annus Marianus A 48
Talán Nádasi János műve, de más szerzőé is lehet:
NÁDASI, János: Annus Marianus per Marianos Sabbathorum, Anno toto currentium Dies Sabbathinis Mariam solide pro felici morte colendi officiis et exemplis Explicatus in Sodalium gratiam, in Dei et Deiparae gloriam, in ultimi agonis nostri solatium sanctum. Viennae Austriae, typ. Matthaei Cosmerovii, 1648. – RMK III. 1696
Másik kiadása: Bécs, 1650.⁵³⁶
48.
Annus Crucifixi Jesu meditat(iones) A 49
ANNUS crucifixi Dei Jesu per singulas anni totius sextas ferias brevibus crucifixum solide pro felici morte colendi officiis et exemplis, explicatus ... Graecii, apud haer. Widmanstadii, 1672. – BVB
Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,026 A/1.
49.
Apulei Madaurensis opera om(n)ia in fine Danielis Hynsij dissertat(i)o Epist(olica) A 50–51
APULEIUS Madaurensis, Lucius; VULCANIUS, Bonaventura; COLVIUS, Petrus: Opera omnia quae extant, ad

536. Vö. TŰSKÉS, 1997a, 391. Nr. 10a

Bonaventurae Vulcanii, Petri Colvii, ac aliorum ed., recogn. et em. – HEINSIUS, Daniel: *Dissertatio Epistolica, An viro literato ducenda sit uxor et qualis?...* Lugduni Batavorum, apud Godefridum Basson, 1618. Lugduni Batavorum, ex off. Raphelengii, 1610. – SWB, BSB

Mai leőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,110 A/3.

50.

Altesani (!) de Casibus moralibus A 52
 ASTESANUS de Ast: *Summa de casibus moralibus ...* Basel, Michael Wenssler, Bernhard Richel, ca. 1476. – GW 2753, CIH 335

Mai leőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 15,862 N/5.

51.

Aegidij Albertini de Pas(sione) et Septim Verbis D(omi)ni A 53
 GUEVARA, Antonio de; ALBERTINUS, Aegidius, transl.: *Mons Calvariae oder Passions Concept- und Predigen*. Allen Predigern, sonderlich in der Fasten, Passion-Predigen zu formiren sehr bequem ... – Darinn die sieben letzte Wort, welche der Sohn Gottes geredt hat am Stammen des Creutzes, mit sampt vielen Figuren der H. Schrifft erklärt, auch allerhand andächtige comtemplationes, und schöne exclamationes eingeführt werden. Cölln, Johann Widenfeld Erben, Gottfried de Berges, 1686. – VD17 1:052027Y

52.

Alexij de Reva Curiosae Quaest(iones) Script(uristicae) A 54
 RÉVAI, Elek; PEREIRA, Benito: *Selectae ac curiosae quaestiones scripturisticae, ex commentariis R. P. Benedicti Pererei Societatis Iesu theologi in Genesim, collectae ac excerptae et in compendium redactae ...* Tyrnaviae, typ. academicis, Joannes Adamus Friedl, 1692. – RMK II. 1722, EstBibl. Nr. 469

53.

Arca Sacrar(um) precu(m) A 55
 ARCA Sacrarum Precum. Munificentia, et Largitate Reverendissimi Domini, Domini Michaelis Kovaczoczy, Praepositi S. Crucis de Aszoth, Ecclesiae Metropolit. Strigoniensis Custodis, et Canonici, etc. Piorum Fidelium usibus reserata. Tyrnaviae, Joannes Andreas Heormann, 1701. – RMK II. 2075

54.

Aurora Aeternit(at)is qua piae mentes ad aeternit(at)em excitant(ur) A 56
 »Aurora aeternitatis ... Tyrnaviae, [typ. Academicis], 1667.« – RMNy 3374

Példányból ma már ismeretlen nyomtatvány. Az RMNy leírása: „... egykori létezését először Ján Čaplovič feltételezte.

... E történeti összefoglalásban az 1667. év alatt a nyomdára vonatkozóan többek között a következő megállapítás olvasható: „Typographia hoc anno ad laborantis industriae p. Ladislaij Zeney maiora sumpsit incrementa: nam praeter alia minutiora, repressus ... Item Latina Aurora aeternitatis exemplaria” ... Az idézetben említett „Ladislau Zeney” azonos Senyey Lászlóval, aki ebben az időben praefectus typographiae volt. ... Ezek alapján az feltételezhető, hogy 1667-ben a nagyszombati nyomdában már legalább másodízben jelent meg ez a könyvecske, amely címéből ítélve leginkább imádságokat foglalhatott magában. A rendelkezésre álló, hiányos leírás alapján az első kiadás nem azonosítható. Az 1710-ben Nagyszombatban kiadott, legrégebbi magyarországi nyomtatott könyvársi jegyzék tanúsága szerint ekkoriban 15 dénárért árultak *Aurora aeternitatis* című 240 alakú kiadványt. Megjelenési helyét és idejét azonban nem jegyezték fel (MKsz 1888: 66). Valószínűnek tűnik, hogy a fenti kiadvány korai változata annak a példányból is ismert, *Aurora aeternitatis, qua piae mentes ad felicem aeternitatem excitantur, in usum clientum Marianorum denuo novis interpositis cupris typis excusa* című imádságkönyvecskének, amelyik címe szerint „denuo” jelent meg 1737-ben Budán, ugyancsak 240 formátumban (Petrik I. 144), majd később mint *Editio novissima, caeteris auctior et emendatior* Kassán 1758-ban 120 alakban (Petrik VII. 51). A budai kiadásban az *Officium Beatae Mariae Virginis* és az *Officium defunctorum* részeket követően a kiadvány felét *Aurora aeternitatis* előfejtő könyörgésgyűjtemény követi (165–336), amely minden valószínűség szerint az 1667. évi nagyszombati kiadvány magját alkotta. Főbb részfejezeteinek címe: *Aurora excitans hominem ad felicitatem aeternam per donum creationis*. – *Aurora illuminans hominem ad felicitatem aeternam per donum redemptionis*. – *Aurora custodiens hominem ad felicitatem aeternam per donum custodiae*. – *Aurora conservans hominem ad felicitatem aeternam per donum conservationis*. – *Aurora custodiens hominem ad felicitatem aeternam per donum spei*.”

B

55.
Bonifatij Octavi decreta B 1
 BONIFATIUS, VIII.; JOHANNES Andreae; CHAPPUIS, Jean, ed.: Corpus juris canonici. Sexti libri decretalium in concilio Lugdunen. ... Lugduni, François Fradin, Aymon de La Porte, 1519. – Baudrier 7.255, EstBibl. Nr. 1483
 Poss.: *Conventus Kismartoni(ensi)s.* (17. sz., címlap)
 Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 15,863 N/5.
 (Coll. 1.) CLEMENS, V.; JOHANNES Andreae; CHAPPUIS, Jean, ed.: Corpus juris canonici. Clementis Pape quinti constitutiones. Una cum profundo apparatu domini Joannis Andree ... Lugduni, François Fradin, Aymon de La Porte, 1519. – Baudrier 7.255
 (Coll. 2.) JOHANNES Andreae; CHAPPUIS, Jean, ed.: Corpus juris canonici. Extravagantes. XX. Johannis vigesimisecondi ... Cum familiari apparatu domini Zenzelini de casanis ... Lugduni, François Fradin, Aymon de La Porte, 1519. – Baudrier 7.255
 (Coll. 3.) JOHANNES Andreae; CHAPPUIS, Jean, ed.: Corpus juris canonici. Extravagantes communes. Extravagantes decretales que a diversis romanis pontificibus post Sextum emanaverunt ... Nunc primum cum glosis Joannis monachi Picardi ... aliqum cum commentariis Guilelmi de Monte Lauduno, et Joannis Francisci de Pavinis imprimatur. Lugduni, François Fradin, Aymon de La Porte, 1519. – Baudrier 7.255
56.
Bonifatij 8 Sextus liber decretalium B 2
 BONIFATIUS, VIII.; CHAPPUIS, Jean, ed.: Corpus juris canonici. Sextus liber. Sexti libri decretalium in Concilio Lugdunensi ... Lugduni, Franciscus Fradin, Aymon de La Porte, 1511. – Baudrier 7.251, GBV
 Poss.: *Conventus Kismartoniens(is).* (17. sz., címlap r.)
 Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 15,800 M/5.
57.
Bartoli de Saxo ferrato Pauli de Castro Baldj et aliorum digestum novum B 3
 JUSTINIANUS, I.: Digestum novum cum casibus sive summariis Bartoli de Saxo ferrato, Pauli de Castro, Baldi et aliorum. Lugduni, Franciscus Fradin, 1511. – GBV, BnF
 Másik kiadása: Torino, 1513.
58.
Bartol(omei) Mastri Th(eo)l(og)iae Moral(is) B 4
 MASTRI, Bartomoleo: Theologia moralis ad mentem dd. Seraphici, et subtilis concinnata, et in disputationes vigintiocto distributa ... Venetiis, apud Joannem Jacobum Herz, 1671. – ICCU
 Poss.: *Conventus Jauriensis Procurante Admodum (...) G(eorgii?) (...) Pro(vinci)ae Patrae 1676.* (címlap r.)
 Mai lelőhelye ismeretlen, Hárlich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 15,877 N/6.
59.
Biblia Sacra Germ(anica) B 5
 BIBLIA. Bibell. Das ist, Alle Bücher Alts und News Testaments ... durch ... Johan Dietenberger ... corrigiert und gebesert ... [Tom. 1–2.] Cöln, durch die Erben des achtbaren Johan Quentels, 1556. – VD16 B-2739
 Poss.: 1) *Dominus Vitus Leite mortuus e(st) V. septembrij. A(nn)o 1679; Januarij. A(nn)o. 1611.* (címlap r.); 2) *Conuentus Kismartoniensis.* (17. sz., címlap r.)
 Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 15,775 M/3.
60.
Biblia Ungar(ica) B 6
 BIBLIA. Szent Biblia. Az egész keresztyénségben bé-vött régi deák bötüből magyarra fordította a Jésum-alatt vitézkező társaság-béli nagy-szombati Káldi György pap. Béchben, Formika Máté, 1626. – RMNy 1352, EstBibl. Nr. 337, OSZK
 Poss.: *Anno 1638. ipsa die Nativitatis S. Joan. Baptistae Fr. Georgius commendat se in uita et per mortem praesibus et SS.* (előzékklap)
 Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 15,695 L/4.
61.
Barthol(omei) Anglici de proprietatibus rer(um) B 7
 BARTHOLOMAEUS Anglicus: De proprietatibus rerum. Basel, Berthold Rupper, ca. 1470. – ÖLB
 A 15. század végén többször is kiadták, de a 16. századból is ismertek kiadásai.
62.
Biblia Ungar(ica) B 8
 BIBLIA. Szent Biblia. Az egész keresztyénségben bé-vött régi deák bötüből magyarra fordította a Jésum-alatt vitézkező társaság-béli nagy-szombati Káldi György pap. Béchben, Formika Máté, 1626. 2° – RMNy 1352, OSZK
63.
Balthasar Knellinginger Conc(iones) fest(ivales) Germ(anice) et Dom(inicales) B 9
 KNELLINGER, Balthasar: Predigen auf alle FestTäg deß gantzen Jahrs ... München, in Verlegung Johann Hermann Gelder, bey Sebastian Rauch, 1695. – BVB

Sextus liber.
Sexti libri argumentum
Quibus signatum sillabis:
Quis capita quater centum
Quadraginta octo: dabis.

In signis sexto dedimus libro notiones.
Ordinata summaria queq; sociantur.
Hic sub glosis textuales sunt diuisiones.
Additiones plerq; per cruces ++ signantur.
Notabilia doctorum apte collocantur.
Notate cum breuitate sunt glose succincta.
Ex iure hic cesareo regule tractantur.
Sedes glosis principia cunctis dat distincta.

Casus hic obscuritates textibus adimunt.
Habilis pro glose notis tabella paratur.
Herbores terra radices in propria sumunt.
Presupponit hic belias dum casus aptatur.
Purimus error in locis pleriq; purgatur.
Terfus pro intelligendis adduntur titulis.
Hic frequens diuisio glosarum locatur.
Singula capita cernes aptis sub tabulis.

Amadur

Lignartou

Si cupis istius bonitatem visere libri:
Doc folium veritas: ac ibi scripta legas.

Bibliotheca
C.P. Esterházy
N^o Inv. 15,800.
M/5.

- KNELLINGER, Balthasar: Predigen auf alle Sonntag deß gantzen Jahrs ... München, in Verlegung Johann Hermann Gelder, bey Sebastian Rauch, 1691. – BVB
További kiadásai: 1701, 1706, 1708.
64.
Blasij Aponyi Interpreta(tio) poetica Spal(terium) (!) B 10
APPONYI, Balázs: In divini et regii prophetae David triadem quinquagenariam, seu psalterium interpretatio poetica ... Viennae Austriae, typ. Matthaei Formica, 1624. – RMK III. 1355, ÖBV
65.
Biblia Germ(anica) B 11
BIBEL. Catholische Bibell. Das ist, alle Bücher der H. Schrift beyde Alts und Newen Testaments ... verteutsch und ... erleuchtet durch J. Dietenberger ... Tom. 1–2. Cölln, Arnold Quentel, 1621. – GBV
Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 15,853 N/3.
66.
Barth(omaei) Fumi Casus conscientiae B 12
FUMO, Bartolomeo: Summa aurea armilla nuncupata, casus omnes ad animarum curam attinentes ... complectens ... Antverpiae, Petrus Beller, 1583. – GBV
Poss.: *Pro Conue(ntu)s Kismarton(iensis) 1670.* [kihúzza:] *Anno 1664.* (címlap r.)
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 14,763 C/11.
67.
Biblia Germ(anica) B 13
Nem azonosítható.
68.
Bonaventurae Hocquardi Sperspectivu(m) (!)
Lutheranor(um) et Calvin(istarum) B 14–17
HOCQUARD, Bonaventura: Perspectivum Lutheranorum, et Calvinistarum, in duas partes divisum. Ad orthodoxorum omnium confirmationem, mutantium instructionem, hostiumque verae fidei confusionem, singulari studio fabricatum. Per quod inspecturis modernos evangelicos patebit esse vere Lutheranos et Calvinistas, tum ex ipso libro quem vocant Concordiae, tum ex libris Lutheri et Calvinii, nec non Sacrarum Scripturarum, Conciliorum, Graecorum, Latinorumque patrum testimoniis, omnium saeculorum, a Christo nato ... Viennae Austriae, typ. Matthaei Cosmerovius, 1648. – RMK III. 7617, ÖNB
Poss.: *Pro Conventu Kismartonien(sis) Anno 1649.* (címlap r.)
Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,649 C/3.
- (Coll. 1.) HOCQUARD, Bonaventura: Perspectivi Lutheranorum et Calvinistorum, altera pars ... Viennae Austriae, typ. Matthaei Cosmerovii, 1649. – RMK III. 7621
- HOCQUARD, Bonaventura: Perspectiv der Lutheraner und Calvinisten, in zween Theil abgetheilt. Zur Bestätigung aller Rechtgläubigen zu der zweiffelhafften Unterrichtung und zur Schand aller Feinden deß wahren Glaubens mit sonderbahrem Fleiß verfasst. Mittels dessen männiglich sehen und erkennen wird, daß die jetzigen Evangelischen warhafftig Lutheraner seyen und Calvinisten, so wol auß ihrem Buch, welches sie Concordiae nennen, alß auß den Büchern Lutheri und Calvinii ... Anfangs in Lateinischer sprach gestellt ... Nachmals aber ins Teutsche versetzt durch einen Patrem ... auß der Provintz Oesterreich und vom Authore an vielen orthen gemehret ... Wienn, bey Matthaео Rickhes, 1650. – RMK III. 7627, ÖBV
Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,774 C/12, 15,276 G/8.
- HOCQUARD, Bonaventura: Perspectivs der Lutheraner und Calvinisten anderer Theil. ... Wienn, bey Matthaео Rickhes, 1651. – RMK III. 7632, VD17 12:111261Z
Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,774 C/12, 15,276 G/8.
69.
Biblia latina B 18–23
Talán ez az egyik, egyébként nem azonosíthatók:
BIBLIA. Biblia Sacra. Ex postremis doctorum omnium vigiliis ad Hebraicam veritatem et probatissimorum exemplarium fidem cum argumentis indice et Hebraicorum nominum interpretatione. Lugduni, Jacobus Giunta, excud. Theobaldus Paganus, 1546. – BnF
Poss.: 1) *Est S. Pauli jmi [primi] Eremitae Catalogo inscriptus* (17. sz., címlap r.); 2) *Monasterii S. Helenae Num. 3.* (17. sz., uo.)
Moszkva, Rudomino Idegennyelvű Könyvtár. Jelzet: Nr. 627939, B 582 (moszkvai), 14,616 C/1 (kismartoni).
70.
Bernardi (!) Abbatis de miraculis Cellen(sis) B 24
WEISS, Thomas: Benedicta Virgo Cellensis sub auspiciis Reverendissimi ... Benedicti Dei, et apostolicae sedis gratia, liberi, ac exempti monasterii, ordinis D. Benedicti ad S. Lambertum Abbatis ... Graetii, typ. Widmanstadianis, 1645. – ÖLB

BENEDICTA
VIRGO CEL-
LENSIS
Sub auspicijs
REVERENDISSIMI
ET AMPLISSIMI DO-
MINI, DOMINI
BENEDICTI
DEI, ET APOSTOLI-
CÆ SEDIS GRATIA, LIBE-
ri, ac Exempti Monasterij, Or-
dinis D. BENEDICTI ad S. Lam-
bertum Abbatis, denuo in lu-
cem edita, aucta, &
illustrata.

GRÆTII,
Typis Widmanstadianis,
ANNO M. DC. XLV.

24a-c. Thomas Weiss: *Benedicta Virgo Cellensis* ... (Graz, 1645)

24d–e. Thomas Weiss:
*Benedicta Virgo
 Cellensis ...*
 (Graz, 1645)

71.
Bernardi Colnagi S. J. Vita Germ(anice) B 25
 PAULLIN, Johannes: Bernardi Colnagi, Priester der Soc. Jesu, Leben und Tugenden. Auß der, vorhin in Druck weitläuffiger gefertigten Beschreibung, in kürtzerer Verfassung, in zwölf Theil abgetheilet ... Alt-Statt Prag, bey Urban Goliasch, 1676. – ÖBV

Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 14,999 F/3.

PAULLIN, Johannes: Bernardi Colnagi, Priester der Soc. Jesu, Leben und Tugenden. Auß der vorhin in Druck weitläuffiger gefertigten Beschreibung, jetzo in kürtzerer Verfassung, in zwölf Theil abgetheilt ... Alt-Statt Prag, Urban Goliasch, 1676. – ÖNB, EstBibl. Nr. 2370.

Poss.: *Collegij Jaurini Societatis Jesu Catalogo inscriptus 1679.* (címlap)

Bécs, ÖNB, Jelzet: 306808A (ÖNB), 14,460 B/7 (kismartoni).

72.
Breviarium Rom(anum) pars Hyem(alis) B 26
 BREVIARIUM Romanum. Pars hyemalis. Augustae Vindelicorum, Erhardus Ratdolt, 1481. – EstBibl. Nr. 328.

Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,326 A/13.

Hárich biztosan rosszul azonosította az ősnymtatványt. *Breviarium Romanum* 1481-ből csak Velencéből ismert (öt-féle kiadás). Augsburgban Ratdoltnál ugyan 19 alkalommal jelent meg Breviarium, de ezek közül kettő *Breviarium Romanum* (1478: ISTC ibo1118100; 1486-91: ISTC ibo1112820). Ha Augsburg és 1481, akkor ez egy *Breviarium Augustanum*, és Johann Bämlernél jelent meg: ISTC ibo1146850.

73.
Barthol(omaei) Salutij Speculum a(nim)ae partes 4. B 27
 CAMBI, Bartolomeo: R. P. F. Bartolomaei Salutii Ordinis F. Minorum de Observantia, Lux Animae ad perfectionem anhelantis. Coloniae, Johann Crith, 1613. – GBV

74.
Bibliorum lib. Moysis, Josue, Judicum, et Ruth B 28
 [BIBLIA. V. T. ... Pentateuchus Moysi. Iosue. Liber Iudicum. Ruth.] Libri regum, Paralipomenon, Esdrae, Tobiae, Iudith, Esther, Iob. Tom. I–V. Lugduni, apud Antonium Gryphium, 1569. – ÖBV

Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,578 B/12.

75.

Benedicti fidelis sermo Dom(inicalis) B 29
BENEDICTUS Fidelis a Sancto Philippo; EMANS, Jakob, transl.: Paradisus Voluptatis Verbi Incarnati hoc est Sermo-nes in Evangelia Dominicalia et Festorum D.N. Jesu Christi quae in Ecclesia leguntur a Dominica I. Adventus usque ad Quadragesimam ... Coloniae Agrippinae, Johannes Busaeus, 1659. – BVB

Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria. Jelzet: A 2/4529 – Eisenstadt OFM. Nr. 118.

76.

Baldj novelli de dote mulierum B 30
BARTOLINIS de Baldus: Opusculum Baldi Novelli de dote et dotatis mulieribus et earum privilegiis. Mediolani, per magistrum Aldericum, 1497. – HeBIS

A 15–16. században többször is kiadták.

77.

Bernardj Finetti Recollectiones animae B 31
FINETTI, Bernardo, ed.; ERATH, Augustinus, transl.: Meditationes et recollectiones animae, per decendialia exercitia Deo suo vacaturae. Opus spirituale et morale continens triginta meditationes: X. Pro via purgativa, illuminativa et unitiva. X. De vita et statu religioso. X. De statu clericali et sacris ordinibus ... Augustae Vindelicorum, apud Laurentium Kronigerum et haer. Theophili Gobelii, 1690. – ÖLB

Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 14,257 A/9.

C

78.

Caspari Jongelini de summis Pont(ificis) Car(dinalibus) variorum Ordinum assumptis C 1, 2
JONGELINUS, Caspar: Purpura Divi Bernardi, Repraesentans Elogia et Insignia Gentilitia, tum Pontificum, tum Cardinalium, nec non Archiepiscoporum, et Episcoporum qui Assumpti ex Ordine Cisterciensi in Sacra Romana Ecclesia floruerunt ... Coloniae Agrippinae, Jost Kalckhoven, Heinrich Krafft, 1644. – SBB

79.

Clementis Quinti Constitutionum expositj C 3
CLEMENS, V.; PERRIN, Gilles: Clementinae, seu Clementis V. Pont. Max. constitutiones, in Concilio Viennensi editae: ab Aegidio Perrino officiali de Iosayo diligenter recognitae, gloßis, argumentis, annotationibus, iuris patronatus arbore, et Joannis Imolae, Ancharani, Zabarella, Barbatiae, Panormitani, aliorumque doctorum commentariis feliciter illustrate. Antverpiae, Philipp Nutius, 1572. – GBV

80.

Cornelij a Lapide commentariorum in libro Moysis C 4
LAPIDE, Cornelius a: Commentaria in Pentateuchum Mosis ... Antverpiae, apud Martinum Nutium, 1618. – ÖBV
Poss.: *Ego Johannes Vicarius SJ. sacerdos Anno 1647.*
Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, A 2/131. – Eisenstadt OFM. Nr. 63/30.

81.

Cornelij a Lapide comment(arius) in Josue, Judicum, Ruth 4. lib. Reg(um) et 2. Paralip(omenon) C 5
LAPIDE, Cornelius a: Commentarius in Josue, Judicum, Ruth, IV. Libros Regum et II. Paralipomenon. ... Antverpiae, apud Joannem Meursium, 1642. – KB-NN
A 17–18. században többször is kiadták.

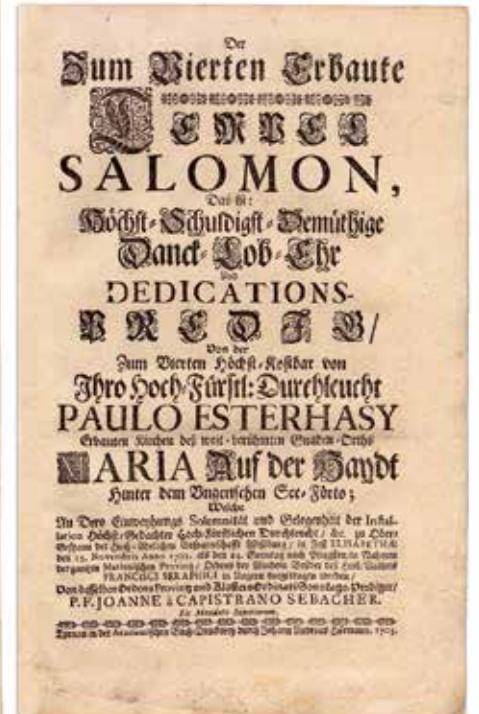
82.

Cornelij a Lapide Comment(aria) in Salom(onis) Prov(erbia) C 6
LAPIDE, Cornelius a: Commentaria in Salomonis Proverbia ... Antverpiae, apud Martinum Nutium, 1635. – KB-NN
A 17–18. században többször is kiadták.

83.

Cornelij a Lapide comment(aria) in Eccl(esiasticum) C 7
LAPIDE, Cornelius a: Commentaria in Ecclesiasticum ... Antverpiae, apud Hieronymum Verdussen, 1687. – BVB
A 17–18. században többször is kiadták.

84.
Cornelij a Lapide Ecclesiasten, Cantica et Lib(rum) Sapientiae C 8
LAPIDE, Cornelius a: Commentarius in Ecclesiasten, Canticum Canticorum et Librum Sapientiae. Antverpiae, apud Martinum Nutium, 1638. – KB-NN
A 17–18. században többször is kiadták.
85.
Cornelij a Lapide comment(arius) in Esdram, Nehemiam, Tobiam, Judith, Esther, et Mach(abaeos) C 9
LAPIDE, Cornelius a: Commentarius in Esdram, Nehemiam, Tobiam, Judith, Esther et Machabaeos. Antverpiae, apud Joannem Meursium, 1642. – KB-NN
A 17–18. században többször is kiadták.
86.
Cornelij a Lapide comment(aria) in 4 Prophetas Majores C 10
LAPIDE, Cornelius a: Commentaria in Quatuor Prophetas Maiores ... Antverpiae, apud Martinum Nutium, 1625. – KB-NN
A 17–18. században többször is kiadták.
87.
Cornelij a Lapide comment(aria) in 12 Prophetas Min(ores) C 11
LAPIDE, Cornelius a: Commentaria in Duodecim Prophetas Minores ... Antverpiae, Martinum Nutium, 1625. – KB-NN
A 17–18. században többször is kiadták.
88.
Cornelij a Lapide comment(aria) in 4 Evang(elia) tom. C 12
LAPIDE, Cornelius a: Commentarii in Quatuor Evangelia ... Tomus 1. Complectens Commentaria in Matthaeum et Marcum. – Tomus 2. Commentarius in Evangelium S. Lucae et S. Joannis. Antverpiae, apud Jacobum Meursium, 1681. – BVB
A 17–18. században többször is kiadták.
89.
Cornelij a Lapide comm(entarius) in omn(es) Episto(las) S. Pauli C 13–14
LAPIDE, Cornelius a: Commentarius in omnes divi Pauli Epistolas ... Antverpiae, apud her. Martini Nutii et Joannem Meursium, typ. Gerardi Wolsschati et Henrici Aertsi, 1614. – KB-NN
A 17–18. században többször is kiadták.
90.
Cornelij a Lapide in acta Aposto(lorum), Epist(olas) et Apocalipsin C 15
LAPIDE, Cornelius a: Commentarius in Acta Apostolorum, Epistolas Canonicas et Apocalypsin ... Antverpiae, apud viduam J. Meurs, 1681. – K10plu5
A 17–18. században többször is kiadták.
91.
Caesaris Baronij Annales Eccles(iastici) C 16
BARONIO, Cesare: Annales Ecclesiastici ... Tom 1–12. Romae, ex typ. Vaticana, 1588–1607. – ICCU
A korban többször is kiadták.
92.
Capistrani Sebacher Conc(iones) de Dedic(ationibus) C 17–18
SEBACHER, Joannes a Capistrano: Der zum vierten erbauete Tempel Salomon, das ist: Heochst-Schuldigst-Demeuthige Danch-Lob-Ehr und Dedications-Predig, von der zum Vierten Heochst-Kostbar von Ihro Hoch-Feurst: Durchleucht Paulo Esterhasy Erbauten Kirchen desz weit-bereuhmten Gnaden-Orths Maria auf der Haydt Hinter dem Ungerschen See-Feorto; Welche an Dero Einweyhungs Solemniteat und Gelegenheit der Installation Heochst-Gedachter Hoch-Feurstlichen Durchleucht etc. zu Ober-Gespann der Hoch-Adelichern Gespannschafft Wiszlburg, in Fest Elisabethae den 19. Novembris Anno 1702. als den 24. Sonntag nach Pfingsten, in Nahmen der gantzen Marianischen Provintz, Ordens der Mindern Breuder desz Heil: Vatters Francisci Seraphici in Ungern vorgetragen worden ... Tyrnau, durch Johann Andreas Heormann, 1703. – RMK II. 2183, EstBibl. Nr. 173
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. papírdoboz A/6.
93.
Concordantiae Antiquae C 19–22
Talán ez:
(JOHANNES de Gradibus; JOSEPHUS Flavius: Biblia cum concordantijs veteris et noui testamenti, necnon et iuris canonici, ac de diuersitatibus textuum, canonibusque euangeliorum, ac quibusdam temporum incidentibus in margine positis ... Lugduni, per Jacobum Sacon, exp. Antonii Koberger, 1519.)
Poss.: N. B. P(ro) D(omi)no Gregorio Karatsonfalvi Ministri (...) (17. sz., elülső kötéståblán belül).
Megj.: 1) a kötetben és a hátsó kötéståblán belül magyar (265. fol. v., 280. fol. v.) és latin nyelvű jegyzetek, aláhúzások; 2) a kötetben egy körbevágott papírdarabon magyar nyelvű, 17. századi feljegyzések vannak.
Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 15,859.

25a-c. Joannes a Capistrano Sebacher: Der zum vierten erbaute Tempel Salomon ... (Nagyszombat, 1703)

94.
Con(ciones) Dom(inicales) ignoti Authoris C 23
 Talán ez:
 SERMONES dominicales thesauri. S. l., s. typ., s. a. – EstBibl.
 Nr. 273
 Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937)
 ismert. Jelzet: 15,658 L/1.
95.
Caspari Piripach de Imp(erio) et Reg(no) Rom(ano) C 24
 AVANCINI, Niccolò; PIRIPACH, Caspar Johannes, dedic.:
 Imperium romano-germanicum a Carolo Magno primo ro-
 mano-germanico caesare per quadraginta novem imperatores
 et Germaniae reges, et ex his per XIV austriacos ad ... Impe-
 ratorem Leopoldum ... devolutum ... ab ... universitate Aus-
 triaco-Viennensi. Viennae Austriae, Matthaeus Cosmerovius,
 1658. – ÖNB
96.
Christophori Browerj Fuldensium antiquitatum lib. 3. C 25
 BROUWER, Christoph: Fuldensium antiquitatum libri IIII.
 ... Antverpiae, ex off. Plantiniana, apud viduam et filios Joan-
 nis Moreti, 1612. – SWB
 Poss.: 1) *Conuentus Kismartoniensis* (áthúzva, 17. sz.); 2) *S.
 Euerardi Gejderi Solitariensis*. Megj.: az előzéklapokon kézi-
 rásos bejegyzések vannak.
 Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,523 J/6.
97.
Con(ciones) Italicae C 26
 Nem azonosítható.
98.
*Collegij Conibricen(sis) comment(arii) meteorum,
 Ethicorum, et in lib(ros) Aristotel(is) qui parva
 na(tur)alia nuncupant(ur)* C 27
 ARISTOTELES: Commentarii collegii Conimbricensis
 Societatis Jesu, in libros Meteororum Aristotelis Stagiritae.
 Coloniae, imp. Lazari Zetzneri, 1604. – VD17 3:608763E
 Poss.: *Conuentus Kismartoniensis*. (17. sz., címlap r.)
 Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,631 K/7.
 (Cont.) ARISTOTELES: Commentarii Collegii Conimbri-
 censis, Societatis Jesu, in quatuor libros de coelo, Meteorologi-
 cos et Parva Naturalia, Aristotelis Stagiritae. 1603. [i. e. 1604.]
99.
*Capistrani Brinzing Conc(iones) Dom(inicales) annj. 2
 ejusd(em) Conc(iones) Dom(inicales) et Fest(ivales)
 annj. 1.* C 28–29
 BRINZING, Johannes Capistranus: Candelabrum Apoca-
 lypticum Septem Luminaribus Coruscans; oder Apocalyp-
- tischer Leichter Mit siben Lichtern und Facklen flammendt.
 Das ist: Siebenfache Predigen durch sieben Jahrgäng, auff
 alle Sonn- und Feyr-täg jeglichen gantzen Jahrs außgetheilt ...
 Kempten, Rudolf Dreher, 1677. – ÖBV
 A korban többször is kiadták.
- BRINZING, Johannes Capistranus: Candelabrum Apo-
 calypticum Septem Luminaribus Coruscans; oder Apocalyp-
 tischer Liechter Mit sieben Liechteren und Facklen flammend.
 Das ist: Siebenfache Predigen durch sieben Jahr-gäng, auff alle
 Sonn- und Feyr-Täg jeglichen gantzen Jahrs außgetheilt. ...
 Kempten, Rudolf Dreher, 1690. – ÖBV
 Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, A 2/107. –
 Eisenstadt OFM. Nr. 168.
100.
Caroli Vanhorn Con(ciones) quadrag(esimales) C 30
 HOORN, Carolus van: Cornucopiae Concionum Sacrarum,
 et Moralium Formataram ... Pars 1. Supra Cunctas Ferias et
 Dominicas totius Quadragesimae, nec non Luctuosam Christi
 Domini Passionem ... Coloniae Agrippinae, Franz Metternich,
 1700. – VD17 12:626253U
 Másik kiadása: 1670, 1676, 1688.
101.
Caeremoniale Rom(anum) ad usum Fr. F. Minorum C 31
 CAEREMONIALE romanum: Ad usum fratrum min.
 observ. Sancti Francisci. Capituli generalis Romae habiti anno
 M. DC. XXXIX. Romae, ex typ. Sacrae Congreg. de Fide
 Propa., 1640. – ÖBV
 Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, A 1/103. –
 Eisenstadt OFM. Nr. 129.
102.
Candelabrum Ocalipticum (!) C 32
 BRINZING, Johannes Capistranus: Candelabrum Apo-
 calypticum Septam Luminaribus Coruscans; oder Apocalyp-
 tischer Leichter Mit siben Lichtern und Facklen flammendt.
 Das ist: Siebenfache Predigen durch sieben Jahrgäng, auff
 alle Sonn- und Feyr-täg jeglichen gantzen Jahrs außgetheilt ...
 Kempten, Rudolf Dreher, 1677. – ÖBV
 A korban többször is kiadták.
103.
Caroli Vanhorn Quadrag(esimales) et Fest(ivales) C 33
 HOORN, Carolus van: Cornucopiae Concionum Sacrarum, et
 Moralium Formataram ... Pars 1. Supra Cunctas Ferias et Do-
 minicas totius Quadragesimae, nec non Luctuosam Christi
 Domini Passionem ... Coloniae Agrippinae, Franz Metternich,
 1700. – VD17 12:626253U
 Másik kiadása: 1670, 1676, 1688.

104.
Christophori Vischer ser(mones) de pas(sione), morte et Resur(rectione) D(omi)ni nostri etc. C 34
 Christoph Vischer művének egy német nyelvű fordítása található Kismartonban:
 VISCHER, Christoph: Christliche unnd einfeltige Erklerung, der gnadenreichen Historien, des Leydens und Sterbens auch der hochtröstlichen Aufferstehung und siegreichen Himelfahrt ... Jhesu Christi, Item der sendung des Heiligen Geistes ... Schmalkalden, Michael Schmuck, 1568. – GBV, EstBibl. Nr. 681
 Poss.: 1) *Matthaus Rittschänder bin ich genannt mein Hofnung steht in Gottes Handt, wen sie mein Erben wirdt wenden, so steh ich bey, vnd hilfft nur enden. Vnnd Nimb mein seell in deine schaff (?) mein Leib in Grab nicht ligen laß. Erdechs (?) mich auf zu der Herrlichkeit, daß ich dich lob In Erdigkeit, Amen Anno 1601. IAR. Dieses Buch ist Khaufft worden von einer Predigen (...) umb 1 fl. 4 Gr.* (elülsö kötéstabla, belül); 2) *Allmechtiger Ewiger Gott hilfft dem Leibnie vnd der seellen dort Matthias Ridschändl.* (előzéklap r.)
 Supralibros: *H. P. I. 1569.*
 Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 15,131 F/11. (Coll. 1.) VISCHER, Christoph: Christliche unnd einfeltige Auslegung der Sieben Wort unters liebe Herrn Jhesu Christi ... Schmalkalden, Michel Schmuck, 1566. – GBV
105.
Christophori Euclidis lib. 9. C 35
 CLAVIUS, Christoph: Euclidis Posteriores libri IX. Acc. liber XVI. ... Romae, apud Bartholomaeum Grassium, 1603. – ÖBV
106.
Concio Controversisticae Germ(anice) C 36
 Nem azonosítható.
107.
Christophori Neuberger Con(ciones) Dom(inicales) Ger(manice) pars 2. C 37
 NEUBURGER, Christoph Ulrich: Concione Rurales oder gantze doch kurtze Predigen auf alle Sonntäg des Jahrs. Der Andere Theil on annehmlich außerlesenen Historien, Sittlichen Sprüchen und Lehren ... Salzburg, Johann Baptist Mayr, 1667. – BVB
 Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, A 2/50. – Eisenstadt OFM. 1660.
108.
Ejusdem pars 3. C 38–39
 NEUBURGER, Christoph Ulrich: Concione Rurales oder gantze doch kurtze Predigen auf alle Sonntäg des Jahrs. 3. Thail Von annemblich außerleßnen Historien Sittlichen Sprüch und Lehren. Salzburg, Johann Baptist Mayr, 1676. – BVB
109.
Christoph Clavy Euclides elementorum C 40
 CLAVIUS, Christoph: Euclidis elementorum libri XV. Accessit XVI de solidorum Regularium cuiuslibet intra quodlibet et comparatione ... Romae, apud Bartholomaeum Grassium, 1589. – BVB
 Poss.: *Con(ven)tus Kismartoniensis.* (17. sz., címlap r.)
 Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 15,219 G/5.
 (Cont.) Regestum ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ. Aa Bb ... Romae, apud Sanctium et Soc., 1589.
110.
Christoph Pezelij Historia de 3 Monarchijs Chaldica, Persia et Graeca C 41
 PEZEL, Christoph: Mellificium Historicum: cuius partem primam, de Chaldaeorum, Persarum, Graecorum, Monarchiis usque ad Romanos: secundam, de Romana Republica usque ad Mahometum: Christophorus Pezelius ... iuxta explicationem Epitomes Joan. Sleidani ... Tertiam, de Eventibus N. Test. usque ad Carolum V. Imp. Joannes Lampadius ... concinnavit. Quibus accessit quarta pars, a Carolo V. usque ad Ferdinandum III. Imp. historiam exhibens ... Francofurti, Johann Arnold Cholinus, 1668. – GBV
 A 17. században többször is kiadták.
111.
Con(ciones) Dom(inicales) Ignoti Authoris C 42
 Nem azonosítható.
112.
Caii Velleii cum animadversionibus I. Lipsij C 43
 VELLEIUS Paterculus, Cajus; LIPSIUS, Justus: C. Velleius Paterculus: cum Animadversionibus I. Lipsii. Lugduni Bataavorum, Franciscus Raphelengius, 1591. – GBV
 Másik kiadása: 1600, 1607
113.
Cypriani Soarij Rhetorica C 44–46
 SOARIUS, Cyprianus: De arte rhetorica. Libri tres. Ex Aristotele, Cicerone et Quintiliano praecipue depromti. Cum tabula Ludovici Carbonis. In usum gymnasiorum ejusdem societatis. Tyrnaviae, typ. Academicis, exprim. Matthaeus Byller, 1670. – RMK II. 1245: „Kis-martoni franc. z. (2 péld.)”
 Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, A 3/51. – Eisenstadt OFM. Nr. 366/248.

114.
Calendarium sive directoru(m) perpetu(um) C 47
Talán ez:
GROß, Heinrich: Directorii Ecclesiastici, Ordo Perpetuus in Persolvendo Officio Divino Servandus. Secundum Breviarium Romanum, Pii V. Pont. Max. iussu editum, et Clementis VIII. auctoritate recognitum ... Strasbourg (?), off. Zetzneriana, 1625. – VD17 12:120863W
115.
Cattanei Doctoris Casus Conscientiae C 48
CATTANEO, Sebastian: Summula doctoris Cattanei Ordinis Praedicatorum, casus conscientiae, summa brevitate atque facilitate complectens. Pataviae, excud. Matthaeus Nenninger, 1586. – ÖLB
Mai lelöhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,180 A/6.
116.
Cypriani a S. Maria de excellentia S. Scapularis C 49
CYPRIANUS a Sancta Maria: Thesaurus Carmelitarum sive Confraternitatis sacri scapularis excellentia ... Coloniae, Bernhard Gualtherus, 1627. – SBB
Mai lelöhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,218 A/7.
117.
Casparj Bartholomj Enchiridion Logicu(m) C 50
BARTHOLIN, Caspar: Enchiridion logicum ex Aristotele, et Opt. Eius interpretum monumentis ita concinnatum, ut contineat praecepta accurate declarata; Controversias praecipuas omnes enucleatas; Praxin brevem et perspicuam syllogismos conficiendi, scripta resolvendi, definiendi, disputandi, docendi, refutandi, etc. ... Argentorati, Paul Ledertz, Johannes Reppius, 1618. – SBB
Supralibros: B. S. 1619.
Mai lelöhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,340 B/1.
(Coll. 1.) BARTHOLIN, Caspar: Enchiridion metaphysicum ex philosophorum coryphaei, Aristotelis ... monumentis. Argentorati, Paul Ledertz, Johannes Reppius, 1618. – VD17 39:132247T
118.
Ejusdem pr(ae)cepta Physicae C 51
BARTHOLIN, Caspar: Physicae generalis praecepta, quae thesium loco in disputationibus esse possunt ... Rostochii, Joan. Hallervordeus, 1618. – GBV
Mai lelöhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,592 B/12.
- (Coll. 1.) BARTHOLIN, Caspar: Enchiridion ethicum seu epitome philosophiae moralis. Rostochii, Joan. Hallervordeus, 1618. – GBV
119.
Corona Britanniae Germ(anice) C 52
Talán ez:
POLITISCHES Gespräch zwischen einem Hoff-Cantzler und Obristen Cammerer, was massen Carl der Andere König in Groß-Britannien, sein Person unnd Cron zu versichern, auch löblich zu herrschen warunter deß hingerichten König Carls begangene Fähler entworfen, auch die Frag einlauffet, ob ein hoher Bedienter allein, oder ein besetzter Rath, bey Entschliessung der wichtigsten Anschlag und Geschafft deß Königs vorzuziehen? S. I., s. typ., 1661. – ÖBV
vagy:
D. Sp. D. M.: Traur-Schau-Bühne der Vergänglichkeit, oder Der Britannischen Kronen Leid-benezte Tränen-Leze. Wie dieselbe In unterschiedlichen ganz leibhaften und ähnlichen Abbildungen nach dem Leben, sehr ungemeyn und Kunstmäßig in Wax possirt, vorgestellt wird, Durch den berühmten Glas- und Wax-Possirer, Hrn. Joh. Heinrich Schalchen, von Schaffhausen, im Jahr 1696. Schaffhausen, Alexander Ziegler, Wittwe, Gregor Hämiker, 1696. – VD17 12:636503F
120.
Conciliatio locor(um) pugnantium et de purgatio C 53
CUMIRANUS, Seraphinus: Pars secunda conciliationum locorum communium totius scripturae sacrae, qui inter se pugnare siehentur ... Viennae Austriae, ex off. typ. Matthaei Cosmerovii, 1665. – ÖLB
Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 15,173 G/2.
121.
Conciones Hereticae Germ(anice) C 54
Nem azonosítható.
122.
Conciones Germa(nice) C 55–56
Talán ez:
[PREDIGEN. 16. sz.]
Poss.: *Conventus Kismartoniensis*. (17. sz., hátvédlap v.); *Spectat ad Conventum Kysmartoniense Anno 1660*. (uo.) Megj.: 17. századi fejrakozok. (elülső kötéstáblán belül)
Mai lelöhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,654 C/4.

123.
Caspari de figura meditationes variae C 57
FIGUERA, Gaspar de la: Summa spiritualis in qua resolvuntur omnes casus et difficultates occurrentes in via perfectionis. Adjunctis meditationibus Juxta Ordinem Exercitiorum s. p. Ignatii soc. Jesu fundatoris ... Dilingae, Johannes Caspar Bencard, 1692. – GBV
Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, A 3/118. – Eisenstadt OFM. Nr. 969/58.
124.
Christiani Militis Thessera C 58
STANYHURST, Wilhelm: Quotidiana christiani militis thessera, qua homo fugiens mala, e servitute manu mittitur: faciens bona, ad libertatem manu ducitur ... Coloniae Agrippinae, sumpt. Hermanni Demen, 1682. – ÖLB
Poss.: *Restauratus 5 Martij A(nn)o 1707.* (elülső kötéstartólán belül)
Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 14,509 B/9.
125.
Concilij Trident(ini) Canon(es) et Decret(a). item declarationes Cardinalium C 59–60
GALLEMART, Jean; SOTEALLIUS, Johannes; LUCIUS, Horatius: Sacros. Concilii Tridentini canones et decreta: item declarationes cardinalium concilii interpretatum ... Coloniae Agrippinae, sumpt. Antonii Hierati, 1621. – VD17 12:124254G
Poss.: 1) *Ex libris Jacobi Reichhardt Parochi Hoffensis* (előzéklap r., címlap r.); 2) *Sum ex libris D. Job(annis) Michaelis W(...)* (...) (címlap r.)
Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 15,459 J/2.
126.
Conc(iones) D(omi)nicales Germ(anice) ignoti Authoris NB. 2. C 61
Nem azonosítható.
127.
Conciones Quadragesimales ignoti Authoris C 62
Nem azonosítható.
128.
Christoph Freislebij erothemata in usum Tyorum (!) militiae C 63
FREISLEBEN, Christoph: E Divi Iustiniani institutionibus erotemata seu interrogationes in legalis militiae Tyorum usum. Coloniae, excud. Petrus Horst, 1558. – SWB
Supralibros: *G. W. C. 1565.* (Hárich János jegyzete.)
Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,873 E/1.
- (Coll. 1.) NICOLAUS de Bruxella: Compendium in quatuor institutionum imperialium libros ... Additus est elegans tractatus Antonii Massae Galesi de exceptionibus. Lovanii, Servatius Sassens, 1552. – HBZ
(Coll. 2.) MASSA, Antonius: De exceptionibus liber. Coloniae, Arnoldus Birckmann, [16. sz.].
(Coll. 3.) DRACO, Honoratus: Elementa juris civilis, seu institutiones imperialis in carmen contractae ... Coloniae, Arnoldus Birckmann, 1556. – SWB
129.
Cura Cunradi Dasypodij Mathesis C 64
Konrad Dasypodius valamely matematikai műve. Olyat, amelynek címlapján a „cura” szó szerepel, nem sikerült találni.
130.
Ciceronis Epistolae Familiares C 65–69
CICERO, Marcus Tullius: Epistolae familiares. Lugduni, Joan. Frellonius, 1560.
Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,150 A/4.
- CICERO, Marcus Tullius; MANUZIO, Paolo, comm.: Epistolae familiares. Pauli Manutii annotationes breves in margine adscriptae. Eiusdem scholia ... Dionysii Lambini ... emendationes, et earum rationes ... Antverpiae, off. Plantiniana, 1592. – BVB
Poss.: 1) *In usum Wolfgangi Reisacheder* (17. sz., címlap r.); 2) *Wolf. Reisacheder* (17. sz., utolsó oldal); 3) *Walthasar Reisacheder Anno Domini 1642.*; 4) *W. R.* (17. sz., hátsó kötéstartó); 5) *Daniel Mitis 1645.* (előzéklap)
Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 14,583 B/12.
- CICERO, Marcus Tullius; GRAEVIUS, Johannes Georgius, ed.: Epistolarum libri XVI ad familiares ut vulgo vocantur ... Tomus I–II. Amstelodami, apud Danielem Elsevirium; Lugdun. Batav., apud Hackios, 1677. – HBZ
Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer II. Kasten O. Regal 1. Jelzet: Nr. 4635.
- CICERO, Marcus Tullius; CAMERARIUS, Joachim, ed.: Epistolae ad complures scriptae, quas vulgo familiares appellarunt ... Lipsiae, Joannes Steinmann, 1584. – SWB
Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,995 F/3.
- CICERO, Marcus Tullius: M. Tulli Ciceronis Epistolae ad familiares. ... Coloniae, excud. Petrus a Brachellus, 1602. – ÖNB
Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, A 3/108. – Eisenstadt OFM. Nr. 541.

131.
Ciceronis Epistolae Familiares Germ(anice) C 70
Cicero művének német nyelvű kiadása nem azonosítható.
132.
Ciceronis Orationes C 71–73
Talán ezek a példányok:
CICERO, Marcus Tullius: *Orationes. Pro S. Roscio Amerino, M. Coelio, T. Annio Milone, C. Rabirio Posthumo: Ad usum studiosorum selectae, et emendatius, quam antahac, editae.* Argentorati, Josias Rihelius, 1599. – VD16 ZV-28174
Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,355 B/5.
(Coll. 1.) CICERO, Marcus Tullius: *Orationes.* Argentorati, Josias Rihelius, 1597.
- CICERO, Marcus Tullius: *Orationum volumen ... Post Pauli Manutii et aliorum doctiss. correctiones., diligenter emendata ...* Argentorati, Lazarus Zetznerus, 1613. – VD17 3:607182Y
Superexlibris: *W. A.*
Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,599 B/12.
- [CICERO, Marcus Tullius: *De oratore. Philippi Melanchthon lectori.* 16. sz.]
Poss.: 1) *Dvis, Melanchthon vivis, tibj vita perennis Fiat, dum Phlegeton, tenara nigra colit. 1640 in Conventu Cysmart(oniensis)* (269. p. r.); 2) *Ego Matthias Zenko possideo hunc librum anno 1636. 8 Nouembris A Francisco Morickoso mihi (...) pignus amoris donatus est. Croata Arbiter* (275. p.) Megj.: latin nyelvű jegyzetek, aláhúzások.
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Regal 2. Jelzet: 14,659 C/4.
(Coll. 1.) [CICERO, Marcus Tullius: *De quaestionum.* Erasmus Rot. Clarissimo d. Joanni Vlattenno ... 16. sz.]
133.
Ciceronis Sententiae item orationes Demosthenis. item Aenei (! = Annaei) Senecae item R(hetori)ca cum cons(titu)tio(nis disputationis) C 74
CICERO, Marcus Tullius; LAGNIER, Pierre, transl.: *Ciceronis insigniores sententiae apophthegmata atque similia. Publii Terentii illustres gnomae. Demosthenis memorabiles e Graeco in Latinum traducta ...* Jenae, Jacobus Apelius, 1601. – GBV
Poss.: *Conventus Kismartoniensis 1659.* (címlap r.)
Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,720 C/8.
(Coll. 1.) PRAECEPTIONES et admonitiones quaedam grammaticis libellis scholae Lauinganae adiungendae. Lauingae, Leonhard Reinmichaelis, 1592.
134.
Clypeus Clementium Judicum utriusque fori Georgij Gobat C 75
GOBAT, Georges: *Clypeus Clementium iudicum utriusque fori cum praxi illustrata documentis et corollariis theologicis ac iuridiciis ...* Constantiae, David Hautt, 1659. – BVB (Coll. 1.) GOBAT, Georges: *Alphabetum communicantium, quo breviter proponuntur, exponuntur ea, quae ad usum, atque administrationem Sacratissimae Eucharistiae spectant.* Constantiae, Johann Geng, 1659. – VD17 23:649482M
A korban többször is kiadták.
135.
Concilij Tridentini Canon(es) et decreta C 76–78
Lásd még Nr. 125. C 59–60.
136.
Caroli Musart affectus pij erga U(e)n(era)bile Sacrament(orum) C 79
MUSART, Charles: *Sunamitis christiana, sive affectus pii, quibus exemplo Mulieris Sunamitidis Elisaeum Hospitio recipientis anima disponitur ad rite, et magno cum fructu suscipiendum Christum in venerabili eucharistia.* Viennae Austriae, typ. Mariae Rixin Viduae ad Lubecam, 1637. – BVB
Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,036 A/1.
137.
Compendium Biblicum C 80
COMPENDIUM biblicum, in quo universae pene SS. Literarum Historiæ, Leges, Prophetiae, Admonitiones, brevi et perspicua methodo comprehenduntur. Tyrnaviae, typ. Academicis, excud. Joannes Nicolaus Martius, 1687. – RMK II. 1620: „Kis-martoni franc. z.”, BiblEst. Nr. 2014
Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,076 A/2.
138.
Calendarium bene moriendi C 81–82
CALENDARIUM bene moriendi sive acta sanctorum ad bene vivendum proposita: xenium Almae Congregationi Latinae Maiori B. Mariae Virg. ab Angelo Salutatae oblatum Moguntiae. Moguntiae, typ. Joannis Mayeri, 1711. – HeBIS

D

139.

Dominici a S. Geminiano Juris Pontificij interpretatio D 1
DOMINICUS de Sancto Geminiano; ALBIGNANI, Pietro, ed.: Splendissimi ac veridici iuris pontificii doctoris. d. Dominici de sancto geminiano commentaria propria diligentissime castigata in Decretum. Venetiis, Luca Antonio Giunta, 1504. – GBV

140.

Dionysij Carthusiani enarra(t)iones in Evangelii D 2
DIONYSIUS CARTUSIANUS: ... In quatuor evangelistas enarrationes ... Nunc ex altera, eaque diligentissima ad archetypum recognitione [Th. Loeri], sublatis mendis ... excusae. Coloniae, Petrus Quentel, 1533. – BVB

Poss.: 1) *Conuentus Kismartoniensis* (17. sz., áthúzza, címlap r.); 2) *1548 Jar ne quit nimis Volfgangus Schmelzen possessor huius Libri.* (előzék)klap)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,752 M/1.

141.

Discipuli Serm(ones) de tempore de Sanctis de quadrages(imales). item de miraculis B. U. eiusdem Serm(ones) de tempore D 3–4
HEROLT, Johannes: Opus sermonarium vulgo sermones discipuli de tempore et sanctis ... Coloniae, Henricus Quentell, 1518. – EstBibl. Nr. 2156

Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 15,558 K/1.

142.

Didadici (!) de Baeza Commentari(orum) moral(ium) in Evangeliam Historiam tom. 2. tom. 1. D 5–6
BAEZA, Didacus de: Commentariorum moralium in evangelicam historiam tomus secundus ... Lugduni, ex off. Rouilliana, sumpt. Andreae et Jacobi Prost, 1627. – OSZK

Poss.: 1) *Conuentus Kismartoniensis* (17. sz., címlap r.); 2) *Pro Pro(vinci)ae S. Mariae comparatus per F. M(artinum) K(opsányi) 1631. (...) Expensis Dominae Brigittae Bosnyak* (uo.)
Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 15,517 J/6.

143.

Daniel Hólczman speculum scient(iae) nat(uralis) D 7
HOLTZMAN, Daniel: Spiegel der natürlichen Weysshait, durch den alten in Got gelerten Bischof Cyrillum mit fünf undneüntzig Fablen und schönen Gleichnussen beschriben yetzund von newem inn Teütsche Reymen mitt schönen Figuren Auch hüpschen Auflegungen ... Augspurg, bey Philipp Ulhart, 1573. – BVB

Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,769 C/12.

144.

Discursus Italici (!) D 8
Talán ez:
PAOLETTI, Agustino: Discorsi predicabili delle domeniche fra l'anno ... Venetia, Combi alla Minerva, 1651. – ICCU
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,305 H/1.

vagy:

MEZAMICI, Cesare: Discorsi morali dell abbate Cesare Mezamici canonico penitentiere della cathedrale d'Imola ... Stefano Augustini ... In Roma, per Ignatio de Lazari, 1672. – ICCU

Megi.: aláhúzások, latin és német nyelvű jegyzetek.

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,498 J/5.

145.

Dux viae Andreae Osvaldi Hieber conc(iones) Germ(anice) D 9
HÜBER, Andreas Oswald: Dux viae ad patriam caelestem. Das ist: weegweiser zu dem himmlischen Vatterland ... Der erste Theil. Die Sonntag begreiffent ... Saltzburg, Johann Baptist Mayr, 1683. – ÖBV

Poss.: 1) *Jacobi Schrimpf Parochi in Schiltern* (elülső kötet-táblán belül); 2) *Ex libris Michaelis Wimmer p(ro) t(empore) Parochi in Gross (.)ertholz 12. May 715.* (áthúzza, előzék)klap r.); 3) *Ex libris Aemiliani de Ludwigstorff OSB Abbatis et Parochi Kismart(oniensi) 1730.* (uo.)

Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 15,452 J/1. (Coll. 1.) HÜBER, Andreas Oswald: Dux viae ad patriam caelestem. Das ist: weegweiser zu dem himmlischen Vatterland ... Die erste Theil ... Saltzburg, Johann Baptist Mayr, 1687. – ÖBV

146.

Disputationes Th(eo)l(og)iae D 10
Nem azonosítható.

147.

Diurnale Romanum majus D 11
Talán ez:
HORAE diurnae brevii romani ex decreto sacrosancti concilii Tridentini restituti, Pii V. pont. max. iussu editi, Clementis VIII. et Urbani VIII. auctoritate recogniti; in quibus ea omnia continentur, quae praeter lectiones et earum responsoria, ad plenam ofricii matutini recitationem pertinent ... Ant-verpiae, ex off. Plantiniana, Balthasar Moreti, 1691. – BVB
Poss.: [...] *Can. [...] B. M. V.* (címlap r.; 18. sz.)
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten B. Regal 3.

26a–b. Ignatius Grieskircher: *Magnae Ungariae dominae...*
(Bécs, 1661)

148.

Dictionarium Cruatum (!) latinum

D 12

Lehet Faustus Verantius (1551–1617) többnyelvű (köztük horvát) nyelvű szótárának egy kiadása, de akár kézirat is.

149.

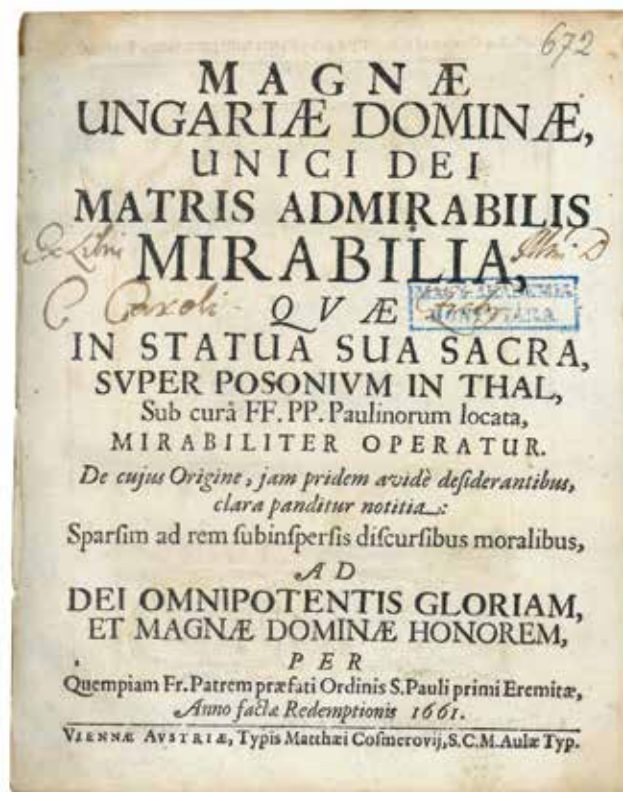
Dictionarium German(ico) Italicum

D 13

Talán ez:

HULSIUS, Levinus: *Dictionarium Levini Hulsii Teutsch-Italiänisch und Italiänisch-Teutsch* Nechst beygefügtem gründlichem Bericht auff was weiß ein Teutscher die Italiaenische Sprach ohne besondere müh Aussprechen und Lernen möge. Mäyntz, durch Nicolaum Heyll, imp. haer. Joannis Godofredi Schönwetteri, 1657. – BVB

Másik kiadása: 1687.

150.

Dictionarium latino Germanicum

D 14–20

Talán ez:

DASYPODIUS, Petrus: *Dasypodius Catholicus siue dictionarium latino-germanicum et germanico-latinum ... Coloniae Agrippinae*, typ. Petri Metternich, 1660. – BVB

Poss.: *Emptus 2 fl. 1666 per me F. N. H.* (címlap r.)

Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 14,747 C/10.

151.

De Origine Miraculosae Statuae B. V. Talensis

D 21

GRIESKIRCHER, Ignatius: *Magnae Ungariae dominae, unici Dei matris admirabilis, mirabilia, quae in statua sua sacra super Posonium in Thal ... operatur ... per quempiam patrem ordinis S. Pauli primi eremitaie. Viennae Austriae, Matthaeus Cosmerovius, 1661.* – RMK III. 6427, Apponyi H. 2059, EstBibl. 2125, ÖNB

152.

Discipuli de Eruditione fidelium

D 22

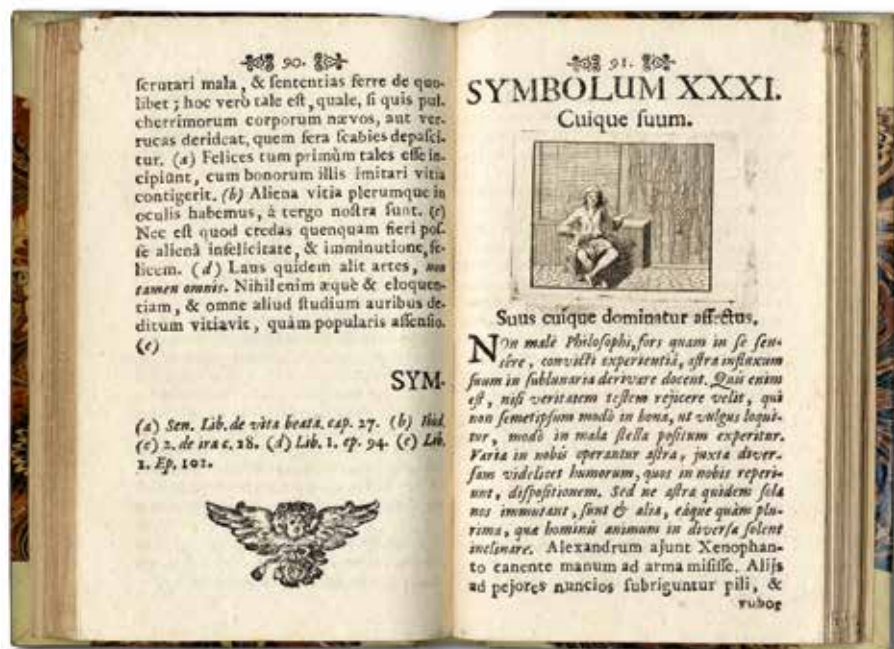
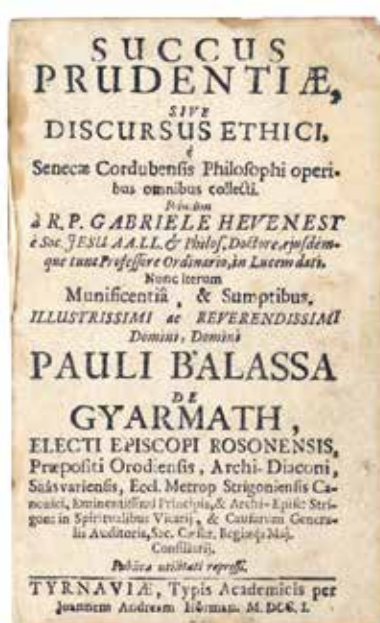
HEROLT, Johannes: *Liber discipuli de eruditione Christi fidelium. Colonia, apud predicatores, 1506.* – BVB

Másik kiadása: 1509.

153.
Decreta synodalia Dioecesis Augustanae D 23
 HEINRICH, episc.: Decreta synodalia dioecesis. August. Praesidente ... ac Domino D. Henrico Ep(iscop)o Augustano ... Augustae Vindel. Anno Dni 1610. mense Octob. promulgata. Dilingae, apud Joannem Maier, 1611. – GBV
 Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 15,247 G/7.
154.
Decreta synodal(ia) Dioecesis Strigoniensis(is) D 24
 ACTA et decreta synodi dioecesis, Strigoniensis, auctoritate ... domini Petri Pazmany archiepiscopi Strigoniensis celebratae Tyrnaviae anno Domini MDCXXIX. die IV. Octobris et sequentibus. Jussu ... Georgii Szelephény, archi-episcopi Strigoniensis pro commoditate parochorum recusum. S. I., s. typ., 1667. – RMK II. 1109, RMNy App. 251, Viskolcz 2015, 98. Nr. 7.
 Borsa Gedeon és V. Ecsedy Judit⁵³⁷ szerint a mű Pottendorfban jelent meg, Viskolcz Noémi kutatásai szerint akár Bécs is szóba jöhet, a nyomdász pedig Nádasdy Ferenc két tipográfusa, Johann Baptist Hacque vagy Hieronymus Verdussen lehetett.⁵³⁸
155.
Directorium Pattaviense Antiquum D 25
 DIRECTORIUM pro dioecesi insignis Ecclesiae Pataviensis omnes presbyteros universosque quos sacerdotalis ordo: aut dignitas ad horarum canonicarumdebitum liegat: extra chorus in horis vicendis dirigens. Venetiis, Petrus Liechtenstein, 1518. – ÖBV
156.
Disciplina Puerorum ac Puellarum recteque formandis eorum moribus varij Authoris D 26
 BECHIUS, Philippus: De disciplina puerorum, recteque formandis eorum et studiis et moribus ... doctorum uirorum libelli aliquot (etc.) Basileae, Joannes Oporinus, 1556. – ÖNB
157.
D. Dionysij Carthusiani summa virtutum et vitiorum D 27
 DIONYSIUS Carthusianus: Summae vitiorum et virtutum libri 2. Ejusdem de passionibus animae liber 1. Coloniae, Johann Soter, 1533. – GBV
158.
De officio regum ignoti Authoris D 28
 Nem sikerült azonosítani.
159.
Directorium Perpetuum D 29
 Talán ez:
 GROSS, Heinrich: Directorii ecclesiastici ordo perpetuus in persolvendo officio divino servandus. Secundum breviarium romanum, Pii V. Pont. Max. iuste editum, et Clementis VIII. auctoritate recognitum ... [Strasbourg], in off. Zetzneriana, 1625. – BVB
160.
Davidis Corneri prompt(uarium) Catholicae Devotionis D 30
 CORNER, David Gregor: Promptuarium catholicae devotionis, selectissimas deuote orandi, meditandi et psallendi formulas complectens ... Viennae, Matth. Formica, 1635. – ÖNB
 Többször is kiadták: Passau 1619, Monasterium Westphaliae 1625, Bécs 1645, 1671.
161.
Davidis Corneri de descensu ad inferos et resurrectione Domini D 31
 CORNER, David Gregor: Ferae paschales, sive commentarii ascetici de descensu ad inferos et resurrectione Domini Nostri Jesu Christi ... Viennae, Gregor Gelbhaar, 1639. – GBV
 Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, S 54/26. – Eisenstadt OFM. Nr. 1654. Nr. 80.
162.
Domini de Villa nova abiurat(ionis) haeresis Calvinii D 32
 VILLENEUVE: Triginta tres sectiones epistolae seu abjurat[i]onis haeresis Calvinianae Domini de Villa Nova, antehac verbi ministri in Gallia Viennae Austriae, excusa typ. et imp. Gregoriis Gelbhaar, 1632. – ÖNB
 Moszkva, Rudomino Idegennyelvű Könyvtár. Jelzet: 627951 (moszkvai), [14,158 A/5] (kismartoni).
163.
Doctrina Regia. Item selectae preces Jaculatoriae D 33
 DOCTRINA regia ex aureis sapientissimi regum Salomonis proverbiorum ... libellis collecta. Item Sagittae dolentis et amantis, hoc est: selectae, poenitentis, et ad Deum conversae animae preces jaculatoriae, potissimum ex sacris literis depromptae; pro Xenio D. D. Sodalibus B. M. V. Assumptae, in Caes. et Acad. Soc. Jesu Collegio Viennae Austriae ... congregatis abbatae. Viennae Austr., Johann Jacob Kürner, 1670. – ÖNB
 Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,538 B/10.
164.
Doctrina Regni HUNGARIAE D 34
 Több mű is lehetséges.

⁵³⁷. V. ECSÉDY 2010, 86. ⁵³⁸. VISKOLCZ 2015, 27–28.

165.
D. Petri (Chrysologi Sermo(nes) Dom(inicales) et fest(iva)les D 35
 CHRYSOLOGUS, Petrus: Sermones in evangelia de dominicis, et festis aliquot solemnioribus totius anni, insignes et peruetusti ... Bononiae, apud Jacobum Montium et Carolum Zenerum, 1636. – ICCU
 Poss.: *Conventus Kismartoniensis (?) 1661.* (címlap r., áthúzva) Mai lelőhelye ismeretlen, Hárích János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,465 B/7.
166.
Decretorum liber Canonorum D 36
 Nem sikerült azonosítani.
167.
Dionysij Carthusiani de quatuor Novissimis D 37
 DIONYSIUS Carthusianus: Liber utilissimus de quatuor hominis novissimis, nempe. I. Morte. II. Iudicio. III. Inferni poenis. IV. Gaudiis coeli. Eiusdem colloquium de particulari iudicio animarum ... Coloniae, sumpt. Bernardi Gualtheri, 1608. – HBZ
 Poss.: *Jacobus Gerster Ertingensis succuus (?)* (17. sz., elülső kötéstartó belül)
 Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 15,145 G/1.
168.
Didaci Stella Meditationes de Amore Dei D 38
 ESTELLA, Diego de; GOVERNARIUS, Johannes, transl.: De amore Dei meditationes piissimae, primo ex Hispanico in Gallicum, denuo nunc primum in latinum sermonem redactae ... Coloniae Agripp., Konrad Butgen, 1602. – HBZ
 Másik kiadása: Köln 1603, 1639.
169.
Directorium Perpetuum D 39
 Lásd Nr. 159. D 29.
170.
Discursus Ethici Pauli Balassa D 40
 HEVENESI, Gábor: Succus prudentiae, sive Discursus Ethici, e Senecae Cordubensis Philosophi operibus omnibus collecti. Primum a R. P. Gabriele Hevenesy ... Nunc iterum munificentia, et sumptibus illustrissimi ac reverendissimi domini, domini Pauli Balassa de Gyarmath ... Tyrnaviae, typ. Academicis per Joannem Andream Heormann, 1701. – RMK II. 2080: „Kismartoni franc. z.”, SWB
171.
Descriptio Imag(inis) V. M. Talensis D 41
 GRIESKIRCHER, Ignatius: Magnae Ungariae dominae, unici Dei matris admirabilis, mirabilia, quae in statua sua sacra super Ponium in Thal ... operatur ... per quempiam patrem ordinis S. Pauli primi eremitaie. Viennae Austriae, Matthaues Cosmerovius, 1661. – RMK III. 6427, Apponyi H. 2059, Est-Bibl. 2125, ÖNB
172.
De varijs rebus Theologi(cis) D 42
 Nem azonosítható.

27a-c. Hevenes Gábor: *Succus prudentiæ...*
(Nagyszombat, 1701)

E

173.

Expositio librorum S. Scripturæ a Tobia usque ad Ecclesiasten(es)

E 1

FABRICIUS, Johann Albert; HEIDEGGER, Johann Heinrich: Testamentum Vetus. Liber Tobiae, Judith, Oratio Manassae, Sapientia et Ecclesiasticus Graecæ et Latine. Cum dictis Scripturæ parallelis, tabulis synopticis Heideggeri, et prolegomini Joh. Alberti Fabricii: Orationi Manassae subjecta ... duplex Poetica Metaphrasis, et ad calcem Ecclesiastici positum duplex Alphabetum Ethicum Ben Sira. Francofurti, Lipsisae, apud Christophorum Wohlfart, lit. Christ. Balth. Lampius, 1691. – BVB

174.

Euclides Megarensis Geometriae

E 2

EUCLIDES; CANDALE, François de Foix, de; HYPICLES; DAMASCIUS Damascenus: Euclidis Megarensis Mathematici Clarissimi Elementa. Libris XV. Ad germanam geometriæ intelligentiam, e diversis lapsibus temporis iniuria contractis restituta, ad impletis praeter maiorum spem, quæ hactenus deerant, solidorum regularium conferentiis ac inscriptionibus. Acceßit decimussextus liber, de solidorum regularium sibi invicem inscriptorum collationibus. Novissime collati sunt decimusseptimus et decimusoctavus, priori editioni quodammodo polliciti, de componendorum, inscribendorum, et conferendorum compositorum solidorum inventis, ordine et numero absoluti ... Coloniae Ubiorum, Jean de Tournes, 1602. – VD17 23:297632P

A 16. században többször is kiadták.

175.

Ernesti Grönig [!] conc(iones) de B. U. M. Germ(anice)

E 3

GRÖNINGER, Ernest: Granat-Appfel Marianischer Zühr und Gnaden-Körnlen so erblühet in römischen apostolischen Kirchen-Garten des ... König-Reichs Hungarien. Leutschau in Ober-Ungarn, bey Samuele Breuer, 1691. – RMK II. 1690, ÖNB

176.

Emanuelis Rodriguez Casus Conscientiæ

E 4

RODRIQUEZ, Manuel; CANIZAL, Balthazar de, transl.: Summa casuum conscientiae, omnium quæ hucusque in lucem exiere copiosissima, confessariis et animarum curam gerentibus ad quascunque materarium moralium resolutiones utilissima ... Duaci, ex typ. Baltazaris Belleri, 1614. – SWB

Poss.: *Conuentus Tyrnaviensis*. (17. sz., első kötetáblán belül, előzéklapon, címlapon) Supralibros: *CAPIT. STRIG. 1615*. – a címer körirata: *FRANCISCUS FORGACS S. R. E. PRAESB. CARD. ARCHIEP. STRIGON.*

Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 15,473 J/3.

177.
Erazmi Rejnholdi prutenicae tabulae coelestium motuum $\mathcal{E} 5$
 REINHOLD, Erasmus; CAMERARIUS, Joachim;
 NEANDER, Michael: Prutenicae tabulae coelestium mo-
 tuum ... Tubingae, per Ulricum Morhardum, 1551. – GBV
 Poss.: *Con(ven)tus Kismarton(iensis) 1654.* (cont. 2. címlap r.)
 Megj.: latin nyelvű jegyzetek.
 Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 14,853 D/8.
 (Cont. 1.) REINHOLDUS, Erasmus: Logisticae scrupulorum
 astronomicorum ... Tubingae.
 (Cont. 2.) REINHOLDUS, Erasmus: Initium canonum pru-
 tenicorum ...
 (Cont. 3.) REINHOLDUS, Erasmus: Sequuntur igitur nunc
 canones tum mediorum seu aequalium motuum, tum Pro-
 sthaphaereseon, denique alij canones quorum catalogus supra
 recitatus est. Hos autem omnes canones ... aequalium motuum
 recte antecedunt. 1551.
 (Cont. 4.) REINHOLDUS, Erasmus: Canones prosthaphae-
 reseon seu aeuationum singulorum motuum coelestiumque
 vorum canonum cuique seorsim praepositi sunt rursus canones
 aequalium motuum iuxta formam Alphonsinam et Copernici,
 adiecta etiam suo loco canonica expositione stellarum inerran-
 tium, quotquot a Ptolemaeo et ueteribus per Asterismos distri-
 butae sunt. 1551.
 (Cont. 5.) REINHOLDUS, Erasmus: Canones aequalium
 motuum et prosthaphaereseon Solis.
 (Cont. 6.) REINHOLDUS, Erasmus: Canones aequalium
 motuum et prosthaphaereseon Saturni.
 (Cont. 7.) CANONES aequalium motuum et prosthaphaere-
 seon Mercurij.
 (Cont. 8.) REINHOLDUS, Erasmus: Motus longitudinum
 sequuntur deinceps alii canones de .. et de .. de eclipsibus
 Luminum, Stationibus, Latitudinibus Planetarum etc.
178.
Eliae Ursini Conariensis de quatuor Novissimis $\mathcal{E} 6$
 URSINUS, Elias: Tuba angelica terribilis de quatuor novis-
 simis hominis. Das ist: Englischer erschrocklicher Posau-
 nenschall, von den vier letzten dingen deß Menschen. Darin-
 nen in sechzehnen unterschiedlichen Bußpredigten ... gesagt
 wirdt: Wie er ... sterben ... wirdt ... Nürnberg, durch Abraham
 Wagenmann, 1627. – GBV
 Poss.: *Hunc librum procuravit P. Georgius Hörmann legat lec-
 tor illum Caute, habet (...) sub menne venenum, est enim ha-
 ereticus. Sed tamen habet pulchra moralia a Concionatoribus
 applicabilia pro diversis [...]* (elülső kötéstábla, 17. sz.)
 Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 15,239
 G/7.
179.
Exertitia Spiritualia $\mathcal{E} 7$
 IGNACIO de Loyola; ELFFEN, Nicolaus: Scintilla Cordis
 sive exercitia spiritualia ad mentem sancti patris Ignatii. Pra-
 gae, typ. Univ. Carolo-Ferd. in coll. Soc. Jesu., 1684. – ÖBV
 Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria. Jelzet:
 S 53/9. – Eisenstadt OFM. Nr. 957.
180.
Extracta Scripta privilegiorum Ordinis minorum $\mathcal{E} 8$
 CASARUBIOS, Alphonsus de: Compendium privilegiorum
 fratrum minorum et aliorum mendicantium et non mendi-
 cantium tertio editum reformatum secundum decreta sacri
 concilii Tridentini ... per Hieronymum Sorbo. Venetiis, Petrus
 Ricciardus, 1603. – ÖNB
 A 17. században többször is kiadták.
181.
Expositio Regulae S. Francisci Germ(anice) $\mathcal{E} 9$
 PEEZ, Hippolyt; NICOLAUS III. papa; CLEMENS V.
 papa; CACCIA, Franciscus, dedic.: Expositio Litteralis. Das
 ist: Kurtze und gründliche Außlegung, uber die Regel der
 Mündern-Brüder S. P. Francisci. Auß den Päbstlichen Bullen,
 sonderlich auß denen Erklärungen Nicolai III. und Clemen-
 tis V. gezogen Der Meynung ... der Regularischen und stren-
 gen Observantz sehr behülfflich ... Neyß, bey Johann Joseph
 Krembsel Seel. Wittib., 1699. – VD17 23:726086C
 Poss.: *Frater Phelespherus.*
 Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria. Jelzet:
 A 2/7. – Eisenstadt OFM. Nr. 42.
182.
Evangelistae 4 acta (Apostolorum), S. Pauli Epist(olae) $\mathcal{E} 10$
 BIBLIA. N. T. [Evangelia, Acta apostolorum, Epistolae et
 Apocalypsis.] [S. l., s. typ., s. a.]
 Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937)
 ismert. Jelzet: 15,214 G/4.
183.
Elementa Grammaticae $\mathcal{E} 11$
 KÖVESDI, Pál: Elementa linguae Hungariae sive Grammati-
 ca Hungarica, succincta methodo comprehensa, et perspicuis
 exemplis illustrata. Nagyszombat, s. typ., 1680. – RMK II.
 2041, DEENK
 Másik kiadása: 1686.
184.
Emanuelis S(a) Aphorismi $\mathcal{E} 12$
 SA, Manuel de: Aphorismi confessoriorum: ex doctorum sen-
 tentiis collecti ... Coloniae, Johannes Crithius, 1610. – GBV

Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,556 B/11.

185.

Evangelia et Epistolae Gr(aece) et lat(ine) totius Anni E 13
EVANGELIA et epistolae latine et graece, quae dominicis et festis totius anni diebus in ecclesia legi solent. Dilingae, apud Ignatium Mayer, 1664. – ÖBV

Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer III. Kasten B. Regal 3.

186.

Evangelia Hungarica E 14–16
Talán ezek:

AVANCINI, Nicolaus; ILLYÉS András: A Kristus Jesus Elete és tudománya az negy Evangelistak Irásiból egybe-szedetett és Elmelkedéseknek Materiajara egész esztendoenek minden napjaira elosztatott ... Avancinus Miklós által. Es Szorgalmatossan meg-Magyaráztatott, és Keresztyén Nemzetének lelki vigasztalására, és épueletére kibocsáttatott Illyes Andras által ... Nagyszombatban, acad. böt., 1690. – RMK I. 1395

KOPCSÁNYI Márton, comp.: Az evangéliumok es epistolak, mellyeket esztendő által olvastat az anyaszentegyház vasárnapokon és az innepeken, a kalendariummal, ennehány karácsonyi és husuėti enekkel és az igaz keresztyeni és apostoli hitnek esmeretireól valo rövid tanúsággal. Bécsben, Matthäus Formica, 1616. – RMNy 1102

ROMAI rend-serint valo evangéliumok es epistolák, mellicet leg-főebb tisztelendő Telekesy Istvan, egri püspök es tihanyi apatur, az egri dioecisisnek-szükségere nyomtattatott, 1700 esztendőben. Beczben, Ghelen János, 1700. – RMK I. 1551

187.

Epitome Controversiarum P. Coturij E 17
LA COUTUR, Jules César de: Epitome controversiarum, sive demonstrationes catholicae, quibus ostenditur Lutheranam ecclesiam non esse apostolicam ... Tyrnaviae, typ. Academicis, apud Joannem Andream Hörmann, 1695. – RMK II. 1804, OSZK

Poss.: 1) *Joannes Georgius Höltzl* (17. sz., előzéklap); 2) *Superscriptus donavit Bonifacio Wais (...)* proprietas (uo.); 3) *Ego infrascriptus offero R(evere)ndo Patri Hegwitz pro memoria hunc excusum libellus* (uo.)

Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,115 A/3.

188.

Evangelia Germanica E 18–20
Nem azonosíthatók.

189.

Expositio Regulae E 21
Több regulamagyarázat is szóba jöhet, olyan, aminek a címében az 'expositio' vagy a 'dux' szerepel:

STRASSER, Hieronymus: Dux fratrum minorum complectens regulam S. Francisci, cum aliis sequenti pagina notatis ... Viennae Austriae, apud Matthaeum Formicam, 1621. – ÖNB Megj.: [...] Anno 1649. (címlap r.)

Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 14,580 B/12.

28. Hieronymus Strasser:
Dux fratrum minorum...
(Bécs, 1621)

F

190.
F. Astexani [!] de Casibus Moralibus F 1
 ASTESANUS de Ast: Summa de casibus moralibus ... Basel, Michael Wenssler, Bernhard Richel, ca. 1476. – GW 2753, CIH 335
 A 15. században többször is kiadták.
191.
Francisci de Mendosa in lib. 1mo Regum tom. 3. F 2
 MENDOÇA, Francisco de: Commentariorum in 4 libros Regum. Tom. 3. Lugduni, Gabriel Boissat et soc., 1631. – ICCU
 Másik kiadása: 1632.
192.
Francisci de Mendosa in lib. 1mo Regum tom. 2. F 3
 MENDOÇA, Francisco de: Commentariorum in 4 libros Regum. Tom. 2. Venetiis, Francesco Baba, 1628. – ICCU
193.
Francisci de Mendosa in lib. 1mo Regum tom. 3. F 4
 MENDOÇA, Francisco de: Commentariorum in 4 libros Regum. Tom. 3. Lugduni, Laurentius Anisson, 1631. – ICCU
 Másik kiadása: 1646, 1647.
194.
Fortunati Hueber triplex (Chronica Frat(rum) Min(orum) F 5
 HUEBER, Fortunatus: Dreyfache Cronickh von dem dreyfachen Orden deß grossen H. Seraphinischen Ordens-Stifters Francisci, so weith er sich in Ober- und Nider Teutschland, Auch allen angrenzenden Ländern, in seinen Clösteren und Provinzen erstrecket: Zu allgemeiner Erkandtnuß und andächtigen Gebrauch der Hochteutschen Landtsmannschafft in öffentlichen Truck außgefertiget ... München, Johann Jäcklin, 1686. – SWB
195.
Fortunati Hueber Menolog(ium) Francisc(anum) F 6
 HUEBER, Fortunatus: Menologium, seu brevis, et compendiosa illuminatio, relucens in Splendoribus Sanctorum, Beatorum, Miraculosorum, Incorruptorum, Extaticorum, Beneficorum, et quocunque Sanctimoniae, vel Virtutis Fulgore, Illustrium, Singularium, aut Praecellentium Famulorum Famularumque Dei, Martyrum, Confessorum, Virginum, Viduarum, Poenitentium: Ab initio Minoritici Instituti usque ad moderna tempora, ex Triplici Ordine I. fratrum minorum ... II. Clarissarum ... III. Utriusque sexus poenitentium ... quos Omnes Seraphicus Pater Noster S. Franciscus Ab Assisio in Umbria Luci datus ... Monachii, Johann Lukas Straub, 1698. – ÖBV
196.
Francisci Michael a Neapoli (Chron(ica) Frat(rum) Min(orum) F 7
 Nem sikerült azonosítani.
197.
Fascicullus Myrrhae F 8
 BABČANSKÝ, František: Fasciculus myrrhae, hoc est Gladius Simeonis pertransiens animam B. Virginis. A. R. Patris Francisci Babczansky ... industria reimpressus, nonnullis additis ... Viennae, s. typ., 1701. – RMK III. 4284, OSZK
 Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,077 A/2.

29a–c. Fortunatus Hueber: Menologium... (München, 1698)

198.
Friderici Forneri in Psal(mum) Miserere F 9
 FÖRNER (FORNER), Friedrich: Rex Hebronensis, ac postea Hierosolymitanus, poenitentis schemate personatus, et a multis mendis purgatus ac tertio recusus. Psalmus L. miserere mei Deus etc. concionibus illustratus et indice quadruplici ... Ingolstadii–Dillingen, sumpt. Ederi-Sutor, 1630. – GBV
 Poss.: 1) *Conuentus Kismartoniensis 1677. (...)* (előlső és hátsó kötéstáblán belül); 2) *Habet Benczik (?) Lector (...)* (17. sz., hátsó előzéklap r.)
 Megj.: az előlső kötéstáblán belül és a hátsó előzéklap verzón latin nyelvű jegyzetek.
 Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,567 K/1.
199.
Francisci Sigray Speculum Passionis F 10–11
 PINDER, Ulrich; SIGRAY, Ferenc: Speculum passionis domini nostri Jesu Christi variis sanctorum patrum testimoniis illustratum. Reimpressum Posonii [Nagyszombat], typ. Joanni Gregorii Zerweg, 1675. – RMK II. 1375, OSZK
 Poss.: *P. Remigij Ramocsabazi [...] 1678. [...]*
 Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria. Jelzet: A 1/135. – Eisenstadt OFM. Nr. 191.
200.
Francisci Guicciardini (?) Histori(arum libri) Germ(anice) F 12
 Talán ez:
 GUICCIARDINI, Francesco, FORBERGER, Georg, transl.: Gründtliche unnd Warhafftige beschreibung aller Fürnemen historienn die in vierzig jaren, nemlich von dem 1493 bisz auff das 1533 ... gesehen ... Basel, Peter Perna, 1574. – VD16 G-4040
201.
Francisci Labata Conc(ionatorum) apparatus F 13
 LABATA, Francisco: Apparatus concionatorum seu loci communes ad conciones ... Tom. 1. Coloniae Agrippinae, Johannes Crithius, 1619. – SBB
 Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria. Jelzet: A 2/54. – Eisenstadt OFM. Nr. 110.
202.
Francisci Labata Conc(ionatorum) tom. 2. F 14
 LABATA, Francisco: Apparatus concionatorum seu loci communes ad conciones ... Tom. 2. Coloniae Agrippinae, Johannes Crithius, 1619. – SBB
 A korban többször is kiadták.
203.
Francisci Labata magnus apparatus F 15
 LABATA, Francisco: Magnus apparatus concionatorum seu loci communes ad conciones ordine alphabetico digesti. In hoc opere de virtutibus, vitiis quatuor novissimis, variis Statibus Personarum, mysteriis Christi, B. Mariae Virginis, et aliorum Sanctorum diffuse agitur ... Coloniae Agrippinae, Johann Crith Erben, 1627–1631. – VD17 23:322.429G
204.
Francisci Toleti instructio Sacerdotum ac poenitentium F 16–17
 TOLEDO, Francisco de; FORNARI, Martino; ALBANI, Ignazio; BERTANO, Pietro Maria, ed.: Instructio sacerdotum, ac poenitentium; in qua omnium absolutissima casuum conscientiae summa continetur. ... Accessit hac postrema editione tractatus de sacro ordine, a Martino Fornario eiusdem Societatis compositus, ... Labore, et industria r. Ignatij Albani ... sanctorum item Patrum, ut par erat, marginibus additis, cum elenchis ad singula capita apposis ... Venetiis, apud Petrum Mariam Bertanum, 1617. – ICCU
 Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria. Jelzet: A 1/114. – Eisenstadt OFM. Nr. 51.
- TOLEDO, Francisco de; FORNARO, Martino; VICTORELLI, Andrea; VARISCO, Marco, ed.: Instructio sacerdotum ac Poenitentium, in qua omnium absolutissima Casuum Coscientiae Summa continetur; addito etiam Martini Fornarii ... Cum additionibus ad singula capita (etiam Opusculi de Ordine) ... Venetiis, apud Marcum Guariscum, 1629. – ICCU
 Poss.: *Conventus Ferrae Civitatis. (17. sz.)*
 Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria. Jelzet: A 1/119. – Eisenstadt OFM Nr. 225.
205.
Francisci Cacciae vita Innocentij Papae II F 18
 CACCIA, Franciscus: Innocentia apostolica, die apostolische Unschuld: Das ist: Innocenti XI. tugendsambster Lebenswandel ... Neyß, Johann Joseph Kremßel, 1696. – ÖBV
206.
Francisci Cacciae de S. P. N. Francisco F 19–21
 CACCIA, Franciscus: Anatomia, oder Neue kunst- und gunstreiche Zerlegung aller Glieder des gantzen Heiligen Leibs des Seraphischen Vatters Francisci. Das ist: Sehr nutzliche, geistreiche Lob- und Ehren-Predigen, so mit Biblischen Historien, neuen Concepten, Theologisch- und Philosophischen Discursen, Juridisch- Mathematisch- und Medicinalischen Anmerkungen, und denckwürdigen Sinn-Bildern sehr curios und annehmlich vorgestellt worden. Wienn in Oesterreich, Johann Baptist Schönwetter, 1706. – ÖNB

207.

*Francisci Cacciae Conc(iones) Quadr(agesimales)**Germ(anice)*

F 22

CACCIA, Franciscus: Speculum mysteriosum, erstes Quadragesimal geheimbnußreicher Spiegel, daß ist: Dreyzehnen Fasten- sambt der Passion-Predig: in 13. unterschiedliche Spiegel abgetheilt ... vorgetragen bey St. Hieronymo in ... Wienn. Wien, s. typ., 1707. – ÖNB

Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria. Jelzet: S 54/48. – Eisenstadt OFM. Nr. 86.

CACCIA, Franciscus: Speculum mysteriosum, erstes Quadragesimal geheimbnußreicher Spiegel, daß ist: Dreyzehnen Fasten- sambt der Passion-Predig: in 13. unterschiedliche Spiegel abgetheilt ... vorgetragen bey St. Hieronymo in ... Wienn. Schloß Wildberg, Josef Anton Streibig, 1708. – ÖNB

Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria. Jelzet: S 55/53-1-5. – Eisenstadt OFM. Nr. 414.

208.

Feliciani Episcopi Scalensis de censuris, irregularitate et privilegio

F 23

NINGUARDA, Feliciano: Enchiridion de Censuris, Irregularitate, et Privilegiatis: non solum curam animarum gerentibus necessarium ... Ad instantiam ... Metropolitanis ... Provinciae Salisburgensis, Felicianus Episcopus Scalensis. Ingolstadtii, David Sartoris, 1583. – VD16 N-1772

209.

Francisci Cacciae munimentum (!) gloriae Seraphicae

F 24

CACCIA, Franciscus: Monumentum Glorae Seraphicae. Das ist Gedenck-Zeichen Seraphischer Ehr, Deß Brinn-Englischen Heiligen Vatters Francisci, Und dero Mindern Ordens-Brüdern der Regularischen, und strengern Observantz. So das Heylige Grab Jesu Christi, ohne Unterbruch deß Glaubens, und ohne Veränderung der Catholischen Gottes-Dienst in die 431. Jahr, Lob- und Ruhmwürdig verwahret, durch falschen Ketzer-Betrug der Griechen aber leyder auff 15. Jahr verlohren, anjetzo wiederumb Glor- und Freüdenreich zu Trost der gantzen Christenheit recuperiret, fortgesetzt, und würcklichen bewohnen ... Wienn in Oesterreich, Andreas Heyinger, 1692. – ÖNB

Másik kiadása: 1694.

210.

Ejusdem discursus pro induendis et profitendis Religiosis

F 25

Talán ez:

CACCIA, Franciscus: Hymenaeus, Das ist: Zwey und fünfzig Discurs, Und Predigen, Bey Geistl. Einkleijd- und Gelübds-Ablegungen, So auff alle Sonn- und Feyertage des gantzen Jahrs sehr tauglich ... Wienn, Christoph Lercher, 1707. – ÖNB

211.

Ejusd(em) Palaestinae nova descriptio

F 26

CACCIA, Franciscus: Jerusalem, seu Palaestina nova, oder das von Christo Jesu selbsten geliebten, gelobten, bennante Heilige Land, mit seinen Städten, Westungen, flecken, Seen, Flüssen, Gebürgen, Früchten, Antiquitäten und hochschätzbaren Heilichthümern. Allen Guthertzigen Pilgern zu Lust und Nutzen mit schönen Kupffern vorgestellt ... Wienn, Christoph Lercher, 1706. – ÖNB

212.

Florentij Schilling Conc(iones) Festivales

F 27

SCHILLING, Florentius: Florentii Schilling Feyertag-Predigen das ist: Collegium Apostolicum. Apostolische Versammlung, Ehr- und Lob-Predigen ... zusammengetragen durch Constantium Arzonni. Nürnberg, Johann Hoffmann, 1676. – ÖNB

Poss.: *Ex Liber Jauris ä Patre Francisco Eglauer 1707.*

Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria. Jelzet: A 2/88. – Eisenstadt OFM. Nr. 708.

213.

Ejusdem Conc(iones) Funebrales

F 28

SCHILLING, Florentius: Todten-Gerüst, das ist: Wolgegründte Ehren-Gedächtnuß, hochadelicher Cavalliern, Herren und Frauen, deren hoch-adeliches herkommen, Christlöbl. Thaten und seel. ... Sultzbach, Johann Hoffmann, 1681. – ÖLB
Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 15,351 H/4.

214.

Francisci Hefner Conc(iones) Dom(inicales) totius annj

F 29

HEFFNER, Franz: Concionator Extemporalis: oder, Eilfertiger Prediger. Das ist: Kurtze Einfältige Predigen über alle Sonntag des gantzen Jahrs gestellt. Nuernberg, Johann Christoph Lochner, 1691. – ÖBV

További kiadásai: 1700, 1710, 1720.

215.

Ejusdem Conc(iones) Fest(ivales)

F 30

HEFFNER, Franz: Concionator extemporalis continuatus. Das ist: Fortgesetzter Eilfertiger Prediger. Oder, kurtz verfasste Predigen über alle Feyertag deß gantzen Jahrs ... Nürnberg, in Verlegung Johann Christoph Lochners, 1698. – ÖBV

Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria. Jelzet: A 2/33. – Eisenstadt OFM Nr. 9.

216.

Francisci Costeri Conc(iones) Dom(inicales)

F 31–33

COSTER, Franciscus: Conciones in Evangelia: a Dominica Prima post Festum SS. Trinitatis usque ad Adventum. Coloniae Agrippinae, Antonius Hieratus, 1626. – GBV

- Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria. Jelzet: A 1/102. – Eisenstadt OFM Nr. 125.
217.
Florentij Schilling (Conc(iones) Dom(inicales) Germ(anice) F 34–35
 SCHILLING, Florentius; ARZONNI, Constantius: Florentii Schilling Congregationis Clericorum Regularium Sancti Pauli Barnabiteae Sonntägliche Predigten. Ovum pashale, Oster-Ey, Das ist: Lehr- und sittenreiche Predigten von dem heiligen Oster-Tag an biß Trinitatis oder den ersten Sonntag nach Pffingsten ... Sultzbach, Johann Hoffmann, 1675. – ÖNB
 További kiadásai: 1677, 1679, 1681.
218.
Fabij Incarnatj Scrutinium Sacerdotale F 36
 INCARNATO, Fabio: Scrutinium sacerdotale, sive modus examinandi, tam in visitatione episcopali, quam in susceptione ordinum ... [Pars 1–2.] Venetiis, apud Marcum Grandi, 1626. – OSZK
 Poss.: *Con(ventus) Kismartonien(sis)* (17. sz.); *Cathalogus Librorum Conuentus Kismart(oniensi) Inscriptus* (17. sz.)
 Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,918 E/7.
219.
Francisci Toleti Summa Casuum conscientiae F 37
 TOLEDO, Francisco de: Summa casuum conscientiae, sive de instructione sacerdotum, libri septem ... Constantiae, apud Nicolaum Kalt, 1600. – ÖNB
 Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 14,408 B/4.
220.
Fortunati Hueber acta et miracula S. Petri de Alcantara F 38
 HUEBER, Fortunatus: Neues Wunder-Liecht und weltberühmter Himmelsglantz von der seraphischen Flammen S. Francisci bestrahlet und scheinbar ausgossen. Durch die gantze Römisch-Catholische, allein seeligmachende Kirchen, im Leben, Tugend, Gnadenwahl und Wunderwercken, deß grossen Freund Gottes und heiligen Petri von Alcantaraim, beobachtet von den Franciscaner Vättern der reformirten bayrischen Provinz. München, Lukas Straub, 1669. – SWB
221.
Francisci de Nádasd de Duc(ibus) et Reg(ibus) Hung(ariae) F 39
 NÁDASDY, Ferenc: Mausoleum potentissimorum ac gloriosissimorum regni apostolici regum et primorum militantis
- Ungariae ... Norimbergae, Michael et Johann Friedrich Endter, 1664. – RMK III. 2254, EstBibl. Nr. 2293–2295, OSZK
 Másik kiadása: Pottendorf/Bécs, 1667.⁵³⁹
222.
Francisci Salesij de vera pietate et timor Dei F 40
 FRANCISCUS de Sales: Philothea, seu introductio ad vitam devotam ... Coloniae, Joan. Willh. Friess, 1689. – VD17 12:102268D
 Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,081 A/3.
- vagy:
 FRANCISCUS de Sales; LAMORMAIN, Henri, transl.: Tractatus amoris divini constans libris duodecim per Franciscum de Sales idiomate Gallico conscriptus. Inde Anno 1629. Rothomagi eodem idiomate excusus ... Viennae Austriae, Matthaeus Cosmerovius, 1643. – ÖBV, VD17 12:107523C
 Poss.: 1) *Ex libris Pauli Szemeredy 1647.* (címlap r.); 2) *Quondam jam vero Stephanj Varadj* (17. sz., uo.); 3) *Idem donauit Fr(atr)i Georgio Kerken in Kapuvar 19. Mar. 1655.* (uo.); 4) *Idem sacrauit B. V. M(a)r(i)ae Bondor. (...) 4 May 1656.* (uo.)
 Moszkva, Rudomino Idegennyelvű Könyvtár. Jelzet: 626923 (moszkvai), 14,786 C/12 (kismartoni).
223.
Francisci Cacciae asceteria sive medit(ationes) pro recolezione Germ(anice) F 41–43
 CACCIA, Franciscus: Asceteria, Das ist: Andächtige, Geistvolle Übungen, oder: Vor- und Nachmittägige Betrachtungen: Abgetheilet In fünff Theil, Sambt einem Nutzlichen Zusatz von unterschiedlichen Fruchtbringenden Affecten, und Nachfolgungen, Gezogen auß der Göttlichen Schriff und HH. Vättern ... Wienn, bey Andreas Heyinger, 1699. – VD17 12:101809A
 Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria. Jelzet: A 2/5. – Eisenstadt OFM Nr. 559.
224.
Francisci Cacciae exercitia spiritualia F 44
 Lásd az előző tételt. Habár a mű német nyelvű, a cím első szava latin (Asceteria), s talán ezért szerepel ezen tétel címe is latinul (exercitia spiritualia).

539. A *Mausoleum* második kiadásnak helyeként Pottendorf mellett Bécs is szóba jöhet. Lásd: VISKOLCZ 2015, 27.

225.
Francisci Pomey Candidatus Reth(oricae) F 45-46
 POMEY, François: Aphthonius Antiochenus: Candidatus rhetoricae seu Aphthonii progymnasmata ... Lugduni, Antonius Molin, 1659. – GBV
 A korban többször is kiadták.
226.
Francisci Toleti instructio sacerdotu(m) ac de 7 pecc(at)is morta(libus) F 47
 TOLEDO, Francisco; RASSFELD, Lambertus: Instructio sacerdotum ac de septem peccatis mortalibus, cum bulla Cœnæ Domini dilucida expositione. Monasterii Westphaliae, typ. Lamberti Ressfeldii, 1601. – ICCU
 Ugyanebben az évben megjelent még Milánóban és Rómában is. A korban több kiadása is volt.
227.
Floris (!) et Coronae caelestes quibus pia(m)entes ad paradisu(m) alliciunt(ur) F 48-49
 NÁDASI, János: Horti flores et coronae coelestes, quibus pia(m)entes ad aeternitatis paradisu(m) alliciuntur, Almae Congregationi Beatissimae Virginis Elisabetham Visitantis, Tyrnaviae in Coll. Soc. Jesu erectae, oblati. Anno Domini. M. DC. LVII. Viennae, typ. Matthaei Cosmerovii, 1657. – RMK III. 1980, ÖNB
 Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,038 A/1.
228.
Francisci Settelin Conc(iones) Germ(anice) F 50-51
 SETTELIN, Franz: Agricultura Spiritualis: Geistliches Feldtbau: Sonn-Tag Predigen ... Salzburg, bey Melchior Haan, 1675. – BVB
 Poss.: *Ex libris Pauli Weinteyl [Weinteg] Parochi in Millich Dorf.*
 Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria. Jelzet: A 2/106-2. – Eisenstadt OFM Nr. 712.
 SETTELIN, Franz: Agricultura Spiritualis, oder Geistliches Feldtbaw. Das ist: Sonn-tag Predigen: Sibender Thail ... Salzburg, bey Melchior Haan, 1682. – BVB
 Poss.: *Pro Simplici Usu P(at)ris Victoriani Koll 1752.*
 Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria. Jelzet: A 2/106-2. – Eisenstadt OFM Nr. 418.
229.
Francisci de Sales colloc(utiones) spirit(uales) F 52
 LAMORMAIN, Henri: Collocutiones spirituales beati Francisci de Sales. Viennae Austriae, typ. Matthaei Cosmerovii, 1648. – GBV
 Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,656 C/4.
230.
Fabritij Porticella index sententiarum Rom(ani) Breviarij F 53
 PORTICELLA, Fabritio: Index sententiarum breviarii Romani per ordinem alphabeti ... Romae, apud Franciscum Zanettum, 1580. – ICCU
 Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,968 F/2.
231.
Francisci Carere Lyricorum liber 4 et Epodon lib. 1. F 54
 CARRERA, Francesco: Lyricorum libri quatuor et epodon liber unus. Lugduni, ex off. Anissoniana, 1675. – GBV, EstBibl. Nr. 1986
 Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,469 B/7.
232.
Francisci Remondi in laudes S. Ign(atii) et Xave(rii) F 55
 REMOND, François de: Panegyricae orationes XXX in laudem sanctorum Ignatii Loyolae ... et Francisci Xaverii ... Antverpiae, Martinus Nutius, 1627. – GBV
 Poss.: *Conventu(s) Vienne(nsis) Patru(m) Carmelit(arum).* (címlap r.)
 Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 14,485 B/8.
233.
Francisci de Sales collocutiones spirituales F 56
 LAMORMAIN, Henri: Collocutiones spirituales beati Francisci de Sales. Viennae Austriae, typ. Matthaei Cosmerovii, 1648. – GBV
 Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,969 F/2.
234.
Francisci Visdomini letere Ital(ice) F 57
 VISDOMINI, Francesco: Lettere del signor Francesco Visdomini. Parte prima. Scritte a nome di diuersi cardinali, et altri prencipi secolari. Ordinate sotto i capi di congratulatione, ricerca, complimenti puri ... Dalle quali facilmente si scorge il vero modo di scriuere lettere secondo auttori, et uso moderno. Venetia, appresso li Guerigli, 1651. – ICCU
 Poss.: *Con(ven)tus Kismartonien(sis) 1654.* (lehúzza, címlap r.)
 Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 14,292 A/11.
235.
Fax (?) nucleus (?) Boem(ice) F 58
 Nem sikerült azonosítani.

236.
Flosculi Sacrae Scripturae F 59–60
 [THOMAS Palmeranus: Flosculi omnium fere materiarum ex sacris Bibliorum libris excerpti atque ordine alphabetico digesti ...] Antverpiae, excud. Christophorus Plantinus, 1567. – OSZK
 Poss.: *Conventus Kismartoniensis*. (17. sz., a2 r., utolsó oldal); *Ex libris Balthasaris* [...] (17. sz., utolsó oldal)
 Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,186 A/6.
237.
Francisci Fontani Responsoria circa Hyerarchiam Ecclesias(ticam) F 61
 FONTANUS, Franciscus [i. e. Estienne BINET]; CORNERUS, David Gregor, transl.: Responsio ad quaesita cujusdam primarii praelati circa hierarchiam ecclesiasticam. Viennae Austriae, typ. Mich. Rictius, 1634. – ÖBV
238.
Felicis Reineccij Solon seu hist(oriae) F 62
 REINECCIUS (Reineck), Felix: Solon Franciscanus sive Sapientiae Franciscanae; id est Actorum in Religione Franciscana sapienter editorum et synoptice conscriptorum, pars prima. Lib. 3. Oeniponti, typ. Michaelis Wagner, 1650. – GBV
 Poss.: *Con(ven)tus Kysmarton(iensi)s 1665. F. G. M. [= Frater Gregorius Malomfalvay] loci G(uardiani)*. (címlap v.)
 Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 14,124 A/4.
239.
Francisci Ludovici defensio B. U. M. F 63
 BONA, Franciscus Ludovicus; DU BOIS, Nicolas; CERF, Henri de; SEGNERI, Paolo: Defensio B. Virginis Mariae, et piorum ejus cultorum, contra libellum, cui titulus: Monita salutaria. B. Virginis Mariae, ad cultores suos indiscretos ... Viennae Austriae, typ. Joannis Jacobi Kürner, 1713. – ÖBV
 Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,185 A/6.
240.
Francisci (!) Guilielmi alphabetum (Chris)ti F 64
 NIESS, Johannes: Alphabetum Christi seu virtutes praecipuae quae adolescentes ornant. Auspiciis Illustrissimi Principis ac DD. Friderici Guilielmi Ducis Teschinensis et Maioris Gloggoviae etc. Sodalitati Marianae Monacensi Minorum pro tempore Praefecti editum. A Raphaele Sadelero Imaginibus exornatum et venum propositum. Monaci, Raphael Sadeler, 1618. – GBV
 Poss.: *Ex libris Wolfgangi Kied* [...] Anno 1633. (előzéklap)
 Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,532 B/10.
241.
Francisci (!) Reineccij de actibus Franciscan(orum) F 65
 REINECCIUS (Reineck), Felix: Solon Franciscanus sive Sapientiae Franciscanae; id est Actorum in Religione Franciscana sapienter editorum et synoptice conscriptorum... Oeniponti, typ. Michaelis Wagner, 1649–1650. – VD17 12:113843T
242.
Francisci Halgerij de vita Valerij Maximi (?) F 66
 Nem sikerült azonosítani.
243.
Francisci Baptzanszky Fasciculus Myrrhae F 67–68
 BABČANSKÝ, František: Fasciculus myrrhae, hoc est Gladius Simeonis pertransiens animam B. Virginis. A. R. Patris Francisci Babczansky ... industria reimpressus, nonnullis additis ... Viennae, s. typ., 1701. – RMK III. 4284, OSZK
244.
Francisci Kosteri de (Chris)tiana instruct(ionibus) lib. 5. F 69
 COSTER, François de: Libellus sodalitatis: hoc est, christianarum libri quinque ... Ingolstadii, ex off. Davidis Sartorii, 1588. – ÖNB, EstBibl. Nr. 2784
 Poss.: 1) *Sabastianus Kosinski Margareta uxor eius Cracouiae apud sanctam (..)imitatem* (17. sz., kötéstábla); 2) *Stanislaus Draganicz A(nn)o 1617*. (címlap); 3) *Menoldus Hillebrandi Grunnigensis* (17. sz., előzéklap); A „Regula Sodalitatis” 10 pontja.
 Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 14,531 B/10.
245.
Francisci Ruisij Regulae i(nte)lligendj Sacr(as) Script(ur)as F 70
 RUIZ DE MONTTOYA, Francisco: Regulae intelligendi Scripturas Sacra. Ex Mente SS. Patrum, et Orthodoxorum Theologorum, hac tempestate utiles cumprimis et necessariae olim Parisiis excusae ... Antverpiae, ex off. Joan. Stelsii, 1553. – SWB
 Poss.: 1) *Mgr. Joannes Kissith mpra* (17. sz. címlap r.); 2) 1636. *Sigismundus Beke* (uo., áthúzva); 3) *Conventus Kismartoniensis 1657*. (uo., áthúzva)
 Superexlibris: *I. M. 1572*.
 Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 14,047 A/1.
246.
Francisci de la Croij (!) hortulus Marianus F 71
 LA CROIX, François: Hortulus marianus, sive praxes variae colendi Beatissimam V. Mariam. Duaci, Balthasar Beller, 1622. – ÖBV
 A korban többször is megjelent.

G

30. Francisco Ruiz de Montoya: *Regulae intelligenti Scripturas Sacra...* (Antwerpen, 1553)

Laus DEO Optimo Ma-
ximo, magne Matri MA-
RIAE Virgini, Magnoq;
Patriarchæ Pauperum
B. P. N. FRANCISCO,
honor & perenne
decus,

247.

Gregorij Papae 9. Decreta

G 1

CORPUS juris canonici. Decretales Gregorii IX. Decretalium domini pape Gregorii noni libellus ... Cum multiplicis tabulis et repertoriis ... Lugduni, impr. per magistrum Nicolaum de Benedictis, 1508. – GBV

Poss.: *Conventus Kismartoni(ensi)s.* (17. sz., címlap r.)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,797 M/5.

248.

Gratiani decreta

G 2

CORPUS juris canonici. Decretum Gratiani. Decretum Gratiani cum multis noviter additis ... [a G. da Baisio]. Insuper et cum margarita Decreti [B. Bottoni] ... Lugduni, per Magistrum Nicolaum de Benedictis, 1506. – GBV

Poss.: *Conventus Kismartoni(ensi)s.* (17. sz., címlap r.) Megj.: a kötetben kézírásos bejegyzések vannak.

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,798 M/5.

249.

Gratiani Aurei decreti expositio cum alijsque additamentis ut arbore consanguinis

G 3

CORPUS juris canonici. Decretum Gratiani. Decretum Gratiani, cum multis noviter additis, videlicet arbore consanguinitatis et affinitatis, casibus litteralibus ... medullis glosarum [Bartholomaei Brixienis] in marginibus positus cum earum tabula ... Insuper et cum Margarita decreti [seu tabula martiniana edita per fratrem Martinum, ordinis Predicatorum]. Lugduni, per Nicolaum de Benedictis, 1506. – WorldCat

250.

Gregorij Papae 9. decretales

G 4

A kiadás azonosítása nem lehetséges. Lásd még Nr. 247. G 1.

251.

Georgij Scherer Postylla Germ(anice)

G 5

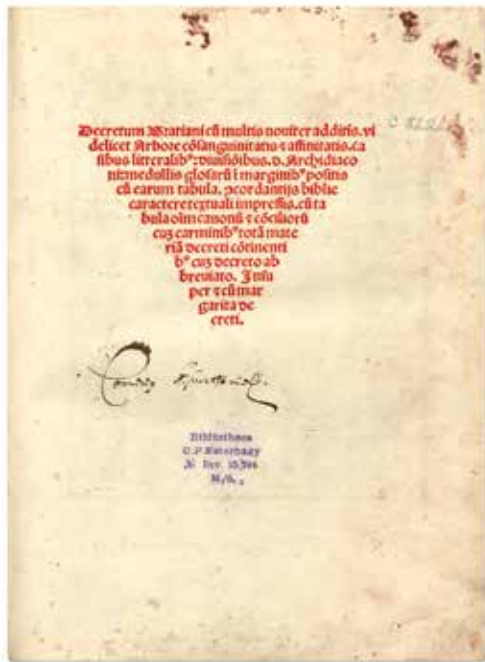
SCHERER, Georg: Christliche Postill von heyligen unnd über die Fest, so ausser dess Sontags durchs gantze Jahr hinumb in der Catholischen Kirchen öffentlich gefeyert werden ... Bruck an der Teya, Kloster Bruck an der Teya, 1605. – ÖNB

252.

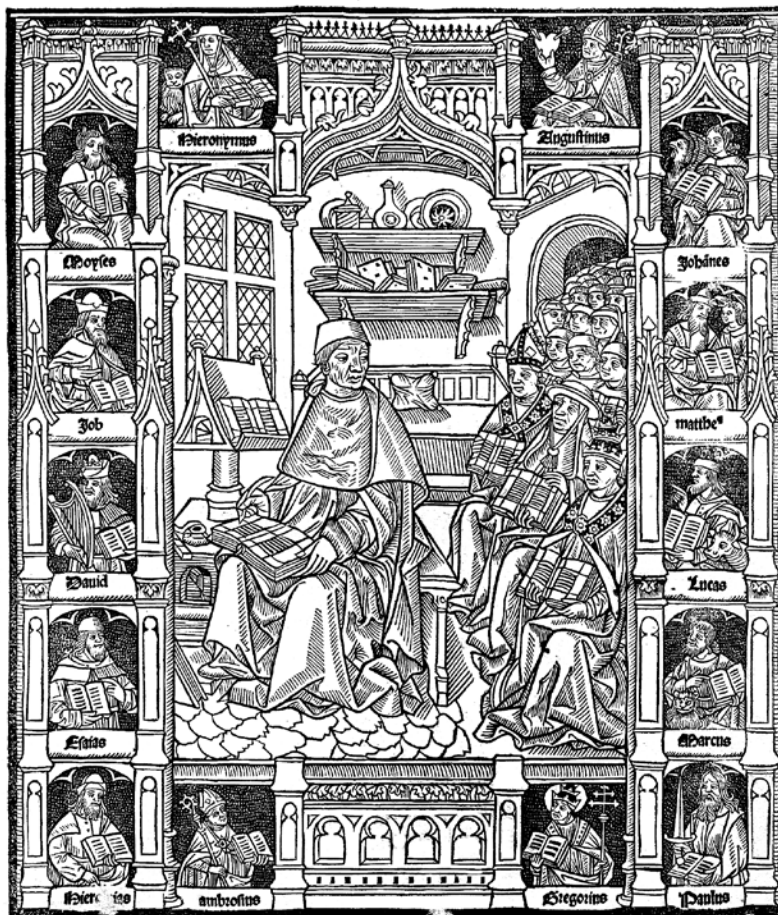
Guilielmi durandi rationale divinor(um) officiorum

G 6

DURANTIS, Guilelmus: Rationale diuinorum officiorum ... Marginalibus summarijs refertum quampluribus mendis et defectibus emendatum ... Venetum, per Bernardinum de Vitalibus, 1519. – SWB

31a–b. *Decretum Gratiani...* (Lyon, 1506)

Poss.: *Conventus Kismartoni(ensi)s* 1653. (elülső kötéståblán belül). Megj.: latin nyelvű ima (előzéklap r.).
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,792 M/4.

253.

Georgij Kaldi Conc(iones) Hung(arice)

G 7–8

KÁLDI György: Az innepekre-valo predikatzioznak első része, Sz. András napiától-fogva Keresztelő Szent János napjáig ... Pozsonyban [Bécs–Pozsony–Nagyszombat], Rikesh Mihály, [et typ. Societatis Jesu], 1631. – RMNy 1510, OSZK

Poss.: 1) *R(everen)d(us) Pr. Kaldi in perpetuam sui memoriam obtulit hanc Postillam, Pro usu F. Martinj B. Kopcsányi Posonij 6 Julij A(nn)o 1632. Obijt mundo huic sanctus hic sacerdos A(nn)o 1634. in fine Octobr(is)* (címlap r.); *Requiem aeternam dona Domine JESV Patrij Georgio Kaldj* (uo.); 2) *Conuentus Kismartoni(en)sis.* (17. sz., uo.)

Mai lelőhelye: Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,651 L/1.

(Coll. 1.) KÁLDI György: Az vasarnapokra-valo predikatzioznak első része, advent első vasarnapiától-fogva Sz. Haromság vasárnapjáig ... Pozsonyban [Bécs–Pozsony–Nagyszombat],

Rikesh Mihály et typ. Societatis Jesu, 1631. – RMNy 1509, OSZK

254.

Georgij Gaulern [!] Coloquia de doctrina (christi)ana germanica

G 9

GAUGLER, Georg: *Colloquium, oder Gespräch, von der Richtschnur christlicher Lehr, und dem Richter aller Stritt und Zwispalt in Religions- und Glaubenssachen: auff sonderbare Anordnung ... Gehalten zu Regensburg im Monat Novembri, ... 1601.* Lauingen, durch Jacob Winter, 1602. – SWB
Mai lelőhelye ismeretlen, Hárigh János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,947 E/10.

255.

Guidonis de Monte Rhotherij Manipulus curatorum et moralizatio super gesta Romana

G 10

GUIDO de Monte Rocheri: *Manipulus curatorum.* Paris, Ulrich Gering, Martin Crantz and Michael Friburger, 21 Mai 1473. – ISTC ig00566000

A 15–16. században közel félszázszor adták ki.

256.
Guilelemi Sum(m)a Virtutum ac Vitiorum tom. 1. et. 2. G 11
 GUILIELMUS Peraldus; CLUYT, Rodolphe; TRITHEMI-
 US, Johannes; DONCKER, Franciscus; BOTZER, Anton:
 Summae virtutum ac vitiorum. Tomus primus. Hac postrema
 editione, in gratiam concionatorum confessoriorum, et reli-
 giosae vitae cultorum, iuxta novas Concordantias Romanae
 correctionis, a mendis, et erroribus purgatae ... Tomus secun-
 dus ... Coloniae Agrippinae, sumpt. Antonii Boetzeri haer.,
 1629. – GBV
 Mai lelöhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937)
 ismert. Jelzet: 15,543 J/1.
257.
Georgij Hellschmith (?) Conc(iones) Germ(anice) G 12
 Nem sikerült azonosítani.
258.
*Guilermi Postilla de tempore Sanctis. item Divi Bernardi
 de Planctu B. V. M.* G 13
 GUILIELMUS Parisiensis; BERNARDUS Clarevallensis:
 Postilla Guillemi super Epistolas et euangelia de tempore et
 de sanctis et pro defunctis. De passione domini nostri iesu
 christi et de planctu beate Marie virginis. Basel, Michael Fur-
 ter, ca. 1501. – BVB
 A 15–16. században többször is kiadták.
259.
*Guilhermi Postilla super Epistolas et Evan(gelia)
 D(omi)nicales* G 14
 GUILIELMUS Parisiensis: Guilhermi Postilla super epistolas
 et euangelia. Augsburg, Günther Zeiner, ca. 1472. – GBV
 A 15–16. században többször is kiadták.
260.
Georgij Pistorij Conc(iones) Germ(anice) G 15
 PISTORIUS, Georg: Allgemeines Klaghaus oder Catholi-
 sche Leychpredigen: bey Begräbnussen der Kinder, Jüngling,
 Jungfrauen, Ehe-Männeren, Weiberen, Kindbetheren, Witt-
 iben, Alten, Obrigkeiten, Kriegs-Officieren, Presthafften, Ar-
 men, Bawren, Ehehalten, Handels und Handwercksleuthen,
 Reisenden, Frembdling, Tagelöhnern, Pfarrherren, und Fürstl.
 Personen. Auch Vil andere Discurs von Andenck: Ankün-
 digungen [...] an Son- und Feyrtägen nutzlich zugebrauchen.
 Alles auß Göttlicher Schrift [...] zusammen beschriben, gepre-
 diget ... Dillingen, Johann Federle, 1675. – GBV
 Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria. Jelzet:
 A 2/108. – Eisenstadt OFM Nr. 711.
261.
Georgij Serer Controversia Germ(anice) G 16
 Talán ez:
 SCHERER, Georg: Der lutherische Bettler Mantel ...
 Wienn in Osterreich, durch Leonhard Nassinger, 1588. –
 VD16 S-2720
 Poss.: 1) *Donatus e' liber iste controversisticus Iosepho Schindler
 tunc temporis Vicarius Conventus Kismart(oniensis) 1692.* (elő-
 zék-lap); 2) 1592. *Zacharias Haidn Probst zu Warnir sive gebö-
 rig mpia* (uo.) 3) *Monast(erium) Vorau. 1626.* (coll. 1., címlap r.)
 Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,531 J/7.
 (Coll. 1.) SCHERER, Georg: Sibenzehen fürnemer Streitarti-
 cul unsers heiligen christlichen Glaubens ... wider ... Außklopf-
 fung, daß lutherischen Bettlermantels Jacobi Heerbrandi ...
 Ingolstadt, D. Sartorius, 1590. – VD16 S-2737
262.
Georgij Gobat Acusatus Canonica Ebriosis G 17
 GOBAT, Georgius: Theologia iuridico-moralis, seu accusatio
 canonica ebriosis, ad divortium compellendi propter ebriosi-
 tatem, indeque secuta varia mala ... Constantiae, typ. et imp.
 Davidis Hautt, 1661. – BVB
 Poss.: *Oblatus ab amico, pro pio usu P. Fr(at)ris Gregorij Ma-
 lomfaluai Prou(inciae) S. M(ari)ae Hung(ari)ae (...) et D(e)
 f(ini)t(o)ris Ad nutualem dispositionem superiorum sit et
 ipsemet licitus vsus 1661. Mense 7bris Idem mpp. Incorporatur
 Con(ven)tui Kismartoni(ensi) 1665. Mense Juli Idem qui supra
 Guardian(us) loci mpp.* (első kötetáblán belül).
 Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 1) 15,489 J/4.
263.
*Georgij Stellae Matutinae Sermo(nes) contra perversum
 mundi statum* G 18
 MORGENSTERN, Georg: Sermones contra omnem mundi
 perversum statum. Quem deus gloriosus et equitas naturalis
 damnat Egregii et famosissimi domini Georgii Morgenstern
 decretorum doctoris celeberrimi. Qui iura cononica [!] in
 gymnasio Liptzensi quam fideliter docuit ... Liptzk, Jacobus
 Abiegnus Herbipolensis, 1501. – GBV
264.
Georgij Stengelij labyrinthus Mundi pars ima G 19
 STENGEL, Georg: Labyrinthi ab Aegyptiis positi laudes
 cum mundi a Deo condite encomiis. Ingolstadii, Gregorius
 Haenlinus, 1628. – ÖNB
 Másik kiadása: 1630.
265.
*Georgii Vitoculer (?) explan(atio) fidei Cathol(icae)
 germ(anice)* G 20
 Nem sikerült azonosítani.

266.
Georgij Stengelij Mundus et mundi partes Divi(nae) Bonit(at)is praecones G 21
 STENGEL, Georg: Mundus et mundi partes, divinae bonitatis ac iustitiae praecones ... Ingolstadii, Gregorius Haenlin, 1645. – VD17 12:104368T
 Poss.: *Con(ven)tus Kismartoniensis 16[...]* (címlap r.)
 Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. [Jelzet: 14,251 A/9.]
267.
Georgi Müntzer octavarium Mariale Germ(anice) G 22
 MÜNTZER, Georg: Octavarium mariale, das ist: Acht Predigen auf die Octav der Himmelfahrt Mariae. Wienn, Matthaeus Cosmerovius, 1669. – BVB
268.
Georgij Stengelij de copia et inopia hominibus a Deo mustra G 23
 STENGEL, Georg: Croesus et codrus, hoc est, copiae et inopiae damna vel lucra ... Ingolstadii, apud Gregorium Haenlin, 1648. – VD17 12:112174C
 Poss.: *Con(ven)tus Kismart(oniensis) 1654.* (címlap r.)
 Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 14,361 B/2.
269.
Gramatica Hung(arica) G 24
 Talán ez:
 PERESZLÉNYI, Pál: Grammatica linguae Ungaricae ... Tyrnaviae, typ. Academicis, per Joannem Andream Heormann, 1702. – RMK II. 2128: „Kis-martoni franc. z.”
270.
Georgi Malomfalvai Annulus aeternitatis Hung(arice) G 25
 MALOMFALVAY Gergely: Belső-képpen indító tudomány, mellyet némely theologus doctoroknak diák írásához együgyü elmélkedéssel kapcholkodván, s édes nemzetének üdüösséges lelki jókat kívánván az örökkevalosagnak gyürü-ébe foglalt es magyar nyelven tizen-két elmélkedésre s meg-annyi jmádságra osztott. – Es utólyára az tévelygő atyafiaknak-is igaz hitet, s következő-képpen bódog örökké-valóságot kívánván, az jgaz hitnek némely szükséges ágozatirol egy-néhány rövid és sommás letzkével meg-jóbitott Seraphim Sz(ent) Ferencz fiai közüll leg-méltatlamb [!] és kissebbik szerzetes, Malomfalvay Fr. Gergely. Superiorum permissu. Wien, Cosmorovius (!) Máté, 1653. – RMNy 2462, OSZK
271.
Gabrielis Bucellini universalis Historiarum nucleus G 26
 BUCELIN, Gabriel: Nuclei historiae universalis, cum sacrae, tum prophanæ ad dies, annosque relatæ, auctarium ... Ulmae, Joannes Görlin, 1658. – BVB
 A korban többször is kiadták.
272.
Georgij Stengelij de bono et malo sylogizmo G 27
 STENGEL, Georg: Libellus de bono et malo syllogismo. Monachii, apud Nicolaum Henricum, 1618. – ÖBV
 Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria. Jelzet: A 3/97. – Eisenstadt OFM Nr. 508.
273.
Guilielmi Alloti Thesaurus Sacrae Scripturae G 28
 ALLOTTUS, Gulielmus: Thesaurus Bibliorum, omnem utriusque vitæ antidotum secundum utriusque instrumenti veritatem et historiam succincte complectens. Cui in calce accessit index evangeliorum dominicalium ... omnibus Pastoribus ... utilis. – Index rerum memorabilium in epistolis et evangeliiis per anni circulum. Antverpiae, Petrus Beller, 1576. – BVB
 A korban többször is kiadták.
274.
Gerardi Habbij Theologiae usitate compendium G 29
 HABBIIUS, Gerhardus: Theologiae communis et usitatae compendium ... Coloniae Agrippinae, Peter Horst, 1573. – SWB
275.
Gerardi Petzchacher de Miraculis Cellensibus G 30
 PETSCHACHER, Gerardus: Benedicta Virgo Cellensis. Hoc est Continuatio Gratiarum. A Deipara Cellensi in Styria, ab anno 1666. usque ad annum Christi 1678. Graecii, apud haer. Widmanstadii, 1678. – ÖBV
276.
Guililemi Bayle Cathecismus controversisticus Germ(anice) G 31
 BAILE, Guillemus; LAMORMAIN, Henri, transl.: Controversiarum catechismus. Das ist, kurtzer Bericht auff hundert vier und zwanzig strittige Religionspuncten ... München, Cornelius Leyserius, 1642. – GBV
 Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,367 B/2.
277.
Georgij Stengelij spes et Fiducia iudicijsque Dei erga homines G 32
 STENGEL, Georg: Spes et fiducia, curis iudiciisque Dei, erga homines in hac vita existentes firmata ... Ingolstadii, apud Gregorium Haenlinum, 1645. – BVB
 Poss.: *Con(ven)tus Kismartoniensis 1654.* (címlap r.)
 Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 14,356 B/5.

278.

Georgij Czepelini ovis in medio Luppor(um) G 33
 LANDOR, László: Ovis in medio luporum, seu vindicta christiana persecutorum ferociam haereticorum, patientia, religione, et charitate debellantis venerabilis in Christo P. F. Georgii Czeppeleni, Ord. S. Pauli primi Eremitae Sacerdotis. Missionari Apostolici. Quem Haeretici perduelles in odium fidei prope Agriam occiderunt, Anno Dom. 1674. Die 24. ... Vienna, typ. Leopoldi Voigt, 1691. – RMK III. 3679, OSZK Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14.431 B/5.

279.

Georgij Majr fasciculus litaniar(um) G 34
 MAYR, Georg: Fasciculus Sacrarum Litaniarum ex Sanctis Scripturis et Patribus, Romae approbatus. Nunc primum in pium usum studiosae iuventutis Graece redditus. Augustae Vindelicorum, excud. Christophorus Mangius, 1614. – ÖBV A korban többször is kiadták.

32a–b. Landor László: Ovis in medio luporum... (Bécs, 1691)

280.

Gualteri affectus Eucharistici G 35
 PAULI, Walther: Rythmometra Lyrica ... Affectus Eucharistici ... Viennae Austriae, typ. viduae Matthaei Formicae, 1640. – ÖNB
 Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria. Jelzet: A 3/42. – Eisenstadt OFM Nr. 1648. Nr. 221/71.

281.

Georgij Gobat Alphabetus [!] communicantium G 36
 GOBAT, Georges: Alphabetum communicantium. Quo XXIII. casibus factis, non fictis breviter proponuntur ea, quae ad usum, atque administrationem Sanctissimae Eucharistiae spectant. Monachii, typ. Lucae Straub, exp. Joannis Wagner, 1662. – BVB

282.

Gramatica Hebraica G 37
 Talán ez:
 GRAMMATICA Hebraea. Wittenberg (?), s. typ., 16. sz. – EstBibl. Nr. 1065
 Supralibros: *M. R. T. 1600.*
 Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 14,378 B/2. (Coll. 1.) PRAETORIUS, Abdias Gottschalk: Liber aureus. De phrasibus Ebraeis ... Witebergae, ex off. Matthaei Welaci, 1584. – VD16 P-4620

283.

Joannes Andreas Groff G 38
 Johann Andreas Graff valamely prédikációs kötete lehet, vö. Nr. 388.

H

284.
Hugonis a Prato Serm(ones) D(omi)nicales H1
 HUGO de Prato Florido, ed.: Sermones dominicales super evangelia et epistolas. Reutlingen, Michael Greyff; Louvain, Johannes de Westfalia, ca. 1478. – ISTC ih00505000
 Poss.: *Conuentus Kismartoniensis* (17. sz., 1. fol. r.)
 Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,865 N/5. (Coll. 1.) LUDOLPHUS de Saxonia: Vita Christi in compendium redacta. Nürnberg, Johann Senseschmidt et Andreas Frisner, 1474–1478. – HC 10302
285.
Hieronimi Laureti Sylva allegoriar(um) Sacrae Scripturae H2
 LLORET, Jerónimo: Sylva allegoriarum totius Sacrae Scripturae. Mysticos eius sensus, et magna etiam ex parte litterales complectens, syncerae theologiae candidatis perutilis, ac necessaria. Venetiis, ex off. Caspari Bindoni, 1587. – BVB
 Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria. Jelzet: A 2/104. – Eisenstadt OFM Nr. 178.
286.
Hieremiae Drexelij operum tom. 1. H3
 DREXEL, Jeremias; VOS, Petrus de: Opera omnia in quatuor tomos distributa ... Tom. 3–4. Lugduni, Jean Antoine Huguetan et Marc Antoine Ravaud, 1658. – BnF
 Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 15,842 N/2.
287.
Eiusdem tom. 3tius H4
 DREXEL, Jeremias; VOS, Petrus de: Opera omnia in quatuor tomos distributa ... Antverpiae (?), Joan. Cnobbarus (?), 1660. (?)
 Pecsét: *P. Matusek* (20. sz., 1004. p.)
 Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 15,864 N/5.
288.
Heriberti Rosvaidij vita Sancto(um) Pat(ri)u(m) H5
 ROSWEYDE, Heribert: Vitae patrum. De vita et verbis seniorum libri X. ... Antverpiae, ex off. Plantiniana, apud viduam et filios Jo. Moreti, 1615. – K10plus
 Másik kiadása: 1617, 1628.
289.
Hugonis Caveli Sum(m)arum quaest(iones) Scoti H6
 DUNS Scotus, Johannes; CAVELLI, Hugo; LICHTETUS, Franciscus: Joannis Duns Scoti Quaestiones quodlibetales... Lugduni, sumpt. Laurentii Durand, 1639. – HeBIS
 A korban többször is kiadták.
290.
Homiliae Sanctorum Hieronymi Augustini Ambrosij Gregorij H7
 PAULUS Diaconus; ALCUINUS, Flaccus, ed.: Homilie hoc est Conciones populares sanctissimorum ecclesie doctorum Hieronymi, Ambrosii, Augustini, Gregorii, Origenis, Joannis Chrysostomi, Bede presbyteri. Maximi episcopi et aliorum. Basilee, per Joannem Frobenium, 1516. – HeBIS
 A 16. században többször is kiadták.
291.
Hieronimi Baptistae de la Nuza Homiliae hebdomadae sanctae H8
 Talán ez az összeállítás:
 LANUZA, Jerónimo Bautista de: Medulla Cedri Libani, sive conceptus praedicabiles super dominicas et festa totius anni. Ex homiliis quadragesimalibus ... Hieronymi Bapt. De La Nuza ... in duos tomos distributi. Quibus accesserunt sermones pro dedicatione ecclesiae, de exequiis defunctorum, et exhortationes ad religiosos ... Coloniae Agrippinae, Johann Busaeus, Heinrich Kraft, 1655. – K10plus
 A korban többször is kiadták.
292.
Hieronimi Baptistae dela Nuza [homiliae] quadrag(esimales) tom. 2. H9
 LANUZA, Jerónimo Bautista de: Homiliae quadragesimales tomus secundus ... Moguntiae, imp. Joan.-Gotfridi Schönwetteri, 1649. – ÖBV
 Másik kiadás: 1686. Lásd még Nr. 293. H 10. (Tom. 1.), 294. H 11. (Tom. 3., 4.)
293.
Hieronimi Baptistae dela Nuza hom(iliae) quad(ragesimales) tom. 1. H10
 LANUZA, Jerónimo Bautista: Homiliae quadragesimales tomus primus ... Moguntiae, imp. Joan.-Gotfridi Schönwetteri, 1649. – ÖBV
 Másik kiadás: 1686. Lásd még Nr. 292. H 9. (Tom. 2.), 294. H 11. (Tom. 3., 4.)
294.
Hieronimi Baptistae dela Nuza hom(iliae) quad(ragesimales) tom. 3. H11
 LANUZA, Jerónimo Bautista de; KIEN, Onesimus de, transl.: Homiliae quadragesimales tomus tertius et quartus ... Moguntiae, imp. Joan.-Gotfridi Schönwetteri, 1649. – ÖBV
 Poss.: 1) *Conventus Kismartoniensis 1664.* (elülső kötetáblán belül); 2) *Hic liber a R(everen)diss(im)o et Illustriss(im)e Principe Rom. Imp(er)ij D(omi)no Marquardo E(pisco)po Constettensi (?) dono datus P. Petro Demelio*

- Eunti Cum milite Germanico p(ro) Capellano belluo Contra Turcas. (uo.)*
 Mai leőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 15,515 J/6.
 Másik kiadás: 1686. Lásd még Nr. 292. H 9. (Tom. 2.), H 10. 293. (Tom. 1.)
295.
Ejusdem de Venerabili sacramento H 12
 LANUZA, Jerónimo Bautista de: Homiliae ... super evangelium quod legitur in solemnitate ss. sacramenti altaris. Antwerpen, Guilielmus Lesteenius, 1650. – ÖBV
296.
Homo simplex et rectus lib. 3. H 13–14
 NATTENHUS, Moritz: Homo simplex et rectus, oder, der alte redliche teutsche Michel. Das ist: Sittliche, aus Göttlicher Heil. Schrift, mit anmuthigen Historien, schönen Gleichnissen, nützlichen Moralien, und Sprüchen der HH. Vättern verfaßte Fest- und Feyertägliche Predigen. Von Allen lieben Heiligen Gottes durch das gantze Jahr, sambt einer gantzen Octav von dem hochwürdigsten Sacrament des Alltars, wie auch von den 7. Worten Christi des Herrn an dem Creutz, und unterschiedlichen Ordens-Stifftern. Allen und jeden der alten teutschen Einfalt und Redlichkeit Liebhabern zu Trost, und dann allen eyfrigen Seelen-Hirten und Predigern des Worts Gottes zum Beyhülff ... Augsburg, in Verlag Georg Schlüters, 1701. – GBV
 A korban többször is kiadták.
297.
Henrici Engellrave (!) ser(mones) dom(inicales) pars 1. et 2. H 15
 ENGELGRAVE, Heinrich: Lux evangelica sub velum sacrorum emblematum recondita in anni dominicas: selecta historia et morali doctrina varie adumbarata ... Coloniae Agrippinae, Johannes Busaeus, 1656–1657. – ÖBV
298.
Hieronymi Strasser de 14 Martyribus Ord(inis) Minorum NB. 2 lib. H 16
 STRASSER, Hieronymus: Illustre martyrium quatuordecim fratrum minorum regularis observantiae, ab haereticis Praegae Bohemiae, pro fide catholica occisorum ... Viennae, Matthaeus Formica, 1624. – SWB
 Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 15,432 H/8.
299.
Historiae Tralniae (!) (Transylvaniae ?) H 17
 Nem azonosítható.
300.
Hieronymi Laureti sylva alleg(oriarum) Scrip(turae) H 18
 LLORET, Jerónimo: Sylva allegoriarum totius Sacrae Scripturae. Mysticos eius sensus, et magna etiam ex parte litterales complectens, syncerae theologiae candidatis perutilis, ac necessaria. Venetiis, ex off. Caspari Bindoni, 1587. – BVB
301.
Henrici Jongen exhortat(orium) pro induendis et profitend(is) religios(orum) utriusque sexus H 19
 JONGHEN, Henri de: Nuptiae agni sive discursus exhortatorii pro sacris vestitionibus, professionibus et iubileis religiosorum. Itemque de dedicationibus ecclesiarum ... Antverpiae, apud Petrum Bellerum, 1658. – ÖBV
 Másik kiadása: 1667.
302.
Henrici Seduli vita S. S. Ord(inis) Minorum H 20
 SEDULIUS, Henricus: Historia seraphica. Vitae b. p. Francisci Assisiatis, illustriumque virorum et feminarum, qui ex tribus ejus ordinibus relati sunt inter sanctos. Item illustria martyria FF. Minorum provinciae inferioris Germaniae, ab haereticis, christianae religionis ergo, crudeliter interfectorum ... Antverpiae, Martin Nutius, 1613. – ÖNB
 Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, A 1/131. – Eisenstadt OFM Nr. 1657.
303.
Heriberti (!) Salurn(ensis) Con(cionum) Dom(inicale) pastor(alium) Germ(anice) H 21
 HERBERTUS Salurnensis: Dominicale concionum pastoralium, Das ist: Sonntag-Predigten für die Seelsorger auff das gantze Jahr ... Alles auff die Sonntägliche Evangelia gerichtet und geprediget ... Salzburg, Melchior Haan, 1693 – GBV
304.
Hermannj Mayr Con(ciones) fest(ivales) Germ(anice) H 22
 MAYER, Hermann: Lumen Perpetuum, oder Ewiges Licht. Das ist Ein und viertzig Lehrreiche Catholische Predigen Auff alle Fest- und Feyrtäg deß gantzen Jahrs. Angezündet Durch das Göttliche Fewr der Lehr Christi, heiligen Vätter: Tugenden und Gottgefälligen Leben der hierinnen begriffenen Heiligen. Versehen mit dreyfachen Register: als Ersten Thematum, und Innhalt aller Predigen: Anderten Locorum S. Scripturae, Dritten Rerum, etc. Allen Predigern zur Beyhülff und Entzündung der Christlichen Hertzen in der Liebe Gottes, und seiner Heyligen. München, durch Johann Jäcklin, 1686. – ÖLB

305.
Hieronymi a Sorbo compend(ium) FF. Min(orum) privilegiorum et aliorum Religiosorum H₂₃
 CASARUBIOS, Alphonsus de: Compendium privilegiorum fratrum minorum et aliorum mendicantium et non mendicantium tertio editum reformatum secundum decreta sacri concilii Tridentini ... per Hieronymum Sorbo. Venetiis, Petrus Ricciardus, 1603. – ÖNB
 A 17. században többször is kiadták.
306.
Hieronymi Strasser Dux FF. Minorum H₂₄
 STRASSER, Hieronymus: Dux fratrum minorum complectens regulam S. Francisci, cum aliis sequenti pagina notatis ... Viennae Austriae, apud Matthaicum Formicam, 1621. – ÖNB
 Megj.: [...] Anno 1649. (címlap r.)
 Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 14,580 B/12.
307.
Hillarij a Sancto Augustino (!) Archimedes (christianus) H25
 HILARIUS a Sancto Sepulchro: Archimedes christianus sive Speculum tripartitum: Novis veluti reverberationibus doctrinarum saluberrimarum fulgens: unde methodo perfacili Impedimenta, Incitamenta, adjumenta ad artem bene, beateque moriendi, rectius addiscendam tribus voluminibus clare, lucide, perspicue explicata repraesentantur. Opus novum, et prima vice, publici iuris esse iussum ... repraesentantur. Viennae, Matthaeus Cosmerovius, 1656. – VD17 12:106254K
308.
Hermani Buzenbaum The(o)l(ogia) Moral(is)⁵⁴⁰ H_{26–28}
 BUSENBAUM, Hermannus: Medulla theologiae moralis ... Münster, typ. Bernhardi Raesfeldi, 1650. – SBB
 Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, A 3/59. – Eisenstadt OFM Nr. 619/14.
 BUSENBAUM, Hermannus: Medulla theologiae moralis ... Monasterii Westphaliae, typ. Bernhardi Raesfeldi, 1652. – SBB
 Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, A 2/11. – Eisenstadt OFM Nr. 561.
 BUSENBAUM, Hermannus: Medulla theologiae moralis ... Antwerpen, s. typ., ca. 1690 (?).
 Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, A 3/60. – Eisenstadt OFM Nr. 465/16.
309.
Hieronymi a Polito expositio Reg(ulae) S. Fran(cisci) H₂₉
 GIROLAMO di Polizzi; KINCKIUS, Johannes, ed.: Expositio ... cum dubiis excussis in regulam seraphici patriarchae Francisci ... Coloniae Agrippinae, apud Joannem Kinckium, 1615. – GBV
 Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 14,163 A/5.
310.
Hieremiae Drexelij Triumphata incontinentia H₃₀
 DREXEL, Jeremias: Nicetas seu triumphata incontinentia. Monachii, apud Nicolaum Henricus, 1624. – SBB
 Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,149 A/4.
311.
Horatij Turselinj Epitome Historiarum H₃₁
 TORSELLINI, Orazio: Epitome historiarum libri X. ... Coloniae Agrippinae, sumpt. Bernardi Gualteri, 1621. – VD17 23:256455W
 Poss.: 1) *Ex lib(ris) M. Joann(is) Altmann 1650.* (címlap r.); 2) *Con(ven)tus Kismarton(iensis) 1654.* (uo.)
 Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,144 G/1.
312.
Hieremiae Drexelij de vitijs linguae H_{32–33}
 DREXEL, Jeremias: Orbis Phaethon hoc est de universis vitijs linguae. Monachii, Melchior Segen, 1629. – ÖNB
 Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, A 3/83-2. – Eisenstadt OFM Nr. 578/49.
313.
Hermanj Torentini elucidarius poeticus H₃₄
 TORRENTINUS, Hermann: Elucidarius poeticus. Contiens Historias poeticas, fabulas, insulas, regiones, urbes, fluvios, montesque insigniores, atque huiusmodi alia, omnibus adolescentibus in poesi versantibus oppido quam necessarius ... Monachii, apud Cornelium Leysserium, 1630. – VD17 12:642907U
 Poss.: 1) *Conventus Kismartoniensis* (17. sz., címlap r., előzéklap); 2) *F. E.* (a metszésen).
 Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 14,066 A/2.
314.
Horatij Tuselini (!) de particulis latinae o(ratio)nis H₃₅
 TORSELLINI, Orazio: De particulis Latinae orationis. Coloniae, in off. Birckmannica, sumpt. Hermanni Mylii, 1630. – GBV
 Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 15,195 G/3.

⁵⁴⁰. További, a kismartoni ferencesektől Grazba került példányok: A 3/65. – Eisenstadt OFM. Nr. 498/17; S 101/36.

(Coll. I.) FORSTNER, Christoph von: Hypomnematum politicorum centuria. Argentorati, Laz. Zetznerus, 1623. – GBV

315.

Henrici Cornelij Agrippae de incertitudinae ab vanitate scientiarum H₃₆

AGRIPPA VON NETTESHEIM, Heinrich Cornelius: ... De incertitudine et vanitate omnium scientiarum declamatio inuectiua ... Coloniae, Melchior von Neuß, 1531. – VD16 ZV-17148

A korban többször is megjelent.

316.

Hieremiae Drexelij Salomon morali doctrina illustratus H₃₇
DREXEL, Jeremias: Salomon regum sapientissimus descriptus et morali doctrina illustratus ... Monachii, Cornelius Leyserius, 1643. – SWB

Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, A 3/4. – Eisenstadt OFM Nr. 204/48.

317.

Ejusdem speculu(m) virtutum Germanice H₃₈

DREXEL, Jeremias: Tugendtspiegel oder Klainodtschatz, welchen der welt nach ihrem ableiben hinderlassen die Durchleüchtigst Churfürstin und Hertzogin in Obern und Nidern Bayrn [e]tc. Elisabeth ... Churfürstens Maximiliani ... gewesen gmahel ... München, Cornelius Leysser, 1636. – VD17 12:101445Z

318.

Ejusdem Triumphata incontinentia H₃₉₋₄₁

DREXEL, Jeremias: Nicetas seu triumphata incontinentia. Monachii, Cornelius Leysser, 1628. – ÖBV

Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, A 3/13. – Eisenstadt 1654. OFM Nr. 213/47.

319.

Ejusd(em) Heliotropium H₄₂₋₄₃

DREXEL, Jeremias: Heliotropium seu conformatio humanae voluntatis cum divina ... Monachii, apud Cornelium Leysserium, 1628. – BVB

Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, A 3/4. – Eisenstadt OFM Nr. 204/48.

DREXEL, Jeremias: Heliotropium seu conformatio humanae voluntatis cum divina ... Monachii, apud Cornelium Leysserium, 1630. – BVB

Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,025 A/1.

320.

Ejusd(em) Considerationes de Aeternitate H₄₄₋₄₆

DREXEL, Jeremias: De aeternitate considerationes utilissimae... Coloniae Agrippinae, Heinrich Kraft, 1625. – K10plus
Másik kiadása: 16029, 1706.

321.

Ejusd(em) Trismegistus (Chris)tianus H₄₇

DREXEL, Jeremias: Trismegistus christianus, seu triplex cultus: conscientiae caelitum corporis. Ed. quarta ... Monachii, Cornelius Leysser, 1629. – ÖNB

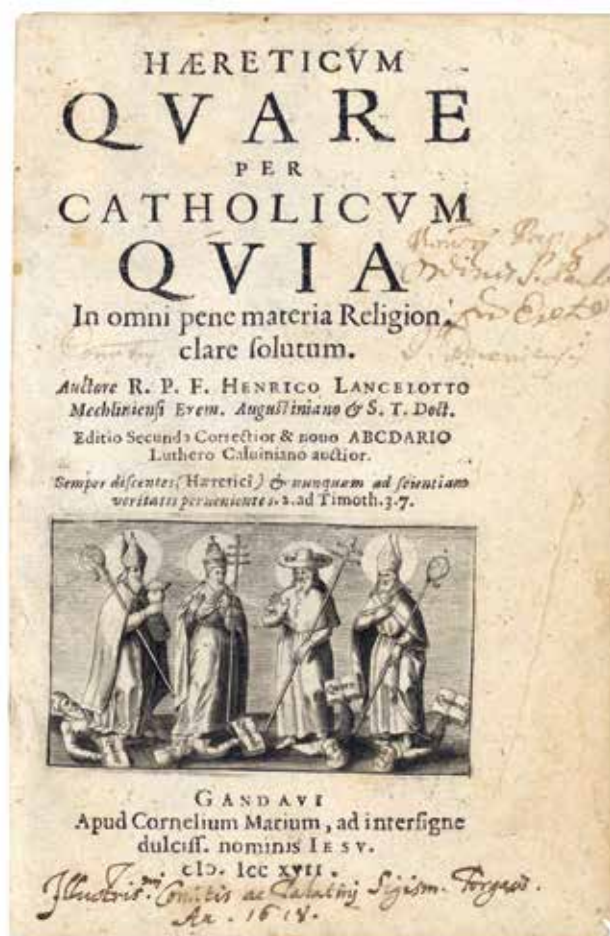
A korban többször is megjelent.

322.

Ejusd(em) de signis praedesti(nati)onis H₄₈

DREXEL, Jeremias: Zodiacus christianus, seu XII signa praedestinationis. Viennae Austriae, Leopoldus Voigt, 1692. – ÖNB

A korban többször is megjelent.

33. Henricus Lancilottus: *Haereticum quare per catholicum quia...* (Gent, 1617)

34. Henricus Lancelottus: *Abcdarium Luthero-Calvinisticum...* (Antwerpen, 1617)

323.

Ejusdem Rosae selectissimae virtut(um) pars 2 H 49
DREXEL, Jeremias: *Rosae selectissimarum virtutum, quas Dei Mater Orbi exhibet: Pars 2.* Monachii, Cornel Formis, 1639. – ÖBV

Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, A 3/12. – Eisenstadt OFM Nr. 212/50.

324.

Henrici Lanceloti Haereticum quare per Catholicum quia H 50
LANCILOTTUS, Henricus: *Haereticum quare per catholicum quia.* In omni pene materia religionis clare solutum ... Gandavi, apud Cornelium Marium, 1617. – BVB

Poss.: *Conuentus Kismartoniensis Anno 1653. [...]*

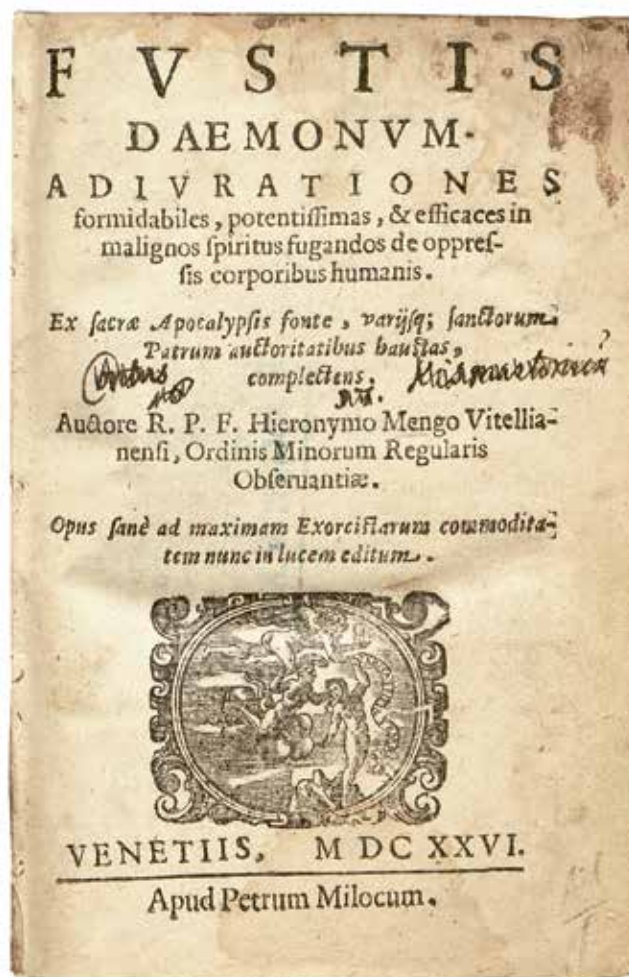
Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,906 E/5.

(Coll. 1.) LANCILOTTUS, Henricus: *Abcdarium Luthero-Calvinisticum, in quo alphabetico ordine novatorum errores redarguuntur.* Antverpiae, Guill. a Tongris, 1617. – BVB

325.

Hieronymij Mengo fustis Daemonu(m) H 51
MENGHI, Girolamo: *Flagellum daemonum.* Exorcismos terribiles, potentissimos et efficaces, remediaque probatissima, ac doctrinam singularem in malignos spiritus expellendos ... Accessit ... [Ps. 1.] – [Ps. 2.] *Fustis daemonum.* Adiurationes formidabiles, potentissima, et efficaces in malignos spiritus fugandos de oppressis corporibus humanis ... Venetiis, apud Petrum Milocum, 1626. – ICCU

Poss.: *Con(ven)tus Kismartonien(sis) 1637.* (áthúzza, címlap r.)
Megj.: a második rész az első elé van kötve.
Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I.

35a. Girolamo Menghi: *Flagellum daemonum...* (Velece, 1626)

35b. Girolamo Menghi: *Fustis daemonum...* (Venance, 1626)

326.

Hieronymi Wildenbergij fil(osoph)ia (!) Humana in tres partes divisa

H₅₂

WILDENBERG, Hieronymus: *Totius philosophiae humanae in tres partes ... digestio ...* Basileae, per Joannem Oporinum, 1566. – GBV

Poss.: *Sustine & abstine Ex libris Joannis Vesteniczy.* (16. sz. vége, elülső kötéstábla)

Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 14,727 C/8.

327.

Henrici Cornelij Gramat(ica) Italica

H₅₃

ANCHINOANDER, Heinrich Cornelius: *Grammatica Italica, Gründliche Unterrichtung, wie die Italiänische oder Welsche Sprach, von den Teutschen, in ihrem Land genugsam kan erlernet werden. Sammt einem zu Ende angehängten Namen-Buch: Auch einem sehr nutzlichen Gespräch, zu*

Auß-Ubung der Italiänischen Sprach, in dieser letzten Edition vermehret und verbessert. Basel, Emanuel König, Ludwig König, 1675. – ÖBV

Korábbi kiadásai: Hamburg 1616, Basel–Frankfurt 1653, Basel 1665.

328.

Hieronimi Halver expositio precationis D(omi)n(i)cae Pat(ris) n(ost)r(is)

H₅₄

SAVONAROLA, Girolamo; HALVERIUS, Hieronymus, transl.: *Christliche und geistreiche Außlegung des heiligen Vatter unsers, des XXXI. auch LI. unnd LXXIX. Psalmens ...* S. l., s. typ., 1569. – GBV

Poss.: *Conven(tus) Kismarton(iensis) 1660.* (címlap r.) Megj.: néhány német nyelvű jegyzet.

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 14,952 F/1. (Coll. 1.) SAVONAROLA, Girolamo; LINDENER, Michael, transl.; MELANCHTHON, Philipp: *Grund und bericht, vom Gewalt und ansehen der Obrigkeit unnd schuldigen gehorsam der Unterthanen gegen Geistlichen und Weltlichen ...* Nürnberg, bey Christoff Heussler, 1561. – GBV

(Coll. 2.) SAVONAROLA, Girolamo; LINDENER, Michael, transl.: *Der kurtz und Guldine Griff, der gantzen hayligen Schriff der Bibel. Einem yeden Christen hoch vonn nöthen, unnd sehr tröstlich zuwissen ...* Augsburg, Mattheus Francke, 1562. – VD16 L-1897

I

329.

Joannis de Gradibus Authentica seu collatio feudor(um) I 1
GRADI, Jean; JUSTINIANUS, I.: *Corpus civilis. Libri auctenticorum seu collationum feudorum. Triumque librorum codicis: quos cesarei iuris interpretes volumen appellari voluerunt cum concordantiis textuum ... et annotationibus ...* Lugduni, per Jacobum Mareschal alias Roland, 1511. – GBV

Poss.: *Conventus Kismartoniensis.* (17. sz., címlap r.)
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,801 M/5.

330.

Iustiniani Imperatoris de Concordantijs iuris Canonici I 2
GRADI, Jean; JUSTINIANUS, I.: *Corpus iuris civilis. Codex ... Iustiniani imperatoris ... Cum concordantijs iuris canonici, tam textuum, quam glosarum ordinariarum. Opus antehac non exquisitum, nunc vero per ... Johannem de Gradibus ... adinuentum, atque completum ...* Lugduni, Jacobi Mareschal imp., 1511. – BVB

Poss.: *Conventus Kismartoniensis(is).* (17. sz., címlap r.)
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,796 M/4.

331.

Infortiatum Continens 4 lib. iuxta Jus Pontificiu(m) et Caesareum I 3
GRADI, Jean; JUSTINIANUS, I.: *Corpus iuris civilis. Infortiatum sacratissimarum legum nouiter in inclyta ciuitate Lugdunensi impressum: accuratissimeque emendatum per egregium virum magistrum Johannem de Gradibus vtriusque iuris professorem: cum necessarijs summarijs prioribus. Additisque nouis: ubi opere precium ac necessarium visum fuit ipsa interserere. Postremoque vt concordet cythara cum psalterio: idest ius pontificium cum ciuili addite sunt per eundem de gradibus concordantie iuris canonici cum annotationibus notatu ac memoria dignis in margine huius voluminis...* Lugduni, per Nicolaum de Benedictis, 1509. – K10plus

332.

Joannis Capuis (!) Jus pontifi(cium) et Caesar(eum) I 4
Johannes de Capuának ilyen műve nem ismert. Szóba jöhet még Jean Chappuis is, de neki nem jelent meg könyve 1722-ig, utána sem írt jogi műveket.

333.

Joannis Marianaе et Emanuelis expositio Sacrae Scripturae tom. 1 et 2. I 5–6
BIBLIA sacra vulgatae editionis. Sixti V. Pont. Max. jussu recognita atque edita. Cum scholiis plurimum auctis et emendatis Joannis Marianaе, et notationibus Emanuelis Sa ... Addito

Petri Lansselii supplemento. Antverpiae, Moretus et Meursius, off. Plantiniana, 1624. – K10plus

334.

Joannis Hesselbach Postilla Germ(anice) I 7
HESSELBACH, Johann: *Postill, das ist, Außlegung der Evangelien, so nach alter catholischer römischer Kirchen ... Erster Theil ...* Meyntz, durch Herman Möres, in Verlegung Johann Wulffrahts, 1625. – GBV

Poss.: [...] 165[...]. (címlap r.)
Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 15,739 L/8. (Coll. 1.) HESSELBACH, Johann: *Postill, das ist, Außlegung der Evangelien, so nach alter catholischer römischer Kirchen ...* Ander Theil ... Meyntz, bey Balthasar Lippen, 1618. – GBV

A kötet másik része:

HESSELBACH, Johann: *Postilla, das ist, Außlegung der Evangelien, so nach alter catholischer römischer Kirchen ...* Ander Theil ... Aschaffenburgk, bey Balthasar Lippen, 1622. – VD17 23:629930K

Poss.: 1683. *Hoc anno Turca obsedit Viennam, cum pudore recedere coactus est. Hinc continus, Dei auxilio deficit. L. D. P.* (címlap r.)

Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 15,739 L/8.

335.

Joannis Pontj Theologia moralis ad mentem Scoti I 8
PONCIUS, Johannes: *Integer theologiae cursus ad mentem Scoti ...* Parisiis, sumpt. Antonii Bertier, 1652. – ÖLB
Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 15,778 M/3.

336.

Joannis Gruteri florigerium (!) seu polyant(ea) tom. 1. et 2. I 9–10
GRUTERUS, Janus: *Florilegium magnum seu polyanthea.* Argentorati, Lazarus Zetznerus, 1624. – BVB
Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 15,772 M/3.

337.

Joannis Vilt Postilla Germ(anica) I 11
WILD, Johann; AGRICOLA, Philipp, ed.: *Wintertheyl der Postill, evangelischer Warheit und rechter Catholischer Lehr, uber die Evangelien so ... vom Advent ahn, biss auff Ostern gelesen werden ...* Meintz, durch Franciscum Behem, 1568. – BVB

Poss.: 1) *Casparus T[...] Vicarius in [...]* (17. sz., címlap r.); 2) *Ex libris Matthiae Kralicz Anno 1680.* (uo.)
Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 15,787 M/4.

338.
Jacobi Feuchtij Conc(iones) D(omi)n(icales) fes(tivales) Germ(anice) I 12
 FEUCHT, Jakob: Postilla Catholica Euangeliorum de Tempore totius Anni. Das ist: Catholische Außlegung aller Sontäglichen Euangelien durch das gantze Jar; Darinnen vber jede Euangelien zwo Predigen begriffen. Deren allwegen die erste, das Euangelium in dreyen Stücken abgehandelt: In der andern aber, wirdt ein fürnemer Punct jeder Euangelien, je den Glauben, je das Leben betreffend, in zweyen Theilen außgeführt ... Getheilt in Zwen Theil. Tomus 1, Theil 1. Der erste Theil begreiff alle Evangelien vom Advent biß auff das H. Pffingstfest. Cöln, Gervinus Calenius, Johan Quentels Erben, 1580. – K10plus
339.
Ejusdem Conc(iones) D(omi)n(icales) I 13
 FEUCHT, Jakob: Postilla Catholica Euangeliorum de Tempore totius Anni. Das ist: Catholische Außlegung aller Sontäglichen Euangelien durch das gantze Jar; Darinnen vber jede Euangelien zwo Predigen begriffen. Deren allwegen die erste, das Euangelium in dreyen Stücken abgehandelt: In der andern aber, wirdt ein fürnemer Punct jeder Euangelien, je den Glauben, je das Leben betreffend, in zweyen Theilen außgeführt ... Getheilt in Zwen Theil. Tomus 1, Theil 2. Der ander Theil begreiff alle Evangelien vom H. Pffingstfest biß auff's Advent. Cöln, Gervinus Calenius, Johan Quentels Erben, 1580. – K10plus
340.
Ejusdem Conc(iones) Varias I 14
 [FEUCHT, Jakob: Der erste Theil des andern tomi der grossen Catholischen Postill. [Tom. 1–3.] Cöln, Gerwinus Calenius, 1578.] – K10plus
 Poss.: 1) *Rolff Lorentz Zwettel 1648.* (első lap); 2) *Disses Puch hatt Herr Andreas Oppiz Richter zu Neusiedl an die seinem Schwagerin Joseffus Paumgartnerin verehesett zu einer Ehr Gedachten (?)* (első kötéstáblán belül); 3) *Conuentus Kis Martoniensis Anno Dominj 1644.* (hátsó kötéstáblán belül)
 Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 15,887 N/7.
341.
Jacobi Alvarez (!) de vita spirituali I 15
 ÁLVAREZ DE PAZ, Jacopo: De vita spirituali, eiusque perfectione libri V. ... Moguntiae, sumpt. Antonii Hierati, excud. Balthas. Lippius, 1614. – GBV, EstBibl. Nr. 2.
 Poss.: 1) *Ex libris Illustris(simi) Do(mi)ni Nicolai Esterhás* (17. sz., címlap r.); 2) *Conuentus Kismartoniensis* (17. sz., uo.); *Per ipsum Conuentus Kismartoniensis Cathalogo sui Palatinalis inscriptus in A(nn)o 1643.* (uo.)
 Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,721 L/6.
342.
Ejusdem de studio o(ratio)nes I 16
 ÁLVAREZ DE PAZ, Jacopo: Operum spiritualium Tomus ... Pars 3. De inquisitione pacis, sive studio orationis, libri quinque ... Moguntiae, sumpt. Antonii Hierati, excud. Joannes Volmari, 1619. – GBV, EstBibl. Nr. 3.
 Poss.: 1) *Conuentus Kismartoniensis* (17. sz., címlap r.); 2) *Ex libris Illustris(simi) D(omi)ni Nicolai Esterhási.* (17. sz., uo.)
 Megj.: a kötéstáblában latin nyelvű kéziratredések vannak.
 Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: Inv. 15,720 L/6.
343.
Ejusdem de exterminatione mali et promotione boni I 17
 ÁLVAREZ de Paz, Jacobo: De exterminatione mali, et promotione boni, libri quinque, siue operum spiritualium tomus secundus ... Moguntiae, sumpt. Antonii Hierati, excud. Balthas. Lippius, 1614. – GBV, EstBibl. Nr. 1.
 Poss.: 1) *Ex libris Illustris(simi) Do(mi)ni Nicolai Esterhás* (17. sz., címlap r.); 2) *Conuentus Kismartoniensis* (17. sz., uo.)
 Megj.: latin nyelvű imádság a hátsó kötéstáblán belül.
 Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,720 L/6.
344.
Ejusdem de vita religiose instituenda I 18
 ÁLVAREZ DE PAZ, Jacobo: De vita religiose instituenda, de quotidiana virtutum exercitatione libellus ... Coloniae Agrippinae, apud Joann. Kinckium, 1614. – GBV
 Poss.: 1) *Pro Conventu Vienna(...i) ordinis uel [...] Constitutionibus [...]* (17. sz., címlap r.); 2) *Agyon az Isten annak az embernek sok iokat a ki est a könvecket formata mind azal egitemben a ki olvassa mikor ez az könvecke enhozam akadot irtak 1645.* (hátlap v.)
 Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 15,137 G/1.
345.
Foannis Buccellini de morte iudicio et inferno I 19
 BUCCELLINI, Giovanni: Asceticarum considerationum creaturae ad Poenitentiam Dispositio. Per explicationem malitiae, quae inest mortali et veniali. et Per examen super decalogo. 2.,1. Continens Tres stimulos ad serio poenitendum, Nempé Considerationes de Morte, Iudicio, et Inferno Iudicio et Inferno, Nec non et modum serio poenitendi in Prodigio adumbratum. Vienne Austriae, in off. typ. Matthaei Cosmerovii, 1669. – ÖBV
 Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, A 1/125. – Eisenstadt OFM Nr. 23. 1669.
346.
Eiusdem Assceticae considerationes de poenitentia I 20
 BUCCELLINI, Giovanni: Asceticarum considerationum Creaturae ad Poenitentiam Dispositio. Per explicationem malitiae,

- quae inest mortali et veniali, et Per examen super decalogo. Viennae Austriae, in off. typ. Matthaei Cosmerovii, 1669. – ÖBV Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, A 1/130. – Eisenstadt OFM Nr. 96. 1669.
347.
Joannis Kery universa ph(i)l(osoph)ia I 21
KÉRY, János: Reverendissimi patris fratris Joannes Kery fratrum Eremitarum Ordinis Sancti Pauli Primi eremitae prioris generalis, SS. theologiae, nec non AA. LL. et philosophiae doctoris ... universa philosophia scholastica tomis tribus comprehensa, Posonii, impr. Gottfriedus Gründerus, 1673. – RMK II. 1325: „Kis-martoni franc. z.”, OSZK Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, A 1/132. – Eisenstadt OFM Nr. 97.
348.
Jacobi Bergomedis (!) de Claris Coelestibus mulieribus I 22
JACOBUS Philippus de Bergamo (Giacomo Filippo Foresti da Bergamo); ALBERTUS de Placentia, ed.; AUGUSTINUS de Casali Maiori, ed.: De claris mulieribus. Ferrara, Laurentius de Rubeis, 1497. – ISTC ij00204000
Poss.: 1) *Pro Conventu Kis[martoniensis]* (17. sz., címlap r.); 2) *Ex bibliotheca Martini Sebaldi S. C. M. Consil. Eccl. Decani et [...]* (17. sz., előzéklap). Megj.: a kötetben kézírásos bejegyzések és aláhúzások vannak.
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,716 L/6.
349.
Jura variorum Authorum I 23
Nem azonosítható.
350.
Joannis de Urbach modus loquendi abbreviatus in utraque iure Scripturas de processu iudiciario I 24
JOHANNES de Urbach: Vocabularius utriusque juris. Item Modus legendi abbreviaturas in utroque iure. Hagenau, Heinrich Gran, Johann Rynman, 1513. – VD16 V-2017
Poss.: *Conventus Kismartoniensis* (17. sz., 1. p.) Megj.: a kötetben latin nyelvű jegyzetek és aláhúzások vannak.
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,736 L/7. (Coll. 1.) JOHANNES de Urbach: Modus legendi abbreviaturas in utroque iure, sive Processus iuris. [Liber plurimorum tractatum iuris.] Hagenaw, Heinrich Gran, 1505–1506. [i. e. 1507.] – GBV
351.
Jacobi Carthusiensis (!) quodlibet statuum ... I 25
JACOBUS de Clusa (= J. de Paradiso = J. Carthusianus): Quodlibet statuum humanarum. Esslingen, Conrad Fyner, 1475 (?) – ISTC ij00034000
352.
Joannis Baptistae Novati de excell(entia) B. V. M. I 26
NOVATI, Giovanni Battista: De eminentia Deiparae Virginis Mariae semper immacolatae ... Bononiae, typ. Jacobi Montii et Caroli Zeneri, 1639. – ICCU
Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 15,713 L/6.
353.
Joannis Caramuelis de vita P. D(omi)nici a Jesu a Maria Carmelitae discalceati I 27
CARAMUEL y Lobkowitz, Juan de: Caramuelis dominicus: hoc est, ... Dominici a Jesu-Maria ... ordinis Carmelit. Generalis, virtutes, labores, prodigia ecstases et revelationes ... Vienne, Matthaeus Cosmerovius, 1655. – ÖLB
Poss.: „*P. Joanne Thoma a S. Cyrillo Carmel. et Gregorij Malomfalvay 1660.*”
Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria. Jelzet: A 1/127. – Eisenstadt OFM. 1665. Nr. 33.
354.
Jacobi Schopteri (!) hist(oria) de orig(ine) progressu et actibus Germanorum germ(anice) I 28
SCHÖPPER, Jakob: Neue Chorographia und Histori teutscher Nation ... [Th. 1–2.] Franckfort am Mayn, Sigmund Feyerabend, Peter Schmidt, 1582. – VD16 ZV-14130
Poss.: *Ex lib(ris) Ioan(nis) Altmann 1651.* (címlap r.); 2) *Co(n)ventus Kismarton(iensis)* (17. sz., uo.); *Conuent(us) Kysmartoniensis 1661.* (uo.)
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: [15,749 L/8.] (Coll. 1.) GUICCIARDINI, Lodovico: Beschreibung des Niederlands ursprung, auffnemen und herkommens ... Franckfort am Mayn, Sigmund Feyerabend, Peter Schmidt, 1582. – GBV
355.
Joanni Eck postilla germ(anice) I 29
Talán a Nr. 356. első vagy második része:
ECK, Johann: Christenliche ausslegung der Evangelienn ... Ingelstat, Peter Apian et Georg Apian, 1530. – K10plus
356.
Ejusdem Conc(iones) fest(ivales) germ(anice) I 30
ECK, Johann: Christenliche ausslegung der Evangelienn vonn der zeit durch das gantz Jar ... Th. 3. Der drit Thail christenlicher Predigen an den hohen Festen und Hochzeytlichen tagen, der Hayligen, durch das ganantz Jar ... Ingelstat, Jörg Krapff, Jacob Vogkers; Augsburg, Alexander Weissenhorn, 1531. – K10plus
Poss.: *Sum D(omi)ni Comitis Palatini (Christo)phori Cadus [?]* (címlap r.)
Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 15,681 M/1.

357.
Ejusdem de primatu Ecclesiae I 31
ECK, Johann: De primatu Petri adversus Ludderum Joannis Eckii libri tres. Multa insunt de Veteri, et Primitiua Ecclesia, ex ipsis conciliis, et originalibus desumpta ... Paris, Konrad Resch, 1521. – BVB
358.
Joann. Oecolampi (!) enarrat(iones) in Evangel(ium) I 32
THEOPHYLACTUS Bulgarensis; OECOLOMPADIUS, Johannes, comm.: In quatuor Evangelia enarrationes ... Köln, Petrus Quentel (?), 1528. – VD16 B-4606
359.
Josephi a V. M. Carmelitae conc(iones) germ(anice) I 33
JOSEPH a Virgine Maria: Der Durch die Gegenwart Gottes Geheiligte und Lehr-reiche Berg Sinai. Welchen Als einen Guten Berg zu besteigen um allda die zehen Gebott Gottes recht zu erlernen alle und jede Christliche Seelen angefrischt werden: Oder Zwey und funffzig Predigen für alle Sonntag des Jahrs hindurch. In welchen wie sich in allerhand Tugend-Wercken zu üben von den Sünd und Lastern abzustehen ... gezeigt wird etc. etc. Denen angehängt ist Dismas Der Verkehrte und bekehrte Schächer Dessen Wunderlicher Lebens-Handel und Wandel vor etwelchen Jahren die Heil. Fasten hindurch in Achtzehen Predigen vorgestellet worden. Alles Aus Göttlicher H. Schrift ... mit grossem Vorrath annehmlicher Concepten Historien und anständigen Gleichnissen ausgearbeitet; Denen Herren ... Seelsorgern zu einer beliebiger Beyhülff heraus gegeben ... hat R. P. Joseph a Virgine Maria, Carmeliter-Ordens dermahlen Ordinari-Prediger in ... Bamberg ... Nürnberg, in Verlegung Johann Christoff Lochners Buchhändlers, gedruckt bey Georg Christoff Lochner, 1710. – K10plus
360.
Jacobi Peretz expositio psalorum I 34
BIBLIA. V. T. Psalmi. Centum ac quinquaginta psalmi Davidi, cum ... totius prophetici sermonis applicatione ... Jacobi Perez de Valentia ... [M. De Cangey ed.] ... Paris, Jodocus Badius, Jean Petit, 1509. – GBV
Poss.: 1) *Conventus Kismartoni(ensi)s* (17. sz., címlap r.); 2) *Jure debetur in possessionem verum Fratris Vittoris Lausser Plebani in Spiritu Anno 1533.* (1. fol.); 3) *Andreas Matzeburg* (hátsó kötéstáblán belül).
Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 15,714 L/6.
361.
Joannis de Carthageria hom(iliae) de arcanis Deiparae et S. Josephi I 35–36
JOHANNES de Carthageria: Homiliae catholicae ... de sacris arcanis deiparae et Josephi. Tomus primus. Coloniae Agrippinae, sumpt. Bernardi Gualtheri, 1613. – GBV
Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, A 1/91. – Eisenstadt OFM Nr. 232.
- JOHANNES de Carthageria: Homiliae catholicae ... de sacris arcanis deiparae et Josephi. Tomus secundus. Coloniae Agrippinae, sumpt. Bernardi Gualtheri, 1618. – HBZ
Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 15,550 J/8.
362.
Joannis a Nass Controversia germ(anice) I 37–38
NAS, Johannes: Examen Chartaceae Lutheranorum Concordiae, Das ist die Außmusterung unnd Widerlegung deß Nagelnewgeschmitten ConcordiaBuchs der nachbenannten Lutherischen Predigkanten KartenSchwarms mit solchem Titul: Concordia, hoc est, Contra Omnes Nationes Cudit Odiosam Reconciliationem Doctor Jacob Andre ... Ingolstatt, in der Weyssenhornischen Truckerey, bey Wolffgang Eder, 1581. – SWB
Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 15,438 H/8.
(Coll. 1.) NAS, Johannes: Concordia. Alter, unnd newer, guter auch böser Glaubensstrittiger lehren ... München, bey Adam Berg, 1583. – GBV
363.
Julij Nazarini (!) conc(iones) super psal(mum) 50. super concl(usionem) gloria patri etc. I 39
MAZARINI, Guilio: Conciones triginta in conclusionem psalmi quinquagesimi gloria patri et filio et spiritui sancto, etc. Ex italico in latinum idioma nunc recens conuersae, et editae cum indicibus copiosissimis, concionum, locorum S. Scripturae, et rerum maxime notabilium. Coloniae Agrippinae, apud Joannem Crithium, 1612. – HBZ
364.
Jurista Author ignotus I 40
Nem azonosítható.
365.
Joannis Conpestern (!) concept(uum) in dom(inicas) et fest(a) totius Anni I 41
COPPENSTEIN, Johann Andreas; BESSE, Pierre de: Nucleus Coppensteini ex Besseanis Conceptuum Praedicabilium:

- Evangelia Festorum Advent et Quadragesi. Coloniae Agrippinae, Petrus Henning, 1634. – HBZ
Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, A 2/53. – Eisenstadt OFM Nr. 68.
366.
Josephi Manzi conc(iones) fest(ivales) tom. 1mus I 42
MANSI, Giuseppe: Locupletissima Bibliotheca Moralis Prædicabilis: Hoc est discursus varii exquisiti, in quibus per Tractatus ordine digestos, ad verbum Dei fructuose et faciliter prædicandum, de Virtutibus et Vitiis copiosissimæ materiæ morales subministrantur, et ad plenum digerentur; Opus in Gratiam Concionatorum ... concinno ordine erectum et ex Italica Lingua in Latinam conversum. Tomus Primus. Cui Præter Indices Necessarios, Accedit Alter Copiosissimus Concionum pro Diebus Dominicis, et Festis totius Anni. Moguntiae, Johann Baptist Schönwetter, 1670. – K10plus
További kiadásai: Mainz 1679, Antwerpen 1701, Velence 1703.
Lásd még Nr. 367. I 43. (Tom. 3.)
367.
Ejusdem tom. 3. I 43
MANSI, Giuseppe: Locupletissima Bibliotheca ... Tomus Tertius ... Moguntiae, Johann Peter Zubrodt, Johann Baptist Schönwetter, 1673. – K10plus
További kiadásai: Mainz 1683, Antwerpen 1701, Velence 1703.
Lásd még Nr. 366. I 42. (Tom. 1.)
368.
Jacobi (!) Gordoni Hudlei [! Huntlei = Huntlaeus] contro(ersiarum) I 44
GORDON, James: Controversiarum epitomes, in qua de Quaestiones Theologicis hac nostra aetate controversis, breviter disputatur idque ex sacris praesertim literis. Tomus primus ... Augustoriti Pictonum, ex praelo Antonii Mesnerii, 1612. – HBZ
Poss.: *Conuentus Kismartoniensis*. (17. sz., címlap r.)
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,621 K/7.
369.
Jacobi Reihing Relig(ionis) Cath(olicae) fundamenta 12. I 45
REIHING, Jacob: Muri Civitatis Sanctae. Hoc est Religionis Catholicae Fundamenta XII. Quibus insistens Serenissimis Princeps Wolfgangus Wilhelmus Comes Palatinus Rheni, ... in civitatem Sanctam, hoc est, Ecclesiam Catholicam faustum pedem intulit... Coloniae Agrippinae, apud Joannem Kinckium, 1615. – BVB
370.
Ejusdem Controv(ersia) I 46
REIHING, Jacob: Excubiae angelicae Civitatis sanctae pro defensione XII. fundamentorum catholicorum, Ser.mi Principis Wolfgangi Wilhelmi, Com. Palat. Rheni etc. duobus levis armaturae sociis, Balthasari Meisnero praeconi Luthera-no, et Fabricio Bassecourt, Tubicini Calviniano, oppositae ... Neuburgi ad Danubium, Lorenz Dannhauser, 1617. – VD17 12:113343R
Poss.: *Conuentus Kismarton(iensis)* (17. sz.)
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,428 H/8.
371.
Jodoci a Castro conc(iones) D(omi)nicales I 47
CASTRO, Jodocus a (Josse van der Borch): Conciones super evangelia dominicalia ... Antverpiae, ex off. Plantiniana, Balthasaris Moreti, 1633. – BVB
372.
Juon Lopetz conc(iones) fest(ivales) et Dom(inicales) I 48
LÓPEZ, Juan: Epitomes sanctorum patrum, per locos communes, ad sacras conciones, tomus tertius ... Coloniae Agrippinae, sumpt. Antonii Hierati, 1607. – KOBV
Poss.: *Henricus Frater, signis (?) ac amabilis Frater Culram (?) (...) Anno 1712. 4 Septembris*. (hátsó előzéklap v.)
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,315 H/1.
(Coll. 1.) LÓPEZ, Juan: Epitome sanctorum patrum, per locos communes, ad sacras conciones, tomus quartus ... Coloniae Agrippinae, sumpt. Antonii Hierati, sub Monocerote, 1607. – KOBV
373.
Joann(is) Raulin Serm(ones) quadrag(esimales) I 49
RAULIN, Jean: Opus sermonum quadragesimalium super epistolas et evangelia quadragesimalia ... Nuper ... castigatum et a multis scrupulis expurgatum. (Ps. 1–2.) Lugduni, Jean Clein, 1518. – SWB
Poss.: 1) *Ex bibliotheca Martini Sibaldi [...] Parochi in Gars, Anno 1624*. (címlap r); 2) *Con(ven)tus Kismartonen(sis)* (17. sz., uo.)
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,493 J/4.
374.
Joann(is) Dedinge conc(iones) dom(inicales) et fest(ivales) I 50
DEDINGER, Johannes: Domini canis non mutus, seu in Totius Anni Dies Dominicas conciones declamandae, Sacrae Scripturae Sententiis ... Band 2. Domini canis non muti facula, seu conciones festivae per annum, de sanctorum laude et gloria. Augustae Vindelicorum, Quirin Heil et Heinrich Stretter, 1695. – BVB

375.

Joann(is) de Pavinis aliorumque jura Ecclesiastica I 51
 PAVINIS, Joannes Franciscus de: Incipit Solemnis tractatus. De officio et potestate capituli sede vacante ... Parisiis, Jacques Pouchin, François Regnault, 1516. – K10plus
 Poss.: *Conventus Kismartoniensis*. (17. sz., címlap r., áthúzza)
 Megj.: a kötetben latin nyelvű jegyzetek vannak.
 Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,485 J/34.

36. Joannes Franciscus de Pavinis: Incipit Solemnis tractatus...
 (Párizs, 1516)

376.

Joann de Cyrillo de laudibus Sanctae Annae I 52
 SANCTO CYRILLO, Johannes Thomas: Mater honorificata S. Anna sive laudibus, excellentiis, ac praerogativis divae Annae ... Coloniae Agrippinae, apud Michaelem Demenium, 1657. – ÖBV
 Poss.: *Ab Authore oblatus P(at)ri F(rat)ri Gregorio Malomfalvay ord(inis) Min(orum) strict(ioris) obs(ervantiae) Pr(ovin)ciae S. M. Hung(ariae) Patri et (...) cum consensu superioris maioris. 1660 Posenij Idem m(anu) p(ropr)ia Incorporatur Con(ven)tui Kismartomiensi per eiusdem qui supra p. r.*

Guardianus loci mpp. (elülső kötéstablán belül). Megj.: a kötetben egy papírdarabon latin nyelvű imádság van.
 Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,223 G/5.

377.

Jacobi de Riddere speculum apologeticum FF. Minorum I 53–55
 RIDDERE, Jacobus de: Speculum Apologeticum fratrum minorum Ordinis S. Francisci: oppositum annalibus capucinarum R.P. Zachariae Boverii. Nunc denuo expositum dilucidationi eiusdem speculi sive propugnaculo eorundem annalium R. P. Antonii Mariae Galitii, theologi capucini Brixiani ... Secunda editio correctior. Cui in fine praeterea accessere Specimina quadam ex dilucidatione praefata desumpta. Ad ... D. Franciscum Barberinum s. r. e. cardinalem ac Ordinis Minorum protectorem. Antverpiae, typ. Guilelmi Lesteenii, Engelberti Gymnici, 1653. – ÖLB
 Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, A 1/83. – Eisenstadt OFM. Nr. 26.

378.

*Josephi Sperantze Script(urae) Selectae*⁵⁴¹
 SPERANZA, Giuseppe; FREYLINCK, Johannes: Scripturae Selectae. Variis Translationibus, Ac Sanctorum Patrum Sententiis, Sacrorumque Interpretum, cum veterum, tum recentiorum expositionibus elucidatae. Ad principales sacras atque morales materias, easque ad Orationem relatas. Accesserunt nunc recens posthumae eiusdem auctoris observationes, et affectus scripturales ad Christi Domini Passionem et notae marginales, in toto opere. Coloniae Agrippinae, apud Joannem Busaeum, 1659. – ÖBV
 Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, A 2/56. – Eisenstadt OFM. Nr. 116.

379.

Joann(is) Nenizanis postilla majores I 56
 GUILIELMUS Parisiensis: Postille maiores totius anni ... Redacta ad ordinem qui habetur in Biblia suis capitulis supposita per ... Joannem de Nenizanis ... Cum variorum et diuersorum doctorum expositione Nicolai de Lyra ... Lyon (?), Jean Moylin (Chambray?), 1517. – COPAC
 Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 15,521 J/6.

380.

Joann(is) Ernesti Schönmann [!] Conc(iones) fest(ivales) Germ(anice) I 57
 Marcus Schönmann népszerű jezsuita hitszónok volt, de Johann Ernest keresztnévű Schönmann nem sikerült találni.

^{541.} Nincs mellette jelzet.

381.
Joann(is) Ludovici Sötleben (!) conc(iones) fest(ivales) et dom(inicales) quadra(gesimales) et funebris germ. I 58
 SCHÖNLEBEN, Johann Ludwig: Fasten-Freytag- und Sonntag-Predigen. Das ist: I. Geistliche Ehrn-Saul Jesu Christo, Dem Angstleydenden Welt-Erlöser an dem Berg Oliveti auffgerichtet, Und durch fünff andächtige Betrachtungen auff die fünff Fasten-Freytag der Gedächtnuß vorgestellt: Dann auch: II. Geistliche Walfahrt Zu dem Heiligen Grab Christi, In Siben Stationes oder Betrachtungen abgetheilet, und auff die Sechs Fasten-Sontag gerichtet. Mit Beyfügung zweyer Zusatz-Predigen für den H. Charfreytag. Saltzburg, Melchior Haan, 1668. – ÖBV
382.
Joannis Paulini sermo(nes) quadrag(esimales) I 59
 Johannes Paullin jezuita erkölstanár ilyen művét nem sikerült azonosítani.
383.
Joannis Chrysostomi serm(o) de virginitate I 60
 JOHANNES Chrysostomus; POGGIANO, Guilio, transl.: De virginitate liber ... Romae, apud Paulum Manutium, 1562. – ÖNB
 További kiadásai: Dilingen 1562, Antwerpen 1565, 1575, München 1612.
384.
Joannis Tauleri Serm(ones) de tempore de sanctis I 61
 TAULER, Johannes; SURIUS, Laurentius, interpr.: D. Joannis Thauleri Praeclarissimi Viri, Sublimisque Theologi, tam de tempore quam de Sanctis Conciones plane piissimae, caeteraque (quae quidem in nostra pervenerunt manus) opera omnia: diu a doctis vehementer desiderata ... Coloniae, ex off. Joannis Quentel, 1548. – ÖBV
385.
Joannis Laurentii Helbig discursus de B. V. M. Germ(anice) I 62
 HELBIG, Johann Lorenz: Marianische Lob- und Ehren-Reden, welche zu Ehren der allerseeligsten Jungfrauen und Mutter Gottes Mariae ... verehrt mit unterschiedlichen Lob-Sprüchen und anmuthigen Gleichnissen. Nürnberg, Berthold Lochner, 1699. – BVB
386.
Joannis Andreae Groff (!) con(ciones) Dom(inicales). Item de quibusd(am) vitijs, ejusdem Con(ciones) festivales I 63–64
 GRAF, Johann Andreas: General-Sturm der Herrlichen Haupt-Statt in Engelland, mit allen Kriegs-Geschütz und Präparationen versehen. Das Ist: Geistlicher Gewalt, mit allen Sonntag Predigen vollkommentlich zu Ständen gerichtet, sambt einen Tractat von Lastern, und Tugenden. Welche Mit sonderbahren, lehr-reichen, nothwendigen vorderist allen Seelsorgern ... sehr nützlichen Materien, wie auch mit allerhand häufigen denckwürdigen Historien ... versehen seyn: Dardurch die Haupt-Statt, wil sagen, das Ewige, in dem Land der lieben Engel, und Außerwehlten glückseligist glückseligist zu eroberen. Anderter oder Sommer-Theil. Graz, bey Frantz Zachæus Auinger, 1697. – ÖNB
- GRAF, Johann Andreas: Galleern in Engelland, mit vier und Dreysig Galleotten. Das ist Apostolischer Eyffer, in sich haltend Vier und Dreysig Festival Predigen auff die Festägen [!], und Solemnitäten durch das gantze Jahr. Dardurch Das allgemeine Seelen-Heyl in das Obere Engel-Land der Außerwehlten Gottes zu befürdern. Bd. 1–2. Grätz, bey denen Widmannstätterischen Erben; Clagenfurt, bey Matthias Khleinmayr, 1695. – ÖNB
387.
Joannis Ernest hortus hist(oriarum) Germ(anice) I 65
 Talán ez:
 JAMAIGNE, Jean Ernest de: Unschuldiger Joseph, Das ist: Der Heyland der Welt. In seinen Bitteren Leyden und Sterben unter der Figur Deß Patriarchen Josephs In ein und zwaintzig Predigten ... vorgetragen. Wienn, Franz Anton Groner, Vivianische Erben, 1685. – VD17 23:726080G
 Másik kiadása: Augsburg, 1689.
388.
Joannis Kękler (!) Con(ciones) Festiv(ales) anni primj ubi etiam et Con(ciones) Quadrag(esimales) I 66
 KLEKLAR, Ján: Gloria Sanctorum seu Discursuum in festa cum brevi appendice quadragesimalium exhortationum annus primus: e diversis divinarum scripturarum locis ... concinnatus ... Praga, typ. Universitatis Carolo-Ferdinandae, 1689. – ÖBV
 Másik kiadása: 1691.
389.
Joannis Ernesti de Jamaigne con(ciones) festi(vales) medij annj I 67
 JAMAIGNE, Jean Ernest de: Himmlischer Ehren-Saal, Mit denen aus Göttlicher Heil. Schrifft gezogenen Figuren gezieret. Daß ist, uber alle Fest-Täg deß gantzen Jahrs, auch ettwelchen Ordens- und Landts-Patronen Verfasste Sechzig Lob- Ehr- und Lehr-Reden. Thl. 1. Von dem Neuen Jahr an biß End July: Durch Dreyssig Predigten ... Würtzburg, Frankfurt a M., Philipp Fievet, 1691. – ÖBV
 Poss.: *Ex libris Mathiae Bellinger* (17. sz., előzéklap r.);
 2) *Pauli Weinteg Parochi in Millendorff* (17. sz., uo.)
 Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 15,484 J/3.

- (Coll. 1.) JAMAIGNE, Jean Ernest de: Himmlischer Ehrensaaal ... Anderer Theil ... Würtzburg, in Verlegung Philipp Fievet, 1692.
390.
Jura et decreta Regni Hungariae I 68
WERBÓCZY, István: Corpus Juris Hungarici, seu decretum generale, inclyti Regni Hungariae, partiumque eidem annexarum, in tres tomos distinctum ... Tyrnaviae, typ. Academicis, per Joannem Andream Hörmann, 1696–1699. – RMK II. 1845, OSZK
Pecsét: Zimmer III. Kasten I. Regal 4.
Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer II.
391.
Joannis Gualbertj discursus p(rae)dicabiles Germ(anice) I 69
FORSTER, Johann Gualbert: Miscellanei discursus praedicabiles. Vermischte Predig-Discours; Welche vor Hochansehnlichen Auditoribus auf vornehmen Cantzlen vorgetragen, und in Druck gegeben von dem Hochwürdigem in Gott Hn. Joanne Gualberto, des Heiligen Ordens S. Benedicti, in dem Hochlöbl. und Exempten Kloster Prifling nechst Regenspurg Professo, nun aber des neuerbauten Klosters Weissenhohe in der Oberrn Pfaltz verordneten Herrn Praelaten. Nürnberg, Johann Christoph Lochner, 1697. – GBV
392.
Jacobi Graecseri [!] controv(ersia) Germ(anice) I 70
GRETZER, Jacob; VETTER, Conrad, transl.: Murices antiquitatis Catholicae et Germanicae. Das ist: Uralte Catholische Teutsche Lemmeysen, an welchen alle Neue und Uncatholische Lehrer und Lehr, Meister und Knecht, Kunst und Gspuns, erlamen und erligen müssen ... Ingolstadt, Andreas Angermeyer, 1607. – ÖBV
Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 15,638 K/8.
393.
Joannis David 12 specula I 71
DAVID, Jan: Duodecim specula Deum aliquando videre desideranti concinnata. Antverpiae, ex off. Plantiniana, apud Joannem Moretum, 1610. – GBV
Poss.: *Conventus Posoniensis*. (17. sz., *2. lap r.)
Moszkva, Rudomino Idegennyelvű Könyvtár. Jelzet: 626124, D 249 (moszkvai), 15,012 F/4 (kismartoni).
394.
Joannis Ravisi Theatrum poeticum et historicum lib. 8. I 72
TIXIER, Jean; GRASSER, Johann Jakob, ed.: Officina, sive theatrum histor. et poeticum ... Basileae, sumpt. Ludovici Regis, 1617. – VD17 23:285202L
- Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,324 A/13.
395.
Joannis Guantonerj (?) Postilla Dom(inicales) I 73
Nem sikerült azonosítani.
396.
Joannis Bondaj (!) Icon animarum I 74
BARCLAY, John: Euphormionis Lusini Satyricon, cui praeter partes IV. dudum editas ... Icon animorum. Francofurti, Johannes Schmidlinus, 1624. – GBV
Másik kiadása: 1614, 1615.
397.
Joannis Guideti directorium Chori I 75
GUIDETTI, Giovanni: Directorium chori ad usum omnium ecclesiarum, tam cathedralium, quam collegiatarum, nuper restitutum, et nunc secundo in lucem editum. Romae, apud Franciscum Coattinum, 1589. – SWB
A 17. században többször is kiadták.
398.
Joannis Gemetij (?) controvers(ia) I 76
Nem sikerült azonosítani.
399.
Joannis Gaddaei (!) comment(arius) in Tit. 16 lib. 50 Pandectarum de verbo et rerum s(ignific)a(ti)one I 77
GOEDDAEUS (GÖDDE), Johannes: Commentarius repetitae praelectionis in tit. XVI. lib. L. Pandectarum de verborum et rerum significatione ... Herbornae Nassoviorum, excud. Christophorus Corvinus, 1602. – ÖLB
Poss.: *Manastorffiensis prouisor dedit Patri Bernardino Stephanisch Die 6 Martij 1612.* (címlap r.)
Kismarton, Esterházy-kastély. Jelzet: 15,015 F/4.
400.
Joannis Royardi Homil(iae) Supra Festa I 78
ROYARDUS, Johannes: Homiliae per festivitates sanctorum. Per Fratrem Joannem Royardum Ord. F. Minorum iam pridem aeditae, ac nunc denuo per eundem recognitae, tersae, et emendatae. Pars aestiva ... Antverpiae (?), typ. Joannis Graphi, 1543. – HBZ
Poss.: *Conuentus Kismartoniensis* (17. sz., előzéklap r.)
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 14,709 C/7.
(Coll. 1.) ROYARDUS, Johannes: Homiliae per festivitates sanctorum ... Pars hyemalis. Antverpiae, in aedibus Joannis Stelsii, 1543. – HBZ

401.

Joannis Spengenberg (!) expla(n)a(tio) Evangelij inter haereticos computandus I 79
 SPANGENBERG, Johann; SPANGENBERG, Cyriacus: Explicationes Evangeliorum et Epistolarum, quae dominicis diebus more usitato proponi in ecclesia populo solent. In tabulas succinctas et ad memoriam admodum utiles redactae ... Accesserunt ... Catechismi Tabulae XLVI nunquam antea editae, ... Ad haec, Locorum veteris et novi Testamenti communium Tabulae, per Joannem Ruthenum collectae. Basileae, per Joann. Oporinum, 1564. – BVB

402.

Ejusdem Postilla super Evang(elia) et Epist(ola) Dom(inicalia) I 80
 SPANGENBERG, Johann: Postilla. Evangelia, et epistolae, quae in ecclesia, toto anno, dominicis et festis diebus proponuntur, per quaestiones, pie ac synceriter explicata, et imaginibus exornata. Eadem evangelia, et preces, quas collectas vocant, quibus utitur ecclesia, carmine elegiaco reddita. Item, hymni ecclesiastici, summis festivitatibus cantari soliti, annotationibus piis explanati ... Francofurti, Christian Egenolff, 1550. – SBB
 A korban többször is kiadták.

403.

Jacobi Pontani Progymnasmata latinitatis I 81
 PONTANUS, Jacobus: ... Progymnasmata latinitatis, sive dialogorum volumen ... Vol. 3. De variis rerum generibus. Ps. 1. Ingolstadt, David Sartorius, 1592. – SBB
 Poss.: 1) *Ex libris Hieronymi Runz 1593.* (címlap r.); 2) *Ex libris Dominorum Brassicanorum Anno 1.6.41.* (uo.)
 Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 14,919 E/7.

404.

Jacobi Schopperi Conc(iones) Fest(ivales) I 82
 SCHOEPPER (Schöpfer), Jakob: Conciones in epistolas et evangelia, quae feriis sanctorum in ecclesia catholica recitari solent, eleganti stilo, facilique methodo conscripte ... pars hymnalis. Coloniae, apud Maternum Cholinum, 1570. – VD16 ZV-23451
 Poss.: 1) *Johannes Kaelnbem* (17. sz., előzéklap r.); 2) *Pro conuentu Kismartoniensi* (17. sz., címlap r.); 3) *Pro conuentu Saegrabiensi (!)* (17. sz., uo.); 4) *Pro Conventu Zayraliensi (!)* (címlap v.) Megj.: néhány latin és német nyelvű jegyzet.
 Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 14,951 F/1. (Coll. 1.) SCHOEPPER (Schöpfer), Jakob: Conciones in epistolas et evangelia, quae feriis sanctorum in ecclesia catholica recitari solent, eleganti stilo, facilique methodo conscripte ... pars aestivalis. Coloniae, apud Maternum Cholinum, 1570. – VD16 ZV-24283

(Coll. 2.) SCHOEPPER (Schöpfer), Jakob: Institutionis christianae, praecipuaeque doctrina summa ... Coloniae, apud Maternum Cholinum et Theodorum Graminaeum, 1569. – BVB

405.

Joannis Leisentrittij lib. precationis I 83
 LEISENTRITT, Johann: Libellus precationum ex Sacra Scriptura et probatis catholicae ecclesiae doctorum scriptiis congestarum ... Accessit huic eiusdem libel. de Missae celebratione, hoc tempore valde utilis et necessarius ... Pars 2. Libellus de salutari preparatione ad sacrosanctae missae celebrationem, ex Orthodoxae et Apostolicae Ecclesiae Doctorum scriptis, diligeret congestus, recognitus et auctus. Budissinae, Joannes Wolrab, 1560. – GBV
 Poss.: 1) *Conventus Kismartoniensis 1687.* (elülső kötéstáblán belül); 2) *Pertinet ad me liber iste Michael Feöldes 1599. Die Mathei scripsi.* (a coll. 1. utáni üres lapon)
 Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: nincs.
 (Coll. 1.) LEISENTRITT, Johann: Commendatio et doctrina Martini Lutheri quinti Evangelistae et Germaniae Prophetae ... Accessit Elegia L. Johannis Codicii de turbata Ecclesiae salute. Bautzen (?) Joannes Wolrab (?), 1560 (?). – VD16 L-1052

406.

Joannis Thomae a S. Cyrillo corona anni Mariani I 84
 SANCTO CYRILLO, Johannes Thomas: Corona Anni Mariani: ex Sanctorum Patrum Sententiis, Reginae Caeli praecordia spirantibus, contexta ... Coloniae, Michael Demen, Arnold von Kempen, 1657. – ÖBV
 Poss.: „Ab Autore:” *Cum Consessu ad usum pium P(at)ris Gregory Malomfaluai 1660.*
 Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, A 2/68 – Eisenstadt OFM. 1665. Nr. 520.

407.

Joannis Gantz (?) Ginae(um) Matronar(um) Austri(ae) I 85
 Nem sikerült azonosítani.

408.

Joannis Valensis de Regimine vitae hum(anae) I 86
 JOHANNES Guallensis: Summa Joannis Valensis de regimine vitae humanae, seu Margarita doctorum Venetiis, per Georgium de Arrivabenis, 1496. – Hain 7746, ICCU
 Poss.: 1) *Matthias Zobotinus me iure possidet* (16. sz., címlap r.); 2) *Nicolaus Felnemetthien(sis) me iure possidet Emptus d. 25. Anno D(omi)ni 1588. Agriae* (uo.); 3) *Ex libris Alexandri Ebeczky Anno 1597. No. 51.* (uo.); 4) *Ex libris Gabrielis Monozlaji [15]96.* (uo.); 5) *Conuentus (...)sis 16(..)* (uo.); 6) *Hic liber donatus a Nobili Panoni Andrea Mar(...)i amico suo Gab. Monozlaji Anno 1596. Viennae Aust(ri)ae* (uo.); 7) [1508?] *Iste*

- liber e(st) ad usum Fr(atr)is Lucae D(...)ino (?) (...) M. prouin(t)ie Vngarice (...) usus fuit ante (...) (uo.)
Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 14,681 C/6.
409.
Joannis Bapt(istae) Montanj problemata Phys(ica) et medicamen(ta) I 87
MONTE (Montani), Giovanni Battista da; WEINRICH, Martin, ed.: *Problematum partim physicorum, partim medicorum ...* Witebergae, ex off. Cratoniana, 1590. – ÖBV
410.
Joannis Weyr affectus pij I 88
WEYER, Johannes; DIRRE, Andreas: *Affectus pii et actus interni praecipuarum virtutum, pro impetranda bona morte ...* Olomutii, typ. Annae Elisabethae Ettelin, viduae, 1670. – ÖNB
Poss.: 1) *Ex Libris Andreae Rötth* (17. sz., címlap r.); 2) *Pro simplici usu Fratris* (17. sz., előzéklap v.)
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 14,298 A/11.
411.
Joannis Eusebij de adorat(ione) in spiritu et veritate I 89
NIEREMBERG, Juan Eusebio: *De adoratione in spiritu et veritate libri quatuor ...* Tyrnaviae, typ. acad., excud. Melchior Wenceslaus Schneckenhau, 1663. – RMK II. 1020, OSZK
Poss.: *Ex libris Bened(icti) Szomol(...)* (17. sz., címlap r.)
Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 14,867 E/1.
412.
Joannis Aquilani Serm(ones) quadrag(esimales) I 90
JOHANNES Aquilanus: *Sermones quadragesimales*. Paris, Franciscus Regnault, 1508. – BVB
Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,611 C/1.
413.
Josephi Angles flores, quaest(ionum) Th(eo)l(og)icar(um) in 2 duos libros sententiar(um) ubi etia(m) de libero arbitrio I 91
ANGLES, Jose: *Flores theologiarum quaestionum, in quartum librum sententiarum ... Pars prima [–secunda] ...* Annexis insuper difficultatibus aliquot notatu dignissimis, una cum indice omnium rerum memorabiliorum locupletissimo, in principio totius operis praemisso. Venetiis, apud Andream Baba, 1616. – ICCU
Poss.: 1) *Co(nven)tus Kismarton(iensis) A(nn)o 1654.*; 2) *M. Bonacinae; Magni Doctoris Bonacinae et Eximij Moralistae 1683. Die 20 Junij In Musaeo.* (címlap r.)
Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 15,033 F/6.
414.
Justini Historici 44 lib. ubi etiam Hermanj Torentinj elucidationes poeticae I 92
[JUSTINUS, Marcus Iunianus; POMPEIUS Trogius: *Justini Historici in Pompeii Trogi historias libri 44*. S. l., s. typ., s. a.]
Poss.: 1) *Conventus Kismarton(iensis) 1660.* (coll. 1., aij p. r.); 2) *Ex libris Matthaei Lupi mppria* (16. sz. vége, coll. 2., N7. p. v.)
Supralibros: I. B. Megj.: latin nyelvű jegyzetek, aláhúzások.
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 14,960 F/1. (Coll. 1.)
TORRENTINO, Hermannus, coll.: *Elucidarius poeticus continens historias poeticas, fabulas, insulas, regiones, urbes, fluuios, montesque, insigniores, atque huiusmodi alia, omnibus adolescentibus in poesi uersantibus oppidoque necessarius ...* Basileae, apud Thomas Volfium, 1535. – VD16 T-1613
415.
Joannis Adami Weber ars discurrendi de qualibet ma(teri)a I 93
WEBER, Johann Adam: *Ars discurrendi de qualibet materia ad centum fontes reducta. Et multis exemplis inculpate curiosi, lectuque jucundis illustrata ...* Norimbergae, sumpt. Joh. Georgii Endteri, 1685. – ÖBV
Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 15,048 F/7. Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, A 2/67. – Eisenstadt OFM. Nr. 521.
416.
Ejusdem ars conversandi I 94
WEBER, Johann Adam: *Ars conversandi certis regulis comprehensa: hoc opusculum non modo a multiplici fructu, sed etiam ab honesta curiositate, et hinc orta animi delectatione est commendabile, utpote ex selectis historiis, illustribus sententiis, festiuis apologis, ingeniosis symbolis, argutis apophthegmatibus, iucundis rerum curiosarum, mirabilium, et memorabilium, favorabilium observationibus, ac denique copioso rerum perquam utilium apparatu confectum.* Salisburgi, Joannes Baptista Mayr, 1682. – SWB
Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,897 E/4.
417.
Joannis Curionis medici Ph(ilosoph)ici de conservacione sanitat(is) I 95
CURIO, Johannes; ARNOLDUS de Villa Nova: *Conservandae sanitatis praecepta saluberrima, Regi Angliae quondam a Doctoribus Scholae Salernitanae Versibus conscripta, nunc demum non integritati solum ... restituta, sed Rhythmis quoque Germanicis illustrata ...* Francoforti, Egenolphus, 1559. – HeBIS

418.
Foannis Osorij Conc(iones) quaedam item de 4tuor novissimis.
Item de 7 verbis d(omi)ni I 96
 OSORIO, Juan: Concionum ... tomus quartus ... Coloniae Agrippinae, apud Antonium Hierat, 1605. – GBV
 Poss.: *Conuentus Kismartoniensis* (17. sz., előzéklap r., címlap r.); *Conuentus Kismartoniensis 1645*, *Conuentus Kismartoniensis 1648*. (előzéklapon)
 Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 14,964 F/2.
419.
Joachimi Ciremberg hist(oria) de unico venturo Messia Christo Jesu I 97
 CIREMBERG, Joachim von: Historia Jesu Christi filii Dei, de vero, unico, et venturo messia seu Christo ... Regiomonti, per Joannem Daubmannum, 1571.
 Poss.: 1) *Convent(us) Kismar(toniensis) 1660*. (címlap r.); 2) *Hunc libellum dono mihi dedit Casparus Vlricus Otringensis A(nn)o 1589*. (uo.); 3) *Casparus Vlricus jure possidet A(nn)o 1589*. (előzéklap r.); 4) *Bartholomaeus Bewelius Witzlibiensis Anno Christi 1595. Ienae*. (uo.)
 Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,915 E/6.
420.
Jacobi Pontani Attica Bellaria I 98
 PONTANUS, Jacobus: Attica bellaria sive litteratorum secundae mensae. Augustae Vindelicorum, typ. Andreae Apergeri et imp. Joannis Hertsroy, 1617. – GBV
 Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 15,054 F/7.
421.
Foannis Niess Alphabetum Diabolj I 98
 NIESS, Johann: Alphabetum diaboli, seu vitia praecipua, quae adolescentem christianum perdun: iuventuti in gymnasiis Societatis Jesu versanti dicatum et ad cautelam ac detestationem vitiorum propositum una cum appendice seu ode de aeternis inferorum suppliciis ... Dilingae, Udalricus Rem, 1624. – GBV
 Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,585 B/12.
422.
Institutio verborum latinorum Ung(aricorum) Slavon(icorum) I 99
 VERBORUM in institutione grammatica contentorum in Ungaricum et Sclavonicum translatio secundum ordinem alphabeticum. Tyrnaviae, typ. Academicis per Philippum Jacobum Mayr, 1648. – RMNy 2236, BVB
423.
Isocratis de recte quo ad mores vivendj forma I 100
 ISOCRATES; LUSCINIUS, Ottmar, comm.: Graece et latine. Isocratis oratoris disertissimi ... Paraenesis, id est recta vitae humanae, quod ad probitatem morum attinet institutio, ad Demonium. Eiusdem praecepta quibus melior euasurus sit princeps, atque adeo, omnes qui publicis fungunturmuneribus, Agapeti ad Iustinianum Imperatorem, de eadem re sermo exhortatorius. Adiecta sunt ... Graecorum quorundam illustrium epigrammata, de vitae humanae varia ratione ... Augustae, per Simpertum Ruff, exp. D. Sigismundi Grim, 1523. – GBV
 Poss.: 1) *Philippi Gundelij 155[?]* (címlap r.); 2) *Blasius Vepperger Judenburgensis Stirius D.P.F.* (16. sz., uo.); 3) *Ex libris Stephani Chehij et amic(or)um eius 1601*. (uo.); 4) *Ex libris Stephanj Chehj* (17. sz., előzéklap); 5) *Manu Marinus de Rudolphis*. (17. sz., uo.)
 Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 14,719 C/8.
424.
Informa. Divinorum officiorum et administrandorum Sacramentorum I 101
 ACTUS sacerdotalis sive brevis eorum informatio: quae circa divina officia et sacramentorum administrationem versatur ad ecclesiae Pataviensis ritum accomodata; huic accessit methodus consolandi afflictos et morientes. Pataviae, excud. Matthaeus Nenninger, 1587. – ÖLB
425.
Josephi Cubrini (!) Directorum Ordinandorum I 102
 GABRINO, Joseph: Directorium ordinandorum, in forma catechismi. Dilucida, brevique methodo complectens doctrinam tum sacrament ordinis, et eucharistiae tum sacrosancti, sacrificii missae, cui nunc accessit epitome sacrorum rituum. Bassani, typ. Joseph Anton Remondini, 170?? – WorldCat
426.
Foannis Gersonis Modi varij ducentes hominem ad statum perfectionis I 103
 THOMAS a Kempis; GERSON, Johannes: De imitatione Christi libri IV. Quibus (de contemptu mundi libri tres Innocentio papa III. authore et) Dionysii (de Leewis) Carthusiani de perfecto mundi contemptu opusculum adjiciuntur. Lugduni, Theobaldus Paganus, 1561. – ÖNB
 A korban többször is kiadták.
427.
Foannis Bucleri elegantiarum regulae et Cathalogus phrasium Ciceronis I 104
 BUCHLER, John: Elegantiarum centum et undesexaginta regula: lectissimis Scriptorum, maxime Ciceronis exemplis

- illustratae ... Catalogus vocum singularum et phraseam quae vel Barbare, vel minus eleganter vulgo ... efferuntur, cum Tulliana ... carundem restitutione ... a Joanne Buchlero propositus. Ed. 5 ... correctior. Coloniae Agrippinae, sumpt. Bernardi Gualteri, 1618. [1620.] – ÖBV
428.
Joannis Nádosi collis Thuris I 105
NÁDASI, János: Collis thuris, ad quem suos ducit amor Dei orationis magister. Authore Ioanne Nadasi, Soc. Iesu, ad Georgium Szelepchenyi Principem et Archiepiscopum Strigoniensem. Anno M. DC. LXXV. Viennae Austriae, typ. Joannis Jacobi Kürner, 1675. – RMK III. 2689, OSZK
429.
Ejusdem mons myrrhae et collis Thuris I 106
NÁDASI, János: Mons myrrhae. Et collis thuris. Ad quem suos ducit amor Dei mortificationis et orationis magister ... Viennae Austriae, typ. Joannis Jacobi Kürner, 1675. – RMK III. 2688, OSZK
430.
Ejusdem punctum honoris aeterni cor amoris Dei mons myrrhae collis Thuris ac Meditationes de aeternitate I 107
NÁDASI, János: Punctum honoris aeterni ... Viennae Austriae, typ. Joannis Jacobi Kürner, 1675. – RMK III. 2691, OSZK
Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 14,123 A/4. (Coll. 1.) NÁDASI, János: Mons myrrhae et collis thuris ... 1675. Viennae Austriae, typ. Joannis Jacobi Kürner, 1675. – RMK III. 2688, OSZK
(Coll. 2.) NÁDASI, János: Collis thuris ad quem suos ducit amor Dei orationis magister ... Anno 1675. Viennae Austriae, typ. Joannis Jacobi Kürner, 1675. – RMK III. 2689, OSZK
(Coll. 3.) NÁDASI, János: Hebdomada meditandae aeternitatis. Proposita a Joanne Nadasi ... ad ... Valentinum Balassa ... Viennae Austriae, typ. Joannis Jacobi Kürner, 1676. – RMK III. 2736, OSZK
431.
Ejusdem meditationes de aeternitate I 108
NÁDASI, János: Aeternitas magna cogitatio, quam Joannes Nadasi ... in duos divini amoris menses distribuit. Ad ... Petrum Paulum de Franchi ... Viennae Austriae, typ. Leopoldi Voigt, 1679. – RMK III. 2965, OSZK
Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 14,411 B/4.
432.
Joannis a Jesu Maria ars amandi Deum I 109
JUAN de Jesús Maria: Ars amandi Deum sive de amore Dei parando atque tuendo. Viennae Austriae, typ. et sumpt. Matthaei Rictii, 1643. – ÖNB
433.
Joannis a Jesu Maria Instructio Magistri Novitiorum I 110
JUAN de Jesús Maria: Instructio magistri novitiorum ... Coloniae, apud Joannem Crithium, 1613. – ÖLB
Poss.: 1) *Con(ven)tus Jauriensis* (17. sz., előzéklap r.); 2) *Conuentus Tyrnauiensis* (17. sz., uo.); *Conuentus Tyrna(viensis)* (17. sz., címlap r.)
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,152 G/1. (Coll. 1.) JUAN de Jesús Maria: Instructio novitiorum ... Coloniae, apud Joannem Crithium, 1613.
434.
Jacobi Biderman Sales Musici I 111
BIDERMANN, Jakob: Utopia Didaci Bemardini, seu Jacobi Bidermani e Societate Jesu. Sales Musici, Quibus Ludicra Mixtim et seria literate ac festive denarrantur. Dillingen, Kaspar Sutor, 1640. – GBV
435.
Joannis Palanci Directorium confesariorum ac poenitentium I 112–113
POLANCUS, Joannes: Breve directorium ad confessarii, confitentis munus recte obeundum ... Tyrnaviae, typ. Academicis, impr. Matthaeus Byller, 1667. – RMNy 3378, RMK II. 1110: „Kis-martoni franc. z.”
436.
Joannis Dubois oratorium Religiosorum I 114
GUEVARA, Antonio de; DU BOIS-OLIVIER, Jean, interpr.: Oratorium religiosorum... Coloniae, Jo. Chrithius, 1614. – GBV
437.
Judoci Kedd S. Joannjs Controv(ersia) Germ(anice) I 115
KEDD, Jodocus: Verlohrner Sturm Joannis Reinboths Holsteinischen General Superintendenten, welchen er vergeblich und mit Verlust seines Nahmens auff die aussenwercke der Sonnen Statt Gottes ... dem dann etliche Lutherische Universitäten und die 20 Professores und Praedicanten mit gleichem Verlust gefolget, in ihren ungegründet: und ungereimten Antworten auff die 12. Propositiones. Deß Glauben Spiegels ... Straubing, Simon Haan, 1655. – SWB
438.
Iustini Historici libri 44. I 116
IUSTINUS, Marcus Iunianus; TROGUS, Pompeius; BOXHORN, Marcus Zuerius, not.: Iustinus Historiarum Philippicarum ex historia Trogi Pompeii libri XLIV. Amstelodami, Joannes Janssonius, 1638. – UniCat
Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,336 B/1.

439.

Inotentij (!) Papae III. de imit(atione) Christi I 117
 THOMAS a Kempis; GERSON, Johannes: De imitatione Christi libri IV. Quibus (de contemptu mundi libri tres Innocentio papa III. authore et) Dionysii (de Leewis) Carthusiani de perfecto mundi contemptu opusculum adjiciuntur. Lugduni, Theobaldus Paganus, 1561. – ÖNB
 A korban többször is kiadták.

440.

Joannis Stephani Gorecz (!) medit(ationes) pro toto anno I 118
 GROSEZ, Jean Estienne: Diarium Sanctorum seu Meditationes in Singulos Anni Dies: ex Evangelio, vel vita Sanctorum cum brevi Epitome petitae: Primus Tomulus continet Primum, Alter Secundum Semestre... Coloniae Agrippinae, apud Georgium Lehmannum, 1711. – GBV
 A 17–18. században többször is kiadták.

441.

Joannis Georgij Grueber cultus S. Augustini I 119
 GRUEBER, Johann Georg: Funiculus triplex, seu cultus triplex, S. Augustini Episcopi, S. Monicae, SS. canonicor. regul. in Strenam amatoribus et cultoribus S. Augustini oblati. Augustae Vindelicorum, Simon Uzschneider, 1677. – BVB
 Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,035 A/1.

442.

Joannis Bapt(istae) Tyberij instructio Ordinandorum I 120–122
 TIBERIO, Giovanni Battista: Brevis instructio ordinandorum. Coloniae Agrippinae, Peter Henning, 1627. – HBZ
 A 17. században többször is megjelent.

ℒ

443.

Liber Decretorum ℒ 1
 Nem azonosítható.

444.

Ludovici Bolognini digestum vetus quinquaginta librorum pandectarum ℒ 2
 CORPUS juris civilis. Digesta. Digestum vetus: Quinquaginta librorum pandectarum primum volumen, xxiiij libros continens ... Insuper addidimus aliqua notabilia Ludouici Bolognini ... [I. Chappuis ed.] Lugduni, Franciscus Fradin, Aymon de La Porte, 1510. – Baudrier 7.251,11.103
 Poss.: *Conventus Kismartoniensis(is)*. (17. sz., címlap r.) Megj.: a kötetben kézírásos bejegyzések és aláhúzások vannak.
 Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,802 M/5.

445.

Leonardi Lessij de Justitia et iure coetisque virtutibus lib. 4. ℒ 3
 LESSIUS, Leonardus: De iustitia et iure caeterisque virtutibus cardinalibus libri quattuor ... Venetiis, apud Bernardum Juntam, Jo. Bapt. Ciott. et Socios, 1608. – HBZ
 Poss.: *Co(nven)tus Kismarton(iensis) 1654.* (előzék-lap r.)
 Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,588 K/3.

446.

Ludovici Granatensis conc(iones) quadrag(esimales) Germanice ℒ 4
 LUIS de Granada; RULLIUS, Johannes, transl.: Quadragesima. Das ist: Außlegung der Euangelien, so durch die viertzig-tägige Fasten ... in der Kyrchen gebreuchig ... Mit beygefügtten fünff sehr nutzbarlichen Predigen von der Puß, Auch etlichen andern vonn Heiligen ... Köln, Johann Quentel Erben, 1593. – SBB

447.

Leopoldi Voigt Trophaeum domus Estorazianae ℒ 5
 ESTERHÁZY, Pál: Trophaeum Nobilissimae Ac Antiquissimae Domus Estorazianae In Tres Divisum Partes: Quarum I. Exhibet pervetustam Illustrissimae hujus Familiae Genealogiam, Imagines Personarum ad eandem pertinentium, cum adjecto ad quamlibet rerum ab iisdem praeclarae gestarum Elogio. II. Continet commentarium partis prioris. III. Complectitur donationes, donationes, officiorum, honorumque collationes, ac privilegia, a variis Hungariae Regibus, ac postmodum Romanis Imperatoribus concessa, quibus ea, quae in prioribus circa vetustatem ac nobilitatem inclytæ hujus domus dicta sunt, insigniter approbantur, confirmaturque ... Viennae Austriae, typ. Leopoldi Voigt, 1700. – RMK III. 4171, Apponyi H. 2790

448.
Laurentij Chrisostomi (!) Mundus Marianus ℒ 6
 CHRYSOGONUS, Laurentius; NÁDASDY, Ferenc, dedic.:
 Mundi Mariani pars prima. Maria speculum mundi archetypi,
 seu divinitatis ... Viennae Austriae, typ. Matthei Cosmerovii,
 1646. – BVB
 Poss.: *Conventus Kismartoniensis*. (17. sz.)
 Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937)
 ismert. Jelzet: 15,608 K/4.
449.
Laurentij de Portel moralis casus Religiosorum ℒ 7
 PORTEL, Lourenço de: Dubia regularia sive accurata, bre-
 visque discussio difficultatum, circa religiosam personam,
 atque Familiam, ac etiam circa sacerdotem regularem, confes-
 siones saecularium excipientem ... Venetiis, apud Paulum Bal-
 leonium, 1645. – BVB
 Poss.: 1) *Conuentus Kismartoniensis* (17. sz., címlap r.); 2) *M. R. P. T. (...) ad eius usum offert pridie Cal. Feb. 1657 (...) A. S. C. E.* (uo.)
 Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,645 K/8.
 (Coll. 1.) PORTEL, Lourenço de: Responsiones aliquorum
 casuum moralium, spectantium praecipue ad personas regula-
 res, ac etiam saeculares. Tomus primus. Venetiis, apud Paulum
 Balleonium, 1645. – BVB
 (Coll. 2.) PORTEL, Lourenço de: Responsionum moralium
 tomus secundus ... Venetiis, apud Paulum Balleonium, 1645. –
 BVB
450.
*Ludovici Granatensis conc(iones) Advent(uales) et
 quadragesimales tom. 1. et 2. et feriales* ℒ 8
 LUIS de Granada: Tomus concionum de tempore. T. 1. Primus
 tomus concionum de tempore. Quae a prima Dominica Aduen-
 tus usque ad Quadragesimae initium in Ecclesia haberi solent.
 Adiectae sunt in fine quinque de Pœnitentia conciones, quae
 diebus Donicis in Quadragesima post meridem habitae sunt.
 Antverpiae, ex off. Christophorum Plantinum, 1587. – K10plus
 A korban többször is kiadták.
451.
Ejusdem a Festo Mariae Mag(dalena) usque ad Finem ℒ 9
 LUIS de Granada: Conciones de praecipuis sanctorum: a festo
 Beatissimae Mariae Magdalena, usque ad finem anni. Ant-
 verpiae, Christophorus Plantin, 1580. – ÖLB
 A korban többször is kiadták.
452.
Ejusdem Conci(ones) Varias ℒ 10
 LUIS de Granada: Concionum in epitomen redactarum, to-
 mus primus ... Lugduni, apud Claudium Morillon, 1609. – BnF
- Poss.: *Conventus Kismartoniensis 1661*. (címlap r.); *Conven-
 tus Kismartoniensis Ex Libris* (17. sz., hátsó előzéklap r.)
 Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 1) 14,328
 A/13.
 (Coll. 1.) LUIS de Granada: Concionum in epitomen redac-
 tarum, tomus secundus ... Lugduni, apud Claudium Morillon,
 1609.
453.
Ejusdem Conci(ones) de tempore et Sanctis tom. 1. ℒ 11
 LUIS de Granada: Conciones de tempore et de sanctis ...
 Tomus primus, qui est a prima dominica aduentus usque ad
 quadragesimae initium. Antverpiae, ex off. Plantiniana, apud
 et viduam et filios Jo. Moreti, 1611. – NNB
 A korban többször is kiadták.
454.
Ejusdem Conci(ones) de tempore tom. 4. ℒ 12
 LUIS de Granada: Quartus tomus concionum de tempore ...
 Quae post festum Sacratissimi Corporis Christi, usque ad ini-
 tium Dominici Aduentus in ecclesia habentur. Adiectae sunt
 in fine duae conciones, quarum altera ad mortuorum sacra, al-
 tera ad communes, quae in vita accidunt, calamitates, deseruit.
 Antverpiae, ex off. Christophori Plantini, 1581. – GBV
 A korban többször is kiadták.
455.
Leonis Wolff Con(ciones) Dom(inicales) ℒ 13
 WOLFF, Leo: Rugitus Leonis, Geistliches Löwen-Brüllen:
 Das ist des zweyten Domicialis kurtz verfaßte Sonntags-
 Predigen, durch das gantze Jahr: aus klaren Stellungen der
 H. Schrift, Lehr-reichen Sprüchen der H.H. Väter, raren
 Antiquitäten ... zusamm getragen, und mit unterschiedlichen
 Registern wohl versehen. Augspurg, Georg Schlüter und
 Martin Happach, 1708. – ÖBV
456.
*Laurentij Bayerling (!) promp(tuarium) moral(e) super
 Evang(elia) Festorum totius Anni* ℒ 14
 BEYERLINCK, Laurens: Promptuarium morale super evan-
 gelia festorum totius anni ... Pars Aestivalis. Coloniae Agrippi-
 nae, Antonius Hieratus, 1617. – GBV
 Pecsét: „Bibliothek Esterházy”.
 Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria. Jelzet:
 A 2/9, Eisenstadt OFM. Nr. 35.
457.
Ejusdem promp(tuarium) moral(e) pars Hyemalis ℒ 15
 BEYERLINCK, Laurens: Promptuarium morale super
 evangelia festorum totius anni ... Pars hyemalis ... Coloniae
 Agrippinae, sumpt. Antonii Hierati, 1617. – ÖBV

- Poss.: *Ex Libris Joannes Dabinssay An(no) 1620.* (hátlapon)
Supralibros: *I. D. [...] B.*
Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 14,372 B/2.
458.
Ejusdem promp(tuarium) moral(e) pars aestivalis ℒ 16
BEYERLINCK, Laurens: Promptuarium morale super evangelia festorum totius anni ... Pars aestivalis ... Coloniae Agrippinae, sumpt. Antonii Hierati, 1617. – GBV
Poss.: 1) *Pro Simplici Usu P. Parthenij Ord(inis) Francisci* (18. sz., előzéklap r.); 2) *Conventus Kismart(oniensis)* (17. sz., uo.); 3) *Ex Libris Georgij Krays Presbyteri Die 12 Oct. 1742.* (előzéklap v.); 4) *Bern. Timicken Acceps in Eisg. et Par. In Waidhof 1618 (...)* (címlap r.); 5) *Antonii Mitz Parochi Waidhonicensis 1621.* (uo.); 6) *Blasij Ameespichtez 1630.* (uo.) Megj.: a hátsó előzéklapon latin nyelvű jegyzet (1681).
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 14,372 B/2.
459.
Ejusdem conc(iones) Fest(ivales) ℒ 17
BEYERLINCK, Laurens: Promptuarium morale super evangelia communia, et particularia quaedam festorum totius anni ... Pars III. et miscellanea. Coloniae Agrippinae, sumpt. Antonii Hierati, 1626. – GBV
Poss.: 1) *Ex lib. Joannis Pingger Chozimag [...] 1635.* (címlap r.); 2) *Dono dedi Adm(odo) R(everen)do Patri Nicolai Hees ad memoriam perpetuam. M. Joan. Egger Parochus in Eistr[...]* (17. sz., uo.)
Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 14,372 B/2.
460.
Lytaniae ad totius mundi miraculosas Imag(ines)
B. U. M. ℒ 18
ESTERHÁZY, Pál: *Lytaniae Ad Beatam Virginem Mariam, per totius mundi miraculosas imagines divisae, ac per regna et provincias, ac loca distinctae ...* 1697. Viennae Austriae, typ. Leopoldi Voigt, 1697. – RMK III. 4029, OSZK
Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria. Jelzet: A 2/62. – Eisenstadt OFM Nr. 292.
461.
Laurentij de Portell exhortat(iones) Monasticae ℒ 19
PORTEL, Lourenço de: *Sermones spirituales et exhortationes monasticae, religiosus personis necessariae, et saecularibus utilissimae. Antverpiae, apud Guilielmum Lesteenium et Engelbertum Gymnicum, 1655.* – HBZ
Poss.: *P. Gregorij [Malomfalvay] 1655.*
Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria. Jelzet: A 2/91 – Eisenstadt OFM. Nr. 167.
462.
Laurentij Bayerling (!) promp(tuarium) moral(e) totius Anni ℒ 20
BEYERLINCK, Laurens; STAPLETON, Thomas: *Promptuarium morale super evangelia festorum totius anni ... Coloniae Agrippinae, Antonius Hieratus, 1613.* – K10plus
A korban többször is kiadták.
463.
Lelij Zehij de indulgent(iis) et Jubileo ℒ 21
ZECCHI, Lelio: *De indulgentiis et iubileo Anni Sancti tractatus. In quo de eorum origine, praestantia, utilitate, et ratione illa assequendi agitur ... Iuxta Bullas ... Clem. Papae VIII. super sacro Iubileo editas, aptatus. Cui adiecti libri duo de potestate romani pontificis, adversus impios politicos et nostri temporis haereticos. Coloniae Agrippinae, Johannes Gymnich, 1601.* – GBV
Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 15,009 F/4.
464.
Lactantij opera ℒ 22
LACTANTIUS, Lucius Coelius Firmianus: *Habes in hoc volumine lector optime divina Lactantii Firmiani opera. Nuper per Ianum Parrhasium accuratissime castigata, Graeco integro adiuncto ... Venetiis, imp. Joannis Tacuini, 1509.* – ICCU
Poss.: 1) *Joannes Wierz* (16. sz., címlap.); 2) *S. Wierz* (16. sz., uo.). Megj.: 1570. (elülső kötéstáblán)
Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 15,595 K/3. (Coll. 1.) TERTULLIANUS, Quintus Septimus Florens: *Apologeticus adversus gentes ... Venetiis (?), imp. Joannis Tacuini (?), 1509.* – ICCU
(Coll. 2.) CLICHTOVE, Josse: *Elucidatorium ecclesiasticum. Ad officium ecclesiae pertinentia planius exponens, et quatuor libros complectens ... Apud Inclytam Germaniae Basileam, Jo. Frobe. typis excudebat, 1517.* – GBV
465.
Ludovici Hellesimi de vita sancte instituenda ℒ 23
HILLESHEIM, Ludwig: *De vita sancte instituenda Ludovici Hillesemii Andernaci ad filios liber unus ... Coloniae, Martinus Cholinus, 1561.* – VD16 H-3685
Poss.: *Frater Georgius Hermann dedit hunc librum ad sacram Comunitatem Conventus Kismartoniensis. Anno [kronogramm, más kézzel:] hoc est M.D.C.LXXVII.* (előzéklap)
Megj.: a kötetben kézírásos bejegyzések és aláhúzások vannak.
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 14,510 B/9. (Coll. 1.) PETRUS a Sancto Audemaro: *Institutionum monasticarum secundum ... Concilii Tridentini decreta libri tres. Accesserunt tractatus duo alter de hospitalitate monachorum alter de casibus reservatis monachorum praelatio ... Lovanii, Johannes Bogard, 1572.* – GBV

466.
Ludovici Exilium Melancholiae ℒ 24
GARON (LeCaron), Louis; LEHMANN, Christoph, ed.:
Exilium melancholiae, Das ist, unlust Vertreiber oder, zwey
tausendt lehrreiche, scharffsinnige, kluge Sprüche, geschwin-
de Außschlåg, artige Hofreden, denckwürdige Schertz (etc.)
auß Ludovici Caron Frantzös. tractat Le Chasse-Ennuy ...
colligirt und ... übergesetzt ... Straßburg, in Verlegung Lazari
Zetzners Seel. Erben, 1643. – GBV
Másik kiadása: 1655, 1669.
467.
Liber Italicus ℒ 25
Talán ez a kötet:
BUGATI, Gasparo: Historia universale ... Nella quale ... si rac-
conta brevemente, et con bell'ordine tutto quel ch'è successo
dal principio del mondo fino all'anno 1569 ... In Vinetia, appr.
Gabriel Giolito di Ferrarii, 1571. – ICCU
Poss.: 1) *Ex libris Petri Bonaventurae Crollalanca* (címlap r.);
2) *Ex lib(ri)s M. Altmanni A(nno) 648.* (uo.); 3) *Co(nven)tus
Kismarton(iesnis) 1654.* (uo.) Megj.: a kötetben kézírásos be-
jegyzések vannak.
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,541 J/7.
468.
Liber Italicus ℒ 26
Nem azonosítható.
469.
Liber Gallicus ℒ 27
Nem azonosítható.
470.
Liber Italicus ℒ 28
Nem azonosítható.
471.
Liber precatorius ℒ 29
Nem azonosítható.
472.
*L(ucii) anaei (!) [ℒ. Annaei] Senecae pb(i)l(osoph)i
tom. 2dus* ℒ 30
SENECA, Lucius Annaeus, rhetor; SENECA, Lucius An-
naeus, philos.; SCHOTT, Andreas, ed.: Annaei Senecae tum
rhetoris tum philosophi opera omnia. L. Annaei Senecae phi-
losophi, operum, tomus secundus. Lugduni, Johannes Vignon,
1604. – SWB
Poss.: „Johannes Altmann.” (17. sz.)
Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937)
ismert. Jelzet: 14,923 E/7.
473.
Liber Mathematicus Germ(anice) ℒ 31
Nem azonosítható.
474.
Ludovici Richeomae de Humilitate ℒ 32
RICHEOME, Louis; LAMORMAIN, Henri, transl.:
Academia honoris erecta per filium Dei in regno ecclesiae suae,
super humilitatem, juxta eius gradus oppositus gradibus su-
perbiae ... Viennae Austriae, apud Michaellem Rictium, 1635.
– ÖNB
Poss.: R. P. Martinus Kopczanjan *dabat interpres 1636.* (elő-
zék-lap v.)
Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937)
ismert. Jelzet: 14,682 C/6.
475.
Liber Theologicus ℒ 33
Nem azonosítható.
476.
Liber Spiritualis de varijs virtutibus et vitijs ℒ 34
Több kiadvány is lehet, talán ez:
TABULA Circa Flores poetarum de virtutibus at vicijs ac
donis sancti spiritus. Incipit feliciter. S. [Köln], [Arnold ter
Hoernen], [ca. 1477.] – SBB
vagy:
LOHNER, Tobias: Instructissima Bibliotheca Manualis
Concionatori. In Quatuor Divisa Tomos, In quorum Primo
De Virtutibus: In Secundo De Vitijs: in Tertio de Sacramen-
tis, Novissimis, aliisque similibus materijs frequentius in Ca-
thedra tractari solitis: in Quarto denique de materijs rarius in
praxi occurrentibus, Copiosa et Selecta Pro Concionibus, Ex-
hortationibus, aliisque spiritualibus Instructionibus materia,
Nempe Definitiones, Divisiones, Sententiae SS. Scripturae, et
SS. Patrum ... proponuntur; Opus omnibus animarum Pas-
toribus, nec non Divini Verbi Praeconibus, et vitae Asceticae
Studiosis inprimis utile, et ad levandos Concionum labores
accommodatum ... Dilingae, Johann Caspar Bencard, Johann
Federle, 1681. – VD17 23:297104G
A korban többször is kiadták.
477.
Liberus precatorius ℒ 35
Nem azonosítható.
478.
Liberus precatorius ℒ 36
Nem azonosítható.

479.
Laurus tuta a Fulmine ℒ 37
RAJCSÁNYI, György: Laurus tuta a fulmine seu consignatio sui in providentia Dei, ex principiis philosophicae sanctioris, potissimum desumpta, et philosophiae profanae emeritis ... et philosophiae baccalaureis nomine condiscipulorum oblata ... Tyrnaviae, typ. Academicis, 1707. – RMK II. 2299: „Kis-martoni franc. z.”, OSZK
480.
Libber concionatorius ℒ 38
Nem azonosítható.
481.
Libber Italicus ℒ 39
Nem azonosítható.
482.
Libbellus Gallicus ℒ 40
Nem azonosítható.
483.
Libber Gallicus ℒ 41
Nem azonosítható.
484.
Leopoldus a Kolonjcz ℒ 42
Kollonich Lipót három latin nyelvű műve is lehet (RMK II. 1491a, RMK III. 3094, RMK III. 6956), de akár ez a német nyelvű kiadvány is:
SARASA, Alfonso Antonio: Unbestürzte Freude oder Kunst beharrlicher Frölichkeit zu wahrer Seelen Ruhe auss Betrachtung göttlicher Fürsichtigkeit zu gelangen ... durch Leopoldum Graffen von Kollonitz ... Tirnau, in der Academische, 1679. – RMK II. 1454: „Kis-martoni franc. z.”, OSZK
Megj.: Borsa Gedeon jegyzeteivel.
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 14,177 A/5.
485.
Lucae Brillae (!) meditationes de Eucharistia et de pass(ione) Dom(ini) ℒ 43
PINELLI, Luca: Exercitia spiritualia ... de sacrosancto eucharistiae sacramento una cum (meditationibus de praecipuis dominicae passionis mysteriis, de 5 vulneribus Christi, de mysteriis rosarii de 7 vitiis capitalibus). Coloniae, Johannes Crithius, 1608. – ÖNB
486.
Ludovicus ab Avila de bello Germ(anico) ℒ 44
AVILA Y CUÑIGA, Luis de; MALE, Guillaume van: Bellum Germanicum. Hoc est: ... Commentariorum de bello Germa-
- nico a Carolo V. Caes. Max. gesto, libri duo ... ut et Lamberti Hortensii Montfortii ... de eodem Bello Germanico libri septem ... Argentinae, imp. Christophori ab Heyden, 1620. – VDI17 14:017338N
Poss.: 1) *Con(ven)tus Kismart(oniensis) 1654.* (címlap r.); 2) *Ex libris Joannis Altman 1649.* (uo.) Megj.: a kötéstáblában latin nyelvű kéziratredékek, a kötetben aláhúzások vannak.
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: [14,259 A/9.]
487.
Libellus praecationum Germanicus ℒ 45
Nem azonosítható.
488.
ℒ. Apulei Madaurensis opera omnia in Finem Danielis Heinsij dissert(atio) Epistol. ℒ 46
Lásd még Nr. 49. A 50–51.
489.
ℒaurentij Forerj de bello ubi quisticum Lutheri et Calvinii ℒ 47
FORER, Laurenz: Bellum ubi quisticum vetus et novum inter ipsos Lutheranos bellatum ... Dilingae, Erhardus Lochner, 1627. – GBV
Mai lelőhelye ismeretlen, Hárlich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,159 A/5.
490.
Libber precatorius ℒ 48
Nem azonosítható.
491.
Libber precatorius ℒ 49
Nem azonosítható.
492.
ℒudovici Granatensis de Disciplina vitae spiritualis item de Frequenti Comunione ℒ 50–51
LUIS de Granada; DULCKEN, Antonius, ed., transl.: De doctrina sive disciplina vitae spiritualis libellus ... Colonia, s. typ., 1607. – SWB
LUIS de Granada: De Frequenti communione libellus ... Coloniae, Gottfried von Kempfen, 1586. – BVB
493.
ℒjusdem Dux peccatorum ℒ 52
LUIS de Granada; ISSELT, Michael ab, transl.: Dux peccatorum ... opusculum valde pius, in duos libris distributum ... Coloniae, apud Gervinum Calenium et haer. Joannis Quentelii, 1587. – GBV

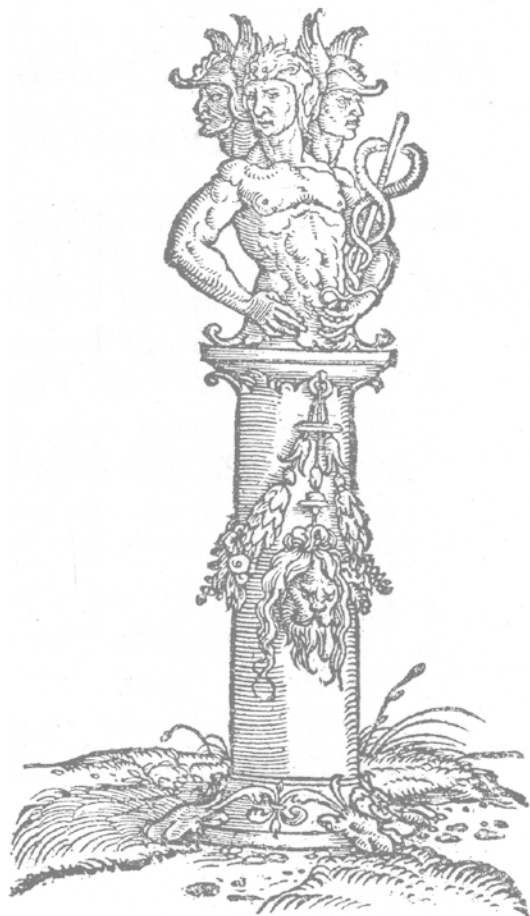
- Poss.: 1) *Gregorius Piscator est uerus possessor Libelli Anno 1602 (?)* (előzéklap r.); 2) *Hunc libellum ualde pulchrum ac perutilem perpetua ne cordationis et (...) antiquae (...) obtulit R(everen)do ac (...) Joanni (...) Riedlingaro, pro tempore (...) et Amando Ecclesiae Cashod (...) Succentore ex Capellan. (...) M. Jo. Kienlin Eccles. In Oppido Riedlingen Anno 1641.* (előzéklap r.); 3) *M. Joan. Kienlin possidet me 1632.* (címlap r.); 4) *Ex Lib. M. Joan. Kienlin* (uo.); 5) *Conuentus Kismartoniensi Anno M. D.CC.XX.I F. GRE.* (előzéklap v.) 6) *Conuentus Kismartoniensis Anno M.D.CC.XX.II.* (uo.) Megj.: latin nyelvű jegyzetek, carmina.
- Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 14,982 F/2. (Coll. 1.) LUIS de Granada; ISSELT, Michael ab, transl.: *Ducis peccatorum liber secundus ... Coloniae, apud Gervinum Calenium et haer. Joannis Quentelii, 1587.* – GBV
494.
Ejusdem medit. de Vita (Christi) L 53
LUIS de Granada; ISSELT, Michael ab, ed., transl.: *Vita Christi ... Ex diversis ipsius opusculis spiritualibus collecta, in sexaginta duas meditationes, seu capita digesta ... Coloniae, Gottfried von Kempen, 1586.* – BVB
Másik kiadása: 1591, 1596, 1607.
495.
Ejusdem dux peccatorum L 54
LUIS de Granada; ISSELT, Michael ab, transl.: *Dux peccatorum ... opusculum valde pius, in duos libris distributum ... Coloniae, apud Gervinum Calenium et haer. Joannis Quentelii, 1587.* – GBV
A korban többször is kiadták.
496.
Ejusdem de Humilitate L 55
Olyan könyvet, amelynek címében a *humilitas* vagy ennek szinonimája előfordul, nem sikerült találni. Talán ez:
LUIS de Granada; ISSELT, Michael ab, transl.: *Dux peccatorum ... opusculum valde pium, in duos libros distributum ... Coloniae, Calenius et Quentel, 1587.* – BVB
A korban többször, több nyelven is kiadták, németül is.
497.
Ejusdem Meditationes L 56
LUIS de Granada; ISSELT, Michael ab, ed.: *Lodovici Granatensis exercitia, in septem meditationes matutinas, ac totidem vespertinas, distributa ... Coloniae Agripp., in off. Birckmann, Arnoldus Mylius, 1598.* – VD16 L-3244
Poss.: *Conuentus Kismartoniensis.* (címlap r.) Megj.: a kötetben aláhúzások vannak.
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: [14,576 B/12.]
498.
Ejusdem Orat(iones) et Meditat(iones) Ital(ice) L 57
LUIS de Granada; PORCACCHI, Giovanni Battista, transl.; ANGELIERI, Giorgio, ed.: *La prima [-terza] parte dell'oratione, et meditatione, per li giorni della settimana, et per altro tempo, del R.P.F. Luigi di Granata dell'Ordine de predicatori, nel qual si tratta della consideratione de principali misteri della nostra fede ... In Vinegia, appresso Giorgio Angelieri, 1580.* – ICCU
A mű többször is megjelent.
499.
Ejusdem de Frequenti Comunione L 58
LUIS de Granada: *De Frequenti comunione libellus ... Coloniae, Gottfried von Kempen, 1586.* – BVB
Másik kiadása: 1591, 1604.
500.
Ludovici de Ponte Enchirid(ion) Confess(ariorum) L 59
PONTE, Ludovicus de: *Enchiridion confessoriorum. Id est, tractatus brevis et utilis de ministerio confessoriorum ... Ingolstadii, typ. Wilhelmi Ederi, 1623.* – BVB
Poss.: *Ex libris Jacobi Ströbl SS. Th.* (17. sz., címlap r.)
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 14,536 B/10.
501.
Liber Lannaei (!) Senecae Tragediae L 60–61
SENECA, Lucius Annaeus, Philos.; GRONOVIVS, Johann Friedrich, comm.: *L. Annaei Senecae tragoediae ... Amstelodami, ex off. Henrici et viduae Theodori Boom, 1682.* – HEBIS
Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer II. Kasten O. Regal 3. Jelzet: Nr. 4634.
SENECA, Lucius Annaeus: *L. Annaei Senecae et aliorum. Tragoediae serio emendatae...* Amsterodami, apud Joann. Janssonium, 1546. – GBV
Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,060 A/2.
502.
Libellus precatorius pro Militibus Germ(anice) L 62
Sok szerző több könyve lehetséges, például:
PUCHNER, Stephan: *Christiliche Heilsame unnd sehr nützliche Gebetlein, Neben einem bericht Wie ein Kriegsmann sich verhalten soll ... Berlin, Georg Runge, 1616.* – VD17 1:076536Y

503.

Libellis precatorius Hillesimi de vita Sancte instituenda L 64 (!)
HILLESHEIM, Ludwig: De vita sancte instituenda Ludovici
Hillesemii Andernaci ad filios liber unus ... Coloniae, Marti-
nus Cholinus, 1561. – VD16 H-3685

504.

Laurentij Scupuli Certamen Spirituale L 65
SCUPOLI, Lorenzo; MEAZZA, Carolo Antonio Girolamo,
transl.: Certamen spirituale ... Monachii, sumpt. Joannis
Wagner, 1663. – SBB

M

505.

Missale de requiem M 1
Nem azonosítható.

506.

Missale antiquum M 2
Talán arról a misekönyvről van szó, amit Bubicz Zsigmond
kölcsonkapott a ferencesektől, s amit „becses volta” miatt a
püspök újrakötetett.⁵⁴²
MISSALE secundum chorum alme ecclesie Strigoniensis.
Lyon, Jacques Sacon, 1501. – RMK III. 102, Csontos 1883, 89,
OSZK

507.

Miffrett (!) Ser(mones) Dom(inicales) M 3
A szerzőnek az alábbi műve található Kismartonban:
MEFFRET: Sermones de tempore et de sanctis. [Tom. 2. Pars
Estivalis.] Nürnberg, Anton Koberger, 1496. – Hain 11007
Poss.: 1) *Conuentus Kismartoniensis* (17. sz., előzéklap);
Conuentus Kismartoniensis, alias Ferripolensis vocatur (17.
sz., uo.); 2) *Ex liberali donatae Praeclari D(omi)ni Leonardi
Kernbeck Aulae Episcopalis praefecti supellex sum scholae
civilis Neostadiensis* (uo.) Megj.: a kötetáblában latin nyelvű
kéziratredések, a kötetben kéziratos bejegyzések és aláhú-
zások vannak.
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I.

508.

Mathiae Quad in Cosmograph(iam) Germ(anice) M 4
QUAD, Matthias: Enchiridion Cosmographicum: daß ist,
Ein Handtbüchlin, der gantzen Welt gelegenheit also kurtz
und nach notturfft volkomentlich begreifffende, wie sol-
ches andere berhümbte Cosmographi, als Munsterus, Or-
telius, Wagener, Boterus, etc. vor dieser zeit der lenge nach
beschrieben: Darauß man nicht allein die form und gestalt
des Erdbodems, sonder auch seine abtheilung, jedes Landes
art, sitten, Natur, Fruchtbarkeit, Reuieren, Gethierde, Ein-
wohner ... mit lust unnd nutz erlernen kan; Dem gemeinen
einfeltigen und frommen Teutschen Leser zu gefallen mit
compendioser und richtiger Ordnung in alsolches Format
gestellet. Cölln am Rhein, bey Wilhelm Lützenkirchen,
1599. – ÖNB
Másik kiadása: 1604.

⁵⁴². Bubicz Zsigmond levele Péter Maternus Precechtel praesidensnek, Kassa,
1903. október 14. Maria Enzersdorf, Franziskanerkloster, Archivum [Eisen-
stadt], Signatur: A-II-13, 26/7. – A levélről lásd ezen kötetben: 55–56.

509.
Michaelis Helsingij Postilla Germ(anice) M 5
 HELDING, Michael, episc. Merseburgensis: Postilla, das ist, Predige und Außlegung nach catholischer Lehre aller sönntäglichen Euangelien. Meyntz, durch Franciscum Behem, 1565. – ÖNB
510.
Martini Bonacinae opera o(mn)ia moralia M 6
 BONACINA, Martin: Opera omnia, recens in tres tomos distributa, quorum priores duo nonnullis tractatibus, queis hactenus caruerunt, et innumeris subinde accessionibus ... locupletiores recuduntur ... Tertius nunquam antehac editus, nunc primum prodit; ut nihil ultrà sit, quod ab autore ad plenam ... moralis theologiae universae, sive casuum conscientiae tractationem expectare lector debeat ... Tomus I. Lugduni, Claudius Landry, 1629. – BVB
 Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, A 2/138.
 – Eisenstadt OFM. Nr. 337/7.
511.
Æjusdem Th(eo)l(og)iae Moral(is) M 7–9
 BONACINA, Martin: Operum de morali theologia: Tomus III. Lugduni, Claudius Landry, 1629.
 Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, S 101/62.
 – Eisenstadt OFM. Nr. 67.
- BONACINA, Martin: Opera de morali theologia, et omnibus conscientiae nodis ... Tres Tomos. Antwerpen, Joannem Meursium, 1635. – HBZ
 Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, A 2/140-2-3. – Eisenstadt OFM. Nr. 320/11.
512.
Missale Strigoniense antiquum M 10
 MISSALE Strigoniensis. Novissime impressum. Venetiis, Joannis Paep, 1511. – RMK III. 175, Csontos 1883, 89, OSZK
 Poss.: 1) *Missale fratrum Sancte Dorothee legatum per do(min)um Martinum plebanum a Czereno (?) Anno Dom(in)i 1521*; 2) *Et (?) It(em) (?) anno dom(in)i milesimo Quingentesimo (...) quarto Ego Mathias plebanus Ecclesiae (...)* (vizes, átázott bejegyzés a 16. sz. elejéről); 3) *Johannem (...)nidem (...)* (16. sz. első fele). Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Pecsét: 15,630 K/7.
513.
Martyrologium Rom(anum) M 11
 BARONIO, Cesare: Sacrum martyrologium romanum, ad novam Kalendarii rationem ... restitutum Gregorio XIII. pont. max. jussu editum ... Coloniae Agrippinae, apud Joannem Gymnicum, 1610. – ÖBV
 Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer III. Kasten B. Regal 3.
514.
Mathiae Fabrij Conc(iones) Fest(ivales) M 12
 FABER, Matthias: Concionum sylva nova seu auctarium in festa totius anni... Coloniae Agrippinae, Gertrud Widenfelt, 1663 [1664]. – SBB
 A korban többször is kiadták.
515.
Æjusdem Conc(iones) Dom(inicales) M 13–14
 FABER, Matthias: Concionum operis tripartiti pars aestivalis, de dominicis ... Coloniae Agrippinae, sumpt. haer. Joannis Widenfelt et Godefridi de Berges, 1672.
 Poss.: R. *Matthaej Adami Waller.* (címlap r., 17. sz.); *Ex libris P. Adami (...)* 1712. (elülső kötetáblán belül)
 Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 15,562 K/1.
516.
Æjusdem Conc(iones) Dom(inicales) et Fest(ivales) M 15–16
 FABER, Matthias: Concionum sylva nova in dominicas et festa totius anni: pluribus, et ab opere tripartito diversis, in singula evangelia argumentis, auctarii loco accedunt conciones novae tam funebres et nuptiales, quam aliae posthumae, quae nunc primum prodeunt. Coloniae Agrippinae, Johann Kinckius, 1654 [1655]. – HeBIS
517.
Martinj Becani manuale contro(v)ersiarum M 17
 BECANUS, Martinus: Manuale controversiarum ... Herbipoli, typ. ac sumpt. Eliae Michaelis Zinck et Bernardi Raesfeldii, 1638. – GBV
 Poss.: 1) *In usum Hieronymi König* (17. sz., címlap r.); 2) *Conuentus Kismartoniensis* (17. sz., uo.); 3) *Dono Datus In Rakendorf A(nn)o 1652. cum consensu superiorum.* (uo.)
 Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 14,389 B/3.
518.
Martinj Delrio disquisitiones Magic(arum) M 18
 DELRÍO, Martín Antonio; LIPSIUS, Justus; JAMOT, Frédéric: Disquisitionum magicarum libri sex in tres tomos partiti ... Tom. 1. Moguntia, typ. Joannis Albini, 1600. – BVB
 Poss.: 1) *Ex libris Joan(nis) Bernardin(i) Hind(...)* *Min(ister) Reg(ni)* (...) (17. sz., címlap r.); 2) *Minister Provincialis videat cui Conventus debeat hic liber incorporari, Testor ego F. Martinus Kopcianj quod ad meas fideles manus & non alicuius sit traditus à Defuncto P. F. Végman* (17. sz., címlap v.); 3) *F. P. Francisci Végman. ab illo relictus apud me, donec revertatur Jaurini interim mortuus est.* (17. sz., fol. 2a) Megj.: a kötetben bejegyzések, aláhúzások vannak.
 Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,034 F/6.
 Lásd még Nr. 536. M 39. (Tom. 3.)

519.
M. Acci Plauti Concordant(iae) M 19
 Talán ez:
 GEBHARD, Janus: Antiquarum lectionum libri duo: Quis Ennius, Varro, Cicero, Livius, Cato, Plautus, Ovidius, Claudianus, Ruffinus, Eusebius, Gellius, Actius, Pacuvius, Lucilius, Nonius, Caecilius, Sisenna, Titinius, Nigidius, Turpilii, Claudius Quadrigarius, Metellus Numidicus, Alfenus, Afranius, Laberius et Livius poeta, atque alii auctores, passim corriguntur, emendanturque. Marburgi Cattorum, Philipp Kazimir Müller, 1717. – VD18 10326766
520.
Missale Rom(anum) antiquum M 20–21
 Az egyik kötet talán ez:
 MISSALE romanum noviter impressum ordine quodam miro ad facillime omnia quamuis pauca sint: que in ipso ad alias paginas remittuntur inuenienda. Et misse fere omnes habentur in suis locis complete et intergre paucis exceptis que i promptu haberi possunt ... Venetiis, per Gregorium de Gregoriis, 1519. – ICCU
 Poss.: *E' bibliotheca Martini Sebaldi S. C. Mris Consiliarij Ecclesiastici Parochi ad S. Michaelem, quondam Canonici Viennensis ad S(ac)rum Stephanum Anno MDCXXV.* (cím-lap r.) Megj.: az előzők- és hátlapokon latin nyelvű jegyzetek. Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer 1. Jelzet: 15,628 K/7.
521.
Mauritij Natembusani (!) M 22
 NATTENHUSANUS, Mauritius (Johann Christoph Schmid): Homo simplex et rectus... Erster (-Dritter) Theil: Uber die Sonntag dess gantzen Jahrs... Augsburg, Georg Schlüter, 1701. – GBV
 További kiadásai: 1703, 1708–1711.
522.
Martyrologium Francis(canum) Germ(anice) M 23
 DU MONSTIER, Arthur; HÖGNER, Wolfgang, transl.: Franciscanerisches Martyrologium: In welchem Die heilige, selige und andere Diener Gottes, als Märtyrer, Bischöffe, Beichtiger, Jungfrauen, und Wittfrauen angezogen und erzehlet werden, welche in dem Orden der Mindern Brüder mit Heiligkeit deß Lebens, und Herrlichkeit der Wunderzeichen biß auff unsere Zeiten, durch alle Provintzen der gantzen Welt, sowol unter den Observanten und Reformaten, als Conventualn, Capuccinern und Clarisserin, wie auch der dritten Regel, beederly Mann- und Weiblichen Geschlechts, in und nach ihrem Leben geuchtet haben ... Würzburg, Heinrich Pigrin, 1644. – SWB
 Másik kiadása: Augsburg 1703.
523.
Martylogiu(m) (!) Antiqu(um) M 24
 Nem azonosítható.
524.
Martyrologiu(m) Francis(canum) M 25–26
 DU MONSTIER, Arthur: Martyrologium Franciscanum: in quo sancti, beati, allique servi dei, martyres, pontifices, confessores, ac virgines, qui tum vitae sanctitate, tum miraculorum gloria, clauere; in universo ordine ff. minorum toto orbe terrarum cunctis usque nunc saeculis; per omnes Provincias Observantium, Discalceatorum, Recollectorum, etc. Conuentualium, Capucinorum, etc. Monialium, Clarissarum, Urbanistarum, etc. Necnon utriusque sexus tam secularium, quam Regularium Tertiariorum recensentur ... Parisiis, apud Dionysium Moreau, 1638. – GBV
 Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, A 1/143. – Eisenstadt OFM Nr. 61.
525.
Marij Bignoni Con(ciones) Dom(inicales) M 27
 BIGNONI, Mario de; NEUSSER, Bruno, transl: Enciclopedia seu Scientia Universalis Concionatorum: Quadragesimales Dominicales a Paschate ad Adventum ... Coloniae Agrippinae, Johannes Busaeus, 1663. – BVB
 Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, A 2/130. – Eisenstadt OFM Nr. 232/31.
526.
Michael Fux hist(oriae) de B. V. Germ(anice) M 28
 FUCHS VON HERNAU, Johann Michael; IM HOF, Johann Hieronymus, ed.: Des Höchstnutzlichen Marianischen Lust- oder Historien-Gartens: Darinnen Geschichten zu finden, welche die Mutter Gottes Maria An ihren Verehrern gewürcket. Sultzbach, Johann Leonhard Buggel, 1693–1694. – BVB
527.
Martyrologium Rom(anum) M 29
 A kiadvány megjelenési adatai nem azonosíthatóak.
528.
Martini Aspilqueta manual(e) Confessar(iorum) poenitent(ium) M 30
 AZPILCUETA, Martinus: Enchiridion sive manuale confessoriorum et poenitentium. Omnium pene dubiorum resolutionem complectens, quae communiter in sacris confessionibus occurrere solent circa peccata, restitutiones, absolutiones, censuras, et irregularitates, auctore Martino Azpilcueta, Doctore Navarro cui accessit in hac postrema omnium editione Tractatus de usuris ... Moguntiae, excud. Balthasarus Lippius; Köln, sumpt. Arnoldi Mylii, 1603. – VD17 12:107016S

- Poss.: 1) *Comitis Christophori Banffi De Also Lyndua* (17. sz., címlap r.); 2) *Cathalogo C(onve)ntus Kismartoniens(is) inscriptus [...]* (17. sz., uo.)
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,506 J/5.
529.
Martini Bonacinae compend(ium) totius operis moral(is) M 31
BONACINA, Martino; GOFFAR, Antoine, ed.: *Compendium omnium operum de theologia morali, omnibusque conscientiae nodis ... Antverpiae, prostat apud Guilelmum à Tongris, 1631.* – GBV
A korban többször is kiadták.
530.
Malachiae Rhosenthal actio S. Ordinis Cister(ciensis) M 32
ROSENTHAL, Malachias: *Actio sacri ordinis cisterciensis in ea monasteria avita quae ab aliis sine legitima concessione sunt occupata, decuta coram augustissimo caesare Ferdinando III. ceu rege apostolico et illustrissimis Ungariae proceribus ... Viennae Austriae, excud. Matthaeus Cosmerovius, 1649.* – Apponyi H. 2640, ÖNB
Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer III. Kasten K. Regal 2.
531.
Michaelis Denech (!) Vermis Conscientiae M 33
ZEHENTNER, Paul; DENCK, Michael, transl.: *Nagender Wurm, eines bösen Gewissens, oder Einheimischer Plagteuffel eines gottlosen Menschen von Paulus Zehentner ... übersetzt von Michael Denck ... Wienn, Gregor Gelbhaar, 1642.* – GBV
532.
Ejusdem magnus (!) amoris Divinj Germ(anice) M 34
BINET, Etienne; DENCK, Michael, transl.: *Magnet Stain der Lieb, welcher das Menschliche Hertz zu der Lieb Christi Jesu, und Dieses Lebens Glückseligkeit, sehr kräftiglich ziehet ... durch Stephanum Binet ... Anno 1631 ... in unser Hochteutsche Muttersprach gebracht durch Michaelem Denck ... Wienn in Oesterreich, bey Gregor Gelbhaar, 1643.* – ÖNB
Másik kiadása: 1657.
533.
Michaelis Mediolanensis Serm(onarium) de poenitent(ia) M 35
MICHAEL de Carcano: *Sermonarium de penitentia per adventum et quadragesimam fratris Michaelis Mediolanensis. Venetiis, per Georgium de Arrivabenis Mantuanum, 1496.* – BVB
Poss.: *Con(ven)tus Kismartoniensis 1654.* (áthúzva).
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,249 G/7.
- (Coll. 1.) TRACTATUS Dominici Bollani de conceptione gloriosissime Dei Venitricis Virginis Mariae. Sermo eiusdem. Argentinae, per Joannem Urtinger, 1504. – VD16 B-6484
(Coll. 2.) TRITHEMIUS, Johannes: *De purissima et immaculata conceptione Virginis Mariae. Et de festivitate sancta Anne matris eius. Nürnberg, Peter Wagner, 1497.* – BVB
534.
Martini Becani Manuale contro(versiarum) in 5 lib. distributum M 36
BECANUS, Martinus: *Manuale controversiarum huius temporis, in 5 libros distributum ad Ferdinandum II. Austriacum Catholicae fidei Defensorem. Herbpoli, typ. ac sumptib. Joannis Volmari et Michaelis Dalii, 1623.* – ÖNB
Poss.: *Hunc librum procuravit Pr. Nitrai cum licentia sui superioris ad suum usum Anno 1629.*⁵⁴³
535.
Ejusdem manuale controversia(rum) M 37–38
BECANUS, Martinus: *Manuale controversiarum huius temporis, in quinque libros distributum. Ad invictiss. et sacratissimum imperatorem Ferdinandum II. Austriacum, catholicae fidei defensorem. Monasteri Westphaliae, sumpt. Bernardi Rachfeldii, et Joannis Volmari Viduae, 1629.* – GBV
Poss.: 1) *Ex libris Magistri Francisci Rátz S(anctissim)ae Theol(ogiae) Baccalaur(ei) Ill(ustrissimi) et R(everen)dissi(mi) D(omi)ni Ep(iscop)i Neostadiensis Cappellani 1633.* (előzék-lap); 2) *Parochia Vischauiensis.* (17. sz., címlap r.)
Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 14,638 C/3.
- BECANUS, Martinus: *Manuale controversiarum huius temporis in quinque libros distributum. Ad invictiss. et sacratissimum imperatorem Ferdinand. II. Austriacum, catholicae fidei defensorem ... Coloniae Agrippinae, apud Joannem Busaeum, 1660.* – SWB
Poss.: *Ex libris Matthi(ae) Gündler Parochus in Forchtenau.* (17. sz., elülső kötéstáblán belül)
Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,388 B/3.
536.
Martini Delrij disquisit(ionum) magicar(um) lib. 3. M 39
DELRIÓ, Martín Antonio; LIPSIUS, Justus; JAMOT, Frédéric: *Disquisitionum magicarum libri sex in tres tomos partiti ... T. 3. Moguntia, typ. Joannis Albini, 1600.* – BVB
Lásd még Nr. 518. M 18. (Tom. 1.)
537.
Miscelanea Scripta de varijs rebus M 40
Nem azonosítható.
- ⁵⁴³. Említi: WEISS 1980, 85.

538.
Mathiae Fabri Controv(ersiae) Germ(anice) M 41
 FABER, Matthias: Felß der catholischen Kirchen, Lehr und Glauben Vergebenlich bestritten vonn den uncatholischen ... Ingolstatt, bey Gregorio Hänlin, 1636. – BVB
 Poss.: 1) *Hic liber a Paroch. (...) ad (...) 1672.* (elülső kötetstáblán belül); 2) *Conuentus Kismartoniensi 1680.* (címlap r.)
 Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 14,484 B/8.
539.
Martij Antonij Cucosri (!) inst(itutiones) Canon(icae) M 42
 CUCCHI, Marco Antonio: Institutionum iuris canonici libri quatuor ... Coloniae, Maternus Cholinus, 1564. – ÖBV
 A korban többször is kiadták.
540.
Marulis Spalatensis de bene beateque vive(n)di institut(ione) M 43
 MARULIĆ, Marko: M. Maruli Spalatensis, Dictorum factorumque memorabilium libri sex, sive de bene beateque vendi institutione, ad normam vitae Sanctorum utriusque Testamenti collecti, atque in ordinem digesti. Additis duobus indicibus utilissimis ... Coloniae Agrippinae, sumpt. Bernardi Gualtheri, 1609. – BVB
 Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,641 C/3.
541.
Martini Buccerj (!) enar(ratione) in Evan(gelion) Joann(is) M 44
 BUCER, Martin: Enarratio in Evangelion Johannis, praefatio, summam disputationis et reformationis Bern. Strassburg, Johannes Herwagen, 1528. – GBV
 Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 14,959 F/1.
542.
Manuale Concionat(orum) M 45
 MANUALE Concionatorum: Sacrae Scripturae Floribus Discretum: quod velut instructissimum virtutum omnium et vitiorum, statuum et officiorum utriusque sexus, nec non harmoniae coelestis et terrestres theatrum, singulis divini verbi praedicatoribus patentissimam simul et facillimam exhibet materiam, pro quolibet concionandi munere. In gratiam concionatorum, accedit singulorum capitum et versuum calculus. Moguntiae, sumpt. Joannis Baptista Schönwetter, 1667. – ÖBV
 Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, A 3/119. – Eisenstadt OFM Nr. 672/285.
543.
Michaelj Vörös Marcij (!) Controv(ersia) Hung(arica) M 46–48
 Vörösmarti (Veresmarti) Mihálynak az alábbi magyar nyelvű vitairatai ismertek:
 BECANUS, Martinus; VÖRÖSMARTI Mihály, ford.: [1] Az eretnekeknek adott hitnek megtartásáról. – [2] es Az Istennek adott hitnek megtartásáról. Mellyeket egy tudós ember irásából magyarrá V. M. B. A. P. C. Sz. L. K. K. O. M. fordított ... Pozsonyban, typ. Societatis Jesu, 1641. – RMNy 1902, OSZK
 VÖRÖSMARTI Mihály: Íntő s tanító levél, melyben a régi keresztyén hitben a bátaikat erőssíti apáturok ... Posomban, typ. Societatis Jesu, 1639. – RMNy 1788, OSZK
 VÖRÖSMARTI Mihály, ford.: Tanáchkozás, mellyet kellyen a különböző vallások-közzül választani ... 1611. – [2] VÖRÖSMARTI Mihály: Másodsor az Meisner rozsalkodására rövid felelettel, 1612. – [3] HARMADSZOR azon Tanáchkozás megszerzésének és mind háromnak vezető táblájának hozzáadásával nyomtatott. Posomban, typ. Societatis Jesu, 1640. – RMNy 1850, OSZK
544.
Medit(ationes) ad cognoscendum Deu(m) et semet ipsum M 49
 Nem sikerült azonosítani.
545.
Manuale Parochorum M 50
 MUSART, Carolus: Manuale parochorum, sive institutiones et praxes, tum vitae, tum officii pastoralis, ex lectione varia, et studiosa observatione in brevem et familiarem methodum redactae, eorum gratia praesertim, qui primum ad animarum curam emittuntur. Editae Viennae, recusae Tyrnaviae, typ. Academicis, 1675. – RMK II. 1371, OSZK
 Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, A 3/46. – Eisenstadt OFM. Nr. 614/21.
 vagy ez a kiadás:
 MANUALE parochorum, sive institutiones et praxes, tum vitae, tum officii pastoralis, ex lectione varia, et studiosa observatione in brevem et familiarem methodum redactae, eorum gratia praesertim, qui primum ad animarum curam emittuntur. Tyrnaviae, typ. Academicis, per Joann. Adam. Friedl, 1693. – RMK II. 1751, OSZK
 Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten F. Regal 4.

546.
Manuale Marianum liber precatorius M 51
GRIMALDI, Giovanni Battista: Manuale Marianum, continens orationes B. Mariae Virgini Deiparae respondententes singulis totius anni diebus. Ex sanctis Patribus, et aliis pijs auctoribus desunctas ... Romae, apud Ludovicum Grignanum, 1637. – ICCU
547.
Mariae Cellens(is) Origo et Cultus M 52–53
MARIAE Cellensis in Styria origo progressus et cultus ... Monachii, Peter Clement, Lucas Straub, 1653. – Apponyi H. 3135, BVB
Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,071 A/2.
548.
Martini Sz(ent) Ivány De Origine Schismat(is) Graeci M 54
SZENTIVÁNYI, Márton: Dissertatio chronologico-polemica, de ortu, progressu, ac diminutione schismatis Graeci, atque Graeci ritus ecclesiae, cum Romana ecclesia, tot votis exoptata reunionem ... Tyrnaviae, typ. Acad. per Joannem Andream Hörman, 1703. – RMK II. 2190, OSZK
549.
Ejusdem de haeresibus M 55
SZENTIVÁNYI, Márton: Dissertatio haeresiologico-polemica, de haeresiarchis, haeresibus, et erroneis in fide dogmatibus, hoc saeculo nostro, decimo septimo a nativitate Christi, hoc est ab Anno 1600, usque ad 1700. noviter exortis et suscitatis, aut resuscitatis ... Tyrnaviae, typ. Academicis, per Joannem Andream Heormann, 1701. – RMK II. 2090: „Kis-martoni franc. z.”, OSZK
550.
Ejusdem Castigatio cujuspia(m) apostatae M 56
SZENTIVÁNYI, Márton: Castigatio illusoriae concionis, infamis apostatae Meinolphi Wiarts Warburgensis ... Tyrnaviae, typ. Academicis, 1704. – RMK II. 2216, OSZK
Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 14,119 A/3.
551.
Medit(ati)ones Michaelis ab Iselt M 57
LUIS de Granada; ISSELT, Michael ab, ed.: Lodovici Granatensis exercitia, in septem meditationes matutinas, ac totidem vespertinas, distributa ... Coloniae Agripp., in off. Birckmann, Arnoldus Mylius, 1598. – VD16 L-3244
552.
Medit(ati)ones Vincentij de vita et passione D(omi)n(i) M 58
BRUNO, Vincenzo; PUTZ, Matthias, transl.: Meditationes de vita et passione D. N. Jesu Christi, cum veteris Testamenti Figuris, et Prophetijs, variisque Documentis ex quoque Euan-gelio depromptis. Pars 2. De Vita et Passione D. N. Jesu Christi. Coloniae Agrippinae, in off. Birckmannica, sumpt. Arnoldi Mylii, 1598. – BVB
Poss.: 1) *Conventus Kismartoniensis 1634.* (címlap r., elő-zéklap r.); *Conventus* (előlső kötéstáblán belül); *Janos Schmid 1707.* (előlső kötéstáblán belül); *Andreas Schmid.* (uo.) Megj.: tollpróbák 1707-ből.
Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,339 B/1.
553.
Martini Fornaij institut(io) Confess(ariorum) M 59
FORNARI, Martino: Institutio confessoriorum; ea continens quae ad praxim audiendi confessiones pertinent. Coloniae Agrippinae, in off. Birckmannica, sumpt. Hermanni Mylii, 1607. – BVB
A korban többször is kiadták.
A mű második része:
FORNARI, Martino: Institutio Confessoriorum: ea Continens, quae ad praxim audiendi confessiones pertinent. Pars 2. De Modo Promovendi Poenitentes ad Christianam perfectionem. Coloniae Agrippinae, in off. Birckmannica, sumpt. Hermanni Mylii, 1609. – BVB
554.
Misteria dolorosa Gaud(iosa) et gloriosa S. Rosa M 60
XV. MYSTERIA rosarii b. virginis Mariae, gaudiosa, dolorosa, gloriosa, brevi paraphrasi proposita, salutaribus documentis explicata, et piis affectibus inflammata ... Quindecim mysteria rosarii b. virginis Mariae, gaudiosa, dolorosa, gloriosa, brevi paraphrasi proposita, salutaribus documentis explicata, et piis affectibus inflammata ... Wien, Johann Christoph Cosmerovius, ca. 1680. – BVB
Másik kiadása: 1682.
555.
Modus missam celebrandj M 61
GIUSTINELLI, Pietro: Modus fructuose celebrandi missam Auctus variis exercitiis et modo examinandi Conscientiam. Item Sac. Congreg. Rituum Decretis Regulas reformati Missalis ac Breviarii. Monachii, Segen, 1648. – BVB
Másik kiadása: 1649, 1664, 1718.

ℵ

556.

Nedriklij (!) a Mindelheim antiquarium monast(icum) N 1–2
MÜLLER, Nebridius: Antiquarium Monasticum. In quo ex sanctis patrum conciliis et probatissimis scriptoribus traduntur enucleate pleraque ad initium, progressum et observationis status religiosi pertinentia ... Viennae Austriae, in off. typ. Matthaei Cosmerovii, 1650. – ÖBV
Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, A 1/128. – Eisenstadt OFM. Nr. 1661.

557.

Nicolai de Nijse Serm(ones) de Temp(ore) N 3
DENISSE, Nicolas: Sermones de tempore – de sanctis – hyemales et estivales; de festivitibus Jesu Christi, beatae Virginis et aliorum Sanctorum. Augsburg, Hagenau, in off. Joannis Rynmann, Joan. Gruniger, 1510. – ÖBV

558.

Nicolaj Telegdj Concio(nes) Hung(arice) N 4–5
TELEGDI Miklós: Az evangeliomoknak, mellyeket vasarnapokon es egyeb innepeken esztendő által az anyaszentegyházban olvasni és predikállani szoktanak, magyarázattyának elseo resze, melly magaba foglallya az adventteol fogva husvetig valo vasarnapi evangeliomokat egynéhány egyéb innepeknek ... evangeliomival és az oltari szentségről való három predikációval egyetembe. Mellyet irt Telegdi Miklos eztergami prepost, es most világosb magyarázattal meg-jobbítván masodsor ki-bocsatot Telegdi Janos kaloczai ersek ... Béchben, Formika Máté, 1638. – RMNy 1714, OSZK

TELEGDI Miklós: Az evangeliomoknak, mellyeket vasarnapokon es egyeb innepeken esztendő által az anyaszentegyházban olvasni és prédikállani szoktanak, magyarázattyának masodik resze, melly magaban foglallya husvettul fogva adventig valo vasárnap evangeliomokat egy-néhány egyéb innepeknek ... evangeliomival egyetembe ... Béchben, Formika Máté, 1638. – RMNy 1715, OSZK

559.

Nicolai Causini Aula Sancta N 6
Az eredetileg franciául (1624) megjelent munka latin nyelvű fordításának feltehetően az első kötete:
CAUSSIN, Nicolas; LAMORMAIN, Henri, transl.: Aulæ sanctæ. Tomi primi: aula sancta: complectens tomi ... libros tres. Viennæ Austriae, Michael Rictius ad Lubecam, 1624. – ÖBV
Lásd még a következő tételt: Nr. 560. N 7. (2. kötet)

560.

Ejusdem politicus (Chris)tianus N 7
CAUSSIN, Nicolas, interpr.; LAMORMAIN, Henri, transl.: Aulæ sanctæ. Politicus christianus, seu Boëtius, qui est liber tertius. Tomi II. ... Viennæ Austriae, apud Mariam Rictiam vid. ad Lubecam, 1638. – ÖBV
Poss.: 1) *Con(ven)tus Kismartoniensis 1654.* (címlap r.); 2) *Ex libris Joan(nis) Altmann 1649.* (uo.)
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 14,660 C/4.
Lásd még az előző tételt: Nr. 559. N 6. (1. kötet)

561.

Ejusdem de actibus Constant(ini) magni N 8
CAUSSIN, Nicolaus; LAMORMAIN, Henri, comm.: Eques christianus seu Constantinus Magnus. Qui est liber secundus tomi II. Aulæ Sanctæ, ... quartum editus, anno 1629. Jam autem interprete P. Henrico Lamormaini ... Demum ... D. Nicolai Esterhazy Comitiss, Palatini Hungariæ, ac Equitis Aurei Velleris munificentia, in gratiam Nobilium Equitum Christianorum in lucem datus. Liber 2. Tomi II. Aulæ Sanctæ. Viennæ Austriae, apud Mariam Rictiam viduam, 1637. – EstBibl. Nr. 10, BVB

562.

Nicodemi Frischlini Nomenclatura Graeco-latino germ(anicus) N 9
FRISCHLIN, Nicodemus: Nomenclator trilinguis, graeco-latino-germanicus, continens omnium rerum, quæ in probatis omnium doctrinarum auctoribus inveniuntur, appellationes (etc.) Francoforti a. M., Joannes Spies, 1586. – ÖNB
A 16–17. században többször is kiadták.

563.

Nicolaj Elffen contro(ersia) German(ice) NB. 2. N 10
ELFFEN, Nicolas: Catholisch Schlecht und Recht zum vier-tenmahl in Truck aussgeben. Cöllen, Joannis Widenfeldt sel. Erbern, 1697. – ÖLB
Mai lelőhelye ismeretlen, Hárích János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,173 A/5.

564.

Nicolaj de Lyra disp(utatae) contra haereticos N 11
Talán a zsidók ellen írt műve egyik kiadása, az ISTC-ben a legkorábbi:
NICOLAUS de Lyra: Quaestiones disputatae contra Judaeos. Naples (?), Printer of Nicolaus de Lyra 'Quaestiones' (H 10408), ca. 1477. – ISTC in00146000
vagy az „áruló zsidók” ellen írt műve, amely szinte mindig a postillák részeként jelent meg:

NICOLAUS de Lyra; PAULUS a Mercatello, ed.: Biblia latina (cum postillis Nicolai de Lyra et expositionibus Guillelmi Britonis in omnes prologos S. Hieronymi et additionibus Pauli Burgensis replicisque Matthiae Doering). With additions by Franciscus Moneliensis. Add: Nicolaus de Lyra, Contra perfidiam Iudaeorum. Venice, Johannes Herbort de Seligenstadt for Johannes de Colonia, Nicolaus Jenson et Socii, 31 July 1481. – ISTC ib00611000

565.

Nicolaj Aurifici senens modus examinandj ordinandes N 12
WILD (Ferus), Johann; HOLTHUSIUS, Johannes; AURIFICO, Niccolò; WITZEL, Georg: Examen ordinandorum, in quo quicquid ad clericorum institutionem pertinere siehetur, summa brevitate digestum est ... Coloniae Agrippinae, Petrus Henning, 1610. – GBV

Mai lelöhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937)
ismert. Jelzet: 14,331 B/1.

566.

Novum Testamentum
Nem azonosítható.

N 13–14

567.

Navarrij compend[ium] manualis et commentarium, ejusdem de Usuris N 15
ALAGONA, Pietro; AZPILCUETA, Martín de: Compendium manualis Navarri, et commentarii eiusdem de usuris. Ad commodiorem usum, tum confessoriorum, tum poenitentium, compilatum. Coloniae Agrippinae, in off. Birckmannica, sumpt. Arnoldi Mylii, 1599. – BVB

A korban többször is megjelent.

O

568.

Origo Imaginis B. V. Lantzenendorffensis et exordia p(ro)festivit(ate) B. V. germ(anice) O 1–2

CACCIA, Franciscus; SCHMUDERER, Benignus; PFENDNER, Emericus; AICHINGER, Joseph; FERDINANDUS Sankt Dorothea; PLÖCKNER, Wolfgang; LÖWENBURG, Johann Jacob von, dedic.: Mater Dolorosa, et Gratiola. Schmerzhaftte und Gnadenreiche Mutter. Das ist: Ursprung, Alter, Gnaden- und Miracul-Beschreibung der vorhin uhr-alten, und nun neuerbauten Kirchen Zu Maria Lantzendorff. So auff der Von der Kayserl. Residentz-Stadt Wienn zwey Stund entlegenen Heyd. Bey denen PP. Franciscanern Jährlich von vilen tausend andächtigen Kirch- und Walfahrtern, umb Erhaltung Göttlicher Gnaden eyffrigst besucht und verehret wird. Dise Beschreibung haltet in sich unterschiedliche Exordia, Antiquitäten und Concepten, denen Predigern so wol nutzlich, als denen Lesern annehmlich, so in dem, zu End-gestellten Indice angemerckt werden. Wienn in Oesterreich, bey Andreas Heyinger, 1703. – ÖNB

569.

Ottomarij Lusciniij (!) allegoriae psalmorum (!) O 3

LUSCINIUS, Ottmar: Allegoriae, psalmorum Davidis prophetae, secundum literarum ordinem ab Ottomaro Luscinio, Argentino summa scripturarum fide tractatae. Plecra in singulos psalmos, quos rei totius summam siue argumentum appelles licebit: eodem authore. Scrupi psalterii vulgatae aeditionis ... ab eodem otto. luscinio indicati: et difficultas lectionis explicata. Augustae, Sympertus Ruf, 1524. – GBV

Mai lelöhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937)
ismert. Jelzet: 14,382 B/3.

570.

Orationes et Considerationes variae O 4
Nem azonosítható.

571.

Officium hebdomadae sanctae O 5

OFFICIUM hebdomadae sancte ... S. l., s. typ., s. a.

Mai lelöhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937)
ismert. Jelzet: 14,329 B/1.

572.

Officium Regium ignoti Authoris O 6
Nem azonosítható.

573.

Origo Statuae B. V. Tallens(is)

O 7

GRIESKIRCHER, Ignatius: Magnae Ungariae dominae, unici Dei matris admirabilis, mirabilia, quae in statua sua sacra super Posonium in Thal ... operatur ... per quempiam patrem ordinis S. Pauli primi eremitaе. Viennae Austriae, Matthaeus Cosmerovius, 1661. – RMK III. 6427, Apponyi 2059, ÖNB

574.

Octavi Cataneij Summulae logicae

O 8

CATTANEO, Octavio: Logicae summulae, sive introductio compendiaria in Aristotelis logicam. Tyrnaviae, typ. acad., per Joannem Adamum Friedl, 1691. – RMK II. 1693, OSZK

Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, A 3/61. – Eisenstadt OFM. Nr. 467/4.

575.

Officium B. V. germ(anice)

O 9

Nem azonosítható.

P

576.

Petri Bessaei Postilla Germanica

P 1–2

BESSE (Bessaeus), Pierre de; ALBERTINUS, Aegidius, transl.: Postill Oder Außlegung aller Sonn Fest und Feyrtäglichen Evangelien durch das gantze Jar Advent und Fasten ... München, Nicolaus Henricus, 1616. – BVB

577.

Ejusdem postilla germa(nica) in D(omi)nicas et Festa

Pars 1–2

P 3

BESSE (Bessaeus), Pierre de; ALBERTINUS, Aegidius, transl.: Postill oder Ausslegung aller Sonn-Fest und Freytaglichen Evangelien, durch das gantze Jahr, Advent und Fasten. Darinnen uber jede Euangelien, außbündige ... Concept, discurs, und erklärungen ... begriffen seyndt. Tom. I–III. München, Nicolaus Henricus, 1617. – BVB, EstBibl. Nr. 275

Ma ismeretlen helyen van, Hárích János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 15,680 M/1.

578.

Petri Ribadaneira Vitae Sanctorum

P 4

RIBADENEYRA, Pedro; CANISIUS, Jacobo, ed., transl.: Flos sanctorum seu vitae et res gestae sanctorum ... Coloniae Agrippinae, Franciscus Metternich, 1700. – GBV

Mai lelöhelye ismeretlen, Hárích János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 15,576 K/2.

579.

Philipi Bosguieri operum Omnium praedicabilium

tom. 2.

P 5

BOSQUIER, Philippe: Opera omnia: quae hactenus prodierunt, in tres tomos digesta. Coloniae Agrippinae, Johannes Crithius, 1621. – BVB

Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, A 2/132. – Eisenstadt OFM. Nr. 160/52.

580.

Ejusdem tom. 3.

P 6

BOSQUIER, Philippe: Opera omnia: quae hactenus prodierunt, in tres tomos digesta. Tom. 3. Coloniae Agrippinae, Johannes Crithius, 1621. – BVB

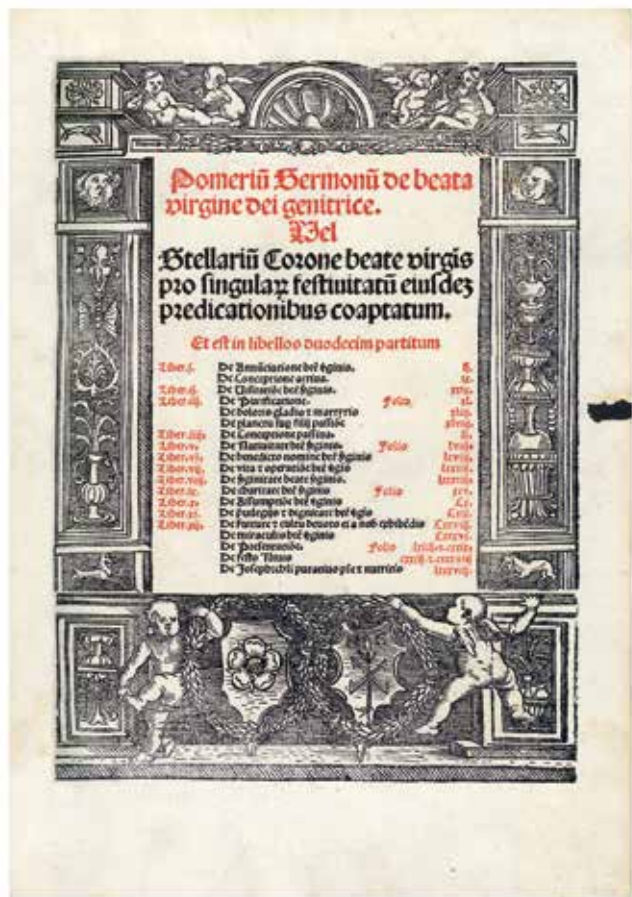
581.

Ejusdem opera Omnia

P 7

BOSQUIER, Philippe: Opera Omnia: quae hactenus prodierunt, in tres tomos digesta. Tom. 1. Coloniae Agrippinae, Johannes Crithius, 1621. – BVB

582.
Plutarchi de Cheronen(sio) Hist(oria) de R(om)ani Imperii et R(egii) P 8
PLUTARCHUS: Plutarchi Chaeronensis parallela, id est, vitae illustrium virorum Graecorum et Romanorum, utilissima historia expositae, atque inter se comparatae.
A műnek számtalan kiadása volt.
583.
Petri Lombardi textus Sententiarum P 9
[PETRUS Lombardus; HENRICUS Gorichemius; AEGIDIUS Romanus; HENRICUS de Urimaria: Petri Lombardi Parrhysiensis ecclesie quondam antistitis: viri divinarum rerum eruditissimi: Sententiarum textus; per capitula, ac capitum recenter distinctioni: cuilibetque distinctioni Henrici Gorichemii propositiones: Egidii de Roma elucubrationes: Henrici de Urimaria additiones: et denique marginales bibliae, canonum, auctororumque concordantiae adamussim alludunt. Tandem nonnulli errores Parrhysius condemnati: cum magistri sententiarum haud approbatis propositionibus. Basel, Adami Petri, 1516.] – ÖBV
Poss.: *Hunc Librum dono dedit Martinus Frey(...) (...) parochus, No: ad perpetuam Rej memoria Anno 1554.* (utolsó lap r.)
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,776 M/3.
584.
Petri Pazmany Controversia Hungarica P 10–11
A szerző számos vitairat szerzője, így például szóba jöhetne a *Felelet Magyar István sárvári prédikátornak* (Nagyszombat, 1603), *Az mostan támadt új tudományok hamisságának tíz nyilvánvaló bizonytsága* (Graz, 1605), az *Öt szép levél* (Graz, 1609), *Bizonyos okok* (Pozsony, 1631) stb.
Lásd még Nr. 596. P 26–27.: *A setét haynal-csillag után búdosó luteristák vezetője* (Bécs, 1627); Nr. 678. S 19.: *Jó nemes Váradnak gyenge orvoslása* (Pozsony, 1630).
585.
Petri Pazmany Conc(iones) Hungar(ice) P 12–13
PÁZMÁNY Péter: A romai anyaszentegyház szokásából minden vasarnapokra es egy-nehány innepekre rendelt evangeliomokrúl predikációk, melyeket élő nyelvenek tanítása-utan irásban foglalt cardinal Pazmany Peter, esztergami ersek ...
Pozsonban, typ. Societatis Jesu, 1636. – RMNy 1659, OSZK
586.
Patricij Sporer Th(eo)l(og)iae moralis P 14–15
SPORER, Patricio: Theologiae moralis super decalogum. Tomus I. Salisburgi, sumpt. et typ. Joan. Baptista Mayr, 1701. – BVB
Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, A 1/123. – Eisenstadt OFM. Nr. 99.
Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, S 101/39. – Eisenstadt OFM. Nr. 188.
587.
Petri Blak (!) Collectae Homil(iae) S. Patrum P 16
BLANCHOT, Pierre: Bibliotheca Sanctorum Patrum concionatoria ... Coloniae Agrippinae, Bernardus Gualtherus, 1633. – VD17 23:636487H
588.
Pontificale R(om)anum pro Epis(copis) Consecratis P 17
VERGERIO, Pietro Paolo: Ordo Eligendi pontificis, et ratio: de ordinatione et consecratione eiusdem. de processione ad Ecclesiam Lateranensem: de solenni Conuiuio, quo Cardinales, Episcopus atque alios excipit: tum de pallio de corpore beati Petri sumpto, in quo est plenitudo Pontificalis officij. Omnia Excerpta uerbum uerbo ex libro cui titulus, S. Ro. Ecclesiae Cerimoniarum libri sex, qui in Vaticana secretiore Bibliotheca magna religione et reuerentia conseruatur: reliqua etiam quae illic in hoc genere latebant breui euulgabuntur. Tubingae, Ulrich Morhart d. Ä., 1556. – BVB
589.
Pelbarti Tömösvari Sermo(nes) D(omi)nicales P 18–19
PELBARTUS de Themeswar: Pomerium Sermonum ... sacraeque pagine possessoris dignissimi, opus utilissimum, verbaque dei seminantibus materiam per anni circulum copiosissime ministrans. Has quattuor partes continet. De tempore dominicales. De sanctis quadragesimale triplex. Stellarium beate virginis. Unicuique parti suus index adhibitus. Hagenaw, imp. Joannis Rynman, in off. Henrici Gran, 1516. – RMK III. 212, OSZK
Másik kiadása: 1521.
590.
Pomeris Sermones de beata Virgine P 20
PELBARTUS de Themeswar: Pomerium sermonum de Beata Virgine Dei Genitrice. Vel stellarium corone Beate Virginis pro singularum festivitatum eiusdem predicationibus coaptatum ... Hagenaw, imp. Joannis Rynman, in off. Henrici Gran, 1515. – RMK III. 201, Csontos 1883, 89, OSZK
Poss.: *Conuentus Kismarton(iensi)s* (17. sz., címlap r.)
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,707 L/5.
591.
Psalterium Patavense (!) P 21
PSALTERIUM Pataviense, cum canticis et hymnis et Commune sanctorum. Vienna, Johann Winterburg, ca. 1497. – ISTC ip01060900, ÖNB
Másik kiadása: 1494/98.

37. Temesvári Pelbárt: *Pomerium sermonum ...* (Hagenau, 1515)

592.
Pauli Pambst Rhitnici (!) Versus de SS. antiqui et novi Testamenti P 22
 PAMBST, Paul: Looßbuch, zu ehren der Römischen, Ungarischen unnd Böhemischen Künigin ... Strassburg, Balthasar Beck, 1546. – ÖNB
 Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 15,561 K/1.
 Megj.: a könyvjegyzék tételéből ugyan nem derül ki, de ez egy olyan jövendőmondó könyv, amely az Ó- és Újtestamentum könyveit követi.

593.
Philippi Theophrasti de arte med(icina) Germ(anice) P 23
 Paracelsus több műve is lehet.

594.
Phorphirij Phoenicis Isagoge Dialectic(a) P 24
 PORPHYRIUS: Isagoge in dialecticen, quinque universalium naturam ... explicans. In usum et utilitatem studiosorum dialectices in inlyta Universitate Viennensi. Viennae Austriae, typ. Egidii Aquilae, 1550. – ÖNB

Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 15,464 J/2.
 (Coll. 1.) ARISTOTELES: Liber praedicamentorum Aristotelis, summa diligentia in usum studiosorum Dialectices excusus. Viennae Austriae, typ. Egidii Aquilae, 1550. – ÖNB
 (Coll. 2.) ARISTOTELES: Priorum analiticorum libri II. Viennae Austriae, Egidius Aquila, 1551. – ÖNB
 (Coll. 3.) ARISTOTELES: Peri hermenias libri II. Viennae Austriae, Egidius Aquila, 1551. – ÖNB
 (Coll. 4.) ARISTOTELES: Posteriorum analiticorum libri II. Viennae Austriae, Egidius Aquila, 1552. – ÖNB
 (Coll. 5.) ARISTOTELES: Topicorum libri VIII. Viennae Austriae, Egidius Aquila, 1553. – ÖNB
 (Coll. 6.) ARISTOTELES: Elenchorum libri II. Viennae Austriae, Michael Zimmermann, 1553. – ÖNB

595.
Petri Hispani Summulae P 25
 WILDENBERG, Hieronymus: Hieronymi Cingularii Chrysopolitani in omnes Petri Hispani tractatulos enarratiuncula ad olim legentium usum optima enodatione emuncte luculenterque enarrata: ac demum ad scholasticorum suorum preces aheneis litteris excussa. Laurentius Corvinus Novoforensis ab scholasticos logice ignaros et aliarum artium cupidos ... Lipsiae, per Wolfgangum Monacensem, 1513.– BVB
 Poss.: *Conuentus Kismartoniensis* (17. sz., címlap r.) Megj.: a kötet eleje gazdagon jegyzetelt.
 Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 14,778 C/12.

596.
Petri Pazmany Controversia Hung(arica) P 26–27
 PÁZMÁNY Péter: A setet haynal-csillag utan budoso luteristak vezetője ... Bechben, Formica Mate, 1627. – RMNy 1376, OSZK
 Poss.: *Conuentus Kismarton(iensi)s* (17. sz., címlap r.)
 Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. [Jelzet: 15,317 H/2.]
 Pázmány vitairataira lásd még Nr. 584. P 10–11., Nr. 678. S 19.

PÁZMÁNY Péter: A setet haynal-csillag utan budoso luteristak vezetője ... Bechben, Formica Mate, 1627. – RMNy 1376, OSZK
 Poss.: *Anno D(omi)ni 1630 die 13 Augusti Dono datus pro eterna memoria a filio mio dilecto Frater Thoma* (címlap r.)
 Budapest, Magyar Ferences Könyvtár és Levéltár. Jelzet: 01000533.

597.
Petri Osterman bifida Clavis et avis de bello et infero statu Germaniae P 28
 OSTERMANN, Petrus: Bifida clavis et avis, cum clava Herculis et clavo, quo clavus truditur. Quibus Ausplicantibus et

38a–b. Esterházy Pál: *Speculum immaculatum...* (Bécs, 1698)

Adminiculantibus Ianus Bifrons Romano-Germanicus, Monasterii Et Osnabrugae Westphalorum. Aut alibi tandem, Clavigero Pontifice Summo, Et Avifero Invictissimo Imperatore Ferdinando III. Austriaco ... Ubi praeterea. Belli huius Germanici funesti et diuturni Ortus, incrementa, progressus, eventus, remedia, et inter illa, Amnestia, et Aboltio, modificata tamen, Modus quoq[ue] pacificandi explanantur. Nuper 12. Aprilis Moguntiae in Aula Maiori PP. Societatis Jesu Coram Electore Moguntino, Principe Wormatiense, et toto Inclyto Senatu Archi-Capitulari, Et Academico in Argumento recitata. Iuxta indicem a tergo sequentis progammatis. Viennae Austriae, typ. Matthaei Rictii, sumpt. Michaelis Rieger, 1645. – BVB

Poss.: *Con(ven)tus Kismart(oniensis) 1654.* (címlap r.)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,510 J/5.

598.

Pauli Estoraz via lactea

P 30

ESTERHÁZY, Pál: *Via lactea ad caelum ducens, variis precationibus, meditationibus, aliisque piis exercitiis ab ecclesia catholica jam dudum approbata ornata: Pauli Esteras ... studio ... Viennae Austriae, typ. Annae Franciscae Voigtin, 1707.* – RMK III. 4579, ÖNB

Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, S 54/42. – Eisenstadt OFM. Nr. 300.

599.

Ejusdem speculum immaculatum

P 31

ESTERHÁZY, Pál: *Speculum immaculatum, quo demonstratur ex probatissimis authoribus Beatissimam Virginem Mariam sine labe originali esse conceptam ... Viennae Austriae, typ. Leopoldi Voigt, 1698.* – RMK III. 4080, ÖNB

Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, A 2/98. – Eisenstadt OFM. Nr. 309.

600.

Ejusdem de miraculosis statuis B. U.

P 32

ESTERHÁZY Pál: *Az egész világon leveo csudalatos Boldogsagos Szuez kepeinek rovideden foel tett eredeti: Mellyet sok tanúságokból öszve szerzett, és az Aétatos hivek lölki üdvösségére ki bocsátott Galanthai Esteras Pal ... 1690. esztendőben. Nagy-Szombatban, az academiái bötükkal, 1690.* – RMK I. 1394, ÖNB

vagy a 2. kiadás:

39a–b. Esterházy Pál: Az egész vilagon leveo csudalatos Boldogsagos Szuez kepeinek roevideden foel tett eredeti...
(Nagyszombat, 1690)

ESTERHÁZY Pál: Mennyei korona az az Az egész világon lévoe csudalatos Boldogságos Szüz kepeinek röviden föl tett eredeti. Mellyet sok tanuságokbol oeszue szerzett, és az aetatos hivek lelki idvoességekre ki bocsátott uyonann Galanthai Esterás Pál, szentséges romai birodalombeli herczeg Magyar Országgi Palatinus 1696. esztendoeben. Meg szaporittatott pedig az előbbenni, könnyu ugy hogy az Historiáknak száma Ezer Harom Száz. Nagyszombat, akadémiái nyomda, 1696. – RMK I. 1496, ÖLB

601.

Patris Gaudentij Kerkove Commentarium in generalia statuta Ordinis S. FF. OO. M.

P 33

KERCKHOVE, Gaudentius van den: Commentarii in Generalia Statuta Ordinis S. Francisci Fratrum Minorum Provinciae Nationis Germano-Belgicae. In Capitulo Generali Toletano Anno 1633. Accomodata, ac posterioribus Ordinis Decisionibus illustrata. Opus variis Theologicis, Canonicis, Moralibus, Criminalibusque Resolutionibus refertum ... Coloniae Agrippinae, sumpt. Hermannii Demen, 1709. – HBZ

Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, S 101/32.
– Eisenstadt OFM. Nr. 335.

40. Esterházy Pál: Mennyei korona... (Nagyszombat, 1696)

602.
Pelbarti a Tömösvar Aureum Sacrae Th(eo)l(og)iae Rosarium P 34
 PELBARTUS de Themeswar; LASKAI Osvát: Aureum sacrae theologiae rosarium; Iuxta quatuor sententiarum libros quadripartitum. Ex doctrina doctoris subtilis, D. Thomae, D. Bonauent. aliorumque sacrorum doctorum ... tomus tertius-quartus ... cum rerum notabilium indice copiosiss. ... D. Antonio Caraphas ... Venetiis, apud Floravantem a Prato et socios, 1589. – RMK III. 792, Apponyi H. 1884
 Poss.: *Ex libris Gabrielis Budachky parochi in Czindorff 1651.* (1. p.)
 Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 15,454 J/1.
603.
Patricij Sporer de Sacramentis P 35
 SPORER, Patritius: Theologia moralis sacramentalis in 4 pates divisa ad instructionem ordinandorum et curandorum ex materia de sacramentis. Salisburgi, Johann Joseph Mayr, 1711. – BVB
 Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, S 167/45/46/47. – Eisenstadt OFM. Nr. 99.
604.
Petri Bessei Conc(iones) Dom(inicales) P 36–37
 BESSE, Pierre de: Conciones sive conceptus theologici, ac praedicabiles in omnes quadragesimae et paschatis dominicas, ac ferias ... Coloniae Agrippinae, apud Joannem Kinckium, 1613. – VD17 547:665010T
 Poss.: *Con(ven)tus Kismartoniensis 1657.* (címlap r.). Megj.: latin nyelvű jegyzetek az első (1614) és a hátsó kötéstáblán belül.
 Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 14,731 C/9.
- BESSE Pierre de: Conciones sive conceptus theologici, ac praedicabiles in omnes totius anni dominicas, ac ferias ... Coloniae Agrippinae, apud Joannem Kinckium, 1614. – GBV
 Poss.: 1) *Conventus Kismartoniensis 1657.* (előzéklap r., hátsó előzéklap r.); 2) *Generoso Domino N. N. Liberae Regiaeque Ciuitatis Kismartoniensis Judici, Domino Affini mihi honorando* (17. sz., hátsó előzéklap r.); 3) *Nemes és memzetes (!) uitislő Vram prgyi (?) gabor* (17. sz., hátsó előzéklap v.) Megj.: a könyv végén latin nyelvű jegyzetek.
 Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 14,731 C/9.
605.
Petri de Reya de ortu S. Coronae Hungariae P 38
 RÉVAY, Péter: De Sacrae Coronae Regni Hungariae ortu, virtute, victoria, fortuna. Annos ultra DC. clarissimae, brevis commentarius ... Viennae Austriae, excud. Matthaëus Cosmerovius, 1652. – RMK III. 1795, OSZK
- Poss.: *Ad usum licetum Patris Gregorij Malomfaluay pro tunc Guardiani Kismartoniensi oblatus hic liber benigno affectu ab Ill(ustri)ssimo Comito Domino D(omi)no Francisco Nadasd. cuius CaLenDIssIMI [1652] Patroni subjectus Capellanus F. Georgius) qui supra mpa* (előző kötéstáblán belül).
 Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,273 G/8.
606.
Parati de tempore et Sanctj Sermo P 39
 PARATUS: Sermones de tempore et de sanctis. Strassburg, Georg Husner, 1480. – GBV
 A 15. végén és a 16. század elején többször is kiadták.
607.
Philippi de Berlaimond Paradisus pueror(um) P 40
 BERLAYMONT, Philippe de: Paradisus Puerorum: in quo primaevae honestatis, totiusque pueritiae recte informatae reperiuntur exempla: senibus iuxta et pueris ad speculum, admirationem, imitationem. Opus novum, et concionibus non minus quam catechismus utile. Coloniae Agrippinae, Joannes Kinckius, 1618. – ÖBV
 Másik kiadása: 1619.
608.
Petri Joannis Fabri Farmacop(oea) Chimica P 41
 FABRE, Pierre Jean: Myrothecium spagyricum, sive pharmacopoea chymica, occultis naturae arcanis; ex hermeticorum medicorum scriniis depromtis abunde illustrata. Argentorati, sumpt. her. Lazari Zetzneri, 1632. – BVB
 Másik kiadása: Toulouse, 1628.
609.
Petri Bessei Conc(iones) Dominicales P 42–43
 BESSE, Pierre de; MARTINEZ VAN WAUCQUIER, Matthias: Conciones sive conceptus theologici, ac praedicabiles, in omnes totius anni dominicas ... Coloniae Agrippinae, apud Joannem Kinckium, 1611. – ÖNB
 Másik kiadása: 1613, 1620.
610.
Ejusdem Conc(iones) quadrag(esimales) et fest(ivales) P 44
 BESSE, Pierre: Conciones sive conceptus theologici. In omnes quadragesimae et Paschatis dominicas ac ferias. Coloniae Agrippinae, Kinckius, 1611. – BVB
 A korban többször is megjelent.
611.
Pedagogus Christianus Patris Philippi Doutremon P 45–46
 OUTREMAN, Philippe d'; BROQUARDT, Jacobus, transl.: Paedagogus christianus, seu recta hominis christiani institutio, ex sacris codicibus, et ss. patribus deprompta, rationibus,

- similitudinibus, et historiis illustrata ... Coloniae, Francofurti, Johannes Kinckius; Luxemburgi, Hubert Reulant, 1629. – VD17 23:644290V
A 17–18. században számos alkalommal megjelent.
612.
Principia latino Hungar(ica) P 47
KOMENSKÝ, Jan Amos: Januae linguae Latinae vestibulum, primum in usum ... paedagogei Albensis Hungarice redditum, deinde orthodoxarum in Hungaria scholarum usui accomodatum. Varadini, apud Abrahamum Kertesz Szenci[ensem], 1643. – RMK I. 748, RMK II. 638: „Kis-martoni franc. z.”, RMNy 2038, OSZK
A korban többször is kiadták.
613.
Pauli Morigi libellus precatorius Ital(ice) P 48
MORIGIA, Paolo: Giardino spirituale, diviso in cinque parti. Venetia, Nicolo Polo, 1590 (?) – ICCU
Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,215 A/7.
614.
Petri de Pallud(e) enarrat(ionum) quadrag(esimalium) P 49
PETRUS de Palude: Enarrationum quadregesimalium thesaurus novus. Lugduni, excud. Nicolaus Petronillus, 1561. – BVB
Másik kiadása: Paris, 1555.
615.
Petri Artopaei de prima rerum Origine ex ge(neseos) P 50
BECKER [ARTOPOEUS], Peter: Aphorismoi. De prima rerum origine, et uita sanctissimorum, antiquissimorumque patrum ex libro Geneseos ... Basileae, per Henrichum Petrum, 1546. – GBV
Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 15,058 F/7.
616.
Publij Virgilij Maron(is) Bucolica et Georgica P 51
FRISCHLIN, Nicodemus: P. Virgilij Maronis Bucolica et Georgica; ex M. Accio Plauto, P. Terentio, Catone, Varrone, Columella et C. Plinio, maxime luculenta ac perspicua paraphrasi exposita et enucleata, ... Francofurti ad Moenum, impr. Joannes Spies, 1589. – GBV
Poss.: 1) *Sum Tobiae Glue(...)* Knechtij Vienna Austrij Anno 1629. (címlap r.); 2) *C(on)ventus Kismarton(iensis) 1654.* (uo.)
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,001 F/3.
617.
Petri Pazmany Epitomae rerum Hungariae etc. P 52
ISTVÁNYFY, Miklós; PÁZMÁNY, Péter, dedic.: Historia rum de rebus ungaricis libri XXXIV. Nunc primum in lucem editi. Coloniae Agrippinae, sumpt. Antonii Hierati, 1622. – RMK III. 1350, ÖNB
618.
Pauli Piromal Oeconomia Salvat(or)is P 53
PIROMALLI, Paolo: Theantropologia seu Oeconomia Salvatoris Nostri. Explicans ex solis Prophetis ad instantiam Regis Persarum petitis Ineffabile, adorandumque Incarnationis Sacramentum. Vienna Austriae, typ. Matthaei Cosmerovii, 1656. – ÖNB
Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, A 3/107. – Eisenstadt OFM. Nr. 542/29.
619.
Petri Lagner Sentent(iae) Selectae Ciceronis P 54–55
CICERO, Marcus Tullius; DEMOSTHENES; LAGNIER, Pierre, ed.: Ciceronis ac Demosthenis sententiae selectae. Item, Apophthegmata quaedam pia ex ducentis veteribus Oratoribus, Philosophis et Poëtis, tam Græcis quam Latinis ... collecta. Antverpiae, Christoph Plantinus, 1561. – GBV
620.
Patritij Detelbac(ensis) Tyrocinium Morale P 56
SPORER, Patritius: Tyrocinium theologiae moralis, conscientiam, actum humanum et peccatum in genere. Moraliter explicans et applicans, collectum et ad disputationem publicam propositum in Conventu Fratrum Minorum S. Francisci ... prope Dettelbacum a F. Patricio Sporer Passaviensi ... 2. Propugnata a P. Wenceslao Schindler et F. Roberto Weiss ... Herbipoli, Johann Jobst Hertz, 1660. – VD17 12:106895
Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, S 55/119. – Eisenstadt OFM. Nr. 530.
621.
Placidi Spies praxis Cathecistica P 57
SPIES, Placidus: Praxis catechistica. Das ist Einfältiges und Nutzliches Gespräch, zwischen einem Vatter unnd Sohn von dem rechten Glauben und Christlichen Catholischen Lehr. Bregentz am Bodensee, Bartholomäus Schnell, 1659. – ÖNB
A korban többször is kiadták.
622.
Philippi Friderici annus Coelestis P 58
Nádasi János műve (Bécs, 1649), lásd 200. p. Nr. 944.
623.
Petri a S. Joseph Th(eo)l(og)iae de Sacramentis P 59
PETRUS a Sancto Josepho: Idea theologiae sacramentalis Paucis Multa Complectens de Sacramentis in genere, et in

- specie ... Coloniae, apud Constantinum Munich, 1648. – VD17 12:122765Q
 Másik kiadása: Lyon 1652, 1666, Köln 1668.
624.
Ejusdem de Deo Christo, Angelis et gratia item de peccatis virtutibus etc. P 60
 PETRUS a Sancto Josepho: Idea theologiae speculativae. Paucis Multa Complectens de Deo, de Christo, de Angelis, et de Gratia ... Coloniae, apud Constantinum Munich, 1648. – VD17 12:122298E
- PETRUS a Sancto Josepho: Idea theologiae moralis. Paucis multa complectens de legibus, de peccatis, de virtutibus theologicis; ac de iustitia erga Deum, et Homines ... Coloniae, apud Constantinum Munich, 1648. – VD17 12:106519
625.
Petri Rq̄sae de Festis ordinis Minor(um) P 61
 Nem sikerült azonosítani.
626.
Philippi Hartung Prob(lemata) Evang(elica) item invectivae in peccatores notorios P 62
 HARTUNG, Philipp: Problemata evangelica ut plurimum emblematis coronata, sive quaestiones curiosae. In singula evangelia dominicarum totius anni ... Augustae, Dilingae, Johann Caspar Bencard, 1695. – K10plus
 Másik kiadás: Egra, 1689.
- HARTUNG, Philipp: Philippicae sive invectivae LX. In notorios peccatores; pro singulis totius anni dominicis; ad illud: Increpa eos dure, ut sani sint. Tit. I. V. 13. Augustae, Dilingae, Johann Caspar Bencard, 1695. – K10plus
 Másik kiadás: Egra, 1689.
627.
Philippi Kegelij Meditat(iones) piae P 63
 KEGEL, Philipp: Duodecim piae meditationes. [Lipsiae, Gottfried Grosse, Johann Albrecht Mintzel, 1635.] – VD17 15:737008
 Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,059 A/2.
628.
Plinij Caecilij Epis(tolae) P 64
 PLINIUS Caecilius Secundus, Caius: Epistolae libri IX. S. I., s. typ., 1606. – GBV
 Supralibros I: I. H. A. D. 1608.
 Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,530 B/10.
629.
Psalmi Proverbiorum Eccles(iastes) P 65
 WOLDER, David: Bibliorum V. Testamenti pars tertia id est hagiographi libri V. Job. Psalmi. Proverbia. Ecclesiastes. – Testamenti pars quarta id est Prophetiae sedecim: majores: 1. Esaias, 2. Jeremias, 3. Ezechiel, 4, Daniel. Minores: 1. Oseas, 2. Joel, 3. Amos, 4. Abdias, 5. Jonas, 6. Micheas, 7. Nahum, 8. Habacuc, 9. Sophonias, 10. Haggaeus, 11. Zacharias, 12. Malachias. Canticum. – Testamenti pars quinta id est Apocryphi V. Testamenti libri XIII. Judith. Sapientia. Tobias. Ecclesiasticus. Baruch. Machabaeorum. I. II. Fragmentorum I. II. III. Esdrae III. IV. Machabaeorum III. Hamburgi, Lucius, 1596. – GBV
 Poss.: *Ex Libris Francis(ci) de Schmitth.* (18. sz., címlap.)
 Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer III. Kasten L. Regal 9.
630.
Petri Canisij Cathecismus Germ(anice) P 66
 CANISIUS, Petrus: Catechismus oder die Summa Christlicher leer für die ainfeltigen in fragstück gestellt. Ingolstadt, Alexander Weißenhorn, Samuel Weißenhorn, 1556. – K10plus
 Feltehetőleg a felnőtteknek szóló változatról van szó, a korban számtalan kiadása volt.
631.
Ejusdem doctrina Christiana P 67
 CANISIUS, Petrus: Summa doctrinae christianae per quaestiones tradita, et in usum Christianae pueritiae nunc primum edita ... Vienna, Michael Zimmermann, 1555. – BVB
 Feltehetőleg a felnőtteknek szóló, latin nyelvű változatról van szó. Az első kiadástól kezdve (amely névtelenül jelent meg), a korban igen sokszor kiadták, német nyelvterületen és a korabeli Magyarországon műfajában az egyik legnépszerűbb munka.
632.
Petri de Soto doctrina Christiana P 68
 SOTO, Petrus: Compendium doctrinae catholicae, in usum plebis christianae recte instituendae: ex libris institutionis christianae R. P. F. Petri de Soto ... Dilingen, Sebaldus Mayer, 1554. – ÖBV
 Poss.: 1) *Liber M. A. (...)* 76. (16. sz., címlap r.); 2) *Con(ven)tus Kismartoniensis 1654.* (uo.) Megj.: egy-két latin nyelvű jegyzet. Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 1) 15,138 G/1.
633.
Philippi de Trieu Dialectica P 69
 DU TRIEU, Philippe: Manuductio ad logicam sive dialectica studiosae iuventuti ad logicam praeparandae ... Duaci, Balthasar Bellerus, 1615. – BVB
 A korban többször is kiadták.

634.

Pauli Segneri instructio confessariorum

P 70

SEGNERI, Paolo: *Instructio confessarii, sive opusculum, in quo traditur praxis cum fructu administrandi sacramentum poenitentiae ...* Reimpressum Tyrnaviae, typ. Academicis, 1697. – RMK II. 1902, OSZK

Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, A 3/70. – Eisenstadt OFM. Nr. 454/17.

2

635.

Quodlibetum Angelico Historicum

Q 1–2

HUEBER, Fortunatus; HAFNER, Johann Christoph: *Quodlibetum angelico-historicum. Omnes sunt administratorii spiritus, in ministerium miſi propter eos, qui haereditatem capiunt salutis. Haeb. I. v. 14. Imateriales, Immortales, Sublimes, Illimes, Subtiles, Incorporei, Innumeri, Incomparabiles ...* Quibus omnibus praeest S. Michael Archangelus ... educit et producit Devotissima Electoralis Coloniensis Eiusdem S. Archangeli Con-Fraternitas in Castro Bergensi, prope Monachium, Bavariae Metropolim, nuper erecta fundata, et propagata. Augustae Vindel., ex typ. Sebastiani Hauseri, 1697. – BVB

Mai lelöhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 15,528 J/6.

636.

*Quatuor Evang(elia) acta Apost(olorum) Epist(olae)**Pauli*

Q 3

Több kiadás is szóba jöhet, például ez:

BIBLIA. N. T. Sanctum Jesu Christi Evangelium. Secundum Matthaeum, Secundum Marcum, Secundum Lucam, Secundum Joannem. Acta Apostolorum. Pauli Apostoli Epistolae. Epistolae Catholicae. Apocalypsis beati Joannis Apostoli. Antwerpen, Johannes Steelsius, 1546. – ÖBV

637.

Quadrijugus Pastoralis

Q 4

QUADRIGA Pastoralis: qua ad Deum et Proximum per ss. missae sacrificium, et officium divinum ... Viennae Austriae, typ. Joann. Bapt. Hacque, 1673. – ÖBV

Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, A 3/71. – Eisenstadt OFM. Nr. 455/24.

R

638.
Rituale Wirtembergense (?) antiquo R 1
Nem sikerült azonosítani.
639.
Romani Hye (!) de Jux agendi antiquor(um)
Religiosorum R 2
HAY (Haye), Romanus; SCHOPPE, Caspar, ed.: Astrum Inextinctum, sive Jus Agendi antiquorum Religiosorum Ordinum, pro recipiendis suis Monasteriis et Bonis Ecclesiasticis, per S. C. Mtis (= Scioppium Casparem) Edictum Generale, vel Jus Belli, etc. restituendis: demonstratum a Romano Hay. Coloniae, Petrus Henningius, 1636. – GBV
640.
Rituale Romanum R 3
A rituálé kiadása nem azonosítható, 1614-es első kiadása után többször is megjelent.
641.
Rituale Salisburgense R 4
RITUALE Salisburgense: ad usum Romanum accommodatum, autoritate et iussu ... Domini Paridis, Archiepiscopi Salisburgensis, Apostolicae sedis Legati, etc. Salisburgi, Christophorus Katzenbergerus, 1640. – BVB
További kiadása: Salzburg 1657, 1686, 1716.
642.
Rituale Pasaviense R 5
AGENDA seu Rituale Passaviense: ad usum Romanum accommodatum. Autoritate et Iussu ... Domini Wenceslai Episcopi Passaviensis, Sac. Rom. Imperii Principis Comitum de Thun, etc. Passavii, Georg Höller, 1665. – BVB
Több kiadása is volt a korban.
643.
Rituale Faurinense R 6
RITUALE Jaurinense sive formula agendorum in administratione sacramentorum ac caeteris ecclesiae publicis functionibus adinstar ritualis Strigoniensis. Viennae Austriae, typ. Joann. Van Ghelen, 1702. – RMK III. 4335, OSZK
Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, S 54/52. – Eisenstadt OFM. 256.
644.
Rudolphi a Tossignano (!) directorium (!)
Concionatorum R 7–8
NICOLAUS de Byarto; TOSSIGNANO, Rodolphus, ed.: Dictionarium concionatorum pauperum auctoris incogniti. In quo materiae omnes, concionatoribus pernecessariae, ad totius anni Euangelia tam dominicalia, quam festiua accommodandae, suppeditantur, et instar locorum communium secundum virtutes et vitia proponuntur. A F. P. Rodolpho a Tossignano franciscano ... e tenebris erutum, et ... in lucem editum. Coloniae, Arnold Quentel, 1602. – ICCU
Más kiadásai is ismertek: Konstanz, Leonhard Staub, 1600; Freiburg am Breisgau, Martin Bökler, 1602 – de Kismartonban valószínűbb egy kölni kiadás.
645.
Rudolphi Snellij Coment(arius) in Dialectic(ticam) R 9
SNELL, Rudolph: Commentarius ... in Dialecticam Petri Rami ... Accessit tractatio ... de praxi logica ... Adiectae sunt ... Commonefactiones et regulae Rudolphi Goclenii de ratione disputandi. (Tractatio ... de usu et exercitatione logica ...) Herbornae, Ch. Rab, 1587. – VD16 S-6818
Poss.: 1) *Conv(entus) Kismart(oniensis) 1660.* (címlap r.); 2) *Sum Zachariae Vogelij Ludimoderatoris in Pottendorff* (16/17. sz., uo.) Megj.: a kötéstáblában latin nyelvű kézírattörödékek és egy német nyelvű papírkézirat van.
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 14,894 E/4.
646.
Rudolphi Gocleni Problemata Gramma(tica) R 10
GOCLNIUS, Rodolphus: [Problematum grammaticorum.] Tom. II. Argentorati, Lazari Zetzneri, 1602. – BVB
Poss.: *Ex libris Joanni Altmann 1650.*
Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, S 53/44-2. – Eisenstadt OFM.
647.
Rituale Sacramentorum R 11
RITUALE sacramentorum Romanum Gregorii Papae XIII. Pont. Max. Iussu editum. Romae, s. typ., 1584. – ICCU
A korban többször is megjelent.
648.
Renati Haensei Tyrocinium militiae Sacr(ae) R 12–13
HENSAEUS, Renatus: Tyrocinium militiae sacrae et religiosae ... Brunae, impr. Bartholomaeus Albertus Auriga, 1607. – BVB
Poss.: *Con(ven)tus Kismart(oniensis)* (17. sz., címlap r.); *Conuentus Kismart(oniensis) Anno (Chri)sti 1656.* (hátsó kötéstáblán belül); 2) *Con(ven)tus Soproniensis (?) 1624 (?)* (címlap r.); 3) *Concessum Ad Vsum fr. B. E.* (hátsó előzéklap v.)
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 14,598 B/12.
649.
Regula confraternit(at)is SS. Trinitat. Germ(anice) R 14
Nem sikerült azonosítani.

650.
Rainerij Snoy Govani (!) Psalterium paraphrasibus illustratum R 15–16
SNOY, Reinier: Psalterium, paraphrasibus illustratum: serua-
ta ubique ad uerbum Hieronymi translatione. Raynerio Snoy-
goudano Autore. Parisiis, Arnoldus et Carolus Les Angeliers,
1540. – K10plus
A korban többször is kiadták.
651.
Ruperti Gansler R 17
GANSLER, Rupert: Lugenschmid, das ist: Unter dem Schein
der Warheit verborgenen anjetzo aber entdeckter Welt-Betrug,
Dem günstigen Leser Zu dem Predig-Ambt, mit Biblischen
Historien, neuen Concepten, Theologisch- und Philosophi-
schen Discursen; Mathematisch- Juridisch- und Medicinali-
schen Anmerckungen, Politischen Staats-Reglen, seltzamen
Begebenheiten, und denckwürdigen Sinn-Bildern ... Theil
1–3. Augsburg, Johann Caspar Bencard, 1697–1700. – VD 17
12:108104E
652.
Roberti Belarmini de Ascensione mentis in Deum R 18
BELLARMINO, Roberto: De ascensione mentis in Deum
per scalas rerum creatarum opusculum ... Coloniae, Joannis
Kincki, 1617. – SWB
Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937)
ismert. Jelzet: 14,091 A/3.
653.
Ejusdem de arte bene moriendi R 19
BELLARMINO, Roberto: De arte bene moriendi libri duo ...
Coloniae Agrippinae, apud Bernardus Gualterus, 1620. – BVB
A korban többször is kiadták.
654.
Ejusdem de 7. verbis in Cruce prolatis R 20
BELLARMINO, Roberto: De septem verbis a Christo in cru-
ce prolatis libri duo ... Duaci, Balthasar Belleri, 1627. – GBV
Poss.: *Ex libr(is) Andreas Keczer de Lipócz. Viennae 1631.*
Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937)
ismert. Jelzet: 14,046 A/1.
655.
Ejusdem contro(ersia) Generalis de Summis Pontificibus R 21
BELLARMINO, Roberto: Tractatus de potestate summi
pontificis in rebus temporalibus ... adversus Gulielmum Bar-
claium. Coloniae Agrippinae, Bernardus Gualtherus, 1610. –
BVB
Másik kiadása: Róma 1610, Köln 1611, München 1712.
656.
Rosarium beatae Virginis Rhitnice (?) R 22
LANGEN, Rudolph von: Rosarium virginis beatissime glo-
riosissimque dei matris Marie, ad virum egregium M. Petrum
Rincum utriusque iuris doctorem ... Münster, Dietrich Tzwy-
vel d. Ä., 1520. – BVB
657.
Regula S. Patris Francisci cum expositione Lat(ine) R 23–26
Több kiadás is szóba jöhet, lásd még Nr. 189. E 21., Nr. 306. H
24., Nr. 309. H 29.
658.
Regula S. Patris Francisci cum expositione Germ(anice) R 27
Esetleg a Nr. 181. E 9. egy másik példánya.
659.
Regula S. Patris Francisci Hung(arice) R 28–30
FRANCISCUS de Assisi: Sz. Ferencz regulaja, testamento-
maval edgyütt magyar nyelven, mellyet az apostoli szék javal-
lott és meg-erössitet es egynehany tanuság. A szerzetes életnek
méltóságárúl és hasznárúl, mely a Sz. Evangelium szerint a sze-
génységben, tiszta életben és engedelmisségben fundáltak.
Es most viszont újonnan tiszt. P. Dionysius Snajder Magyar
Országí Böldogságos Szűz Mária Provinciájának Minister
Provinciálisa akarattyábúl kinyomtatott. Nagy Szombat-
ban, Róden György által, 1713. – Petrik II. 779, SZTE KK
660.
Regula S. Patris Francisci Slavon(ice) R 31
FRANCISCUS de Assisi; SCHNEIDER, Dion: Regula
Bratruw Menssych Swateho Otca Francissku na rozmnitedlnv
wedle Wlasti nasseg gazyk- obrácena, z Vsylowanjm otca
Dionysiusa Vherskeg Provinciáé B. P. Marie Provincial
Vnizenyho. W Trnawe. typ. acad., 1713. – Petrik IV. 81, OSZK

**SZ. FERENCZ
REGULAJA,
TESTAMENTOMA-
VAL EDGYÜTT MA-
GYAR NYELVEN:**

Mellyet
Az Apostoli Szék javallott és
meg-erősített

ES EGYNEHANT
TANUSAG.

A'Szerzetes életnek méltóság-
gárúl és hasznárúl; melly a' Sz.
Évangeliom szerint a' Izegeységben,
tisztá életben, és engedelmeiség-
ben fundáltak.

Es most visszont léjonnán Tiszt. P.
**DIONYSIUS
SNAJDER**

Magyar Országai Boldogságos
úsz MARIA Provinciájának Mini-
ster Provinciálissa akarattjából ki-
nyomtatattott.

*Nagy Szombathán, Az Académia birtkával
Róden György által 1713-Esz.*

41a-d. Franciscus de Assisi: Sz. Ferencz regulaja,
testamentomával edgyütt magyar nyelven
(Nagyszombat, 1713)

S

661.
Sebastiani Bardus Comment(arii) in 4 Evang(elistas) S 1
BARRADAS, Sebastião: Commentaria in concordiam et
historiam quatuor evangelistarum ... Moguntiae, Hermannus
Mylius, 1640. – ÖLB
A korban többször is kiadták.

662.
*Ejusdem Comment(aria) in Concordiam et Historiam
Evangelicam* S 2
BARRADAS, Sebastião: Commentaria in concordiam et his-
toriam evangelicam. Moguntiae, Balthasarus Lippius, 1601–
1612. – ÖNB

663.
Ejusdem itinerarium filiorum Israel ex Aegypto S 3
BARRADAS, Sebastião: Itinerarium filiorum Israel ex
Aegypto in Terra repromissionis ... Antverpiae, Hieronymus
Verdussen, 1621. – UniCat
Poss.: *Conventus Ferreae Civitatis* (17. sz., címlap r.) Megj.: a
kötet végén tartalmi jegyzetek vannak.
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,857 N/4.

664.
Silvij Insulani Florilegiu(m) S 4
INSULANUS, Sylvius; DOMINICUS, Nanus Mirabellius;
AMANTIUS, Bartholomaeus; LANGE, Josephus; TORTI,
Franciscus: Florilegii magni seu Polyanthae floribus novis-
simis sparsae libri XX. Opus praeclarum, suavissimis cele-
briorum sententiarum, vel Graecarum, vel Latinarum floscu-
lis refertum ... Francofurdi et Argentorati, sumpt. haer. Lazari
Zetzneri, 1624. – ÖNB
A korban többször is kiadták.

665.
Sermones variorum S. S. Patrum S 5
Nem azonosítható.

666.
Speculum Laicorum seu Jus civile S 6
Talán ez:
SÁNCHEZ DE ARÉVALO, Rodrigo; FONTECHA, Fer-
dinandus de: Speculum humanae vitae, in quo quid discu-
tiuntur commoda et incommoda, dulcia et amara ... Omnium
statuum: Opus tam laicis quam clericis ... necessarium. Argen-
torati, Lazarus Zetznerus, 1606. – ÖBV
Az először 1468-ban, Rómában megjelent művet többször is
kiadták.

42. Sebastião Barradas: *Itinerarium filiorum Israel ex Aegypto...* (Antwerpen, 1621)

667.
Sermo S. Norberti Episcopi Magdeburgensis. S 8 (!)
HIRNHAIM, Hieronymus: S. Norberti Archiepiscopi
Magdeburgensis, Candissimae Religionis Canonorum Prae-
monstratensium Fundatoris Patriarchae Sermo ad eosdem
Praemonstratenses Filios quondam dictus et scriptus ... Praga,
apud Georgium Czernoch, 1676. – SBB

668.
*Stanislai Kobiersiczke de obsidione Clarimontis
Csestokhoviensis (!)* S 9
KOBIERZYCKI, Stanislaw: Obsidio Clari Montis Czes-
tochoviensis: Dei Parae Imagine, A. D.ivo Luca De Pictae. In
Regno Poloniae Celeberrimi. Ab Exercitu Suecorum, Duce
Burchardo Mellero Generali Legato. Dantisci, Georgius För-
sterus, 1659. – ÖNB

669.
Sermones Italici § 10
Talán ez:
RAZZI, Serafino: Giardino d'esempi, overo Fiori delle vite de' santi ... Venetia, appr. Domenico Imberti, 1618. – ICCU
Poss.: *Con(ven)tus Kismarton(iensis) 1654.* (címlap r.) Megj.: a kötetben kézírásos bejegyzések vannak.
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,055 F/7.
670.
Statuta Generales Ordinis minor(um) § 11
Nem tudni, hogy az összeírók melyik generális káptalan határozatait akarták feltüntetni.
Lásd Nr. 14. A 14., Nr. 15. A 15., Nr. 601. P 33.
671.
Seniorum 24 Apocalipsis varia documenta § 12
Nem sikerült azonosítani.
672.
Sebastiani Henrici Penzingen conceptus na(tur)alis super dominicas totius Anni § 13
PENZINGER, Sebastian Heinrich: Bonus ordo triplicis formatae concionis omnes dominicas totius anni: in quibus in exordio assumptum thematis, aptissimis S. Scripturae textibus, dein selectissimis SS. Patrum et Ecclesiae Scriptorum sententiis, ut immobilibus Veritatis columnis fulcitur; in confirmatione thematis assumpti varietas conceptuum ex diversis autoribus conquisitorum adfertur, ex quibus Epilogus a quovis facile eruitur ... Solisbaci, Johann Leonhard Buggel, Abraham Liechtenthaler, 1692. – GBV
Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, A 1/84. – Eisenstadt OFM. Nr. 132.
673.
Ejusdem conceptus morales in festa totius anni item de Encomijs B. V. § 14
PENZINGER, Sebastian Heinrich: Bonus ordo triplicis formatae concionis moralis in omnia festa sanctorum in Amplissima Dioecesi Passaviensi celebra per totum Annum. In Exordio Thema assumptum ... In fine accessere Encomia B. Mariae Virginis ... Noribergae, sumpt. Johannis Leonhardi Buggelii, 1717. – HBZ
Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, S 55/64-2. – Eisenstadt OFM. Nr. 429.
674.
Ejusdem additamentu(m) super D(omi)nicale § 15
PENZINGER, Sebastian Heinrich: Additamentum Quadrupartitum Super Omnes Dominicas Triplicis Concionis Boni Ordinis Totius Anni: In quo Praeter Novos Et Raros Conceptus, qui Sacrae Scripturae Dictis ... fulciti sunt ... Noribergae, Johann Leonhard Buggel, 1700. – GBV
675.
Speculum magnor(um) Exemploru(m) § 16
MAIOR, Johannes: Magnum speculum exemplorum ex plusquam Sexaginta Auctoribus, Pietate, Doctrina et Antiquitate venerandis, variisque historiis ... Domini 1480. vixisse deprehenditur ... Duaci, ex off. Baltazaris Belleris, 1603. – HBZ
A korban többször is kiadták.
676.
Speculum Spirituale Religiosorum § 17
Talán ez:
WATTON, John: Speculum spiritualium: in quo non solum de vita actiua et contemplatiua: verum etiam de viciis, quibus humana mens inquinatur, ac virtutibus quibus in deum accenditur perpulchre tractatur; omnibus pie viuere cupientibus vile: religiosis tamen summe necessarium ... Paris, Wolfgang Hopyl, 1510. – DNB
677.
Sixti Sartorij Miltenberger Controv(ersia) § 18
SARTORIUS, Sixtus (Miltenberger): Causae motivae, ob quas Sixtus Sartorius, alias Miltenberger, Anspacensis Fr. I.V.D. Cathedralis Passau, Ecclesiae Canonicus, deserta lutherana, (in qua natus et educatus fuit) secta, catholicam, sacrosanctis scripturis vere fundatam ... religionem amplexus est, et profitetur: anspachii, 18. iunii, anno 1600 a ... principe ... Georgio Friderico Marchione Brand. etc. ... per consistorii ecclesiastici praesidem, et assessores, huius suae migrationis, ac conversionis rationes ut redderet, cum iuberetur, fideliter conscriptae ... Ingolstadii, off. typ. Ederiana, apud Andream Angermarium, 1602. – GBV
Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 15,509 J/5.
678.
Stephani Szallay Controv(ersia) Hung(arice) § 19
PÁZMÁNY Péter: Io nemes Varadnak gyenge orvoslása mellyel Sallai Istvan pap, püspöki plebanos, gyógyitgattya farkasmarásból esett sebeit Bihar vármegyének, es óltalmazza a Szent Irásrúl és ecclesiárúl írt könyvét az esztergami erseknek. Posenban, typ. Societatis Jesu, 1630. – RMNy 1485, OSZK
679.
Stanislai Hosij Confes(sio) Cathol(icae) fidei § 20
HOZJUSZ, Stanislaw: Confessio catholicae fidei christiana: vel ... Explicatio quaedam confessionis, in Synodo Petricoviensi,

- a patribus Provinciarum Gnesnensis, et Leopoliensis in regno Poloniae factae, Anno Domini 1551. Viennae Austriae, excud. Michael Zimmerman, 1561. – ÖLB
 Poss.: 1) *Diß Bueck Ist von dem Holzhauß Reissing Kaufft worden deswegen es hiefüren darpej pelieben soll Anno 1569.* Hans H. *Gerichtschreiber zu Kbelhain ppria*; 2) *Serui Io(ann)j Vnspeckhio plebano nunc temporis in Reising Anno 1571.* (elülső kötéstábla, belül)
 Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 15,889 N/7.
680.
Sebastianni Castilionis dialogor(um) sacror(orum) lib(ri) 4. S 21
 CASTELLIO, Sebastian: Dialogorum sacrorum libri quatuor ... Praegae, in off. Georgii Jacobidae Dacziceni, 1602. – Rudomino, Tschechischer Verbundkatalog
 Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14.443 B/6. (= ? Moszkva, Rudomino Idegenyelvű Könyvtár. Jelzet: 625462. (moszkvai))
 Poss.: 1) (...) 1611. (címlap r.); 2) *Conventus Ferripolensis 1660.* (uo.)
681.
Stephani Binet de Amore in Christum S 22
 BINET, Étienne; LAMORMAIN, Henri: Magnes amoris efficacissime trahens cor humanum ad Jesu Christi dilectionem, et vitae huius felicitatem. Viennae Austriae, apud Mariam Rictiam viduam, 1636. – BVB
 Poss.: *Adm(modum) R(everen)do Patri in Ch(ris)to P(at)ri Kopsani [= Kopsányi Márton] Interpres, qui eius se commendat Sacrificijs dabat 1636.* (Lamormain saját kezű beírása.)⁵⁴⁴
 Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, A 3/103. – Eisenstadt OFM. Nr. 939/25.
682.
Summa Th(eo)l(o)giae Lutheranae S 23
 Nem sikerült azonosítani.
683.
Sylvestri Frangipan de Miraculis imaginis S. Dominici S 24
 Nem sikerült azonosítani.
684.
Speculu(m) vitae humanae ignoti Authoris S 25
 Több szerző műve is lehet, de talán Sánchez de Arévalo 15. században megjelent műve (nincs címlap, így az összeírók nem találhatták a szerzőt, aki így lett „ignotus”):
 SÁNCHEZ DE ARÉVALO, Rodrigo: Speculum vitae humanae ... Augsburg, Günther Zainer, 1471. – Sajó-Soltész 2958, ÖBV
 Az elkövetkező évszázadokban többször is kiadták.
685.
Speculum Miraculor(um) S. S. Eucharistiae S 26
 LEUCHT, Valentin: Speculum miraculorum ss. eucharistiae oder historische Beschreibung, vieler ... Wunderwercken, welche bey dem hochwirdigsten Sacrament deß Altars ... geschehen ... Mayntz, Caspar Behem, 1590. – ÖNB
 Másik kiadása: 1592, 1598.
686.
Speculu(m) physios nominum (!) S 27
 PETIT DOUXCIEL, Anselme: Speculum physionomicum ... Paris, Gervais Clousier, 1648. – BnF
687.
Speculum S. Bonaventurae S 28
 BONAVENTURA da Bagnoregio: Speculum discipline viri illustrissimi Sancti Bonaventure episcopi Albanensis ordinis sancti Francisci tractans de honestate vite omnibus religiosis admodum utile. Magdeburg, in monasterio Sancti Andree per fratres sancti francisci, 1504. – BVB
 A korban igen sokszor kiadták.
688.
Saeculus distinctionu(m) Ph(i)l(osoph)iae S 29
 Nem sikerült azonosítani, talán Georg Reeb *Distinctiones philosophicae* művének valamelyik kiadása (1629 és 1701 között sokszor megjelent).
689.
Spiritualis Anima(e) cura pro octiduam exercitio S 30
 CHILESI, Dominicus; IGNATIUS de Loyola: Libellus exercitiorum sive spiritualis animae cura ex Octiduani S. Ignatii Soc. Jesu Fundatoris exercitiis extracta, diverso exercitantium statui ... accomodata ... Styrae, typ. Francisci Zachaei Auinger, 1695. – ÖBV
690.
Stephani Tarnoczzy libellus infirmor(um) hung(arice) S 31
 TARNÓCZY István: Holtig-valo baratsag. Avagy mi módon kellessék az beteg, és halálra vált embert, avagy meg-sentenciázott bünöst segiteni. Mellyek mind egésségesek, s mind betegek nagy hasznára magyarázott, és öszve szerzett. A Jesus zászlója alatt vitézkedő Mellyet mind egésségesek, s mind betegek nagy hasznára magyarázot, és öszve szerzet ... Nagy-Szombatban, acad. böt. Srensky Matyas által, [1680–1682]. – RMK I. 1606, OSZK
 További kiadásai: Kolozsvár 1689, Nagyszombat 1695, 1722.
691.
Ejusdem libellus Hung(arice) S 32
 Tarnóczy István magyar nyelvű „libellus”-a (tizenkettédét) nem azonosítható, fél tucat műve is szóba jöhet.

⁵⁴⁴. Említi: WEISS 1980, 149.

692.

Sylvestri Mauri quaest(tiones) ph(i)l(osoph)iae S 33–35
 MAURO, Sylvestro: Quaestionum philosophicarum ... Liber primus: continens quaestiones logicas. Romae, typ. Ignatii de Lazeris, Francisci Monetae, 1658. – ICCU
 Másik kiadása: 1670.

MAURO, Sylvestro: Quaestionum philosophicarum ... Liber secundus: Continens quaestiones physicas de ente naturali in comunioni, eius Principijs causis proprietatibus. – Liber quartus: Continens quaestiones physicas de mistis inanimatis, animatis in libros meteorologicos, de Anima, 6 quaestiones physicometafysicas de ente immateriali, hoc est de anima rationali ... Romae, typ. Ignatii de Lazeris, Francisci Monetae, 1658. – ICCU

Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 14,094 A/3.

MAURO, Sylvestro: Quaestionum philosophicarum ... Liber tertius: continens quaestiones physicas de mundo, caelo, de generatione, corruptione, de elementis, eorumque virtutibus motuius. Romae, typ. Ignatii de Lazeris, typ. Francisci Monetae, 1658. – ICCU

Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,528 B/10.

693.

Sulpitij Severij Hist(oriae) Sacrae ab exordio mundo usque sua tempora S 36
 SULPICIUS Severus: Historiae sacrae a mundi exordio ad sua usque tempora deducta libri duo. Accedunt eiusdem auctoris reliqua, quotquot extant, opera ... Coloniae, apud Antonium Hierat, 1600. – VD16 S-10125, VD16 S-10126
 Poss.: [...] *Georgij Gremb[...]* (17. sz., címlap r.)
 Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: [14,043 A/1.]

(Coll. 1.) HAYMO Halberstadensis: Historiae sacrae epitome, sive de christianarum rerum memoria libri decem. Adiunctis Petri Galesini notationibus ... Coloniae, apud Antonium Hierat, 1600. – SWB

T

694.

Theodosij Trebelli prompt(uarium) linguae latinae T 1
 TREBELLIO, Teodosio: Latinae linguae universae promptuarium, ex diuersis ac optimis quibusque autorib. summa cum diligentia et fide nunc primum, ad studiosorum pariter atque doctorum utilitatem concinnatum: omnib. qui unquam hactenus sunt ab alijs collecti Dictionariis multo locupletius ... Ps. 1–2. Basileae, Johannes Oporinus et Robert Winter, 1545. – SBB

695.

Thomae Tamburini opera omnia moralia T 2
 TAMBURINI, Tommaso: Opera Omnia. [3] Iuris Divini, Naturalis, et Ecclesiastici, Expedita Moralis Explicatio Complectens Tractationes Tres: De Sacramentis, quae sunt de iure divino. De Contractibus, quos dirigit ius naturale. De Censuris et Irregularitate, quae sunt de iure ecclesiastico. Accedit Tractatus Bullae Cruciatæ, ... etiam opusulum inscriptum Germana Doctrina Tamburini ... Lyon, sumpt. Laurentii Anisson, 1669. – BVB
 Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, A 2/139-2-3. – Eisenstadt OFM. Nr. 334/48.

696.

Thomae Aquinatis catena aurea in 4 Evangelii T 3
 THOMAS de Aquino: Cathena vere aurea. Opus ... in quatuor Euangelia subtilissimo vinculo connexa. Parisiis, Johannes Parvus, 1517. – BnF
 Poss.: *Conventus Kismartoniensis.* (17. sz., címlap r.)
 Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,730 L/7.

697.

Thomae Buccelinj Dominicales T 4
 BUCELLENUS, Thomas: Actaeon Evangelicus, oder Evangelische Waidkunst. Das ist: Sonntägliche Predigen, Worinnen die Sünder mit dem Netz deß Göttlichen Worts, mit den Spür-Hunden unterschiedlicher sinnreicher Concept, und Moralischen Gemüths-Verfassungen, mit dem Jägerhorn der sittlichen Lehrsprüch der HH. Vätter die Seelen der sündigen Menschen, in den Scherm der Göttlichen Gnaden eingetrieben, und durch bewöglliche, anmütige, und hertzrührende Discurs Von dem Weeg deß Verderbens abgehalten, und hingegen auff den rechten und wahren Fueßstaig der Seeligkeit gelaitet werden. Allen und jeden Pfarrherrn, Predigern unnd eyffrigen Seelen-Jägern zu sonderbahren Trost und Nutzen mit grosser Mühe und Embsigkeit in drey und fünfftzig Sonntägliche Predigen verfasst, unnd durch offnen Druck ans Taglicht gegeben. Auch mit guten Beobachtungs Registern versehen, und mit grossem Fleiß außgefertiget. München, Johann Jäcklin, 1685. – VD17 12:197300

698.
Ejusdem Festivale Germ(anice) T 5
BUCELLENUS, Thomas: Agnus Triumphans et Gloria Sanctorum. Das ist: Dienst-schuldige Lob- und Ehren-Predigen, auff die Hochfeyerliche Fest-Täg deß Jahrs, und auff die vornehmste Solemniteten der lieben Heyligen und Außgewählten Gottes gerichtet ... München, durch Johann Jäcklin, 1686. – VD17 384:717689K
699.
Thomae Henrici catena biblica T 6
HENRICI, Thomas: Catena Biblica, hoc est, moralis doctrina e continuis Scripturae S. verbis libri quatuor. In quibus, praeter generalia et specialia cuiuscunque status et conditionis hominum officia, virtutes, vitia, fortunae bona, ac finem ultimum; complures alii Fidei articuli, praesertim controversi, perspicua methodo traduntur. Lucernae, typ. Davidis Haut, 1642. – ÖBV
700.
Thomae Carvae de Gente hybernica T 7
CARVE, Thomas: Lyra sive anacephalaeosis Hibernica, in qua de excordio, seu origine, nomine, moribus, ritibusque gentis Hibernicae succincte tractatur. Cui quoque accessere annales ejusdem Hiberniae nec non rerum gestarum per Europam ab Anno 1148 usque ad Annum 1650 ... Ed. secunda. ... Sulzbaci, sumpt. Michaelis et Johan. Friderici Endterorum, typ. Abrahami Lichtenthaleri, 1666. – ÖNB, EstBibl. Nr. 1352
Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer V. Kasten BB. Regal 6/I. Jelzet: Nr. 6618.
701.
Tobiae Hendschelij discursus sup(er) magnificat T 8
INCHINO, Gabriele; HENDSCHELE, Tobias, transl.: Schöner Außführlicher Tractat von den letzten dingen deß Menschen; Prediche sopra i quattro novissimi; Als von dem Todt, Jüngsten Gericht, Höll unnd ewigen Leben ... Ingolstatt, durch Andream Angermeyer, 1606. – BVB
A korban többször is megjelent.
702.
Ejusdem conceptus sup(er) magnificat T 9
JOHANNES de Carthagera; HENDSCHELE, Tobias, transl.: Zweintzig schöner außführlicher Concept, uber der glorwürdigsten Himmel Königin Mariae ... Ingolstadt, in der Ederischen Truckerey, bey Elisabeth Angermayerin, 1617. – GBV
Poss.: *Conuentus Kismartoni(ensis)*. (17. sz., elülső kötetáblán belül; címlap r.)
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,374 H/5.
703.
Ejusd(em) Cronica F. F. Minor(um) T 10
HENDSCHELE, Tobias, transl.: Englischen Liebbrennenden S. Francisci Ordens Relations Continuation, oder Volführung angedeuter Excellentz, und Fürträffigkeit in nechst außgefertigter Relation von deß Königreichs Voxu in japonischem Keyserthumb gottselige Bekehrung ... colligiert ... auß dem grossen Chronico ... Francisci Gonzagae ... und Francisco de S. Columbano ... und andern bewehrten Authorn, ... Ingolstatt, in der Ederischen Truckerey, bey Elisabeth Angermayerin, Wittib., 1617. – SWB
704.
Th(eo)l(og)ia Moralis Scripta T 11
Nem azonosítható.
705.
Thomae Balaffy (!) Apollogia p(ro) Clero Regni Hungariae T 12
BALÁSFY, Tamás: Apologia pro clero, et aliis catholicis Hungariae, sive refutatio libelli, cui titulus est, querela Hungariae, qui causas belli Hungarorum, adversus Ferdinandum secundum, electum romanorum imperatorem semper augustum, Germaniae, Hungariae, Bohemiae, regem, etc. Clerum, ac alios catholicos esse, confinxit ... Viennae Austriae, apud Gregorium Gelbhaar, 1620. – RMK III. 1279, OSZK
706.
Thomae Stapletony (!) prompt(uarium) contra haer(eses) T 13–15
STAPLETON, Thomas: Promptuarium catholicum ... Coloniae Agrippinae (?), in off. Birckmannica, sumpt. Arnoldi Mylii (?), 1602 (?) – ÖLB
Supralibros: *B. F. A. 1607*.
Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 14,860 D/9. (Coll. 1.) STAPLETON, Thomas: Promptuarium catholicum, ad instructionem concionatorum contra nostri temporis haereses ... Coloniae Agrippinae, in off. Birckmannica, sumpt. Arnoldi Mylii, 1602. – SWB
STAPLETON, Thomas: Promptuarium catholicum, ad instructionem concionatorium contra nostri temporis haereses ... Coloniae Agrippinae, in off. Birckmannica, sumpt. Hermanni Mylii, 1614. – SWB, EstBibl. Nr. 494
Poss.: *Sum Joannis P. Szalay*. (17. sz., előzéklap)
Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 15,207 G/4.
707.
Ejusdem sup(er) Evang(elia) pro(mp)t(uarium) T 16–20
STAPLETON, Thomas: Promptuarium morale super evangelia dominicalia totius anni. Pars hyemalis. Antverpiae, in off. Plantiniana, apud viduam et Joannem Moretum, 1593. – ÖLB

Poss.: *Ex lib(ris) Andr(eae) Langij (i)614.* (címlap r.)
 Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937)
 ismert. Jelzet: 14,325 A/13.

STAPLETON, Thomas: *Promptuarium morale super evangelia dominicalia totius anni: ad instructionem concionatorum. Reformationem peccatorum. Consolationem piorum, ex Sacris Scripturis, SS. Patribus, et optimis quibusque auctoribus studiose collectum. Pars Hyemalis. Coloniae Agrippinae, off. Birckmannica, Hermann von Mylius, 1615.* – GBV

Poss.: *Hunc librum comparavit Viennae P. Joannes Baptista Nitriensis per magnificum D(omi)num D(omi)num Franciscum Beclönicz (?) et pro communi usu patrum concionatorum Anno 1621.*⁵⁴⁵

Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, A 2/64. – Eisenstadt OFM. Nr. 287.

708.

Testamentu(m) spirituale T 21

Talán ez:

SCUPOLI, Lorenzo; CASTAÑIZA, Juan, de: *Pugna Spiritualis. Sive De Perfectione Vitae Christianae. Tractatus aureus ... Acceßit Testamentum Christiani hominis, et Assecuratio salutis aeternae, quoad licet. R. P. Antonii Sucquet, e Soc. Jesu. Editio novissima ad exemplar Hispanicum auctoris castigata, et aucta. Herbipoli, Johannes Volmarus, 1626.* – VD17 12:102091K

Másik kiadása: 1641.

709.

Thomae Hugonis de Prato conc(ionum) de SS. T 22

HUGO de Prato Florido; OONSEL, Willem van: *Prati Floridissimi concionum de sanctis, sive locorum communium, in quibus conceptus Scripturales verii excitantur, et festis sanctorum applicantur ... Pars prima. Antverpiae, apud Petrum et Joannem Belleros, 1617.* – OSZK

Poss.: 1) *Conventus Eisenstadiensis [alatta:] Kismartoniensis (?)* (17. sz., címlap r.); 2) *Adm. [...] liber Anno 1629.*

Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 15,167 G/2.

710.

Thomae Aquinatis Theol(ogiae) Summae compend(ium) T 23

THOMAS de Aquino: *Summa theologica S. Thomae Aquinatis, divinae voluntatis interpretis, ordinis praedicatorum: in qua ecclesiae catholicae doctrina universa ... Lugduni, sumpt. Irenaei Barlet, 1655.* – BnF, EstBibl. Nr. 251

Poss.: *Collegij Leopoldini Soc. Jesu in [...]* (17. sz., címlap)

Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 15,846 N/2.

(Coll. 1.) THOMAS de Aquino: *Prima secundae partis summae theologicae S. Thomae Aquinatis. Divinae voluntatis interpretis, ordinis praedicatorum. De virtutibus et vitiis in genere. De ultimo fine humanae vitae ... Lugduni, sumpt. Irenaei Barlet, 1655.* – BnF

(Coll. 2.) THOMAS de Aquino: *Secunda secundae partis summae theologicae S. Thomae Aquinatis. Divinae voluntatis interpretis, ordinis praedicatorum. Opus plane aureum ... Lugduni, sumpt. Irenaei Barlet, 1655.* – BnF

(Coll. 3.) THOMAS de Aquino: *Tertia pars summae theologicae S. Thomae Aquinatis. Divinae voluntatis interpretis, ordinis praedicatorum. Cum supplemento, eoque centesima quaestione aucto: De Christi incarnatione, et de iis quae ipse egit atque passis est ... Lugduni, sumpt. Irenaei Barlet, 1655.* – BnF

711.

Th(eo)l(og)ia de Deo Uno et Trino T 24

Több szerző műve is lehet.

712.

Thomae Cajetanij Sum(m)ula casuu(m) ite(m)

Ientacula 12 T 25

CAJETAN, Thomas: *Summula reverendiss. dn. Thomae de Vio Caietani ... perquam docta, resoluta, ac compendiosa, de peccatis. Lugduni, apud Gasparem a Portonariis, 1565.* – ÖBV

Poss.: *Ex libris Math(iae) Gündler (...)* *Parochi in Forchtenau 1611. (?)* (hátsó kötéståbla)

Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,194 A/6.

(Coll. 1.) CAJETAN, Thomas: *Ientacula Reverendiss. dn. Thomae de Vio Caietani ... praeclarissima LXVIII. notabilium sententiarum Novi Testamenti literalis expositio, in duodecim capita distincta, quae totidem Ientacula Novi Testamenti, ratione operis initio reddita, inscribuntur. Lugduni, apud Gasparem a Portonariis, 1565.* – ÖBV

713.

Thomae a Campis Cognomento Malleoli de perfectione Religiosa T 26

THOMAS a Kempis: *Opera Thomae a Campis, cognomento Malleoli ... recognita. Tomus prior. Dilingae, Sebaldus Mayer, 1576.* – ÖNB

Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,187 A/6.

714.

Thomae Hybernici Anthologia de virtu(t)ibus et vitijs T 27

THOMAS Hibernicus (Palmeranus): *[Manipulus florum seu sententiae patrum.] Flores omnium pene doctorum, qui tum in theologia, tum in philosophia hactenus claruerunt, per Thomam Hibernicum olim summa cum diligentia collecti ac*

⁵⁴⁵. Említi: WEISS 1980, 85.

ordine alphabeticum in usum congesti. Lugduni, apud Gulielmum Rouillium, 1575. – WorldCat

Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, S 54/2. – Eisenstadt OFM. Nr. 469.

715.

Thomae Campanellae de Monarch(ia) hisp(anica) T 28
[CAMPANELLA, Tommaso: De monarchia hispanica. S. l., s. typ., s. a.]

Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, A 3/29. – Eisenstadt OFM. Nr. 216/3.

716.

Thomae a Kempis imitatio(ione) Christi T 29–33

THOMAS a Kempis: De imitatione Christi ... Antverpiae, Balthasar Moretus, 1626. – K1oplus

Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,022 A/1.

THOMAS a Kempis: De imitatione Christi. Monachii, Sebastianus Rauch, 1671. – HBZ

Poss.: „*Ex libris P. Hugolini Raksányi.*” (18/19. sz., Hárich János jegyzete.)

Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,031 A/1.

THOMAS a Kempis: De imitatione Christi libri quatuor. Venetiis, apud Pezzana, 1696. – HBZ

Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 14,041 A/1.

THOMAS a Kempis: De imitatione Christi libri quatuor. Venetiis, apud Paulum Balleonium, 1709. – WorldCat

Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,040 A/1.

THOMAS a Kempis; ERATH, Augustinus: D. Augustini Erath ... Thomae a Kempis ... De imitatione Christi libri IV. ...

Ulmae Suevorum, Joan. Gassenmayer, 1712. – SWB

Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,219 A/7.

U

717.

Valerij maxima dicta et facta

U 1

VALERIUS Maximus; LIPSIUS, Justus, not.: Valerii Maximi Dictorum factorumq. memorabilium lib. IX. ... Lugduni Bata-

avorum, apud Franciscum Hegerum, 1640. – GBV

Poss.: *Ex libr(is) Joan(nis) Altmann 1650.*

Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937)

ismert. Jelzet: 14,131 A/4.

718.

Vita SS.

U 2

Talán ezen két kiadvány valamelyike:

[BREVIS vita sanctorum. S. l., s. typ., s. a.]

Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, S 53/16. – Eisenstadt OFM. Nr. 968.

VITAE Sanctorum Sacris per singulos anni dies Meditationibus ... Moguntiae, typ. Joannis Mayer, 1701–1704.

Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, S 53/21-2-3-4. – Eisenstadt OFM. Nr. 537.

719.

Valentini Leuctij vita S. S. Germ(anice)

U 3

LEUCHT, Valentin: Vita D. Annae. Daß ist, Leben der heiligen Annae der Großmutter unseres lieben Herren Jesu Christi: Auß H. Göttlicher Schrifft und den aller bewertesten Kirchen Lehrern Colligiert, und auffs trewlichst in unsere Väterliche sprach vertiert. Freiburg inn Uchtland, durch M. Wilhelm Mäsz, 1598. – ÖBV

720.

Vita (!) Faberij Conc(iones) Dom(inicales)

et Festiv(ales)

U 4 [: áthúvva] 3 (!)

FABER, Vitus: Evangelischer Compass für die geistliche Steurleute. Christliche Seelen-Schiff-Faht durh die Angst-Wellen und Versuchung-Wogen dieser Welt. Das ist neues Dominicale, oder Sonntägliche Lehr- und Ermahnungs-Arbeit ... Würzburg, Wolfgang Moritz Endter, 1689. – BVB

Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 15,423 H/8.

721.

Vita S. S. Hungariae

U 4

Feltehetően ez:

TARNÓCZY, István: Idea coronata sive vita S. Stephani primi regis et apostoli Hungarorum ... Viennae Austriae, typ. Joannis Christophori Cosmerovi, 1680. – RMK III. 3036, OSZK Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 14,998 F/3

(Coll. 1.) TARNÓCZY, István: Princeps angelicus, sive vita S. Emerici ducis Hungariae, paucis elogiis expressa ... Viennae Austriae, typ. Joannis Christophori Cosmerovi, 1680. – RMK III. 3037, OSZK

(Coll. 2.) TARNÓCZY, István: Rex admirabilis, sive vita S. Ladislai Regis Hungariae historico-politica ... Viennae Austriae, typ. Joannis Christophori Cosmerovii, 1683. – RMK III. 3239, OSZK

722.

Vita (CHRISTI) Germ(anice) U5
Több szerző műve is lehet.

723.

Vita P. Thomae a Virg(ine) Carmel(itae) discal(ceati) U6

SANCTO-BERNARDO, Franciscus a; VISITATIONE, Isidor, übers.: Der von der Cantzel deß Beths lehrende Doctor, oder Leben deß wunderbarlichen Job dieser Zeiten deß Gottseeligen P. Fr. Thomae a Virgine, deß Baarfüsser-Ordens ... Wienn, Johann Van Ghelen, 1698. – ÖNB Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, – Eisenstadt OFM. Nr. 299. – Bibliotheca C. P. Esterházy No. Inv. 15,331 H/3.

724.

Vita S.S. P.P. U7
BONAVENTURA da Bagnoregio; NÁDASDY, Ferenc, dedic.: Vita beatissimi P. Francisci Assisiatis ... Viennae, Matthaeus Cosmerovius, 1652. – ÖBV
Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,050 A/2.

725.

Vita B. Margaritae Bellae Reg(ni) Hung(ariae) Filiae U8–9
VORTREFFLICHES Leben der seelig: Gott-geweichten Jungfrauen Margaritae Einer Königlichen Tochter Belae deß IV. Königs in Hungarn, hernach Ordens S. Dominici in dem Closter Unser Lieben Frauen, auff der so von ihr hero genannten S. Margareten-Insel, Auß Glaubwürdigen Scribenten verfasst, und in Druck gegeben ... Wienn in Oesterreich, Susanna Christina Cosmerovin, 1689. – Apponyi Hung. 1406, OSZK

43a–b. Tarnóczy István: Princeps angelicus... (Bécs, 1680)

PRINCEPS
ANGELICUS,

SIVE

VITA
S. EMERICI
DUCIS

HUNGARIÆ,

Paucis Elogijs

Expressa,

à

STEPHANO TARNOCZY,
è Societate JESU.

VIENNÆ AUSTRIÆ,

Typis Joannis Christophori Cosmerovij,
Sac. Cae. Majeft. Typographi Aulici,
Anno 1680.

726.

Victorini Strigelij de p(rae)cipuis Patriarchis Prophetis et Reg(ibus) antiqui Testament(i) U1
STRIGEL, Victorin: Orationes XXX. De praecipuis patriarchis, prophetis, et regibus, quorum historie in libris Moysis, Samuelis, Regum et Paralipomenon recitantur: quibus adiunctae sunt et quaedam aliae eiusdem authoris ... Argentorati, Bernhard Iobin, 1583. – GBV

727.

Ulnerij Hirsfelae Phrases Lat(ine) et Germ(anice) U11
ULNER, Hermann; GRUNING, Wolfgang, emend.: Copiosa supellex elegantissimarum, Germanicae et Latinae linguae, phrasium. Initio quidem ex optimis ... utriusque. Sermonis scriptoribus ... congesta ... Nunc autem ... recognita, emendata, atq; ... aucta ... Francofur. ad Moen., apud Joh. Feyerabends, imp. Wendelini Hom, 1589. – SBB

Poss.: 1) J. Harscher 1590. (elülső kötéstáblán belül); Pro Jacobo Harschero Hetingensi A(nn)o 1590. (címlap r.);

- 2) *Gothofredus Brewer* (elülső kötéstáblán belül); 3) *Gerh. Wilhelm Seemann a Maioern (?)* (uo.); 4) *Michaeli Legleri J. V. Sz. Emtus* (címlap r.); 4) *Conuent(us) Kismarton(iensis)* (17. sz., uo.) Megj.: a kötetben kézírásos bejegyzések és aláhúzások vannak.
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 14,704 C/7.
728.
Valentini Schindler de instit(utione) haebraica U 12
SCHINDLER, Valentin: Institutionum Hebraicarum libri V... Editio secunda. Witebergae, excud. haer. Johannis Cratonis, 1581. – SBB
Poss.: *Blazentinus Stimpler.* (17. sz., fol.)(4):
Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 14,462 B/7.
729.
Vita S. S. Joannis a S. Facundo U 13
EXEGESIS summaria de vita et miraculis Beati Joannis a S. Facundo Ord. Erem. S. P. Augustini, qui anno 1690 14. Octobris ... in album sanctorum relatus et a pp. Augustinianis discalceatis in ecclesia aulica Viennae sacra pompa celebratus est. Viennae Austriae, typ. Joann. Van Ghelen, 1691. – WoldCat
730.
Vita S. Petri de Alcantara U 14-15
EISNER, Maxentius: Vita S. Petri de Alcantara fundatoris et reformatoris quarundam Provinciarum Fratrum Discalceatorum Sancti Francisci in Hispania ... Viennae Austriae, Susanna Rickesin, 1669. – SWB
731.
Vincentij Bruni medit(ationes) de vita et Passione Domini U 16
BRUNO, Vincenzo; PUTZ, Matthias, transl.: Meditationes de vita et passione D. N. Jesu Christi, cum veteris Testamenti Figuris, et Prophetijs, variisque Documentis ex quoque Euan-gelio depromptis. Pars 2. De Vita et Passione D. N. Iesu Christi. Coloniae Agrippinae, in off. Birckmannica, sumpt. Arnoldi Mylii, 1598. – ÖBV
732.
Vita S. Fran(cisci) Xaverij Croat(ice) U 17
Nem sikerült azonosítani.
733.
Vita S. S. Ignatij Lojola U 18
Több kiadvány is lehet, talán Pedro de Ribadeneyra vagy Giovanni Pietro Maffei életrajza.
734.
Vita et Virtutes S. Augustini Eccles(iae) Doctoris U 19
MÜLLER, Nebridius: De vita et virtutibus augustissimi ecclesiae doctoris S. Augustini, libri duo ... Viennae Austriae, excud. Matthiaeus Cosmerovius, 1648. – ÖBV
735.
Virgilij Maron(is) opera U 20
VERGILIUS Maro, Publius: Opera. Lugduni, Antonius Vincentius, 1551. – BVB
Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,524 B/10.
736.
Vita S. P. N. Francisci U 21-24
BONAVENTURA da Bargnoregio; NÁDASDY, Ferenc, dedic.: Vita beatissimi P. Francisci Assisiatis ... Viennae, Matthaeus Cosmerovius, 1652. – ÖBV
Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria, A 3/7. – Eisenstadt OFM. Nr. 209/27.
- SPECULUM vite beati Francisci et Sociorum eius. Metis, per Casparem Hochffeder, 1509. – Apponyi H. 1606, OSZK
Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer III. Kasten B. Regal 3.

W

737.

Wolfgangi (!) Lásij de orig(ine) Urbis Vien(nae) W₁
 LAZIUS, Wolfgang; ABERMANN, Heinrich, transl.: Historische Beschreibung der ... kaiserlichen Hauptstadt Wienn in Österreich ... Band 1–4. – ABERMANN, Heinrich: Appendix oder Anhang dered Annotaten ... Wienn in Oesterreich, durch Matthaëum Formicam, 1619. – ÖNB
 Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 15,718 L/6.

[vacat]

738.

Wolfgangi Fransij hist(oria) de a(nim)alibus W₂
 FRANZ, Wolfgang: Historia animalium sacra in qua ple-
 rorumque animalium praecipuae proprietates in gratiam
 studiosorum theologiae et ministrorum verbi ad usum eiko-
 nologikon breviter accomodantur. In Academia Witebergensi
 ante annos aliquot dictata a Wolfango Franzio ... Witeber-
 gae, sumpt. Zachariae Schureri et Johannis Gormanni, 1613. –
 GBV

Poss.: 1) *Johannes Laurentius Beueler (?) I. V. D.* (előzéklap
 r.); 2) *Joan(nis) Altmanni 1648.* (címlap r.); 3) *Martinus Seel-
 manis sibi me comparavit Witebergae a(nn)o 1615.* (uo.);
 4) *Con(ven)tus Kismart(oniensis) 1654.* (uo.); *Con(ven)tus Kis-
 martoniensis 1657.* (uo.) Supralibros: *M. I. P. R.* Megj.: egy-
 egy latin és német nyelvű jegyzet.

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 14,948 F/1.

739.

Wenceslaj Schvertfer fructus Belli contra DEUM W₃
 A fenti műnek (*Fructus belli contra deum suscepti sive poenales
 effectus peccati moralis, Ingolstadt, 1660*) a német fordítását
 találtam meg az Esterházy-gyűjteményben:
 SCHWERTFER, Wenzel: Frucht deß Kriegs welcher wider
 Gott geführt wird, oder Peynliche Würckungen der Todt-Sünd
 ... Ingolstatt, bey Georg Hänlin, 1661. – HBZ

Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 15,181 G/3.

X

Y

Z

740.

Zachariae Friedenreich Politic(orum) Z₁
 FRIDENREICH, Zacharias: Politicorum Liber. Ex sacris
 profanisque scriptoribus veros artis Politicae fontes investi-
 gans ... Argentinae, Paulus Ledertz, 1609. – ÖNB

Additamentum

741.

Biblia Sacra an(t)iqua latina

Nem azonosítható.

742.

Biblia Sacra latina nova

Nem azonosítható.

743.

Joannis Dedinger Conc(iones) Fest(ivales)

DEDINGER, Johann: Hyperdulia deiparae, seu conciones exquisitissimae, in omnia festa Beatissimae Virginis Mariae, verbi Dei ecclesiasticis, ac sodalitorum praesidibus apprime proficuae ... Monachii, typ. et imp. Joannis Jaecklini, 1673. – VD17 1:083655Z

Poss.: *Con(ven)tus Kismart(oniensis)* (17. sz., elülső kötéstáblán belül).

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,543 J/7.

744.

Josephi a B. U. Carm(elitae) discal(ceati) Mons Sinaj

Lásd Nr. 359. I 33.

745.

Raphaelij Delaminez discursus Festiv(ales)

LAMINETZ, Raphael de: Paradisus Concinatorum Tetralogiae Mysticae, wive Qvatvor Sermones Praedicabiles. Interdum vero plures ex Utroque Testamento S. Scripturae et probatis Patribus Sacrae Romanae Ecclesiae, nec non Neotericis famosisque divini verbi Praeconibus selecti, et punctatim in ordinem redacti, ac divisi in quatuor tomos: Tomus Primus, Agit de omnibus Dominicis totius Anni. Tomus Secundus, De Festis Celebrrioribus Sanctorum per totum Annum occurrentibus. Tomus Tertius, De solennibus Memoriis Sanctissimae Deiparae Virginis Mariae, nec non Sanctorum Patronorum Boemiae et Moraviae. Tomus Quartus, De primariis Patronis Fundatoribus seu Instauratoribus Sacrorum Ordinum Regularium. Tom. 3: In quo Reginae Sanctorum Patronorum, nempe Sanctissimae Deiparae, Virginis Mariae Solemnis memoriae; Deinde Sanctorum Patronorum inclyti Regni Boemiae et Marchionatus Moraviae, quorum Festa ibidem celebrantur, sive memoriae recoluntur: Et tandem Quorundam Sanctorum quos Archidiaecesis Pragensis pro Patronis Boemiae venerantur. Quatuor Panegyrici seu plures recensentur. Aschaffenburgi, Johann Arnold Cholinus, 1667. – ÖBV

746.

Capistrani Brinzing Conc(iones) dom(inicales) et Fest(ivales)

BRINZING, Johannes Capistranus: Candelabrum Apocalypticum Septem Luminaribus Coruscans; oder Apocalyptischer

Leichter Mit siben Lichtern und Facklen flammendt. Das ist: Siebenfache Predigen durch sieben Jahrgäng, auff alle Sonn- und Feyr-täg jeglichen gantzen Jahrs außgetheilt ... Kempten, Rudolf Dreher, 1677. – ÖBV

A korban többször is kiadták.

747.

Leopoldi a Colonicz annulus Coelestis

NÁDASI, János: Annus caelestis Jesu regi, et Mariae reginae, sanctorum omnium sacer ... Editio V. Sumptibus, Eminentissimi Principis Cardinalis Leopoldi a Kolonicz. Tyrnaviae, typ. Academicis, excud. Joannes Nicolaus Martius, 1687. – RMK II. 1623: „Kis-martoni franc. z.”, OSZK

In Cellis P.P. et F.F.

748.

Biblia Germanica

Lásd Nr. 59. B 5., Nr. 65. B 11., Nr. 67. B 13.

749.

Dictionarium latino Germanicum

Lásd Nr. 150. D 14–20.

750.

Petro Roga Conc(iones) Festivales latin(e)

0 4

Az „O 4” téves utalás, helyette lásd Nr. 625. P 61.

751.

Aresonij (?) Germa(nice) Festiv(ales)

Z 29 (!)

A, Z’ szakban csak egyetlen kötet van (Nr. 740. Z 1.), s nem ez.

752.

Lapis Lydius contra fidej lat(ine)

GOODWIN, Ignace: Lapis Lydius controversiarum fidei: Ostendens in trecentis punctis romano catholicos ad amussim Scripturam Sacram sequi ... Cassoviae, s. typ., 1671. – RMK II. 1272, OSZK

Másik kiadása: Nagyszombat 1693, 1712.

753.

Sporer Tom. 1.

15

Lásd Nr. 586. P 14–15.

754.

Concordantiae bibliorum

B 8

Az „B 8” téves utalás. Lásd Nr. 93. C 19–22.

755.

Ceremoniale Rom(anum)

24

Rossz és hiányos utalás, talán Nr. 101. C 31.

756. <i>Francisci Caccia Pallestina descriptio</i> Lásd Nr. 211. F 26.	29 (!)	768. <i>Henrici Jonghen exhortat(orium) pro induendis et profitend(is) religios(orum)</i> Lásd Nr. 301. H 19.	4
757. <i>Dictiona(rium) Germ(anicum)</i> Lásd Nr. 150. D 14–20.	D 15	769. <i>Felicit Rejnecij de actibus Francis(canorum)</i> Lásd Nr. 241. F 65.	F 65
758. <i>Biblia latina</i> Lásd Nr. 69. B 18–23.		770. <i>Joannis a Jesu Maria instructio Magist(ri) novitiorum</i> Lásd Nr. 433. I 110.	12
759. <i>Joannis Adami Viber (! = Weber) ars conversandi</i> Lásd Nr. 416. I 94.	94	771. <i>Georgij Gobat alphabetu(m) com(m)unicantiu(m)</i> Lásd Nr. 281. G 36.	63
760. <i>Josephi a S. Maria</i> Lásd Nr. 359. I 33.	I 23	772. <i>Spiritualis animae Cura pro octiduam exercitio</i> Lásd Nr. 689. S 30.	30
761. <i>Balthasaris Kñellinger Dom(inicales) et Fest(ivales)</i> Lásd Nr. 63. B 9.		773. <i>Statuta general(ia) Vallisoletana</i> Talán Nr. 670. S 11.	
762. <i>Joan(is) Andeas Groff (! = Graff)</i> Lásd Nr. 283. G 38.	38	774. <i>Biblia latina</i> Talán Nr. 69. B 18–23.	
763. <i>Homo simplex et rectus</i> Lásd Nr. 296. H 13–14.	22	775. <i>Biblioru(m) concordantiae</i> Lásd Nr. 93. C 19–22.	7
764. <i>Hyeronimus Drexelius</i> Lásd Nr. 286. H 3.; Nr. 287. H 4.; Nr. 310. H 30.; Nr. 312. H 32–33.; Nr. 316–323. H. 37–49.		776. <i>Francis(cj) Caccia</i> A ferences atyának több műve is szóba jöhet: Nr. 205. F 18.; Nr. 206. F 19–21.; Nr. 207. F 22.; Nr. 209. F 24.; Nr. 210. F 25.; Nr. 11. F 26.; Nr. 223. F 41–43.; Nr. 224. F 44.; Nr. 568. O 1–2.	14
765. <i>Francisci Salesij de vera pietate et timor Dei</i> Lásd Nr. 222. F 40.	10	777. <i>Andreas Stroblor</i> Lásd Nr. 25. A 26.	
766. <i>Patris Heribertis vita SS. PP.</i> Lásd Nr. 288. H 5.	5	778. <i>Capistrani [Conciones] dom(inicales) et Fest(ivales)</i> Lásd Nr. 99. C 28–29.; Nr. 102. C 32.	4
767. <i>Henrici Sedulij hist(oria) Seraph(ica)</i> Lásd Nr. 302. H 20.	24	779. <i>Fran(cisci) Caccia pars 2.</i> Nr. 790: Pars. 3. Nem sikerült azonosítani.	

780. <i>Dux viae Andreae Osbolt (!)</i> Lásd Nr. 145. D 9.	9	792. <i>Foann(is) Laurentij Helbigh</i> Lásd Nr. 385. I 62.	29
781. <i>Hérbertus de Salurn(io) Dom(inicales) et fest(ivales)</i> Lásd Nr. 303. H 21.		793. <i>Foannis Schenleben (!)</i> Lásd Nr. 381. I 58.	5
782. <i>Thomas Buccelini festiv(ales) 29</i> Lásd Nr. 698. T 5.		794. <i>Egidij Albertini</i> Lásd Nr. 10. A 10.; Nr. 27. A 28.; Nr. 51. A 53.	25
783. <i>Bonav(entura) Hochquardj</i> Lásd Nr. 68. B 14–17.	5	795. <i>Biblia germ(anica) 8</i> Lásd Nr. 59. B 5.; Nr. 65. B 11.; Nr. 67. B 13.	
784 <i>Foannes Taulerj</i> Lásd Nr. 384. I 61.	3	796. <i>Ignatij Ertel hist[oriae] quadrag[esimales]</i> ERTL, Ignaz: Amara Dulcis, Das ist: Bitter-süßes Buß-Kraut: durch sechs und dreissig, theils bittere, theils süße Fasten- Exempel, mit schönen Moralien und sittlichen Lehr-Puncten allen Sünderen zu einem Anfangs zwar Bitteren doch heyl- samb- und hinnach Süßes Buß-Leben in sechsfacher Matery vorgestellt und außgelegt; folgen auch vierzehnen Passions- Predigen v. dem bitteren Leyden unnd Sterben unsers Welt- Erlösers Iesu Christi, für den heiligen grünen Donnerstag und Charfreytag eingerichtet; alles zusammen auff die Sonn- unnd Feyertägliche Evangelien durch ein Summarisches Register außgetheilt und zum offenen Truck gegeben. Nürnberg, Peter Paul Bleul, 1706. – ÖBV Másik kiadása: 1712.	4
785. <i>Andreas Carmelita Germ(anice)</i> Lásd Nr. 22. A 22–23.			
786. <i>Ernestus Grenig (!)</i> Lásd Nr. 175. E 3.			
787. <i>Marceliani Hoffer fest(ivales) 5</i> Nem sikerült azonosítani.	5		
788. <i>Iudus (! = Judaeus) pars 4</i> Nr. 19. A 19.	19	797. <i>Filippi Hortung</i> Lásd 626. P 62.	3
789. <i>Antonij (?)</i> Nem sikerült azonosítani.		798. <i>Fran(cisci) Labbata</i> Lásd Nr. 4. A 4.; Nr. 201–203. F 13–15.	24
790. <i>Franciscu(s) Caccia pars 3</i> Nr. 779: Pars. 2. Nem találtam Cacciának olyan művét, ami háromrészes.		799. <i>Jacobi Franci</i> Nem sikerült azonosítani.	11
791. <i>Capistrani pars 29</i> Lásd Nr. 99. C 28–29.		800. <i>Georgij Gaugler</i> Lásd Nr. 254. G 9.	19
		801. <i>Caroli Vanhorn pars 1.</i> Lásd Nr. 100. C 30.; Nr. 103. C 33.	3

802. *Laurentij de Portel*
Lásd Nr. 449. L 7.
803. *Bonavent(urae) Hocquardj pars*
Lásd Nr. 68. B 14–17.
804. *Franc(isci) Caccij*
Lásd Nr. 205–207. F 18–22.; Nr. 209–211. F 24–26.; Nr. 223–224. F 41–44.; Nr. 568. O 1–2.
805. *Michael(is) Fux*
Lásd Nr. 526. M 28.
806. *Tobiae Hendchoelij*
Lásd Nr. 701–703. T 8–10.
807. *Joannes Braumiller expos(itio) Reg(ulae) Fra(ncisci)*
Nem sikerült azonosítani.
808. *Laurentij Scupuli germ(anice)*
SCUPOLI, Lorenzo: Geistlicher Streit. Wie ein Mensch alle Sünd böse begürd und neigungen zu denselbigen außreuten hingegen die liebe tugenden in sich pflantzen vnd also zu Christlicher Vollkommenheit auffsteigen köndt. Erstlich in italienischer sprach beschrieben hernach ... in unser deutsche sprach versetzt. Mit beygefüger Vorred deß Ehrwürdigen ... Georg Hänlin H. Schriff Doctorn ... Freiburg im Breisgau, Martin Böckler, 1597. – GBV
A korban többször is megjelent. Latin fordítása: Nr. 504. L 65.
809. *Libellus infirmor(um) lat(ine) P. Martinij*
MARTIN von Cochem: Libellus infirmorum germanico superadditus. In quo breviter et practice traditur quomodo administranda sint Sacramenta Infirmis. Deinde, quomodo pie assistendum sit Moribundis. Tertio, quomodo devote orandum super Agonizantibus ... Ed. 3. Francofurti ad Moenum, sumpt. Joh. Melch. Bencard, 1697. – HeBIS
Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer I. Jelzet: 14,553 B/11. (Coll. 1.) MARTIN von Cochem: Libellus benedictionum et exorcismorum ... Francofurti ad Moenum, sumpt. Joh. Melch. Bencard, 1699. – HeBIS
810. *Pat. [: átbúzva] Iqchen (?)*
Nem sikerült azonosítani. Cochem téves írása?
811. *Regula Germ(anica) S. P. Fran(cisci)*
Lásd Nr. 181. E 9.
812. *Amuletu(m) Latinu(m)*
Adam TANNER *Amuletum Castrense* című műve megjelent latinul és németül is, de *Amuletum* címmel mindkét nyelven sokan írtak.
813. *Hieremiae Drexlerj (! = Drexel) Tom. 3.*
Lásd Nr. 287. H 4. H 4
814. *Francis(ci) Labata*
Lásd Nr. 4. A 4.; Nr. 201–203. F 13–15.
815. *Joannis Andreae Capestán (! = Coppenstein) Dom. et fest. I 41*
Lásd Nr. 365. I 41.
816. *S. Joannis Chrisostomi de Virginitate etc.*
Lásd Nr. 383. I 60. I 60
817. *Hermani Mayr Con(ciones) fest(ivales)*
Lásd Nr. 304. H 22. O 7
818. *Homo simplex et Rectus Fest(ivales) et Dom(inicales) H 13–14*
Lásd Nr. 296. H 13–14.
819. *Joannis Volf Con(ciones) Dom(inicales)*
Nem sikerült azonosítani.
820. *Franciscus Sethelin Con(ciones) Dom(inicales) Fest(ivales)*
Lásd Nr. 228. F 50–51.
821. *Biblia Sacra*
Talán Nr. 69. B 18–23. B 38

822.
Emanuel Salustianus (!) Canon.
Az E szakban nem található Emanuel keresztnévű szerzőnek jogi kiadványa. A név feltehetően elírás, talán Emanuel Costa ezen műve:
COSTA (ACOSTA), Emanuel: Emanuelis Costae I. C. Lusitani omnia quae quidem extant in ius canonicum et civile opera ... Lugdunum, sumpt. Philippi Tinghi Florentini, 1576. – Krioplus
Másik kiadása: Lyon, 1584.
823.
Postilla Cat(h)olica Evangelii(m) de SS. totius anni
Sub Authore Joannis Echen
Lásd Nr. 355. I 29.
824.
Item Conc(ionator) Extempor(alis)
Lásd Nr. 214. F 29.; Nr. 215. F 30.
825.
Item Joannes Nadasi punctu(m) honoris aeterni,
cor amoris Dei, meditationes de aeternitate
Lásd Nr. 430. I 107.
826.
Item Tyrociniu(m) Sacrae Militiae
Lásd Nr. 648. R 12–13.
827.
Item vita Sancti Ignati Lojola
Lásd Nr. 733. V 18.
828.
Magnu(m) specullu(m) exploru(m)
Lásd Nr. 675. S 16.
829.
Georgius Stengelius S. J. sine mundi Labyrintho
Lásd Nr. 264. G 19.
830.
Liber meditationis
Nem azonosítható.
831.
R. P. Joannes Dedinger OO. Pre(dicatorum) duab(us)
discursus Dom[inicales] et fest[ivales]
Lásd 374. I 50.
832.
E Hieremias Drexelius de aeternitate
Lásd Nr. 320. H 44–46.
833.
Certamen Spirituale Laurentij
Lásd Nr. 504. L 65.
834.
Thomae de Kempis
Lásd Nr. 716. T 29–33.
835.
29 *Libellus officiorum recitandorum (?) pro Patribus S. J.*
Nem sikerült azonosítani.
836.
24 *Vita Seraphici P. N. S. F.*
Lásd Nr. 302. H 20.; Nr. 724. V 7.; Nr. 736. V 21–24.
837.
J 107 *Centuria funeralis in Scenam vitae humanae auctore Thoma*
Hoefflic Parocho
HÖFLICH, Thomas: Centuria funebris in scenam vitae humanae, cujus prologus et epilogus mors, actores varia mortaliu funera, in levamen defunctorum, usum parochorum, et solamen afflictorum, discusibus centum. Ex sacris, profanis-que historiis, traditionibus, sententiis et lemmatibus, pro moderno personalium statu, cum triplici indice concionatorio, in omnes anni dominicas et festa, succincte et practice ad hominem repraesentata ... Tyrnaviae, typ. Academicis, per Joannem Adamum Friedl, 1693. – RMK II. 1747: „Kis-martoni franc. z.”, OSZK
838.
Petri Pazmany Conciones Hungar(ice)
Lásd Nr. 585. P 12–13.
839.
Marij Bignoni Conc(iones) Dominicales Lat(ine)
Lásd Nr. 525. M 27.
840.
Meditationes S. Francisci de Sales colocationes spirituales
Lásd Nr. 229. F 52.; Nr. 233. F 56.
841.
Ludovici Granatensis dux peccatorum
Lásd Nr. 493. L 52. Nr. 495. L 54.

842.
Thomae de Kempis Franciscus Hefner
Nem sikerült azonosítani.
843.
Manus Religiosa auctore Hermanni Mot(t)
MOTT, Hermannus: Manus religiosorum, olim formata, nunc per verbum Dei, et sancta SS. patrum, ac magnorum vitae spiritualis magistrorum documentata ... Coloniae Agrippinae primum, jam Venetiis, Christian Paur, 1698. – K10plus
Poss.: 1) *Ad Con(ven)tum Kismart(oniensi) ad S. Michaellem* (18. sz., coll. 1. címlap r.); 2) *Fr. Capistrani Sebach* (18. sz., coll. 1. [19.] p.; coll. 2. címlap r.)
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 14,199 A/6. (Coll. 1.) SAÉNZ DE AGUIRRE, José: Viator christianus in patriam tendens per motus anagogicos ... Romae, ex typ. Antonii de Rubeis, 1698. – ICCU
844.
Quatuor hominis Novissima
Lásd Nr. 167. D 37.
845.
Divi Dyonisij Carthusiani
Lásd Nr. 140. D 2.; Nr. 157. D 27.; Nr. 167. D 37.
846.
Speculum phisicum
Talán Nr. 688. S 27.
847.
Xenium Seraphicum
CARAFFA, Vincenzo: Seraphinus seu Schola Sancti Amoris. Nunc Xenii loco DD. Sodalibus Academicis Maioribus B. V. Mariae Annunciatae Herbipoli oblata, Anno quo, Dulcis Est Jesus et Maria ab Admodum Rev. Patre Vincentio Caraffa ... edita. Herbipoli, Johann Jobst Hertz, 1662. – VD17 12:101946K
848.
Quies Metaphisica Auctore Paulo Solamouicz (!)
SOMALOVICS, Paulus: Quies metaphysica. Totius cursus et discursus philosophici honori reverendorum, praenobilium ... Tyrnaviae, typ. acad., 1704. – RMK II. 2215, OSZK
849.
Piae Meditationis Auctore Godfredi Grazij (?)
Nem sikerült azonosítani.
850.
Hortulus Marianus Auctore Francisci de Iacroix
Lásd Nr. 246. F 71.
851.
Regulae S. P. N. F. expositiones
Lásd Nr. 181. E 9.; Nr. 189. E 21.; Nr. 306. H 24.; Nr. 309. H 29.; Nr. 657. R 23–27.; Nr. 658. R 27.
852.
Via viri
VIA viri in adolescentia, seu iuventutis in avia deviae: Reductio a quodam e Societate Jesu proposita. Monachium, typ. Sebastiani Rauch, 1693. – SWB
Másik kiadása: 1703, 1716.
853.
Indulgentia plenaria
INDULGENTIA plenaria in forma jubilaei universalis, a summo in caelis pontifice in prima positione lapidis Basilicae Salvatoris seu Mariae Virgini gratia plenae concessa ... atque ex munificentia ... Pauli Estoras de Galantha Regni Hung. Palatini, typis excusa. Viennae Austriae, apud Leopoldum Voigt, 1701 (?). – EstBibl. Nr. 154, ÖNB
854.
Anatoma Summi mali et Rubricae
STEPHANUS Fiemmensis: Anatomia summi mali, Id est: gravitas peccati mortalis, explicata XV. Considerationibus. Ex Italico Patris cujusdam Capucini in Latinum traducta ... Augustae, typ. M. Magdal. Utzschneiderin, 1695. – BVB
855.
Patris Graecorij (?) Conc(iones) Germanicus
Nem sikerült azonosítani.
856.
Thomae Bulleris (! Bucelleni) Dominicalis T
Lásd Nr. 697. T 4.
857.
Item Joannis Capis(trani) Dominical(es)
Lásd Nr. 92. C 17–18. (Joannes a Capistrano Sebacher) vagy Nr. 99. C 28–29., Nr. 746. (Johannes Capistranus Brinzing)
858.
Item Concionator Jodoci a Castro
Lásd Nr. 371. I 47.

859.
Robertus Bellarminus de arte bene moriendi
Lásd Nr. 653. R 19.
860.
Vita et virtutes S. Augustini Ecclesiae Doct(oris)
Lásd Nr. 734. V 19.
861.
Calendarium Eccl(esiasticum)
Nem azonosítható.
862.
Imitationes Thomae a Kempis
Lásd Nr. 716. T 29–33.
863.
Concionator de progressu Religiones Seraphicae
GONZAGA, Francesco: De origine Seraphicae Religionis Franciscanae, eiusque progressibus, de Regularis observantiae institutione, forma administrationis ac legibus, admirabilique eius propagatione. ... Romae, ex typ. Dominici Basae, 1587. 20 – ICCU
Másik kiadása: Velence 1603, 1606.
864.
Item flores quotidiani
HEVENESI, Gábor: Flores quotidiani, sive Sanctorum Castitatis amantium exempla, per singulos totius anni dies collecta et proborum adolescentum imitationi proposita. Sodalibus B. M. V. gloriose in Coelos Assumptae, in Archi-Ducali et Academico Societatis Jesu Collegio Graecii in Xenium distributa. Viennae Austriae, typ. Leopoldi Voigt, 1705. – RMKIII., ÖNB
Másik kiadása: Nagyszombat 1714, Köln 1709, 1717.
865.
Thomus Kempensis 2 Editionum
Lásd Nr. 716. T 29–33.
866.
Proverbia Salomonis
DOCTRINA regia ex aureis sapientissimi regum Salomonis proverbiorum ... libellis collecta. Item Sagittae dolentis et amantis, hoc est: selectae, poenitentis, et ad Deum conversae animae preces jaculatoriae, potissimum ex sacris literis depromptae; pro Xenio D. D. Sodalibus B. M. V. Assumptae, in Caes. et Acad. Soc. Jesu Collegio Viennae Austriae ... congregatis abbatae. Viennae Austriae, Johann Jacob Kürner, 1670. – GBV
Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,538 B/10.
867.
Item Campanula Salutis nuntia
CAMPANULA salutis nuncia, evocans senes cum junioribus, ut laudent nomen Domini et glorificent illud in operibus suis, novissime sonat e turracula Bibliothecae catecheticae Ave. Jesu ad S. Annam. Viennae Austriae, typ. W. Schwendimann, 1716. – WorldCat
868.
Castitas Mortaliu(m) generis sive de discreto (?) vitae statu
CASTITAS Mortalium Generis: ac Praecipue Juventutis Ornamentum, Expressa Proborum Exemplis, Ex Impuritatis damnis, et turpitudine formosior emicans; ... Et Marianis Parthenophilis ac Sodalibus B. Virginis sin labe originali Conceptae in Caesareo et Academico Societatis Jesu Collegio Viennae, Erectae et Confirmatae in Xenium oblata. Viennae Austriae, typ. Leopoldi Voigt, 1703. – ÖBV
869.
Regula et Testamentu(m) SS. P. F.
Talán Nr. 657. R 23–26.
870.
Petri Bessaei Conc(iones) Dominicales
Lásd Nr. 609. P 42–43. P 42
871.
Sebastiani Henrici additamentum super triplicis formatae concionis super dominicale Hyemale
Lásd Nr. 674. S 15. 24 (?)
872.
Ludovici Granatensis de tempore et sanctis tom. 1.
Lásd Nr. 453. L 11.
873.
Joannes Lopez (!) Epitomes Conc(iones) Dom(inicales) et Fest(ivales)
Lásd Nr. 372. I 48. I 48
874.
Martyrologium Romanum
Lásd Nr. 513. M 11. M 11
875.
Thomas a Kempis
Lásd Nr. 716. T 29–33.
876.
Vita S. P. N. Fr(ancisci)
Lásd Nr. 302. H 20., Nr. 724. V 7., Nr. 736. V 21–24.

877. <i>C. Plinii Caecilij Epis(tolae) lib. 9.</i> Lásd Nr. 628. P 64.	P 64		<i>Additamentum</i> <i>In Sacristia</i>
878. <i>M. T. C. orationes</i> Lásd Nr. 132. C 72.	C 72	[...]	888. <i>Breviarium 2</i> Lásd Nr. 72. B 26.
879. <i>M. T. C. orationes</i> Lásd Nr. 132. C 73.	C 73		889. <i>Graduale novum 1</i> Nem azonosítható.
880. <i>M. T. C. orationes</i> Lásd Nr. 133. C 74.	C 74		890. <i>Antiphonalia 2</i> Lásd Nr. 2. A 2., Nr. 40. A 41.
881. <i>Libet Spiritualis de varijs virtutibus et vitijs</i> Lásd Nr. 476. L 34.			891. <i>Libet missarum 1</i> Lásd még Nr. 506. M 2., Nr. 512. M 10., Nr. 520. M 20–21.
882. <i>Certamen spirituale opusculum 1. U(ene)randi P. Laurentij Scupuli</i> Lásd Nr. 504. L 65.			892. <i>Requiem scriptum 1</i> Nem azonosítható.
883. <i>Psalmi Proverbiorum Ecclesiasticus</i> Lásd Nr. 629. P 65.	16	893. <i>Cancionalia 2</i> Nem azonosítható.	
884. <i>Libet Spiritualis veteris Hominis per expenda 4 novissima Metamorphosis</i> Lásd Nr. 167. D 37. vagy Nr. 178. E 6.		894. <i>Libri intonationum 9</i> Nem azonosítható.	
		[...]	<i>In Choro Inferiori</i>
[...]			
885. <i>Missalia 12 [...]</i> Lásd Nr. 506. M 2., Nr. 512. M 10., Nr. 520. M. 20–21.		895. <i>Breviaria nova 3</i> Lásd még Nr. 147. D 11.	
886. <i>Missalia de Requiem 4 [...]</i> Lásd Nr. 505. M 1.		896. <i>Item antiqua 3</i> Lásd Nr. 72. B 26.	
887. <i>Ritualia 2 [...]</i> Lásd Nr. 638. R 1., Nr. 640–643. R 3–6., Nr. 647. R 11.		897. <i>Martyrologiu(m) noviter compactu(m) 1</i> Lásd Nr. 513. M. 11., Nr. 522–524. M 23–26., Nr. 527. M 29.	

898.

Spalteriu(m)(!) antiquu(m) 1

Lásd Nr. 591. P 21.

899.

Spalterium (!) novu(m) 1

Lásd Nr. 64. B 10., Nr. 652. R 15–16.

900.

Officiu(m) B. U. M. Scriptu(m) 1

Nem azonosítható.

901.

Liber meditat(ionum) 1

Nem azonosítható.

902.

Libri litaniar(um) Scripti 1

Nem azonosítható.

[...]

In Horto

[vacat]

In Culina

[vacat]

In Refectorio

903.

Horologiu(m) 1

Lásd Nr. 25. A 26.

[...]

904.

Marty(ro)logiu(m) Francisc(anum) 1

Lásd Nr. 524. M 25–26.

905.

Biblia Sacra 1

Talán Nr. 69. B1 8–23., Nr. 333. I 5–6., Nr. 741., Nr. 742.

906.

Tamburinus 1

Lásd Nr. 695. T 2.

907.

Archimedes (Christ)ianus 1

Lásd Nr. 26. A 27., Nr. 307. H 25.

In Com(m)unitatae

[vacat]

In Canapa

[vacat]

*Fr. Chrysostom(us) Simon Vicarius mpp.**Fr. Adalbert(us) Petrikovics Pro(vinci)ae Diff(initor) mpp.**Fr. Daniel Pechy Guard(ianus) mpp.*

Mai lelőhelye: Maria Enzersdorf, Franziskanerkloster, Archivum, Kismarton (Eisenstadt), A II. 13.
27/1. (régí Jelzet: Ad Lad. 6. Fasc. 1.)

Említi: WEISS 1983, 74.; WEISS 1996, 33–34.

KtF XIII. 104.

AZ 1722. ÉVI ÖSSZEÍRÁSON NEM SZEREPLŐ KÖTETEK

908.

ÁBRAHÁMFFY, János: Holocaustum quotidianum. Perilustri ac generoso dd And. Skarbala de Szakolcz inclyt: Co.: Nitrie.: Vice Comiti meritis D. Pat. Grat: sacratu. Qui vivat. Donec Aves, Mucro, Leo, Flos, Sol, Luna patescent. Et post fata illi, cede Corona Poli, Haec Abrahamffy Patris Fratris sunt vota Johannis: Dedicat aeternu., qui pietatis opus. Nagyszombat, s. typ., 1695. – RMK II. 1801: „Kismartoni franc. z.”, OSZK

909.

BONAVENTURA, Sanctus; SZENKVICZY Pál, praef.: Szent Bonaventura albáni püspök kárdinál és seráficus doktor szerzetes rend-tarto. Fenétték tüköre és azon szerzetes tökéletes jóbann nevelkedést mutató igen hasznos vezér könyvecskéi mellyek Szent Ferencz rendin valo F. Henricus Sedulius, antverpiai gvárdián által, nagy szorgalmatossággal megh jobbtattanak. Most pedigh azon szerzet-béli egy áhétatos lélek által Elsöbenn magyarrá fordéttattanak. Posonban, Zerweg Janos Gergely, 1677. – RMK I. 1218, OSZK

Megj.: Szenkviczy Pál ebben az évben a mariánis rendtarmány provinciálisa, korábban (1660) kismartoni gvárdián volt, ezért a kiadványt feltételeesen a kismartoni ferencesek könyvei közé soroljuk.

910.

ALAGONA, Pietro: Doctoris Angelici S. Thomae Aquinatis theologiae summae compendium omnibus omnino theologis juxtae ac concionatoribus perquam utole ... Herbipoli, typ. et sumpt. Eliae Michaelis Zinck, 1630. – VD17 1:074461R

Poss.: *Con(ven)tus Kismarto(niensis) 1654.* (címlap r.)

Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,421 B/4.

911.

ALVAREZ, Emmanuel: Principia, seu grammaticarum institutorum liber primus. Tyrnaviae, typ. Academicis, per Joannem Andream Heormann, 1703. – RMK II. 2170: „Kismartoni franc. z.”, Csontos 1883, 89

912.

ANGELUS de Gambilionibus; ACCOLTUS, Franciscus: Angelus Areti. Super Institu. ... Commentaria seu Lectura ... super quatuor libris Institutionum Iustinianarum ... Et cum casibus ... Francisci Aretini, in margine ... appositis ... Lyon, Sebastian Gryphius, 1532. – GBV

Poss.: *Conventus Kismarton(iensi)s* (17. sz., címlap r.) Megj.: a kötetben tartalmi bejegyzések és aláhúzások vannak.

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,866 N/5.

913.

AVANCINI, Niccolò: Imperium Romano-Germanicum, a Carolo Magno Primo Romano-Germanico Caesare, per Quadraginta Novem Imperatores et Germaniae Reges, et ex his per XIV. Austriacos ad ... Leopoldum Hungariae Bohemiaeque Regem ... Plaudente Europa Devolutum ... Viennae Austriae, in off. Matthaei Cosmerovii, 1658. – ÖLB

Poss.: 1) *Ex libris Joannis Strebele Parochi Purpacensis 1640.* (elülső kötéstáblán belül); *Et Anno 1660 ad eandem parochiam* (...) (uo., másik kézzel); 2) *Conuentus Kismartoni(ensis).* (17. sz., címlap v.)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,605 K/4.

(Coll. 1.) BOCCABELLO, Philibert: Hauß der Weißheit von siben Säulen dasz ist deß ... Römischen Kaysers ... Ferdinandi deß Dritten ... Tugendt, da seiner kayserlichen Mayestätt Leichbegängnus ... gehalten worden ... Wienn, Matthaeus Cosmerovius, 1657. – VD17 547:675870D

914.

BODLER, Johann: Angelus salutis verbi Dei praedicatorum, sive institutiones concionatoriae practico-paradigmatica ... Viennae Austriae, typ. Joannis Jacobi Kürner, 1678. – SWB, EstBibl. Nr. 1021

Poss.: *Ex libris Francisci Orsolino.* (17. sz.)

Graz, Bibliothek der Franziskaner Provinz Austria. Jelzet: A 2/95. – Eisenstadt OFM. Nr. 634.

44. Angelus de Gambilionibus, Franciscus Accoltus: Commentaria seu Lectura... (Lyon, 1542)

45a–b. Niccolò Avancini: *Imperium Romano-Germanicum...*
(Bécs, 1658)

915.
BUCELLENUS, Thomas: *Actaeon evangelicus* oder evangelische Waidkunst. Das ist: sonntagliche Predigen ... München, Johann Jäcklin, 1685. – ÖBV, EstBibl. Nr. 2732

Poss.: *Concessus liber ad simplicem usum Patri Elzeario Textori* (18. sz. eleje, elülső kötéstáblán belül); [más kézzel:] *Conventus Kismartoniensis* (?), 17/18. sz., átfirkálva); *Anno Domini 1722; Anno Domini 1732.* (előzéklet r.); *Rogierius Gstettner Clericus* (17. sz., háttvédlap v.)

Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 15,462 J/2.

IMPERIUM
ROMANO-GERMANICUM,
CAROLO MAGNO
PRIMO ROMANO-GERMANICO
CÆSARE,
PER QUADRAGINTA NOVM
IMPERATORES ET GERMANIÆ REGES,
ET EX HIS
PER XIV. AVSTRIACOS,
AUGUSTISSIMUM ET INVICTISSIMUM
ROM. IMPERATOREM
LEOPOLDVM
HUNGARIÆ BOHEMIÆQUE
REGEM, &c.
Deferente Coelo, Suffragante Sanguine & Virtute,
Conspirante Septemvirovum Concilio,
Plaudente Europa.
DEVOLUTUM,
EIUSDEMQUE SACRATISS: MAIESTATIS
IMPERII AVSPICIIS
ANTIQUISSIMA AC CELEBERRIMA
VNIVERSITATE AVSTRIACO-VIENNENSIS,
In publica Orbis Lætitia Cæterum Elogijs CONCINNATVM,
Ac demissimè OBLATVM.
VIENNÆ AVSTRIÆ,
In Officina Typographica Matthei Cefmerovij, Ætera Cæjæra Majjilatis Typographi,
Anno Domini M.DC. LXXIII.

(Coll. 1.) MAYER, Hermannus: *S. Joseph der Glückselige Vermählte Respons und Bräutigamb Mariae der Mutter Gottes: Zieh- und Nährvatter Christi Iesu.* Wie auch Vil vermögender Starcker Patron, aller deren die Ihn anrufen. In einer schuldigen kurtzen Lob-Red an seinem Jährlichen Festtag, bey Maria-Hülfft in der Aw nächst München, einem Volkreichem Auditorio vorgestellt ... S. l., s. typ., 1685.

(Coll. 2.) BUCELLENUS, Thomas: *Glück und Stern.* Das ist: ehrenbietiger, und Treu-mainender Wunsch so einer löblichen Lands-Fürstlichen, auch berühmten Handel-Statt Botzen, auff das nunmehr einlauffende 1685. Jahr in der Prediger-Kirchen allda von öffentlicher Cantzl, mit Liebvoller Hertzens-Naigung zugesendt ... München, Johann Jäcklin, 1685. – ÖBV

916.
CORPUS juris civilis. Digesta. Digestum vetus. Digestum vetus: Quinquaginta librorum Pandectarum ... [T. 2.] Infortiatum quod quattuor et decem continens libros Pandectarum ... Lugduni, F. Fradin, 1511. – GBV

Poss.: *Conventus Kismartoniensis* (17. sz., címlap r.)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,795 M/5.

917.
ESTERHÁZY, Miklós Antal: *Encomia magnæ dignitatis, statusque ecclesiastici ... Tyrnaviæ,* typ. Academicis, per Joannem Adam. Friedl, 1690. – RMK II. 1670: „Kismartoni franc. z.”, OSZK

Imperatoris verba materiam Infotiatii exprimentia.

Et caris totus quo nos ter splendet orbis
Egibus cunctis binc natio omnis habet.

46a-c. *Infotiatum quod quattuor et decem continens libros Pandeclarum...* (Lyon, 1511)

918. EUSEBIUS Caesariensis; PORTESIUS, Johannes, interpr.: ... Ecclesiasticae historiae libri IX. [Ruffino ... interprete]. Eiusdem De vita Constantini imperatoris libri V. Recens e Graecis Latini facti, Joan. Portesio interprete. Ruffini ... Ecclesiasticae historiae libri II. [B. Rhenanus ed.] ... Antverpiae, in aedibus Joannis Steelsii, 1548. – GBV

Poss.: 1) *Georgius Szenttp(eteri)* (17. sz., elülső kötéstáblán kívül); *Liber Georg(ii) Szenttpeterj a D(omi)no Suo Anno 1610. Fortuna arbitrio tempus. / Vanitate temporis variatur universis rerum (...)/ Finis coronat opus (...)* (címlap v.); 2) *Ad Bibliothecam P. P. Franciscanorum Kismartonii* (17. sz., címlap r.) Supralibros: *I. K. C. MDXLIX*. Megj.: a hátsó kötéstáblán belül tartalmi kiemelések, idézetek vannak.

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,100 F/9.

919. FERRARI, Gregorius: *Selecti affectus amoris sponsi coelestis et animae devotae excerpti ex sacris canticis. Opus pium et devotum, orationi et maxime communioni apprime deserviens ... Viennae Austriae, typ. Matthaei Cosmerovii, 1651. – BVB*

Poss.: 1) *Conuentus Kismartoniensis 1653.* (elülső kötéstáblán belül); *Con(ven)tus Kismarton(iensis) 1657.* (címlap r.); 2) *Est Liber Georgij Kraus Presbyteri Die 19. Julij Anno 1740.* (előzék-lap r.); 3) *Ex libro Andreae Pleycz* (a2 r.); 4) (...) (3. előzék-lap r.) Megj.: az előzék-lapon német nyelvű jegyzet.

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 14,871 E/1.

920. FORMULARIUM diversorum contractuum noviter Impresum. Venezia, L. A. Giunta, 1523.

Poss.: *Conventus Kismartoniensis* (17. sz., áthúzza, coll. 1. címlap r.); (...) *Consistorij Chris(...en)berg(ensis)* (16. sz.; coll. 3. CCXXII. fol. verso).

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,133 F/11. (Coll. 1.) JULIUS, II., papa: *Nove regule Cancellarie sanctissimi domini ... Iulii ... Roma, [Marcello Silber (?)], 1505. – GBV* (Coll. 2.) JULIUS, II., papa: *Regule, ordinationes et conciones Cancellarii sanctissimi domini ... Iulii ... Firenze, A. Tubini, A. de Ghirlandi, 1503.*

(Coll. 3.) FORMULAE advocatorum et procuratorum Romanae Curiae et Regii Parlamenti. practica ... Hagenau, Heinrich Gran, 1505.

921.

[DER GEISTLICHE Spiegel. S. l., s. typ., s. a.]

Poss.: *Con(ven)tus Kism[artoniensis] 1680.* (1. p. r., 7. p. r.); *Conventus Kism[artoniensis] 1680.* (22. p. v.); *Conventus KyßMartoniensis 1684.* (elülső köréstablán belül). Megj.: 1) elszörtan latin, német és magyar nyelvű jegyzetek; 2) a gerincen: *Speculum Spiritule.*

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 14,678 C/6.

922.

HIERONYMUS, Sophronius Eusebius; CANISIUS, Petrus, ed.: *Epistolae selectae, et in libros tres distributae ... Coloniae, apud Maternum Cholinum, 1586.* – VD16 H-3557, EstBibl. Nr. 561

Poss.: *Bibliothecae Martini Sebaldi Canonici Vien(nen)sis* (17. sz., címlap r.) Megj.: a kötetben latin és német nyelvű jegyzetek vannak; *Anno salutis 1619.* [...]

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten K. Regal 7.

923.

KOPCSÁNYI Márton: A bodog Szüz Maria élete, magában foglalvan az ő hét innepinn tizen három predikatiot, elmékedésekkel, tanúságokkal, az ő hét örömet és hét epeségét, az ő tizenkét chillagu koronáját, nevének s nevezetinek és az olvasónak magyarázattát ... a litániakkal. Bechbe, Formica Maté, 1631. – RMNy 1489, OSZK

Megj.: a könyv ajánlása Esterházy Miklós második feleségének, Nyáry Krisztinának szól.

Kopcsányi Márton személye miatt soroljuk a kismartoni ferencesek könyvei közé.

924.

KOPCSÁNYI Márton: Keresztyén imádságos könyvecske. Becsben [–Pozsony], [Matthias Formica, érseki nyomda], [1616–1617?]. – RMNy 1103, S 1145A,⁵⁴⁶ OSZK

Ma már nem ismert belőle példány.

Kopcsányi Márton személye miatt soroljuk a kismartoni ferencesek könyvei közé.

925.

KOPCSÁNYI Márton: Keresztyen imádságos keonyvecke, mely... külömb féle imádságokat és elmékedéseket foglal magában. Ez eleot Posonyban, most uyjobban nyomtattatot. Bechbe, Gelbhaar Gergely, 1622. – RMNy 1260, OSZK

Kopcsányi Márton személye miatt soroljuk a kismartoni ferencesek könyvei közé.

⁵⁴⁶ Borsá Gedeon az 1622. évi kiadás egy előkerült példánya alapján javította az első editio adatait: BORSÁ 1987, 57–58.

926.

KOPCSÁNYI Márton: Keresztyen imádságos könyvecke, mely a czeremoniaknak és ennéhány hitünk agazatinák (az egygyügyük kedvéért) rövid magyarázattával külömb külömb féle imádságokat foglal magában. A bodog emlekezetü cardinal Pazmany Peter esztergami érsek engedelméből először 1616, masodsor 1622. esztendőben nyomtattatot; mostan harmadsor valamennyi jobbitással és szaporittással. Bechbe, Formica Máthé, 1637. – RMNy 1666, OSZK

Kopcsányi Márton személye miatt soroljuk a kismartoni ferencesek könyvei közé.

927.

KOPCSÁNYI Márton: Keresztyén imádságos könyvecske. Nagyszombat, akadémiái ny., ca. 1665. – RMK I. 1024a, RMNy S 3233A, OSZK

Kopcsányi Márton személye miatt soroljuk a kismartoni ferencesek könyvei közé.

928.

KOPCSÁNYI Márton: Keresztyen imádságos könyvecke, mely a ceremoniaknak és egynéhány hitünk agazatinák (az egygyügyük kedvéért) rövid magyarázattával külömb féle imádságokat foglal magában. A bodog emlekezetü cardinal Pazmany Peter esztergami eercec engedelméből először 1616., masodsor 1622. esztendőben nyomtattatot; mostan harmadsor valamennyi jobbitással és szaporittással. Pottendorffon, Hieronymus Verdussen, 1668. – RMNy 3485, Viskolcz 2015, Nr. 27, OSZK

Kopcsányi Márton személye miatt soroljuk a kismartoni ferencesek könyvei közé.

929.

KOPCSÁNYI Márton: Keresztyen imádságos könyvecke, mely a ceremoniaknak és egynéhány hitünk agazatinák (az egygyügyük kedvéért) rövid magyarázattával külömb féle imádságokat foglal magában. A bodog emlekezetü cardinal Pazmany Peter esztergami eercec engedelméből először 1616., masodsor 1622. esztendőben nyomtattatot; mostan harmadsor valamennyi jobbitással és szaporittással. Pottendorffon, Hieronymus Verdussen, 1669. – RMNy 3594, Viskolcz 2015, Nr. 28, OSZK

Kopcsányi Márton személye miatt soroljuk a kismartoni ferencesek könyvei közé.

930.

KOPCSÁNYI Márton: A keresztyéni tökelletes etre intő tíz hétre rendeltetet nyolczuan elmékedések, tanúságokkal es könyörgésekkel, a Kristus Jesus szenedéséről külömbféle üduösséges dolgokról a Szent Irásból. Bechbe, Formica Maté, 1634. – RMNy 1574, OSZK

A könyv ajánlása Esterházy Miklós második feleségének, Nyáry Krisztinának szól.

Kopcsányi Márton személye miatt soroljuk a kismartoni ferencesek könyvei közé.

931.

KOPCSÁNYI Márton: A keresztyéni tökéletes életre intéő tiz hétre rendeltetett nyólczvan elmélkedések, tanúságokkal, és könyörgésekkel, mellyeket ... P. Kopcsani Márton, a Sz. Irásbúl, sz atyák, és más nevezetes authorok irásiból össze szedvén, ki-bocsátott, és most másodsor ... gróff Barkoczi Kristina ... maga költségén ki nyomtattatott. Nagyszombat, a Nagy-Szombati Jesus Társasága acad. böt., Gáál Fridericus által, 1715. – Petrik II. 443, OSZK

Kopcsányi Márton személye miatt soroljuk a kismartoni ferencesek könyvei közé.

932.

<KOPCSÁNYI Márton: Szerzetes rendtartó fenyíték tüköre. Bécs, Formika Máté (?), 1630.> RMNy 1455

18. századi adat alapján feltételezett kiadvány. Szabó Károly (RMK I. 588) Sándor István adatai alapján vette fel bibliográfiájába, aki szerint ez Bonaventura *Speculum disciplinae* latin munkájának lehet a fordítása. A fenti címmel 1677-ben Pozsonyban, Szenkvicz Pál provinciális előszavával is megjelent (RMK I. 1218).

Kopcsányi Márton személye miatt soroljuk a kismartoni ferencesek könyvei közé, a kötet megjelenésekor már a kolostor lakója lehetett.

933.

[LÁNI, Eliáš]: Malleus peniculi papistici adversus apologiam Solnensis synodi editi. Id est Refutatio errorum, calumniarum et mendaciorum, quibus et doctrinam evangelii Libro Concordiae comprehensam et dignitatem superattendentium adeoque ministrorum ecclesiae, in Apologia synodi assertam, scriptor quidam pontificius sub Joannis Jemicii nomine allatavit. Scribebat Petrus Petschius, minister ecclesiae Freywaldensis. Cassoviae, Johann Fischer, 1612. – RMNy 1035, RMK II. 347: „Kis-martoni franc. z.”, OSZK

934.

LUIS de Granada; GALLUCIUS, Giovanni Paolo, transl.: Catechism[us] in symbolum fidei, in quo de nostrae fidei praestantiis, et de praecipuis illius mysterijs agitur, quae sunt mundi creatio, et humani generis redemptio, cum alijs ad haec duo mysteria annexis ... Venetiis, ex off. Damiani Zenerii, 1586. – ICCU

Poss.: 1) [...] *A(nn)o 1617. (címlap r.); 2) [...] 1666. (uo.); Conventus Kismartoniensis (?) (17. sz., uo.)*

Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer 1. Jelzet: 15,309 H/1.

935.

MALOMFALVAY Gergely: Halottas predikatzjo, mellyet ... groff ur Bottyani Adam ... szérelmes házas-társának; tudni illik az néhai ... groff Formontin Avrora Katalin asszonynek siralmas temetésén, Nemet-Uyuarnal Szent Juán havának X. napján MDCLIII. esztendőben predikállott Szent Ferencz szerzetebéli Malomfalvay Frater Gergely. Béczben, Cosmerovius Máté, 1654. – RMNy 2511

Malomfalvay Gergely kismartoni gvárdián személye miatt soroljuk a kötetet a kismartoni ferencesek könyvei közé.

936.

MALOMFALVAY Gergely, transl. (?); NÁDASDY Ferenc, iun. dedic.: De Sacris Stigmatibus Seraphici Patris S. Francisci. Viennae Austriae, Matthaeus Cosmerovius, 1655. – RMNy 2565A, MTAK

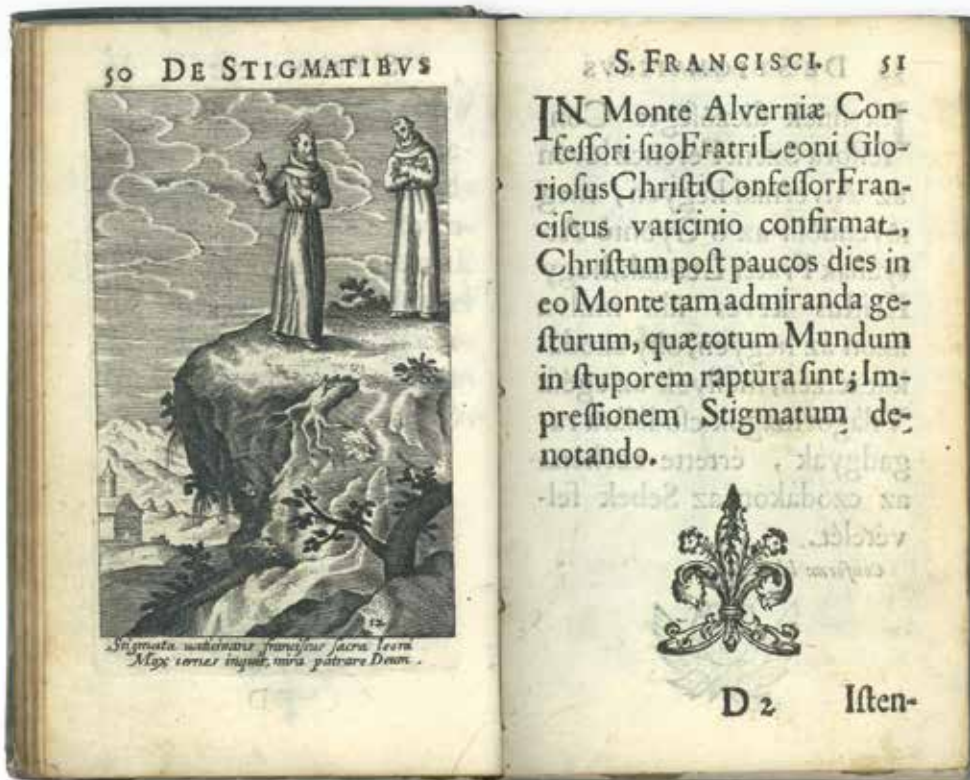
47a. Malomfalvay Gergely, ford.: *De Sacris Stigmatibus Seraphici Patris S. Francisci* (Bécs, 1655)

24 DE STIGMATIBVS

AZ Assisumbélieket, egy rettenetes Sárkány utolsó vezedelemmel rettentí. Szent Ferencz száíából tündöklő keretz nõ.ki, melly az eget érúén, az sárkántis el-űzi, s-aztis ielenti hogy é Serafim Atyának á Szent Keretz Czimmerjuel kellettik-valaha fel ékeffittetni.

S. Bonav. c. 3. Chron. c. 16. confor: ubi supra.

52 DE STIGMATIBVS

IStennek diczõséges Confessora Szent Ferencz lévén az Alverniai hegyén, meg iõvendõlli az õ Gyontó Atyának Frater Leonak, hogy Kriktus kevés idõ mulva azon az hegyen, olly czodákat téfszen, mellyek az egész Világot magok csodáiára ragadgyák, értette ezeken az czodákon az Sebek felvételet.

Conform: lib. 3. Fruct: 3.

47b–g. Malomfalvay Gergely, ford.: *De Sacris Stigmatibus Seraphici Patris S. Francisci* (Bécs, 1655)

937.

MARIALE manuale Sodalitatis Immaculatae Conceptionis B. M. V. Mariae, patronae Hungariae, in acad. S. J. coll. Tyrnaviae, munifica liberalitate ... Nicolai Böyte Szymien(sis) episcopi, B. M. Virginis de Ság et S. Stephani de Castro Strigonien(sis) praepositi, canonici Strigonien(sis), nec non Tabule Regiae praelati, etc., ejusde(m) Sodalitii praefecti primi. Posonii, typ. Societatis Jesu, 1638. – RMK II. 529: „Kis-martoni franc. z.”, RMNy 1744, OSZK, Csontos 1883, 89

938.

MARKIEVICS, Jacobus: Fasciculus aculeorum epigrammaticorum, reverendis, nobiles, ac eruditis DD. AA. LL. et Philosophiae neo-magistris, dum in Alma Universitate Tyrnaviensi suprema eiusdem Philosophiae laurea Promotore R. P. Carolo Schretter ... professore emerito condecorarentur; a nobili, ac generosa triade oratoriae facultatis auditorum oblatum Anno M.DC.LXXVIII. mense Julio. Tyrnaviae, typ. Academicis, 1678. – RMK II. 1426: „Kis-martoni franc. z.”, Csontos 1883, 89, OSZK

Megj.: Hárich János feljegyzése (1937): „*Unicum. '936. H.*” Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. 14,155 A/5.

939.

[MASTRI, Bartolomeo: Disputationes in XII. Arist. Stag. Libris metaphysicorum ... Tomus posterior ... Venetiis, typ. Marci Ginammi, 1646–1647.] – SBN

Poss.: *Hic Liber procuratus est per A. R. Patrem Danielem Guzman, Min(orum) Pro(vinci)alem pro Prov(inc)ia Mariana Wiennae A(nn)o 1701. Die 5 Julij.*

Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 15,434 H/8.

940.

MELANCHTHON, Philipp: Erotemata dialectices, contentia fere integram artem ... Leipzig, Hans Steinman, [Ernst Vögelin], 1584. – VD16 M-3266

Poss.: 1) *Con(ven)tus Kismart(oniensis) 1660.* (címlap r.); 2) *Zacharias Vogelius Chemnathensis summo me jure possidet. 1588 Datum 12. April.* (előzéklap).

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 14,452 B/6. (Coll. 1.) MELANCHTHON, Philipp: Elementorum rhetorices libri duo ... S. l., s. typ., 1577. – GBV

60 DE STIGMATIBVS

EL végezvén böitölését Sz: Ferencz, mellyet az Ményei Seregek Feiedelmének Szent Mihály Archangyalnak tizteffégére vifelt, Sz: Kerezt fel-ma-gaztaláfa napián az Alverniai hégyen egiedül imádkozik, nagy szűbéli édesfféget érez és a' Kereztre fezzittetet Kristushoz eggyüt-valo faidalmat szen-ued, akkor meg-ielenik néki a' Fezzület fényes főlyhőben Serafim képében, és az ű kezeire, s-lábaira, s-iobb oldalára az űszentféges sebeit nyomia.és az mi váltságuknak titkait, az mi lelkünk iduősfégére meg nyt-tya.

S. Bonav: c. 4. Chron; c. 55, conf: lib: 3. Fruč: 3.

48a–b. *Declarationes Nicolai III. et Clementis V., summorum pontificum super regulam fratrum...* (Nagyszombat, 1657)

941.
MERCATOR, Bernardinus: Nucleus catecheticus continens
brevis compendio doctrinam fidei ac morum, e diversi au-
thoribus erutus. Sacrae Scripturae locis, SS. Patrum autori-
tatis, nec non selectioribus historiis illustratus: omnibus
animarum curatoribus, concionatoribus, et catechistis peruti-
lis, ac rudiori plebi accommodatissimus ... Tyrnaviae, typ. et
sumpt. acad. Soc. Jesu typ., 1711. – RMK II. 2425: „Kis-martoni
franc. z.”, OSZK

Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937)
ismert. Jelzet: 15,192 G/3.

942.
NICOLAUS, III., papa; CLEMENS, V., papa: Declarationes
Nicolai III. et Clementis V., summorum pontificum super re-
gulam fratrum minorum, quas ... p. f. Gregorius Malomfalvay,
Ordinis Min. strict. observ. lector et praedicator generalis,
nec non ... provinciae S. Mariae Hungariae minister provin-
cialis ... denuò praelo committi ac pro communi usu et emo-
lumento praefatae, sibi que conceditæ Marianae provinciae
adaptari (eo fine, ut Statuis provincialibus adjuncta, in sin-
gulis provinciae conventibus ad manus haberi ac praescriptis

temporibus una perlegi possint) demandavit. Tyrnaviae, typ.
Acad., 1657. – RMNy 2725, OSZK

Második kiad.: RMK III. 7702 (1667).

Megj.: Malomfalvay Gergely kismartoni gvárdián személye
miatt soroljuk a kötetet a kismartoni ferencesek könyvei közé.
A pápai rendeletek Malomfalvay utasítására jelent meg, s a
rendtartomány statutumaihoz csatolva akarta a provincia
kolostoraiban olvastatni.

943.
NÁDASI, János: Annus angelicus per omnes anni totius ferias
tertias, brevibus angelum custodem, et alios Beatos Angelos
omnes pro felici morte solide colendi officiis et exemplis expli-
catus, et a Sod. B. V. Visit. Tyrnaviae illustrissimo d. d. Comi-
ti Paulo Eszterhasi de Galantha, Perpetuo de Frakno. Comit.
Soproniensis Papensis Capitaneo, etc. oblatu An. 1654. Tyr-
naviae, typ. Academicis, 1654. – RMK II. 807: „Kis-martoni
franc. z.”, RMNy 2544, Csontos 1883, 89

944. = 622.
NÁDASI, János: Annus caelestis Jesu regis, et Mariae reginae
sanctorum omnium ... ab ... Philippo Friderico ... Anno 1649.

- Viennae Austriae, typ. Matthaei Cosmerovii, 1649. – RMK III. 6294, BVB
 Poss.: *Conuentus Kismartoniensis 1653*. (előlső kötéstáblán belül)
 Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 14,183 A/6.
945.
 NÁRAY, György: NoVVs AnnVs, BIsseXtILIs, CVm pLVrIbVs speratIs æternVs qVoqVe. feLIX, appreCatVs, ParoChIs ZoLLensIbVs CaeterIsqVe PraesIterIs [= 1692] medio epistoliarum et monitiuncularum subsequentium ... Tyrnaviae, per Joannem Adamum Friedl, 1692. – RMK II. 1720: „Kis-martoni franc. z.”, OSZK
946.
 OFFICIUM cum brevi compendio vitae thaumaturgici auxiliatoris S. Antonii Paduani Ord. Min. S. P. Francisci Seraphici. Sub felicibus auspiciis illustrissimi Comitis Domini Domini Ladislai Chiaki De Chiak ... Posenii, typ., Joann. Gregorii Zerweg, 1677. – RMK II. 1412: „Kis-martoni franc. zárda” (1678. évszámmal), OSZK
947.
 ORDÓDY, Zsigmond: Origo rosarii Jesu Christi Domini nostri indulgentii, a summis pontificibus, et specialiter a sanctissimo domino nostro Clemente X. Idem orantibus concessis. Praemittitur synopsis vitae B. Michaelis, Eremitae Camaldulensis et Rosarii hujus inventoris, triplex sequitur modus illud recitandi et vitam Jesu Christi in illius recitatione contemplandi. Tyrnaviae, typ. Academicis, 1706. – RMK II. 2266 (3. pld.): „Kis-martoni franc. z.”, OSZK
 Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,416 B/4.
948.
 PÁZMÁNY, Péter: Logi alogi, quibus baptae calamosphactae peniculum papporum Solnensis conciliabuli et hyperaspisten legitimae antilogiae vellicant; veritatis radiis adobrutum. Joannes Jemicus scribebat. Posenii, typ. archiepiscopalis, 1612. – RMK II. 348: „Kis-martoni franc. z.”, RMNy 1040, OSZK
949.
 PÁZMÁNY, Péter: Peniculus papporum apologiae Solnensis conciliabuli et hyperaspistes legitimae antilogiae illustriss. cardinalis Francisci Forgacs de Ghimes, archiepiscopi Strigoniensis etc. Joannes Jemicus parochus Senquicensis scribebat. Posenii, in aula archiepiscopali [typ. archiepiscopalis], 1610. – RMK II. 336: „Kis-martoni franc. z.”, RMNy 1002, OSZK
950.
 PELBARTUS de Themeswar: Pomerium sermonum hyemalium de tempore estivalium ... Hagenaw, imp. Joannis Rynman, in off. Henrici Gran, 1511. – RMK III. 171 (?), VD16 P-188
 Poss.: *Conuentus Kismarton(iensi)s* (17. sz., címlap r.)
 Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,731 L/7. (Coll. 1.) PELBARTUS de Themeswar: Pomerium sermonum quadragesimalium ... Hagnaw, imp. Joannis Rynman, in off. Henrici Gran, 1511. – RMK III. 172, VD16 P-1102
951.
 POLANCUS, Joannes: Methodus ad eos adjuvandos, qui moriuntur. Ex complurium doctorum ac piorum scriptis, diuturnoque usu et observatione collecta ... Tyrnaviae, typ. Academicis, excud. Matthaeus Byller, 1668. – RMK II. 1155: „Kis-martoni franc. z.”, SZTE KK
952.
 PUTANICZ, Joannes: Vita S. Sigismundi Martyris, regis Burgundionum, honori illustrissimi et reverendissimi domini, domini Sigismundi S. R. J. comitis a Kollonich Episcopi Vaciensis ... Tyrnaviae, typ. Academicis, 1711. – RMK II. 2426: „Kis-martoni franc. z.”, OSZK
953.
 RAJCSÁNYI, György: Harmonia philosophica cantus laetiores tristioribus, et tristiores laetioribus attemperans, sive principia quaedam verae ac genuinae philosophiae, animum humanum regulantia; ne, vel prosperis evanescat, vel adversis frangatur: ex libris duobus Francisci Petrarcae, de remediis utriusque fortunae, desumpta ... Tyrnaviae, typ. Academicis, 1706. – RMK II. 2269: „Kis-martoni franc. z.”, OSZK
954.
 RITTER-VITEZOVIĆ, Paulus: Ungaria pullata ad Mens Josephi I. regis sui occinens, principi Paulo Eszterházy Palatino oblata. S. l., s. typ. [Wien vagy Zagreb, typ. Ritter-Vitezović], 1711. – RMK II. 2435: „Kis-martoni franc. z.”, EstBibl. Nr. 169, OSZK
955.
 SURIUS, Laurentius; LIPPOMANO, Luigi, coll.: De probatis sanctorum historiis, partim ex tomis Aloysii Lipomani ... partim etiam ex egregiis manuscriptis codicibus ... T. I. Complectens sanctos mensium ianuarii et februaryi. Coloniae Agrippinae, apud Geruinum Calenium et haer. Quentelios, 1570. – VD16 S-10252
 Poss.: 1) *Conuentus Kismartoniensis P. P. Franciscorum* (17. sz., Tom. 6., címlap r.); 2) *Cupio dissolui et (...) cum Christo. Joan. Wil. Baro in Schenkberg (?) 1583*. (Tom. 2–4, 6–7. címlap r.)
 Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,678 L/3.

- T. 2. Complectens sanctos mensium martii et aprilis. 1578. – VD16 S-10259
- T. 3. Complectens sanctos mensium maii et iunii. 1579. – VD16 S-10260
- T. 4. Complectens sanctos mensium iulii et augusti. 1579. – VD16 S-10261
- T. 5. Complectens sanctos mensium septembris et octobris. 1580. – VD16 S-10262
- T. 6. Complectens sanctos mensium novembris et decembris. 1581. – VD16 S-10263
- T. 7. [Addenda] ... Opera atque studio f. Jacobi Mosandri ... collectae et in lucem editae ... 1581.
956.
SZENTIVÁNYI, Márton: Cavillationes modernorum aatholicorum contra Romano-Catholicae Ecclesiae unitatem ... Tyrnaviae, typ. Academicis, 1709. – RMK II. 2385; „Kismartoni franc. z.”, OSZK
Mai lelőhelye ismeretlen, Hárich János jegyzékéből (1937) ismert. Jelzet: 14,564 B/11.
957.
TANNER, Matthias: Societas Jesu usque ad sanguinis et vitae profusionem militans in Europa, Africa, Asia et America ... pro Deo ... Praegae, typ. Universitatis Carolo-Ferdinandae, per Joannem Nicolaum Hampel, 1675. – GBV
Poss.: *Conventus Kismarton(iensis)* (17. sz., címlap r.) Megj.: a kötéstáblában német kiadvány töredéke van.
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,701 L/5.
958.
THAMASSI, Nicolaus (aliter Fabri): Tranquillitas conscientiae catholica, seu verae, unius, sanctae, catholicae, et apostolicae ecclesiae, verbis et sententiis, solius Sancti Spiritus in scripto verbo loquentis, post varios et sententiis, solius Sancti Spiritus in scripto verbo loquentis, post varios et diuturnos fluctus Aatholicos conscripta et coram mundo publicata ... Tyrnaviae, typ. Academicis, excud. Joannes Nicolaus Martius, 1687. – RMK II. 1626; „Kis-martoni franc. z.”, OSZK
959.
THESAURUS ecclesiae, seu orationes affectuosissimae, et simul efficacissimae, ipsius ecclesiae, propriae: quibus per totum anni tempus ad exorandam divinam majestatem pro variis necessitatibus, in tremendo missae sacrificio, utitur; ex solo missali romano ... Tyrnaviae, typ. Academicis, 1674. – RMK II. 1347; „Kis-martoni franc. z.”
960.
TRACTATUS Chriae. Sive perfectum ex tempore dicendi compendium. Tyrnaviae, typ. Academicis, per Joannem Andream Heormann, 1699. – RMK II. 1977; „Kis-martoni franc. z.”, OSZK
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. 14,156 A/5.

A KISMARTONI FERENCES KOLOSTOR LAKÓINAK NÉVJEGYZÉKE
1630–1722⁵⁴⁷

1480–1490	P. Lucas Segösi, guardianus ⁵⁴⁸	1638	P. Bonaventura Filipovich, guardianus (?)
1630	P. Martinus Bonaventura Kopcsányi (1616–1638), custos, ⁵⁴⁹ concionator aulicus hungaricus Palatini Comitis Nicolai Esterházy Kismartonii	1639	P. Martinus Huber (†1648), guardianus
	P. Johann Baptista Nyitray (†1632), praesidens	1640	P. Georgius Göbeltdt, guardianus
	P. Martinus Huber (Hueber, †1648), concionator germanicus és még két laikus testvér	1641	P. Johannes Strach (†1657), guardianus
1631	valószínűleg ugyanők	1642	P. Ladislaus Litomiczy (†1683), guardianus 15 fő ⁵⁵¹
1632	P. Johann Baptista Nyitray (†1632)	1643	P. Ladislaus Litomiczy (†1683), guardianus (?) 15 fő
1633	nincs adat	1644	P. Didacus Babcsánszky (†1683), guardianus P. Paschalis Buchpinter (†1644)
1634	nincs adat	1645	P. Didacus Babcsánszky (†1680), guardianus
1635	P. Stephanus Diósi (Diosy, †1655), praesidens ⁵⁵⁰	1646	P. Ladislaus Litomiczy (†1683), guardianus P. Gabriel Kirinics (†1646), provincialis
1636	P. Joannes Strach (†1657), praesidens vagy guardianus P. Martinus Huber (†1648) P. Paulus Papovics (†1636), vicarius	1647	P. Felician Kittenfeld (†1652), guardianus P. Alexius Inczédy (†1678) P. Bernardinus Bellusy (†1662) P. Christophorus Borosyich, vicarius
1637	P. Bonaventura Filipovich, guardianus	1648	P. Felician Kittenfeld (†1652), guardianus Fr. Fridericus (†1648), apothecarius

⁵⁴⁷. A névsor alapját Weiss Mihály írásai képezik: WEISS 1980, 319–323.; WEISS 1978. § 548. MAGYAR A. 1970, 84. § 549. Nagy Béni a kolostor fejének nevezi: NAGY B. 1903, 12. § 550. MAGYAR A. 1970, 84.: feltehetőleg már

1632-től viselte ezt a tisztséget. § 551. MAGYAR A. 1970, 84.: 1643-ban is 15 fő élt a kolostorban.

1649	P. Antonius Keszy (†1663), guardianus	1666	P. Felix Miskey (†1694), guardianus
1650	P. Benedictus Szombathelyi (Sabariensis, †1683), guardianus	1667	P. Gregorius Malomfalvay (1616–1669), guardianus P. Clemens Babindaly (†1667) Fr. Hyacinthus Dradosiczky (†1667)
1651	P. Paschalis Pinter (†1661), guardianus	1668	P. Innocentius Fehérvári (Fejérváry, †1678), guardianus
1652	P. Gregorius Malomfalvay (1616–1669), guardianus ⁵⁵² P. Felician Kittenfeld (†1652) Fr. Ludovicus Schuller (†1652)	1669	P. Innocentius Fehérvári (Fejérváry, †1678), guardianus P. Gregorius Malomfalvay (1616–1669), provincialis (Pater Provinciae) 14 fő: 9 páter ⁵⁵³
1653	P. Gregorius Malomfalvay (1616–1669), guardianus	1670	P. Dominicus Mányay (†1702), guardianus P. Athanasius Pronner (†1670)
1654	P. Melchior Dionich (†1674), guardianus	1671	P. Pacificus Milajkovich (†1673), guardianus P. Antonius Kuratoczi (†1671)
1656	P. Ladislaus Paulesich (†1683), guardianus P. Raphael Eker (†1656, concionator)	1672	P. Antonius Diószeghy (†1705), guardianus Fr. Fulgentius Paulinovics (†1672)
1657	P. Remigius Ramocsaházy (†1692), guardianus	1673	P. Gregorius Kovacsovich (†1676 után), guardianus
1658	P. Benedictus Szombathelyi (Sabariensis, †1683)	1674	P. Gregorius Kovacsovich (†1676 után), guardianus P. Stephanus Guzmics (†1674) Fr. Marcus Fraihaiznek (†1674)
1659	P. Clemens Babindaly (†1667), guardianus P. Felix Miskey (†1694), guardianus	1675	P. Gregorius Kovacsovich (†1676 után), guardianus
1660	P. Paulus Senquiczky (Szenkviczy, †1679), guardianus Fr. Joachimus Kustenmacher (†1660)	1676	P. Innocentius Raymannus (Raimannus, †1687), guardianus Fr. Paschal Hebel (†1676)
1661	P. Ladislaus Litomericzy (†1683), guardianus	1677	P. Antonius Palotay (†1679), guardianus Fr. Georgius Hermann (†1705) ⁵⁵⁴
1662	P. Gregorius Malomfalvay (1616–1669), guardianus	1678	P. Innocentius Raymannus (†1687), guardianus P. Benedictus Marusics (†1678)
1663	P. Gregorius Malomfalvay (1616–1669), guardianus		
1664	P. Gregorius Malomfalvay (1616–1669), guardianus P. Casimir Urbanovics (†1664) Fr. Urban Balogh (Balok, †1664)		
1665	P. Felix Miskey (†1694), guardianus		

⁵⁵². 1652. augusztus 16-án Kismartonból írt levelet Esterházy Lászlónak annak káplánjaként és kismartoni gvárdiánként. Ebben említi, hogy letelt a pozsonyi hároméves gvárdiánsága, s feljebbvalói ideküldték. MNL OL P 124, Esterházy László levelezése, Nr. 716. Idézi: JENEI 1960, 688. ⁵⁵³. Nagy Béni az 1669. évi Acta Capitulariát idézve 14 rendtagot említ, közülük

9 pátert. NAGY B. 1903, 16. ⁵⁵⁴. Könyvbejegyzésből ismert a személye: „Frater Georgius Hermann dedit hunc librum ad sacram Comunitatem Conventus Kismartoniensis. Anno [más kézzel:] hoc est M.D.C.LXXVII.” Az 1722. évi könyvjegyzéken a 467. tétel.

- 1678 P. Ambrosius Cziráki (1633–1696)
(Syndicus apostolicus (Kuchlvater): Johann Jakob
Menegati)⁵⁵⁵
- 1679 P. Innocentius Raymannus (†1687), guardianus
- 1680 P. Innocentius Raymannus (†1687), guardianus
P. Bernardinus Priskrajder (†1680)
Fr. Gregorius Hiever (†1680)
- 1681 P. Innocentius Raymannus (†1687), guardianus
P. Martinus Schobilajter (†1681)
- 1682 P. Benedictus Szombathelyi (Sabariensis, †1683),
guardianus
- 1683 P. Benedictus Szombathelyi (Sabariensis, †1683),
guardianus
P. Innocentius Raymannus (†1687), guardianus⁵⁵⁶
- 1684 P. Timotheus Kussolich (Kuszolics, †1685), guar-
dianus
P. Fabian Sculteti (†1684)
P. Bernardinus Stephanecz (†1684)
Fr. Matthias Zemankovics (†1684)
- 1685 P. Marcus Szablich (†1699), guardianus
P. Timotheus Kussolich (†1685)
Fr. Juniperus Schinko (†1685)
- 1686 P. Bonaventura Quatterember (Quotember, †1703),
guardianus
P. Gregorius Kosovics (†1686)
- 1687 P. Marcus Szablich (†1699), guardianus
- 1688 P. Marcus Szablich (†1699), guardianus
- 1689 P. Bernardinus Leitermayer (†1699), guardianus
- 1690 P. Franciscus Tamáskovich (†1690), guardianus
- 1691 P. Bonifacius Terbus (†1712), guardianus
P. Emericus Egyerter (†1691)
P. Henricus Nesztler (†1691)
- 1692 P. Bonifacius Terbus (†1712), guardianus
P. Bernardinus Leitermayer (†1699), guardianus
P. Josephus Schindler (†1709), vicarius Kismarto-
niensis⁵⁵⁷
- 1693 P. Conradus Ivanchich (Ivancza, †1694 után),
guardianus
- 1694 P. Marcus Szablich (†1699), guardianus
- 1695 P. Marcus Szablich (†1699), guardianus
- 1696 P. Sebastian Lubkovich (†1713), guardianus
- 1697 P. Sebastian Lubkovich (†1713), guardianus
P. Daniel Guzman (†1698 után), confessarius
(Beichtvater der Augustinerinnen)
P. Capistranus Sebacher (1673–1741)
- 1698 P. Sebastian Lubkovich (†1713), guardianus
P. Daniel Guzman (†1698 után), guardianus
- 1699 P. Daniel Guzman (†1698 után), guardianus
- 1700 P. Bonifacius Terbus (†1712), guardianus
- 1701 P. Bonifacius Terbus (†1712), guardianus⁵⁵⁸
P. Caesarius Leitermayer (†1717), guardianus⁵⁵⁹
(?) Fr. Felix Drexel (Draxler, †1733), articularius
(„franciscaner und dischler”)⁵⁶⁰
- 1702 P. Caesarius Leitermayer (†1717), guardianus
P. Gregorius Graffics (†1702)

⁵⁵⁵. WEISS 1980, 110. § 556. Szombathelyi Benedek halála után (1683) lett újra a kolostor előljárója, amit egy ebben az évben készült elismervény is bizonyít: 1683. december 1-jén 100 gulden 27 krajcár értékben vett fel húspénzt. Fraknó, Eisenstädter RAR, 1683. Nr. 223. § 557. Kismartoni szolgálatát egy könyvbejegyzés igazolja: „Donatus e’ liber iste controversisticus Iosepho Schindler tunc temporis Vicarius Conventus Kismart(oniensis) 1692.” Nr. 262. § 558. Péter Terbus vette át az ez évre járó 20 gulden olajpénzt (Ölgeld). Fraknó, Eisenstädter RAR, 1701. Nr. 109. § 559. Fraknó, Eisenstädter RAR,

1701. Nr. 109.: „Der nächste Guardian wird mit 1709 gezeichnet, vielleicht war P. Caesar wegen der Kuruzzenwirren länger Oberer, oder fehlt ein Glied aus dem Katalog der Guardiane.” § 560. A fráter saját maga megnevezése azon a számlán, amiben elismeri, hogy Esterházy Pál utasítására átvette a 12 forintot a Frauklosternél végzett asztalosmunkáért (Kirchenthür). Azt nem tudni, hogy Drexel melyik kolostorban élt: az asztalosmunkát a kismartoni ágostonos kanonisszáknál végezte, a számla keltezésében pedig a „Schloss Eysenstadt” szerepel. Fraknó, Eisenstädter RAR, 1701. Nr. 136.

1703	P. Caesarius Leitermayer (†1717), guardianus (Syndicus apostolicus (Kuchlvater): Franz Erich (Emmerich) Stöttner (Gstettner), †24.6.1703) ⁵⁶¹	1715 ⁵⁶²	P. Franciscus Mednyánszky (†1723), guardianus P. Clemens Lumpsteter (†1746), magister novitiorum P. Benedictus Hueber, vicarius, magister novitiorum (†1733?) Fr. Franciscus Répássy (†1754) Fr. Daniel Haan (†1766) Fr. Ludovicus Pollotinicus (†1724), clericus novitius Fr. Placidus Maystaller (†1729), arcularius (Tischler, exnovicius)
1704	P. Caesarius Leitermayer (†1717), guardianus (?) P. Elias Appel (†1704) P. Anselmus Draksics (†1704) Fr. Mansvet Graff (?) (†1704) Fr. Victorian Kauffmann (†1704) Fr. Josephus Stuper (†1704)	1716 ⁵⁶³	P. Franciscus Mednyánszky (†1734), guardianus P. Benedictus Hueber (†1733 (?)), vicarius, magister novitiorum Fr. Ludovicus Pollotinicus (†1724) Fr. Daniel Haan (†1766), clericus Fr. Adalbertus Markmiller (†1734), laicus (Laienbruder) Fr. Conradus Pascher, laicus novitius Laiennovize
1705	P. Caesarius Leitermayer (†1717), guardianus (?) Fr. Gregorius Horváth (†1705)	1717	P. Franciscus Mednyánszky (†1734), guardianus P. Elzearius Textor (†1717)
1706	P. Caesarius Leitermayer (†1717), guardianus (?) Fr. Bonifacius Kekleder (†1706)	1718 ⁵⁶⁴	P. Ludovicus Purman (1696–1756), guardianus P. Alexius Vidlicskay (†1751), magister novitiorum P. Prothasius Kern (†1728), concionator (Prediger)
1707	P. Caesarius Leitermayer (†1717), guardianus (?)		<i>clerici novitii</i>
1708	P. Caesarius Leitermayer (†1717), guardianus (?) Fr. Conradus Csarics (†1708)		Fr. Anizet Hlubutczek Fr. Agapius Hrachovszky Fr. Antonius Steinsiess Fr. Apollonius Graffl Fr. Aurelius Garayszky Fr. Angelinus Oberauer Fr. Capistranus Boos Fr. Daniel Maader Fr. Abraham Lisics
1709	P. Elzearius Textor (†1717), guardianus P. Vitalis Lovincz (†1709)		<i>laicus novitius</i>
1710	P. Elzearius Textor (†1717), guardianus P. Arsenius Promperger (†1710) P. Capistranus Straid (†1710)		Fr. Dominicus Sherscher (?), arcularius
1711	P. Elzearius Textor (†1717), guardianus		
1712	P. Bernardus Prentzaller (†1734), guardianus Fr. Sebastianus Pankl (1692–1746), clericus novitius		
1713	P. Bernardus Prentzaller (†1734), guardianus P. Laurentius Sailer (†1713/1714 után) P. Adrianus Miletics (†1713) P. Robertus Miksics (†1713) P. Augustinus Szilesy (†1713) Fr. Gervasius König (†1713)		
1714	P. Bernardus Prentzaller (†1734), guardianus		

⁵⁶¹. WEISS 1980, 110. § 562. WEISS 1980, 112.: „Eingekleidet wurden hier, oder wenigstens ihr Noviziat absolvierten hier: Im Jahre 1715: 3 Kleriker”.
§ 563. WEISS 1980, 112.: „Eingekleidet wurden hier, oder wenigstens ihr

Noviziat absolvierten hier: Im Jahre 1718: 2 Laienbruder”. § 564. WEISS 1980, 112.: „Eingekleidet wurden hier, oder wenigstens ihr Noviziat absolvierten hier: Im Jahre 1718.: 15 Kleriker und 1 Laienbruder”.

1722 ⁵⁶⁸	P. Daniel Pechy (†1743), guardianus		<i>clerici</i>
	P. Michael Terperics (†1750), guardianus	Fr. Blasius Stocker	
	P. Adalbertus Petrikovics (†1728), magister novitiorum, definator	Fr. Gregorius Sumany	
	P. Chrysostomus Simon (†1737), vicarius	syndicus apostolicus (Kuchlvater):	
	P. Emericus Gusman (†1745), magister novitiorum	Johann Georg Teichtman ⁵⁶⁹	
	P. Antonius Zolchner (Szoltner (?), †1736), vicarius		

*Tot magni Franciscæ probant tua vulnere testes,
Quot tangunt, cernunt, et veneranda docent.*

⁵⁶⁸. WEISS 1980, 112.: „Eingekleidet wurden hier, oder wenigstens ihr Noviziat absolvierten hier: Im Jahre 1722: 0 Kleriker und 2 Laienbruder“.

⁵⁶⁹. WEISS 1980, 110.

XXIII. JÁNOS PÁPA BULLÁJA

1415

Anno Christi 1414

Joannis XXIII. anno 5.

Conceditur Indulgentia visitantibus Ecclesiam
Minorum Castri Kusmartonalis.
Universis et singulis Christifidelibus praesentes
litteras inspecturis, salutem etc.

Dilectos filios Guardianum, et Fratres domus Fratrum Minorum in Castro Kusmarton alias Gsustach⁵⁷⁰ Jaurien(sis) dioecesis constitutos, qui in decore sanctae Religionis, virtutum Domino militantes, ad divinae majestatis obsequia trahunt alios per exemplum, infra pietatis Apostolicae ubera amplectentes, dignum quin potius debitum arbitramur, ut Ecclesias, domus et loca ad laudem et honorem Religionis et Ordinis praedictorum ubilibet dedicata, gratiosis remissionum prosequamur impendiis, et indulgentiarum muneribus honoremus.

Cupientes igitur ut Ecclesia domus Fratrum Minorum in eodem Castro fundata a Christifidelibus congruis honoribus frequentetur, et etiam conservetur et ut fideles Christi eo libentius causa devotionis confluant ad eandem, et ad conservationem ipsius manus promptius porrigant adiutrices, quo ex hoc ibidem dono coelestis gratiae uberius conspexerint se refectos; de omnipotentis Dei misericordia, et beatorum Petri et Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, omnibus vere poenitentibus et confessis, qui in Nativitatis, Circumcisionis, Epiphaniae, Resurrectionis, Ascensionis, et Corporis Domini nostri Jesu Christi, Pentecostes, necnon Nativitatis, Annuntiationis, Purificationis, Assumptionis beatae Mariae Virginis gloriosae, et Nativitatis beati Joannis Baptistae, ac

beatorum Petri et Pauli Apostolorum, et ipsius Ecclesiae dedicationis festivitatis, et celebritatis Omnium Sanctorum, necnon per ipsarum Nativitatum, Epiphaniae, Resurrectionis, Ascensionis, et Corporis Domini, ac Nativitatis et Assumptionis beatae Mariae, et Nativitatis beati Joannis, et Apostolorum praedictorum festivitatum octavas, et per sex dies dictam festivitatem Pentecostes immediate sequentes, eandem Ecclesiam devote visitaverint, annuatim, et ad ejus conservationem adiutrices manus porrexerint, singulis videlicet festivitatum et celebritatis quinque annos et totidem quadragenas, octavarum vero, et sex dierum praedictorum, diebus quibus Ecclesiam visitaverint, et ad hujusmodi conservationem adiutrices manus porrexerint, ut praefertur, centum dies de injunctis eis poenitentis misericorditer relaxamus, praesentibus post decennium minime valituris.

Volumus autem quod si alias visitantibus dictam Ecclesiam, ad ejus conservationem hujusmodi manus porrigentibus adiutrices, vel alias pias eleemosynas erogantibus, seu alias aliqua alia Indulgentia in perpetuum, vel ad certum tempus nondum elapsam, durante, per nos concessa fuerit, hujusmodi praesentes litterae nullius existant roboris vel momenti.

Datum Constantiae, IV Kalend. Martii anno V.

Lelőhelye: Archivum Secretum Vaticanum, Registra Lateranensis vol. 182. fol. 8ob. (DF 288771.)

Kiadta: WADDING-FONSECA AB EBORA 1932, Tom. 9., 544., 665–666.; Bullarium Franciscanum, 1904, 489.; MAGYAR A. 1967, 164.; MAGYAR A. 1970, 152–153.; MÁLYUSZ-BORSA 1997, Nr. 307.

⁵⁷⁰. Itt betűtévésztről lehet szó, az olasz írnok valószínűleg az „Ei” helyett írt „G” betűt (Waddingnál „Ssustach” szerepel). Vö. MAGYAR A. 1980, 164. 33. jegyzet.

AZ ESTERHÁZY MIKLÓS ÁLTAL ÚJRAALAPÍTOTT
KISMARTONI KOLOSTOR ALAPÍTÓLEVELE

1631

Nos Comes Nicolaus Eszterházy de Galantha, Palatinus Regni Hungariae Judex Cumanorum, Aurei Velleris Eques, Perpetuus de Frakno, ac Comitatum, Soproniensis Zolienensis, et de Beregh supremus Comes, nec non Sacratissimi Principis, et Domini Domini Ferdinandi Secundi DEI Gratia Electi Romanorum Imperatoris Semper Augusti, ac Germaniae Hungariae Bohemiae etc. Regis, Archiducis Austriae, Ducis Burgundiae etc. Intimus Consiliarius, Camerarius, et per Hungariam Locumtenens. Memoriae Commendamus Tenore praesentium significantes quibus expedit universis. Quod posteaquam Nos a DEO Ter optimo, maximo, innumera domi, forisque pace simul et Bello accepissemus beneficia, atque inter caetera, Arcem quoque et Dominium hocce Kismarthon apprehendissemus seduloque identidem Circumspiremus, Quomodonam gratitudinem nostram erga suam Divinam Bonitatem in hac quoque Civitate ferrea, si non demonstrare, saltem adumbrare, atque Proximorum Saluti pro virili Subvenire valeremus, oblata est oculis nostris miseranda species monasterij Cujusdam in eadem Civitate Siti, florentibus quidem rebus ad fratres Conventuales pertinentis, verum partim injuria, partim diuturnitate Temporum (uti quidem explorare potuimus) a Centum, et amplius Annis penitus diruti, et passim solo aequati: Admotis igitur celeriter in Nomine Domini Sumptibus nostris Proprijs, et Operarijs, Eidemque vires largiente, illud ipsum Monasterium in formam justici Claustrum una cum Templo ad majorem DEI Gloriam et Beati Michaelis Archangeli Consecrato, intra breve Tempus de novo per Totum a fundamantis restauravimus, restauratumque proprio motu nostro totaliter et integre una cum dicto Templo, Habitaculis, Hortulo, et Areolis caeterisque attinentijs, Reverendis, et Religiosis Fratribus, Minoribus, Ordinibus Beati Patris Francisci Confessoris ad inhabitandum

ibidemque jugiter et Devote DEO famulandum, atque instituto ipsorum, ac Regulis Satisfaciendum (praemissa Solemni, atque in praesentia Conplurium Vicimorum peracta eorundem Religiosorum fratrum introductione, et Statutione) per manus tradidimus, et Assignavimus incorporando illud Hungariae Provinciae DEIParae Semper Virginis Mariae nemine prorsus Contradicente. Divinam Quidem Bonitatem Precibus, quam possumus humillimis orantes, ut hoc quaecumque gratitudinis nostrae indicium Clementer acceptare, atque ad nominis sui Gloriam, Proximorumque Salutem vertere, Nobis vero ad majora quoque praestanda vires suppeditare dignetur: Haeredes autem ac Posteris, Succerosque nostros universos Serio, ac Severe, imo sub gravi Omnipotentis DEI indignatione monentes, et obtestantes, ut hanc Nostram Traditionem Assignmentem, et Incorporationem in perpetuum illibate Conservare velint, ac Teneantur, neque eam ullo unquam Tempore aliquatenus violare praesumant. Imo tradimus, et Assignamus, nec non incorporamus realiter et Cum effectu perpetuo et irrevocabiliter. Harum nostrarum, sigillo Chirographo nostro munitarum vigore et Testimonio literarum mediante. Datum in dicta Arce Nostra Kismarthon ipso festo Beati Nicolai Episcopi et Confessoris Anno Domini millesimo Sexcentesimo Trigesimo Primo. Comes Nicolaus Eszterhazy

L. S.

Joannes Njegy mpria⁵⁷¹

Lelőhelye: Budapest, MNL OL P 108, Rep. 1. Fasc. L. Nr. 148.
(Copia fundationalium Monasterij PP. franciscanorum in civitate Kismarton)

Kiadta: BALÁZSOVITS 1869, 64.; WEISS 1980, 6–7.

⁵⁷¹ Nyéky János

Bibliográfia

Levéltári és könyvtári források

- Bécs
Archiv der Franziskanerklosters am Franziskanerplatz in Wien,
Lade 45, Bündel D. (AFW)
- Budapest
Eötvös Loránd Tudományegyetem Egyetemi Könyvtár és
Levéltár (ELTE EK)
Magyar Ferences Könyvtár és Levéltár (MFKL)
KÓSA s. a. – KÓSA, Eugenius, *Antiquarii Provinciae S. Mariae in Hungaria Ordinis Minorum S. P. N. Francisci strictioris observantiae collectanea, quorum partes prima provinciam ipsam, altera modernos conventus, tertia abalienatos et desolatos exhibent, ab anno aere Christianae 1206 ad annum usque 1774*, Kézirat.
Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltár (MNL OL)
E 151 = Magyar Kamara Archivuma, Acta ecclesiastica ordinum et monialium
E 174 = Családi és személyi fondok, Archivum familiae Esterházy
P 108 = Az Esterházy család hercegi ágának levéltára, Repositorium
P 114 = Az Esterházy család hercegi ágának levéltára, Levéltárral kapcsolatos iratok
P 124 = Az Esterházy család hercegi ágának levéltára, Esterházy László
P 125 = Az Esterházy család hercegi ágának levéltára, Esterházy Pál
P 150 = Az Esterházy család hercegi ágának levéltára, Acta dominiorum
P 233 = Egyházak, Ferencesek Szűz Mária Rendtartománya Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár, Levéltár és Információs Központ (MTA KIK), Kézirattár
Ráth Károly gyűjteménye, 201/III.
- Fraknó (Forchtenstein, A)
Archiv der Familie Esterházy, Esterházy Privatstiftung,
Acta varia
Rentamtsrechnungen (RAR) Eisenstadt
Rentamtsrechnungen (RAR) Forchtenstein
- Graz (A)
Zentralbibliothek der Franziskaner
- Kismarton (Eisenstadt, A)
Esterházy Privarstiftung, Sammlungen – Esterházy-Bibliothek
Klosterbibliothek der Franziskaner, Archiv
- Maria Enzersdorf (A)
Franziskanerkloster, Archivum [Eisenstadt]
- Moszkva (RUS)
Rudomino Idegennyelvű Könyvtár (Biblioteka Inostrannyo
Literatury Im. M. I. Rudomino)
- Pozsony (Bratislava, SK)
Štátny archív v Bratislave, Mariánska provincia františkánov (ŠAB MPF)
BABCSÁNSZKY 1679 – BABCSÁNSZKY, Didacus, *Descriptio provinciae Marianaе anni 1679 sub provincialatu patris Didaci Babcsánszky*. (Jelzete: Ad Lad. 34. Nr. 3.)
RAMOCSAHÁZY 1680 – RAMOCSAHÁZY, Remigius, *Origo et status provinciae Marianaе descriptus sub provincialatu patris Remigii Ramocsaházy anno 1680*. (Jelzete: Ad Lad. 34. Nr. 4.)
- Szeged
Szegedi Tudományegyetem Klebelsberg Kuno Könyvtára (SZTE KK)
- Turócszentmárton (Martin, SK)
Slovenská národná knižnica, Literárne rukopisy (SNK LR)
FOLNAY 1647 – FOLNAY Bernát, *Descriptio et originis et status Provinciae Marianaе, sub provincialatu patris Bernardini Folnay 1647*. (Jelzete: Martin M 289)

Nyomtatott kiadványok

- ÁCS P. 2015 – Esterházy Pál, a műkedvelő mecénás, *Egy 17. századi arisztokrata-életpálya a politika és a művészet határvidékén*, szerk. ÁCS Pál, Budapest, reciti, 2015.
- ALEXA 1971 – ALEXA Károly, *Kopcsányi Márton prózája = Irodalomtörténeti Közlemények*, 75(1971), 5, 601–606.
- Allgemeine Landestopographie des Burgenlandes 1963 – *Allgemeine Landestopographie des Burgenlandes*, Band II, *Die Verwaltungsbezirke Eisenstadt und die Freistädte Eisenstadt und Rust*, hrsg. v. d. Burgenländ. Landesregierung, Eisenstadt, 1963.
- ASSISI SZENT 1993 – ASSISI SZENT Ferenc művei – Opuscula S. Francisci, BALANYI György fordításának javítása, ford. HIDÁSZ Ferenc, VÁRNAI Jakab, Újvidék, Szeged, Csíksomlyó, 1993 (Ferenccs források, 1).
- B
- BAGI 2016 – BAGI Zoltán Péter, *Henri Du Val Dampierre karrierjének kezdete a Habsburg Monarchiában (1601–1604)*, in *A hajdúk nyomában: régió kutatás és emlékeztörténet*, szerk. CSISZÁR Imre, NOVÁK Ádám, Debrecen, Önkormányzat, 2016, 43–55.
- BAJÁKI 2012 – BAJÁKI Rita, *Pázmány Péter és Kopcsányi Márton imakönyve*, in *Régi magyar imakönyvek és imádságok*, szerk. BOGÁR Judit, Piliscsaba, PPKE BTK, 2012 (Pázmány Irodalmi Műhely, Lelkiségtörténeti tanulmányok, 3), 11–22.
- BAJÁKI–BUJDOSÓ–MONOK–VISKOLCZ, Adattár 13/4, 2009 – *Magyarországi magánkönyvtárak, IV, 1552–1740*, sajtó alá rend. BAJÁKI Rita, BUDOSÓ Hajnalka, MONOK István, VISKOLCZ Noémi, a mutatót összeáll. ZVARA Edina, Budapest, OSZK, 2009 (Adattár XVI–XVIII. századi szellemi mozgalmaink történetéhez, 13/4).
- BALÁZSOVITS 1869 – BALÁZSOVITS Odorik, *Brevis historia Conventuum Ord. S. Francisci Seraphici Reformatae Prov. S. Mariae Hungariae ex authenticis fontibus in Archivo Prov. existentibus deducta*, Posonii, 1869.
- BÁN I. 1980 – BÁN Imre, *Korai felvilágosodás és nemzeti műveltség*, in *Európa és a Rákóczi-szabadságharc*, szerk. BENDA Kálmán, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1980, 225–243.
- BÁN J. 1941 – BÁN János, *Sopron újkori egyháztörténete*, Sopron, Székely Ny., 1941 (Győregyházmegye múltjából, IV.2).
- BÁNDI–MONOK, KtF XIII, 2020 – *Intézményi- és magán-gyűjtemények 1591–1750, Könyvjegyzékek bibliográfiája*, összeáll. és szerk. BÁNDI András, MONOK István, Budapest, MTAK, 2020 (Könyvtártörténeti Füzetek, XIII).
- BANFI 2005 – BANFI, Florio, *Magyar emlékek Itáliában*, bőv., átdolg. kiad., szerk. KOVÁCS Zsuzsa, SÁRKÖZY Péter, Szeged, SZTE Olasz Tanszék, 2005 (Magyar–olasz tanulmányok – Studi e documenti italo-ungheresi).
- BÁNYAI 2022 – *A mikházi és szárhegyi ferences kolostorok régi könyvei*, Katalógus = *Fondul de carte veche al mănăstirilor franciscane din călugăreni și lăzarea*, Catalog = *Altbücherstanden der Bibliotheken des Franziskanerklosters Mikháza und Szárhegy*, Katalóg, összeáll. BÁNYAI Réka, Teleki Téka Alapítvány, Marosvásárhely, 2022 (A Kárpát-medence magyar könyvtárainak régi könyvei, 14).
- BARBIER 2011 – BARBIER, Frédéric, *Quelques observations sur les origines d'un succès européen*, in *Édition et diffusion de l'imitation de Jésus Christ (1470–1800), études et catalogue collectif des fonds conservés à la bibliothèque Sainte-Geneviève*, à la Bibliothèque nationale de France, à la bibliothèque Mazarine, et à la bibliothèque de la Sorbonne, sous la dir. de Martine DELAVEAU et Yann SORDET, avec la collab. de Frédéric BARBIER, Hélène DELÉPHINE, Pierre Antoine FABRE, Martine LEFÈVRE, Philippe MARTIN, Jean-Dominique MELLOTT, Véronique MEYER, Mario OGLIARO, Fabienne QUEYROUX, Nathalie ROLLET-BRICKLIN, Paris, Bibliothèque nationale de France, Bibliothèque Mazarine, Bibliothèque Sainte-Geneviève, 2011, 35–51.
- BÁRCZI 2007 – BÁRCZI Ildikó, *Ars compilandi, A késő középkori prédikációs segédkönyvek forráshasználata, A hiteles információk összegyűjtésének kevésbé bevallott módszerei – Az intertextualitás információs rendszerei*, Budapest, Universitas, 2007 (Historia Litteraria, 23).
- BARKÓ 2017 – BARKÓ Gábor, *Ünnepek és városi térhasználat a kora újkori Győrben a ferencesek példáján*, in *Jezsuita jelenlét Győrben a 17–18. században, Tanulmányok a 375 éves Szent Ignác-templom történetéhez*, szerk. FAZEKAS István, KÁDÁR Zsófia, KÖKÉNYESI Zsolt, Győr, Szent Mór Bencés Perjelség, 2017, 365–381.
- BÁRTH 2010 – BÁRTH Dániel, *Benedikció és exorcizmus a kora újkori Magyarországon*, Budapest, L'Harmattan, PTE Néprajz-Kulturális Antropológiai Tanszék, 2010 (Fontes Ethnologiae Hungaricae, IX).
- BÁRTH 2016 – BÁRTH Dániel, *A zombori ördögűző, Egy 18. századi ferences mentalitása*, Budapest, Balassi, 2016 (Vallástudományi tanulmányok Közép-Kelet-Európából, 3).
- BARTÓK Zs. Á. 2021 – BARTÓK Zsófia Ágnes, *Egyházi férfiak magyar nyelvű szövegei, A Pray-kódextől az Érdy-kódexig*, Budapest, Argumentum, ELTE BTK Vallástudományi Központ Liturgiátörténeti Kutatócsoport, 2021 (Műhelytanulmányok, 7).
- BÉL 2006 – BÉL Mátyás, *Sopron vármegye leírása – Descriptio Comitatus Semproniensis*, II. C sorozat 3. kötet, gond. és ford. TÓTH Gergely, Sopron, Soproni Levéltár, 2006 (Sopron Város Történeti Forrásai).

- BENE 2006a – BENE Sándor, *Kéry János*, in *Magyar Művelődéstörténeti Lexikon*, főszerk. KÖSZEGHY Péter, V. köt., Budapest, Balassi, 2006, 368–369.
- BENE 2006b – BENE Sándor, *A Szilveszter-bulla nyomában*, in „Hol vagy, István király?”, *A Szent István-hagyomány évszázadai*, szerk. BENE Sándor, Budapest, Gondolat, 2006, 89–124.
- BENE 2012 – BENE Sándor, *Rimay vindicatus*, (*Rimay János Justus Lipsius-hoz írott leveléről*), in *Filológia és textológia a régi magyar irodalomban, Tudományos konferencia, Miskolc, 2011. május 25–28.*, szerk. KECSKEMÉTI Gábor, TASI Réka, Miskolc, Miskolci Egyetem BTK Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet, 2012, 139–188.
- BENE-HAUSNER 1997 – *Zrínyi Miklós válogatott levelei*, vál., a szöveget gond. és a jegyzeteket írta BENE Sándor, HAUSNER Gábor, Budapest, Balassi, 1997 (Régi Magyar Könyvtár, Források, 6).
- BERNHARDT 2016 – BERNHARDT, Oliver, *Gestalt und Geschichte Savonarolas in der deutschsprachigen Literatur, Von der Früher Neuzeit bis zur Gegenwart*, Würzburg, Verlag Königshausen & Neumann GmbH, 2016.
- BIHL 1913 – BIHL, Michael, *Fortunatus Hueber*, Catholic Encyclopedia (1913)
[https://en.wikisource.org/wiki/Catholic_Encyclopedia_\(1913\)/Fortunatus_Hueber](https://en.wikisource.org/wiki/Catholic_Encyclopedia_(1913)/Fortunatus_Hueber) (2022. április 26.)
- BITSKEY 2021 – BITSKEY István, *Egy német hitvita híre Magyarországon*, (*Adalék az érseki könyvbeszerzéshez*), in BITSKEY István, *Hitvita, história, szellemi örökség, Tanulmányok a kora újkori magyarországi művelődésről*, szerk. HITSEKER Mária, Budapest–Eger, Kossuth–Eszterházy Károly Egyetem, 2021 (Kulturális örökség), 197–204.; uéz: *Pázmány Péter és a Reihing-vita, Adalék az érseki könyvbeszerzéshez*, in *MONOKgraphia, Tanulmányok Monok István 60. születésnapjára*, szerk. NYERGES Judit, VERÓK Attila, ZVARA Edina, Budapest, Kossuth, 2016, 98–101.
- BORIÁN 1989 – *Kéry János gyászbeszéde Zrínyi Miklós temetésén*, ford. BORIÁN Gellért, Csáktornya, 1664. december 21-én, in *Zrínyi-Dolgozatok*, VI, Budapest, ELTE BTK, 1989, 299–325.
- BORIÁN 2004 – BORIÁN Gellért Előd, *Zrínyi Miklós a pálos és a jezsuita történetírás tükrében*, Pannonhalma, 2004 (Pannonhalmi Füzetek, 50).
- BORIÁN 2007 – BORIÁN Előd, *A pálos Kéry János útja Zrínyi Miklóstól Esterházy Pálig*, in *Decus solitudinis, Pálos évszázadok*, szerk. SARBAK Gábor, Budapest, Szent István Társulat, 2007 (Művelődéstörténeti műhely, Rendtörténeti konferenciák, 4/1), 153–165.
- BORSA 1980 – BORSA Gedeon, *A vimpáci ferences nyomda és annak újabb terméke 1595-ből*, Magyar Könyvszemle, 96(1980) 2, 178–185.
- BORSA 1987 – BORSA Gedeon, *Pótlások és igazítások a „Régi Magyarországi Nyomtatványok” első két kötetéhez*, VI, Magyar Könyvszemle, 103(1987), 57–64.
- BORSA 1993 – BORSA Gedeon, *Egy feltehetően soha el nem készült hazai misekönyv emléke*, Magyar Könyvszemle, 109(1993), 325–330.
- BORSA 2005 – BORSA Gedeon, *Laskai Osvát és Temesvári Pelbárt műveinek megjelentetői*, Magyar Könyvszemle, 121(2005), 1–23.
- BRUCK 2021 – BRUCK, Anton, *Die Franziskaner in Güssing, Ruf und Dienst durch die Geschichte*, in Anton BRUCK–István MONOK–Edina ZVARA, *Bewahrte Geistigkeit und Kulturerbe von drei Nationen, Die Historische Bibliothek des Franziskanerklosters in Güssing*, Budapest–Güssing, Bibliothek und Informationszentrum der Ungarischen Akademie de Wissenschaften–Franziskanerkloster Güssing, 2021, 13–28.
- BUBICS–MERÉNYI 1895 – BUBICS Zsigmond–MERÉNYI Lajos, *Herczeg Esterházy Pál nádor 1635-1713*, Budapest, Magyar Történelmi Társulat, 1895.
- Bullarium Franciscanum, 1904 – *Bullarium Franciscanum, Romanorum pontificum constitutiones, epistolas ac diplomata continens tribus ordinibus Minorum, Clarissarum et Poenitentium a Seraphico patriarcha Sancto Francisco institutis concessa ab illorum exordio ad nostra usque tempora*, ed. Giovanni Giacinto SBARAGLIA, Tom. 7., Romae, typ. S. Congr. de propag. fide, 1904.
- BURY 1971 – BURY, Richard de, *Philobiblon, A könyvek szeretete*, ford. jegyz. BODOR András, a bev. tanulmány írta JAKÓ Zsigmond, Bukarest, Kriterion, 1971 (Téka).
- BUZÁSI 2000 – BUZÁSI Enikő, *Szent Imre 1675–1680 körül*, in *Történelem – Kép, Szemelvények múlt és művészet kapcsolatairól Magyarországon*, kiállítás a Magyar Nemzeti Galériában 2000. március 17. – szeptember 24., szerk. MIKÓ Árpád, SINKÓ Katalin, Budapest, MNG, 2000 (A Magyar Nemzeti Galéria kiadványai, 2000/3).
- BUZÁSI 2021 – BUZÁSI Enikő, *A reprezentáció keretei és gyakorlata Nádasdy Ferenc országbíró és a 17. századi főnemesi elit műpártolásában*, Akadémiai doktori értekezés, Budapest, 2021.

C, Cs

- CZIGÁNY 2004 – CZIGÁNY István, *Reform vagy kudarc? Kísérletek a magyarországi katonaság beillesztésére a Habsburg Birodalom haderejébe 1600–1700*, Budapest, Balassi, 2004 (A Hadtörténeti Intézet és Múzeum millenniumi könyvtára, 4).
- CSAPODI–CSAPODINÉ GÁRDONYI 1993 – CSAPODI Csaba, CSAPODINÉ GÁRDONYI Klára, *Bibliotheca Hungarica, kódexek és nyomtatott könyvek Magyarországon 1526 előtt*, II., Fönnmaradt kötetek: 2. K–Z – Lappangó kötetek, Budapest, MTAK, 1993 (A MTAK közleményei, 31).
- CSATKAI–FREY 1932–1933 – CSATKAI, André–FREY, Dagobert, *Die Denkmale des politischen Bezirkes Eisenstadt und freien Städte Eisenstadt und Rust*, Wien, 1932–1933 (Österreichische Kunsttopographie, 24).

- CSONTOSI 1883 – CSONTOSI János, *A M. T. Társulat kirándulásáról kiadott füzet tartalma, A könyvtári bizottság jelentése, Századok*, 17(1883), 85–94.
- D**
- DALARUN 2017 – DALARUN, Jacques, *Boldogságos Ferenc atyánk megtalált életrajza, Celanói Tamás: Boldogságos Ferenc atyánk életrajza, (Fordítás, jegyzetek és összehasonlító táblázat)*, Budapest, Magyarok Nagyasszonya Ferences Rendtartomány, 2017 (Ferences Források Magyarul, 1).
- DONIN 1973 – *Die Kunstdenkmäler Österreichs, Niederösterreich*, neuarb. von Richard Kurt DONIN, Wien, 1973 (Dehio-Handbuch).
- DOTTO–FALVAY–MONTEFUSCO, ed., *Le Meditationes Vitae Christi* 2021 – *Le Meditationes Vitae Christi in volgare secondo il codice Paris, BnF, it. 115 Edizione, commentario e riproduzione del corredo iconografico*, a cura di Diego DOTTO, Dávid FALVAY, Antonio MONTEFUSCO, trascrizione del manoscritto coordinata da Dávid FALVAY, e realizzata da Péter ERTL, Eszter KONRÁD, Ditta SZEMERE, revisione critica del testo a cura di Diego DOTTO, con la collaborazione di Federico ROSSI, apparato delle fonti realizzato da Péter ERTL, con la collaborazione di Csenge BÉRES, Eszter DRASKÓCZY, Kata HÁRI, commento storico-artistico di Holly FLORA, edizione delle didascalie e delle istruzioni per gli artisti a cura di Dávid FALVAY, Eszter KONRÁD e Ditta SZEMERE, revisione a cura di Sara BISCHETTI e Antonio MONTEFUSCO, revisione editoriale e bibliografica a cura di Maria CONTE, Venezia, Fondazione Università Ca' Foscari, 2021 (Filologie medievali e moderne, 24).
- DÖBRENTAI 1846 – *Régi magyar nyelvemlékek*, 4/1. köt., *Góry szíromat-codex*, bev. és jegyz. ell. DÖBRENTAI Gábor, Buda, Egyetemi Ny., 1846.
- E**
- V. ECSÉDY 2010 – V. ECSÉDY Judit, *A régi magyarországi nyomdák betűi és díszei, XVII. század*, 1. köt., *Nyugat-magyarországi nyomdák*, Budapest, OSZK, 2010 (Hungaria Typographica, 2).
- ELBEL 2010 – ELBEL, Martin, *The Making of a Perfect Friar, Habit and Reform in the Franciscan Tradition*, in *Friars, Nobles and Burghers – Sermons, Images and Prints: Studies of Culture and Society in Early-Modern Europe – In Memoriam István György Tóth*, ed. by Jaroslav MILLER, László KONTLER, Budapest, New York, CEU Press, 2010, 149–175.
- ELSCHENBROICH 1990 – ELSCHENBROICH, Adalbert, *Die deutsche und lateinische Fabel in der Frühen Neuzeit*, Band II, *Grundzüge einer Geschichte der Fabel in der Frühen Neuzeit – Kommentar zu den Autoren und Sammlungen*, Tübingen, Max Niemeyer Verlag, 1990.
- EMŐDI 2006 – EMŐDI András, *Kapucinusok és könyvtárak Nagyváradon a 18. században (1727–1785)*, Nagyvárad, Budapest, Egyházmegyei Könyvtár, OSZK, 2006.
- ERASMUS 1987 – ERASMUS, Desiderius, *A Balgaság Dícsérete*, ford. a bev. tanulmányt és a jegyzeteket írta KARDOS Tibor, Budapest, Európa, 1987.
- ERDÉLYI 1912 – ERDÉLYI Aladár, *Régi magyar hitbizományok története és joga (1542–1852)*, Budapest, Unio ny., 1912.
- ERNST 1996 – ERNST, August, *Am Heiligen Berg Eisenstadt-Oberberg*, Eisenstadt, Propstei und Stadtpfarre Eisenstadt-Oberberg, 1996.
- ESSER 2011 – ESSER, Kajetan, „*Melius catholice observemus*”, *Rendünk regulájának magyarázata Szent Ferenc írásainak és egyéb szavainak fényében*, in *A ferences regula, Korai és mai értelmezések*, szerk. VARGA Kapisztrán, VÁRNAI Jakab, Budapest, L'Harmattan, Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola, 2011 (Vita Consecrata, 5), 147–245.
- ESTERHÁZY 1690, 1994 – ESTERHÁZY Pál, *Az egész világon lévő csudálatos boldogságos szűz képeinek rövideden föltett eredeti, (Nagyszombat, 1690)*, hasonmás kiad., KNAPP Éva–TÜSKÉS Gábor és GALAVICS Géza tanulmányával, Budapest, Balassi, 1994 (Bibliotheca Hungarica Antiqua, 30).
- F**
- FABIAN 2003 – *Handbuch der historischen Buchbestände in Deutschland*, hrsg. von Bernhard FABIAN, Hildesheim, Olms Neue Medien, 2003.
[http://fabian.sub.uni-goettingen.de/fabian?Franziskanerkloster_\(Eisenstadt\)](http://fabian.sub.uni-goettingen.de/fabian?Franziskanerkloster_(Eisenstadt))
- FARMATI 2011 – FARMATI Anna, *Énekelt ferences passiómisztika*, in *Régi vallásos énekek és énekeskönyvek*, Budapest, PPKE, 2011 (Pázmány Irodalmi Műhely, Lelkiségtörténeti tanulmányok, 2).
- FARMATI 2015 – FARMATI Anna, *Szeráfi kalandok, Értelem és értelmezés: régi szövegek új kontextusban*, Kolozsvár, Egyetemi Műhely – Bolyai Társaság, 2015.
- FARMATI 2021 – FARMATI Anna, „*De az igaz és foganatos imádság két képpen lehet...*”, *Az elmékedést kísérő imádság mint sajátos típus*, in *Régi magyar imakönyvek és imádságok*, II. füzet, szerk. BOGÁR Judit, Piliscsaba, PPKE BTK, 2021 (Pázmány Irodalmi Műhely Lelkiségtörténeti tanulmányok), 57–69.
- FAZEKAS 1994 – FAZEKAS István, *Források a fraknói uradalom és a kismartoni grófság rekatolizációjához*, A Ráday Gyűjtemény Évkönyve, 7(1994), 182–190.
- FAZEKAS 2014a – FAZEKAS István, *Bevezetés helyett, A Katolikus megújulás a győri egyházmegyében a XVI. és a XVII. században, (Kutatási lehetőségek és eredmények)*, in FAZEKAS István, *A reform útján, A katolikus megújulás Nyugat-Magyarországon*, Győr, 2014 (A Győri Egyházmegyei Levéltár Kiadványai, Források, feldolgozások, 20), 7–20.

- FAZEKAS 2014b – FAZEKAS István, *A győri egyházmegye katolikus alsópapsága 1641–1714 között, A reform útján, A katolikus megújulás Nyugat-Magyarországon*, Győr, 2014 (A Győri Egyházmegyei Levéltár Kiadványai, Források, feldolgozások, 20), 69–115.; rövidebb változata: *Történelmi Szemle*, 35(1993) 1–2, 101–131.
- FAZEKAS 2014c – FAZEKAS István, *A katolikus megújulás és a reform kezdetei a győri egyházmegyében a 17. század első harmadáig*, in FAZEKAS István, *A reform útján, A katolikus megújulás Nyugat-Magyarországon*, Győr, 2014 (A Győri Egyházmegyei Levéltár Kiadványai, Források, feldolgozások, 20), 23–37. uéz: *In labore fructus, Jubileumi tanulmányok Győregyházmegye történetéből*, szerk. NEMES GÁBOR, VAJK ÁDÁM, Győr, 2011 (A Győri Egyházmegyei Levéltár Kiadványai, Források, feldolgozások, 13), 103–117.
- FAZEKAS 2014d – FAZEKAS István, *Adalékok a fraknói uradalom és a kismartoni grófság rekatolizációjához*, in FAZEKAS István, *A reform útján, A katolikus megújulás Nyugat-Magyarországon*, Győr, 2014 (A Győri Egyházmegyei Levéltár Kiadványai, Források, feldolgozások, 20), 196–215. uéz: A Ráday Gyűjtemény Évkönyve, VII. köt., 1994, 126–145.
- FAZEKAS 2014e – FAZEKAS István, *Francesco Orsolini várpébános hagyatéki leltára 1700-ból*, in FAZEKAS István, *A reform útján, A katolikus megújulás Nyugat-Magyarországon*, Győr, 2014 (A Győri Egyházmegyei Levéltár Kiadványai, Források, feldolgozások, 20), 163–177. uéz: in *Házi Jenő emlékkönyv*, szerk. DOMINKOVITS Péter, TURBULY Éva, Sopron, 1993, 305–312.
- FAZEKAS 2014f – FAZEKAS István, *Máriacell és a magyar nemesség*, in FAZEKAS István, *A reform útján, A katolikus megújulás Nyugat-Magyarországon*, Győr, 2014 (A Győri Egyházmegyei Levéltár Kiadványai, Források, feldolgozások, 20), 257–276; uéz: *Mariazell és Magyarország, 650 év vallási kapcsolatai*, szerk. Walter BRUNNER et al., Esztergom, Graz, Prímási Levéltár, 2003, 102–115.
- FAZEKAS 2014g – FAZEKAS István, *Birodalmi származású papok működése a győri egyházmegyében a XVII. században*, in FAZEKAS István, *A reform útján, A katolikus megújulás Nyugat-Magyarországon*, Győr, 2014 (A Győri Egyházmegyei Levéltár Kiadványai, Források, feldolgozások, 20), 116–129.
- FAZEKAS 2014h – FAZEKAS István, *Könyv- és olvasáskultúra a győri egyházmegye papsága körében a XVII. század második felében*, in FAZEKAS István, *A reform útján, A katolikus megújulás Nyugat-Magyarországon*, Győr, 2014 (A Győri Egyházmegyei Levéltár Kiadványai, Források, feldolgozások, 20), 147–162.
- FAZEKAS 2017 – FAZEKAS István, *Győr és a jezsuita rend a 17. században – Szereplők, érdekek, ellenérdekek*, in *Jezsuita jelenlét Győrben a 17–18. században, tanulmányok a 375 éves Szent Ignác-templom történetéhez*, szerk. FAZEKAS István, KÁDÁR Zsófia, KÖKÉNYESI Zsolt, Győr, Szent Mór Bencés Perjelség, 2017, 79–80.
- FEBVRE–MARTIN 2005 – FEBVRE, Lucien–MARTIN, Henri-Jean, *A könyv születése*, Budapest, Osiris, 2005 (Osiris kézikönyvek).
- FÖRKÖLI 2021 – FÖRKÖLI Gábor, *Zrínyi félreismert olvasmányja, Nicolas Caussin*, in *Zrínyi Miklós és a magyarországi barokk költészet*, Tudományos konferencia, 2020. szeptember 3–5., szerk. BENE Sándor, PINTÉR Márta Zsuzsanna, Eger, Lyceum, 2021, 269–285.
- FRANK 1999 – FRANK, Norbert, *Der Einfluss des Paul Esterházy auf die kirchliche Kunst im burgenländischen Raum*, in *Reformation und Gegenreformation im pannonischen Raum*, red. Gustav REINGRABNER, Gerhard SCHLAG (Wissenschaftliche Arbeiten aus dem Burgenland, 102), Eisenstadt, 1999, 365–376.
- G, Gy
- GÁBOR 2006 – GÁBOR Csilla, *Kora újkori jezsuita meditáció – tradíció, életgyakorlat, irodalom*, in *A magyar jezsuiták küldetése a kezdetektől napjainkig*, szerk. SZILÁGYI Csaba, Piliscsaba, PPKA BTK, 2006 (Művelődéstörténeti műhely, Rendtörténeti konferenciák, 2), 35–43.
- GALAVICS 1988 – GALAVICS Géza, *A mecénás Esterházy Pál, (Vázlat egy pályaképhez)*, Művészettörténeti Értesítő, 37(1988), 136–161.; németül: *Fürst Paul Esterházy als Mäzen*, Wiener Jahrbuch für Kunstgeschichte, 45(1992), 121–290.
- GALAVICS 2002 – GALAVICS Géza, *Esterházy László tézislapja (1680), egy főúri család múlt és jövőképe*, in *Détszy Mihály nyolcvanadik születésnapjára, Tanulmányok*, szerk. BARDOLY István, HARIS Andrea, Budapest, KÖH, 2002, 269–298.
- GALLA 2015 – GALLA Ferenc, *Pálos missziók Magyarországon a 17–18. században*, sajtó alá rend. FAZEKAS István, Budapest, Gondolat, 2015 (Bibliotheca Historiae Ecclesiasticae Universitatis Catholicae de Petro Pázmány Nuncupatae, 1 – Collectanea Vaticana Hungariae, 11).
- GONZAGA 1587 – GONZAGA, Francesco, *De origine Seraphicae Religionis Franciscanae, eiusque progressibus, de Regularis observantiae institutione, forma administrationis ac legibus, admirabilique eius propagatione...*, Romae, ex typ. Dominici Basae, 1587.
- GORDÁN 2019 – GORDÁN Edina, *A Dési Ferences Rendház Könyvtárának régi állománya = Altbücherbestand der Bibliothek des Franziskanerklosters in Deesch = Fondul de carte veche al mănăstiri franciscani din Dej*, szerk. MONOK István, Budapest, MTA KIK, 2019 (A Kárpát-medence magyar könyvtárainak régi könyvei, 13).
- GORDÁN–MONOK 2019 – *Erdélyi könyvesházak 7., Magyar személyek és intézmények könyvtárai 1617–1777*, sajtó alá rend. GORDÁN Edina, MONOK István, Budapest–Sárospatak,

- MTA KIK, Tokaj-Hegyalja Egyetem, 2022 (Adattár XVI–XVIII. századi szellemi mozgalmaink történetéhez, 16/7).
- GRANASZTÓI Gy. 2004 – GRANASZTÓI György, *A barokk győzelme Nagyszombatban, Tér és társadalom 1579–1711*, Budapest, Akadémiai K., 2004 (Város- és társadalomtörténet).
- GREGORIUS 1537 – GREGORIUS (Coelius Pannonius), *Annotationes in regulam divi Augustini episcopi, hungarico sermone luculentissime donatam, in gratiam fratrum eremitarum ordinis sancti Pauli primi eremite, Venetiis, Patavinus et Roffinellis, 1537*.
- GREGORIUS–SARBAK 2001 – GREGORIUS (Coelius Pannonius), *Anotationes in regulam divi Augustini episcopi, hungarico sermone luculentissime donatam, in gratiam fratrum eremitarum ordinis sancti Pauli primi eremite*, szerk. SARBAK Gábor, Miercurea-Ciuc, Státus, 2001 (Csíksomlyói Ferences Kolostor kincsei, 2).
- GRÜLL–KEVEHÁZI K.–KOKAS–MONOK–ÖTVÖS P.–PRICKLER, Adattár 18/2, 1996 – *Lesestoffe in Westungarn II, Forchtenstein (Fraknó), Eisenstadt (Kismarton), Güns (Kőszeg), Rust (Ruszt)*, hrsg. von Tibor GRÜLL, Katalin KEVEHÁZI, Károly KOKAS, István MONOK, Péter ÖTVÖS, Harald PRICKLER, Szeged, 1996 (Adattár XVI–XVIII. századi szellemi mozgalmaink történetéhez 18/2. – Burgenländische Forschungen, Sonderband XV.)
- GYÉRESSY 1975 – *Documenta artis Paulinorum*, Tom. I. ed. GYÉRESSY Béla, Budapest, MTA Művészettörténeti Kutatócsoport, 1975.
- H*
- HAUSNER 2001 – HAUSNER Gábor, *A Sz. Patricius Purgatoriumjáról való historia kiadásának történetéhez*, Magyar Könyvszemle, 117(2001), 332–340.
- HAUSNER–KLANICZAY–KOVÁCS S. I.–MONOK–ORLOVSZKY, 1991 – *Bibliotheca Zriniana története és állománya – History and Stock of the Bibliotheca Zriniana*, ed. by Gábor HAUSNER, Tibor KLANICZAY, Sándor Iván KOVÁCS, István MONOK, Géza ORLOVSZKY, Budapest, Zrínyi Kiadó, 1991 (Zrínyi könyvtár, 4).
- HELTAI 2005 – HELTAI János, *A nyomtatott vallási vitairatok Magyarországon a 17. század első felében (1601–1655)*, in „Tenger az igaz hitről való egyenetlenségek vitatásának eláradott özöne...”, *Tanulmányok XVI – XVII. századi hitvitáinkról*, szerk. HELTAI János, TASI Réka, Miskolc, Miskolci Egyetem BTK Régi Magyar Irodalomtörténeti Tanszék, 2005, 115–174.
- HERZOG 1740 – HERZOG, Placidus, *Cosmographia Austriaco-Franciscana, seu exacta Descriptio Provinciae Austriae Ord. Min. S. Francisci Strict. Observ....*, Coloniae Agrippinae, haer. Metternich, 1740.
- HOLL, RMKT XVII/7, 1974 – *Katolikus egyházi énekek 1608–1651*, szerk. HOLL Béla, Budapest, Akadémiai K., 1974 (Régi Magyar Költők Tára, XVII. század, 7).
- HOLZAPFEL 2010 – HOLZAPFEL, Heribert *History of the Franciscan Order, Original German edition „Handbuch der Geschichte des Franziskanerordens”* Freiburg, 1909; Pro Manuscripto 1942; Digitized 2010.
https://archivum.ferencesek.hu/letoltes/irodalom/Holzapel_History.pdf (Megtekintés: 2022. április 26.)
- HORVÁTH A. 1926 – HORVÁTH Athanáz, *A boldogasszonyi kegyhely története*, Neusiedl am See, Horváth Viktor könyvnyomdája, 1926.
- HORVÁTH S. 1942 – HORVÁTH Sándor, *Alsólendva múltja és jelene*, Alsólendva, 1942.
- HORVÁTH S. 2005 – HORVÁTH Sándor, *A ferencesek és a grádístei horvátok* in *A ferences lelkiség hatása az újkori Közép-Európa történetére és kultúrájára*, szerk. ÖZE Sándor, MEDGYESY-SCHMIKLI Norbert, 1. köt., Piliscsaba, Budapest, PPKE BTK, METEM, 2005 (Rendtörténeti konferenciák, 1/1–2), 815–825.
- I*
- IGAZ 2007 – IGAZ Rita, *A barokk Magyarországon*, Budapest, Corvina, 2007 (Stílusok – korszakok).
- IMRE 2007 – IMRE Mihály, *Kortárs lexikográfiai elméletek érvényesülése Szenci Molnár Albert szótárkiadásában*, in *Dictionarium 1604 – Szenci Molnár Albert szótára*, Az Országos Széchényi Könyvtár és a Károli Gáspár Református Egyetem tudományos ülésszaka, 2004. október 29., szerk. SZABÓ András, Budapest, OSZK, Osiris, 2007 (Libri de libris), 30–93.
- IVÁNYI B.–HERNER–MONOK, Adattár 11, 1983 – *A magyar könyvkultúra múltjából, Iványi Béla cikkei és anyaggyűjtése*, sajtó alá rend. és a függelék összeáll. HERNER János, MONOK István, Szeged, JATE, 1983 (Adattár XVI–XVIII. századi szellemi mozgalmaink történetéhez, 11.)
- IVÁNYI E. 1991 – IVÁNYI Emma, *Esterházy Pál nádor közigazgatási tevékenysége 1681–1713*, Budapest, 1991 (Magyar Országos Levéltár kiadványai, III. Hatóság- és hivataltörténet, 10).
- IVÁNYI E.–HAUSNER 1989 – *Esterházy Pál visszaemlékezése ifjúkorára*, in ESTERHÁZY Pál, *Mars Hungaricus*, sajtó alá rend. IVÁNYI Emma, bev. és szerk. HAUSNER Gábor, Budapest, Zrínyi, 1989 (Zrínyi-könyvtár, 3), 305–320.
- J*
- JENEI 1960 – JENEI Ferenc, *Ismeretlen irodalmi levelek a Batthyány-levéltárból*, Irodalomtörténeti Közlemények, 64(1890), 687–692.
- JOHNSON 2012 – JOHNSON, Timothy J., *Franciscans and preaching, every miracle from the beginning of the world came about through words*, Leiden, Brill, 2012 (The Medieval Franciscans, 7).
- JÜRGENMEIER–SCHWERDTFEGGER 2007 – *Orden und Klöster im Zeitalter von Reformation und katholischer Reform*

- 1500–1700, Bd. 1–3, Hrsg. von Friedhelm JÜRGENMEIER, Regina Elisabeth SCHWERDTFEGER, Münster, Aschendor, 2007 (Katholischer Leben und Kirchenreform im Zeitalter der Glaubensspaltung, 67).
- KARÁCSONYI 1923 – KARÁCSONYI János, *Szt. Ferencz rendjének története Magyarországon 1711-ig*, 1. köt., Budapest, 1923.
- KARÁCSONYI 1924 – KARÁCSONYI János, *Szt. Ferencz rendjének története Magyarországon 1711-ig*, 2. köt., Budapest, 1924.
- KARR 2004 – KARR, Suzanne, *Constructions both sacred and profane: Serpents, Angels, and Pointing Fingers in Renaissance Books with Moving Parts*, The Yale University Library Gazette, Vol. 78, (April 2004), No. 3/4, 101–127.
- KARSAY 2000 – *Cimélia, Az Országos Széchényi Könyvtár kincsei = The Treasures of the National Széchényi Library*, szerk. KARSAY Orsolya, Budapest, OSZK, 2000 (Libri de libris).
- KAS 2009 – KAS Géza, *Eszterházy Pál nádor két tábori felszerelésének összehasonlítása (1683–1684)*, Hadtörténelmi Közlemények, 122(2009), 2, 535–550.
- KAZINCZY–GRANASZTÓI O. 2021 – KAZINCZY Ferenc, *Pandekták, I*, sajtó alá rend. GRANASZTÓI Olga, Debrecen, Debreceni Egyetemi Kiadó, 2021 (Kazinczy Ferenc művei, Negyedik Osztály, Feljegyzések, Kritikai kiadás).
- KERTÉSZ 2015 – *A magyarországi obszerváns ferencesek eredetiben fennmaradt iratai 1448–1526 – The Original Surviving Documents of the Hungarian Observant Franciscans 1448–1526*, közléteszi KERTÉSZ Balázs, Budapest, Magyarok Nagyasszonya Ferences Rendtartomány, 2015 (Fontes historici Ordinis Fratrum Minorum in Hungaria; Magyar ferences források, 7).
- KERTÉSZ 2016 – KERTÉSZ Balázs, *A magyarországi obszerváns ferencesek 1499. és 1518. évi konstitúciójának prologusa*, Történelmi Szemle, 58(2016), 643–656.
- KIETAIBL 1971 – KIETAIBL, Hans, *Aus dem ältesten Matrikenbuch der Pfarre Purbach am Neusiedler See*, Burgenländische Heimatblätter, 33(1971), 124.
- KIRWAN 2018 – KIRWAN, Richard, *The Conversion of Jacob Reihing, Academic Controversy and the Professorial Ideal in Confessional Germany*, German History, 36(2018), 1, 1–20.
- A kismartonhegyi kálvária 1911 – *A kismartonhegyi kálvária és búcsújáráshely*, írta több egyházmegyei pap, Győr, Győregyházmegye Könyvsajtója, 1911.
- KISS I. 1958 – KISS István, *Jeruzsálemi utazás*, bev. PÁSZTOR Lajos, Róma, 1958.
- KLANICZAY 2000 – KLANICZAY Gábor, *Az uralkodók szentsége a középkorban, Magyar dinasztikus szentkultuszok és európai modellek*, Budapest, Balassi, 2000.
- KLANICZAY 2014 – KLANICZAY Gábor, *A stigmatizáltak, Az emberi test mint kép a szenvedő Krisztusról*, BUKSZ, 26(2014), 1, 34–44.
- KLANICZAY–MADAS 2001 – *Legendák és csodák (13–16. század), Szentek a magyar középkorból, II*, összeáll. és szerk. KLANICZAY Gábor, MADAS Edit, Budapest, Osiris, 2001 (Millenniumi magyar történelem, források).
- KNAPP 1992 – KNAPP Éva, *A máriavölgyi pálos kolostor a 18. században, (Rekonstrukciós kísérlet), I–II*, Magyar Könyvszemle, 108(1992), 193–216, 313–327.; uéz: in KNAPP Éva, *Libellus, Válogatott könyv- és könyvtártörténeti tanulmányok*, Budapest, Balassi, 2007, 197–239.
- KNAPP 2016 – KNAPP Éva, *Egy ismeretlen mariánus ferences könyvtár a 18. században = MONOKgraphia, Tanulmányok Monok István 60. születésnapjára*, szerk. NYERGES Judit, VERŐK Attila, ZVARA Edina, Budapest, Kossuth, 2016, 385–404.
- KNAPP 2020 – KNAPP Éva, *Andocs, Zebegény, Borda Antikvárium*, 2020 (Régi Magyarországi Vallásos Nyomtatványok, 5).
- KNAPP–TÜSKÉS 1994 – KNAPP Éva–TÜSKÉS Gábor tanulmánya, in ESTERHÁZY Pál, *Az egész világon lévő csudálatos boldogságos szűz képeinek rövideden föltett eredeti, (Nagyszombat, 1690)*, hasonmás kiad., Budapest, Balassi, 1994 (Bibliotheca Hungarica Antiqua, 30).
- KNAPP–TÜSKÉS 2010 – KNAPP Éva–TÜSKÉS Gábor, *Dissimulatio mortis, A halál koncepciói a kora újkori irodalmi emblematikában*, in *Színlelés és rejtőzködés, A kora újkori magyar politika szerepjátékai*, szerk. G. ETÉNYI Nóra–HORN Ildikó, Budapest, L’Harmattan, 2010, 331–375.
- KOLTAI 2002 – KOLTAI András, *Batthyány Ádám és könyvtára*, Budapest, OSZK; Szeged, Scriptorum, 2002 (A Kárpát-medence kor újkori könyvtárai, 4).
- KOLTAI 2005 – KOLTAI András, *Beke Zsigmond deák élete és műveltsége*, in *Idővel paloták..., Magyar udvari kultúra a 16–17. században*, szerk. G. ETÉNYI Nóra, HORN Ildikó, Budapest, Balassi, 2005, 530–546.
- KOLTAI 2007 – KOLTAI András, *Malomfalvay Gergely*, in *Magyar Művelődéstörténeti Lexikon*, VII., főszerk. KÖSZEGHY Péter, Budapest, Balassi, 2007, 258–259.
- KOLTAI 2012 – KOLTAI András, *Batthyány Ádám, Egy magyar főúr és udvara a XVII. század közepén*, Győr, Győri Egyházmegyei Levéltár, 2012 (A Győri Egyházmegyei Levéltár Kiadványai, Források, feldolgozások, 14).
- KOLTAI 2016 – KOLTAI András, *Agostonos kanonisszák*, in *Szerzetesség a koraiújkori Magyarországon*, összehasonlító rendtörténeti blog, 2016.09.11.
<https://szerzetes.hypotheses.org/noi-rendek/kanonisszak>
- KOPCSÁNYI 1654 – KOPCSÁNYI Márton, *A keresztyéni tökéletes életre intő tíz hétre rendeltetett nyolczuan elmélkedések...*, Bécs, 1654.
- KOPP 2020 – KOPP, Margit, *Denunzier – judiziert – rehabilitiert, Biographische Skizze zu Fürstin Eva Esterházy, geb. Gräfin Thököly (1659–1716)*, Eisenstadt, Esterhazy Privatstiftung, 2020 (Mitteilungen aus der Sammlung Privatstiftung Esterhazy, 11).

- KÖLCSEY-SZABÓ G. 2008 – KÖLCSEY Ferenc *összes költeményei – Nemzeti hagyományok – Parainesis*, szerk. SZABÓ G. Zoltán, Budapest, Osiris, 2008, (Osiris klasszikusok).
- KÖRNER 2005 – KÖRNER, Stefan, *A Bibliotheca Esterházyana, in Kék vér, fekete tinta, arisztokrata könyvgyűjtemények, 1500–1700*, szerk. MONOK István, Budapest, OSZK, 2005, 105–127.
- KULCSÁR 2014 – KULCSÁR Péter, *A történelemszemlélet előzménye*, Budapest, Balassi, 2014.
- L
- LAKATOS 2006 – LAKATOS Bálint, *Kopcsányi Márton*, in *Magyar Művelődéstörténeti Lexikon*, VI. köt., főszerk. KÖSZEGHY Péter, Budapest, Balassi, 2006, 48–49.
- LÁZS 2009 – LÁZS Sándor, *Guary-kódex*, in „*Látjátok feleim...*”, *Magyar nyelvemlékek a kezdetektől a 16. század elejéig, Az Országos Széchényi Könyvtár kiállítása 2009. október 29. – 2010. február 28.*, szerk. MADAS Edit, Budapest, OSZK, 2009, 274.
- LÁZS 2010 – LÁZS Sándor, *sorsvető könyv (sortilegium)*, in *Magyar Művelődéstörténeti Lexikon*, főszerk. KÖSZEGHY Péter, X. köt., Budapest, Balassi, 367–368.
- LÁZS 2016 – LÁZS Sándor, *Apácaműveltség Magyarországon a XV–XVI. század fordulóján, az anyanyelvű irodalom kezdetei*, Budapest, Balassi, 2016.
- LE GOFF 2002 – LE GOFF, Jacques, *Assisi Szent Ferenc*, Budapest, Európa, 2002.
- LÉKAI 1991 – LÉKAI Lajos, *A ciszterciek, Eszmény és valóság*, Budapest, Szent István Társulat, 1991.
- Letzter Franziskaner verlässt Eisenstadt*, BVZ.at, 7. November 2018 –
<https://www.bvz.at/eisenstadt/dioezese-uebernimmt-letzter-franziskaner-verlaesst-eisenstadt-franziskaner-dioezese-eisenstadt-franziskanerkirche-franziskanerkirche-eisenstadt-123221532> (Megtekintés: 2022. április 7.)
- M
- MACZÁK 2009 – MACZÁK Ibolya, *A herceglány léptei, Család és reprezentáció az Esterházy Krisztina Jozefa felett elmondott gyászbeszédben*, in „*Fényes palotákban, ékes köfalokban*”, *Tanulmányok az Esterházy családról*, szerk. MACZÁK Ibolya, Budapest, WZ Könyvek, 2009, 125–140.
- MACZÁK 2013 – MACZÁK Ibolya, *Aurora consurgens, Batthyány I. Ádám felesége, Formentini Auróra Katalin temetésekor mondott halotti beszédek = Batthyány I. Ádám és köre*, szerk. ÚJVÁRY Zsuzsanna, Piliscsaba, PPKE BTK, 2013, 307–311.
- MADAS 2000 – MADAS Edit, *A prédikáció szerepe és átalakulása a 13. században*, Vigilia, 65(2000), 2, 106–107.
- MADAS 2002a – MADAS Edit, *Középkori prédikációirodalmunk történetéből, A kezdetektől a XIV. század elejéig*, Debrecen, Debreceni Egyetem Kossuth Egyetemi Kiadója, 2002 (Csokonai könyvtár, 25).
- MADAS 2002b – MADAS Edit, *Magyar nyelvű kódexirodalom (1440 k.–1530 k.)*, in *Uralkodók és corvinák, az Országos Széchényi Könyvtár jubileumi kiállítása alapításának 200. évfordulóján, 2002. május 16–augusztus 20. – Potentates and corvinas*, anniversary exhibition of the National Széchényi Library, May 16–August 20, 2002, szerk. KARSAY Orsolya, munkatársa FÖLDESI Ferenc, Budapest, Országos Széchényi Könyvtár, 2002, 157–162.
- MADAS 2005 – MADAS Edit, *Guary-kódex*, in *Magyar Művelődéstörténeti Lexikon*, III, főszerk. KÖSZEGHY Péter, Budapest, Balassi, 2005, 367.
- MADAS 2009 – „*Látjátok feleim...*”, *Magyar nyelvemlékek a kezdetektől a 16. század elejéig, Az Országos Széchényi Könyvtár kiállítása 2009. október 29. – 2010. február 28.*, szerk. MADAS Edit, Budapest, OSZK, 2009.
- MADAS–MONOK 2003 – MADAS Edit, MONOK István, *A könyvkultúra Magyarországon a kezdetektől 1800-ig*, Budapest, Balassi, 2003.
- MAGYAR A. 1967 – MAGYAR, Arnold, *Das Urkloster der Franziskaner in Eisenstadt*, Burgenländische Heimatblätter, 29(1967), 156–168.
- MAGYAR A. 1970 – MAGYAR, Arnold, *Schicksal eines Klosters, Das Erste Franziskanerkloster von Eisenstadt in Rahmen der Geschichte der Marianischen Ordensprovinz 1386–1625*, Eisenstadt, 1970 (Burgenländische Forschungen, 60).
- MAGYAR A. 1971 – MAGYAR, Arnold, *Die Ungarischen Reformstatuten von 1454 des Fabian Igali*, Archivum Franciscanum Historicum, 64(1971), Fasc. 1–2, 71–122.
- MAGYAR A. 1976 – MAGYAR, Arnold, *Güssing, Ein Beitrag zur Kultur- und Religionsgeschichte des Südburgenlandes bis zur Gegenreformation*, Graz, 1976.
- MAGYAR Á.–ZVARA 2009 – *A kaplonyi ferences rendház könyvtárának régi állománya, katalógus = Altbücherbestand der Bibliothek des Franziskanerklosters in Kaplau, Katalog = Fondul de carte veche al Mănăstirii Franciscani din Câpleni, catalog*, összeáll. MAGYAR Árpád, ZVARA Edina, szerk. MONOK István, Budapest, OSZK, 2009 (A Kárpát-medence magyar könyvtárainak régi könyvei, 4).
- Magyar nyelvemlékek –
<http://nyelvemlekek.oszk.hu/tud/nyelvemlekek>
- MÁLYUSZ–BORSA 1997 – *Zsigmondkori Oklevéltár*, V, 1415–1416, MÁLYUSZ Elemér kéziratát kieg. és szerk. BORSA Iván, Budapest, Akadémiai K., 1997 (Magyar Országos Levéltár kiadványai, II, Forráskiadványok, 27).
- Manuale Parochorum 1701 – *Manuale Parochorum, sive institutiones et praxes, tum Vitae, tum Officii Pastoralis...*, Tyrnavia, 1701.
- MARTY 2012 – *A füleki ferences rendház könyvtárának régi állománya, katalógus = Altbücherbestand der Bibliothek des Franziskanerklosters und Burgmuseums in Fülek, Katalog = Fond starých knih Františkánskeho kláštera vo Filakove*,

- katalóg, összeáll. MARTÍ Tibor, szerk. MONOK István, Eger, EKF, 2012 (A Kárpát-medence magyar könyvtárainak régi könyvei, 7).
- MARTÍ 2013 – MARTÍ Tibor, *Gróf Esterházy László (1626–1652), Fejezetek egy arisztokrata család történetéhez*, PhD értekezés, Budapest, 2013.
- MERÉNYI 1911a – MERÉNYI Lajos, *Gróf Eszterházy Pál 1664. évi végrendelete*, Történelmi Tár, 12(1911), 151–156.
- MERÉNYI 1911b – MERÉNYI Lajos, *Gróf Eszterházy Pál 1678. évi végrendelete*, Történelmi Tár, 12(1911), 598–619.
- MERTENS 2008 – MERTENS, Benedikt H., *Solitudo seraphica, Studien zur Geschichte der Exerzitien im Franziskanerorden der Frühneuzeiten (ca. 1600–1750)*, Kevelaer, Ed. T Coelde, Butzon & Bercker, 2008 (Franziskanische Forschungen, 49).
- MERTENS 2009 – MERTENS, Benedikt H., *Les Exercices spirituels dans l'Ordre franciscain à l'époque moderne (ca. 1600–1750)*, Études Franciscaines, (2009), 2, 99–121.
- MOHL 1935 – MOHL, Adolf, *Die Anfänge der Schloßpfarre in Eisenstadt*, Burgenländische Heimatblätter, 9(1935), 110–111.
- MOHL 1938 – MOHL Adolf, *Herczeg Esterházy Krisztina Jozefa a kismartoni sz. ágostonrendi kanonok apácák fejedelemasszonya 1663–1728*, Sopron, 1938.
- MOLNÁR A. 2005a – MOLNÁR Antal, *Mezőváros és katolicizmus, Katolikus egyház az egri püspökség hódoltsági területein a 17. században*, Budapest, METEM 2005 (METEM-könyvek, 49).
- MOLNÁR A. 2005b – MOLNÁR Antal, *Végvár és rekatolizáció, Althan Mihály Adolf és a magyarországi katolikus restauráció kezdetei*, in *Idővel paloták...*, Magyar udvari kultúra a 16–17. században, szerk. G. ETÉNYI Nóra, HORN Ildikó, Budapest, Balassi, 2005, 390–398; uetz: MOLNÁR Antal, *Elfejtett végvidék, Tanulmányok a hódoltsági katolikus művelődés történetéből*, Budapest, Balassi, 2008 (Régi Magyar Könyvtár, Tanulmányok), 139–148.
- MOLNÁR A. 2008 – MOLNÁR Antal, *Egy válság anatómiája (Marie-Madeleine de Cevins: Les franciscains observants hongrois de l'expansion à la débâcle (vers 1450 – vers 1540))*, BUKSZ, 20(2008), 3, 216–224; uetz angolul: *Observants in Hungary, Critical Notes on a Recent Study*, Archivum Franciscanum Historicum, 102(2009), 227–242.
- MOLNÁR A. 2022 – MOLNÁR Antal, *Die Formelsammlung der Franziskaner-Observanten in Ungarn (ca. 1451–1554)*, Roma, Fondazione Collegio S. Bonaventura Frati Editori di Quaracchi, 2022 (Analecta Franciscana, XIX, Nova Series, Documenta et Studia, 7).
- MONOK 1997 – MONOK István ism., *ESTERHÁZY Pál, Az egész világon lévő csudálatos boldogságos szűz képeinek rövideden föltett eredeti*, (Nagyszombat, 1690), hasonmás kiad., KNAPP Éva–TÜSKÉS Gábor és GALAVICS Géza tanulmányával, Budapest, Balassi, 1994 (*Bibliotheca Hungarica antiqua*, 30), Irodalomtörténeti Közlemények, 101(1997), 682–684.
- MONOK 2001 – MONOK István, *A ferences könyv kultúráról és könyvtárakról*, in TAKÁCS J. Ince, PFEIFFER János, *Szent Ferenc fiai a veszprémi egyházmegyében a 17–18. században*, szerk. KAPILLER Imre, 2, Pápa–Zalaegerszeg, Deák Ferenc Megyei Könyvtár, 2001, 886–895.
- MONOK 2012 – MONOK István, *A művelt arisztokrata, A magyarországi főnemesség olvasmányai a XVI–XVII. században*, Budapest, Kossuth, 2012 (Kulturális örökség).
- MONOK 2018 – MONOK István, *A hagyományos világ átváltozásai, Tanulmányok a XVIII. századi magyarországi könyvtárak történetéhez*, Budapest–Eger, Kossuth–Eszterházy Károly Egyetem, 2018 (Kulturális örökség).
- MONOK 2020 – MONOK István, *A humanizmus és a protestantizmus áttűnései a Magyar Királyság és Erdély olvasmányműveltségében*, Budapest–Eger, Kossuth–Eszterházy Károly Egyetem, 2020 (Kulturális Örökség).
- MONOK 2021 – MONOK István, *Lakatos István olvasmányai, A vágyott eruditio a székelyföldi katolikus papok számára a 18. század első felében*, in *Arte et ingenio, Tanulmányok Kovács András hetvenötödik születésnapjára*, szerk. GÁLFI Emőke, KOVÁCS Zsolt, P. KOVÁCS Klára, Kolozsvár, Budapest, Erdélyi Múzeum-Egyesület, ELKH BTK Történettudományi Intézet, 2021, 493–507.
- MONOK 2022 – MONOK István, *Egy könyvtár sorsa, küldetése és végzete – a Bibliotheca Corvina*, Budapest–Sárospatak, L'Harmattan–Tokaj-Hegyalja Egyetem, 2022 (Europica varietas Tokajensis; Acta Universitatis Tokajensis Sárospatakini – Patrimonium culturale – Dissertationes).
- MONOK-PÉTER 1990 – MONOK István–PÉTER Katalin, *Felmérés a hitbúségről 1638-ban*, Lymbus – Művelődéstörténeti Tár, 2. köt., 1990, 111–142.
- MONOK-ZVARA 2020a – MONOK István, ZVARA Edina, *Bibliográfiai újdonságok az Esterházy-könyvtárból, 1. Sz. Patricius purgatoriumjáról való historia... (Bécs, 1662–1663)*, Magyar Könyvszemle, 136(2020), 2, 48–49.
- MONOK-ZVARA 2020b – MONOK István, ZVARA Edina, *Esterhasiana Bibliotheca, A gyűjtemény története és könyvanyagának rekonstrukciója*, Budapest, MTA KIK–Kossuth, 2020 (Esterhazyana).
- MUESSIG 2020 – MUESSIG, Caroline, *The Stigma in Medieval and Early Modern Europe*, Oxford, Oxford University Press, 2020.

ℵ

NAGY B. 1903 – NAGY Béni, *Herczeg Esterházy Pál nádor, a „ferencesek jótévője”*, Eger, az Érseki Lyceum Könyvnyomdája, 1903. (Különlenyomat az Egri Kath. Főgymnasium 1902–1903. értesítőjéből)

NAGY B. 1913 – NAGY Béni, *A mariánus ferencesek a XVI. század első felében*, Katholikus Szemle 27(1913), 369–388, 531–539.

- NAGY B. 1914 – NAGY Béni, *A mariánus ferencesek 1790-től az 1822-iki nemzeti zsinatig*, Budapest, Szent István Társulat, 1914.
- NÉMETH 2011 – NÉMETH András, *Egy újabb nemzetközi jelentőségű kódextörredék az OSZK-ban, (Cod. Graec. 4.)*, in *Szöveg – emlék – kép*, szerk. BOKA László, P. VÁSÁRHELYI Judit, Budapest, OSZK, Gondolat, 2011 (Bibliotheca scientiae et artis), 25–46.
- NEUMANN–C. TÓTH–PÁLOSFALVI 2019 – NEUMANN Tibor, C. TÓTH Norbert, PÁLOSFALVI Tamás, *Két évszázad a sztereotípiák fogságában, Helyzetkép a Jagelló-kor kutatásáról*, in *Több mint egy csata, Mohács. Az 1526. évi ütközet a magyar tudományos és kulturális emlékezetben*, szerk. FODOR Pál, VARGA Szabolcs, közrem. SZÓTS Zoltán Oszkár, Budapest, MTA BTK, 2019, 11–73.
- O, Ö
- OGLIARO 2011 – OGLIARO, Mario, *L'auteur de l'Imitation de Jésus-Christ, une longue controverse*, in *Édition et diffusion de l'Imitation de Jésus Christ (1470–1800), études et catalogue collectif des fonds conservés à la bibliothèque Sainte-Geneviève, à la Bibliothèque nationale de France, à la bibliothèque Mazarine, et à la bibliothèque de la Sorbonne*, sous la dir. de Martine DELAVEAU et Yann SORDET, avec la collab. de Frédéric BARBIER, Hélène DELÉPHINE, Pierre Antoine FABRE, Martine LEFÈVRE, Philippe MARTIN, Jean-Dominique MELLOU, Véronique MEYER, Mario OGLIARO, Fabienne QUEYROUX, Nathalie ROLLET-BRICKLIN, Paris, Bibliothèque nationale de France, Bibliothèque Mazarine, Bibliothèque Sainte-Geneviève, 2011, 21–34.
- ÖTVÖS 1994 – ÖTVÖS Péter, *Pázmány Miklós grófkönyvei*, in *Klaniczay-emlékkönyv, Tanulmányok Klaniczay Tibor emlékezetére*, JANKOVICS József, Budapest, Balassi, MTA ITI, 1994, 344–364.
- P
- PÁL 2016 – PÁL József, *Temesvári Pelbárt munkásságának hatása és kutatásának története*, Irodalomtörténeti Közlemények, 120(2016), 191–206.
- PAPP Sz. 2008 – PAPP Szilárd, *Mátyás egyházpolitikájának építészeti emlékei*, in *Hunyadi Mátyás, a király, Hagyomány és megújulás a királyi udvarban 1458–1490*, Kiállítási katalógus, szerk. FARBAKY Péter, SPEKNER Enikő, SZENDE Katalin, VÉGH András, Budapest, Budapesti Történeti Múzeum, 2008, 408–412.
- PÁSZTOR 2000 – PÁSZTOR Lajos, *A magyarság vallásos élete a Jagellók korában*, szerk. ZOMBORI István, Budapest, METEM, 2000.
- PÁZMÁNY 1624 – PÁZMÁNY Péter, ford., *Kempis Tamásnak Christus követéséről négy könyvei...*, Viennae Austriae, Matthaeus Cosmerovius, 1624.
- PERES 2013 – PERES Zsuzsanna, „Isten megálgyon édes atyámfia”, *Esterházy Pál nádor házasságai*, in *Jogtörténeti Parerga, Ünnepi tanulmányok Mezey Barna 60. születésnapja tiszteletére*, szerk. MÁTHÉ Gábor, RÉVÉSZ T. Mihály, GOSZTONYI Gergely, Budapest, ELTE Eötvös Kiadó, 2013, 294–300.
- PERES 2014 – PERES Zsuzsanna, *A családi hitbizományok megjelenése Magyarországon*, Pécs, Publikon, 2014.
- PESTI 2013 – PESTI Brigitta, *Dedikáció és mecénatúra Magyarországon a 17. század első felében*, Budapest–Eger, Kosuth–Esterházy Károly Főiskola, 2013 (Kulturális örökség).
- PÉTER 1997 – PÉTER Katalin, *Cselekedetek és eszmék: vallási ellenállás a fraknoi uradalom négy gyülekezetében (1938)*, in *Művelődési törekvések a korai újkorban, Tanulmányok Keserű Bálint tiszteletére*, szerk. BALÁZS Mihály, FONT Zsuzsa, KESERŰ Gizella, ÖTVÖS Péter, Szeged, JATE Régi Magyar Irodalom Tanszéke, 1997, 479–486.
- PLATH 2007 – PLATH, Christian, *Die Franziskaner-Konventualen (Minoriten) und Martinianer*, in *Orden und Klöster im Zeitalter von Reformation und katolischer Reform 1500–1700*, Bd. 3, Hrsg. von Friedhelm JÜRGENMEIER, Regina Elisabeth SCHWERDTFEGER, Münster, Aschendor, 2007 (Katholischer Leben und Kirchenreform im Zeitalter der Glaubensspatung, 67), 137–161.
- PONGRÁSZ Alajos, *Az első nyomtatásban megjelent olasznyelvű Árpádházi Boldog Margit legenda*, *Olasz Szemle*, 2(1943), 1037–1043. (A legenda magyar nyelvű szövege ugyanitt: 1044–1054.)
- PRICKLER 1972 – PRICKLER, Harald, *Burgen und Schlösser Ruinen und Wehrkirchen im Burgenland*, 3. veränd. Aufl., Wien, Birken Verlag, 1972.
- PRICKLER 1990 – PRICKLER, Harald, *Dr. Johann Harich*, *Burgenländische Heimatblätter*, 52(1990), 97–100.
- PRICKLER 2013 – PRICKLER, Harald, *Eisenstädter bildende Künstler und Handwerker der Barockzeit*, *Bibliographische Daten und Werke*, Eisenstadt, 2013 (Burgenländische Forschungen, 105).
- Q
- QUAD 1599 – QUAD, Matthias, *Enchiridion Cosmographicum: das ist, Ein Handtbüchlin, der gantzen Welt gelegenheit also kurtz und nach notturfft volkomentlich begreifende, wie solches andere berhümbte Cosmographi, als Munsterus, Ortelius, Wagener, Boterus, etc. vor dieser zeit der lenge nach beschrieben: Darauß man nicht allein die form und gestalt des Erdbodens, sonder auch seine abtheilung, jedes Landes art, sitten, Natur, Fruchtbarkeit, Reuieren, Gethierde, Einwohner ... mit lust unnd nutz erlernnen kan; Dem gemeinen einfeltigen und frommen Teutschen Leser zu gefallen mit compendioser und richtiger Ordnung in alsolches Format gestellet*, Cölln am Rhein, bey Wilhelm Lützenkirchen, 1599.

- RÁCZ E. 2009 – *Az egykori nagyenyedi Minorita Rendház könyvtárának régi állománya, katalógus, Altbücherbestand der Bibliothek des ehemaligen Minoritenklosters in Strassburg am Mieresch, Katalog = Fondul de carte veche al fostei Mănăstiri Minorite din Aiud, catalog*, összeáll. RÁCZ Emese, Budapest, OSZK; Cluj Napoca, Biblioteca Centrală Univ. „Lucian Blaga”, 2009 (A Kárpát-medence magyar könyvtárainak régi könyvei, 3).
- RÁCZ P. 2004 – RÁCZ Piusz, *Ferencesek az ország nyugati részén*, Zalaegerszeg, Szűz Máriáról nevezett Ferences Rendtartomány, 2004.
- RÁCZ P. 2009 – RÁCZ Piusz, *A ferencesek történetéből, Törédek a Mariana Provincia múltjából*, Budapest, Magyarok Nagyasszonyáról Nevezett Ferences Provincia, 2009.
- REBER 1963 – REBER, Ortrud, *Die Gestaltung des Kultes weiblicher Heiliger im Spätmittelalter, Die Verehrung der Heiligen Elisabeth, Klara, Hedwig und Brigitta*, Hersbruck, Pfeiffer, 1963.
- RESS 2008 – RESS Imre, *A nyugat-magyarországi horvátok identitástudatának alakulásához a 18–20. században. Vallás és történelmi önismeret = Ami rejtvé van s ami látható, Tanulmányok Gereben Ferenc 65. születésnapjára*, szerk. CSÁSZÁR Melinda, ROSTA Gergely, Budapest, Piliscsaba, PPKE BTK Szociológiai Intézet, 2008, 411–426.
- RÉVAY-TÓTH G. 2021 – RÉVAY Péter, *De Monarchia et Sacra Corona Regni Hungariae Centuriae Septem*, Tom. I. Centuriae I–V. = *A Magyar Királyság Birodalmáról és a Szent Koronáról szól hét évszázad*, I. köt. I–V. század, szerk., bev. tanulmány, jegyzetek: TÓTH Gergely, Budapest, BKT, 2021.
- RITSEMA VAN ECK 2019 – RITSEMA VAN ECK, Marianne P., *The Holy Land in Observant Franciscan Texts (c. 1480–1650), Theology, Travel, and Territoriality*, Leiden, Brill, 2019 (The Medieval Franciscans, 17).
- RITTSTEUER 1955 – RITTSTEUER, Josef, *Die Klosterratsakten über das Burgenland*, Eisenstadt, 1957 (Burgenländische Forschungen, 30).
- ROEST 2015 – ROEST, Bert, *Franciscan Learning, Preaching and Mission, C. 1220–1650, Cum Scientia Sit Donum Dei, Armatura Ad Defendendam Sanctam Fidem Catholicam*, Leiden, Brill, 2015 (The Medieval Franciscans, 10).
- F. ROMHÁNYI 2016 – F. ROMHÁNYI Beatrix, *Mendicant Networks and Population in a European Perspective*, in *Medieval East Central Europe in a Comparative Perspective: From Frontier Zones to Lands in Focus*, eds. Gerhard JARITZ, Katalin SZENDE, New York, Abingdon, 2016, 99–122.
- F. ROMHÁNYI 2018 – F. ROMHÁNYI Beatrix, *Kolduló barátok – gazdálkodó szerzetesek, koldulórendi gazdálkodás a késő középkori Magyarországon*, Budapest, Martin Opitz Kiadó, 2018.
- F. ROMHÁNYI 2019a – F. ROMHÁNYI Beatrix, *Egyetemjáró szerzetesek a késő középkori Magyarországon*, in „Mindenki vágyik a tudásra, de az árát senki sem akarja megadni”, *Az oktatás finansziális háttere és haszna a középkorban és a kora újkorban*, szerk. HARASZTI SZABÓ Péter, KELÉNYI Borbála, SIMON Zsolt, Budapest, MTA-ELTE Egyetem-történeti Kutatócsoport, 2019, 117–140.
- F. ROMHÁNYI 2019b – F. ROMHÁNYI Beatrix, *Reform – váltság – reformáció, Magyarország kolostorhálózatának átalakulása a 16. században*, in *Reformáció a Dél-Dunántúlon*, szerk. BORSY Judit, Pécs, MNL Baranya M. Lvt.; Kaposvár, MNL Somogy M. Lvt.; Szekszárd, MNL Tolna M. Lvt., 2019, 51–62.
- RÓZSA 1973 – RÓZSA György, *Magyar történetábrázolás a 17. században*, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1973.
- ROZSONDAI 1984 – ROZSONDAI Mariannae, *Temesvári Pelbárt népszerűsége Európában, (Miről vallanak a könyvköztételek?)*, Magyar Könyvszemle, 100(1984), 300–319.

S, Sz

SARBAK 2010 – SARBAK Gábor, *Gyöngyösi Gergely, 1472–1531, Correctio correctionis*, in *Ghesaurus, Tanulmányok Szentmártoni Szabó Géza hatvanadik születésnapjára*, szerk. CSÖRSZ-RUMEN István, Budapest, rec.iti, 2010, 115–122.

SARBAK 2020 – SARBAK Gábor, *Albertus Magnus-kódex-törédek magyarországi könyvtárakban*, in „Mestereknek gyengének”, *Ünnepi kötet Madas Edit hetvenedik születésnapjára*, szerk. HENDE Fanni, KISDI Klára, KORONDI Ágnes, Budapest, OSZK, Szent István Társulat, 2020, 61–67.

Schematismus 1915 – *Schematismus almae Provinciae Austriae S. Bernardini Senensis Ordinis Fratrum Minorum ad annum a fundatione sua CDLXIV., a resuscitatione XV., a Christo nato MCMXV.*, Graeci, 1915.

SCHMELLER-KITT 1982 – SCHMELLER-KITT, Adelheid, *Archivalische Vorarbeiten zur Österreichischen Kunsttopographie, Gerichtsbezirk Mattersburg, Burgenland*, Wien, 1982.

SCHWARZ 1994 – SCHWARZ Katalin, *A klarissza apácák könyvkultúrája a XVIII. században*, szerk. CSÁSZTVAY Tünde, MONOK István, Szeged, Scriptorum, 1994 (Olvasmánytörténeti Dolgozatok, 6).

SEDULIUS 1613 – SEDULIUS, Henricus, *Historia seraphica. Vitae b. p. Francisci Assisiatis, illustriumque virorum et feminarum, qui ex tribus ejus ordinibus relati sunt inter sanctos. Item illustria martyria FF. Minorum provinciae inferioris Germaniae, ab haereticis, christianae religionis ergo, crudeliter interfectorum ... Antverpiae*, Martin Nutius, 1613.

SEMMELWEIS 1968 – SEMMELWEIS, Karl, *Die Klosterdruckerei der Franziskaner von Wimpassing a. d. L.*, Burgenländische Heimatblätter, 1968, 183–189.

SILL 2005 – SILL Aba Ferenc, *A Mariánus Rendtartomány kolostorainak újjáépítése és benépesítése a katolikus restauráció idején*, in *A ferences lelkiség hatása az újkor Közép-Európa történetére*

- és kultúrájára, szerk. ÖZE Sándor, MEDGYESY-SCHMIKLI Norbert, 1. köt., Piliscsaba, Budapest, PPKE BTK, METEM, 2005 (Rendtörténeti konferenciák, 1/1–2), 202–215.
- SINOWATZ 1957 – Fred SINOWATZ, *Reformation und katolische Restauration in der Grafschaft Forchtenstein und Herrschaft Eisenstadt*, Eisenstadt, 1957 (Burgenländische Forschungen, 35).
- SIPTÁR 2013 – SIPTÁR Dániel, *Tartományok harca, A ferences rend terjeszkedése a Dunántúl töröktől visszafoglalt részén (1683–1703) és a provinciák határainak megszilárdulása a XVIII. század folyamán*, in *Nyolcszáz esztendő a ferences rend, Tanulmányok a rend lelkiségéről, történeti hivatásáról és kulturális-művészeti szerepéről*, szerk. MEDGYESY S. Norbert, ÖTVÖS István, ÖZE Sándor, Budapest, Írott Szó Alapítvány, Magyar Napló, 2013 (Rendtörténeti konferenciák, 8/1–2), 268–281.
- SIPTÁR 2017 – SIPTÁR Dániel, *Szerzetesség a 16. századi Magyarországon*, in *Egyházi társadalom a 16. századi Magyar Királyságban*, szerk. VARGA Szabolcs, VÉRTESI Lázár, Pécs, 2017 (Seria Historiae Dioecesis Quinqueecclesiensis, 17), 233–251.
- SIPTÁR 2018 – SIPTÁR Dániel, *Sokszínűség vagy egységeség, Szerzetesek a 17. századi Magyarországon*, in *Katolikus egyházi társadalom a Magyar Királyságban a 17. században*, szerk. VARGA Szabolcs, VÉRTESI Lázár, Pécs, Történetészceh Egyesület, META Egyesület, 2018 (Pécsi Egyháztörténeti Műhely, 3.), 143–168.
- SORDET 2012 – SORDET, Yann, *Anonyme par défiant ou par excès d'auteur?*, in *Un succès de librairie européen l'Imitatio Christi 1470–1850, Exposition organisée par la Bibliothèque Mazarine en collaboration avec la Bibliothèque Saint-Geneviève et la Bibliothèque nationale de France ... 4 avril–6 juillet 2012*, Commissariat et catalogue de Martine DELAVEAU, Yann SORDET, Paris, Bibliothèque Mazarine – Éditions des Cendres, 2012, 13–18.
- Statuta 1659 – *Statuta, constitutiones et decreta Provinciae Sanctae Mariae Hungariae ordinis minorum strictioris observantiae. In Capitulo Provinciali Tyrnaviae ad S. Jacobum Apostolum die 18 Novemberis Anno 1659...*, Wien, Cosmerovius, 1659.
- Statuta 1730 – *Statuta constitutiones et decreta Provinciae S. Mariae Hungariae Ordinis Minorum Strictioris observantiae in capitulo Provinciali Posonii ... die 18. Junii Anno 1730...*, Posonii, typ. J. P. Royer, 1730.
- SUBKOV–DMITRIJEVA 2007 – Nikolaj N. SUBKOV, Karina A. DMITRIJEVA, *Bücher aus der Esterházy-Sammlung in Moskau = Knyigi iz szobranija knyazej Esztergazi v moszkovszkih bibliotekah, Bücher aus der Sammlung der Fürsten Esterházy in Moskauer Bibliotheken, Katalog*, Der Katalog wurde geschafft von Karina A. DMITRIJEVA, Nikolaj N. SUBKOV et alii, Moszkva, Rudomino, 2007.
- SZABADOS 2006 – SZABADOS György, *A magyar történelem kezdeteiről, Az elődö-szemlélet hangsúlyváltásai a XV–XVIII. században*, Budapest, Balassi, 2006.
- SZABÓ D. 1944 – *Guary-kódex*, hasonmás kiad. közzeteszi SZABÓ Dénes, Budapest, Magyar Tudományos Akadémia, 1944 (Codices Hungarici, 3).
- SZABÓ H. 2002 – *A Dévai Ferences Rendház 1850 előtti könyvei, katalógus*, összeáll. SZABÓ Henriette, közrem. MUCKENHAUPT Erzsébet, Budapest, OSZK, Osiris, 2002 (Nemzeti téka).
- SZAKÁCS 2006 – SZAKÁCS Béla Zsolt, *A Magyar Anjou Legendarium képi rendszerei*, Budapest, Balassi, 2006.
- SZELESTEI N. 2003 – SZELESTEI N. László, *Magyar ferencesek prédikációs gyakorlata a 17. században, Csíksomlyói kéziratos prédikációk*, Piliscsaba, PPKE BTK, 2003 (Pázmány Irodalmi Műhely. Források, 4).
- SZELESTEI N. 2008 – SZELESTEI N. László, *A prédikáció – irodalmi és lelki olvasmány*, in SZELESTEI N. László, *Rekatolizáció és barokk áhitat*, Budapest, METEM, 2008 (METEM-könyvek, 64), 105–114.
- SZENTMÁRTONI SZABÓ 2011 – SZENTMÁRTONI SZABÓ Géza, *Kanizsai János esztergomi érsek korabeli portréja és címere Bázalban*, Turul, 84(2011), 4, 137–139.
- SZILÁGYI I. 1986 – SZILÁGYI István, *Egy késői gótikus jelenség, Szentsír-kápolnák Magyarországon a XVII–XVIII. században*, Építés – építészettudomány, 18(1986), 1–2, 177–210.
- SZILÁGYI I. 1992 – SZILÁGYI István, *Szent lépcsők – Szentlépcsők*, Magyar Egyháztörténeti Vázlatok, 4(1992), 25–50.
- SZILÁGYI I. 2005 – SZILÁGYI István, *A magyar kálváriák és a ferencesek kapcsolata*, in *A ferences lelkiség hatása az újkori Közép-Európa történetére és kultúrájára*, szerk. ÖZE Sándor, MEDGYESY-SCHMIKLI Norbert, 1. köt., Piliscsaba, Budapest, PPKE BTK, METEM, 2005 (Rendtörténeti konferenciák, 1/1–2), 838–846.
- SZILÁGYI S. 1888 – *Az Esterházyak családi naplója*, kiad. SZILÁGYI Sándor, *Történelmi Tár*, 11(1888), 209–224.
- SZILÁGYI Zs. J. 2012 – SZILÁGYI Zsófia Júlia, *A boldogasszonyi kálváriahegy*, Acta Ethnologica Danubiana, 14(2012), 97–123.
- SZÖRÉNYI 2006 – SZÖRÉNYI László, *Dugonics Argonauticája – Dugonics' Argonautica*, Budapest, Balassi, 2006.
- SZÖRÉNYI 2010 – SZÖRÉNYI László, *Petrarca eszmetörténeti hatása a XVI–XVII. századi magyar irodalomban*, in SZÖRÉNYI László, *Önfiloszhattjú, Irodalomtörténeti rejtélyek*, Budapest, Balassi, 2010, 52–66.

T

TAKÁCS 1942 – TAKÁCS Ince, *Magyar ferences aszketikus élet és aszketikus kiadványok – különös tekintettel a XVII. és XVIII. századra*, Budapest, 1942 (Szent István Akadémia I. O. Értekezései III. köt. 7. sz.).

- TANTALICS 2009 – TANTALICS Béla, *A Bánffy család szellemi hagyatéka*, Lenti, 2009.
- TÉGLÁSSY 1988 – TÉGLÁSSY Imre, *A nyelv- és irodalomelmélet kezdetei Magyarországon, Sylvester Jánostól Zsámboky Jánosig*, Budapest, Akadémiai K., 1988 (Humanizmus és reformáció, 15).
- TEMESVÁRI-V. KOVÁCS 1982 – TEMESVÁRI Pelbárt *válogatott írásai*, vál., a kísérő tanulmányt írta és a jegyzeteket összeáll. V. KOVÁCS Sándor, Budapest, Európa–Helikon, 1982.
- TESZELSZKY 2009 – TESZELSZKY, Kees, *Az ismeretlen korona, Jelentések, szimbólumok és nemzeti identitás*, szerk. CZIBERE Mária, Pannonhalma, Bencés Kiadó, 2009.
- TOLDY-ÉRSZEGI 1986 – *Analecta Monumentorum Hungariae Historicorum Literariorum* Maximum inedita quae collegit, recensuit et partim typis commendavit Franciscus TOLDY, ac commentariis, epilogo et indice aucta publici iuris facienda curavit Geisa ÉRSZEGI, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1986.
- TOMISA 2013 – TOMISA Ilona, *Szagrális emlékek nyomában Burgenlandban*, in *Népi vallásosság a Kárpát-medencében, 8. konferencia Balatonfüreden, 2009. október 1–3.*, szerk. PILIPKÓ Erzsébet, Veszprém, Laczkó Dezső Múzeum, 2013, 553–567.
- TÓTH G. 2019 – TÓTH Gergely, *Nádasdy Ferenc, Révay Péter műveinek kiadója (1652, 1659), Történelmi érdeklődés, imázsképzés, vagy politikai tett?*, in *Háborúk, alkotások, életutak, Tanulmányok a 17. század közepének európai történelméről*, szerk. NAGY Gábor, VISKOLCZ Noémi. Miskolc, 2019 (Miskolci Történelmi Tanulmányok), 150–171.
- TÓTH G. 2021 – TÓTH Gergely, *Egy lutheránus főrend politikai testamentuma a história nyelvén: Révay Péter De monarchia... című műve*, in *RÉVAY Péter, De Monarchia et Sacra Corona Regni Hungariae Centuriae Septem*, Tom. I. Centuriae I–V. = *A Magyar Királyság Birodalmáról és a Szent Koronáról szól hét évszázad*, I. köt. I–V. század, szerk., bev. tanulmány, jegyzetek: TÓTH Gergely, Budapest, BTK TTI, 2021, 15–92.
- TÓTH H. 2008 – TÓTH Hajnalka, *Adalékok a török 1683. évi magyarországi felvonulásához*, (Gyöngyösi Nagy Ferenc vicegenerális levelei alapján), *Aetas*, 23(2008), 4, 83–98.
- TÓTH I. Gy. 2001 – TÓTH István György, *Hittérítés vallásszabadság nélkül, Olasz misszionáriusok és magyar nemesurak a 17. századi Magyarországon*, *Századok*, 135(2001), 1313–1347.
- TURÓCZI-TROSTLER 1961 – TURÓCZI-TROSTLER József, *Keresztény Seneca, Fejezetek a kései humanizmus európai és magyarországi történetéből*, in *TURÓCZI-TROSTLER József, Magyar irodalom – világirodalom*, II. kötet, Budapest, Akadémiai K., 1961, 156–218.
- TÜSKÉS 1992 – TÜSKÉS Gábor, *Az exemplum a 16–17. század katolikus áhitati irodalmában*, *Irodalomtörténeti Közlemények*, 96(1992), 133–151.
- TÜSKÉS 1997a – TÜSKÉS Gábor, *A XVII. századi elbeszélő egyházi irodalom európai kapcsolatai*, (Nádasi János), Budapest, Universitas, 1997 (Historia Litteraria, 3).
- TÜSKÉS 1997b – TÜSKÉS Gábor, *A jezsuita meditációs irodalom a XVI–XVII. században*, *Irodalomtörténet*, 28/78(1997), 1–2, 22–47.
- TÜSKÉS 1997c – TÜSKÉS Gábor, *Szagrális térstruktúrák a barokk kori zárandokhelyeken*, in *A Grassalkovichok kora*, sajtó alá rend. és szerk. LÁBADI Károly, Gödöllő, Gödöllői Városi Múzeum, 1997, 17–26.
- TÜSKÉS–KNAPP 1991 – TÜSKÉS Gábor, KNAPP Éva, *Osztrák-magyar interetnikus kapcsolatok a barokk kori zárandoklatok tükrében*, *Századok*, 125(1991), 5–6, 517–566.
- TÜSKÉS–KNAPP 2001 – TÜSKÉS Gábor, KNAPP Éva, *Népi vallásosság Magyarországon a 17–18. században. Források, formák, közvetítők*, Budapest, Osiris, 2001.
- TÜSKÉS–KNAPP 2002a – TÜSKÉS Gábor, KNAPP Éva, *Az első máriavölgyi mirákulumos könyv és utóélete*, in TÜSKÉS Gábor, KNAPP Éva, *Az egyházi irodalom műfajai a XVII – XVIII. században, Tanulmányok*, Budapest, Argumentum, 2002 (Irodalomtörténeti Füzetek, 151), 81–104.
- TÜSKÉS–KNAPP 2002b – TÜSKÉS Gábor, KNAPP Éva, *Egy történelmi toposz az egyházi irodalomban: Magyarország – Mária országa*, in TÜSKÉS Gábor, KNAPP Éva, *Az egyházi irodalom műfajai a XVII – XVIII. században, Tanulmányok*, Budapest, Argumentum, 2002 (Irodalomtörténeti Füzetek, 151), 11–54.
- U
- UGRY 2015 – UGRY Bálint, *Esterházy Pál és Esterházy József tumbája a kismartoni családi kriptában*, *Ars Hungarica*, 4(2015), 91–101.
- U
- VARGA A. 1991 – VARGA András, *A szegedi minorita könyvtár a XVIII. században*, Szeged, Scriptum, 1991 (Olvasmánytörténeti Dolgozatok, 2).
- VARGA I. K. 2008 – VARGA Imre Kapisztrán, *Mátyás király és az obszerváns ferencesek*, in *Hunyadi Mátyás, a király, Hagymány és megújulás a királyi udvarban 1458–1490, Kiállítási katalógus*, szerk. FARBAKY Péter, SPEKNER Enikő, SZENDE Katalin, VÉGH András, Budapest, Budapesti Történeti Múzeum, 2008, 401–404.
- VARGA I. K. 2018 – VARGA Imre Kapisztrán, *A ferences élet keretei a 17. századi Magyarországon*, in *Katolikus egyházi társadalom a Magyar Királyságban a 17. században*, szerk. VARGA Szabolcs, VÉRTESI Lázár, Pécs, Történeti és Egyetemesi Egyesület és a META-Egyesület, 2018, 169–182.
- VARGA K. 2011 – VARGA Kapisztrán, *Szent Ferenc regulájának értelmezése az első száz évben*, in *A ferences regula, Korai és mai értelmezések*, szerk. VARGA Kapisztrán, VÁRNAI Jakab,

- Budapest, L'Harmattan, Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola, 2011 (Vita Consecrata, 5), 27–70.
- VARGYASI 1713 – VARGYASI András, *Sol mysticus. Az az: a nemes magyar hazában: nagy méltóságokban világozkodó galántai gróff Esterhás Pál. Magyar-orosz Vice-Király Palatinus. A Szentséges Római Birodalombéli Herczeg. Nagy sok virtusokkal tündöklő, titkos értelmű nap. Melynek Istenessen lett el-nyúgósítása után tartatott szomorú exequiain magyarázattját élő nyelvel prédikállotta ... Vargyassi András kőszegi ... királyi várasnak érdemetlen plébánusa. A Kis-Martoni Tisztelendő PP. Franciscánusok Templomában. M. DCC. XIII. esztendőben. Pünkösdi havának XVI. napján*, Nagy-Szombatban, acad. böt., 1713.
- VÁRNAI 2011 – VÁRNAI Jakab, *A regula a 20. században*, in *A ferences regula, Korai és mai értelmezések*, szerk. VARGA Kapisztrán, VÁRNAI Jakab, Budapest, L'Harmattan, Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola, 2011 (Vita Consecrata, 5), 127–140.
- VÁRNAI 2017 – VÁRNAI Jakab, *800 éve a Szentföldön, A Szentföldi Ferences Kusztdóia rövid története*, Budapest, L'Harmattan, Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola, 2017 (Sapientia Füzetek, 30).
- VAUCHEZ 2012 – VAUCHEZ, André, *Francis of Assisi, The Life and Afterlife of a Medieval Saint*, New Haven–London, Yale University Press, 2012.
- VELLADICS 2006 – VELLADICS Márta, *Paradicsom vagy pokol? Szerzetesség 1782–1790*, Magyar Egyháztörténeti Vázlatok, 18(2006), 1–2, 21–40.
- VERESS 2019 – VERESS Ferenc, *Löwenburg János Jakab gróf, Thököly Éva grófnő és a lanzendorfi zarándoktemplom, Néhány további adat a soproni Szentháromság-emlék mecénásainak tevékenységéhez*, Soproni Szemle, 73(2019), 4, 421–434.
- VESZPRÉMY–KÉZAI 2004 – VESZPRÉMY László, Utószó, in: ANONYMUS, *A magyarok cselekedetei – KÉZAI Simon, A magyarok cselekedetei*, Budapest, Osiris, 2004 (Millenniumi magyar történelem, források), 155–156.
- VISKOLCZ 2006 – VISKOLCZ Noémi, „az Szegény Urnak és az Nagyságos famíliának örök emlekezetire”, *Esterházy Miklós nádor castrum dolorisának történetéhez*, Lymbus, (2006), 31–39.
- VISKOLCZ 2008 – VISKOLCZ Noémi, *Matthaeus Cosmerovius, a magyarok nyomdásza a 17. századi Bécsben*, in *A MOKKA-R Egyesület 2007. december 17-i felolvasóülésének anyaga*, szerk. MONOK István, NYERGES Judit, Budapest, Argumentum, 2008 (A Magyar Könyvszemle és a MOKKA-R Egyesület füzetek, 1), 7–26.
- VISKOLCZ 2009 – VISKOLCZ Noémi, *Az Esterházyak temetkezéseiről a 17. században*, Művészettörténeti Értesítő, 58(2009), 2, 245–269.
- VISKOLCZ 2013 – VISKOLCZ Noémi, *A mecénatúra színterei a főúri udvarban, Nádasdy Ferenc könyvtára*, szerk. MONOK István, Szeged–Budapest, 2013 (A Kárpát-medence kora újkori könyvtárai, 8).
- VISKOLCZ 2014 – VISKOLCZ Noémi, *Ulisse Aldrovandi műveinek összkiaadása a 17. századból az SZTE Klebelsberg Könyvtárban*, Magyar Könyvszemle, 130(2014), 163–179.
- VISKOLCZ 2015 – VISKOLCZ Noémi, *Nádasdy Ferenc (1623–1671) nyomdái*, Budapest, Argumentum, 2015 (A Magyar Könyvszemle és a MOKKA-R Egyesület füzetek, 7).
- VISKOLCZ 2019 – VISKOLCZ Noémi, *Esterházy Pál és Esterházy Orsolya*, in *Esterházy Pál és Esterházy Orsolya levelezése*, sajtó alá rend. VISKOLCZ Noémi, ZVARA Edina, közrem. KIRÁLY Péter, KISS Erika, szerk. MONOK István, Budapest, Kossuth, MTA KIK, 2019 (Esterhazyana, 1), 15–49.
- VISKOLCZ 2020 – VISKOLCZ Noémi, *Esterházy Pál (1635–1713) egyházi mecénatúrájának néhány példája*, in *Cirkev a náboženstvo v Uhorsku v ranom novoveku = Egyház és vallás a koraiújkori Magyarországon*, szerk. Peter KÓNYA, Annamaria CONONY, Presov, Vydavateľstvo Presovskej Univerzity, 2020, 223–238.
- VISKOLCZ 2022 – VISKOLCZ Noémi, *Nemes asszonyok mecénatúrája a 17. században a Magyar Királyságban, Batthyány Erzsébet és Thököly Éva mint az egyház patrónái*, Egyháztörténeti Szemle, 23(2022), 4, 36–57.
- VISKOLCZ 2022a – VISKOLCZ Noémi, *Esterházy Pál és Thököly Éva*, in *Esterházy Pál és Thököly Éva levelezése*, sajtó alá rend. VISKOLCZ Noémi, ZVARA Edina, közrem. KIRÁLY Péter, KISS Erika, szerk. MONOK István, Budapest, Kossuth, MTA KIK, 2022 (Esterhazyana), 9–25.
- VISKOLCZ–ZVARA–KIRÁLY–KISS 2022 – *Esterházy Pál és Thököly Éva levelezése*, sajtó alá rend. VISKOLCZ Noémi, ZVARA Edina, közrem. KISS Erika, KIRÁLY Péter, Budapest, MTA KIK, Kossuth, 2022 (Esterhazyana).
- VISKOLCZ–ZVARA–KIRÁLY–KISS–MONOK 2019 – *Esterházy Pál és Esterházy Orsolya levelezése*, sajtó alá rend. VISKOLCZ Noémi, ZVARA Edina, közrem. KIRÁLY Péter, KISS Erika, előszó MONOK István, Budapest, MTA KIK, Kossuth, 2019 (Esterhazyana).

W

WADDING–FONSECA AB EBORA 1932. – WADDING, Lucas, *Annales Minorum seu trium Ordinum a S. Francisco institutorum*, ed. 3., ed. Josephus Maria FONSECA AB EBORA, Tom. 9, Quaracchi, 1932.

Wallfahrtskirche Maria Lanzendorf 1964 – *Wallfahrtskirche Maria Lanzendorf*, Maria Lanzendorf, 1964.

WALLNIG 2019 – WALLNIG, Thomas, *Critical Monks, The German Benedictines 1680–1740*, Leiden, Boston, Brill, 2019.

WEISS 1978 – WEISS, Michael, *Catalogus Alumnorum Provinciae S. Mariae in Hungaria Ordinis Fratrum Minorum*, Manuskript, Eisenstadt, 1978.

WEISS 1980 – WEISS, Michael, *Die Geschichte des Franziskanerkloster zum Hl. Michael in Eisenstadt, 1630–1980*, Manuskript, Eisenstadt, 1980.

WEISS 1983 – WEISS, Michael, *Geschichte der Bibliothek im Franziskanerkloster zum hl. Michael in Eisenstadt*, Burgenländische Heimatblätter, 45(1983), 73–87.

WEISS 1986 – WEISS, *Eine Berichtigung zum Aufsatz von der Kopie der Muttergottes von Czenstochau in unserer Kirche in Eisenstadt*, Manuskript, Eisenstadt, 1986.

WEISS 1996 – Michael WEISS, *Eisenstadt, Bibliothek des Franziskanerkloster*, in *Handbuch der historischen Buchbestände in Österreich*, Band 3, *Burgenland, Kärnten, Niederösterreich, Oberösterreich*, Salzburg, hrsg. von Wilma BUCHINGER, Konstanze MITTENDORFER, unter Leitung von Helmut W. LANG, Hildelshelm–Zürich–New York, Olms-Weidmann, 1996, 33–34.

Σ, Σ

ZIEGLER 1989 – ZIEGLER, Walter, *Reformation und Klosterauflösung. Ein ordensgeschichtlicher Vergleich*, in *Reformbemühung und Observanzbestrebungen im spätmittelalterlichen Ordenswesen*, hrsg. Kaspar ELM, Berlin, Duncker & Humblot, 1989 (Berliner Historische Studien 14, Ordensstudien, 6), 585–614.

ZIEGLER 2007 – ZIEGLER, Walter, *Franziskaner-Observanten*, in *Orden und Klöster im Zeitalter von Reformation und katholischer Reform 1500–1700*, Bd. 3, Hrsg. von Friedrich JÜRGENMEIER, Regina Elisabeth SCHWERDTFEGER, Münster, Aschendor, 2007 (Katholischer Leben und Kirchenreform im Zeitalter der Glaubensspatung, 67), 163–214.

ZVARA, Adattár 19/1, 2001 – *Katolikus intézményi könyvtárak Magyarországon 1526–1726*, sajtó alá rend. ZVARA Edina, szerk. MONOK István, Szeged, 2001 (Adattár XVI–XVIII. századi szellemi mozgalmaink történetéhez, 19/1).

ZVARA, Adattár 19/3, 2008 – *Katolikus intézményi könyvtárak Magyarországon, Ferences könyvtárak 1681–1750, plébániák és más rendházak könyvtárai*, sajtó alá rend. ZVARA Edina, szerk. MONOK István, Budapest, OSZK, 2008 (Adattár XVI–XVIII. századi szellemi mozgalmaink történetéhez, 19/3).

ZVARA 2012 – ZVARA Edina, *Ferencesek Szokolcán a korai újkorban*, Budapest, METEM, 2012 (METEM-könyvek, 79).

ZVARA 2021 – ZVARA, Edina, *Die Franziskanerbibliotheken 1639–178*, in Anton BRUCK–István MONOK–Edina ZVARA, *Bewahrte Geistigkeit und Kulturerbe von drei Nationen, Die Historische Bibliothek des Franziskanerklosters in Güssing*, Budapest–Güssing, Bibliothek und Informationszentrum der Ungarischen Akademie der Wissenschaften–Franziskanerkloster Güssing, 2021, 45–58.

49. A kismartoni ferences templom belső tere.

M u t a t ó k

SZEMÉLY- ÉS HELYNÉVMUTATÓ

- Abermann, Heinrich 181
Abraham a Sancta Clara 89, 90
Ábrahámffy János 191
Accoltus, Franciscus 87, 191, 192
Acosta → Costa
Actius 153
Ács Pál 17, 212
Aegidius Romanus 160
Afranius 153
Ágoston (Aurelius Augustinus Hipponensis), Szent 37, 38, 60, 127, 145, 180, 188
Ágoston Péter 39
Agricola, Kreszens 207
Agricola, Philipp 133
Agrippa von Nettesheim, Heinrich Cornelius 54, 130
Aichinger, Joseph 158
Aiszkhülosz 50
Alagona, Pietro 158, 191
Albani, Ignazio 117
Alber, Erasmus 62
Albertinus, Aegidius 43, 88, 91, 93, 159, 184
Albertus de Placentia 135
Albertus Magnus 221
Albignani, Pietro 107
Albrizio, Luigi 88
Alcuinus, Flaccus 127
Aldrovandi, Ulisse 57, 224
Alexa Károly 60, 74, 212
Alfenus 153
Allottus, Gulielmus 125
Alphonsius → Navarra, Alfonz, X. *Alsólendva* (Lendava, Lindau; Zala vm., SL) 216
Althan Mihály Adolf 219
Altmann, Adamus 78
Altmann, Johannes 78, 79
Altmann, Michael 78
Alvarez de Paz, Jacobo 38, 73, 134
Alvarez, Emmanuel 54, 191
Alvinczi Péter 46
Amantius, Bartholomaeus 172
Ambrosius Mediolanensis → Ambrus, Szent
Ambrus (Ambrosius Mediolanensis), Szent 37, 87, 127
Amerbach, Johann 37
Anastasius Pragensis 92
Anchinoander, Heinrich Cornelius 132
Andocs (Somogy vm., HU) 35, 217
Andrea a S. Theresia 90, 184
Andreä (Andre), Jacob 44, 136
Andreas Barbatius 99
Angelieri, Giorgio 150
Angelus de Gambilionibus 87, 191, 192
Angles, Jose 46, 142
Anjou, Lajos, Nagy, magyar király 40, 42
Anonymus 224
Antal, Páduai, Szent 67, 201
Antonius de Bitonto 92
Antonius de Rampegollis 92
Antwerpen (B) 36, 37, 39, 44, 47, 49, 62, 70, 79, 122, 131, 172
Appel, Elias 206
Apponyi Balázs 79, 96
Apponyi Sándor (Alexander) 83
Apuleius Madaurensis, Lucius 54, 92, 149
Aragóniai Beatrix 50, 78
Aresonius (?) 182
Argead, Alexandrosz, III. (Nagy Sándor), makedón király 54
Arisztotelész (Aristoteles) 50, 54, 82, 91, 102, 103, 104, 159, 161, 199
Arnoldus de Villa Nova 142
Árpád-házi, Béla, IV. 179
Árpád-házi, Erzsébet, Szent 50, 62, 66, 221
Árpád-házi, Imre (Emericus), Szent 56, 179, 213
Árpád-házi, István, I., Szent 56, 213
Árpád-házi, László (Ladislau), I., Szent 56, 179
Árpád-házi, Margit (Margarita), Szent 179
Artopoeus → Becker
Arzonni, Constantius 118, 119
Assisi (I) 7
Astesanus de Asti 43, 93, 114
Augsburg (Bayern, D) 37, 38, 55, 98
Augustinus de Casali Maiori 135
Augustinus, Aurelius, Hipponensis → Ágoston, Szent
Aurífico, Niccolò 158
Avancini, Niccolò 49, 79, 102, 113, 191, 193
Averoult, Antoine d' (D'Averoult) 45, 88
Ávila y Zúñiga, Luis de 49, 79, 149
Azpilcueta, Martín de 43, 79, 153, 158
- B
- Babčanský, František 114, 121
Babcsánszky, Didacus 13, 16, 32, 33, 203, 211
Babindaly, Clemens 204
Baeza, Didacus de 75, 107
Bagi Zoltán Péter 12, 212
Baia Mare → Nagybánya
Baile, Guilelmus 125
Bajáki Rita 28, 75, 212
Balásfi Tamás 46, 176
Balassa Bálint (Valentinus) 110, 144
Balanyi György 212
Balázs Mihály 220
Balázsovits Odorik 13, 210, 212
Baldus de Ubaldis 94

- Balinghem, Antoine 50, 73, 91
 Balogh (Balok), Urban 204
 Bämmler, Johann 98
 Bán Imre 50, 54, 212
 Bán János 79, 212
 Bándi András 27, 212
 Bánffy család 43, 223
 Bánffy Kristóf 10, 43, 79
 Banfi, Florio 66, 212
 Bányai Réka 35, 212
 Baranyi Pál 39
 Barberini, Francesco 70, 138
 Barbier, Frédéric 39, 212, 220
 Barclay, Gulielmus 170
 Barclay, John (Euphormio Lusinnius) 55, 140
 Bárczi Ildikó 47, 212
 Bardoly István 215
 Barius, Paulus 69
 Barkó Gábor 22, 212
 Barkóczi Krisztina 197
 Baronio, Cesare 47, 100, 152
 Barradas, Sebastião 37, 172
 Bárth Dániel 56, 212
 Bartholin, Caspar 50, 104
 Bartholomaeus Anglicus 43, 94
 Bartholomaeus Brixienis 122
 Bartók Zsófia Ágnes 47, 212
 Bartolinis de Baldus 99
 Basel → Bazel
 Bassecourt, Fabricius → La Bassecourt, Fabrice de
 Batthyány család 73, 216
 Batthyány Ádám 10, 17, 73, 75, 79, 82, 197, 217, 218
 Batthyány Eleonóra 17, 79
 Batthyány Erzsébet 224
 Baudrier, Henri 83
 Baudrier, Julien
 Bayer, Florian 8
Bazel (Basel, CH) 37, 49, 50, 222
 Becanus, Martinus 45, 77, 152, 154, 155
 Bechius, Philippus 109
 Becker (Artopoeus), Peter 37, 166
Bécs (Vienna, Wien, A) 11, 17, 19, 22, 32, 36, 38, 39, 40, 41, 42, 44, 45, 46, 48, 49, 55, 67, 68, 69, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 82, 98, 99, 108, 109, 113, 118, 119, 126, 158, 161, 179, 181, 193, 197, 199, 211
 Bede Venerabilis 127
 Beke Zsigmond 79, 217
 Bél Mátyás 22, 212
 Bellarmino, Roberto 39, 170, 187
 Bellaváry, David 13
 Bellusy, Bernardinus 203
 Bemardinus, Didacus → Bidermann, Jakob
 Benda Kálmán 212
 Bene Sándor 42, 54, 73, 75, 213, 215
 Benedictus Fidelis a Sancto Philippo 99
 Béres Csenge 214
 Berlaymont, Philippe de 165
Bern (CH) 49
 Bernardus Bottonius 122
 Bernardus Clarevallensis → Bernát, Clairvaux-i, Szent
 Bernát, Clairvaux-i (Bernardus Clarevallensis), Szent 89, 99, 124
 Bernát, Sienai, Szent 26, 67, 221
 Bernhardt, Oliver 37, 213
 Bertano, Pietro Maria 117
 Berthold, Johannes 92
 Bartolus de Saxoferrato 94
 Besold, Christoph 56
 Besse, Pierre de 46, 82, 136, 159, 165, 188
Beszterce (Bistrița, Bistritz; Beszterce vm., RO) 33, 35
 Bethlen Gábor 11, 12
 Beumler, Marcus 91
 Beyerlinck, Laurens 46, 146, 147
 Bezerédy Ádám 22
 Bidermann, Jakob (Didacus Bemardinus) 56, 144
 Bigne, Marguerin de la 37
 Bignoni, Mario de 153, 183
 Bihl, Michael 68, 213
 Binet, Estienne (Franciscus Fontanus) 121, 154, 174
 Bischetti, Sara 214
 Bistrița → Beszterce
 Bistritz → Beszterce
 Bitskey István 45, 213
 Blanchot, Pierre 160
 Blomevenna, Petrus 90
 Boccabello, Philibert 191
 Bodler, Johannes 80, 191
 Bodor András 213
 Boethius, Anicius Manlius Severinus 157
 Bogár Judit 212, 214
 Boka László 220
Boldogasszony (Frauenkirchen; Moson vm., A) 10, 22, 24, 26, 216, 222
 Bolland, Jean 47
 Bollanus, Dominicus 154
 Bolognino, Lodovico 145
 Bona, Franciscus Ludovicus 121
 Bonacina, Martin 43, 152, 154
 Bonaventura da Bagnoregio, Szent 39, 62, 69, 75, 82, 165, 174, 179, 180, 191, 197
 Boner, Hieronymus 87
 Bonfini, Antonio 49, 88
 Bonifác (Bonifatius), VIII., pápa 94
 Boos, Capistranus 206, 207
 Borch Josse van der → Castro, Jodocus a
 Borián Gellért Elréd 72, 73, 213
 Borosych, Christophorus 203
 Borsa Gedeon 24, 47, 56, 75, 85, 109, 149, 196, 213
 Borsa Iván 10, 209, 218
 Borsy Judit 221
 Bosnyak, Brigitta 75
 Bosquier, Philippe 46, 159
 Botero (Boterus), Giovanni 56, 220
 Botzer, Anton 124
 Bourbon, Lajos, XIII. 46
 Boverio, Zaccharia 70, 71, 138
 Boxhorn, Marcus Zucrius 50, 144
 Bozulo, Remigius a 70
 Bőjtke (Böyte) Miklós 199
 Brant, Sebastian 55
 Braumiller, Joannes 185
 Bredenbach, Tilmann 48
Bregentz am Bodensee (Vorarlberg, A) 45
Bressanone (Brixen, I) 44
 Briccio, Antonio 91
 Brigitta, Svéd, Szent 221
 Brinzing, Johannes Capistranus 46, 102, 182, 183, 184, 187
 Brixen → Bressanone
 Broquardt, Jacobus 165
 Brouwer, Christoph 47, 102
 Bruchius, Caspar 29
 Bruck, Anton 8, 26, 27, 82, 213, 225
 Brunner, Walter 215
 Bruno, Vincenzo 39, 156, 180
Brünn (CZ) 72
 Bubits Zsigmond 16, 55, 151, 213
 Bucelin, Gabriel 48, 125
 Bucellenus, Thomas 77, 175, 176, 184, 187, 193

- Bucellini, Joannes (Giovanni Bucelleni) 39, 134
 Bucer, Martin 37, 155
 Buchinger, Wilma 225
 Buchler, John 143, 144
 Buchpinter, Paschalis 203
Búcsúszentlászló (Zala vm., HU) 10
Buda (Budapest, Ofen; Pest vm., HU) 7, 25, 30, 31, 33, 35, 93, 161, 211
 Bugatti, Gasparo 79, 148
 Bujdosó Hajnalka 28, 212
 Buongiorno de Sambuca, Michael Angelus (Michelangelo Sambuca) 61, 68
 Burgundiai Zsigmond, Szent, király 201
 Burton, Robert 56
 Busenbaum, Hermannus 43, 129
 Buza, Bonaventura 207
 Buzási Enikő 22, 76, 213
- C, Cs*
- Caccia, Franciscus 22, 41, 46, 61, 67, 68, 69, 70, 82, 112, 117, 118, 119, 158, 183, 184, 185
 Caecilius 153
 Caesar, Caius Julius 54
 Cajetan, Thomas (Thomas de Vio Cajetano) 177
 Čakovec → Csáktornya
 Calamato, Alessandro 88, 89
 Călugăreni → Mikháza
 Cambi (Salutius), Bartolomeo 98
 Camerarius, Joachim 105, 112
 Campanella, Tommaso 49, 178
 Candale, François de Foix, de 111
 Cangey, Mathurin de
 Canisius, Jacobo 159
 Canisius, Petrus 37, 45, 78, 167, 196
 Canizal, Balthazar de 111
 Căpleni → Kaplony
 Čaplovič, Ján 93
 Caraffa, Vincenzo 187
 Caramuel y Lobkowitz, Juan de 47, 48, 135
 Caraphas, Antonius 165
 Carbo, Ludovicus 103
 Carl → Stuárt, Károly, II.
 Carolus Magnus → Karoling, Károly, Nagy
 Carolus, V. → Habsburg, Károly, V.
 Carrera, Francesco 120
 Cartagena, Joannes de 46
- Carve, Thomas 49, 176
 Casarubios, Alphonsus de 112, 129
 Castañiza, Juan, de 177
 Castellio, Sebastian 174
 Castro, Jodocus a (Josse van der Borch) 137, 187
 Castrum Ferreum → Eisenstadt
 Cato, Marcus Porcius (Censorius) 153, 166
 Cattaneo, Octavio 50, 159
 Cattaneo, Sebastian 104
 Caussin, Nicolaus 39, 56, 79, 157, 215
 Cavelli, Hugo 127
 Cempis → Thomas a Kempis
 Cerf, Henri de 121
 Cevins, Marie-Madeleine de 219
 Chappuis, Jean 94, 133, 145
 Chiaki → Csáky
 Chilei, Dominicus 38, 174
 Chiskin → Cisghini
 Chrysogonus, Laurentius 146
 Chrysologus, Petrus 110
 Cicero, Marcus Tullius (M. T. C.) 35, 50, 54, 82, 103, 105, 106, 153, 166, 189
 Cindorf (Cinfalva, Siegendorf; Sopron vm., A) 78
 Cinfalva → Cindorf
 Ciremberg, Joachim von 143
 Cisghini (Chiskin), Carl 20
 Claudianus, Claudius 153
 Claudius Quadrigarius 153
 Clavius, Christoph 103
 Clemens → Kelemen
 Clichtove, Josse 147
 Cluj-Napoca → Koložsvár
 Cluyt, Rodolphe 124
 Cocus → Koch
 Coditius, Johannes 141
Coimbra (P) 37
- Colnago, Bernardo 98
 Columella, Lucius Junius Moderatus 166
 Colvius, Petrus 92, 93
 Comenius → Komenský, Jan Amos
 Conony, Annamaria 224
 Constantia → Konstanz
 Constantinus-din., Constantinus, I., római császár 37, 194
 Conte, Maria 214
 Copernicus → Kopernikus, Nikolaus
 Coppenstein, Johann Andreas 136, 185
- Corner, David Gregor 38, 109, 121
 Corvinus, Laurentius 161
 Cosmerovius, Matthaeus 40, 224
 Costa (Acosta), Emanuel 186
 Coster, Franciscus 39, 118, 121
 Coturius → LaCouture
 Cratander (Hartmann), Andreas 37, 87
 Cucchi, Marco Antonio 90, 155
 Cumiranus, Seraphinus 104
 Curio, Johannes 56, 142
 Cuspinianus, Johannes 48
 Cyprianus a Sancta Maria 38, 104
 Czenstochau → Częstochawa
 Czeppeleni → Cseppelényi
Częstochawa (Czenstochau, PL) 13, 172, 225
 Czibere Mária 223
 Czigány István 19, 213
 Cziráki, Ambrosius 205
Csáktornya (Čakovec; Zala vm., HR) 72, 73, 213
 Csáky (Chiaki) László 201
 Csáky Imre 23
 Csapodi Csaba 10, 213
 Csapodiné Gárdonyi Klára 10, 213
 Csarics, Conradus 206
 Császár Melinda 221
 Császtvay Tünde 221
 Csatkai, André 13, 22, 213
 Cseppelényi (Czeppeleni) György 45, 126
Csepreg (Sopron vm., HU) 23
Csiksomlyó (Şumuleu; Csík vm., RO) 33, 35, 59, 222
 Csiszár Imre 212
 Csontos János 55, 84, 214
 Csörsz-Rumen István 221
- D*
- D'Averoult → Averoult
 Dalarun, Jacques 69, 214
 Damascius Damascenus 111
 Dampierre (Dompér), Henri Du Val 12, 212
 Dareios, perzsa király 54
 Dasypodius, Konrad 105
 Dasypodius, Petrus 55, 108
 David, Jan 39, 140
Debrecen (Hajdú vm., HU) 10
 Dedinge, Johannes 137, 182, 186
 Dej → Dés

- Delaveau, Martine 212, 220, 222
 Deléphine, Hélène 212, 220
 Delríó, Martín Antonio 42, 75, 152, 154
 Démoszthenész (Demosthenes) 106, 166
 Denck, Michael 154
 Denisse, Nicolas 157
 Derekey György 39
 Dersffy Orsolya 13
Dés (Dej; Szolnok-Doboka vm., RO) 33, 35, 215
 Détsky Mihály 215
Déva (Deva; Hunyad vm., RO) 35, 222
 Dézsi Lajos 83
 Dietenberger, Johannes 94, 96
 Diez, Philippus 46
Dillingen (Bayern, D) 39, 43
 Dionich, Melchior 79, 204
 Dionysius Carthusianus 37, 38, 90, 107, 109, 110, 143, 145, 187
 Dionysius Lambinus 105
 Diósi (Diosy), Stephanus 203
 Diószeghy, Antonius 204
 Dirre, Andreas 142
 Dmitrijeva, Karina A. 29, 31, 222
 Doering, Matthias 158
 Dolet, Étienne 50
 Dominicus de Sancto Geminiano 107
 Dominicus, Nanus Mirabellius 172
 Dominkovits Péter 215
 Domonkos (Dominique de Guzmán), Szent 62, 174
 Dompér → Dampierre
 Doncker, Franciscus 124
 Donin, Richard Kurt 23, 214
 Dotto, Diego 68, 214
Douai (F) 73
 Doutremon → Outreman
 Döbrentei Gábor 11, 214
 Dörnyei Sándor 85
 Draco, Honoratus 105
 Dradosiczky, Hyacinthus 204
 Draksics, Anselmus 206
 Draskóczy Eszter 214
 Draub, Cassianus 207
 Drexel (Draxler), Felix 205
 Drexel, Jeremias 39, 69, 82, 127, 129, 130, 131, 183, 185, 186
 Du Bois, Nicolas 121
 Du Bois-Olivier, Jean 144
 Du Monstier, Arthur 70, 153
 Du Trieu, Philippe 167
 Dudith András 50
 Dulcken, Antonius 149
 Duns Scotus, Johannes 43, 127, 133
 Durantis, Guilelmus 122
 Eck, Johann 135, 136, 186
 Ecsedy Judit, V. 85, 109, 214
 Edenburg → Sopron
Eger (Heves vm., HU) 10
 Eggerer, Andreas 88
 Egyerter, Emericus 205
 Eisenburg → Vasvár
 Eisenkölbl, Eduard 207
 Eisenstadt → Kismarton
 Eisner, Maxentius 180
 Eker, Raphael 204
 El Greco
 (Domenikosz Theotokopulosz) 62
 Elbel, Martin 70, 71, 214
 Eleonora Magdalena Theresia → Wittelsbach, Pfalz–Neuburgi Eleonóra
 Elffen, Nicolaus 38, 112, 157
 Elm, Kaspar 225
 Elschenbroich, Adalbert 55, 214
 Emans, Jakob 90, 99
 Emödi András 35, 214
 Engelgrave, Heinrich 128
 Ennius, Quintus 153
Eperjes (Prešov, Preschau; Sáros vm., SK) 33, 35, 80
 Erasmus Roterodamus, Desiderius 37, 71, 106, 214
 Erath, Augustinus 99, 178
 Erben, Amand 207
 Erdélyi Aladár 28, 214
 Erdődy család 22
 Ernst von Bayern, kölni érsek 89
 Ernst, August 23, 214
 Érszegi Géza 9, 223
 Ertl, Ignaz 184
 Ertl Péter 214
 Esser, Kajetan 59, 214
 Estella, Diego de 110
 Esterházy család 7, 28, 29, 30, 31, 36, 38, 44, 49, 73, 75, 77, 78, 79, 80, 145, 146, 211, 219, 222, 224
 Esterházy Anna Júlia 19, 73
 Esterházy Ferenc 24
 Esterházy István 13, 16, 19, 50, 73, 74
 Esterházy József 25, 223
 Esterházy Krisztina Terézia Jozefa 81, 218, 219
 Esterházy László 12, 16, 17, 19, 78, 79, 204, 211, 219
 Esterházy Miklós (1583–1645) 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 38, 50, 73, 74, 76, 81, 82, 157, 196, 197, 203, 210, 224
 Esterházy Miklós (1714–1790, Fényes) 25, 28
 Esterházy Miklós (1765–1833) 26
 Esterházy Miklós Antal (Miklóska) 19, 28, 193
 Esterházy Orsolya (Ursula) 19, 22, 28, 78, 224
 Esterházy Pál (1635–1713, Palkó) 7, 8, 11, 12, 13, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 28, 29, 30, 31, 39, 40, 41, 43, 47, 48, 72, 73, 74, 78, 79, 80, 81, 82, 86, 100, 145, 147, 162, 163, 164, 187, 200, 201, 205, 211–217, 219, 220, 223, 224
 Esterházy Pál (1657–1664, Palkó) 20
 Esterházy Pál (1675–1683, Palkó, „Herr Paulcho”) 20
 Esterházy Pál (1901–1989) 29, 31
 Esterházy Pál Antal 25
 Estienne, Henri 50
 Estienne, Robert 50
Esztergom (Esztergom vm., HU) 25
 Eszterhás → Esterházy
Eszterháza (Fertőd; Sopron vm., HU)
 Etényi Nóra, G. 217, 219
 Euklidész (Euclides) 103, 111
 Eulenspiegel, Till 62
 Euphormio Lusinnius → Barclay, John
 Eusebius Caesariensis 37, 48, 153, 194
 Eysenstatt → Kismarton
 Faber, Matthias 46, 152, 155
 Faber, Vitus 178
 Fabian, Bernhard 31, 214
 Fabre, Pierre Antoine 212, 220
 Fabre, Pierre Jean 165
 Fabricius Leodius, Andreas → Lefèvre, André
 Fabricius, Johann Albert 37, 111
 Falvay Dávid 68, 214
 Farbaký Péter 220, 223
 Farmati Anna 75, 76, 214
 Fazakas József 85

F

- Fazekas István 8, 10, 11, 12, 13, 17, 20, 27, 33, 36, 40, 48, 72, 76, 78, 79, 80, 212, 214, 215
- Febvre, Lucien 37, 215
- Fehérvári (Fejérvári), Innocentius 204
- Feketeváros* (Purbach am Neusiedler See; Sopron vm., A) 78
- Felser, Michel 23
- Ferdinand von Bayern, kölni érsek 89
- Ferdinánd, I. → Habsburg, Ferdinánd, I.
- Ferdinánd, II. → Habsburg, Ferdinánd, II.
- Ferdinánd, III. → Habsburg, Ferdinánd, III.
- Ferdinandus Sankt Dorothea 158
- Ferenc, Assisi (Franciscus Assisiatis, Il Poverello), Szent 7, 9, 12, 19, 46, 49, 59, 60, 61, 62, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 73, 81, 82, 88, 100, 113, 114, 117, 118, 119, 125, 128, 129, 170, 171, 179, 180, 186, 188, 197, 212, 214, 217, 218, 219, 221, 224
- Ferenc, Szalézi (Franciscus de Sales), Szent 119, 120, 183, 186
- Ferenc, Xaveri (Franciscus Xaverius), Szent 89, 120, 180
- Ferrara* (I) 50, 52, 78, 92
- Ferrari, Gregorius 194
- Fertőd → Eszterháza
- Feucht, Jakob 134
- Figuera, Gaspar de la 105
- Filakovo → Fülek
- Fileck → Fülek
- Filipovich, Bonaventura 203
- Finetti, Bernardo 99
- Firenze* (I) 49
- Flaminio, Marco Antonio 92
- Flora, Holly 214
- Fodor Pál 220
- Folnay Bernát 13, 27, 211
- Fonseca ab Eborá, Josephus Maria 209, 224
- Fonseca, Pedro da 37
- Font Zsuzsa 220
- Fontanus, Franciscus → Binet, Estienne
- Fontecha, Ferdinandus de 172
- Forberger, Georg 117
- Forchtenstein → Fraknó
- Forer, Laurenz 43, 149
- Forgách Mihály 10
- Forgách Zsigmond 10
- Forgács Ferenc 201
- Formentini Auróra 17, 75, 197, 218
- Formica, Matthäus 39, 75
- Fornari, Martino 43, 117, 156
- Forner → Förner
- Forster, Johann Gualbert 140
- Forstner, Christoph von 56, 130
- Földesi Ferenc 218
- Förköli Gábor 56, 215
- Förner (Forner), Friedrich 117
- Fraihainek, Marcus 204
- Fraknó* (Forchtenstein; Sopron vm., A) 12, 16, 19, 20, 22, 23, 25, 28, 77, 78, 79, 205, 211, 214, 215, 222
- Franchi, Marchionus Petrus Paulus de 144
- Franci, Jacobus 184
- Franciscus a Sancto Columbano 176
- Franciscus de Sales → Ferenc, Szalézi, Szent
- Franciscus de Zabarellis 99
- Frangipan, Sylvester 174
- Frank, Norbert 17, 215
- Frankfurt am Main* (Frankfurt; Hessen, D) 48, 49, 55, 56
- Franz, Wolfgang 57, 79, 181
- Frauenkirchen → Boldogasszony
- Freisleben, Christoph 105
- Frey, Dagobert 13, 22, 213
- Freylinck, Johannes 138
- Fridenreich, Zacharias 181
- Fridericus, apothecarius 203
- Friedrich, Philipp (Philippus Fridericus) 166, 200
- Frischlin, Nicodemus 54, 55, 157, 166
- Fuchs von Hernau (Fux), Johann Michael 153, 185
- Fulda* (Hessen, D) 47, 102
- Fumo, Bartolomeo 96
- Fülek* (Filakovo, Fileck; Nógrád vm., SK) 35, 218
- Fülöp, IV. → Habsburg, Fülöp, IV.
- Fülöp, Néri, Szent 47
- Füraggel, Johannes 13
- Gála Ferenc 61, 215
- Gallemart, Jean 105
- Gallucius, Giovanni Paolo 197
- Gansler, Rupert 170
- Gantz (?), Joannes 141
- Garayszky, Aurelius 206, 207
- Garon (LeCaron), Louis 148
- Gars* (Niederösterreich, A) 78
- Gaszner József 29
- Gaugler, Georg 123, 184
- Gdansk* (PL) 49
- Gebhard, Janus 153
- Gellius, Aulus 153
- Gembken, Emericus 207
- Gemetius (?), Joannes 140
- Gent* (B) 44, 130
- Georg Friedrich, Brandenburg-Ansbach, I., örgróf 173
- Georgius de Arrivabene 38
- Gereben Ferenc 221
- Gergely (Gregorius), I., Nagy, Szent, pápa 127
- Gergely (Gregorius), IX., pápa 61, 122
- Gergely (Gregorius), XIII., pápa 152, 169
- Gerson, Johannes → Johannes Gerson
- Gibbon de Burgo, Anton 92
- Giesu Maria, Domenico di 48
- Girolamo di Polizzi 129
- Giustinelli, Pietro 156
- Gizella királyné → Liudolf, Gizella
- Gobat, Georges 76, 106, 124, 126, 183
- Goclenius, Rudolphus 54, 79, 169
- Goeddaeus (Gödde), Johannes 140
- Goffar, Antoine 154
- Gonzaga, Francesco 62, 63, 66, 176, 188, 215
- Goodwin, Ignace 182
- Gordán Edina 35, 215
- Gordon, James 137
- Gosztonyi Gergely 220
- Governerius, Johannes 110
- Göbeldt, Georgius 203
- Gradi, Jean → Johannes de Gradibus
- Graecorius (?), pater 187
- Graevius, Johannes Georgius 105
- Graff (Graf), Johann Andreas 126, 139, 183
- Graff (?), Mansvet 206
- Graffics, Gregorius 205
- Graffl (Graffel), Apollonius 206, 207
- Granasztói György 16, 216
- G, Gy
- Gábor Csilla 38, 215
- Gabriel, Theresia 31
- Gabrino, Joseph 143
- Galavics Géza 17, 19, 41, 82, 214, 215, 219
- Gálfí Emóke 219
- Galitius, Antonius Maria 138

- Granasztói Olga 59, 217
 Grassalkovich család 223
 Grasser, Johann Jakob 140
 Gratianus 122, 123
 Graz (Steiermark, A) 31, 32, 40, 87–90,
 91, 97–99, 102, 103, 105, 109, 112, 117,
 118–120, 124–131, 134–138, 141, 142,
 146, 147, 152, 153, 155, 157, 159, 160,
 162, 163, 165, 166, 168, 169, 173–175,
 177–180, 191, 211
 Grazius (?), Godfredus 187
 Gregorius → Gergely
 Gregorius Coelius Pannonius 60, 216
 Gretser, Jacob 140
 Grieskircher, Ignatius 38, 42, 108, 110,
 159
 Grifoni, Giovanni Andrea 92
 Grimaldi, Giovanni Battista 156
 Grolier, Jean 29
 Gronovius, Johann Friedrich 150
 Grosez, Jean Estienne 145
 Gross, Heinrich 104, 109
 Großwardein → Várad
 Gröninger, Ernest 111, 184
 Gruber, Thomas 8
 Grueber, Johann Georg 38, 145
 Gruning, Wolfgang 179
 Gruterus, Janus 133
 Grüll Tibor 28, 216
 Guantonerus (?), Joannes 140
 Guary (Góry) Miklós 60, 214, 218, 222
 Guevara, Antonio 43, 46, 88, 91, 93,
 144
 Guicciardini, Francesco 49, 117
 Guicciardini, Lodovico 49, 76, 79, 135
 Guidetti, Giovanni 140
 Guidio de Baisio 122
 Guido de Monte Rocheri 123
 Guilelmus Brito 158
 Guilelmus de Monte Lauduno 94
 Guilelmus Parisiensis 124, 138
 Guilelmus Peraldus 124
 Gusman, Emericus 207, 208
 Guzman (Kuzman), Daniel 77, 205
 Guzmics, Stephanus 204
 Güssing → Németújvár
 Gyéressy Béla 72, 216
 Gyergyószárhegy → Szárhegy
 Gyöngyös (Heves vm., HU) 33, 35
 Gyöngyösi Gergely 221
 Gyöngyösi Nagy Ferenc 223
 Győr (Jaurinum, Raab; Győr vm., HU)
 10, 20, 22, 25, 72, 212, 215
 Gyukovics, Seraphin 207
 Gyula (Julius), II., pápa 194
 Haan, Daniel 206
 Habbius, Gerhardus 125
 Habsburg család 11
 Habsburg, Ferdinánd, I., német-római
 császár és magyar király 57
 Habsburg, Ferdinánd, II., német-római
 császár és magyar király 12, 39, 45, 67,
 154, 176, 210
 Habsburg, Ferdinánd, III., német-római
 császár és magyar király 103, 154, 162,
 191
 Habsburg, Fülöp, IV., spanyol király 48
 Habsburg, József, I., német-római csá-
 szár és magyar király 201
 Habsburg, József, II., német-római
 császár és magyar király 25
 Habsburg, Károly (Carolus), V., né-
 met-római császár 49, 103, 149, 191
 Habsburg, Lipót (Leopold), I., né-
 met-római császár és magyar király 23,
 49, 89, 90, 102, 191
 Habsburg, Mária Terézia, magyar
 királynő 25
 Hacque, Johann Baptist 109
 Hänlin, Georg 185
 Hafner, Johann Christoph 168
 Hain, Ludwig 84
 Hajnal Mátyás 39
 Halgerius, Franciscus 121
 Halverius, Hieronymus 132
 Haraszi Szabó Péter 221
 Hári Kata 214
 Hárích János 29, 30, 31, 84, 91–93, 96,
 98, 102, 104–107, 109, 110, 112–114,
 119–121, 123, 125–130, 133, 135, 136, 140,
 142–146, 148–150, 152, 155–159, 161,
 166–168, 170, 173–175, 177–180, 188,
 191, 193, 199–202, 220
 Haris Andrea 215
 Hartung, Philipp 167, 184
 Hausner Gábor 16, 17, 19, 42, 72, 73, 78,
 213, 216
 Hay (Haye), Romanus 169
 Haymo Halberstadensis 48, 175
 Házi Jenő 215
 Hebel, Paschal 204
 Hedvig, Szent 221
 Heerbrand, Jacob 44
 Heffner, Franz 118
 Heidegger, Johann Heinrich 37, 111
 H Heinrich, augsburgi püspök 109
 Heinsius (Hynsius), Daniel 93, 149
 Helbig, Johann Lorenz 139, 184
 Holding, Michael 152
 Hellebrant Árpád 84
 Hellschmitt (?), Georgius 124
 Heltai János 45, 85, 216
 Hende Fanni 221
 Hendschele, Tobias 176
 Henrici, Thomas 176
 Henricus a Monte Carmeli 88
 Henricus de Urimaria 160
 Henricus Gorichemius 160
 Henricus, Nikolaus 70
 Hensaeus, Renatus 72, 169
 Herbertus Salurnensis 128, 184
 Herborn (Hessen, D) 50
 Hermann, Georgius 204
 Hermi (?), Georgius 207
 Herner János 17, 27, 73, 82, 216
 Herolt, Johannes 107, 108
 Hervay Ferenc 85
 Herzog, Placidus 41, 216
 Hesselbach, Johann 133
 Hevenes Gábor 29, 39, 54, 110, 111, 188
 Hidász Ferenc 212
 Hieronymus, Sophronius Eusebius →
 Jeromos, Szent
 Hiever, Georgius 205
 Hilarius a Sancto Sepulchro 38, 129
 Hillesheim, Ludwig 147, 151
 Hirnhaim, Hieronymus 172
 Hitseker Mária 213
 Hlubutczek, Anizet 206, 207
 Hocquard, Bonaventura 44, 96, 184, 185
 Hoffer, Marcellianus 184
 Holl Béla 60, 74, 85, 216
 Holthusius, Johannes 158
 Holtzmann, Daniel 55, 107
 Holzapfel, Heribert 61, 67, 183, 216
 Holzschuh, Gottfried 8
 Homonnai Drugeth György 10
 Hoorn, Carolus van 102, 184
 Horányi Elek 29
 Horatius Flaccus, Quintus 50
 Horn Ildikó 217, 219

- Hortensius, Lambertus 149
 Horváth Athanáz 24, 216
 Horváth Gábor 29, 30
 Horváth, Gregorius 206
 Horváth Sándor 11, 79, 216
 Hozjus (Hosius), Stanislaw 173
 Höfllich, Thomas 186
 Högner, Wolfgang 153
 Hrabanus Maurus 47
 Hrachovszky, Agapius 206, 207
 Hueber, Benedictus 206
 Hueber, Fortunatus 68, 70, 114, 119, 168, 213
 Hueber (Huber), Martinus 13, 203
 Hugo de Prato Florido 127, 177
 Hulsius, Levinus 108
 Hunyadi Mátyás, I., magyar király 9–11, 50, 220, 223
 Hüber → Hueber
 Hüber, Andreas Oswald 107, 184
 Hysius → Heinsius
 Hypsicles 111
- Igali Fábián 9, 10, 11, 60, 70, 218
 Igaz Rita 16, 216
 Ignác, Loyola (Ignatius, Ignacio de Loyola), Szent 38, 39, 68, 105, 112, 120, 174, 180, 186, 215
 Illyés András 38, 113
 Illyricus, Matthias Flacius 47, 62
 Im Hof, Johann Hieronymus 153
 Imre Mihály 55, 216
 Imre, Szent → Árpád-házi, Imre, Szent
 Incarnato, Fabio 43, 119
 Ince (Innocentius), III., pápa 143, 145
 Ince (Innocentius), IV., pápa 61
 Ince (Innocentius), XI., pápa 117
 Inchino, Gabriele 176
 Inczédy, Alexius 203
 Ingolstadt (Bayern, D) 43, 44
 Innocentius → Ince
 Innsbruck (Tirol, A) 66, 67, 76, 77
 Insulanus, Sylvius 172
 Isocrates → Iszokratész
 Isselt, Michael ab 149, 150, 156
 István, Szent → Árpád-házi, István, Szent
 Istvánffy Miklós 49, 166
 Iszokratész (Isocrates) 50, 143
 Ivanchich (Ivancza), Conradus 205
- Iványi Béla 17, 27, 73, 82, 216
 Iványi Emma 16, 19, 216
- Jacobus Carthusianus →
 Jacobus de Clusa
 Jacobus de Clusa (Jacobus de Paradiso, Jacobus Carthusianus) 135
 Jacobus de Paradiso → Jacobus de Clusa
 Jacobus Perez de Valentia 136
 Jacobus Philippus de Bergamo (Giacomo Filippo Foresti da Bergamo) 50, 52, 78, 135
 Jagelló-ház 9, 220
 Jagelló, Anna, magyar királyné 57
 Jagelló, Lajos, II., magyar király 57
 Jagelló, Ulászló, II., magyar király 57
 Jakó Zsigmond 213
 Jaimaigne, Jean Ernest de 139, 140
 Jamot, Frédéric 152, 154
 Jankovics József 220
 János, Kapisztrán, Szent 59
 János, páter → Vicarius, Johannes
- I János, XXI., pápa (Petrus Hispanus) 161
 János, XXIII., pápa 8, 10, 209
 Jansonius 50
 Jaritz, Gerhard 221
 Jaumann, Herbert 37
 Jaurinum → Győr
 Jemicus, Johannes → Pázmány Péter
 Jenei Ferenc 17, 75, 204, 216
 Jeromos (Sophronius Eusebius Hieronymus), Szent 37, 78, 118, 127, 158, 170, 196
 Jerusalem (IL) 68
 Joannes de Capua 133
 Johannes a S. Facundo 180
 Johannes Andreae 94
 Johannes Aquilanus 142
 Johannes Chrysostomus 37, 127, 139, 185
 Johannes de Carthagera 136, 176
 Johannes de Gradibus (Jean Gradi) 36, 100, 133
 Johannes de Imola 99
 Johannes de Urbach 135
 Johannes Gerson 40, 143, 145
 Johannes Gualensis (Valensis) 38, 43, 141
 Johannes, monachus Picardus → Picard, Jean
 Johnson, Timothy J. 46, 216
 Jókai Mór 60
- Jongelinus, Caspar 48, 99
 Jonghen, Henri de 128, 183
 Josephus a Virgine Maria 136, 182, 183
- f Josephus Flavius 100
 József, II. → Habsburg, József, II.
 Juan de Jesús Maria 38, 144
 Julius → Gyula
 Justinianus, I. 42, 94, 105, 133, 143
 Justinus, Marcus Iunianus 50, 142, 144
 Jürgenmeier, Friedhelm 9, 216, 220, 225
- K
- Kádár Zsófia 212, 215
 Käfer István 85
 Kájoni János 75
 Káldi György 36, 47, 75, 94, 123
 Kalinka, Zachariaš 44
 Kanizsai család (Canisians familia) 10, 66
 Kanizsai István 10
 Kanizsai János 10, 222
 Kapiller Imre 219
 Kaplau → Kaplony
 Kaplony (Căpleni, Kaplau; Várad vm., RO) 35, 218
 Karácsonyi János 9, 10, 11, 13, 22, 23, 24, 25, 68, 73, 217
 Kardos Tibor 214
 Karoling, Károly, Nagy (Carolus Magnus), frank császár 49
 Károly, V. → Habsburg, Károly, V.
 Karr, Suzanne 57, 217
 Karsay Orsolya 50, 217, 218
 Kas Géza 19, 217
 Kaschau → Kassa
 Kassa (Košice, Kaschau; Abaúj-Torna vm., SK) 33, 35, 55, 93, 151
 Katzelsdorf (Niederösterreich, A) 24
 Kauffmann, Victorian 206
 Kazinczy Ferenc 59, 60, 217
 Kecskeméti Gábor 213
 Kecskeméti János 39
 Kedd, Jodocus 45, 144
 Kegel, Philipp 167
 Kekleder, Bonifacius 206
 Kelecsényi Ákos 85
 Kelemen (Clemens), IV., pápa 68
 Kelemen (Clemens), V., pápa 61, 94, 99, 112
 Kelemen (Clemens), VIII., pápa 104, 107, 109, 147, 200

- Kelemen (Clemens), X., pápa 201
 Kelényi Borbála 221
 Kempis → Thomas a Kempis
 Kerckhove, Gaudentius van den 61, 163
 Kéri Sámuel 17, 39, 75
 Kern, Prothasius 206, 207
 Kertész Balázs 9, 217
 Kéry János 54, 73, 135, 213
 Keserű Bálint 220
 Keserű Gizella 220
 Kessler, Fortunatus 207
Keszthely (Zala vm., HU) 25
 Keszy, Antonius 204
 Keveházi Katalin 28, 216
 Kézai Simon 29, 224
 Khemerer, Antonius 91
 Kien, Onesimus de 127
 Kietaihl, Hans 79, 217
 Kinckius, Johannes 129
 Király Péter 8, 19, 20, 22, 81, 224
 Kirinics, Gabriel 203
 Kirwan, Richard 45, 217
 Kisdi Klára 221
 Kisich György 79
Kismarton (Eisenstadt, Eysenstatt, Castrum Ferreum; Sopron vm., A) passim
 Kiss Erika 19, 20, 22, 81, 224
 Kiss István 68, 217
 Kissith János 79
 Kißler, Veith 18
 Kittenfeld, Felician 203, 204
 Klaniczay Gábor 62, 66, 69, 217
 Klaniczay Tibor 42, 216, 220
 Klára, Assisi, Szent 60, 221
 Klausenburg → Kolozsvár
 Klebelsberg Kuno 211, 224
 Kleklar, Ján 139
 Knapp Éva 13, 20, 23, 32, 35, 38, 39, 41, 42, 54, 82, 214, 217, 219, 223
 Knellinger, Balthasar 94, 96, 193
 Kobierzycki, Stanislaw 49, 172
 Koch (Cocus), Johannes 13
 Kokas Károly 28, 216
 Kollonics Lipót (Leopoldus) 149, 182
 Kollonics Zsigmond 201
Kolozsvár (Cluj-Napoca, Klausenburg; Kolozs vm., RO) 33, 35, 40
 Koltai András 10, 17, 19, 26, 27, 60, 70, 73, 75, 76, 79, 81, 82, 217
Komárom (Komárom vm., HU) 25
 Komenský (Comenius), Jan Amos 54, 166
 Konrád Eszter 214
Konstanz (Constantia; Baden-Württemberg, D) 209
 Kontler László 214
 Kónya, Peter 224
 Kopcsányi Márton 13, 39, 60, 74, 75, 77, 113, 196, 197, 203, 212, 217, 218
 Kopernikus (Copernicus), Nikolaus 112
 Kopp, Margit 8, 22, 217
 Kordecki, Augustyn 49
 Korondi Ágnes 221
 Kósa Jenő (Eugenius) 7, 16, 23, 29, 211
 Košice → Kassa
 Kosovics, Gregorius 205
 Kovács Ambrus (Ambrosius) 20
 Kovács András 219
 Kovács Klára, P. 219
 Kovács Sándor Iván 42, 216
 Kovács Sándor, V. 76, 223
 Kovács Zsolt 219
 Kovács Zsuzsa 212
 Kovacsóczy Mihály 93
 Kovacsovich, Gregorius 204
 Kökényesi Zsolt 212, 215
 Kölcsey Ferenc 50, 218
Köln (Nordrhein-Westfalen, D) 37, 47, 48, 49, 68, 77, 78
 König, Gervasius 206
 König, Peter 70
 Körner, Stefan 28, 218
 Kőszeghy Péter 213, 217, 218
 Kövesdi Pál 54, 112
 Kragel, Franciscus 207
 Kralics István 78
 Kraus, Illuminat 28
 Kudler, Paschalis 28
 Kulcsár Péter 54, 218
 Kuratoczi, Antonius 204
 Kussolich (Kuszolics), Timotheus 205
 Kustenmacher, Joachimus 204
 Kuzman → Guzman
 Kyros, perzsa király 54
 La Bassecourt, Fabrice de (Fabricius Bassecourt) 137
 La Couture (Coturius), Jules César de 44, 113
 La Croix, François 121, 187
 Lábadi Károly 223
 Labata, Francisco 46, 87, 117, 184, 185
 Laberius 153
 Lackenbach → Lakompak
 Lactantius, Lucius Coelius Firmianus 37, 147
 Lagnier, Pierre 106, 166
 Lajos, II. → Jagelló, Lajos, II.
 Lajos, XIII. → Bourbon, Lajos, XIII.
 Lakatos Bálint 60, 74, 218
 Lakatos István 219
Lakompak (Lackenbach; Sopron vm., A) 12, 19
 Laminetz, Raphael de 182
 Lamormaini, Henri 39, 56, 75, 82, 119, 120, 125, 148, 157, 174
 Lamormaini, William 39
 Lampadius, Johannes 105
 Lancillottus, Henri 44, 130, 131
 Landor László 45, 126
 Lang, Helmut W. 226
 Lange, Josephus 172
 Langen, Rudolph von 170
 Láni, Daniel 44
 Láni, Eliáš (pseud. Petrus Petschius) 197
 Lansselius, Pierre 133
 Lanuza, Jerónimo Bautista de 46, 127, 128
 Lapide, Cornelius a 36, 78, 82, 99, 100
 Laskai Osvát 43, 47, 165, 213
 László, Szent → Árpád-házi, László, Szent
 Lázarea → Szárhegy
 Lazari, Antonio 24
 Lazius, Wolfgangus 49, 181
 Lázs Sándor 9, 11, 59, 60, 218
 LeCaron → Garon
 Le Goff, Jacques 46, 69, 218
 Lefèvre, André (Andreas Fabricius Leodius) 92
 Lefèvre, Martine 212, 220
 Lehmann, Christoph 148
Leiden (NL) 50
 Leipzig → Lipcse
 Leisentritt, Johann 141
 Leitermayer, Bernardinus 205
 Leitermayer, Caesarius 20, 205, 206
 Lékai Lajos 48, 218
 Lendava → Alsólendva
 Lenner, Gratian 207
 Leó, X., pápa 9
 Leopold → Lipót

- Leopold, III., Österreich, Markgraf,
 Heilige 89
 Lercher, Christoph 68
 Leser, Gratian 26
 Lessius, Leonardus 54, 145
 Leucht, Valentin 48, 174, 178
 Lichetus, Franciscus 127
 Lindau → Alsólendva
 Lindener, Michael 36, 132
 Lintner, Casparus 207
 Linz (Oberösterreich, A) 19
 Lipcse (Leipzig; Sachsen, D) 37
 Lipót, I. → Habsburg, Lipót, I.
 Lippay György 42
 Lippomano, Luigi 201
 Lipsius, Justus 42, 50, 79, 103, 152, 154,
 178, 213
 Lisics (Liszicz), Abraham 206, 207
 Litomiczi (Litomiczy, Litomiczky)
 László 17, 69, 81, 82, 203, 204
 Liudolf, Gizella 50
 Livius, Titus 153
 Lloret, Jerónimo 38, 127, 128
 Lobkowitz család 60
 Lochen (?) 185
 Lohner, Tobias 46, 69, 148
 López, Juan 137, 188
 Lorettom (Loretto; Sopron vm., A) 22
 Lorraine, Elisabeth (Elisabeth von
 Bayern) 130
 Lovincz, Vitalis 206
 Löwenburg, Johann Jacob von 158, 224
 Lubkovich, Sebastian 205
 Lucilius 153
 Lucius, Horatius 105
 Ludderus → Luther
 Luis de Granada (Ludovicus Grana-
 tensis) 38, 46, 82, 145, 146, 149, 150, 156,
 186, 188, 197
 Ludolphus de Saxonia 127
 Lumpesteter, Clemens 206
 Luscinius, Ottmar 37, 50, 143, 158
 Luther (Ludderus), Martin 28, 43, 44,
 91, 136, 141
 Lützenkirchen, Wilhelm
 Lyon (F) 36, 55, 72, 75, 78, 79, 94, 95, 123,
 192, 194
- Maczinger, Aphonsus 207
 Madas Edit 9, 11, 46, 60, 66, 82, 217, 218,
 221
 Madrid (E) 49
 Maffei, Giovanni Pietro 180
 Magyar Arnold 10, 11, 13, 16, 26, 60, 73,
 203, 209, 218
 Magyar Árpád 35, 218
 Magyar István 160
 Mainz (Rheinland-Pfalz, D) 42, 48, 75,
 79
 Maior (Major), Johannes 45, 173
 Malacka (Malacky; Pozsony vm., SK)
 Male, Guillaume van 149
 Malomfalvay Gergely (F. G. M.) 17, 20,
 24, 39, 42, 48, 49, 60, 61, 66, 67, 70,
 72, 75, 76, 77, 79, 81, 125, 197, 199, 200,
 204, 217
 Mályusz Elemér 10, 209, 218
 Mansi, Giuseppe 137
 Manuzio, Paolo (Paulus Manutius) 105,
 106
 Mányay, Dominicus 204
 Marburg (Hessen, D) 66
 Marchand, Jacques 46
 Maria Enzersdorf (Niederösterreich, A)
 12, 17, 22, 27, 28, 29, 31, 55, 151, 190, 211
 Maria Lanzendorf (Niederösterreich,
 A) 22, 23, 40, 41, 158, 224
 Maria Tafel (Niederösterreich, A) 22
 Mária Terézia → Habsburg, Mária
 Terézia
 Mariazell (Máriacell; Steiermark, A) 22,
 40, 156, 215
 Mariana, Juan de (Johannes Mariana)
 133
 Marianka → Máriavölgy
 Mariathal → Máriavölgy
 Máriavölgy (Thal, Mariathal, Marian-
 ka; Pozsony vm., SK) 38, 39, 42, 159,
 217, 223
 Mariazell → Máriacell
 Markievics, Jacobus 199
 Markl, Matthias 40
 Markmiller, Adalbertus 206
 Martí Tibor 12, 17, 35, 36, 78, 79, 218, 219
 Martin von Cochem 35, 56, 185
 Martin, Henri-Jean 37, 215
 Martin, Philippe 212, 220
 Martinez van Waucquier, Matthias 88,
 165
- Martinus, fráter 122
 Marulič, Marko 155
 Marusics, Benedictus 204
 Massa, Antonius 105
 Mastri, Bartolomeo 43, 50, 77, 94, 199
 Máthé Gábor 220
 Mátyás király → Hunyadi, Mátyás
 Mauro, Sylvestro 175
 Maximilian → Wittelsbach, Miksa, I.
 Mayer, Hermann 128, 185, 193
 Mayr, Georg 126
 Maystaller, Placidus 206
 Mazarini, Guilio 136
 Meazza, Carolo Antonio Girolamo 151
 Medgyesy-Schmikli Norbert 216, 222
 Mednyánszky, Franciscus 206
 Meffret 151
 Meisner, Balthasar 137, 155
 Melanchthon, Philipp 37, 106, 132, 199
 Melissanus de Macro, Antonius 87
 Meller, Burchardus 172
 Mellot, Jean-Dominique 212, 220
 Mendoça, Francisco de 37, 114
 Menegati, Johann Jakob 205
 Menghi, Girolamo 56, 131
 Mercator, Bernardinus 200
 Merényi Lajos 16, 20, 24, 28, 213, 219
 Mertens, Benedikt H. 38, 61, 68, 69, 219
 Mesztegyő (Somogy vm., HU) 25, 35
 Metellus Numidicus 153
 Metz (F) 70
 Meyer, Véronique 212, 220
 Mezamici, Cesare 107
 Mezey Barna 220
 Michael de Carcano (Michael Medio-
 lanensis) 46, 154
 Michele, Agnolo 88
 Mikháza (Călugăreni; Maros-Torda vm.,
 RO) 33, 35, 212
 Miklós (Nicolaus), III., pápa 61, 112, 200
 Mikó Árpád 213
 Miksics, Robertus 206
 Milajkovich, Pacificus 204
 Milano (I)
 Miletics, Adrianus 206
 Miller, Jaroslaw 214
 Mindszenty József 29
 Miskey, Felix 204
 Mittendorfer, Konstanze 225
 Mohl Adolf 79, 81, 219
 Molnár Antal 9, 10, 11, 219

- Monok István 8, 11, 12, 17, 19, 20, 22, 27, 28, 29, 35, 36, 39, 41, 42, 43, 46, 47, 50, 56, 73, 74, 76, 78, 79, 80, 81, 82, 84, 212, 213, 215, 216, 218, 219, 221, 224, 225
- Monte (Montani), Giovanni Battista da 142
- Montefusco, Antonio 68, 214
- Moretus család 47
- Morgenstern, Georg 124
- Morigia, Paolo 166
- Mosandrus, Jacobus 202
- Moszkva* (RUS) 31, 109, 119, 140, 174, 211, 222
- Mott, Hermann 68, 69, 78, 187
- Muckenhaupt Erzsébet 222
- Muessig, Caroline 219
- Mukacsevo → Munkács
- Munkács* (Mukacsevo; Bereg vm., UA) 12
- Musart, Charles 106, 155
- Müllendorf → Szárazvám
- Müller, Nebridius 38, 157, 180
- Müller, tábornok 49
- München* (Bayern, D) 39, 40, 45, 62, 68, 70, 77, 114
- Münster (Munsterus), Sebastian 56, 220
- Müntzer, Georg 125
- Mylius, Georg 43, 91
- N, Ny*
- Nádasdy Ferenc (1623–1671) 10, 17, 40, 43, 45, 48, 49, 61, 69, 70, 75, 76, 79, 82, 85, 109, 119, 146, 179, 180, 197, 213, 223, 224
- Nádasdy Ferenc (1655/56 k.–1723) 70
- Nádasi János 39, 69, 82, 92, 120, 144, 182, 186, 200
- Nagy Béni 7, 9, 10, 16, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 72, 203, 204, 219, 220
- Nagy Gábor 223
- Nagy Károly → Karoling, Károly, Nagy
- Nagy Sándor → Argead, Alexandrosz, III.
- Nagybánya* (Baia Mare; Szatmár vm., RO) 33, 35
- Nagyenyed* (Aiud, Strassburg am Mieresch; Alsó-Fehér vm., RO) 35, 221
- Nagyhöflány* (Großhöflein; Sopron vm., A) 16
- Nagyszombat* (Szombat, Tirnau, Trnava, Týrnau; Pozsony vm., SK) 12, 16, 28, 32, 38, 41, 42, 43, 46, 54, 72, 77, 78, 101, 109, 111, 163, 164, 171, 200, 214, 217, 219
- Nagyvárad → Várad
- Náray György 39, 201
- Nas, Johannes 44, 136
- Nattenhus, Moritz (Mauritius Nattenhusanus, Johann Christoph Schmid) 128, 153
- Navarra, Alfonz (Alphonsius), X., spanyol király 112
- Neander, Michael 112
- Neapolis, Franciscus Michael a 114
- Nemes Gábor 215
- Németh András 44, 220
- Németújvár* (Güssing; Vas vm., A) 10, 26, 33, 35, 55, 73, 79, 197, 213, 218
- Nenizanus → Nevizzano
- Nesztler, Henricus 205
- Neuburg* (Bayern, D) 45
- Neuburger, Christoph Ulrich 103
- Neumann Tibor 9, 220
- Neusser, Bruno 88, 153
- Nevizzano Giovanni (Johannes Nenzanus) 138
- Nicolaus → Miklós
- Nicolaus de Bruxella 105
- Nicolaus de Byartoi69
- Nicolaus de Lyra 44, 138, 157, 158
- Nicolaus de Tudeschis (Panormitanus) 99
- Nieremberg, Juan Eusebio 39, 142
- Niering (Nierinck), Felix 23
- Niess, Johannes 121, 143
- Nigidius Figulus, Publius 153
- Ninguarda, Feliciano 118
- Nitra → Nyitra
- Njegy → Nyéky
- Nonius 153
- Norbertus a Xanten, Szent 172
- Novák Ádám 212
- Novarini, Aloysius 87
- Novati, Giovanni Battista 135
- Nürnberg* (Bayern, D) 37, 49
- Nyáry Krisztina 13, 16, 60, 75, 196, 197
- Nyéky (Njegy) János 210
- Nyerges Judit 213, 217, 224
- Nyitra* (Nitra; Nyitra vm., SK) 24
- Nyitrai János (Johannes Baptista Nyitray) 13, 24, 77, 203
- O, Ö*
- Oberauer, Angelinus 206, 207
- Obinger, Martinian 207
- Oecolompadius, Johannes 37, 136
- Ogliaro, Mario 39, 212, 220
- Oláh Miklós 29
- Oonsel, Willem van 177
- Oradea → Várad
- Orbán (Urbanus), VIII., pápa 107
- Ordódy Zsigmond 201
- Órigenész (Origenes) 127
- Orlovsky Géza 42, 216
- Orsolini, Francesco 79, 80
- Ortelius, Abraham 56, 220
- Osorio, Juan 143
- Ostermann, Petrus 161
- Osvaldus, Andreas 78
- Ottrubay Melinda 29
- Outreman (Doutremon), Philippe d' 39, 45, 165
- Ovidius Naso, Publius 153
- Ödenburg → Sopron
- Ötvös István 222
- Ötvös Péter 28, 42, 216, 220
- Őze Sándor 216, 222
- P*
- Pacuvius, Marcus 153
- Pál József 47, 220
- Pál, Remete (Paulus Eremita), Szent 88, 108
- Pálosfalvi Tamás 9, 220
- Palotay, Antonius 204
- Pambst, Paul 57, 58, 59, 161
- Pankl, Sebastianus 206
- Panormitanus → Nicolaus de Tudeschis
- Paoletti, Agostino 89, 90, 107
- Pápa* (Veszprém vm., HU) 10, 17, 24
- Papovics, Paulus 203
- Papp Szilárd 10, 220
- Paracelsus (Philippus Theophrastus Aureolus Bombastus von Hohenheim) 161
- Paratus 165
- Párizs* (Paris, F) 138
- Parrasio, Aulo Giano (Johannes Parrasius) 147
- Pascalis, páter 13
- Pascher, Conradus 206
- Passau* (Bayern, D) 19, 173
- Pásztor Lajos 9, 220

- Paulesich, Ladislaus 204
 Pauli, Walther 126
 Paulinovic, Fulgentius 204
 Paullin, Johannes 98, 139
 Paulus a Mercatello 158
 Paulus Burgensis 158
 Paulus de Castro 94
 Paulus Diaconus 127
 Paulus Eremita → Pál, Remete, Szent
 Pavercsik Ilona 84, 85
 Pavinis, Johannes Franciscus de 94, 138
 Pázmány Miklós 42, 220
 Pázmány Péter (Johannes Jemicus) 16,
 36, 39, 40, 42, 44, 45, 47, 49, 75, 82,
 109, 160, 161, 166, 173, 186, 196, 197, 201,
 212, 213, 220
 Pécsi (Pechy) Dániel 27, 33, 87, 190, 207,
 208
 Peez, Hippolytus 61, 112
 Pelbartus de Themeswar → Temesvári
 Pelbárt
 Penzinger, Sebastian Heinrich 173, 188
 Pereira, Benito 43, 93
 Peres Zsuzsanna 12, 22, 220
 Pereszlényi Pál 54, 125
 Perger Péter 85
 Perrin, Gilles (Aegidius) 99
 Pesti Brigitta 76, 220
 Péter, Alcantarai (Pedro de Alcántara),
 Szent 119, 180
 Péter Katalin 11, 12, 17, 72, 219, 220
 Péterffy, Carolus
 Petit Douxciel, Anselme 174
 Petrarca, Francesco 54, 201, 222
 Petrik Géza 84
 Petrikovics, Adalbertus 33, 190, 207, 208
 Petronius Arbitrator, Titus 55
 Petrus a Sancto Audemaro 147
 Petrus a Sancto Josepho 166, 167
 Petrus de Ancharano 99
 Petrus de Palude 166
 Petrus Hispanus → János, XXI., pápa
 Petrus Lombardus 160
 Petschacher, Gerardus
 Petschius, Petrus → Láni, Eliáš
 Pezel, Christoph 103
 Pfalz-Neuburg, Wolfgang Wilhelm von
 45, 137
 Pfeiffer János 219
 Pfendner, Emericus 158
 Philippus de Rotingo 92
 Philón (Philo Judaeus Alexandrinus) 50
 Picard, Jean (Johannes, monachus
 Picardus) 94
 Pilipkó Erzsébet 223
 Pinder, Ulrich 117
 Pindermayer, Narcissus 207
 Pinelli, Luca 39, 149
 Pintér Márta Zsuzsanna 215
 Pinter, Paschalis 204
 Piripach, Caspar Johannes 102
 Piromalli, Paolo 166
 Pisa, Bartolommeo 62
 Pistorius, Georg 124
 Piusz (Pius), V., pápa 104, 107, 109
 Plantin család 47
 Plath, Christian 9, 220
 Plautus, Titus Maccius 153, 166
 Plinius, Caecilius Secundus, Caius 54,
 166, 167, 189
 Plöckner, Wolfgang 158
 Plutarkhosz (Plutarchus) 50, 91, 160
 Podgyaisics Ágoston 17
 Poggiano, Giulio 37, 139
 Polancus, Joannes 144, 201
 Polgár Kálmán 30
 Pollotincs, Ludovicus 206
 Pomey, François 120
 Pompeius Trogus → Trogus, Gnaeus
 Pompeius
 Poncius, Johannes 133
 Pontanus, Jacobus 141, 143
 Ponte, Ludovicus de 150
 Porcacchi, Giovanni Battista 150
 Porphüriosz (Porphyrius) 50, 161
 Portel, Lourenço de 43, 46, 146, 147, 185
 Portesius, Johannes 37, 194
 Porticella, Fabritio 120
 Portner, Andrea 92
 Posony → Pozsony
 Pottendorf (Niederösterreich, A) 49, 109
 Pozsony (Poson, Pressburg, Bratislava;
 Pozsony vm., SK) 10, 12, 16, 17, 20, 28,
 29, 32, 39, 42, 44, 45, 54, 59, 72, 74, 82,
 108, 119, 159, 197, 211
 Praetorius, Abdias 54, 126
 Prága (Praha, CZ) 48, 67
 Precechtel, Maternus 55, 151
 Prentthaller, Bernardus 206
 Preschau → Eperjes
 Prešov → Eperjes
 Pressburg → Pozsony
 Prickler, Harald 10, 11, 19, 20, 23, 28, 29,
 78, 216, 220
 Priskrajder, Bernardinus 205
 Promperger, Arsenius 206
 Pronner, Athanasius 204
 Ptolemaiosz Klaudiosz 112
 Pulyai Lambert 30
 Purbach → Feketeváros
 Purman, Ludovicus 206, 207
 Puchner, Stephan 150
 Putanicz, Joannes 201
 Putz, Matthias 156, 180
- ℚ
- Quad, Matthias 56, 151, 220
 Quatterember (Quotember), Bonaventura
 205
 Queyroux, Fabienne 212, 220
 Quintilianus, Marcus Fabius 103
- ℛ
- Raab → Győr
 Rác Emese 35, 221
 Rác Piusz 10, 12, 221
 Rajcsányi György 54, 149, 201
 Rákóczi György, I. 16
 Ramée, Pierre de la (Petrus Ramus) 50,
 169
 Ramocsaházy, Remigius 12, 13, 16, 32, 33,
 77, 204, 211
 Ramus → Rameé
 Rassfeld, Lambertus 120
 Ratdolt, Erhardt 98
 Ráth Károly 19, 76, 211
 Rattersdorf → Rőjt
 Raulin, Jean 78, 137
 Raymannus (Raimannus), Innocentius
 204, 205
 Razzi, Serafino 173
 Reber, Ortrud 69, 221
 Reeb, Georg 174
 Regensburg (Bayern, D) 123
 Reihing, Jacob 45, 137, 213
 Reinboth, Johann 45, 144
 Reineccius (Reineck), Felix 66, 67, 76,
 121, 183
 Reingrabner, Gustav 215
 Reinhold, Erasmus 112
 Reisner, Melchior 207
 Remond, François de 120
 Renan, Ernest 81

- Répássy, Franciscus 206
 Ress Imre 11, 221
 Révai Elek 43, 93
 Révay Pál 49
 Révay Péter 48, 49, 76, 165, 221, 223
 Révész T. Mihály 220
 Rhenanus, Beatus 37, 194
 Ribadeneyra, Pedro 159, 180
 Richard du Bury 71, 213
 Richeome, Louis 148
 Riddere, Jacobus de 70, 138
 Rimay János 213
 Rinck, Peter 170
 Ritsema van Eck, Marianne P. 68, 221
 Ritter, Raphael 207
 Ritter-Vitezović, Paulus 201
 Rittsteuer, Josef 11, 13, 221
 Robostellus a Valle Telina, Franciscus 13
 Rodríguez, Alonso 38, 88
 Rodriguez, Manuel 43, 111
 Roest, Bert 37, 221
 Rollet-Bricklin, Nathalie 212, 220
Róma (I) 47, 61, 62, 70, 78, 88
 Romhányi Beatrix, F. 9, 10, 27, 221
 Rosa, Petrus 167, 182
 Rosenthal, Heinrich 29, 30
 Rosenthal, Malachias 48, 154
 Rossi, Federico 214
 Rosta Gergely 221
 Rosweyde, Heribert 47, 127
 Royardus, Johannes 46, 140
 Royer család 59
 Rózsa György 49, 221
 Rozsondai Marianne 43, 221
Röjt (Röt, Rötfalva, Rattersdorf; Vas vm., A) 24
 Rufinus Aquileiensis 37
 Ruffinus 153
 Ruiz de Montoya, Francisco 79, 121, 122
 Rullius, Johannes 145
Ruszt (Rust; Sopron vm., A)
- S, Sz
- Sá, Mánuel de 112, 133
 Sacon, Jacques 55
 Saénz de Aguirre, José 187
 Sailer, Laurentius 206
 Sajó Géza 84
 Salcher, Marcellinus 207
 Sallai (Szallay) István 173
 Salutius → Cambi
- Salzburg* (Salzburg, A) 78
 Sambucus, Johannes → Zsámboky János
 Sánchez de Arévalo, Rodrigo 172, 174
 Sancto Cyrillo, Johannes Thomas 38, 138, 141
 Sancto-Bernardo, Franciscus a 179
 Sándor István 197
 Sándor, IV., pápa
Sankt Lambrecht (Steiermark, A) 96
 Sarasa, Alonso Antonio 39, 149
 Sarbak Gábor 48, 60, 213, 216, 221
 Sárközy Péter 212
 Sartorius, Sixtus (Miltenberger) 173
 Savonarola, Girolamo 36, 37, 132
 Sbaraglia, Giovanni Giacinto 213
 Schalchen, Johann Heinrich 104
 Schenk, Anastasius 207
 Scherer, Georg 44, 122, 124
 Schilling, Florentius 46, 118, 119
Schiltern (Oberösterreich, A) 78
 Schindler, Josephus 205
 Schindler, Valentin 54, 180
 Schindler, Wenceslaus 166
 Schinko, Juniperus 205
 Schlag, Gerhard 215
 Schleidanus, Johannes 103
 Schmeller-Kitt, Adelheid 19, 221
 Schmickh → Sümeg
 Schmid, Johann Christoph → Nattenhus, Moritz
 Schmuderer, Benignus 158
 Schneider Dénes (Dion, Dionysius Snajder) 170
 Schobilajter, Martinus 205
 Schoepper → Schöpffer
 Schoppe, Caspar 169
 Schott, André 37, 79
 Schönleben, Johann Ludwig 139, 184
 Schönmann, Johann Ernest 138
 Schönmann, Marcus 138
 Schönwetter, Johann Baptist 70
 Schöpffer (Schoepper), Jakob 49, 79, 135, 141
 Schreiner Viktor 31
 Schretter, Carolus 199
 Schuller, Ludovicus 204
 Schwarz Katalin 11, 221
 Schwerdtfeger, Regina Elisabeth 9, 216, 220, 225
 Schwertfer, Wenzel 181
 Sculteti, Fabian 205
- Scupoli, Lorenzo (Laurentius) 38, 151, 177, 185, 186, 189
 Sebacher, Joannes a Capistrano 46, 77, 100, 101, 187, 205
 Sebaldu, Martinus 78
 Sedulius, Henricus 62, 128, 183, 191, 221
 Segneri, Paolo 39, 121, 168
 Segödi Lukács 10, 11, 60, 203
 Semmelweis, Karl 24, 221
Sempte (Šintava; Pozsony vm., SK) 17
 Seneca, Lucius Annaeus, philos. 50, 54, 79, 148, 150
 Seneca, Lucius Annaeus, rhetor 54, 79, 148
 Sennyei István 13
 Senyey (Zeney) László 93
 Settelin, Franz 120, 185
 Sherscher (?), Dominicus 206
 Siegendorf → Cindorf
 Sigray Ferenc 39, 77, 117
 Sill Aba Ferenc 23, 221
 Simon Zsolt 221
 Simon, Chrysostomus 33, 190, 208
 Simor János 60
 Sinkó Katalin 213
 Sinowatz, Fred 11, 222
 Šintava → Sempte
 Siptár Dániel 10, 11, 24, 222
 Sisenna, Lucius Cornelius 133
 Sixtus, V., pápa 133
 Skalica → Szakolca
 Skarbala, Andreas 191
 Smiliar, Johann 28
 Snajder, Dionysius → Schneider Dénes
 Snell, Rudolph 50, 169
 Snoy, Reinier 170
 Soarius, Cyprianus 103
 Soltész Erzsébet 84
 Somalovics Pál 54, 187
 Sombor → Zombor
Sopron (Edenburg, Ödenburg; Sopron vm., HU) 10, 16, 25, 72, 78, 212, 224
 Sorbo, Hieronymus 112, 129
 Sordet, Yann 39, 212, 220, 222
 Sormani Marino, Pier 24
 Soteallius, Johannes 105
 Soto, Petrus 167
 Spangenberg, Cyriacus 141
 Spangenberg, Johannes 37, 141
 Spekner Enikő 220, 223
 Speranza, Giuseppe 138

- Spiell, Silvanus 207
 Spies, Placidus 451, 66
 Sporer, Patricio 43, 160, 165, 166, 182
 Stanyhurst, Wilhelm 105
 Stapleton, Thomas 46, 77, 82, 147, 176, 177
 Steinsiess, Antonius 206, 207
 Stengel, Georg 39, 124, 125, 186
 Stephanecz, Bernardinus 205
 Stephanus Fiemmensis 187
 Stocker, Blasius 207, 208
 Stöttner (Gstettner), Franz Erich (Emmerich) 206
 Stózing, Rudolphus 24
 Strach (Stracz), Joannes 19, 203
 Straid, Capistranus 206
Strasbourg (Strassburg, F) 49, 54, 56, 57, 58, 79
 Strassburg am Mieresch → Nagyenyed
 Strasser, Hieronymus 67, 113, 128, 129
Straubing (Bayern, D) 45
 Strauch, Cornelius 48
 Strebele, Joannes 79
 Strigel, Victorin 179
 Strobl, Andreas 90, 183
 Stuárt, Károly (Carl), II., angol király 104
 Stuper, Josephus 206
Stuttgart (Baden-Württemberg, D) 45
 Suárez, Francisco 3754
 Subkov, Nikolaj N. 29, 31, 222
 Sucquet, Antonius 39, 91, 177
 Sudy, Didacus 32
 Sulpicius (Sulpitius) Severus 48, 175
Sulzbach (Hessen, D) 49
 Sumany, Gregorius 207, 208
 Šumuleu → Csíksomlyó
 Surlus, Laurentius 47, 139, 201
Sümege (Schmickh; Veszprém vm., HU) 33, 35
 Sylvester János 49, 223
 Szabados György 47, 222
 Szablich, Marcus 205
 Szabó András 216
 Szabó Dénes 11, 222
 Szabó G. Zoltán 50, 218
 Szabó Henriette 35, 222
 Szabó Károly 7, 84, 197
 Szakács Béla Zsolt 69, 222
Szokolca (Skalica, Skalitz; Nyitra vm., SK) 24, 33, 35, 225
 Szallay → Sallai
 Szapolyai János 11
Száravám (Müllendorf; Sopron vm., A) 78
Szárhegy (Gyergyószárhegy, Lázarea; Csík vm., RO) 35, 212
Szentkatalin (Pozsony vm., A) 25
 Széchényi György 24
Szeged (Csongrád vm., HU) 35, 211, 223
 Szelepcsényi György 109, 144
 Szelestei Nagy László 46, 47, 222
 Szemere Ditta 214
 Szenci Molnár Albert 216
 Szende Katalin 220, 221, 223
 Szenkvicz (Senquiczky) Pál 39, 191, 197, 204
 Szentgyörgyi Gergely 39
 Szentiványi Márton 45, 156, 202
 Szentmártoni Szabó Géza 10, 221, 222
 Szigeti Leó 26
 Szilágyi Csaba 215
 Szilágyi István 23, 40, 222
 Szilágyi Sándor 19, 84, 222
 Szilágyi Zsófia Júlia 23, 222
 Szilesy, Augustinus 206
 Szombad → Nagyszombat
 Szombathelyi Benedek 20, 73, 204, 205
 Szörényi László 54, 55, 222
 Szóts Zoltán Oszkár 220
 Tabernigg, Theodor 31
 Takács J. Ince 10, 11, 219, 222
 Tamás, Aquinói (Thomas de Aquino), Szent 43, 54, 165, 175, 177, 191
 Tamás, Celanói (Tommaso da Celano) 69, 214
 Tamáskovich, Franciscus 205
 Tamburini, Tommaso 175, 190
 Tanner, Adam 43, 91, 185
 Tanner, Matthias 202
 Tantalics Béla 43, 223
 Tarnóczy István 39, 174, 178, 179
 Tarródy Mátyás 11, 12
 Tasi Gáspár 39
 Tasi Réka 213, 216
 Tauler, Johannes 37, 139, 184
 Téglássy Imre 50, 223
 Teichtman, Johann Georg 208
 Telegdi János 157
 Telegdi Miklós 47, 157
 Telekesy István 113
 Temesvári Pelbárt (Pelbartus de Themeswar) 43, 47, 76, 160, 161, 165, 201, 213, 220, 223
 Terbus, Bonifacius 20, 205
 Terentius Afer, Publius 106, 166
 Terperics, Michael 208
 Tertullianus, Quintus Septimus Florens 37, 147
 Teszelszky, Kees 76, 223
 Textor, Elzearius 77, 206
 Thal → Máriavölgy
 Thamassi, Nicolaus (aliter Fabri) 202
 Themisztoklész 54
 Theophylactus Bulgarensis 136
 Thomas a Kempis (Cempis) 35, 38, 39, 40, 78, 82, 143, 145, 177, 178, 186, 187, 188, 220
 Thomas a Virgine 179
 Thomas de Aquino → Tamás, Aquinói, Szent
 Thomas Hibernicus (Palmeranus) 121, 177
 Thököly Éva 22, 40, 217, 224
 Thököly Imre 19
 Thököly Katalin 22
 Thurzó Erzsébet 16, 19
 Thurzó Kristóf 10
 Thus, Bernardinus 207
 Tiberio, Giovanni Battista 43, 145
 Tirmau → Nagyszombat
 Titinius 153
 Tixier, Jean 140
 Toldy Ferenc 9, 223
Toledo (Toletanum, E) 61, 68, 88
 Toledo, Francisco 43, 117, 119, 120
 Tomisa Ilona 20, 23, 223
 Tommaso da Celano → Tamás, Celanói
Torda (Turda; Torda vm., RO) 33, 35
Torino (I) 67
 Torrentino, Hermannus 129, 142
 Torsellini, Orazio 56, 79, 129
 Torti, Franciscus 172
 Tossignano, Rodulphius 169
 Tóth Gergely 48, 76, 212, 221, 223
 Tóth Hajnalka 19, 223
 Tóth István György 12, 223
 Tóth Norbert, C. 9, 220
 Traub, Cassianus 207
 Trebellio, Teodosio 175
Trento (Trident, I) 42, 46, 105, 106, 107, 112, 129, 147

- Trithemius, Johannes 124, 154
 Trnava → Nagyszombat
 Trogus, Gnaeus Pompeius 142, 144
 Turbulý Ěva 215
 Turda → Torda
 Turnèbe (Turnebius), Adrien 50, 91
 Turócszentmárton (Martin; Turóc vm., SK) 13, 27, 211
 Turóczi-Trostler József 54, 223
 Turre, Antonius Maria de 87
 Turpilius, Sextus 153
Tübingen (Baden-Württemberg, D) 45
 Tüskés Gábor 13, 20, 23, 38, 39, 41, 42, 45, 54, 73, 92, 214, 217, 219, 223
 Tyrnau → Nagyszombat
- Ugry Bálint 20, 22, 223
 Újváry Zsuzsanna 218
 Ulászló, II. → Jagelló, Ulászló, II.
Ulm (Baden-Württemberg, D) 39
 Ulner, Hermann 179
 Ungleich, Philipp 19
 Urbanovics, Casimir 204
 Urbanus → Orbán
 Ursinus, Elias 112
- Vác* (Pest vm., HU) 24
 Váci Pál 60
 Vajk Ádám 215
 Valerius Maximus 50, 79, 121, 178
Várad (Nagyvárad, Großwardein, Oradea; Várad vm., RO) 11, 35, 54
Varasd (Varaždin; Varasd vm., HR) 10
 Varga András 35, 223
 Varga Imre Kapisztrán 9, 10, 61, 81, 214, 223
 Varga Szabolcs 220, 222, 223
 Vargyasi András 19, 82, 224
 Varisco, Marco 117
 Várnai Jakab 61, 68, 212, 214, 223, 224
 Varro, Marcus Terentius 50, 166
 Vásárhelyi Gergely 40
 Vásárhelyi Judit, P. 85, 220
Vasvár (Eisenburg; Vas vm., HU)
 Vauchez, André 62, 67, 69, 224
 Végh András 220, 223
 Végman Ferenc 75
Velenca (Venezia, I) 37, 38, 39, 43, 49, 56, 68, 70, 77, 98, 131, 132
- Velké Vozokany → Vezekény
 Velladics Márta 25, 224
 Velleius Paterculus, Cajus 103
 Venantius Fortunatus 47
 Verantius, Faustus 108
 Veress Ferenc 22, 23, 40, 224
 Verdussen, Hieronymus 109
 Vergerio, Pietro Paolo 160
 Vergilius Maro, Publius 54, 166, 180
 Verók Attila 213, 217
 Vértesi Lázár 222, 223
 Veszprémy László 29, 224
 Vetter, Conrad 140
Vezekény (Nagyvezekény, Velké Vozokany; Nyitra vm., SK)
 Vicarius, Johannes (János páter) 36, 78
- U**
 Victorelli, Andrea 117
 Vidlicskay, Alexius 206
 Villeneuve 109
Vimpác (Wimpassing an der Leitha; Sopron vm., A) 24, 213, 221
 Vischer, Christoph 103
 Visdomini, Francesco 120
 Visitatione, Isidor 179
 Viskolcz Noémi 8, 10, 16, 17, 19, 20, 22, 24, 28, 29, 40, 41, 45, 47, 48, 49, 57, 61, 69, 70, 75, 76, 81, 82, 85, 109, 119, 212, 223, 224
 Vitkovics Mihály 60
 Vitoculer (?), Georgius 124
 Vives, Ludovicus 56
 Vlatten, Johannes 106
 Vochet, Anastasius 91
 Volf → Wolff
 Vos, Petrus de 127
 Vörösmarti Mihály 44, 45, 155
 Vulcanius, Bonaventura 92, 93
 Wadding, Lucas 67, 87, 209, 224
 Waghenauer (Wagener), Lucas Janszoon 56, 220
Waidhof (Waidhofen an der Ybbs; Niederösterreich, A) 78
 Wallnig, Thomas 48, 224
 Watton, John 173
 Weber, Johann Adam 142, 183
 Weigel, Johann Christoph 90
 Weinhaeusel, Bernhard 32
 Weinrich, Martin 142
 Weiss, Bonifacius 207
 Weiss Mihály János (Michael) 8, 13, 17, 20, 22, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31, 32, 35, 60, 69, 70, 72, 74, 75, 77, 78, 79, 81, 85, 154, 174, 177, 190, 203, 205, 206, 210, 224, 225
- Weiss, Robertus 166
 Weiss, Thomas 38, 40, 96, 97, 98
 Wenceslaus, passauai püspök 169
 Werbóczy István 42, 140
 Wessely Ferenc 30
 Weszprémi István 60
 Weyer, Johannes 142
 Wibmer György 24, 80
 Widemann, Elias 42
 Wien → Bécs
 Wild (Ferus), Johann 133, 158
 Wild, Onuphrius 207
 Wildenberg, Hieronymus 132, 161
 Wimpassing an der Leitha → Vimpác
 Wittelsbach, Miksa (Maximilian), I. 130
 Wittelsbach, Pfalz-Neuburgi Eleonóra (Eleonora Magdalena Theresia) 89, 90
Wittenberg (Sachsen-Anhalt, D) 54, 62, 79
 Witzel, Georg 158
 Wolder, David 167
 Wolff, Leo 146
 Wolff (Volf), Joannes 185
 Wolfgang Wilhelm → Pfalz-Neuburg, Wolfgang Wilhelm von
 Wolfgangus, páter 24
- X
 Xerxész, perzsa király 54
- Z, Ž**
 Zecchi, Lelio 147
 Zehentner, Paul 154
 Zemankovics, Matthias 205
 Ziegler, Walter 9, 11, 225
 Zolchner (Szoltner?), Antonius 208
Zombor (Sombor; Bács vm., SRB) 56, 212
 Zombori István 220
 Zrínyi család 72, 73
 Zrínyi Miklós 42, 72, 73, 213, 215
Zürich (CH) 29
 Zvara Edina 19, 22, 27, 28, 29, 33, 35, 41, 47, 50, 59, 72, 73, 74, 76, 78, 79, 80, 81, 85, 212, 213, 217, 218, 219, 224, 225
 Zsámboky János (Johannes Sambucus) 50, 22

NYOMDÁSZOK, NYOMDATULAJDONOSOK, KIADÓK ÉS NYOMDAHELYEK MUTATÓJA

A számok a Nr. 1–960. között leírt tételekre utalnak.

- Abiegnus Hebiopolensis, Jacobus → Leipzig (Thanner, Jacob)
- academicis, typ. → Nagyszombat
- Accoltiana, off. → Roma
- Aghirlandi, Andrea de → Firenze
- Albin, Johannes → Mainz
- Albinus, Bernardus → Speyer
- Albrecht, Lorenz → Lübeck
- Aldericus → Milano
- Alt-Statt Prag → Praha
- Amstelodamum → Amsterdam
- Amsterdam* (Amstelodamum, NL)
- Boom, Henricus, 501
- Boom, Theodor, 501
- Elsevir, Daniel, 130
- Janssonius, Joannes, 438, 501
- Angelier, Giorgio → Venezia
- Angermayerin, Elisabeth → Ingolstadt
- Angermeyer, Andreas → Ingolstadt
- Anisson, Laurentius → Lyon
- Anissoniana, off. → Lyon
- Antverpia → Antwerpen
- Antwerpen* (Antverpia, B)
- Artsen, Hendrik, 89
- Beller, Petrus, 66, 273, 301, 709
- Beller, Johannes, 709
- Cnobbarus, Joannes, 287
- Grafeus, Joannes, 400
- Gymnicus, Engelbertus, 377, 461
- Lesteenius, Guilielmus, 295, 377, 461
- Meursius, Jacobus, 88
- Meursius (Meurs), Jacobi vidua, 90
- Meursius, Johannes, 81, 85, 89, 511
- Moretus et Meursius, 333
- Moretus, Balthasar, 147, 371, 716
- Moretus, Johannes, 393
- Moretus, Johannis vidua et fil., 96, 288, 453, 707
- Nutius, Martinus, 80, 82, 84, 86, 87, 89, 232, 302
- Nutius, Philipp, 79
- A* Plantin, Christoph, 45, 236, 450, 451, 454, 619
- Plantiniana, off., 96, 130, 147, 288, 333, 371, 393, 707
- Stelsius (Steelsius), Joannes, 245, 636, 918
- Tongris, Guilelmus à, 529
- Verdussen, Hieronymus, 83, 663
- Wolsschat, Geerard, 89
- s. typ., 308
- Apelius, Jacobus → Jena
- Aperger, Andreas → Augsburg
- Apian, Georg → Ingolstadt
- Apian, Peter → Ingolstadt
- Apiarius, Matthias → Bern
- Aquila, Egidius → Wien
- Argentoratum → Strasbourg
- Arnold ter Hoernen → Köln
- Arrivabenis, Georgius de → Venezia
- Artsen, Hendrik → Antwerpen
- Aschaffenburg* (Aschaffenburgk; Bayern, D)
- Cholinus, Johann Arnold, 745
- Lippen, Balthasar, 334
- Augsburg* (Augsburg, Augusta, Augusta Vindelicorum; Bayern, D)
- Aperger, Andreas, 420
- Bencard, Johann Caspar, 626, 651
- Francke, Mattheus, 329
- Göbel (Gobelius), Theophilus, haer., 77
- Grim, Sigmund, 423
- Happach, Martin, 455
- Hauser, Sebastian, 635
- Heil, Quirin, 374
- Hertsroy, Joannes, 420
- Kroniger, Laurentius, 77
- Mangius, Christophorus, 279
- Ratdolt, Erhardus, 72
- Ruff, Simprecht, 423, 569
- Rynmann, Johannes, 558
- Schlüter, Georg, 296, 455, 521
- Stretter, Heinrich, 374
- Ulhart, Philipp, 143
- Utzschneiderin, Maria Magdalena, 854
- Uzschneider (Utzschneider), Simon, 441
- Weissenhorn, Alexander, 356
- Zeiner, Günther, 259, 684
- Augusta Taurinorum → Torino
- Augusta Vindelicorum → Augsburg
- Augustoritum Pictonium → Poitiers
- Auriga, Bartholomaeus Albertus → Brünn
- Avinger, Franz Zachæus → Graz, Steyr
- B*
- Baba, Andreas → Venezia
- Baba, Francesco → Venezia
- Badius, Jodocus → Paris
- Balleoni, Paolo → Venezia
- Barlet, Irenaeus → Lyon
- Basa, Domenico → Róma
- Basel* (Basilea, CH)
- Frobenius, Johannes, 290, 464
- Furter, Michael, 258
- König, Emanuel, 327
- König, Ludwig (Ludovicus Regius), 327, 394
- Oporiniana, off., 31
- Oporinus, Joannes, 156, 326, 401, 694
- Perna, Petrus, 200
- Petri, Adam, 6, 583
- Petri, Henricus, 615
- Richel, Bernhard, 50, 190
- Rupper, Berthold, 61
- Wenssler, Michael, 50, 190
- Winter (Winther), Robert, 7, 694
- Wolff (Volfius), Thomas, 414
- Basilea → Basel
- Bassano del Grappa* (Bassanum, I)
- Remondini, Giovanni Antonio, 425
- Basson, Godefroy (pseud.) → Leiden: Coderc, Pierre

- Bautzen* (Budissina; Sachsen, D)
 Wolrab, Jan, 405
 Bayr, Johann → Ingolstadt
 Béch → Wien
 Beck, Balthasar → Wien
 Behem, Caspar → Mainz
 Behem, Franciscus → Mainz
 Beller, Johannes → Antwerpen
 Beller, Petrus → Antwerpen
 Bellère (Bellerus), Balthazar → Douai
 Bencard, Johann Caspar →
 Augsburg, Dillingen
 Bencard, Johann Melchior →
 Frankfurt am Main
 Benedictis, Nicolaus de → Lyon
 Berg, Adam → München
 Berges, Gottfried de → Köln
Berlin (D)
 Runge, Georg, 502
Bern (CH)
 Apiarius, Matthias, 7
 Bertanus, Petrus Maria → Venezia
 Bertier, Antonius → Paris
 Bindoni, Gaspare → Venezia
 Birckmann, Arnoldus → Köln
 Bleul, Peter Paul → Nürnberg
 Boetzer, Antonius, haer. → Köln
 Bogard, Johannes → Leuven
 Boissat, Gabriel et socios → Lyon
Bologna (Bononia, I)
 Monti, Giacomo, 165, 352
 Zenero, Carolo, 165, 352
 Bononia → Bologna
 Boom, Henricus → Amsterdam
 Boom, Theodor → Amsterdam
 Böckler, Martin → Freiburg im Breisgau
 Brachellus, Petrus a → Köln
 Bratislava → Pozsony
Bregenz (Bregentz am Bodensee;
 Voralberg, A)
 Schnell, Bartholomäus, 621
 Brewer (Breuer), Samuel → Lócse
Bruck (Bruck an der Teya;
 Niederösterreich, A)
 Kloster Bruck an der Teya, 251
 Bruna → Brünn
Brünn (Bruna, CZ)
 Auriga, Bartholomaeus Albertus, 648
 Budissina → Bautzen
 Buggel, Johann Leonhard → Nürnberg,
 Sulzbach
- Busaeus (Busäus), Johann → Köln
 Butgen, Konrad → Köln
 Byller, Matthaues → Nagyszombat
- Calenius, Gervinus → Köln
 Camera Apostolica → Roma
 Cassovia → Kassa
Cheb (Egra, CZ)
 Dextor, Nikolaus, 628
 Cholinus, Goswin → Köln
 Cholinus, Johann Arnold →
 Aschaffenburg, Frankfurt am Main
 Cholinus, Martinus → Köln
 Cholinus, Maternus → Köln
 Ciotti, Giovanni Battista et Socios →
 Venezia
 Clagenfurt → Klagenfurt
 Clein, Jean → Lyon
 Clement, Peter → München
 Clousier, Gervais → Paris
 Cnobbarus, Joannes → Antwerpen
 Coattino, Francesco → Roma
 Coderc, Pierre (pseud. Basson,
 Godefroy) → Leiden
 Colonia → Köln
 Colonia Agrippina → Köln
 Colonia Ubiorum → Köln
 Constantia → Konstanz
 Corvinus (Rab), Christophorus →
 Herborn
 Cosmerovin, Susanna Christina →
 Wien
 Cosmerovius, Johann Christoph →
 Wien
 Cosmerovius, Matthaues → Wien
 Cöllen → Köln
 Cölln → Köln
 Cölln am Rhein → Köln
 Crantz, Martin → Paris
 Crato, Johannes → Wittenberg
 Cratoniana, off. → Wittenberg
 Crithius, Johannes → Köln
 Crithius, Johannes, haer. → Köln
 Czernoch, Georgius → Praha
- Dantiscum → Gdansk
 Daubmann, Johann → Königsberg
 Demen, Hermannus → Köln
 Demen, Michael → Köln
 C Des Prez, Nicolas → Paris
 Dextor, Nikolaus → Cheb
 Dilinga → Dillingen
Dillingen (Dilinga, Bayern, D)
 Bencard, Johannes Caspar, 123, 476,
 626
 Federle, Johann, 260, 476
 Lochner, Erhardus, 489
 Maier, Johannes, 153
 Mayer, Ignatius, 185
 Mayer, Sebaldus, 632, 713
 Rem, Udalricus, 421
 Sutor, Kaspar, 198, 434
Douai (Duacum, F)
 Bellère (Bellerus), Balthazar, 32, 176,
 246, 633, 654, 675
 Dreher, Rudolf → Kempten
 Duacum → Douai
 Dutto, Paolo Maria → Torino
- Eder, Wilhelm → Ingolstadt
 Eder, Wolfgang → Ingolstadt
 Ederiana, off. → Ingolstadt
 Egenolff, Christian →
 Frankfurt am Main
 Egra → Cheb
 Elsevir, Daniel → Amsterdam
 Ender, Johann Friedrich →
 Nürnberg, Sulzbach
 Ender, Johann Georg → Nürnberg
 Ender, Michael → Nürnberg, Sulzbach
 Ender, Wolfgang Moriz → Würzburg
 érseki nyomda → Pozsony
Esslingen am Neckar
 (Baden-Württemberg, D)
 Fyner, Conrad, 351
 Ettelin, Anna Elisabetha, vidua →
 Olmütz
- Federle, Johann → Dillingen
 Ferrara (I)
 Rubeis, Laurentius de (Lorenzo Rossi),
 348
 Feyerabend, Johannes →
 Frankfurt am Main
- Daczicenus, Georgius Iacobides → Praha
 Dalius, Michael → Würzburg
 Dannhauser, Lorenz →
 Neuburg an der Donau

- Feyerabend, Sigmund →
Frankfurt am Main
- Fievet, Philipp →
Frankfurt am Main, Würzburg
- Fyner, Conrad → Esslingen am Neckar
- Firenze* (I)
- Aghirlandi, Andrea de, 920
- Tubini, Antonio, 920
- Fischer, Johann → Kassa
- Formica, Leonhard → Wien
- Formica, Matthaëus (Formika Máté) →
Wien
- Formica, Matthaëi vidua → Wien
- Formis, Cornel → München
- Förster, Georgius → Gdansk
- Fradin, François → Lyon
- Francke, Mattheus → Augsburg
- Francofordius, Nicolaus de → Venezia
- Frankfurt am Main* (Francofurtum;
Hessen, D)
- Bencard, Johann Melchior, 809
- Cholinus, Johann Arnold, 110
- Egenolff, Christian, 402, 417
- Feyerabend, Johannes, 727
- Feyerabend, Sigmund, 354
- Fievet, Philipp, 389
- Hom, Wendelin, 727
- Schönwetter, Johann Gottfried, 16
- Schmidlinus, Johannes, 396
- Schmidt, Peter, 354
- Spies, Johannes, 562, 616
- Zetznerus, Lazarus, 664
- Freiburg* (Freiburg in Uchtland, CH)
- Mász, Wilhelm, 719
- Freiburg im Breisgau* (Baden-Württemberg, D)
- Böckler, Martin, 808
- Frellonius, Joannes → Lyon
- Friburger, Michael → Paris
- Friedl, Johann Adam → Nagyszombat
- Frobenius, Johannes → Basel
- Furter, Michael → Basel
- G
- Gall (Gáál), Friedrich → Nagyszombat
- Gandavum → Gent
- Gassenmayer, Joannes → Ulm
- Gdansk* (Dantiscum, PL)
- Förster, Georgius, 668
- Gelder, Johann Hermann → München
- Gelen → Wien, Van Ghelen
- Geng, Johann → Konstanz
- Gent* (Gandavum, NL)
- Marius, Cornelius, 324
- Gering, Ulrich → Paris
- Ghringhelli, Giovanni Giacomo →
Torino
- Ginammi, Marco → Venezia
- Giolito di Ferrarii, Gabriel → Venezia
- Giunta, Jacobus → Lyon
- Giunta, Luca Antonio → Venezia
- Gobelius → Göbel
- Goliasch, Urbanus → Praha
- Göbel (Gobelius), Theophilus, haer. →
Augsburg
- Görlin, Joannes → Ulm
- Grafeus, Joannes → Antwerpen
- Grandi, Marcus → Venezia
- Grassius, Bartholomæus → Roma
- Gratium → Graz
- Graz* (Gratium; Steiermark, A)
- Avinger, Franz Zachæus, 386
- Widmanstadiana, haer., 48, 70, 275, 386
- Gelbhaar, Gregor → Wien
- Gormann, Johannes → Wittenberg
- Graminaeus, Theodorus → Köln
- Gran, Heinrich → Hagenau
- Gregori, Gregorio de → Venezia
- Greyff, Michael → Reutlingen
- Grignani, Lodovico → Roma
- Grim, Sigmund → Augsburg
- Groner, Franz Anton → Wien
- Grosse, Gottfried → Leipzig
- Gruniger (Grüninger), Johann →
Hagenau
- Gründerus, Gottfriedus → Pozsony
- Gryphius, Antonius → Lyon
- Gryphius, Sebastian → Lyon
- Gualtherus, Bernhard → Köln
- Guariscus, Marcus → Venezia
- Guerigli, off. → Venezia
- Gymnicus, Engelbertus → Antwerpen
- Gymnich, Johannes → Köln
- H
- Haan, Melchior → Salzburg
- Haan, Simon → Straubing
- Hackiana, off. → Leiden
- Haenlinus (Hänlin), Gregorius →
Ingolstadt
- Hagenau* (Hagenaw, F)
- Gran, Heinrich, 350, 589, 590, 920, 950
- Gruniger (Grüninger), Johann, 557
- Rynman, Johann, 350, 557, 589, 590,
950
- Hallervordeus, Johannes → Rostock
- Hamburg* (D)
- Lucius, Jakob, 629
- Hampel, Johannes Nicolaus → Praha
- Happach, Martin → Augsburg
- Hauser, Sebastian → Augsburg
- Haut (Hautt), David → Konstanz,
Luzern
- Heger, Franciscus → Leiden
- Heil (Heyll), Nikolaus → Mainz
- Heil, Quirin → Augsburg
- Henning, Petrus → Köln
- Henricus, Nicolaus → München
- Herborn* (Herborna Nassoviorum;
Hessen, D)
- Corvinus (Rab), Christophorus, 399,
645
- Hertsroy, Joannes → Augsburg
- Hertz, Giovanni Giacomo → Venezia
- Hertz, Johann Jobst → Würzburg
- Herwagen, Johannes → Strassbourg
- Heussler, Christoff → Nürnberg
- Heyden, Christophorus ab → Strassbourg
- Heyinger, Andreas → Wien
- Heyll → Mainz, Heil
- Hieratus, Antonius → Köln, Mainz
- Hochfeder, Caspar → Metz
- Hoffmann, Johann →
Nürnberg, Sulzbach
- Hom, Wendelin → Frankfurt am Main
- Horst, Petrus → Köln
- Hopyl, Wolfgang → Paris
- Höller, Georg → Passau
- Hörmann, Johann Andreas →
Nagyszombat
- Huguetan, Jean Antoine → Lyon
- Husner, Georg → Strassbourg
- I
- Imberti, Domenico → Venezia
- Ingolstadt* (Ingelstat; Bayern, D)
- Angermayerin, Elisabeth, 702, 703
- Angermeyer, Andreas, 392, 677, 701
- Apian, Georg, 355
- Apian, Peter, 355
- Bayr, Johann, 35
- Eder, Wilhelm, 35, 198, 500
- Eder, Wolffgang, 362

- Ederiana, off., 677, 702, 703
 Haenlinus (Hänlin), Gregorius, 264, 266, 268, 277, 538, 739
 Krapff, Jörg, 356
 Sartor, David, 208, 244, 262, 403
 Vogkers, Jacob, 356
 Weissenhorn, Aexander, 630
 Weissenhorn, Samuel, 630
 Weissenhornische (Weyssenhornische Druckerey, 362
Innsbruck (Oenipontum; Tirol, A)
 Wagner, Michael, 238, 241
- f
 Jäcklin, Johann → München
 Janssonius, Joannes → Amsterdam
Jena (Thüringen, D)
 Apelius, Jacobus, 133
 Johannes de Colonia → Venezia
 Johannes Herbort de Seligenstadt → Venezia
 Johannes de Westfalia → Leuven
 Junta, Bernardo → Venezia
- K
 Kalckhoven, Jost → Augsburg
 Kalt, Nicolaus → Konstanz
Kassa (Cassovia, Košice, Kaschau; Abauj-Torna vm., SK)
 Fischer, Johann, 933
 s. typ., 752
 Katzenberger, Christophorus → Salzburg
 Kempen, Arnold von → Köln
 Kempen, Gottfried von → Köln
Kempten (Bayern, D)
 Dreher, Rudolf, 99, 102, 746
 Khleinmayr, Matthias → Klagenfurt
 Kinckius, Johann → Köln
Klagenfurt (Clagenfurt; Kärnten, A)
 Khleinmayr, Matthias, 386
 Kloster Bruck an der Teya → Bruck
 Koberger, Anton → Lyon, Nürnberg
Konstanz (Constantia, D)
 Geng, Johann, 134
 Hautt, David, 134, 262
 Kalt, Nicolaus, 219
 Košice → Kassa
Köln (Colonia, Colonia Agrippina, Colonia Ubiorum, Cölln, Cölln am Rhein; Nordrhein-Westphalen, D)
- Arnold ter Hoernen, 476
 Berges, Gottfried de, 51, 516
 Birckmann, Arnoldus, 128
 Birckmannica, off., 314, 497, 551–553, 567, 706, 709, 731
 Boetzer, Antonius, haer., 256
 Brachellus, Petrus a, 130
 Busaeus (Busäus), Johann, 24, 75, 291, 297, 378, 525, 535
 Butgen, Konrad, 168
 Calenius, Gervinus, 338–340, 493, 495, 496, 955
 Cholinus, Goswin, 17
 Cholinus, Martinus, 465, 503
 Cholinus, Maternus, 23, 404, 539, 922
 Crithius, Johannes, 4, 73, 184, 201, 202, 363, 433, 436, 485, 579–581
 Crithius, Johannes, haer., 203
 Demen, Hermannus, 124, 601
 Demen, Michael, 376, 406
 Friess, Johann Wilhelm, 222
 Graminaeus, Theodorus, 405
 Gualtherus, Bernhard, 116, 167, 311, 361, 427, 540, 653, 655
 Gymnich (Gymnicus), Johannes, 463, 513
 Henning, Petrus, 365, 442, 565, 639
 Hieratus, Antonius, 125, 216, 372, 418, 456–459, 462, 617, 693
 Horst, Petrus, 128, 274
 Kalckhoven, Jost, 78
 Kempen, Arnold von, 407
 Kempen, Gottfried von, 492, 494, 499
 Kinckius, Johann, 9, 309, 344, 369, 516, 604, 607, 609–611, 652
 Krafft, Heinrich, 78, 291, 320
 Lehmann, Georgius, 440
 Lützenkirchen, Wilhelm, 508
 Metternich, Franz, 12, 103, 104, 578
 Metternich, Petrus, 150
 München (Munich), Konstantin, 623, 624
 Mylius, Arnoldus, 497, 528, 551, 552, 567, 706, 731
 Mylius, Hermannus, 314, 553, 706, 707
 Neuß, Melchior von, 315
 predicatorum, 152
 Quentel (Quentell), Arnold, 65, 644
 Quentel (Quentell), Henricus, 141
 Quentel, Johann, 59, 338, 339, 384, 446, 493, 495, 496, 955
- Quentel, Petrus, 21, 140, 358
 Soter, Johann, 157
 Tournes, Jean de, 174
 Widenfeld (Widenfelt), Johann, haer., 51, 515, 563
 Widenfelt, Gertrud, 514, 515
 Zetzner, Lazare, 30, 98
 s. typ., 492
 König, Emanuel → Basel
 König, Ludwig (Ludovicus Regius) → Basel
Königsberg (Regiomontum, Kalinyingrád, RUS)
 Daubmann, Johann, 419
 Krafft, Heinrich → Augsburg
 Krapff, Jörg → Ingolstadt
 Krembsel, Johannes Josephi vidua → Neyße
 Kroniger, Laurentius → Augsburg
 Kürner, Johann Jacob → Wien
- L
 La Porte, Aymon de → Lyon
 Lampius, Christoph Balthasar → Leipzig
 Landry, Claudius → Lyon
 Lauinga → Lavingen
Lavingen (Lauinga; Bayern, D)
 Reinmichaelis, Leonhard, 133
 Winter, Jacob, 254
 Lazzari, Ignazio → Roma
 Ledertz, Paul → Strassbourg
 Lehmann, Georgius → Köln
Leiden (Lugdunum Batavorum, NL)
 Coderc, Pierre (pseud. Godefroy Basson), 49
 Hackiana, off., 131
 Heger, Franciscus, 717
 Raphelengius, Franciscus, 112
 Raphelengius, off., 49
Leipzig (Lipsia, Liptzk; Sachsen, D)
 Grosse, Gottfried, 627
 Lampius, Christoph Balthasar, 173
 Mintzel, Johann Albrecht, 627
 Monacensis, Wolfgangus, 595
 Steinmann, Joannes, 130
 Thanner, Jacob (Jacobus Abiegnus Hebiopolensis), 263
 Vögelin, Ernst (Hans Steinman), 940
 Wohlfart, Christoph, 173
 Lercher, Christoph → Wien
 Les Angeliers, Arnoldus → Paris

- Les Angeliers, Carolus → Paris
 Lesteenius, Guilielmus → Antwerpen
 Leutschau → Lőcse
Leuven (Louvain, B)
 Bogard, Johannes, 465
 Johannes de Westfalia, 284
 Levoča → Lőcse
 Leyserius, Cornelius → München
 Liechtenstein, Petrus → Venezia
 Liechtenthaler, Abraham → Sulzbach
 Lippen (Lippius), Balthasar →
 Aschaffenburg, Mainz
 Lipsia → Leipzig
 Liptzk → Leipzig
 Lochner, Berthold → Nürnberg
 Lochner, Johann Christoph →
 Nürnberg
 Louvain → Leuven
Lőcse (Leutschau, Levoča; Szepes vm., SK)
 Brewer (Breuer), Samuel, 175
 Lucius, Jakob → Hamburg
 Lugdunum → Lyon
 Lugdunum Batavorum → Leiden
Luxembourg (Luxemburgum, L)
 Reulant, Hubert, 611
 Lucerna → Luzern
Luzern (CH)
 Haut, David, 699
Lübeck (Schleswig-Holstein, D)
 Albrecht, Lorenz, 27
Lyon (Lugdunum, F)
 Anisson, Laurentius, 193, 695
 Anissoniana, off., 231
 Barlet, Irenaeus, 710
 Benedictis, Nicolas de, 1, 247–249, 331
 Boissat, Gabriel et socios, 191
 Clein, Jean, 373
 Durand, Laurent, 3, 289
 Fradin, François, 55–57, 444, 916
 Frellonius, Joannes, 130
 Giunta, Jacobus, 69
 Gryphius, Antonius, 36, 74
 Gryphius, Sebastian, 912
 Huguetan, Jean Antoine, 286
 Koberger, Anton, 93
 Landry, Claudius, 510, 511
 La Porte, Aymon de, 55, 56, 444
 Mareschal, Jacobus alias Roland, 329,
 330
 Molin, Antonius, 225
 Morillon, Claude, 452
 Moylin (Chambray), Jean, 379
 Paganus, Theobaldus, 69, 426, 439
 Petronillus, Nicolaus, 614
 Portonariis, Gaspar de, 712
 Prost, Andrea, 142
 Prost, Jacobus, 142
 Ravaud, Marc Antoine, 286
 Rovilliana, off., 142
 Rovillius, Gulielmus, 46, 714
 Sacon, Jacques, 93, 506
 Tinghi, Filippo 822
 Vignon, Johannes, 472
 Vincentius, Antonius, 735
 Mäszt, Wilhelm → Freiburg
Magdeburg (Sachsen-Anhalt, D)
 „in monasterio Sancti Andree per
 fratres sancti francisci”, 687
 Maier, Johannes → Dillingen
Mainz (Meintz, Meyntz, Moguntia;
 Rheinland-Pfalz, D)
 Albin, Johannes, 30, 518, 536
 Behem, Caspar, 685
 Behem, Franciscus, 337, 509
 Hei (Heyll), Nikolaus, 16, 149
 Hieratus, Antonius, 341–343
 Lippen (Lippius), Balthasar, 335, 341,
 343, 528, 662
 Mayer, Johannes, 138, 718
 Mylius, Hermannus, 661
 Möres, Herman, 334
 Schönwetter, Johann Baptist, 11, 366,
 367, 542
 Schönwetter, Johann Gottfried,
 292–294
 Schönwetter, Johann Gottfried, haer.,
 149
 Volmar, Johannes, 342
 Wulffraht, Johann, 334
 Zubrodt, Johann Peter, 367
 Mangius, Christophorus → Augsburg
 Manutius, Paulus → Roma
Marburg (Marburgum Cattorum;
 Hessen, D)
 Müller, Philipp Kazimir, 519
 Mareschal, Jacobus alias Roland → Lyon
 Marius, Cornelius → Gent
 Martius, Joannes Nicolaus →
 Nagyszombat
 Mayer, Ignatius → Dillingen
 Mayer, Johannes → Mainz
 Mayer, Sebaldu → Dillingen
 Mayr, Johann Joseph → Salzburg
 Mayr, Johannes Baptista → Salzburg
 Mayr, Philipp Jacob → Nagyszombat
 Mediolanum → Milano
 Meintz → Mainz
 Mesnier (Mesnerius), Antoine →
 Poitiers
 Metternich, Franz → Köln
 Metternich, Petrus → Köln
Metz (F)
 Hochfeder, Caspar, 736
 Meursius, Jacobus → Antwerpen
 Meursius (Meurs), Jacobi vidua →
 Antwerpen
 Meursius, Johannes → Antwerpen
 Meyntz → Mainz
Milano (Mediolanum, I)
 Aldericus, 76
 Milocus, Pietrus → Venezia
 Mintzel, Johann Albrecht → Leipzig
 Molin, Antonius → Lyon
 Monacensis, Wolfgangus → Leipzig
 Monachium → München
Monaco (I)
 Sadeler, Raphael, 240
 Monasterium Westphaliae → Münster
 „in monasterio Sancti Andree per fratres
 sancti francisci” → Magdeburg
 Moneta, Franciscus → Roma
 Monti, Giacomo → Bologna
 Moreau, Dionysius → Paris
 Morhard, Ulrich → Tübingen
 Moretti, Nicolo → Venezia
 Moretus, Balthasar → Antwerpen
 Moretus, Johannis vidua et fil. →
 Antwerpen
 Moretus et Meursius → Antwerpen
 Morillon, Claude → Lyon
 Moylin (Chambray), Jean → Lyon
 Möres, Herman → Mainz
 Müller, Philipp Kazimir → Marburg
München (Monachium; Bayern, D)
 Berg, Adam, 363
 Clement, Peter, 547
 Formis, Cornel, 323
 Gelder, Johann Hermann, 63
 Henricus, Nicolaus, 272, 310, 576, 577
 Jäcklin, Johann, 194, 304, 697, 698,
 743, 915

- Leysorius, Cornelius, 276, 313, 316–320, 321
 Rauch, Sebastian, 63, 716, 852
 Segen, Melchior, 312, 555
 Straub, Johann Lukas, 195
 Straub, Lukas, 34, 220, 281, 547
 Wagner, Johannes, 281, 504
 München, Konstantin → Köln
Münster (Monasterium Westphaliae; Nordrhein-Westfalen, D)
 Raesfeld (Rachfeld), Bernhard, 308, 535
 Raesfeld, Lambert, 226
 Tzwyvel, Dietrich, d. Ä., 656
 Volmar, Johannis vidua, 536
 Mylius, Hermannus → Köln, Mainz
- ℵ
- Nagyszombat* (Tirnavia, Tyrnavia, Tyrnavia; Pozsony vm., SK)
 akadémiai nyomda (typ. academicis), 54, 114, 138, 171, 186, 188, 422, 435, 479, 484, 548–550, 600, 634, 660, 848, 913, 919, 927, 933, 938, 941–943, 947, 952, 953, 956, 959
 Byller, Matthaeus, 113, 435, 951
 Friedl, Johann Adam, 52, 545, 574, 837, 917, 945
 Gall (Gáál), Friedrich, 931
 Hörmann, Johann Andreas, 53, 92, 170, 187, 269, 390, 548, 549, 911, 960
 Martius, Joannes Nicolaus, 137, 747, 959
 Mayr, Philipp Jacob, 422
 Röden György, 659
 Schneckenhaus, Melchior Wenceslaus, 411
 Srensky Mátyás, 690
 s. typ., 183, 908
Napoli (I)
 Printer of Nicolaus de Lyra ,Quaestiones' (H 10408), 564
 Nassinger, Leonhard → Wien
Neyß (Neisse; PL)
 Kremsel, Johannis Josephi vidua, 181, 205
 Nenninger, Matthaeus → Passau
Neuburg an der Donau (Neuburgum an der Donau; Bayern, D)
 Dannhauser, Lorenz, 370
 Neuß, Melchior von → Köln
- Nicolaus Jenson et Socios → Venezia
 Nutius, Martinus → Antwerpen
 Nutius, Philipp → Antwerpen
Nürnberg (Norimberga; Bayern, D)
 Bleul, Peter Paul, 796
 Buggel, Johann Leonhard, 673, 674
 Endter, Johann Friedrich, 221
 Endter, Johann Georg, 415
 Endter, Michael, 221
 Heussler, Christoff, 329
 Hoffmann, Johann, 212
 Lochner, Berthold, 385
 Lochner, Georg Christoph, 359
 Lochner, Johann Christoph, 214, 215, 359, 391
 Koberger, Anton, 507
 Wagenmann, Abraham, 178
- Oenipontum → Innsbruck
Olmütz (Olomutium, CZ)
 Ettelin, Anna Elisabetha, vidua, 410
 Olomutium → Olmütz
 Oporiniana, off. → Basel
 Oporinus, Joannes → Basel
- Paganus, Theobaldus → Lyon
 Paep, Johannes → Venezia
 Parrhisium → Paris
Paris (Parrhisium, F)
 Badius, Jodocus, 360
 Bertier, Antonius, 335
 Clousier, Gervais, 686
 Crantz, Martin, 255
 Des Prez, Nicolas, 2
 Friburger, Michael, 255
 Gering, Ulrich, 255
 Hopyl, Wolfgang, 676
 Les Angeliens, Arnoldus, 650
 Les Angeliens, Carolus, 650
 Moreau, Dionysius, 524
 Petit, Jean (Johannes Parvus), 360, 696
 Pouchin, Jacques, 375
 Regnault, François, 375, 412
 Resch, Konrad, 357
 Parvus, Johannes → Paris (Petit, Jean)
Passau (Patavia; Bayern, D)
 Höller, Georg, 642
 Nenninger, Matthaeus, 115, 424
- Patavia → Passau
 Paur, Christian → Venezia
 Petit, Jean (Johannes Parvus) → Paris
 Petri, Adam → Basel
 Petri, Henricus → Basel
 Petronillus, Nicolaus → Lyon
 Perna, Petrus → Basel
 Pezzana, Niccolo → Venezia
 Pigrin, Heinrich → Würzburg
 Plantin, Christophorus → Antwerpen
 Plantiniana, off. → Antwerpen
Poitiers (Augustoritum Pictonium, F)
 Mesnier (Mesnerius), Antoine, 368
 Polo, Nicolo → Venezia
 Populi Romani, Typographia in aedibus → Roma
 Portonariis, Gaspar de → Lyon
 Posonium → Pozsony
- O
Pottendorf (Niederösterreich, A)
 Verdussen, Hieronymus, 154, 928, 929
 Pouchin, Jacques → Paris
Pozsony (Posonium, Pressburg, Bratislava; Pozsony vm., SK)
 érseki nyomda (typ. archiepiscopalis), 924, 948, 949
 Gründerus, Gottfriedus, 347
- P
 Rikesz (Rickhes), Mihály, 253
 Societatis Jesu, typ., 254, 543, 585, 678, 937
 Zerweg, Johann Gregor (János Gergely), 199, 909, 946
 Praga → Praha
Praba (Alt-Statt Prag, Praga; CZ)
 Czernoch, Georgius, 667
 Daczicenus, Georgius Iacobides, 680
 Goliash, Urbanus, 44, 71
 Hampel, Johannes Nicolaus, 957
 Universitatis, typ. (Universitatis Carolo-Ferdinandae, 179, 388, 957
 Prato, Fioravante et Socios → Venezia
 predicator → Köln (apud predicatores)
 Pressburg → Pozsony
 Prost, Andrea → Lyon
 Prost, Jacobus → Lyon
- Q
- Quentel (Quentell), Arnold → Köln
 Quentel (Quentell), Henricus → Köln
 Quentel, Johann, Erben → Köln
 Quentel, Petrus → Köln

- Rab → Corvinus
- Raphelengius, Franciscus → Leiden
- Raphelengius, off. → Leiden
- Raesfeld (Rachfeld), Bernardus → Würzburg
- Rassfeld, Lambert → Münster
- Rauch, Sebastian → München
- Ravaud, Marc Antoine → Lyon
- Regiomontum → Königsberg
- Regius, Ludovicus → Basel (König, Ludwig)
- Regnault, François → Paris
- Reinmichaelis, Leonhard → Lavingen
- Rem, Udalricus → Dillingen
- Remondini, Giovanni Antonio → Bassano del Grappa
- Reppius, Johannes → Strasbourg
- Resch, Konrad → Paris
- Reulant, Hubert → Luxembourg
- Reutlingen* (Baden-Württemberg, D)
Greiff, Michael, 284
- Ricciardus, Petrus → Venezia
- Richel, Bernhard → Basel
- Rickesin, Susanna → Wien
- Rickhes → Rictius
- Rickhes (Rictia, Rixin), Maria, vidua → Wien
- Rictius (Rickhes), Matthaeus → Wien
- Rictius, Michael (Rikesz Mihály) → Pozsony, Wien
- Rieger, Michael → Wien
- Rihelius, Josias → Strasbourg
- Ritter-Vitezović, Paulo → Wien, Zagreb
- Rixin → Rickhes
- Roma* (I)
Accoltiana, off., 569
Basa, Domenico, 863
Camera Apostolica, 15
Coattino, Francesco, 397
Grassius, Bartholomaeus, 105, 109
Grignani, Lodovico, 546
Lazzari, Ignazio, 38, 144, 692
Manutius, Paulus, 383
Moneta, Franciscus, 692
Populi Romani, Typographia in aedibus, 569
Rubeis, Antonius, 845
Sacra Congregazione de Propaganda Fide, typ., 101
- Sanctius et socios, 110
- Silber, Marcello, 920
- Vaticana, typ., 91
- Zanetti, Francesco, 230
s. typ., 14, 647
- Rossi, Lorenzo → Ferrara (Laurentius de Rubeis)
- Rostock* (Rostochium; Mecklenburg-Vorpommern, D)
Hallervordeus, Johannes, 118
- Rovilliana, off. → Lyon
- Rovillius, Gulielmus → Lyon
- Röden György → Nagyszombat
- Rubeis, Antonius → Róma
- Rubeis, Laurentius de (Lorenzo Rossi) → Ferrara
- Ruff, Simprecht → Augsburg
- Runge, Georg → Berlin
- Rupper, Berthold → Basel
- Rynman, Johann → Hagenau
- Sacon, Jacobus → Lyon
- Sacra Congregazione de Propaganda Fide, typ. → Roma
- Sadeler, Raphael → Monaco
- Salisburgum → Salzburg
- Salzburg* (Salisburgum, Saltzburg; A)
Haan, Melchior, 19, 20, 25, 228, 303, 381
Katzenberger, Christophorus, 641
Mayr, Johannes Baptista, 107, 108, 145, 416, 586
Mayr, Johann Joseph, 603
- Sanctius et socios → Róma
- Sartor, David → Ingolstadt
- Schaffhausen* (CH)
Hämiker, Gregor, 119
Ziegler, Alexandri vidua, 119
- Schloss Wildberg → Wildberg
- Schlüter, Georg → Augsburg
- Schmalkalden* (Thüringen, D)
Schmuck, Michael, 104
- Schmidlinus, Johannes → Frankfurt am Main
- Schmuck, Michael → Schmalkalden
- Schneckenhaus, Melchior Wenceslaus → Nagyszombat
- Schnell, Bartholomäus → Bregenz
- Schönwetter, Johann Baptist → Mainz, Wien
- Schönwetter, Johann Gottfried → Frankfurt am Main
- Schürer (Schurerus), Zacharias → Wittenberg
- Schwendimann, Wolfgang → Wien
- Segen, Melchior → München
- Silber, Marcello → Roma
- Solisbacum → Sulzbach
- Soter, Johann → Köln
- Speyer* (Spira Nemetum; Rheinland-Pfalz, D)
Albinus, Bernardus, 31
- Spies, Johannes → Frankfurt am Main
- Spira Nemetum → Speyer
- Srensky Mátyás → Nagyszombat
- Steinmann, Hans → Leipzig
- Steinmann, Joannes → Leipzig
- Stelsius (Steelsius), Joannes → Antwerpen
- Steyr* (Styra; Oberösterreich, A)
Avinger, Franz Zachæus, 689
- Strasbourg* (Argentoratum, F)
Beck, Balthasar, 592
Herwagen, Johannes, 541
Heyden, Christophorus ab, 486
Husner, Georg, 606
Iobin, Bernhard, 726
Ledertz, Paul, 117, 740
Reppius, Johannes, 117
Rihelius, Josias, 132
Zetzneriana, off., 114, 159, 170
Zetznerus, Lazarus, 132, 336, 466, 608, 646, 664, 666
- Straub, Johann Lukas → München
- Straub, Lukas → München
- Straubing* (Bayern, D)
Haan, Simon, 437
- Streibig, Josef Anton → Wildberg
- Stretter, Heinrich → Augsburg
- Styra → Steyr
- Sulzbach* (Solisbacum; Baden-Württemberg, D)
Buggel, Johann Leonhard, 526, 672
Endter, Johann Friedrich, 700
Endter, Michael, 700
Hoffmann, Johann, 213, 217
Liechtenthaler, Abraham, 672, 700
- Sutor, Kaspar → Dillingen
- Szenci Kertész Ábrahám → Várad

- Tacuino, Giovanni → Venezia
 Thanner, Jacob (Jacobus Abiegnus Hebiopolensis) → Leipzig
 Tinghi, Filippo → Lyon
 Tirnau → Nagyszombat
 Tongris, Guilelmus a → Antwerpen
Torino (Augusta Taurinorum, I)
 Dutto, Paolo Maria, 5
 Ghiringhelli, Giovanni Giacomo, 5
 Tournes, Jean de → Köln
 Trognesium, Joachim → Antwerpen
 Tubinga → Tübingen
 Tubini, Antonio → Firenze
Tübingen (Tubinga; Baden-Württemberg, D)
 Morhard, Ulrich, 177, 588
 Tyrnau → Nagyszombat
 Tyrnavia → Nagyszombat
 Tzwyvel, Dietrich, d. Ä. → Münster
- U*
- Ulhart, Philipp → Augsburg
Ulm (Ulma Suevorum; Baden-Württemberg, D)
 Gassenmayer, Joannes, 716
 Görlin, Joannes, 271
 Ulma Suevorum → Ulm
 Universitatis, typ. (Universitatis Caroloferdinandae → Praha
 Uzsneider (Utzschneider), Simon → Augsburg
 Utschneiderin, Magdalena → Augsburg
- U, W*
- Van Ghelen (Ghelen), Johannes → Wien
Várad (Varadinum, Oradea, Grosswardein; Bihar vm., RO)
 Szenci Kertész Ábrahám, 612
 Vaticana, typ. → Roma
Venezia (Venetia, Venice, Vinetia; I)
 Angelier, Giorgio, 498
 Arrivabenis, Georgius de, 42, 408, 499, 533
 Baba, Andreas, 413
 Baba, Francesco, 192
 Balleoni, Paolo, 449, 716
 Bertanus, Petrus Maria, 204
 Bindoni, Gaspare, 285, 300
 Ciotti, Giovanni Battista et Socios, 445
- T*
- Combi alla Minerva, 18, 144
 Francofordius, Nicolaus de, 39
 Ginammi, Marco, 939
 Giolito di Ferrarii, Gabriel, 467
 Giunta, Luca Antonio, 139, 920
 Grandi, Marcus, 218
 Gregori, Gregorio de, 520
 Guariscus, Marcus, 204
 Guerigli, off., 234
 Imberti, Domenico, 669
 Johannes Herbort de Seligenstadt, 564
 Johannes de Colonia, 564
 Hertz, Giovanni Giacomo, 58
 Junta, Bernardo, 445
 Liechtenstein, Petrus, 155
 Milocus, Pietrus, 325
 Moretti, Nicolo, 41
 Nicolaus Jenson et Socios, 564
 Paep, Johannes, 512
 Paur, Christian, 843
 Pezzana, Niccolo, 716
 Polo, Nicolo, 613
 Prato, Floravente a, 602
 Ricciardus, Petrus, 180, 305
 Tacuino, Giovanni, 464
 Vitalibus, Bernardinus de, 252
 Zenero, Damiano 934
 Venice → Venezia
 Verdussen, Hieronymus → Antwerpen, Pottendorf
 Vienna → Wien
 Vienna Austria → Wien
 Vignon, Johannes → Lyon
 Vincentius, Antonius → Lyon
 Vinetia → Venezia
 Vitalibus, Bernardinus de → Venezia
 Vivianische Erben → Wien
 Vogkers, Jacob → Ingolstadt
 Voigt, Leopold → Wien
 Voigtin, Anna Francisca → Wien
 Volcius → Basel (Thomas Wolff)
 Volmar, Johannes → Mainz, Würzburg
 Volmar, Johannis vidua → Münster
 Vögelin, Ernst → Leipzig
 Wagenmann, Abraham → Nürnberg
 Wagner, Johannes → München
 Wagner, Michael → Innsbruck
 Weissenhorn, Alexander → Augsburg, Ingolstadt
 Weissenhorn, Samuel → Ingolstadt
- Weissenhornische (Weysenhornische) Druckerey → Ingolstadt
 Wenssler, Michael → Basel
 Widmanstadiana haer. → Graz
 Widenfelt, Gertrud → Köln
 Widenfeld, Johann, Erben → Köln
Wien (Bécs, Vienna, Vienna Austria, A)
 Aquila, Egidius, 594
 Cosmerovin, Susanna Christina, 725
 Cosmerovius, Johann Christoph, 554, 721
 Cosmerovius, Matthaeus (Máté), 8, 26, 47, 68, 95, 120, 151, 171, 222, 227, 229, 233, 267, 270, 307, 345, 346, 353, 448, 530, 556, 573, 605, 618, 724, 734, 736, 913, 919, 935, 936, 944
 Formica, Leonhard, 28
 Formika, Matthaeus (Formica Máté), 60, 62, 64, 160, 186, 189, 298, 306, 558, 596, 737, 923, 924, 926, 930, 932
 Formika, Matthaevi vidua, 280
 Gelbhaar, Gregor, 161, 162, 531, 532, 705, 925
 Groner, Franz Anton, 387
 Hacque, Joann Baptist, 154, 637
 Heyinger, Andreas, 209, 223, 568
 Kürner, Johann Jacob, 163, 239, 428–430, 866, 914
 Lercher, Christoph, 20, 210, 211
 Nassinger, Leonhard, 261
 Prato, Fioravante et Socios, 604
 Rickesin, Susanna, 730
 Rickhes (Rictia, Rixin), Maria, vidua, 136, 560, 561, 681
 Rictius (Rickhes), Matthaeus, 37, 68, 432, 599
 Rictius, Michael (Rikesz Mihály), 237, 253, 474, 557
 Rieger, Michael, 597
 Ritter-Vitezović, Paulo, 954
 Schönwetter, Johann Baptist, 206
 Schwendimann, Wolfgang, 867
 Van Ghelen, Johannes, 186, 643, 723, 729
 Vivianische Erben, 387
 Voigt, Leopold, 278, 322, 431, 447, 460, 599, 853, 864, 868
 Voigtin, Anna Francisca, 598
 Winterburg, Johann, 591
 Zimmermann, Michael, 594, 631, 679
 s. typ., 29, 197, 207, 243

- Wildberg* (Schloss Wildberg; Oberösterreich, A)
 Streibig, Josef Anton, 207
Winterburg, Johann → Wien
Winter (Winther), Robert → Basel
Witeberga → Wittenberg
Wittenberg (Witeberga; Sachsen-Anhalt, D)
 Crato, Johannes, 728
 Cratoniana, off., 409
 Gormann, Johannes, 738
 Schürer (Schurerus), Zacharias, 738
 s. typ., 282
 Wohlfart, Christoph → Leipzig
 Wolff (Volfius), Thomas → Basel
 Wolrab, Jan → Bautzen
- Wulffraht*, Johann → Mainz
Würzburg (Herbipolis; Bayern, D)
 Dalius, Michael, 534
 Endter, Wolfgang Moriz, 720
 Fievet, Philipp, 389
 Hertz, Johann Jobst, 620, 847
 Pigrin, Heinrich, 522
 Raesfeld, Bernardus, 517
 Volmar, Johannes, 534, 708
 Zinc, Elias Michael, 517
 Zinc (Zinck), Michael, 910
- Zagreb* (Zágráb, HR)
 Ritter-Vitezović, Paulo, 954
 Zanetti, Francesco → Roma
- Zeiner, Günther → Augsburg
 Zenero, Carolo → Bologna
 Zenero, Damiano → Venezia
 Zerweg, Johann Gregor (János Gergely) → Nagyszombat, Pozsony
 Zetzneriana, off. → Strasbourg
 Zetznerus, Lazarus → Frankfurt am Main, Köln, Strasbourg
 Zimmermann, Michael → Wien
 Zinc, Elias Michael → Würzburg
 Zinc (Zinck), Michael → Würzburg
 Zubrodt, Johann Peter → Mainz

A KÉZIRATOS BEJEGYZÉSEKBEN SZEREPLŐ SZEMÉLY- ÉS HELYNEVEK MUTATÓJA

A számok a Nr. 1–960. között leírt tételekre utalnak.

- Ágoston-rendiek
 Vorau (Monasterium Vorau), 261
 Agria → Eger
 Altmann, Johannes, 311, 354, 467, 472, 486, 560, 646, 717, 738
 Ameespichtez, Blasius, 458
- B. E. fráter, 648
 B. F. A. 1607., 706
 B. S. 1619., 117
 Bánffy Kristóf, 528
 Baumgartnerin → Paumgartnerin
 Beclönicz (?), Franciscus, 707
Bécs (Vienna, Vienna Austriae, Wien; A), 334, 408, 616, 654, 707, 939
 ferencesek (Conventus Viennensis), 344
 karmeliták (Conventus Viennensis Patrum Carmelitarum), 232
 Beke, Sigismundus, 245
 Bellinger, Mathias, 389
 Benczik (?), Lector, 198
 Beueler (?), Johannes Laurentius I. V. D., 738
- Conventus Bewelius Witzlibiensis*, Bartholomaeus, 419
 Bonacina, M., doctor, 413
Bondorf (Wandorf, Sopronbánfalva; Sopron vm., HU), 222
 Bosnyak, Brigitta, 142
 Brassicani, familia 403
 Brewer, Gothofredus, 727
- Budachky*, Gabriel, „ordinis Sancti Petri Apostoli principis”, parochus in Czindorff, 6, 602
- Cadus (?), Christophorus, 356
 Čakovec → Csáktornya
Capitulum Strigoniensis → Nagyszombat
 Chehius, Stephanus, 423
 Collegium Jauriensis → jezsuiták, Győr
 Collegium Leopoldinum Soc. Jesu in (...), 710
 Conventus Ferrae Civitatis → ferencesek, Kismarton
 Conventus Ferripolensis → ferencesek, Kismarton
 Conventus Jauriensis → ferencesek, Győr
- Conventus Kismartoniensis → ferencesek, Kismarton
 Conuentus Kismartoniensis, alias Ferripolensis → ferencesek, Kismarton
 Conventus Tyrnaviensis → ferencesek, Nagyszombat
 Conventus Posoniensis → ferencesek, Pozsony
 Conventus Soproniensis → ferencesek, Sopron
 Conventus Viennensis → ferencesek, Bécs
 Conventus Viennensis Patrum Carmelitarum → karmeliták, Bécs
 Conuentus Zagrabiensis (Saegrabiensis, Zayraliensis) → ferencesek, Zágráb
 Cracovia → Krakko
 Crollalanca, Petrus Bonaventura, 467
 Culram (?), frater, 372
Csáktornya (Čakovec; Zala vm., HR) pálosok (Monasterium S. Helenae), 69
- D(...), ino (?), Lucas, frater, 408
 Demelius, Petrus, 294

- Dabinsay, Joannes, 457
 Draganicz, Stanislaus, 244
- Ebeczky, Alexandrus, 408
Eger (Agria; Heves vm., HU), 408
 Egger, Joannes, Parochus in Eistr(...), 459
 Eglauer, Franciscus, páter, 212
 Esterházy István, 32
 Esterházy Miklós, 341–343
- F. E., 313
 F. G. M. → Malomfalvay Gergely
 F. GRE., 493
 F. N. H., 150
 Felnemethiensis, Nicolaus, 408
 Feöldes, Michael, 405
 ferencesek
 Bécs (Conventus Viennensis), 344
 Győr (Conventus Jauriensis), 58, 433
 Kismarton (Conventus Ferrae Civitatis, Conventus Kismartoniensis, Conuentus Kismartoniensis alias Ferripolensis, Conventus Ferripolensis), 32, 35, 55, 56, 59, 66, 68, 96, 98, 109, 122, 132, 133, 140, 142, 165, 177, 198, 204, 218, 234, 236, 238, 245, 247, 248, 252, 253, 261, 262, 266, 268, 277, 284, 294, 311, 313, 324, 325, 328–330, 340–343, 348, 350, 354, 360, 368, 370, 373, 375, 376, 400, 404, 405, 413, 414, 418, 419, 444, 445, 448, 449, 452, 458, 465, 467, 486, 493, 497, 507, 517, 528, 533, 538, 552, 560, 590, 595–597, 604, 605, 616, 632, 645, 648, 663, 669, 680, 696, 702, 709, 727, 738, 743, 843, 910, 912, 913, 915, 916, 918–921, 934, 940, 944, 950, 955, 957
 Nagyszombat (Conventus Tyrnaviensis), 176, 433
 Pozsony (Conventus Posoniensis), 393
 Sopron (Conventus Soproniensis), 648
 Zágráb Conuentus Zagrabiensis (Saegrabiensis, Zayraliensis), 404
 Fischamend (Vischavia ?; Niederösterreich, AU), 535
 Forgács Ferenc, archiepiscopus Strigoniensis, 176
 Frey(...), Martinus (...), parochus, 583
- G. W. C. 1565., 128
 Gerster Ertingensis, Jacobus, 167
- É Geýderus Solitariensis, Euerardus, 96
 Georgius, frater, 60
 Gremb(...), Georgius, 693
 Gstettner, Rogerius Clericus, 915
 Gundelius, Philippus, 423
 Guzman, Daniel, pater, 939
 Gündler, Matthias, parochus in Forchtenau, 535, 712
Győr (Győr vm., HU), 518
- ℱ ferencesek (Conventus Jauriensis), 58, 433
 jezsuiták (Collegium Jauriensis), 71
- H. P. I. 1569., 104
 H., Hans, „Gerichtschreiber zu Khelhain”, 679
 Haidn, Zacharias, Probst zu Warnitz, 261
 Harscherus Hetingensis, Jacobus, 727
 Heess, Nicolaus, 459
 Hegwitz, pater, 187
 Henricus, frater, 372
 Hermann, Georgius, frater, 465
 Hillebrandi Grunnigensis, Menoldus, 244
 Hind(...), Joannes Bernardinus, 518
 Höltzl, Joannes Georgius, 187
 Hörmann, Georgius, pater, 178
- I. B., 414
 I. D. [...] B., 457
 I. K. C. MDXLIX., 918
 I. M. 1572., 245
Jena (Thüringen, D), 419
 jezsuiták
 Győr (Conventus Jauriensis), 71
 Joannes Wil. Baro in Schenkberg, 955
- Kaelnbem, Johannes, 404
 Káldi György, 253
Kapuvár (Sopron vm., HU), 222
 Karátsonfalvi, Gregorius, pater, 93
 karmeliták
 Bécs (Conventus Viennensis Patrum Carmelitarum), 232
- ℱ, ℱy Keczer, Andreas, de Lipócz, 654
 Kerken, Georgius, frater 222
 Kernbeck, Leonardus, Aulae Episcopalis praefectus, 507
 Kied, Wolfgangus, 240
 Kienlin, Joannes, 493
Kismarton (Eisenstadt; Sopron vm., A) ferencesek (Conventus Ferrae Civitatis, Conventus Kismartoniensis, Conuentus Kismartoniensis alias Ferripolensis, Conventus Ferripolensis), 32, 35, 55, 56, 59, 66, 68, 96, 98, 109, 122, 132, 133, 140, 142, 165, 177, 198, 204, 218, 234, 236, 238, 245, 247, 248, 252, 253, 261, 262, 266, 268, 277, 284, 294, 311, 313, 324, 325, 328–330, 340–343, 348, 350, 354, 360, 368, 370, 373, 375, 376, 400, 404, 405, 413, 414, 418, 419, 444, 445, 448, 449, 452, 458, 465, 467, 486, 493, 497, 507, 517, 528, 533, 538, 552, 560, 590, 595–597, 604, 605, 616, 632, 645, 648, 663, 669, 680, 696, 702, 709, 727, 738, 743, 843, 910, 912, 913, 915, 916, 918–921, 934, 940, 944, 950, 955, 957
 Kissith, Joannes, 245
 Knechtius, Tobias Glue(...), 616
 Koll, Victorianus, páter, 228
 Kopcsányi Márton, 142, 253, 474, 518, 681
 Kosinski, Sabastianus, 244
 König, Hieronymus, 517
Krakkó (Cracovia, PL), 244
 Kraus, Georgius, Presbyter, 458, 919
 Kralicz, Matthias, 337
- ℱ, ℱ L. D. P., 334
 Lamormain, Henri, 681
 Langius, Andreas, 707
 Lausser, Vittor, frater, Plebanus in Spiritu, 360
 Leglerus, Michael, J. V. Sz., 727
 Leite, Vitus, 59
- ℱ, ℱ Ludwigstorff, Aemilianus de, OSB Abbatis et Parochus Kismartoniensis, 145
 Lupus, Matthaues, 414
- ℳ M. A. 76, 632
 M. I. P. R., 738
 M. R. T. 1600., 282

	ζ	Zobotinus, Matthias, 408	(...)nides, Johannes, 512
Zágráb (Zagreb; Zágráb vm., HR)		Zwettel, Rolf Lorentz, 340	(...), Adam, pater, 515
ferencesek (Conuentus Zagrabienensis (Saegrabiensis, Zayraliensis), 404			(...), Balthasar, 236
Zenko, Matthias, 132			

KÉPEK JEGYZÉKE

- A borítón*
- Assisi Szent Ferenc az Alverna-hegyén – A kismartoni Szent Mihály-templom oltára feletti dombormű (Fotó: Horányi Károly, Láng Klára)
- Bevezetés*
1. Ismeretlen mester: Kismarton látképe, 17. sz. Rézmet-szet (MNM MTKCs – lt. sz. 55.1310)
- A kismartoni ferencesek és kolostoruk*
- 2a–b. Az Esterházy Miklós által újraalapított kismartoni kolostor alapítólevele, 1631 (MNL OL P 108 Rep. 1. Fasc. L Nr. 148.)
3. Veit Kifler (?): Esterházy Pál, 1684 (Esterházy Privatstiftung, Burg Forchtenstein, Gemäldesammlung, B 624. Fotó: Andreas Hafenscher)
4. A kismartoni ferences templom (Fotó: Horányi Károly, Láng Klára)
5. A Maria-Lanzendorfi kálvária (Fotó: Zvara Edina)
6. A kismartoni Kálvária-hegyi templom (Fotó: Horányi Károly, Láng Klára)
7. A kismartoni ferences templomtorony, 1716. Színezett rajz (Esterhazy Privatstiftung, Burg Forchtenstein, Archive, Rentamt Eisenstadt 1716, Nr. 117.)
- A kismartoni ferences könyvtár állománya*
8. Statuta, constitutiones et decreta Provinciae S. Mariae Hungariae..., Pozsony, 1730. (MTA KIK, RKGy 525.412)
- 9a–b. Az 1722. évi inventárium, részlet (Maria Enzersdorf, Franziskanerkloster, Archivum, Kismarton (Eisenstadt), A II. 13. 27/1.; régi jelzete: Ad Lad. 6. Fasc. 1.)
- 10a–b. Thomas a Kempis: De imitatione Christi..., Bécs, 1649. (MTA KIK Theol. 4r 827)
- 11a–b. Franciscus Caccia et al.: Mater Dolorosa... Bécs, 1703. (MTA KIK Theol. 8r B 324)
- 12a–i. Jacobus Philippus de Bergamo: De claris mulieribus, Ferrara, 1497. (Esterhazy Privatstiftung, Schloss Esterházy, 15,716 L/6; MTA KIK RKGy Inc. 730)
- 13a–h. Paul Pambst: Looßbuch, zu ehren der Römischen, Ungarischen unnd Böhemischen Königin... Strassburg, 1546. (MTA KIK RKGy Ráth 135)
- 14a–f. Francesco Gonzaga: De origine Seraphicae Religionis Franciscanae..., Róma, 1587. (MTA KIK RKGy 542713)
15. Felix Reineccius: Solon Franciscanus..., Innsbruck, 1650. (Esterhazy Privatstiftung, Schloss Esterházy, 14,124 A/4)
16. Malomfalvy Gergely bejegyzése, in Felix Reineccius: Solon Franciscanus..., Innsbruck, 1650. (Esterhazy Privatstiftung, Schloss Esterházy, 14,124 A/4)
- 17a–c. Hieronymus Strasser: Illustre martyrium quatuordecim fratrum minorum regularis observantiae..., Bécs, 1624. (ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár, EK, Bar. Bar.00818)
- 18a–b. Jacobus de Riddere: Speculum Apologeticum fratrum minorum Ordinis S. Francisci..., Antwerpen, 1653. (ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár, EK, Bar.00820)
- 19–c. Kopcsányi Márton: A bódog Szűz Maria élete..., Bécs, 1631. (MTA KIK RKGy 542713)
- 20a–c. Malomfalvy Gergely: A Belsőképpen indító tudomány..., Bécs, 1653. (MTA KIK RKGy RM I 8r 239)
21. A kismartoni ferences rendház (Fotó: Horányi Károly, Láng Klára)
- Appendix – Az 1722. évi könyvjegyzék*
22. Esterházy Pál hercegi címere a kismartoni Szent Mihály-templom bejárata felett (Fotó: Horányi Károly, Láng Klára)
23. Sexti libri decretalium in Concilio Lugdunensi..., Lyon, 1511. (Esterhazy Privatstiftung, Schloss Esterházy 15,800 M/5)
- 24a–e. Thomas Weiss: Benedicta Virgo Cellensis..., Graz, 1645. (ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár, EK, Bar. Bar.07721, Bar.01310)
- 25a–c. 25a–c. Joannes a Capistrano Sebacher: Der zum vierten erbaute Tempel Salomon..., Nagyszombat, 1703. (Esterhazy Privatstiftung, Schloss Esterházy, LE-1634)

- 26a–b. Ignatius Grieskircher: *Magnae Ungariae dominae...*, Bécs, 1661. (MTA KIK RM III 6)
- 27a–c. Hevenesi Gábor: *Succus prudentiae...*, Nagyszombat, 1701. (MTA KIK RM II 320, Rath 948)
- 28a–b. Hieronymus Strasser: *Dux fratrum minorum complectens regulam S. Francisci...*, Bécs, 1621. – ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár (EK, Bar.01307)
- 29a–c. Fortunatus Hueber: *Menologium...*, München, 1698. (ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár, EK, Bar.02555)
30. Francisco Ruiz de Montoya: *Regulae intelligendi Scripturas Sacrae...*, Antwerpen, 1553. (Esterhazy Privatstiftung, Schloss Esterházy 14,047 A/1)
- 31a–b. *Decretum Gratiani...*, Lyon, 1506. (Esterhazy Privatstiftung, Schloss Esterházy 15,798 M/5)
- 32a–b. Landor, László: *Ovis in medio luporum...*, Bécs, 1691 (MTA KIK Rath 1354)
33. Henricus Lancilottus: *Haereticum quare per catholicum quia...*, Antwerpen, 1617. (MTA KIK 563.044, koll. 1.)
34. Henricus Lancilottus: *Abcdarium Luthero-Calvinisticum...*, Antwerpen, 1617. (MTA KIK 563.044, koll. 2.)
- 35a–b. Girolamo Menghi: *Flagellum daemonum...; Fustis daemonum...*, Velence, 1626. (Esterhazy Privatstiftung, Schloss Esterházy)
36. Joannes Franciscus de Pavinis: *Incipit Solemnis tractatus...*, Párizs, 1516. (Esterhazy Privatstiftung, Schloss Esterházy 15,485 J/34)
37. Temesvári Pelbárt: *Pomerium sermonum...*, Hagenau, 1515. (MTA KIK RM III 77b koll. 2.)
- 38a–b. Esterházy Pál: *Speculum immaculatum...* Bécs, 1698. (MTA KIK RM III 832)
- 39a–b. Esterházy Pál: *Az egész világon lévő csudálatos Boldogságos Szűz képeinek rövideden föl tett eredeti...*, Nagyszombat, 1690. (MTA KIK Ráth 410, RM I 8r 935)
40. Esterházy Pál: *Mennyei korona...*, Nagyszombat, 1696. (MTA KIK RM I 2r 28)
- 41a–d. Franciscus de Assisi: *Sz. Ferencz regulája, testamentomával edgyütt magyar nyelven...*, Nagyszombat, 1713. (SZTE KK RA 472)
42. 42. Sebastião Barradas: *Itinerarium filiorum Israel ex Aegypto...*, Antwerpen, 1621. (Esterhazy Privatstiftung, Schloss Esterházy 15,857 N/4)
- 43a–b. Tarnóczy István: *Princeps angelicus...*, Bécs, 1680. (Esterhazy Privatstiftung, Schloss Esterházy 14,211 K/4)
44. Angelus de Gambilionibus, Franciscus Accoltus: *Commentaria seu Lectura...*, Lyon, 1542. (Esterhazy Privatstiftung, Schloss Esterházy 15,866 N/5)
- 45a–b. Niccolò Avancini: *Imperium Romano-Germanicum...*, Bécs, 1658. (Esterhazy Privatstiftung, Schloss Esterházy 15,605 K/4)
- 46a–c. *Infortiatum quod quattuor et decem continens libros Pandectarum...*, Lyon, 1511. (Esterhazy Privatstiftung, Schloss Esterházy 15,795 M/5)
- 47a–g. Malomfálvay Gergely, ford.: *De Sacris Stigmatibus Seraphici Patris S. Francisci*, Bécs, 1655. (MTA KIK RKGy Ráth 941; ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár, EK, RMK I 199c, a címlap)
- 48a–b. *Declarationes Nicolai III. et Clementis V., summorum pontificum super regulam fratrum minorum...*, Nagyszombat, 1657. (ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár, EK, RMK II 143a)

Bibliográfia

49. A kismartoni Szent Mihály-templom belső tere (Fotó: Horányi Károly, Láng Klára)

F I N I S.

Gratia mecenaturae Esterhasianae

The history and collection of the Franciscan library in Eisenstadt (Kismarton)

The date of the first foundation of the Franciscan cloister in Kismarton is almost impossible to determine, as no relevant document has survived. Based on indirect data, Arnold Magyar determined relatively precisely the establishment of the cloister, according to whom it may have been founded around 1386 by Archbishop János Kanizsai of Esztergom. The owners of the city took turns from the middle of the 15th century. In 1529, during the first Turkish siege of Vienna, the Franciscans from Kismarton also fled. In the century between the cessation of the operation of the cloister in Kismarton and its re-establishment, a significant part of the region's population (mainly German-speaking) became adherents of the Protestant denomination. The change of denominational proportions in favour of the Catholics, took place from the second half of the 16th century, partly thanks to the Klostrerrat and partly thanks to the aristocrats who acquired estates in this area and converted to Catholicism. Among the latter are Miklós Esterházy (1583–1645) and Pál Esterházy (1635–1713), who tried to redraw the religious map in this part of the Kingdom of Hungary, sometimes using peaceful or violent conversion. Both of them had great help in this from the Jesuit mission operating in their court and the Franciscans they settled in Kismarton.

Thanks to Miklós Esterházy, the reconstruction of the Kismarton cloister could begin in the second half of 1625 and was completed in 1629; the following year, the Marian Province received the cloister and the church, and the bishop of Győr, István Sennyei, consecrated the church together with the high altar.

During Pál Esterházy's headship of the family, the conversion of the Protestant believers living on his estates continued. Like his father, he also could count on the Franciscans in the active proselytizing work around Kismarton. With the support of St. Francis of Assisi's followers, he carried on a family tradition, as his father, mother, and brothers had close ties to this order. Since

childhood, he lived in an environment where friars were always present, and they played an important role in the family's everyday life. As a sign of his respect for the Franciscans of Kismarton, the Palatine created a family grave in the church (his father was still buried at the Jesuits in Nagyszombat (Trnava).

The events of the 20th century caused great changes in the lives of the people of Kismarton. The town, including the Franciscan cloister – along with Némétújvár (Güssing) and Boldogasszony (Frauenkirchen) – became part of a new country, belonging to Burgenland in Austria, and came under the jurisdiction of the Archbishop of Vienna. In 1975, the Church District of Burgenland (at Kismarton) bought the crypts except for the church and created a church museum. At that time, the Franciscans could still provide pastoral care. However, in the autumn of 2018, the Franciscan church in Kismarton was also managed by the church district, and the last Franciscan father left the cloister for good. Although the church district continues to provide pastoral care for the faithful in the church and holds church ceremonies, the hundreds of years of operation of the friars in Kismarton have ceased.

The fate of the books of the Franciscan cloister in Kismarton and the collections of the Esterházy family were intertwined for several centuries because Palatine Pál Esterházy gave his books collected in the castle of Kismarton to the friars in his will. However, the descendants did not execute the last will until decades later; and in this case, we can say that it was fortunate, since in 1722 the two stocks had not yet been combined.

Based on the book inventory made in 1722 and the analysis of the surviving volumes, we get an idea of, among other things, the potential readings and the owners of the books between the mid-17th century and the beginning of the 18th century. The library was already established when the cloister was built, as it was one of the most important spaces for the Franciscans. On the

one hand, the books provided spiritual nourishment, and on the other hand, they helped with sermons and the provision of pastoral care. And to be able to (re)convert the Protestant believers and to be able to argue in favour of the Roman faith, they had to be properly educated to a certain level; this meant that they knew and used the treatises of those of their faith (Catholics), but not the theological and apologetic works of the Protestants – at least as it is shown in the known book collection from Kismarton. In the case of the Franciscans, the goal was not to become highly educated, scholarly preachers. Reading was important, but setting an example with your lifestyle and helping those in need was even more so.

The library of the Franciscans in Kismarton was a rich, well-equipped spiritual arsenal that greatly helped their daily pastoral and preaching activities. It was fully adapted to their activities, so it mainly shows functional, local, and orderly characteristics. Collections of speeches, biblical commentaries, and moral theological works are typical for the Franciscans, but there are a good number of discussion papers together with catechetical publications, legal, literary-linguistic, and philosophical works. Of particular note is the very significant number of spiritual publications, which served the friars' spiritual edification and refectation.

The collection highlights some great works and multi-volume publications, such as the Franciscan Franciscus Caccia (1649–1725), the Jesuit Cornelius a Lapide (1567–1637), Jeremias Drexel (1581–1638), Henri Lamormaini (c. 1575–1647) and János Nádasí (1614–1679), the former Jesuit Péter Pázmány (1570–1637), the Dominican Luis de Granada (1504/5–1588), Thomas Stapleton (1535–1598), Pierre de Besse (1567–1639), the Augustinian Thomas a Kempis (c. 1380–1471), and Marcus Tullius Cicero and

Aristotle. Counting only their writings, they add up to nearly 150 works. The works of many of them were popular reading for several eras, they were published again and again, and the Franciscans also regularly acquired them, which shows the intensity of the reading of those books.

The majority of the publications were relatively recent editions (whether we look at the foundation in the 17th century or the year of the 1722 census of the collection), the number of incunabula is negligible, and the number of 16th-century volumes is not significant either. All of this is due to the good geographical location, as Pozsony (Bratislava), for example, but especially Vienna were important places for the acquisition of books. Linguistically, the collection is dominated by Latin, but there are also a large proportion of German-language publications since Kismarton has always been and remained a German-speaking town, even though it became the property of a Hungarian aristocratic family at the beginning of the 17th century. Furthermore, it can be observed that the Franciscans preferred German translations of several works when they purchased them, and the proportion of authors of German origin is also high. In terms of languages, the few Hungarian and even fewer Slavic (Croatian, Slovenian, Czech, Slovak) languages should be mentioned. It was typical of the Marian Province that its members belonged to three different nationalities, and while this is reflected in the entire list of the cloister's inhabitants, this is less true for the library in Kismarton. The Italian books could have come to the Franciscans in the mid-17th century, presumably thanks to the individual interest of one or two friars and secular persons. The followers of St. Francis of Assisi may have also been influenced by the Italian origin of the order and its founder.

A kötetet tervezte és tördelte Horányi Károly
Felelős kiadó Monok István, a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ főigazgatója
és Pappas Georgios, a Kossuth Kiadó Zrt. elnök-vezérigazgatója
A kiadó az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének a tagja
Műszaki vezető Papp Miklós
www.kossuth.hu / kiado@kossuth.hu

Nyomtatás és kötés: Prime Rate Kft.
Felelős vezető Dr. Tomcsányi Péter ügyvezető igazgató